

Journal of Modern Learning Development

ISSN 2673-074X (Print)

ISSN 2697-455X (Online)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2564

Vol. 6 No. 3 May - June 2021

Journal of Modern Learning Development

ISSN 2673-074X (Print)

ISSN 2697-455X (Online)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2564

วัตถุประสงค์

Journal of Modern Learning Development เป็นวารสารวิชาการราย 2 เดือน (ปีละ 6 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน, ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน, ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม, ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม, ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Modern Learning Development ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทฤษฎีและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทฤษฎีความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรดนัย กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.

ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช

ผศ.ดร.ประมุข ศรีชัยวงษ์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภากุล

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

รศ.ดร.สุรพงษ์ คงสัตย์

ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.กุลจิรา รักนนคร

ผศ.ดร.อภิญวัฒน์ โพธิ์सान

ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช

ผศ.ดร.ประมุข ศรีชัยวงษ์

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สมนว

ผศ.ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

ผศ.ดร.อรรถ อภินนทีธีระศักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผศ. ดิษยพรรณ ศรีบุญเรือง
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ,ดร.
ดร.เกษสุดา โภคานิตย์
ดร.อินทุราภรณ์ อินทรประจบ
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.สมควร นามสีฐาน
ดร.รัชดา รักดียิ่ง
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย
ดร.ดำเนิน หมายดี
ดร.เกษภา ผาทอง
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ
ดร.อดิสร หนั่นคำจร
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล
ดร.สาคร มหาหิงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนัยนา กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ การบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ของ 1
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
ศรารุธ อุ่นเรือน และ พัฒนพงศ์ โตภาคงาม
- ➔ ผลการใช้ชุดการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีตามสถานการณ์เพื่อพัฒนาการใช้ไวยากรณ์ของ 16
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ
วรพล มีศิริ และ ธรรมนันต์ อุนนะนันท์
- ➔ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 29
ภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
สหรัษฎ์ ลักษณะสุด, พิณทิพา สืบแสง และ ภูวิชญ์ จิวลาย
- ➔ แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุของพระสังฆาธิการ ในเขตปกครอง 44
อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี
พระครูนิมิตสาธุวัฒน์ (บุญเมือง ขวโน), สมเดช นามเกตุ และ บุญส่ง สิ้นธุ์นอก
- ➔ สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ การศึกษา 58
มัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น
ภริณ ธนะโชติภิน และ เพ็ญณี แนนรท
- ➔ การพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้ 69
รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
พงศณัฐวัฒน์ เจริญสิงห์ และ แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย
- ➔ การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 81
พระครูอุตรขันติคุณ (บุญจันทร์ ชันติวิโร), สมเดช นามเกตุ , บุญส่ง สิ้นธุ์นอก
- ➔ ศึกษาแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ 96
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง
จังหวัดหนองบัวลำภู
พระณรงค์ คุณธำโร (สิสุวัน), สมเดช นามเกตุ และ บุญส่ง สิ้นธุ์นอก
- ➔ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส 107
โคโรนา 2019 (COVID-19) : กรณีศึกษาตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
สุภารัตน์ ทองปลิว และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

- ➔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่ 123
อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
ฤทธิชัย ชุนโยธา และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
- ➔ ความคิดเห็นของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหาร 135
ส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
พงษ์พิทักษ์ กล้าวาจา และ โชติ บดีรัฐ
- ➔ ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกระทุ่ม 150
จังหวัดพิษณุโลก
หนึ่งฤทัย สร้อยยอดทอง และ โชติ บดีรัฐ
- ➔ ประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 164
จังหวัดสุโขทัย
จิรภา มิ่งเชื้อ และ ธนัสถา ไรจนตระกูล
- ➔ การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต 180
คนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร
อัจฉรา ฉัตรแก้ว และ โชติ บดีรัฐ
- ➔ การศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลกำแพงดิน 192
อำเภอสว่างมุง จังหวัดพิจิตร
รัตนติกาณต์ อินทร์สุข และ ธนัสถา ไรจนตระกูล
- ➔ ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัด 209
พิษณุโลก
สุภาวณีย์ กองแก้ว และ ธนัสถา ไรจนตระกูล
- ➔ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑล 224
ทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก
จักรินทร์ ภูเขียว และ ธนัสถา ไรจนตระกูล
- ➔ การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ 237
ธิดาภรณ์ กำนันตน และ โชติ บดีรัฐ
- ➔ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัด 250
ร้อยเอ็ด
พิมพ์ชนก กระตุปัญญา, ภารดา ชัยรัตน์ และ ศรีรัฐ โกวงศ์

- ➔ **แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์ วัดมหาพุทธรวงศาป่า** 266
หลวง นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
พระคันธสีล จันทร์ลวงค์, สมเดช นามเกตุ และ บุญส่ง ลินธุ์นอก
- ➔ **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของ** 283
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแบบเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL)
พีรพงศ์ บุญฤกษ์
- ➔ **ปัจจัยที่ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย** 298
พรพิรุฬห์ ปูนอ่อน
- ➔ **นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจข้าว** 312
หอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ ตำบลกันทรารมย์ อำเภออุทุมพร จังหวัดศรีสะเกษ
ศิริกมล ประภาสพงษ์
- ➔ **การพัฒนาชุดวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบ T5** 330
MODEL สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา
วเรเดช มีแสงอรุณกุล, พระสุขเจีย อุดมสุขโม และ กังวล ศัชชีมา
- ➔ **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ** 342
สืบสวนสอบสวนในรายวิชาวรรณกรรมเอกของไทย
ชนิตตา โชติช่วง
- ➔ **การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นนคร** 355
จังหวัดอุดรธานี
โอปอล์ รังสิมันตุชาติ และ ทิพาพร โพธิ์ศรี
- ➔ **แนวทางการจัดให้มีกฎหมายควบคุมและคุ้มครองผู้ให้และผู้ได้รับผลกระทบ** 370
จากผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์
นิธิพล เสตถาภรณ์ และ ภัฏฐิญา สิริบรรพิตพัฒน์
- ➔ **การให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติใน จังหวัดนครราชสีมา ประเทศ** 384
ไทย
อินธิดา จำนงนิตย์ และ เพ็ญณี แรอรท

บทความวิชาการ

- ➔ การศึกษาวิเคราะห์อำนาจของพระเจ้าจักรพรรดิในจักรกัตติสูตร 396
พระครูปริยัติพัชรธรรม
- ➔ “นิราศภูเขาทอง” เส้นทางท่องเที่ยวเล่าอดีตสู่ปัจจุบัน 410
ศิรินทร์ แสงเพชร นาเรือง

ภาคผนวก

423

การบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5)
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
**Management and Protection Against Small Particles up to 2.5 Microns
(PM 2.5) of the Local Government Organization in the Area
Mueang Khon Kaen District Khon Kaen Province**

ศราวุธ อุ่นเรือน และ พัฒนพงศ์ โตภาคงาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Sarawoot Ounruaen and Pattanapong Toparkngarm

Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sarawoot_2524@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชาชนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 397 คน และ 2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด 18 แห่ง แห่งละ 12 คน จำนวน 216 คน เพื่อทราบผลการบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การดำเนินการต้องมีความพร้อม และให้ความตระหนักความสำคัญการแก้ไขปัญหา และองค์กรต้องมีความคล่องตัวในด้านงบประมาณ ด้านบริหารและด้านบุคลากร ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่รอการสั่งการส่วนกลางที่อาจส่งผลกระทบหรือความเสียหายที่สะสมในระยะยาว 2) การส่งเสริม จะต้องมีการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก และความตระหนักแก่ประชาชนเพื่อช่วยการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในระยะสั้น และระยะยาว การส่งเสริมให้ความรู้แก่ชุมชน เพื่อเป็นเครือข่ายร่วมกันวางแผนแนวทางแก้ไข และป้องกันปัญหา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน 3) การประสาน มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ตลอดจนประสานการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นในเขตจังหวัด ในลักษณะของการร่วมคิดร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่ให้เกิดการสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของหรือ

* วันที่รับบทความ: 20 เมษายน 2563; วันแก้ไขบทความ 2 พฤษภาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 4 พฤษภาคม 2564

Received: April 20, 2020; Revised: May 2, 2021; Accepted: May 4, 2021

การดำเนินการแทน และ 4) การสนับสนุน ควรให้การสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้านกรณีเกิดปัญหาเร่งด่วนและจัดตั้งงบประมาณในกรณีเร่งด่วนหรือไม่สามารถดำเนินการเองได้เพราะหากไม่ดำเนินการอาจเกิดความเสียหายต่อประชาชน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ; ป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน; องค์การปกครองส่วนถิ่น

Abstracts

This research had the objective to study the management and protection of particles up to the size of 2.5 microns (PM 2.5) by the local administrative organizations (LAO) In Muang District, Khon Kaen Province. Data were collected from 397 residents in the area of jurisdiction of the LAO and key informants, including senior administrators and relevant staff, such as the Chief Executive Officer of the LAO or deputy, the Municipal Clerk, Chief of the Health and Environment Section, Chief of the Sanitation Section totalling 12 persons for each LAO in Muang District, or 216 key informants. Performance was evaluated by skill in implementation, support, coordination, and encouragement.

This study had the following findings: 1) Most of the respondents in both groups agreed that the LAO need to have the readiness and determination to address the problem; the LAO needs flexibility in budgeting, administration and human resource management in order to solve problems in a timely way without the need to wait for central approval. 2) Most respondents in both groups agreed that the LAO need to motivate people in the locality to be more concerned about solving environmental problems. 3) Most of the respondents in both groups agreed that the LAO coordinate and collaborate well with each other and with other agencies in the province and neighboring provinces. The opinion was that the LAO collaborated for the public good and not for personal benefit. 4) Respondents in both groups agreed that the LAO should allocate budget for ad hoc support to communities facing urgent problems, as that will help address short- and long-term problems, and support network strengthening of the community.

Keywords: Management; Protection Against Small Particles Up To 2.5 Microns; local administrative organization

บทนำ

ปัจจุบันมลพิษทางอากาศ อันเนื่องมาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) เป็นปัญหาที่รัฐบาลให้ความสำคัญการแก้ไขปัญหาดังกล่าวภายใต้หน้าที่หลักการจัดการบริหารสาธารณะ โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ด้านยุทธศาสตร์ที่ 4 ให้ความสำคัญการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยจะเห็นได้จากเป้าหมายที่ 3 สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ ตัวชี้วัด 3.3 คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติหมอกควันได้รับการแก้ไขและมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

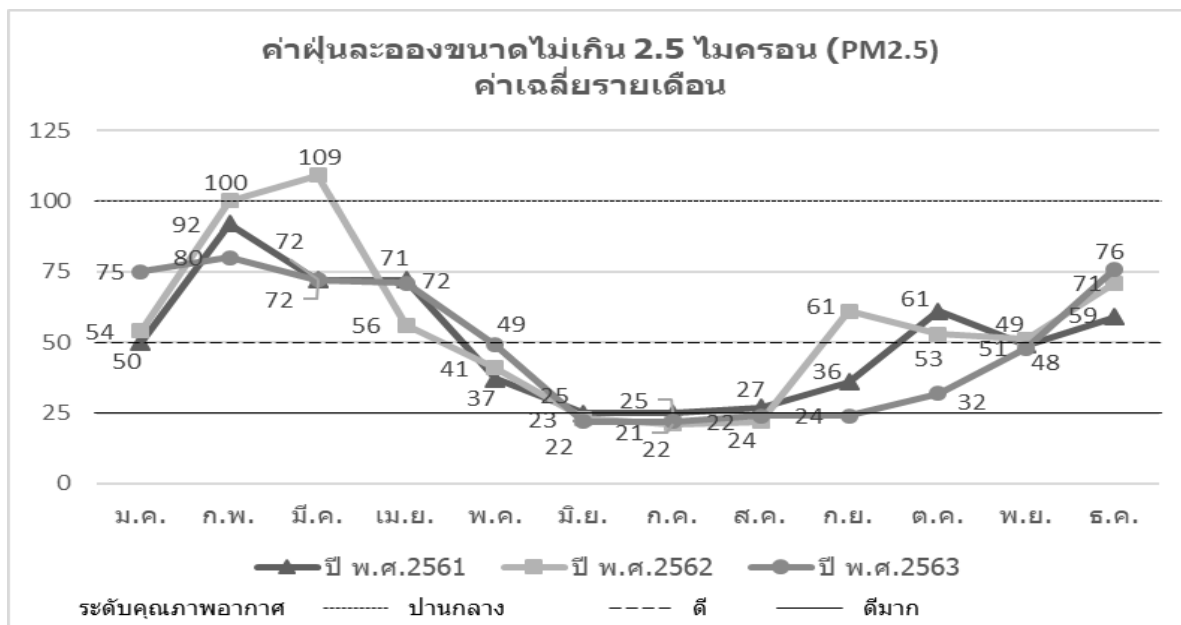
แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากหมอกควันไฟป่าหมอกควันไฟป่า โดยส่งเสริมทุกภาคส่วนเข้าร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่องและความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยกระดับการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาให้มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด พร้อมการส่งเสริมพัฒนาคน โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ ความตระหนัก และจิตสำนึกของประชาชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น การแก้ไขประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนต้องเป็นการทำงานแบบพหุภาคี ระหว่างรัฐ เอกชน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับประเทศไทยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ให้ความสำคัญกับการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ตามมาตรา 283 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงาน บุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดบทบาท อำนาจ และหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหามลพิษทางอากาศ (PM 2.5) ซึ่งในการบริการสาธารณะที่กล่าวมาข้างต้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อค่อยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ของตน และส่งผลกระทบต่อประชาชนในเขตท้องถิ่นตนเอง บทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน

จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานที่ประสบปัญหามลพิษจากฝุ่นละออง PM 2.5 โดยจากผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่ามีปริมาณค่ามลพิษจากฝุ่นละออง PM 2.5 โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 109 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ดังแสดงจากภาพที่ 1 อันเกิดจากสาเหตุหลักจากหมอกควันจากการเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม และการขนส่ง ส่วนใหญ่มาจากการเผาในที่โล่งผลผลิตทางการเกษตร 54% รองลงมาคือ อุตสาหกรรมการผลิต 17% การขนส่ง 13% การผลิตไฟฟ้า 9% และที่อยู่อาศัย 1% ช่วงเดือนพฤศจิกายน – เดือนมีนาคมของทุกปีเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของการเกิดหมอกควันในภาคอีสานมีแนวโน้มที่สูงขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2561 : 154)

แผนภาพที่ 1 ข้อมูลแสดงรวมค่าฝุ่นละออง PM 2.5 ในจังหวัดขอนแก่น แยกเป็นค่าเฉลี่ยค่าฝุ่นละออง (PM2.5) ปี พ.ศ. 2561 – 2563 ดังนี้

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2562 : ออนไลน์)

ประเทศไทยกำหนดดัชนีคุณภาพอากาศ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ตั้งแต่ 0 ถึง 201 ขึ้นไป ซึ่งแต่ละระดับสัญลักษณ์เปรียบเทียบระดับของผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย โดยดัชนีคุณภาพอากาศ 100 จะมีค่าเทียบเท่ามาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป 24 ชั่วโมง เป็นดัชนีบ่งชี้ความเสี่ยงต่อสุขภาพ หากดัชนีคุณภาพอากาศมีค่าสูงเกินกว่า 100 แสดงว่าค่าความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศมีค่าเกินมาตรฐาน และคุณภาพอากาศในวันนั้นจะเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนทั่วไปดังแสดงตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ามลพิษทางอากาศฝุ่นละออง PM 2.5 ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นอยู่ในเกณฑ์มีผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน ถึงแม้ว่าจังหวัดขอนแก่นจัดทำแผนการดำเนินการแก้ไขการแผ่กระจายและป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ดังแสดงตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าขาดแผนการบริหารจัดการคุณภาพอากาศที่ดี ขาดการบริหารจัดการในพื้นที่ และขาดระบบการแผ่กระจายภาพอากาศ และป้องกันระดับมลพิษ โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จึงทำให้มีแนวโน้มของระดับมลพิษที่สูงขึ้น

ตารางที่ 1 เกณฑ์ของดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย

AQI	ความหมาย	สีที่ใช้	คำอธิบาย
0-25	คุณภาพอากาศ ดีมาก	ฟ้า	คุณภาพอากาศดีมาก เหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง และการท่องเที่ยว
26-50	คุณภาพอากาศ ดี	เขียว	คุณภาพอากาศดี เหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง และการท่องเที่ยวได้ตามปกติ
51-100	คุณภาพอากาศ ปานกลาง	เหลือง	ประชาชนทั่วไป : สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ตามปกติ ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ : หากมีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง
101-200	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ	ส้ม	ประชาชนทั่วไป : ควรเฝ้าระวังสุขภาพ ถ้ามีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ : ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น ถ้ามีอาการทางสุขภาพ เช่น ไอ หายใจลำบาก ตาอักเสบ แสบหน้าอก ปวดศีรษะ หัวใจเต้นไม่เป็นปกติ คลื่นไส้ อ่อนเพลีย ควรปรึกษาแพทย์
201 ขึ้นไป	มีผลกระทบต่อสุขภาพ	แดง	ทุกคนควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้งหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีมลพิษทางอากาศสูง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น หากมีอาการทางสุขภาพควรปรึกษาแพทย์

หมายเหตุ: AQI - air quality index ดัชนีคุณภาพอากาศ

จากปัญหาข้างต้นที่เกิดขึ้นพบว่าตัวเลขมลพิษทางอากาศค่าฝุ่นละออง PM 2.5 มลพิษทางอากาศยังไม่ลดลง ดังนั้น การแก้ไขปัญหาก็จะประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะชุมชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะภาครัฐมีบทบาทหน้าที่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ต้องมีความเข้าใจหลักการบริหารจัดการที่ถูกต้อง บริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่เป็น

รูปธรรม มีแนวทางในการบริหารจัดการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ลดการควบคุมจากส่วนกลาง และเพิ่มอิสระในการบริหารให้แก่หน่วยงานต่างๆ โดยการกำหนดการวัด และการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กร และระดับบุคคล การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้าน การเปิดกว้างต่อแนวคิดในเรื่องของการแข่งขันทั้งการแข่งขันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน และระหว่าง หน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของภาคเอกชน ในขณะเดียวกันภาครัฐก็หันมาทบทวนตัวเองว่าสิ่งใดควรทำเอง และสิ่งใดควรปล่อยให้เอกชนร่วมช่วยมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัย จึงเล็งเห็นความเดือดร้อนของประชาชนจากสภาพมลพิษทางอากาศซึ่งจำเป็นต้องศึกษาการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ว่ามีการบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน อย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อทราบผลการบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน และการดำเนินงานแก้ไขปัญหา อุปสรรค ผลกระทบด้านต่าง ๆ โดยจะได้นำข้อมูลครั้งนี้ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขพัฒนากลไก ในการตัดสินใจให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน และเป็นแผนเชิงรุกในรูปแบบของระบบเฝ้าระวังป้องกันฝุ่นละอองและคุณภาพอากาศสำหรับชุมชน อีกทั้ง ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น และอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบเชิงปริมาณ ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และระบบค้นทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ และการแก้ไขมลพิษทางอากาศฝุ่นละอองขนาดเล็ก ไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) โดยกำหนดพื้นที่ดำเนินการการศึกษา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และรวมถึงการลงพื้นที่ใช้แบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยมีรายละเอียดสรุปดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยครั้งนี้ เลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อเก็บแบบสอบถาม ได้แก่ ประชาชนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 422,657 คน โดยสุ่มแบบชั้นภูมิ และสุ่มแบบง่ายไม่ใส่คืน และเก็บแบบสอบถามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 397 คน

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 18 แห่ง แห่งละ 12 คน รวมจำนวนทั้งหมด 216 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) คำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ประชาชนในเขตท้องที่อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อใช้ประเมินการดำเนินงานความร่วมมือในการบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1.1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

2.1.2 ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกินค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นลักษณะคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือการดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน จำนวน 17 ข้อ

2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2.2.1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

2.2.2 ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นลักษณะคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปาน

กลาง น้อย และน้อยที่สุด จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือการดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน จำนวน 12 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน ทำหนังสือราชการจัดส่งแบบสอบถามจากวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 18 แห่ง แห่งละ 12 ชุด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 397 ชุดไปแจกตัวแทนผู้วิจัย โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในการตอบแบบสอบถามก่อน และลงมือตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดนำมาตรวจสอบความถูกต้องและคัดเลือกรูปแบบที่สมบูรณ์ของข้อมูล ไปตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ และทำการวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติการใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร คือประชาชนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ได้แก่ เพศ อายุ และภาคการศึกษา

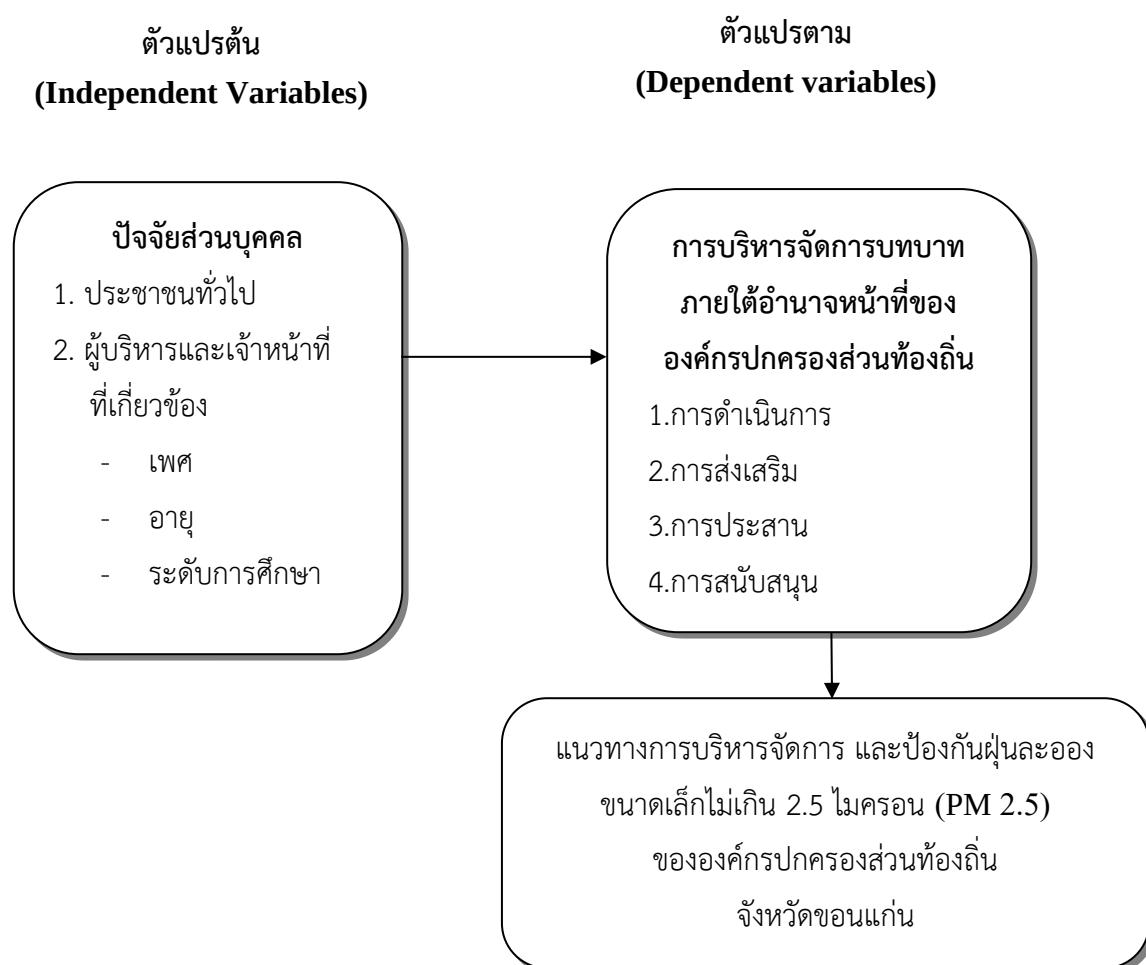
4.2 ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และแปรผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปล เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนค่า (Rating Scale) เป็นลักษณะคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4.3 ข้อมูลทั่วไปของสำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

4.4 ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และแปรผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปล เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนค่า (Rating Scale) เป็นลักษณะคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและค่าร้อยละของประชาชนตอบแบบสอบถาม เพศชาย 207 คน เพศหญิง 190 คน รวมทั้งหมด 397 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.14 อายุ 26 - 30 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41.06 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.88

2. ผลการวิเคราะห์แสดงข้อมูลตอบแบบสอบถามประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ของการบริหารจัดการบพทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองเห็นแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อพิจารณาการดำเนินการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีความพร้อม และให้ความตระหนักความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยรวมอยู่ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.77)

2.2 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองเห็นแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อพิจารณาการส่งเสริม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีการส่งเสริมสร้างจิตสำนึกและตระหนักแก่ประชาชน เพื่อช่วยการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในระยะสั้น และระยะยาว โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.28)

2.3 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองเห็นแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อพิจารณา เมื่อพิจารณาการประสานงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.17)

2.4 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองเห็นแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อพิจารณาการสนับสนุน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้านกรณีเกิดปัญหาเร่งด่วน และหากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชนในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.21)

สรุปผลการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชน จำนวน 397 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 26 - 30 ปี จบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.06 และอาชีพพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 50.88 ความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่มองเห็นว่าการบริหารจัดการบพทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ 1) การดำเนินการ พบว่า อยู่ใน

ระดับน้อย ค่าเฉลี่ย = 2.77 2) การส่งเสริม พบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 2.28 3) การประสาน พบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 2.17 และ 4) การสนับสนุน พบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 2.21 ดังนั้น ความคิดเห็นของประชาชนเห็นควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แก้ไขปัญหา PM 2.5 จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญคือ การดำเนินการ รองลงมาคือ การส่งเสริมการสนับสนุน และการประสาน

3. ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและคำร้อยละผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ตอบแบบสอบถาม เพศชาย 119 คน เพศหญิง 97 คนรวมทั้งหมด 216 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.09 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 35.19 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 96.57

4. ผลการวิเคราะห์แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

4.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) พบว่าเมื่อพิจารณาการดำเนินการ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมองเห็นว่า การแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิผล องค์กรต้องมีความคล่องตัวในด้านงบประมาณ ด้านบริหาร และด้านบุคลากร ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่รอการสั่งการส่วนกลาง อาจส่งผลกระทบหรือความเสียหายที่สะสมในระยะยาว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.47)

4.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) พบว่าเมื่อพิจารณาการส่งเสริม ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมองเห็นว่าการส่งเสริมให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อเป็นเครือข่ายร่วมกันวางแผนแนวทางแก้ไข และป้องกันปัญหา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50)

4.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) พบว่าเมื่อพิจารณาการประสาน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมองเห็นว่าบทบาทการประสานงานระหว่างส่วนราชการอื่น ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ตลอดจนประสานการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นในเขตจังหวัด ในลักษณะของการร่วมคิดร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่ให้การสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของหรือการดำเนินการแทน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.44)

4.4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) พบว่าเมื่อพิจารณาการสนับสนุน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมองเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องให้สนับสนุนงบประมาณให้แก่ภาคเอกชนหรือชุมชน เฉพาะกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานที่ต้องใช้เทคนิควิชาการสูง ความรู้

ความสามารถเชี่ยวชาญเฉพาะ สามารถดำเนินการได้ดีกว่าภาครัฐและการสนับสนุนนั้นก่อให้เกิดเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.54)

สรุปผลการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผลวิจัยพบว่า จำนวน 216 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 31 – 40 ปี อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 35.19 และร้อยละ 96.57 การบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิผล และยั่งยืน จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ 1) การดำเนินการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.47 2) การส่งเสริม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.50 3) การประสาน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.44 และ 4) การสนับสนุน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.54 ดังนั้นความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แก้ไขปัญหา PM 2.5 จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือการสนับสนุน รองลงมาคือ การส่งเสริม การดำเนินการ และการประสาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกินค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ประชาชน ผู้รับผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กลุ่มที่ 2 ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อทราบผลการบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การดำเนินการ จากการศึกษากลุ่มประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 มีความพร้อม และให้ความตระหนักความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.77) ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกับกลุ่ม (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีความคิดด้านการดำเนินการ พบว่า การแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิผลองค์กรต้องมีความคล่องตัวในด้านงบประมาณ ด้านบริหาร และด้านบุคลากร ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่รอการสั่งการส่วนกลาง อาจส่งผลกระทบต่อความเสียหายที่สะสมในระยะยาว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.47) แสดงให้เห็นว่าการจะดำเนินการ

แก้ไขปัญหา PM 2.5 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การหมายถึงการส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามตรวจสอบผลงานการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นนั้น

2. การส่งเสริม จากการศึกษากลุ่มประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การดำเนินการการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 มีการส่งเสริมสร้างจิตสำนึกและตระหนักแก่ประชาชนเพื่อช่วยการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในระยะสั้น และระยะยาว โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.28) ซึ่งมีสอดคล้องความคิดเห็นกลุ่ม (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ความคิดส่วนใหญ่ให้ ความสำคัญการส่งเสริมให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อเป็นเครือข่ายร่วมกันวางแผนแนวทางแก้ไข และป้องกันปัญหา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญจนพร สุกสดี (2554 : 64) ที่พบว่าหนึ่งในวิธีการ แก้ไขปัญหาหมอกควันที่ปกคลุมในจังหวัดเชียงใหม่คือการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โดยการส่งเสริมประชาชนให้มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และการปรับบทบาทของภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนทั้งในแง่ของความรู้และงบประมาณและซึ่งสอดคล้องวิจัยของรสสุคนธ์ วงศ์แสนคำ (2550 : 38) ที่พบว่าความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมจะเป็นจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม เมื่อเกิดปัญหาหรือพบเห็นเรื่องที่เรามีความรู้จะดึงจิตสำนึกออกมาให้มองเห็นภาพได้อย่างชัดเจน ซึ่งจิตสำนึกที่ฝังลึกและถูกต้องจะไม่เปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้เรื่องสิ่งแวดล้อม

3. การประสาน ประชาชนส่วนใหญ่มองเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.17) ซึ่งมีสอดคล้องความคิดเห็นกลุ่ม (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คิดส่วนใหญ่ให้ ความสำคัญมองเห็นว่า บทบาทการประสานงานระหว่างส่วนราชการอื่น ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ตลอดจนประสานการทำงานกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นในเขตจังหวัด ในลักษณะของการร่วมคิดร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่ให้เกิดการสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของหรือการดำเนินการแทน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.44)

4. การสนับสนุน จากการศึกษากลุ่มประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินการการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ประชาชนส่วนใหญ่มองเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้านกรณีเกิดปัญหาเร่งด่วน และหากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชนในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.21) ซึ่งมีสอดคล้องความคิดเห็นกลุ่ม (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ความคิดส่วนใหญ่ให้

ใหญ่ให้ความสำคัญมองเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้สนับสนุนงบประมาณให้แก่ภาคเอกชน หรือ ชุมชน เฉพาะกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานที่ต้องใช้เทคนิควิชาการสูง ความรู้ ความสามารถเชี่ยวชาญเฉพาะ สามารถดำเนินการได้ดีกว่าภาครัฐและการสนับสนุนนั้นก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.54) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉกาจ ลอยทอง (2552 : 65) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องเครือข่ายกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลในประเทศไทย โดยพบว่า เครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับส่วนราชการ และระหว่างเทศบาลกับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นอื่นๆ จะช่วยให้มีการดำเนินการกิจที่ต้องใช้องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของส่วนราชการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพด้านการบริหารจัดการของ เทศบาลในการแก้ไขปัญหาสาธารณะร่วมกัน และเป็นการประหยัดงบประมาณ และสร้างความคุ้มค่าในการ ดำเนินการ ซึ่งข้อค้นพบทำให้เห็นว่า ความสัมพันธ์แบบเครือข่ายได้ช่วยให้เทศบาลก้าวข้ามข้อจำกัดในด้าน ขนาด จำนวนบุคลากร ศักยภาพบุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือ รวมไปถึงในด้านงบประมาณ เพื่อจัดการกับ ภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสำหรับประเด็นเครือข่ายด้านปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ อธิบายให้เห็นถึงการบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่ เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น บริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออก ได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การดำเนินการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญตระหนักความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนงานหรือนโยบายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผลงานการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นนั้น

2. การส่งเสริม ผู้บริหารควรให้การส่งเสริมสร้างจิตสำนึกและตระหนักแก่ประชาชนเพื่อช่วยการ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในระยะสั้น และระยะยาว ให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อเป็นเครือข่ายร่วมกันวางแผน ทางแก้ไข และป้องกันปัญหา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

3. การประสาน ผู้บริหารควรมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน จังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ตลอดจนประสานการทำกิจกรรม ร่วมกันระหว่างท้องถิ่นในเขตจังหวัด ร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกันแก้ไขปัญหาให้บรรลุผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

4. การสนับสนุน ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้าน กรณีเกิดปัญหา เร่งด่วน และหากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชนในชุมชนหรือหมู่บ้าน และ

ปรับปรุงแบบแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับประชาชนโดยตรง โดยเฉพาะด้านการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชน

5. ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารงาน ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ตั้งใจทำงานแก้ไขปัญหาดำเนินการและวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่ตั้งไว้ เพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). *สถานการณ์และการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงของประเทศไทย ปี 2561*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2562). *สถานการณ์มลพิษทางอากาศของประเทศไทย. ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา: <http://www.iie.or.th/iie2016/images/postdoc/files/2.%20สถานการณ์มลพิษทางอากาศ.pdf>
- ฉกาจ ลอยทอง . (2552). *เครือข่ายกับศักยภาพ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธัญจนพร สุกสด, (2554) *การวิเคราะห์วาทกรรมกรณีปัญหาหมอกควันปกคลุมจังหวัดเชียงใหม่ของกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ และการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนท้องถิ่น*. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รสสุคนธ์ วงศ์แสนคำ. (2550) *การจัดการมลพิษทางอากาศ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการใช้ชุดการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีตามสถานการณ์เพื่อพัฒนาการใช้ไวยากรณ์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ

**The Effect of Using Technology Media Instructional Package based on
the Situation Focusing on Grammar of Mathayom Suksa 5
Students at Wat Nuannoradit School**

วรพล มีศิริ และ ธีรชนันต์ อุนนะนันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Worapon Meesiri and Thassanant Unnanant

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Thassanant.un@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลสัมฤทธิ์ทางไวยากรณ์เรื่อง Present Perfect Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense 2) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense ใช้การวิจัยแบบเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 28 คน คัดเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัยโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense แบบทดสอบหลังเรียนด้าน Present Perfect Tense แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test for One Sample

ผลการวิจัยพบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางไวยากรณ์เรื่อง Present Perfect Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense พบว่า โดยเฉลี่ย 86.53 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้

ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.11)

คำสำคัญ: ชุดการเรียนรู้; สื่อเทคโนโลยี; นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5; โรงเรียนวัดนวลนรดิศ

Abstracts

The purposes of this research were to study 1) the grammatical achievement on present perfect tense of Mutthayom Suksa 5/5 students after using the instructional package on present perfect tense and 2) students' satisfaction with teaching and learning by using the instructional package on present perfect tense. This research is quasi-experimental design. The target group for this study were M.5/5 students at Wat Nuannoradit School of 2020 academic year on second semester. The sample was selected by Cluster Sampling. Research tools include 4 lesson plans, Instructional Package on Present Perfect Tense, the grammatical post-test on Present Perfect Tense and satisfaction questionnaire. The data were statistically analysed by percentage, mean, standard deviation and t-test for One Sample.

The results showed that

Grammatical achievement score on present perfect tense of Mathayom Suksa 5 students at Wat Nuannoradit School after using the instructional package on present perfect tense found that was at 86.53 % which was higher than 70% criterion.

Students' satisfaction with teaching and learning by using the instructional package on present perfect tense found that the totally was at a highest level. ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.11)

Keywords:: Instructional Package; Technology Media; Mattayom Suksa 5 Students; Wat Nuannoradit School

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบัน เป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้า ความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ประเทศต่าง ๆ มีความใกล้ชิดกันต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญที่ประชากรทั่วโลกใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งทางด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และวิถีทัศน์ของชุมชนโลก (วรภรณ์พรอินทร์, 2561 : 15) ในบริบทสังคมไทยนั้น ภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว ย่อมที่จะได้เปรียบมากกว่าผู้อื่น ในเรื่องของการติดต่อสื่อสาร และจะได้รับโอกาสในการทำงานมากขึ้น (สุพัตรา มุลละออง, 2558 : 67) เนื่องจากทักษะภาษาอังกฤษถือเป็นคุณสมบัติสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการจ้างงาน เลื่อนขั้น และการเพิ่มเงินเดือนเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นผู้ที่มีทักษะภาษาอังกฤษที่ดียังสามารถต่อยอดธุรกิจของตนเองในต่างประเทศ และเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นอีกด้วยแต่ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษก็ยังพบปัญหาจำนวนมากที่ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถสื่อสารเป็นประโยคและข้อความต่อเนื่องเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง (จตุพล นามนาย, 2562 : 13) ปัญหาที่พบมากคือ นักเรียนไม่สามารถเขียนประโยคได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ฟังภาษาอังกฤษไม่เข้าใจในสถานการณ์ที่ผู้พูดสื่อความหมาย นักเรียนไม่สามารถพูดสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ที่ต้องการสื่อความหมาย และนักเรียนไม่สามารถอ่านข้อความ หรือเนื้อเรื่องให้เกิด

ความเข้าใจในสถานการณ์นั้น ๆ ได้ (สุพรรณิ อาศักราช, 2557 : 32) ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน หรือไม่ถูกต้องในลำดับเหตุการณ์ หรือสถานการณ์นั้น ๆ และส่งผลต่อเนื่องไปสู่ปัจจัยอื่น ๆ ร่วมกันได้หลายประการคือ ความกังวล ความไม่กล้าแสดงออก โดยปัญหาเหล่านี้สามารถพิจารณาได้ว่ามีสาเหตุมาจากการมีพื้นฐานความรู้ทางด้านไวยากรณ์อย่างจำกัด (ปิยวรรณ รุ่งวรพงศ์, 2557 : 23)

จากการปฏิบัติการสอนในห้องเรียนผู้วิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ของโรงเรียน และนักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาด้านไวยากรณ์ โดยเฉพาะกรณีที่ส่งผลต่อการสื่อสารมากที่สุดคือ นักเรียนใช้ Tense ไม่ถูกต้องทั้งด้านโครงสร้างและลำดับเวลา จากการสนทนากลุ่มเพิ่มเติม พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการใช้ Present Perfect Tense มากที่สุด เนื่องจาก Present Perfect Tense นั้นมีความซับซ้อนในการใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และมีหลักการใช้ที่มากกว่า Tense อื่น ๆ จึงก่อให้เกิดความสับสน และหากมองในแง่ของความแตกต่างทางภาษาระหว่างการสื่อสารแบบภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ นั้นมีความแตกต่างในเรื่องของการเรียงคำในประโยค จึงยากสำหรับนักเรียนที่จะสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้อง สาเหตุประการสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ หนังสือแบบเรียนที่ใช้มีเนื้อหาสาระกว้างเกินไปอีกทั้งยังเน้นที่การทำแบบฝึกหัด แต่ไม่มีคำอธิบายหลักการไวยากรณ์ที่ชัดเจน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้น เห็นได้ชัดว่า ไวยากรณ์มีความสำคัญต่อการเรียนภาษา เพราะไวยากรณ์เป็นโครงสร้างสำหรับการจัดวางข้อมูลอย่างมีระบบเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนของครูจำเป็นต้องสอนกฎโครงสร้างไวยากรณ์อย่างละเอียดและถูกต้อง การที่รู้หลักไวยากรณ์มากจะช่วยให้เกิดการพัฒนาศิลปะการเรียนรู้ภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย (กัญญ์ปภัส รัตนเรืองศิลป์, 2557 : 47) สำหรับการเรียนการสอนเรื่องกาล ซึ่งเป็นขอบเขตหนึ่งของไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการใช้ไวยากรณ์นั้น ต้องอาศัยความพร้อม ทั้งด้านตัวครู ตำราเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเฉพาะการเลือกใช้สื่อการสอนนั้นต้องใช้สื่อหลายประเภทเพื่อกระตุ้น และสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในเนื้อหาที่เรียน (ฤทัย นาคะเนจร, 2560 : 26) ชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งมีการรวบรวมกระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ชุดการเรียนรู้ที่ดีนั้นจะช่วยเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น และช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่าง ระหว่างบุคคลโดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการเรียนการสอนรายบุคคลอีกทั้งยังมีการประยุกต์ใช้ ร่วมกับแนวคิดด้านจิตวิทยา ยึดทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะนักเรียนแต่ละคนนั้น มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความต้องการ ความสามารถ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นต้น (ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย, 2555 : 65-75)

อารยา เคลือศิริ (2551: 34) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้พัฒนาการเขียนตามโครงสร้างไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยได้จัดทำชุดการเรียนรู้ที่มีสื่อการสอนที่หลากหลาย และมีการจัดเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้หรือชุดฝึก เมื่อนำไปใช้เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเขียนประโยคได้ดียิ่งขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านการใช้ไวยากรณ์สูงขึ้นอีกด้วย

จากความสำคัญ และเหตุผลข้างต้น จะเห็นได้ว่าผลจากการวิจัย พบว่า การใช้ชุดการเรียนรู้ในการพัฒนาไวยากรณ์ของนักเรียนช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ Tense ให้ดีขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ถึงเกณฑ์อีกด้วย ชุดการเรียนรู้ประกอบคำบรรยายนั้น สามารถช่วยให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่เป้าหมายหรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้ (เพ็ญภาณุจันท์ พรามนิล, 2554 : 13) ผู้วิจัยจึงคิดว่า การใช้ชุดการเรียนรู้ประกอบคำบรรยายนั้น เป็นวิธีการหนึ่งที่มีความเป็นไปได้ในการช่วยพัฒนาการใช้ไวยากรณ์ เรื่อง Present Perfect Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเกิดจากหนังสือแบบเรียนที่ไม่ได้ออกแบบตรงกับความต้องการ และความสามารถ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำชุดการเรียนรู้ตามสถานการณ์เรื่อง Present Perfect Tense ที่ออกแบบตามความสามารถ และความแตกต่างกันของผู้เรียน โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาการใช้ไวยากรณ์ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถึงตามเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดร้อยละ 70 ชุดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นนั้นประกอบด้วย คู่มือครู คำชี้แจงในการใช้ชุดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ รูปภาพ ตัวอย่างประโยค เกมประกอบการเรียนรู้ และสื่อวิทัศน์ที่แสดงตัวอย่างสถานการณ์ ซึ่งนักเรียนสามารถศึกษา และทบทวนย้อนหลังผ่านทาง QR code ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ได้ถูกต้องเหมาะสมได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางไวยากรณ์เรื่อง Present Perfect Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 11 ห้อง นักเรียนทั้งหมดในระดับมีจำนวน 367 คน ซึ่งมีการจัดแบ่งนักเรียนตามความสามารถทางการเรียนโดยห้อง 1 และ ห้อง 11 เป็นนักเรียนที่เก่ง ห้อง 2 ถึง ห้อง 10 เป็นนักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันทั้งห้อง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 28 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จากห้องเรียนที่ 2 ถึง 10

2. เครื่องมือการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense ที่ประกอบด้วย

1.1 คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense

1.2 คำชี้แจงในการใช้ชุดการเรียนรู้

1.3 สื่อการสอน

1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ประกอบไปด้วย

1.4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Present Perfect Tense with affirmative, negative and question sentence

1.4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Present Perfect Tense with Experience

1.4.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Present Perfect Tense with Since and For

1.4.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Present Perfect Tense with Still, Yet, Already and Just

1.5 แบบทดสอบหลังเรียนด้าน Present Perfect Tense จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อซึ่งใช้ภายหลังชุดการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย นวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาวิจัย และเครื่องมือรวบรวมข้อมูลวิจัย แต่ละชนิดมีกระบวนการสร้าง และพัฒนา ดังนี้

1. การสร้างชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้ (1.1) ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชา ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อกำหนดหมวดหมู่เนื้อหา (1.2) ศึกษาวิธีการสร้างชุดการเรียนรู้จากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (1.3) กำหนดรูปแบบ

ชุดการสอนแบบโดยคำนึงถึงผู้เรียน (1.4) กำหนดหน่วยการเรียนรู้การสอนโดยประมาณเนื้อหาสาระตามชั่วโมงที่กำหนด (1.5) กำหนดความคิดรวบยอดที่สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง (1.6) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอด (1.7) วิเคราะห์งานโดยดูจากจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อ รวมทั้งหากิจกรรมการเรียนการสอน แล้วจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมถูกต้องสอดคล้องกับ จุดประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ละข้อ (1.8) เรียงลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ (1.9) จัดทำสื่อการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น วิดีทัศน์แสดงสถานการณ์ตัวอย่าง เกมโดมิโนคำศัพท์ เกมส่บอล เป็นต้น (1.10) ทดลองใช้ชุดการเรียนรู้กับผู้เรียน 1-3 คน เพื่อนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (1.11) นำชุดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับใช้ประกอบชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้ (2.1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานสาระ และตัวชี้วัด กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (2.2) ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ Present Perfect Tense การใช้ชุดการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2.3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน (2.4) นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณา และตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (2.5) แก้ไขและปรับปรุงเพิ่มเติม

3. แบบทดสอบด้าน Present Perfect Tense ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ (3.1) ศึกษาหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (3.2) วิเคราะห์วัตถุประสงค์และเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ (3.3) สร้างแบบทดสอบด้าน Present Perfect Tense (3.4) นำแบบทดสอบเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และนำไปปรับปรุงแก้ไข (3.5) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ (4.1) ศึกษาหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ (4.2) วิเคราะห์ความมุ่งหมายของงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ (4.3) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (4.4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาและนำไปปรับปรุง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. เตรียมตัวนักเรียนเพื่อชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับเนื้อหา และวิธีการเรียนการสอน
2. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน เป็นเวลา 4 คาบ โดยยึดการสอนตามทฤษฎี Communicative Language Teaching

3. ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบด้าน Present Perfect Tense จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ

4. เก็บข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลทั่วไปของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 28 คน

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2. ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของความถี่ คูณ คะแนน

n แทน ผลรวมทั้งหมดของความถี่มีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูลทั้งหมด

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{(n-1)}}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

I แทน ข้อมูลแต่ละตัว

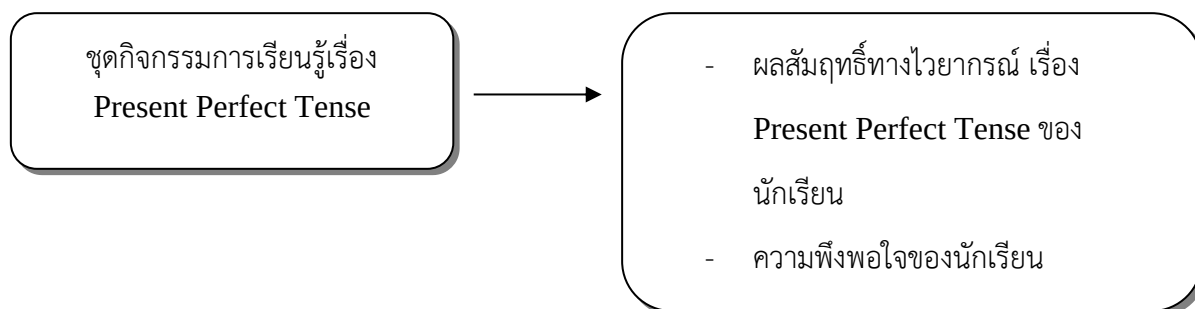
Σ แทน การทำซ้ำจนครบจำนวนข้อมูลทั้งหมด

4. หาค่า t-test for One Sample โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีตามสถานการณ์เพื่อพัฒนาการใช้ไวยากรณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางไวยากรณ์เรื่อง Present Perfect Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense พบว่า โดยเฉลี่ย 86.53 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคะแนนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคะแนนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense

คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม	($\bar{X}$)	(S.D.)	t-test	Sig.
30	21	25.96	4.68	5.61	0.000

จากตาราง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคะแนนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์มี ($\bar{X} = 25.96$, S.D. = 4.68) (t-test = 5.61) และ Sig. = 0.000 จึงสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคะแนนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 หลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig = 0.000 < 0.05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ผลสัมฤทธิ์ทางไวยากรณ์เรื่อง Present Perfect Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวนผู้เข้าทดสอบมีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซนต์ โดยเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 มีจำนวน 26 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ มีจำนวน 2 คน คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบคิดเป็น 25.96 โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 86.53 นักเรียนที่มีคะแนนต่ำสุด คือ 12 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 40 จำนวน 1 คน และนักเรียนที่มีคะแนนสูงสุด คือ 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 100 จำนวน 5 คน

ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.11)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense

ข้อความ	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล	ลำดับที่
1. เนื้อหาในชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense				
1.1 ปริมาณของเนื้อหา	4.79	0.42	มากที่สุด	3
1.2 ปริมาณของแบบฝึกหัด	4.64	0.49	มากที่สุด	4
1.3 การเรียงลำดับเนื้อหา	4.82	0.39	มากที่สุด	2
1.4 ความชัดเจนของเนื้อหา	4.89	0.32	มากที่สุด	1
1.5 ประโยชน์ของเนื้อหา	4.64	0.49	มากที่สุด	4
1.6 ความน่าสนใจของรูปแบบชุดการเรียนรู้	4.82	0.39	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ยด้านเนื้อหาในชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense	4.77	0.23	มากที่สุด	(1)
2. ผู้สอน				
2.1 ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.75	0.44	มากที่สุด	3
2.2 น้ำเสียงที่ใช้ในการสอน	4.57	0.50	มากที่สุด	5
2.3 การใช้สื่อประกอบของผู้สอน	4.82	0.39	มากที่สุด	2

2.4 การให้ความช่วยเหลือในการเรียน	4.57	0.50	มากที่สุด	5
2.5 การสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน	4.68	0.48	มากที่สุด	4
2.6 ความตรงต่อเวลาของครูผู้สอน	4.86	0.36	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ยด้านผู้สอน	4.71	0.24	มากที่สุด	(2)
3. กิจกรรมในชั้นเรียน				
3.1 ความน่าสนใจของกิจกรรมในชั้นเรียน	4.71	0.46	มากที่สุด	1
3.2 ความสอดคล้องของกิจกรรมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.39	0.57	มาก	3
3.3 ความเหมาะสมของเวลาในกิจกรรม	4.57	0.50	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ยด้านกิจกรรมในชั้นเรียน	4.56	0.34	มากที่สุด	(3)
รวม	4.68	0.11	มากที่สุด	-

จากตารางพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.11) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีคะแนนรวมเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านเนื้อหาในชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความชัดเจนของเนื้อหา ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.32) การเรียงลำดับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39) ความน่าสนใจของรูปแบบชุดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39) ปริมาณของเนื้อหา ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.42) ปริมาณของแบบฝึกหัด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) และประโยชน์ของเนื้อหา ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) ซึ่งเรียงจากคะแนนเฉลี่ยที่สูงที่สุดไปต่ำสุดตามลำดับ

ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ ด้านผู้สอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความตรงต่อเวลาของครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.24) การใช้สื่อประกอบของผู้สอน ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39) ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.44) การสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.48) น้ำเสียงที่ใช้ในการสอน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.50) และการให้ความช่วยเหลือในการเรียน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.50) ซึ่งเรียงจากคะแนนเฉลี่ยที่สูงที่สุดไปต่ำสุดตามลำดับ

ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ด้านกิจกรรมในชั้นเรียนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความน่าสนใจของกิจกรรมในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.46) ความเหมาะสมของเวลาในกิจกรรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.50) และความสอดคล้องของกิจกรรมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.57) ซึ่งเรียงจากคะแนนเฉลี่ยที่สูงที่สุดไปต่ำสุดตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางไวยากรณ์เรื่อง Present Perfect Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense โดยเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense ที่มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก มีสื่อวิทัศน์แสดงตัวอย่างสถานการณ์ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีแบบทดสอบสำหรับผู้เรียนเพื่อวัด และประเมินผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และที่สำคัญคือ มีการให้ความช่วยเหลือระหว่างการใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Huda F. (2018 : 145) ที่กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากชุดการเรียนรู้ มีการรวบรวม เรียบเรียงลำดับเนื้อหาการสอนของครูผู้สอน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนั้นการช่วยเหลือของครูในขณะที่นักเรียนใช้ชุดการเรียนรู้ และกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งเหมาะสมกับผู้เรียน จะสามารถสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abdul M. (2015 : 129) ที่พบว่า การใช้ชุดการเรียนรู้ ร่วมกับ ICT ช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนของนักเรียนทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่านวัตกรรมนี้สามารถแก้ปัญหา ในการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษได้ แต่ในขณะเดียวกันยังมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 2 คน แม้จะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นก็ตาม อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีพื้นฐานภาษาอังกฤษที่อ่อนมาก และจากการสอบถามนอกชั้นเรียน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการจดจำระยะสั้น จึงน่าจะเป็นปัจจัยทำให้นักเรียนทั้ง 2 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางไวยากรณ์เรื่อง Present Perfect Tense ไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไรก็ตามนักเรียนทั้ง 2 คนสามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้ในอนาคตเพราะทั้ง 2 คน มีพัฒนาการที่ดีขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีของไวท์ฮีดส์กี (1978 : 33) ที่กล่าวว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ คือ บริเวณที่เด็กกำลังจะเข้าใจในบางสิ่งบางอย่าง เป็นระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่แท้จริง พื้นที่รอยต่อพัฒนาการในวันนี้ จะเป็นระดับของพัฒนาการในวันพรุ่งนี้ เพียงได้รับการเรียนรู้ที่ดีก็จะนำมาซึ่งพัฒนาการที่เจริญขึ้น

2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง Present Perfect Tense โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.11) ด้านที่มีคะแนนรวมเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านเนื้อหาในชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ ด้านผู้สอน และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ด้านกิจกรรมในชั้นเรียน

อาจเนื่องมาจาก การที่นักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense ได้อย่างเข้าใจ และบรรลุตามเป้าหมายของตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดความพอใจกับผลลัพธ์ที่ตนเองทำได้ จึงมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Shelly (1995 : 2) ที่กล่าวว่า ความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ซึ่งความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้ความรู้สึกมีระบบย้อนกลับและมีความสุข และความสุขนี้จะมีผล

ต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกในทางบวกอื่น ๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุขมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน เรียกว่าระบบความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่มีความอบอุ่น ให้การยอมรับ คำชื่นชม และการช่วยเหลือของครู และเพื่อนร่วมชั้น รวมทั้งมีสื่อการเรียนรู้ที่แสดงตัวอย่างสถานการณ์ และกิจกรรมในชั้นเรียนที่นักเรียนได้ช่วยเหลือกันยังก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow, 1970 : 43) นั่นก็คือ ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Need)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนสอบไม่ผ่าน 2 คน และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการกิจกรรมในชั้นเรียนอยู่ในลำดับสุดท้าย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรให้นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ทำแบบฝึกหัดทั้งหมดอีกครั้งเพื่อทบทวนบทเรียน
2. ควรเพิ่มเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเกมในแต่ละแผนการจัดเรียนรู้

จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางไวยากรณ์เรื่อง Present Perfect Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง Present Perfect Tense โดยเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการอ่าน
2. ควรมีการพัฒนาชุดการเรียนรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เช่น แอปพลิเคชัน และ e-learning เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญ์ปภัส รัตนเรืองศิลปะ. (2557). *การใช้กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความรู้คำศัพท์ ความรู้ ด้านไวยากรณ์และความสามารถในการฟัง พูด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จตุพล นามนาย. (2562). *การพัฒนาทักษะการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.

- ปิยวรรณ รุ่งวรพงศ์. (2557). *ปัญหาการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาใหม่ : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เพียงกาญจน์ พรามนิล. (2554). *การพัฒนาความสามารถทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเรื่องการใช้ Verb to be ในประโยคปัจจุบันกาลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่าลี่วิทยา ด้วยชุดการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ฤทัย นาคะเนจร. (2560). *การพัฒนาชุดกิจกรรมทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลตราด*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วรภรณ์ พรหมอินทร์. (2561). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ Collaborative strategic reading*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2559). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 13 (2), 65-75.
- สุพรรณิ อาศัยราช. (2557). *การพัฒนาบทเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงานโดยใช้เอกสาร จริง ด้านสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ
- สุพัตรา มูลละออง. (2558). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือและเทคนิคแผนผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน สระยาไสย อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารยา เคลือศิริ. (2551). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนตามโครงสร้างไวยากรณ์ในประโยค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.
- Abdul M. (2015). *Enhancing Writing Skills in English through ICT-Integrated Instructional Approach*. Karaikudi: Alagappa University.
- Huda F. (2018). *Design Simple Instructional Package of Arabic Language Learning for Non-Arabic Speakers*. Iraq: University of Kerbala.
- Maslow, A. (1970). *Human needs theory: Maslow's hierarchy of human needs*. In R.F. Shelly, D. F. (1995). *Tackling family member compensation*. American Printer.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in Society: The developmental of Higher Psychological process*. Cambridge, MA : Harvard University Press

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

**The Effects of Gamified Learning Activities on English Learning
Achievement of Grade 9 Students at Demonstration School
of Suan Sunandha Rajabhat University**

สทรรฐ์ ลักษณะสุต¹,

พิณทิพา สืบแสง² และ ภูวิชญ์ จั้วลาย³

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา³

Saharat Laksanasut¹,

Pintipa Seubsang² and Phuwich Ngiwline³

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2}

Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University³

Corresponding Author E-mail: pintipa.se@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันกับผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม จำนวน 74 คน กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน กลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P โดยใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน 2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P และ 3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าทีแบบ Paired Samples และ Independent Samples ผลการวิจัยพบว่าหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลัง

* วันที่รับบทความ: 8 เมษายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ 24 เมษายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

เรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลองสูงกว่าผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: เกมมิฟิเคชัน; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; กิจกรรมการเรียนรู้; ภาษาอังกฤษ; 2W3P

Abstracts

This study aimed to 1) compare the English learning achievement between the pre-test and post-test results of grade 9 students who engaged in gamified learning activities and 2) compare the English learning achievement of the experimental group that was taught through gamified learning activities to the controlled group that was taught through 2W3P based learning activities. The cluster random sampling was employed in this study and the participants were seventy-four grade 9 students studying in the 2nd semester of academic year 2020 at Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University. The experiment was conducted for six weeks. The research instruments were 1. gamified lesson plans, 2. 2W3P based lesson plans, and 3. a learning motivation test. The statistical treatments to test the research's hypothesis were paired sample t-test and t-test for independent sample. The study revealed that after employing the gamified learning activities, the experimental group's learning achievement from the post-test was higher than the pre-test at .05 level of statistical significance, and the experimental group's learning achievement from the post-test was higher than the learning achievement of the controlled group at .05 level of statistical significance.

Keywords: Gamification; Learning Achievement; Learning Activities; English; 2W3P

บทนำ

ภาษาอังกฤษถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 และในโลกอนาคต เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง และเป็นสื่อกลางที่ใช้ในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการสื่อสาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการเมือง ตลอดจนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเรียนภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะภาษาอังกฤษจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด (เกศนีย์ มากช่วย, 2561: 132) กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้เรียนยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน

(O-NET) ของผู้เรียนทั่วประเทศที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษโดยเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาโดยตลอด (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563 : 9-11)

ในปัจจุบัน ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเกิดจากปัจจัยหลายประการประกอบกัน เช่น ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ การขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ การมีทัศนคติเชิงลบต่อภาษาอังกฤษ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมหรือกิจกรรมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เป็นต้น (ธงพล พรหมสาขา, 2559 : 12) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายวิชาภาษาอังกฤษ จำเป็นต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม และเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เพราะหากกิจกรรมการเรียนรู้มีสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความเหมาะสม ก็จะส่งผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น และจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ดียิ่งขึ้นต่อไป (สุพิชญ์กฤตา พักโพธิ์เย็น, 2560 : 65)

ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษย้อนหลังของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 จากฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 2 ปีการศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2561-2562 พบว่าร้อยละ 70 ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ต่ำ-ปานกลาง เมื่อเทียบกับเกณฑ์การวัดและตัดสินผลการเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จากสภาพปัญหาด้านระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นรายบุคคลกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวนหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามถึงสาเหตุของปัญหา รวมถึงสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนอย่างไม่เป็นทางการสะท้อนให้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้เรียนมีความรู้สึกเบื่อหน่ายกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 2W3P หรือแบบปกติทั่วไปที่ไม่มีความสนุกสนาน ไม่น่าสนใจ และไม่มีความท้าทาย ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ มีความสนุกสนาน และมีความน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560 : 266-271) ที่กล่าวถึงผู้เรียนในยุคปัจจุบันว่ามีลักษณะนิสัยที่ชื่นชอบกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่มีการแข่งขัน มีความท้าทาย สนุกสนาน นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองหรือได้รับข้อมูลป้อนกลับในเรื่องต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ดังนั้นสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดี มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานการเรียนและการเล่นเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนที่สูงขึ้นเนื่องจากผู้เรียนจะสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถที่ผู้เรียนมีอยู่ในลักษณะของการเรียนที่ผสมผสานกับการเล่นซึ่งมีความท้าทาย ความสนุกสนานและปราศจากซึ่งความเคร่งเครียด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) จึงถือเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อลักษณะ

นิสัยและความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันจะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ เนื่องจากมีความสนุกสนาน ความน่าสนใจ และความน่าตื่นเต้นในการเรียนรู้ (วรรณธิดา ยลวิลาศ, 2562 : 380)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน คือ การประยุกต์ใช้กลไก ระบบ หรือองค์ประกอบของเกมบางประการในบริบทเดิมที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเกม เกมมิฟิเคชันถูกนำมาประยุกต์ในภาคการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กลายเป็นกิจกรรมที่มีการแข่งขัน มีความท้าทาย ความสนุกสนาน ความน่าสนใจ และช่วยส่งเสริมความร่วมมือหรือการทำงานเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันยึดหลักในการสร้างความสนุก ความท้าทายในการเล่นเกมที่ผู้เรียนในฐานะผู้เล่นแต่ละคนมีโอกาที่จะได้เป็นทั้งผู้แพ้และผู้ชนะ โดยขึ้นอยู่กับความสำเร็จของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันยังมีการประยุกต์ใช้ระบบการมอบรางวัลเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนด้วย ซึ่งระบบการมอบรางวัลดังกล่าวจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและความพยายามในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Kapp, 2012 : 217-224) นอกจากนี้ระบบการมอบรางวัลที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันยังถือเป็นการตอบสนองต่อความต้องการหรือธรรมชาติของมนุษย์ที่มักจะมีความต้องการในการเอาชนะอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการที่ผู้เรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจ อันจะก่อให้เกิดแรงจูงใจรวมถึงความกระตือรือร้นและความพยายามที่จะทำกิจกรรมหรือทำภาระงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้วยพฤติกรรมของผู้เรียนที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีแรงจูงใจในการเรียนนี้จะส่งผลดีทำให้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย (พิชญะ โชคพล, 2558 : 81)

ด้วยหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันกับผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ที่มีรูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Pretest Posttest Control Group Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 ห้องเรียน รวม 169 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 74 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียนจากทั้งหมด 5 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 1 ห้องเรียนประกอบด้วยผู้เรียนจำนวน 37 คน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน และกลุ่มควบคุมจำนวน 1 ห้องเรียนประกอบด้วยผู้เรียนจำนวน 37 คน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง High-tech จำนวน 5 แผน และเรื่อง What's the matter? จำนวน 4 แผน รวมทั้งสิ้น 9 แผน ดำเนินการสอนจำนวน 16 ชั่วโมง โดยประยุกต์ใช้หลักการของเกมมิฟิเคชันเชิงโครงสร้าง (Structural Gamification) ที่นำเอาองค์ประกอบพื้นฐานของเกม ได้แก่ เป้าหมาย (Goals) กฎและกติกา (Rules) ระบบคะแนน (Points) ระบบเหรียญตรา (Badges) ระบบการแข่งขัน (Challenges) ระบบติดตามและรายงานความก้าวหน้าของความสำเร็จ (Organization Goals) ความสำเร็จ (Achievement) ระดับของผู้เล่น (Levels) ตารางอันดับ (Leader Boards) และรางวัล (Awards) มาประยุกต์เข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นจะแสดงผลข้อมูลดังกล่าวของผู้เรียนผ่านเว็บไซต์รายวิชาที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยนำเสนอแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและความสอดคล้องของจุดประสงค์กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า คุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันทั้ง 9 แผน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.17 แปลผลช่วงคะแนนของความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P รายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง High-tech จำนวน 5 แผน และเรื่อง What's the matter? จำนวน 4 แผน รวมทั้งสิ้น 9 แผน ดำเนินการสอนจำนวน 16 ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน (Warm-up) 2. ขั้นการดำเนินการสอน (Presentation) 3. ขั้นการฝึกฝน (Practice) 4. ขั้นการใช้ภาษา (Production) และ 5. ขั้นการสรุป (Wrap-up) ผู้วิจัยนำเสนอแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

แบบ 2W3P ต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและความสอดคล้องของจุดประสงค์กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า คุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ทั้ง 9 แผน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 แปลผลช่วงคะแนนของความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง High-tech และ What's the matter? ซึ่งผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้มีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ

ความสามารถทางภาษา (Language proficiency)	จำนวน (ข้อ)	คะแนน
1. การสนทนา (Conversation)	5	5
2. ไวยากรณ์และโครงสร้างประโยค (Grammar and structure)	15	15
3. การอ่านเพื่อความเข้าใจ (Reading comprehension)	10	10
4. คำศัพท์ (Vocabulary)	10	10
รวม	40	40

ผู้วิจัยนำเสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 3 ท่าน แล้วพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คนเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ จากนั้นนำผลการทดลองใช้ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาวิเคราะห์หาความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับ ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับนี้มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.40-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.53 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.81

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้น ผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและอยู่ในกลุ่มทดลองทราบถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันในรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อผู้เรียนทราบถึง กฎและกติกา ข้อตกลงของเกมมิฟิเคชัน รวมถึงชี้แจงให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายแต่

อยู่ในกลุ่มควบคุมทราบถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง

3.2 การเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง High-tech และ What's the matter? ให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำ โดยใช้เวลาจำนวน 1 คาบเรียน หรือ 50 นาที พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 2 ผู้วิจัยจึงดำเนินการในขั้นต่อไป โดยนำคะแนนที่ได้มาบันทึกผลเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test)

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนเรียนของผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ	19.54	4.44	19.22	6.01	0.26*	0.79

*ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและอยู่ในกลุ่มทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน จำนวน 9 แผน ดำเนินการสอนจำนวน 16 ชั่วโมง และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายแต่อยู่ในกลุ่มควบคุมจำนวน 9 แผน ดำเนินการสอนจำนวน 16 ชั่วโมง

3.4 การเก็บข้อมูลหลังการทดลอง เมื่อการดำเนินการสอนเสร็จสิ้น ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำอีกครั้ง โดยใช้เวลาจำนวน 1 คาบเรียน หรือ 50 นาที จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาบันทึกผลเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

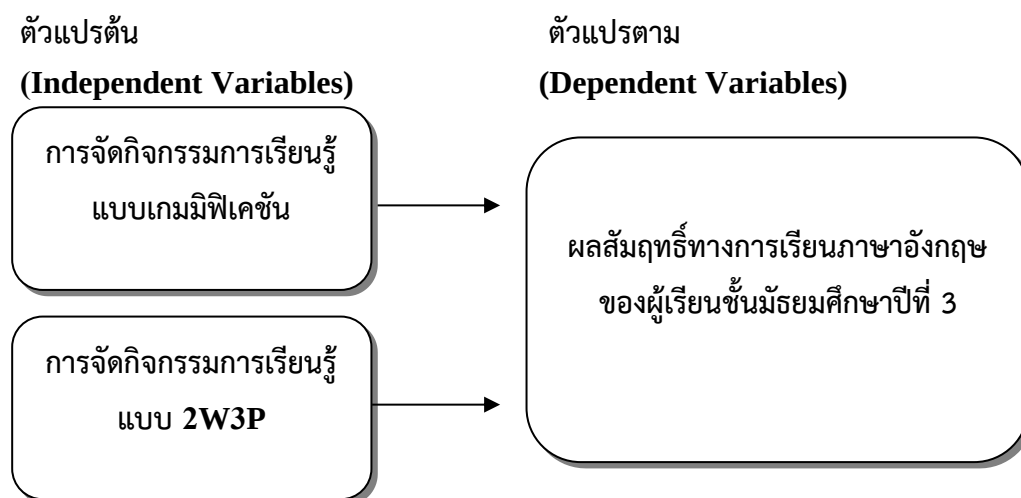
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistics Package for Social Sciences: SPSS) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ **สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)** ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อธิบายข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย **สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)** ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ Paired Samples ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน และใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Samples ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันกับผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้ ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังแสดงในภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน	19.54	4.44	14.28*	.000
หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน	31.49	4.80		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ($\bar{X}$ = 31.49, S.D. = 4.80) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ($\bar{X}$ = 19.54, S.D. = 4.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันกับผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P	25.11	5.68	5.22*	.000
หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน	31.49	4.80		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ($\bar{X}=31.49$, S.D.= 4.80) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ($\bar{X}=25.11$, S.D.= 5.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สามารถสรุปและนำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ($\bar{X}=31.49$, S.D.= 4.80) มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ($\bar{X}=19.54$, S.D.= 4.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยประยุกต์ใช้หลักการของเกมมิฟิเคชันเชิงโครงสร้าง (Structural Gamification) เข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ความเป็นพลวัตของเกม (Game Dynamics) เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปผ่านการปฏิบัติภารกิจ (Missions) ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมทางการศึกษาทั้ง 3 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เช่น ภารกิจการทบทวนคำศัพท์ ภารกิจการเข้าชั้นเรียนตรงต่อเวลา ภารกิจการฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษกับผู้เรียนนอกเวลาเรียน เป็นต้น โดยมีเหรียญตรายศ (Badges) ลักษณะต่าง ๆ เป็นเครื่องหมายยืนยันและประกาศความสำเร็จ (Achievement) ของผู้เรียนในแต่ละภารกิจ ซึ่งเหรียญตรายศดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลื่อนระดับ (Levels) ของตนเองให้สูงขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และเมื่อผู้เรียนมีระดับที่สูงขึ้น ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคะแนนสะสมสูงมากยิ่งขึ้น กระบวนการในลักษณะเช่นนี้นับได้ว่าเป็นระบบการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการทบทวนความรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษาของตนเองมากขึ้น ซึ่งการเสริมแรงทางบวกนี้มีแนวโน้มที่จะส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับ บลูม (Bloom, 1976: 139 อ้างถึงใน นวรัตน์ ศึกษากิจ, 2561 : 24) ที่แสดงทัศนะว่า การเสริมแรงทั้งในทางบวกและทางลบถือเป็นหนึ่งในปัจจัยด้านการสอนที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ยิ่งไปกว่านั้น ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันผู้เรียนยังได้รับการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ผ่านการได้รับข้อมูลป้อนกลับอย่างทันทีทันใด (Real-time Feedback) ซึ่งอยู่ในรูปของตารางอันดับ (Leaderboard) ที่แสดงบนหน้าเว็บไซต์รายวิชาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยตารางอันดับดังกล่าวจะเป็นเสมือนเครื่องมือที่แสดงอันดับโดยรวมของผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลคะแนนสะสม (Points) ของผู้เรียนแต่ละคนในการเรียงอันดับจากผู้เรียนที่มีคะแนนมากที่สุดไปจนถึงผู้เรียนที่มีคะแนนน้อยที่สุด ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความก้าวหน้า จุดแข็ง จุดอ่อน รวมถึงข้อควรปรับปรุงของตนเอง ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองให้มีอันดับที่ดียิ่งขึ้นต่อไป ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้รับการพัฒนาและมีค่าเฉลี่ยที่เพิ่มสูงมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับ วิททอน และโมสเลย์ (Whitton and Moseley, 2012 : 176-181) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของข้อมูลป้อนกลับที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ทรงพลังมากที่สุดสำหรับผู้เรียนในทุกระดับ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนทราบถึงความก้าวหน้าและข้อผิดพลาดของตนเอง อันจะเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไปในอนาคต อาจกล่าวได้ว่าความเป็นพลวัตของเกมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย สระตอมุฮัมมัด (2561 : 50-53) ที่ได้ศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชันเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบกึ่งทดลองและดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One-group Pretest-posttest Design) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมมิฟิเคชันสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังพบอีกว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชันของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในกลุ่มทดลองและได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันสูงกว่าผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในกลุ่มควบคุมและได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ($\bar{X}$ = 31.49, S.D. = 4.80) มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ($\bar{X}$ = 25.11, S.D. = 5.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างในรูปแบบการสอนและพฤติกรรมการสอนของผู้วิจัย ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันมีการจัดกิจกรรมที่มีความน่าสนใจ มีความเป็นพลวัต และมีความแตกต่างจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ในประเด็นต่าง ๆ

ค่อนข้างมาก ประการแรก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ ทบทวนความรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษานอกเวลาเรียนอย่างต่อเนื่องผ่านการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่ผู้วิจัย กำหนดขึ้น โดยมีเหรียญตราสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นเครื่องหมายยืนยันและประกาศความสำเร็จของผู้เรียนใน แต่ละภารกิจ แตกต่างจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ที่โดยทั่วไปมักไม่ค่อยมีกิจกรรมทบทวน ความรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน ประการถัดมา ผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันจะได้รับข้อมูลป้อนกลับอย่างทันทีทันใดและสม่ำเสมอ (Real-time Feedback) ผ่าน ตารางอันดับที่แสดงบนหน้าเว็บไซต์รายวิชาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงความก้าวหน้า จุด แข็ง จุดอ่อน รวมถึงข้อควรปรับปรุงของตนเอง อันจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง แตกต่างจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ที่ผู้เรียนอาจไม่ได้รับข้อมูลป้อนกลับจากผู้สอนที่ ต่อเนื่องและรวดเร็วเช่นเดียวกับผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนที่ ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ไม่สามารถทราบความก้าวหน้า จุดแข็ง จุดอ่อน รวมถึงข้อควร ปรับปรุงของตนเอง และอาจเป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างที่พึงจะเป็น ประการ สุดท้าย ผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันจะได้รับการเสริมแรงทางบวก ด้วยวิธีการที่ แปลกใหม่และมีความน่าสนใจสำหรับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การได้รับคะแนนสะสม และการได้รับ เหรียญตราสัญลักษณ์ จากการปฏิบัติภารกิจหรือทำภาระงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ซึ่งการเสริมแรงในลักษณะนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทบทวนความรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษาของตนเองมากขึ้น แตกต่างจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P ที่แม้จะมีการเสริมแรงทางบวกอยู่บ้าง แต่อาจมีลักษณะที่ไม่แปลก ใหม่และไม่ค่อยมีความน่าสนใจสำหรับผู้เรียนเท่าที่ควร จากหลักการและเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันมีรูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อความ ต้องการและความชื่นชอบของผู้เรียนได้มากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 2W3P นอกจากนี้ การจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันยังสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่สนุกสนาน และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพิ่มสูงมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับ สิทธิชัย สระตอมฮัมหมัด (2561 : 21) และ สรายุทธ มาลา 2545 อ้างถึงใน (จอมพล เล่ารุ่งเรือง, 2561 : 13-14) ที่มีทัศนะตรงกันว่า วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน รวมทั้ง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของผู้เรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบ 2W3P สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนเดอร์ (Nader, 2017 : 47-50) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และแรงจูงใจในการเรียนรู้วิชาภาษาอาหรับ ของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเมืองมัสกัต ประเทศโอมาน โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบกึ่ง

ทดลองและดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Pretest Posttest Control Group Design) ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์และแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันสามารถส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน อันจะเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและมีความท้าทาย ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันยังถือเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างใหม่ในบริบททางการศึกษา ดังนั้นผู้สอนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน จึงควรศึกษา ทำความเข้าใจ ตลอดจนวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นอย่างครบถ้วนในระยะเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันจะใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันจะทำให้ชั้นเรียนเป็นเสมือนสถานที่แข่งขันระหว่างผู้เรียนแต่ละคน อันจะเป็นการสร้างความท้าทายและเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม หากภายในชั้นเรียนมีบรรยากาศแห่งการแข่งขันที่สูงมากเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของผู้เรียนแต่ละคนในชั้นเรียนได้ ดังนั้นผู้สอนจึงควรเป็นบุคคลกลางในการทำหน้าที่รักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในชั้นเรียนผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติเชิงลบว่าเพื่อนในชั้นเรียนคือคู่แข่งของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกันออกไป อาทิ สถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้หรือไม่

2. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่ไม่ใช่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นต้น

3. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความมุ่งมั่นในการทำงาน และการมีจิตสาธารณะ เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันสามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- เกศนีย์ มากช่วย. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. *เอกสารประกอบการประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 9*. 20 - 21 กรกฎาคม 2561. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จอมพล เล้ารุ่งเรือง. (2561). *พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน: กรณีศึกษา: นักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการผลิตบัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงพล พรหมสาขา. (2559). *โครงการการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสามจังหวัดชายแดนใต้*. รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- นวรรตน์ ศึกษากิจ. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรมของโรงเรียนอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- พิชญา โชคพล. (2558). *การส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลนารี*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรณธิดา ยลวิลาศ. (2562). *การสร้างแรงจูงใจในการเรียนด้วยเกมมิฟิเคชัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *โครงการวิจัยเรื่องการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิทธิชัย สระตอมอัมหมัด. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องระบบสมการเชิงเส้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยธนบุรี*. รายงานการวิจัย. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยธนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- สุพิชญ์กฤตา พักโพธิ์เย็น. (2560). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Kapp, K. M. (2012). *The gamification of learning and instruction: Game-based methods and strategies for training and education*. San Francisco: CA L Pfeiffer.
- Nader, E. (2017). Impact of Gamification strategy on academic achievement and achievement motivation toward learning. *Proceedings of Teaching and Education Conferences*. 2017. London: International Institute of Social and Economic Sciences.
- Whitton, N., & Moseley, A. (2012). *Using games to enhance learning and teaching*. New York: Routledge.

แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุของพระสังฆาธิการ
ในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี

**A Guideline of Administration of Sangha's Duties with Sanghavadthu
Principle of Eccl. Administrative Officers in the Administrative
Area of NongSaeng District, Udonthani Province**

พระครูนิมิตสารวัตร (บุญเมือง ขวโน),

สมเดช นามเกต และ บุญส่ง สิ้นธุ์นอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Phrakrunimitsathuvat (Boonmueng Javano),

Somdet Namket and Boonsong Sinthunok

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pmnatsila2525@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและ 3) แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานีการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ พระภิกษุระดับพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 รูปแล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี มีวัดในปกครอง 30 วัด มีการอบการบริหารงาน 6 ด้าน คือ 1) การปกครอง 2) การศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การเผยแผ่ 5) การสาธารณูปการ และ 6) การสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งได้บริหารจัดการกิจการงานด้านต่างๆ เป็นอย่างดี

สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ผู้ที่ไม่ตรี เอื้อเพื่อเกื้อกูล เป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันให้แก่ การให้การเสียสละการพูดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ เพื่อให้การช่วยเหลือด้วยทุน ด้วยของหรือความรู้ การช่วยด้วยถ้อยคำ การช่วยด้วยกำลังคน การช่วยด้วยการร่วมเผชิญแก้ปัญหา มุ่งสงเคราะห์และประสานคนให้เกิดความสามัคคีขึ้นก่อให้เกิดจัดการบริหารงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

* วันที่รับบทความ: 7 เมษายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ 9 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: April 7, 2020; Revised: May 9, 2021; Accepted: May 10, 2021

แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานีคือ 1) ทาน การให้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นโทษต่อสังคม การเสียสละตนในด้านกำลัง ความสุขส่วนตัว และธรรมทาน 2) ปิยวาจา การพูดจาประสานงานด้วยถ้อยคำสุภาพไพเราะ พูดจริง พูดคำให้สามัคคี พูดคำมีประโยชน์ 3) อุตถจริยา การชวนช่วยช่วยเหลือการเอาใจใส่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลผู้อื่น และ 4) สมานัตตตา เป็นผู้มี ความสม่ำเสมอ ทำงานอย่างเสมอต้นเสมอปลายเพื่อลดปัญหาด้านการทำงานที่ไม่ต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การบริหารกิจการคณะสงฆ์; พระสังฆาธิการ; หลักสังคหวัตถุ

Abstracts

The purposes of this article were; 1) to study the situation of Sangha's routine work administration of the Ecel. Administrative Officers in the administrative area of Nongsaeng District, Udonthani Province 2) to study the principle of the Four Bases of Social Solidarity in Theravada Buddhism and 3) to study the guideline of Sangha's routine work administration in accordance with the Four Bases of Social Solidarity of the Ecel. Administrative Officers in the administrative area of Nongsaeng District, Udonthani Province. This research was the qualitative research by collecting the data from the depth-interview from the main informants such as the Buddhist monks in the level of the Ecel. Administrative Officers in the administrative area of Nongsaeng District, Udonthani Province by using the purposive selection in the total of 30 subjects and using the descriptive analysis in accordance with inductive method.

The results of the research were as follows: Management condition of the Sangha Patriarch in Nong Saeng District Administrative Organization Udon Thani Province There are 30 temples in the administration and 6) administrative frameworks: 1) governance, 2) education, 3) education, 4) propagation, 5) public welfare and 6) public welfare. Which has managed various activities as well

The Four Bases of Social Solidarity are the principle of Dhamma for the others' refuge, and friendliness, charitableness and assistance are the principle of assistance for each other such as charitableness, polite words, conduct for the sake of others' benefits and to be consistent in order to assist with the things or knowledge, verbal assistance, helping with personal energy, assistance to participate in facing the problems by aiming at assistance and cooperation in order to encourage people to create the unity for administration in various aspects efficiently.

Guidelines for the administration of the Sangkhahavatthana 4 of the Sangha Patriarch in Nong Saeng District Administrative Organization Udon Thani province is 1) giving contributions that are beneficial and not harmful to society. The sacrifice in power Personal happiness and Dharma 2) Piyaphong Speech coordination with polite, beautiful words, true speaking, unity. 3) attitude, persistence, help and care for things that are beneficial, support others; and 4) Samanatta is a consistent person. Always work on a regular basis to reduce discrete problems.

Keywords: Sangha Administration; Sangkhahawatthat

บทนำ

การปกครองและคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงใช้ระบบการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ประกอบด้วยสันติวิธีธรรมหรือสามัคคีธรรม ให้สิทธิเสรีภาพเสมอกันไม่เลือกชนชั้นวรรณะ โดยอาศัยการนับอายุพรรษาในการนับระดับชั้นอาวุโส มีพระพุทธเจ้าทรงเป็นประมุขสงฆ์ ทรงเป็นประธานในการตัดสินวินิจฉัย วางกรอบแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ให้อยู่ใน รูปแบบที่พระพุทธองค์ทรงกำหนดไว้ด้วยหลักพระธรรมวินัย ถึงแม้ว่ากาลจะล่วงเลยไปหลังจากพระพุทธองค์ปรินิพพานไปแล้ว คณะสงฆ์ในยุคนั้นๆ ยึดหลักพระธรรมวินัย เป็นข้อบัญญัติเกณฑ์กำหนดตัดสิน ให้ดำเนินไปด้วยหลักประชาธิปไตยโดยยึดหลักเสียงข้างมากเป็นมติเอกฉันท์ (กรมการศาสนา, 2540 : 1) กล่าวโดยรวมในสมัยพระพุทธกาลนั้นได้กำหนดรูปแบบและวิธีการปกครอง คณะสงฆ์ คือ การบวช พระธรรมวินัย การศึกษา และการเผยแผ่

หลังจากพุทธปรินิพพานมาแล้ว การปกครองคณะสงฆ์เริ่มต้นด้วยการทำสังคายนาเพื่อรวบรวมพระธรรมวินัยให้เข้าเป็นหมวดหมู่ และมีการตรวจสอบเพื่อความถูกต้องตามหลักธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ เพื่อป้องกันมิให้กระจัดกระจาย ในภายหลังพุทธกาลไม่นาน พระสงฆ์เริ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมวินัยแตกต่างกันไป จนเกิดความแตกแยกในหมู่คณะสงฆ์โดยแบ่งแยกรูปแบบการปกครองออกไปเป็นหลาย คณะ และอันสืบจากการทำสังคายนาครั้งที่ 3 ทำให้ประเทศไทยได้รับพระพุทธศาสนาเผยแผ่ในเมืองไทย เริ่มจากดินแดนอาณาจักรสุวรรณภูมิ สู่อาณาจักรสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนต้น จวบจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ การปกครองคณะสงฆ์ไทยยังปฏิบัติตามรูปแบบการปกครองของพระพุทธองค์คือตามพระธรรมวินัยเป็นหลัก ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้ คณะสงฆ์จะมีความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักร การพึ่งอำนาจรัฐน่าจะเป็นการสร้างความคิดดีลัทธิให้กับพระธรรมวินัยและความบริสุทธิ์แห่งพระศาสนา ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาไปตามนานาอารยประเทศ ถึงกระนั้นก็ตามพระสงฆ์ก็ยังคงอยู่บนกรอบแห่งพระธรรมวินัยเดียวกันนั่นเอง

ปัจจุบัน การปกครองคณะสงฆ์ต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบคณะสงฆ์การปกครองคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือด้านการปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ มติ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัย การลงนิคหกรรม การวินิจฉัยข้ออุทธรณ์ต่างๆ ตลอดจนการแต่งตั้ง ถอดถอนเจ้าคณะพระสังฆาธิการควบคุมดูแลให้ไปตามข้อวัตรปฏิบัติของจริยาพระสังฆาธิการ และสถาบันคณะสงฆ์ไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้สะท้อนถึงความสำคัญในระบบการปกครองคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการในด้านการจัดการก้าวหน้าไปมาก คณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหาร

แบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชน และกิจการบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย (พระเมธีธรรมาภรณ์, 2539 : 78)

การบริหารงานในคณะสงฆ์จึงต้องมีความพร้อมในส่วนของการวิทยาด้านบริหารและการจัดการต้องก้าวหน้าไปมากทันโลกทันเหตุการณ์ คณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาด้านเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ เพราะกิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารแบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชน และกิจการบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย จะเห็นว่ากฎหมายคณะสงฆ์ฉบับปัจจุบัน ได้ทำให้การบริหารคณะสงฆ์บางอย่างล่าช้า เพราะยึดติดขั้นตอนตามระบอบราชการมากเกินไป ฉะนั้น คณะสงฆ์ควรมีระบบการบริหารและการปกครองของตนเองที่ผสมผสานส่วนดีของระบอบราชการและเอกชนเข้ากับหลักพระธรรมวินัยให้ทันกับเหตุการณ์พัฒนาไปตามยุคเพื่อให้งานประสบความสำเร็จจากการสังเคราะห์ซึ่งกันและกัน โดยใช้ หลักธรรมอย่างสังคหวัตถุ 4 จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นได้ สร้างมิตรไมตรีที่ดีต่อกันและกัน หลักธรรมทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ทาน ให้ปัน คือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ ปิยวาจา พูดให้เป็นที่ยรักกัน คือกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผล ชักจูงไปในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนช่วยกิจการต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาและช่วยแนะนำปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลายไม่เอาเปรียบ และเสมอในทุกข์สุข คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

ในงานด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ภาค 8 โดยมีการบริหารจัดการตามลำดับหน้าที่ปรากฏในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 และบทบัญญัติในกฎหมายเถรสมาคม มีวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอหนองแสง จำนวน 30 วัด มีเจ้าคณะพระสังฆาธิการทำหน้าที่บริหารกิจการคณะสงฆ์ ประกอบด้วยพระสังฆาธิการระดับ เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาสและพระเลขานุการ เพื่อช่วยให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์นั้นบรรลุจุดหมายหรือเป้าประสงค์ ใน 6 ด้าน คือ 1. ด้านการปกครอง 2. ด้านการศาสนศึกษา 3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5. ด้านการสาธารณูปการ และ 6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ จากสภาพปัญหาการทำงานไม่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงานจากบุคคล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นผลให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์ขาดประสิทธิภาพเพราะขาดเครื่องมือหรือกลไกที่จะสนองการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นปัญหาของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่จะต้องมีการบูรณาการให้เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบันนี้ จึงทำให้เกิดความใคร่รู้ว่าแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานีเป็นอย่างไร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำเอาผลการวิจัยไปพัฒนาการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ที่ดีอยู่แล้วก็จะได้นำมาพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ส่วนที่ด้อยก็จะได้ประมวลข้อเสนอแนะให้เกิดแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนยิ่งขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคคลหรือองค์กรเองก็ตาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเลือกจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย (Target group) จำนวน 30 รูป ได้แก่

1. รองเจ้าคณะอำเภอจำนวน 1 รูป
2. เจ้าคณะตำบลจำนวน 6 รูป
3. เจ้าอาวาส จำนวน 12 รูป
4. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสจำนวน 3 รูป
5. พระเลขานุการ จำนวน 8 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิจัย 2 ประเภท คือ วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interviews) และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็น

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานีได้แก่

2.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร ทฤษฎีระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลความรู้สรุปเป็นกรอบแนวคิดกำหนดขอบเขตการวิจัยและกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิด เพื่อให้ครอบคลุมขอบเขตของการทำวิจัย
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้มีความตรงตามเนื้อหา
5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 1) พระครูพิศาลสารบัณฑิต,รศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์หนองคาย/อาจารย์ประจำหลักสูตร มจร วิทยาเขตหนองคาย
- 2) พระครูจิรัชธรรมชัย, รศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรมหาบัณฑิต มจร วิทยาเขตหนองคาย
- 3) ดร. ธวัชชัย สิ้นจันทน์ อาจารย์พิเศษประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มจร.วิทยาเขต หนองคาย

ตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อเสนอแนะที่ได้ปรับปรุงแล้วจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่านมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

2.3 แบบสัมภาษณ์การวิจัย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสำหรับบรรพชิต
 - ส่วนที่ 2 แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี
- ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด เป็นการกำหนดว่าข้อมูลที่ต้องการมีอะไรบ้าง โดยการศึกษาและวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์หรือปัญหาของการวิจัยเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัด จึงจะได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2. กำหนดแหล่งข้อมูล จำนวน 30 รูป/คน

3. นำเครื่องมือวิจัยไปใช้สัมภาษณ์(Inter View) โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 รูป/คน

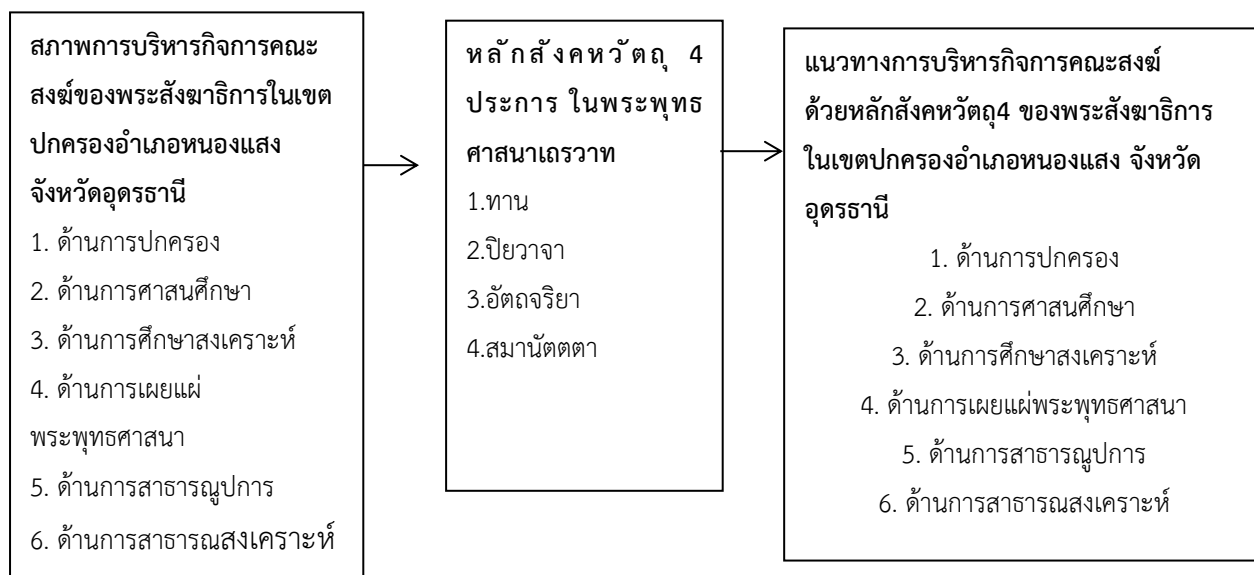
2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ สะดวก และง่ายต่อการค้นหาข้อมูล ในการจัดทำแฟ้มเพื่อประโยชน์ต่อการค้นหาข้อมูล ประกอบด้วย แฟ้มข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

- ข้อมูลที่เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วันที่ ช่วงเวลา สถานที่สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ครั้งที่ ชื่อผู้สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์
- ข้อมูลที่เป็นแบบวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งประกอบด้วยชื่อผู้ให้ข้อมูล ชื่อผู้สัมภาษณ์ คำหลักบรรยาย เหตุการณ์/สถานการณ์ และการตีความเบื้องต้นแล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1) สภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี

แนวทางการดำเนินให้มีประสิทธิภาพนั้นเป็นเรื่องของการใช้ปัจจัยและกระบวนการในการดำเนินงาน โดยมีผลที่ได้รับเป็นตัวกำกับการแสดงประสิทธิภาพของการดำเนินงานใดๆ อาจแสดงค่าของประสิทธิภาพในลักษณะของการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในการลงทุนกับผลกำไรที่ได้รับซึ่งถ้าผลกำไรมีค่ามากกว่าต้นทุนก็ยิ่งแสดงถึงประสิทธิภาพมากขึ้น ประสิทธิภาพอาจไม่แสดงเป็นค่าประสิทธิภาพเชิงตัวเลขแต่แสดงถึงการบันทึกถึงลักษณะการใช้เงินวัสดุคนและเวลาใช้การปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่าและเหมาะสมประหยัดโดยหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานีนั้น ถือเป็นแนวทางในการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ไทยอยู่ภายใต้การปกครองโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับพ.ศ. 2505 โดยกำหนดอำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคมในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่2) พ.ศ. 2535 เกี่ยวข้องกับการควบคุมและส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ที่เคยถูกจัดเป็นอำนาจหน้าที่ของสังฆมนตรีแห่งองค์การ4ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พ.ศ. 2484 ปัจจุบันมหาเถรสมาคมมีอำนาจที่เกี่ยวกับงานคณะสงฆ์6ด้าน คือ 1) การปกครอง 2) การศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การเผยแผ่ 5) การสาธารณูปการ และ 6) การสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งคณะสงฆ์อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ก็บริหารจัดการกิจการงานพระศาสนาต่างๆ เหล่านี้ด้วยดีเสมอมา แต่ในบางเรื่องพบว่ายังขาดประสิทธิภาพในงานดำเนินงานซึ่งมี 4 ประเด็นปัญหา ดังนี้ ๑) ปัญหาการทำงานไม่ต่อเนื่อง 2) ขาดการประสานงานจากบุคคลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ และ 4) ขาดการวางแผนการดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

2) หลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

สังคหวัตถุ 4 ถือว่าเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อเกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีองค์ประกอบอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน การให้การเสียสละ 2) ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ 3) อตถจริยา การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอด้านเสมอปลาย

ความสำคัญของสังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน หรือธรรมเพื่อให้ตนเป็นที่รัก เป็นที่ขอบใจของคนทั่วไปเป็นเครื่องสงเคราะห์โลก สงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยึดเหนี่ยวใจกันไว้เป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก คือสังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ คือ 1) ทาน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ทุนหรือทรัพย์สิ่งของตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา 2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะน่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผลเป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 3) อตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้านร่างกายและ

ชวนช่วยเหลือนักเรียนต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม 4)สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกันกล่าวโดยสรุป การช่วยด้วยทุน ด้วยของหรือความรู้ การช่วยด้วยถ้อยคำ การช่วยด้วยกำลังคน การช่วยด้วยการร่วมเผชิญและแก้ปัญหาพฤติกรรมบำเพ็ญสงเคราะห์เป็นพฤติกรรมที่ยึดเหนี่ยวใจคน ประสานหมู่ชนให้เกิดความสามัคคีขึ้นในการอยู่ร่วมกันและจัดการบริหารงานต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มความพอใจของคนทุกฝ่าย

หลักสังคหัตถุกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีสาระทั้ง 6 ด้านนั้นเป็นการสงเคราะห์ญาติโยมแทบทั้งสิ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาด้านศึกษาสงเคราะห์และศาสนสงเคราะห์ที่เห็นได้ชัดเจนเพราะแม้แต่ชื่อยังคำว่าสงเคราะห์และในที่นี้หมายถึงการให้ (ทาน) ด้วยวาจาที่มีความจริงใจ (ปิยวาจา) เป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ผู้อื่น (อัตถจริยา) อย่างเสมอต้นเสมอปลายและตามกาล (สมานัตตตา) และจากการศึกษายังพบว่า ในการบริหารองค์กรของพระพุทธเจ้า นั้น ทรงยึดหลักธรรมที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันในองค์กรอย่างมีคุณธรรมคือสังคหัตถุ 4 เป็นหลักพุทธธรรมที่ใช้เป็น “ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจในการสงเคราะห์ประชาชนและสงเคราะห์บริษัทหมู่ไมตรีเอื้อเพื่อเกื้อกูลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคีจัดเป็นหลักคุณธรรมเชิงพุทธที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้เพื่อเป็นแบบอย่างแบบแผนสำหรับผู้บริหารองค์กรทั่วไปได้นำไปปรับใช้กับการบริหารองค์กรของตนพระสังฆาธิการผู้เป็นผู้บริหารกิจการคณะสงฆ์ต้องนำมาประยุกต์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ย่อมสามารถนำพาองค์กรสงฆ์ให้บรรลุผลได้อย่างดียิ่ง

3) แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี

แนวทางในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี นี้ พบว่า พระสังฆาธิการได้นำเอาหลักธรรมในสังคหัตถุ มาใช้ในการเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) ด้านการปกครอง พบว่า ปัญหาด้านการดำเนินงานไม่ต่อเนื่องนั้นของการบริหารงานด้านการปกครอง คือ การจัดทำระบบบัญชีรายรับ-รายจ่ายเพื่อให้เกิดการบริหารงบการเงินคล่องตัวมีการกระทำที่ไม่ต่อเนื่องและขาดทักษะความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ การจัดประชุมพระภิกษุสามเณรเพื่อชี้แจงกฎระเบียบตามวาระต่างๆ เป็นสิ่งไม่ต่อเนื่อง

หลักการของหลักสังคหัตถุ 4 นั้นคือ ทาน คือการให้ ให้ทั้งความรู้ ให้ทั้งความอบอุ่น ให้ทั้งที่พักอาศัย และเมื่อพระในปกครองละเอียดถี่ถ้วน เล็กๆ น้อยๆ ก็พูดคุย อธิบายให้เกิดความเข้าใจ ให้ภัย เพื่อต้องการให้พระสงฆ์มีความรู้ความสามารถทั้งทางโลก และทางธรรมควบคู่กันไป พระสังฆาธิการ ที่ปกครองในระดับเจ้าอาวาสถึงระดับเจ้าคณะอำเภอนั้น จะเห็นได้ว่า คณะสงฆ์มีการกำหนดกรอบเวลาการประชุมที่ชัดเจน

ในการบริหารงานในแต่ละครั้ง และทุกครั้งที่จะประชุมก็จะมีการบินทักทายหลังการประชุมทุกครั้ง เพื่อรายงานเจ้าคณะผู้ปกครองที่อยู่เหนือกว่าตน เพื่อให้การทำงานเป็นระบบเป็นหลักฐานและสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว แต่การทำงานเช่นนี้ก็ยังขาดความต่อเนื่องในบางประการ จึงได้นำหลักการของสังคหวัตถุ 4 มาใช้ คือ สมานัตตา คือ ความสม่ำเสมอของการทำงานมารอบเวลาการประชุมที่ได้กำหนดไว้

2) ด้านการศึกษา มุ่งให้พระสงฆ์สามเณรเล่าเรียนพระธรรมวินัยของทั้งของบรรพชิตและคฤหัสถ์ หรือการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติสัทธรรมนั้น พบว่า ปัญหาในการทำงานไม่ต่อเนื่องนั้นของการบริหารงานด้านการปกครอง คือ ยังขาดการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลีและแผนกสามัญให้มีขวัญกำลังใจในการศึกษาต่ออย่างต่อเนื่อง

หลักสังคหวัตถุ 4 นั้น คือ หลักการปิยวาจาและอติถจริยา เน้นการพบปะพูดคุยด้วยความเป็นกัลยาณมิตร มีวาจาสุภาพ และคำนึงถึงประโยชน์ของสงฆ์ส่วนรวมเป็นหลัก

3) การศึกษาสงเคราะห์ ปัญหาในการทำงานไม่ต่อเนื่องนั้นของการบริหารงานด้านการศึกษาสงเคราะห์ พบว่า การช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาเฉพาะบุคคลผู้กำลังศึกษาที่มีความเดือดร้อนมีการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นมีการจัดตั้งหรือสนับสนุนโรงเรียน อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ยังไม่มีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม จะเห็นได้ว่าภาระด้านนี้เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลและการช่วยเหลือเกื้อกูลการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาอื่น

หลักสังคหวัตถุ 4 ที่พระสังฆาธิการในเขตอำเภอหนองแสงได้นำมาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านนี้ คือ หลักการให้ทาน มาใช้ในการเป็นแนวทางการดำเนินงาน ร่วมกับหลักสมานัตตา คือความเสมอต้นเสมอปลาย เท่าอย่างสม่ำเสมอ ก่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน คือ ส่วนใหญ่ช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ การศึกษา จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณร

4) ด้านการเผยแผ่ ปัญหาในการทำงานไม่ต่อเนื่องนั้นของการบริหารงานด้านการเผยแผ่ คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งนั้นต้องเป็นไปทั้งเชิงรับและเชิงรุก แต่แม้จะทำงานการเผยแผ่ด้วยการเทศน์การสอนธรรมเป็นหลัก แต่ก็ยังขาดการทำงานเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ในการใช้การสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ เป็นตัวนำคนเข้าหาธรรมอยู่

หลักสังคหวัตถุ 4 ที่พระสังฆาธิการในเขตอำเภอหนองแสงได้นำมาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านนี้ คือ 1) ทาน คือ การเสียสละ การให้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นโทษต่อสังคม การเสียสละตนในด้านกำลัง ความสุขส่วนตัว ปัญญาที่จะเรียนรู้และเข้าใจผู้อื่น ในเรื่องของทานนั้นจำแนกได้เป็น 1 อย่าง ตามที่ได้ปรากฏหลักฐานในทานสูตร ว่าด้วยการให้ทาน ดังที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ทาน 2 อย่าง คือ อามิสทาน (การให้สิ่งของ) และธรรมทาน (การให้ธรรม) บรรดาทาน 2 อย่างนี้ ธรรมทานเป็นเลิศ” 2) ปิย

วาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพไพเราะ พูดด้วยความจริงใจ พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ วิธีการที่จะพูดให้เป็นปียวาจานั้น จะต้องพูดโดยยึดถือหลักวจีสุจริต คือ พูดจริง พูดไพเราะ อ่อนหวาน พูดคำให้สามัคคี พูดคำมีประโยชน์ 3) อุตถจริยา คือ การประพฤติปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ การชวนช่วยช่วยเหลือการเอาใจใส่ เป็นต้น เป็นการสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลผู้อื่น และ 4) สมานัตตตา คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลายถูกต้องตามกาลเทศะ เป็นผู้มีความสม่ำเสมอ ทำงานอย่างเสมอต้นเสมอปลายเพื่อลดปัญหาด้านการทำงานที่ไม่ต่อเนื่อง

5) ด้านการสาธารณูปการ ปัญหาด้านการทำงานไม่ต่อเนื่องนั้นของการบริหารงานด้านการสาธารณูปการ คือ การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน และการติดต่อการสร้าง การตั้ง รวมทั้งการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา นั้น เป็นการทำงานแบบขาดตอนทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานขาดการติดตามงมด้วย

หลักสังคหวัตถุ 4 ที่พระสังฆาธิการในเขตอำเภอหนองแสงได้นำมาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านนี้ คือ การเสียสละ การให้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นโทษต่อสังคม ด้วยการสร้างถาวรวัตถุเพื่อเป็นอาวาสถาน (การให้สิ่งของ) อันยิ่งใหญ่ และเพื่อธรรมทาน เป็นประโยชน์ที่เกื้อกูลแก่คนหมู่มาก หลักปียวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพไพเราะ พูดด้วยความจริงใจ คือพูดเพื่อประสานประโยชน์ พูดคำให้สามัคคี พูดคำมีประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ชักชวนคนมาร่วมสร้างสิ่งต่างๆ หลักอุตถจริยา การสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ การชวนช่วยช่วยเหลือการเอาใจใส่ ในงานการก่อสร้างทุกอย่างด้วยความตั้งใจ ในสิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลผู้อื่น และ หลักสมานัตตตา การงานงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย จนงานนั้นๆ สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์แก่มหาชนทั้งหลาย

6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ปัญหาด้านการทำงานไม่ต่อเนื่องนั้นของการบริหารงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ นั้น ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการกิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน การตั้งมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือคนยากจนหรือช่วยเหลือคราวประสบภัยพิบัติ การกำหนดเขตอภัยทาน การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนการช่วยเหลือทางราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสร้างถนนหนทาง การขุดลอกคูคลอง การสร้าง฼าปนสถาน การสร้างประปาและไฟฟ้าการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ การสงเคราะห์คนชราและคนพิการนั้น บางทีการดำเนินการก็ต้องมาหยุดชะงักเพราะรอเงินอุดหนุนหรือเงินบริจาค ทำให้งานที่ทำอยู่ขาดความต่อเนื่อง

หลักสังคหวัตถุ 4 ที่พระสังฆาธิการในเขตอำเภอหนองแสงได้นำมาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านนี้ คือ ยึดหลักการของทานซึ่งถือว่าการให้ธรรมเป็นทานย่อมชนะการให้ทานทั้งปวง เช่นพระสังฆาธิการในเขตอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานีได้ดำเนินการด้านการปฏิบัติศาสนกิจการสาธารณสงเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนงานแต่ในบางแผนงานนั้นยังขาดความต่อเนื่อง แต่ก็ได้อาหลัก

สมานัตตาในหลังหัตถ์มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนิน เพื่อให้เกิดการทำงานที่สม่ำเสมอให้เกิดประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี นั้นได้อธิบายหลักการและแนวทางตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับพ.ศ. 2505 โดยกำหนดอำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคมในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่2) พ.ศ. 2535 เกี่ยวข้องกับการควบคุมและส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ที่เคยถูกจัดเป็นอำนาจหน้าที่ของสังฆมนตรีแห่งองค์การ4ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พ.ศ. 2484 ปัจจุบันมหาเถรสมาคมมีอำนาจที่เกี่ยวกับงานคณะสงฆ์6ด้าน คือ 1) การปกครอง 2) การศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การเผยแผ่ 5) การสาธารณูปการ และ 6) การสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการซึ่งคณะสงฆ์อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ก็บริหารจัดการกิจการงานพระศาสนาในด้านต่างๆ เหล่านี้ด้วยดีเสมอมา แต่ในบางเรื่องพบว่ายังขาดประสิทธิภาพในงานดำเนินงานซึ่งมี 4 ประเด็นปัญหาดังนี้ 1) ปัญหาการทำงานไม่ต่อเนื่อง 2) ขาดการประสานงานจากบุคคลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ และ 4) ขาดการวางแผนการดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องคำนึงถึงในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมและต้นทุนน้อยที่สุดโดยคำนึงถึงต้นทุนคุณภาพปริมาณเวลาวิธีการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **จิตินันท์ สุวรรณศิริ** ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานทางธุรกิจและความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมและต้นทุนน้อยที่สุดโดยคำนึงถึงองค์ประกอบ5ประการคือต้นทุน (Cost) คุณภาพ (Quality) ปริมาณ (Quantity) เวลา (Time) วิธีการ (Method) ในการผลิต (จิตินันท์ สุวรรณศิริ, 2550 : ออนไลน์) การบริหารวัดเป็นการจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งในและนอกวัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่วัดซึ่งหมายถึงการจัดวางโครงสร้างในการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆของวัดให้มีลำดับขั้นตอนที่มีระเบียบแบบแผนที่เหมาะสมเพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงานเพราะวัดเป็นสถานที่สาธารณะและเป็นแหล่งรวมใจของชาวพุทธดังนั้นวัดจึงควรมีการจัดการกับทรัพยากรที่อยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารกิจการคณะสงฆ์นี้ ได้ให้ความสำคัญต่อการดูแลคณะสงฆ์โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์กฎหมาย มหาเถรสมาคม คือ รูปแบบของการปกครองสงฆ์เพื่อเป็นรูปแบบของการดูแลและการปกครองคณะให้อยู่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม และยังได้ดำเนินการดูแลงานการปกครองและสงเคราะห์ชุมชนด้วยกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต)** ที่ได้กล่าวถึง การปกครองคณะสงฆ์หรือการบริหารคณะสงฆ์ตามทัศนะของพระพุทธศาสนา ไว้ว่าการปกครองตามความหมายในพระพุทธศาสนาเป็นการปกครองเพื่อการศึกษาการปกครองและความสงบเรียบร้อยที่เกิดจากการปกครองนั้นมิใช่เป็นจุดหมายในตัวแต่เป็นปัจจัยคือสภาพเอื้อเพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลบรรลุจุดหมายแห่งการศึกษาหรือเพื่อเป็นหลักประกันของการศึกษาทั้งสิ้นถ้าไม่ปกครองด้วยการศึกษาก็ต้องปกครอง

ด้วยอำนาจเมื่อปกครองด้วยอำนาจก็เกิดความรู้สึกในเชิงปฏิบัติที่เอียงไปในทางที่ขัดแย้งกันด้วยเหตุนี้การปกครองแบบใช้อำนาจใช้อำนาจและจะเน้นการลงโทษมากยิ่งขึ้นตามลำดับไม่ใช้การปกครองแบบพยายามสร้างคนดีแต่เป็นการปกครองแบบกาจัดคนเลวนั่นเอง (พระเมธีธรรมาภรณ์, 2539 : 78)

หลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท นั้นเป็นการนำเอาหลักธรรมในสังคหวัตถุธรรมเหล่านี้มาช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิมสลักที่ยึดคบริดซึ่งเล่นไปไว้ได้ฉะนั้นในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุก ๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญ มากกว่าเสียงนินทาว่าร้ายพระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ขั้นแรกให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อน คือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรี เติมน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) ที่ได้กล่าวถึงหลักสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่าเมื่อทุกคนต่างประพฤติสังคหวัตถุทั่วถึงกันแล้ว อยู่ที่ว่าแต่เฉพาะคน เฉพาะครอบครัว จะรักใคร่นับถืออยู่เป็นสุขสบายเลย ถึงคนทั้งหมู่บ้าน ทั้งเมือง ทั้งประเทศ ทั้งโลก ก็ต้องอยู่เป็นสุขสบายตลอดไปเหมือนกัน เพราะฉะนั้นท่านจึงว่าสังคหวัตถุทั้ง 4 อย่าง เป็นคุณสำหรับยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่นให้รักใคร่นับถือ ช่วยเหลือกัน อย่างวิเศษแท้ (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน), 2528 : 83)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานีนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างขวางเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์และเป็นประโยชน์แก่วงวิชาการ ดังนี้

1. ควรมีการทวิวิจัยเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้นำตามหลักสังคหวัตถุของคณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี
2. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบทั้งเรื่องคุณลักษณะหรือคุณสมบัติความเป็นผู้นำทักษะการบริหารจัดการและปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสแต่ละวัดตามหลักสังคหวัตถุ 4
3. ควรมีการวิเคราะห์พัฒนาการบริหารจัดการวัดด้วยหลักสังคหวัตถุของเจ้าอาวาสในจังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา .(2540). *คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ฐิตินันท์ สุวรรณศิริ. (2550). การจัดการความรู้ของผู้ตรวจประเมินระบบคุณภาพสำนักงานรับรองระบบคุณภาพวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (สร.-ว.ส.ท). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://www.larners.in.th/file/lemonpoo>.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2539). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหภูมิธรรมจำกัด.
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน). (2528). *สังคหวัตถุ 4*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น
**Causes of Dropout of Junior High School Students Under Khon Kaen
Secondary Educational Service Area Office 25**

ภริณ ธนะโชติภณ และ เพ็ญณี แนนรท
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Parin Tanachotipon and Pennee Narot
Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, Email: tparin@kkumail.com, pennee@kku.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น 2) แนวทางป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวนรวม 81 ราย ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured- interview questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดย ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) สาเหตุหลักของการออกกลางคันเกิดขึ้นจากตัวนักเรียนเอง โดยมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เข้ามามีส่วนด้วย 2) แนวทางการป้องกันและแก้ปัญหาจะต้องอาศัยการบูรณาการหรือความร่วมมือกันในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับชุมชน ระดับสถานศึกษา และในระดับครอบครัว ซึ่งในทุก ๆ ภาคส่วนล้วนแล้วแต่มีความสำคัญที่จะต้องเกื้อหนุนกัน

คำสำคัญ: การออกกลางคัน; ป้องกันและแก้ไขปัญหา; นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

Abstracts

This study investigated the following objectives: (1) To study the factors causing junior high school students in the Secondary Education Zone 25 of Khon Kaen Province to drop out of school; (2) To develop guidelines to prevent of junior high school students in the Secondary Education Zone 25 of Khon Kaen Province from dropping out of school; and (3) To propose guidelines to reduce or respond to the problem of drop-out of junior high school students. Data were collected by survey with the following groups of respondents: Homeroom teachers of junior high school students and school administrators, for a total of 81 participants. Individuals were selected by multi-stage sampling. The obtained data were analyzed by using Mean and Standard Deviation.

A structured-interview questionnaire was used to collect data which allowed a 5-level estimation scale analysis. The quantitative data were analyzed by means and standard deviation. The qualitative data were processed using content analysis. The results are as follows: (1) The main cause of dropout occurred due to factors related to the students themselves, in addition to family, school and community factors; 2) Any attempt to prevent or resolve the problem of high school drop-out must be integrated, and involve cooperation among all sectors, whether from the national, community, school, and family levels. There needs to be mutual support among all sectors to address the problem.

Keywords: High School Drop-Out; Guidelines for Prevention And Response; Junior High School Students

บทนำ

“รากฐานของตึกคืออิฐ รากฐานของชีวิตคือการศึกษา” เชื่อว่าประโยคนี้น่าจะเป็นที่คุ้นหูกันอยู่บ้าง และก็ไม่อาจที่จะโต้แย้งในความหมายของประโยคนี้นี้ได้ว่าไม่เป็นความจริง การศึกษานั้นถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการที่จะพัฒนาและบริหารประเทศให้ก้าวหน้าอารยประเทศทั่วโลกที่กำลังแข่งขันกันอยู่ในทุก ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือแม้แต่ทรัพยากรมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยพื้นฐานทางการศึกษาเป็นปัจจัยหลักเพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่แท้จริงในการพัฒนาและบริหารประเทศอย่างยั่งยืน

ในขณะที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีการขยายโอกาสเพิ่มขึ้น แต่ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็ยังคงเป็นปัญหาที่ต้องการการพิจารณาอยู่ โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าเด็กในเขตชุมชนเมืองจะได้รับการศึกษาที่มากกว่าเด็กในเขตชนบท โดยอุปสรรคที่สำคัญที่สุดคือข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็พบว่ามียุติบัตรเด็กผู้ชายไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเพิ่มขึ้น (อุมารณณ์ ภัทรวาณิชย์ และ ปัทมา อมรสิริสมบุญ, 2550: ออนไลน์)

เมื่อมาดูอัตราการเข้าเรียนต่อของเยาวชนไทยในช่วงอายุระหว่าง 19-24 ปี ในระดับอุดมศึกษา ยิ่งสะท้อนให้เห็นปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างชัดเจน โดยช่องว่างระหว่างเด็กที่ครอบครัวยากจนที่สุดกับเด็กที่ครอบครัวมีฐานะร่ำรวยที่สุด เปรียบเทียบกับเด็กที่ครอบครัวยากจนที่สุดมีขนาดเพิ่มมากขึ้นจาก 18.5 เมื่อปี พ.ศ. 2529 กลายมาเป็น 42.5 ในปี พ.ศ. 2552 (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน สสค. (2562 , ออนไลน์)

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามจัดการ สนับสนุนและส่งเสริมทางการศึกษา แต่อาจจะยังไม่เพียงพอและทั่วถึงสำหรับทุกคน การควบคุมคุณภาพของการจัดการการศึกษา จึงเป็นเรื่องสำคัญในการกำกับดูแลมาตรฐานเพื่อให้ทุกคนได้มีสิทธิเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ยกประเด็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการศึกษาของไทย คือ ปัญหาการออกกลางคัน ซึ่งหมายถึง เด็กนักเรียนที่เคยเข้าเรียนในสถานศึกษาแล้วแต่ออกจากสถานศึกษา และไม่สามารถกลับเข้าไปเรียนได้เหมือนเดิม วชิราภรณ์ โอนไธสง (2558 : หน้า 10-13) กล่าวว่า ปัญหาด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นคือการที่เด็กส่วนหนึ่งเรียนไม่จบ การศึกษาภาคบังคับ ถึงแม้หลายภาคส่วนของสังคมจะให้ความสำคัญกับการขยายโอกาสและการส่งเสริมด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน แต่ก็ยังไม่เพียงพอ จุลณรงค์ วรณโกวิท (2559 : ออนไลน์) ยังเพิ่มเติมผลของการที่เด็กออกกลางคันไว้ว่า เด็กที่ออกกลางคันส่วนหนึ่งใช้ชีวิตอย่างไม่มีเป้าหมาย และมีแนวโน้มก่อปัญหาให้กับสังคม เช่น ยาเสพติด ก่ออาชญากรรม ประเด็นการออกกลางคัน จึงเป็นประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ

จังหวัดขอนแก่นมีโรงเรียนรวมทุกสังกัดทั้งหมดจำนวน 1,161 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1,076 โรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 55 โรงเรียน และสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 30 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมดนี้ เป็นโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 100 โรงเรียน และในระดับมัธยมศึกษานี้มีจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันในปีดังกล่าวทั้งหมด 301 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดขอนแก่น, 2560 : ออนไลน์) ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดใหญ่ ๆ ในภาคอีสานในช่วงปีเดียวกันที่มีรายงาน เช่น จังหวัดอุบลราชธานีที่มีจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันจำนวน 236 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี, 2560 : ออนไลน์) และจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 127 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา, 2559 : ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุ แนวทางการป้องกัน และข้อเสนอแนะปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น

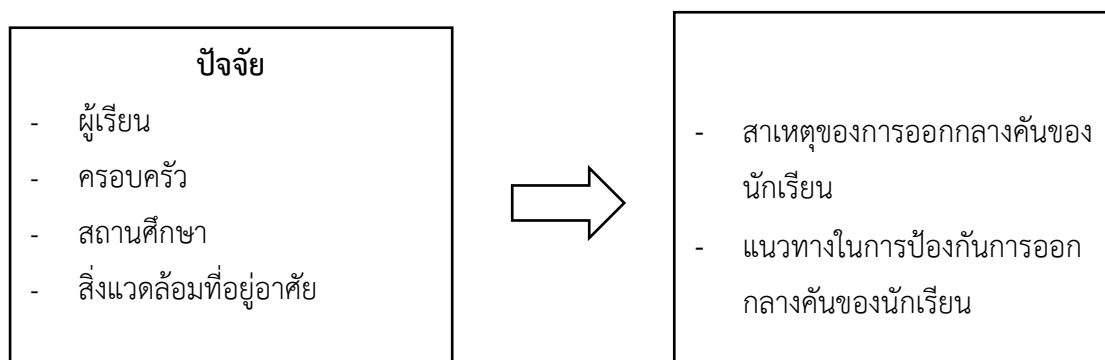
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) เริ่มต้นจากศึกษาหาข้อมูลพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีหาสถิติการตกรอกของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากนั้นเลือกพื้นที่โดยวิธีเลือกกลุ่มโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียนในจังหวัดขอนแก่นและทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยสุ่มจากขนาดโรงเรียน 2 ขนาด โรงเรียนขนาดใหญ่ และ โรงเรียนขนาดเล็ก โดยกำหนดคุณสมบัติจากโรงเรียนที่มีบันทึกการออกกลางคันของโรงเรียนในแต่ละขนาด ต่อมาใช้ในการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จับฉลากโรงเรียนขนาดละ 2 โรงเรียน ผลที่ได้คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขามแก่นนคร โรงเรียนนครขอนแก่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 2 และ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ขอนแก่น โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ดังนี้คือ 1) ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ผู้บริหารโรงเรียน

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ เริ่มจากระดับที่ 1 เท่ากับ น้อยที่สุด ไปจนถึงระดับที่ 5 เท่ากับ มากที่สุด 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured-interview) เพื่อให้ข้อมูลได้มีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กำหนดประเด็นคำถามขึ้นล่วงหน้า คำถามจะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) ที่เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้อย่างมีอิสระ โดยหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะนำผลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งจาก ครูประจำชั้นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และครูผู้บริหาร มาทำการสรุปการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และประมวลผลจัดทำรายงานเชิงพรรณนาความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสามารถสรุปและจำแนกสาเหตุและปัจจัยของการออกกลางคันของนักเรียนที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน ความพร้อม ความสนใจทางการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ รายรับรายจ่าย พื้นหลังของครอบครัว ทักษะของผู้ปกครองต่อการศึกษา 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน หลักสูตรและการบริหาร 4) ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน สังคมในบริเวณที่อยู่อาศัย โดยผู้วิจัยได้นำประเด็นทั้ง 4 ข้อดังกล่าวนี้ไปกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์สาเหตุของการออกกลางคัน ซึ่งจากกรอบการศึกษาภายใต้ 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน 2) ปัจจัยด้านครอบครัว 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา และ 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกตามปัจจัยได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียนพบว่า สาเหตุหลักเกิดจากการที่ตัวผู้เรียนไม่มีเป้าหมายในการเรียน ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = .949) ประเด็นรองลงมาคือ ผู้เรียนเรียนไม่ทันเพื่อน ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = .949) และประเด็นต่อมาคือ ผู้เรียนมีปัญหาในเรื่องของยาเสพติด ($\bar{x} = 2.91$, S.D. = 1.206) 2) ปัจจัยด้านครอบครัวพบว่า สาเหตุหลักเกิดจากพ่อ-แม่แยกทางกันหรือเสียชีวิต ($\bar{x} = 3.21$, S.D. = .958) ประเด็นรองลงมาคือ ครอบครัวไม่พร้อมทางด้านฐานะ ($\bar{x} = 2.99$, S.D. = .873) และประเด็นต่อมาคือ ครอบครัวมีอาชีพไม่แน่นอน ต้องย้ายถิ่นฐานบ่อยครั้ง ($\bar{x} = 2.86$, S.D. = 1.081) 3) ปัจจัยด้าน

สถานศึกษาพบว่า สาเหตุหลักเกิดจากโรงเรียนขาดแคลนในเรื่องของทุนการศึกษา ($\bar{x} = 2.40$, S.D. = .983) ประเด็นรองลงมาคือ นักเรียนขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ($\bar{x} = 2.07$, S.D. = .905) และประเด็นต่อมาคือ ทางสถานศึกษาขาดความร่วมมือที่ดีกับทางผู้ปกครองของนักเรียน ($\bar{x} = 1.99$, S.D. = .859) 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยพบว่า สาเหตุหลักเกิดจากชุมชนที่อยู่อาศัยของนักเรียนถูกห้อมล้อมไปด้วยแหล่งอบายมุข ($\bar{x} = 2.69$, S.D. = 1.147) ประเด็นรองลงมาคือ อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ($\bar{x} = 2.62$, S.D. = .930) และประเด็นต่อมาคือ เยาวชนส่วนใหญ่ในชุมชนของนักเรียนไม่เข้าเรียนตามระบบ ($\bar{x} = 2.26$, S.D. = 1.034)

2. แนวทางป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกตามปัจจัยได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน จากสาเหตุที่ผู้เรียนไม่มีเป้าหมายในการเรียน มีแนวทางในการป้องกันว่า ต้องทำให้ตัวผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเล็งเห็นเป้าหมายในอนาคต โดยต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการชี้แนะแนวทางทั้งในเรื่องของการศึกษาและการดำเนินชีวิตให้เกิดความสมดุลและไปในทิศทางที่ดีร่วมกัน สาเหตุด้านเรียนไม่ทันเพื่อน มีแนวทางในการป้องกันว่า ครูและพ่อ-แม่ ผู้ปกครองต้องมีการเอาใจใส่เป็นพิเศษ ในด้านของครูอาจจะต้องมีการสอนเสริมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียน ในด้านของผู้ปกครองต้องพยายามสนับสนุนในเรื่องของการเรียนอย่างเต็มที่ สาเหตุด้านยาเสพติด มีแนวทางในการป้องกันว่า ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ที่จะต้องจริงจังกับการจัดการปัญหาเรื่องยาเสพติดอย่างเด็ดขาด ช่วยกันสอดส่องดูแลบุตรหลานเยาวชนในชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดขึ้นจนยากต่อการแก้ไข 2) ปัจจัยด้านครอบครัว จากสาเหตุที่พ่อ-แม่ แยกทางกันหรือเสียชีวิต มีแนวทางในการป้องกันว่า ผู้ปกครองที่ดูแลต้องให้ความใส่ใจเป็นพิเศษ พยายามเติมเต็มในส่วนที่ขาดให้ความรัก และคอยสนับสนุนให้เหมือนครอบครัวที่สมบูรณ์ทั่วไป สาเหตุด้านความไม่พร้อมทางฐานะ และในด้านครอบครัวมีอาชีพไม่แน่นอน ต้องย้ายถิ่นฐานบ่อยครั้ง ทั้ง 2 ด้านนี้ มีแนวทางในการป้องกันว่า ภาครัฐจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น จัดหาอาชีพให้แก่ประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลือ ทว่าทางครอบครัวเองก็ต้องพยายามที่จะช่วยเหลือตนเองเช่นเดียวกัน 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา จากสาเหตุที่โรงเรียนขาดแคลนในเรื่องของทุนการศึกษา มีแนวทางในการป้องกันว่า ทางภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนที่มีนักเรียนที่ค่อนข้างขาดแคลน สาเหตุด้านนักเรียนขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน มีแนวทางในการป้องกันว่า ครูที่รับผิดชอบต้องสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ต้องมีการพูดคุยเมื่อเกิดปัญหาเพื่อจะได้แก้ไขได้อย่างทันท่วงที สาเหตุด้านทางสถานศึกษาขาดความร่วมมือที่ดีกับทางผู้ปกครองของนักเรียน มีแนวทางในการป้องกันว่า ทั้งสองฝ่ายควรมีการร่วมมือกันติดตามและดูแลตัวนักเรียน จัดการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการแบ่งปันข้อมูลของนักเรียน และร่วมกันแก้ปัญหา 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย จากสาเหตุที่ชุมชนที่อยู่อาศัยของนักเรียนถูกห้อมล้อมไปด้วยแหล่งอบายมุข มีแนวทางในการป้องกันว่า ชุมชนจะต้องตระหนักถึงโทษของอบายมุขในรูปแบบต่าง ๆ และ

ต้องสร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ และร่วมกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลเยาวชน สาเหตุด้านที่อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน มีแนวทางในการป้องกันว่า ต้องจัดรถรับส่งระหว่างชุมชนกับโรงเรียนไว้คอยอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนในการไป-กลับโรงเรียน สาเหตุด้านเยาวชนส่วนใหญ่ในชุมชนของนักเรียนไม่เข้าเรียนตามระบบ มีแนวทางในการป้องกันว่า ชุมชนต้องร่วมกันสร้างบรรยากาศและค่านิยมทางการศึกษาและสร้างแหล่งเรียนรู้ประจำชุมชนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเยาวชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากประเด็นปัจจัยสาเหตุของการออกกลางคันด้านตัวผู้เรียนที่พบว่าตัวผู้เรียนเองไม่มีเป้าหมายในการศึกษา จึงเป็นเหตุให้ผู้เรียนไม่สนใจในการเรียน เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภา สุวรรณ์ (2555 : 7 - 8) ที่ว่า สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนคือ เด็กไม่อยากเรียนเอง และในประเด็นนี้ หากเรายกแนวทฤษฎีของ มาสโลว์ (Abraham Harold Maslow) มาปรับใช้ ก็อาจจะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านนี้ได้ เพราะดังที่กล่าว ผู้ที่มีเหตุจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะบรรลุผลสำเร็จในการศึกษาและมีความมานะพยายามที่จะศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป ดังนั้น หากครูหรือพ่อ-แม่ ผู้ปกครองสามารถที่จะดึงหรือกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนได้เกิดเป้าหมายได้ ก็จะสามารถที่จะต่อยอดเป้าหมายขึ้นไปได้อีกขั้น และนำไปสู่การที่นักเรียนไม่ต้องออกกลางคัน สาเหตุประเด็นที่สองคือเรียนไม่ทันเพื่อน ซึ่งอาจจะเกิดจากความสามารถทางศึกษาและทักษะทางปัญญาของตัวผู้เรียนที่น้อยกว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันธวัช นุนารณ (2559 : 5-6) ที่ว่าเด็กและเยาวชนมีผลการเรียนที่ต่ำ ทั้งนี้อาจเพราะระดับสติปัญญาและความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการของพวกเขาเอง ในประเด็นนี้ ทั้งในด้านของครูและพ่อ-แม่ ผู้ปกครองต้องมีการเอาใจใส่และติดตามเป็นพิเศษ ทางโรงเรียนอาจจะเพิ่มการสอนเสริม พร้อมกันด้วยการสร้างบรรยากาศการเรียนให้เป็นที่น่าสนใจและผ่อนคลาย บูรณาการในด้านวิชาการให้เข้ากับกิจกรรมสันทนาการเพื่อสร้างให้เกิดวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีปัจจุบันที่หลากหลายมาเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมด้วย ทางบ้านก็ควรที่จะพยายามสนับสนุนบุตรหลานในด้านการเรียนอย่างเต็มที่ สาเหตุประเด็นที่สามคือตัวผู้เรียนมีปัญหาในเรื่องของยาเสพติด ทำให้ขาดเรียนไปจนส่งผลกระทบต่อตนเองและนำไปสู่การไม่ไปเรียน ซึ่งมีผลงานวิจัยที่มีประเด็นที่สอดคล้องกันคือผลงานวิจัยของ เฮนส์ (Hains, 2001 : 113-121) ที่พบว่า หนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันคือเรื่องของยาเสพติดและของมึนเมา ในประเด็นนี้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนและหลายระดับ เริ่มต้นจากในระดับประเทศที่ผู้บริหารจะต้องจริงจังกับการจัดการปัญหาเรื่องยาเสพติดอย่างเด็ดขาด มาจนถึงในระดับชุมชนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาแหล่งชุมชนให้เป็นเขตปลอดอบายมุข ช่วยกันสอดส่องดูแลบุตรหลานเยาวชนในชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดขึ้นจนยากต่อการแก้ไข

สำหรับประเด็นด้านครอบครัวที่พบว่าสาเหตุสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันในด้านของครอบครัวที่เป็นประเด็นหลักคือ พ่อ-แม่แยกทางกัน คนใดคนหนึ่งหรือทั้งคู่เสียชีวิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบทำให้เยาวชนขาดที่พึ่งหลัก กำลังใจและได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญโชติ ชำนาญ และ อุไรรัก ดรณวรรณ (2554 : ออนไลน์) ที่ว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดของประเด็นปัญหาด้านครอบครัวคือ การที่ครอบครัวหย่าร้างแตกแยก ประเด็นนี้ตัวนักเรียนจะต้องได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากผู้ปกครองที่ดูแล โดยการเติมเต็มในส่วนที่ขาด ให้ความรัก ความเข้าใจและคอยสนับสนุนประดุจดังครอบครัวที่สมบูรณ์อื่น ๆ ต้องไม่ตำหนิ หรือซ้ำเติมในกรณีที่บุตรหลานเกิดการกระทำที่ผิดพลาดไป สาเหตุประเด็นที่สองคือครอบครัวไม่พร้อมทางด้านฐานะ ทำให้เกิดอุปสรรคในการที่จะเข้าไปสู่ระบบการศึกษา ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบนเน็ต (Bennett, 2003 : 123-141) ที่ให้ข้อมูลว่า หนึ่งในปัจจัยหลักที่ทำให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างต้องออกกลางคันคือปัญหาด้านการเงิน สาเหตุประเด็นที่สามคือครอบครัวมีอาชีพไม่แน่นอน ต้องย้ายถิ่นฐานบ่อย ๆ ทำให้ผู้เรียนต้องย้ายตาม ก่อให้เกิดปัญหาการเรียนที่ไม่ต่อเนื่อง ทั้ง 2 ประเด็นหลังนี้ หน่วยงานภาครัฐอาจจะต้องมีการช่วยเหลือผู้ปกครองในเรื่องของการจัดหาหรือจัดสรรให้มีอาชีพที่มั่นคงและเป็นหลักแหล่ง มีโครงการฝึกอบรมส่งเสริมทักษะวิชาชีพใหม่ ๆ และทั้งนี้ทางด้านการครอบครัวเองก็ต้องพยายามที่จะดั้นรณรงค์ช่วยเหลือตนเองเพื่อพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวด้วย

ในประเด็นปัจจัยด้านสถานศึกษาชี้ให้เห็นสาเหตุหลักว่าเกิดจากโรงเรียนขาดแคลนในเรื่องของทุนการศึกษา ที่จะคอยช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนในเรื่องของทุนทรัพย์ ประเด็นนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เบญจลักษณ์ ลอยนอก (2556 : 7) ที่ว่าโรงเรียนยังไม่มีทุนสนับสนุนที่เพียงพอ ในเรื่องนี้ ทางภาครัฐต้องให้ความสำคัญในเรื่องของทุนการศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ที่พื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างขาดแคลน สาเหตุประเด็นที่สองคือนักเรียนขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ส่งผลกระทบทำให้นักเรียนไม่อยากไปโรงเรียน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานวิจัยของ อภิชาติ เสนะนันท์ คุณวุฒิ คนฉลาด เสรี ชัดแจ้ง (2553 : 5-8) ที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อการตัดสินใจออกกลางคันด้วย ประเด็นนี้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาอาจจะต้องสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนในปกครองอย่างใกล้ชิดขึ้นสักนิด หากพบว่านักเรียนมีท่าทีว่าจะมีปัญหาหรือกำลังเผชิญปัญหาในเรื่องนี้อยู่ ควรจะต้องมีการพูดคุยเพื่อจะได้รับทราบถึงต้นตอของปัญหาและจะได้แก้ไขได้อย่างทันท่วงที สาเหตุประเด็นที่สามคือทางสถานศึกษาขาดความร่วมมือที่ดีกับทางผู้ปกครองของนักเรียน อาจเกิดจากการที่พ่อ-แม่ผู้ปกครองไม่มีเวลาติดตาม จึงไม่สามารถรับรู้ถึงปัญหาของนักเรียนที่เกิดขึ้นในรั้วโรงเรียนได้ ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ปัญหาว่า ทางพ่อ-แม่ ผู้ปกครองและโรงเรียนควรมีการร่วมมือกันติดตามและดูแลตัวนักเรียน จัดการประชุมพบปะระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการแบ่งปันข้อมูลทั้งด้านผลการเรียนและความประพฤติของนักเรียน และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในส่วนของ

กรณีที่นักเรียนเกิดต้อออกหรือออกกลางคันไปแล้วนั้น ทางโรงเรียนก็ต้องมีระบบติดตามเพื่อที่จะดึงนักเรียนให้กลับเข้ามาสู่ระบบต่อไป

สำหรับปัจจัยของการออกกลางคันในด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนที่อยู่อาศัย งานวิจัยนี้พบว่า ชุมชนที่อยู่อาศัยของนักเรียนถูกห้อมล้อมไปด้วยแหล่งของอบายมุข ร้านเกมส์ ยาเสพติด และการพนัน จึงทำให้นักเรียนอาจเดินทางหรือให้ความสนใจในเรื่องที่ผิด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า ชุมชนจะต้องตระหนักถึงโทษของยาเสพติด และอบายมุขในรูปแบบต่าง ๆ อย่างจริงจังว่าสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบในเชิงลบต่ออนาคตของเยาวชนมากแค่ไหน ยิ่งไปกว่านั้น ชุมชนยังจะต้องสร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่ ถูกสุขลักษณะ และร่วมกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลเยาวชน เพื่อให้ห่างไกลจากอบายมุขเหล่านี้ สาเหตุประเด็นที่สองคือ ที่อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ทำให้เป็นอุปสรรคในการไปโรงเรียน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า ทางโรงเรียนได้มีการจัดเตรียมรถรับ-ส่งที่จะออกไปรับนักเรียนตามจุดต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดไว้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เด็กนักเรียนในการเดินทางมาโรงเรียน สาเหตุประเด็นที่สามคือ เยาวชนส่วนใหญ่ในชุมชนของนักเรียนไม่เข้าเรียนตามระบบ จึงเกิดเป็นตัวอย่างที่เลียนแบบกันในชุมชน ประเด็นนี้ กลุ่มผู้ให้ตัวอย่างได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การที่เยาวชนในชุมชนไม่เข้าสู่ระบบการศึกษานั้นเป็นเพราะบรรยากาศในชุมชนไม่อำนวยความสะดวกการศึกษา และเมื่อมีการไม่เข้าโรงเรียนเกิดขึ้นในชุมชน ก็จะเป็นตัวอย่างให้กับครอบครัวและเยาวชนอื่น ๆ ทำตาม ประเด็นดังกล่าวนี้ผู้วิจัยขอยกผลงานวิจัยของ สิทธิพร เกษจ้อย พระวรชาติ ทะสา พระมหาสัจจารักษ์ ไร่สงวน (2560 : 19-22) ที่สอดคล้องกับประเด็นนี้มา ที่ว่าด้วยชุมชนไม่มีการสนับสนุนหรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ ทำให้เยาวชนขาดบริบทที่จะสนับสนุนทางการศึกษา ทั้งนี้ ชุมชนต้องร่วมกันสร้างบรรยากาศและค่านิยมที่จะเอื้ออำนวยและกระตุ้นครอบครัวและเยาวชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจทางการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการบริหารงานบริการสาธารณะด้านการศึกษา ดังนี้

1. รัฐบาลและกระทรวงที่เกี่ยวข้องควรจัดวางนโยบายด้านการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมด้านทุนทรัพย์และทรัพยากรด้านการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเด็กด้อยโอกาส
2. หน่วยงานด้านการศึกษาศวสร้างควมตระหนักถึงปัญหาของการออกกลางคันทั้งในกลุ่มผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปลูกจิตสำนึกในชุมชนให้ตระหนักถึงโทษภัยจากยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ เพื่อเป็นเกราะป้องกันให้แก่เด็กและเยาวชน

4. เขตพื้นที่การศึกษาของแต่ละพื้นที่ควรพัฒนาฐานข้อมูลด้านสาเหตุและปัญหาของการออกกลางคันของนักเรียน

5. สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพและความเท่าเทียมในด้านโอกาสทางการศึกษา

6. ชุมชนควรสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพในชุมชนไว้ให้บริการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้แบบ Lifelong learning

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปในอนาคต

งานที่ควรได้รับการศึกษาวิจัยในอนาคต ควรเป็นประเด็นต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยควรออกแบบงานวิจัยให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง

2. ควรศึกษารายกรณีในลักษณะเจาะลึกถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหารายประเด็นในปัจจัยของการออกกลางคันในด้านต่าง ๆ

3. ควรศึกษาปัจจัยสาเหตุของการออกกลางคันในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 ด้านที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เพื่ออาจจะได้มาซึ่งสาเหตุใหม่ ๆ ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- จุลณรงค์ วรณโกวิท. (2559). เด็กออกกลางครรรค์ (คัน) ภาพสะท้อนการแท้งของระบบการศึกษาไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2662. แหล่งที่มา: <https://thaipublica.org/2016/09/education-52/>
- ธนาภา สุรัตน์. (2555). สาเหตุที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านบึงวิทยาสรรค์ ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นันทวัช นูนารถ. (2559). ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. บทความวิจัย. สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญโชติ ชำนาญ และ อุไรรัก ตรุณวรรณ. (2554). การศึกษาปัญหาและสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://www.tnk.ac.th/data%20file/Research/To%20study%20the%20problems%20and%20causes%20of%20dropping%20out%20of%20school.pdf>

- เบญจลักษณ์ ลอยนอก. (2556). *การศึกษาสภาพและแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วชิราภรณ์ โอนไธสง. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สิทธิพร เกษจ้อย พระวรชาติ ทะสา พระมหาสังจรรย์ ไร่สงวน. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนขามแก่นนคร* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. บทความวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- สำนักงานสถิติจังหวัดขอนแก่น. รายงานสถิติจังหวัดขอนแก่น 2560. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2563. แหล่งที่มา: <http://khonkaen.nso.go.th/>
- สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา. รายงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา 2559. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2563. แหล่งที่มา: <http://nkrat.nso.go.th/>
- สำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี. รายงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี 2560. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2563. แหล่งที่มา: <http://ubon.nso.go.th/>
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา ภัยบั่นทอนปัญญาของชาติ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://apps.qlf.or.th/member/UploadedFiles/prefix-15082557-113331-p19D4A.pdf>
- อภิชาติ เสนะนันท์ คุณวุฒิ คนฉลาด เสรี ชัดแจ้ง. (2553). *โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุมาภรณ์ ภัทรวาณิช และ ปัทมา อมรสิริสมบุญ. (2550). *ความไม่เท่าเทียมด้านการศึกษา: เมืองและชนบท*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr/annualconference/conferenceiii/Articles/Article04.htm>
- Bennett, R. (2003). Determinants of undergraduate student dropout rates in a university business studies department. *Journal of further and Higher Education*. 27 (2), 123-141.
- Hains, S. (2001). *An Emerging Voice: A Study Using Tradition Aboriginal Research Methods Understand Why Native Students Drop out of School*. Ann Arbor, Mich: ProQuest Information and Learning Co.

การพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และ
ภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

**The Development of Transitional Thai Basic Dance Skills and Thai
Classical Dance Terminology by Direct Instruction
Model of Grade 9 Students**

พงศณัฐวัฒน์ เจริญสิงห์ และ แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Phongsanatthawat Charoensing and Sangsuree Daungkamnoi

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, Email: besskub1995@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยทางด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป ของจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง รูปแบบการวิจัยเป็นการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) โดยเป็นการทดลองแบบ One-Shot Case Study กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนาดีโคกกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง จำนวน 12 แผน เวลา 12 ชั่วโมง 2) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐาน เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* วันที่รับบทความ: 4 เมษายน 2563; วันแก้ไขบทความ 7 พฤษภาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: April 4, 2020; Revised: May 7, 2021; Accepted: May 10, 2021

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาทักษะการปฏิบัติท่ารำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยทางด้านนาฏศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติเฉลี่ยในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 90.77 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D.= 0.54)

คำสำคัญ: ท่ารำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย; นาฏศัพท์และภาษาท่า; การเรียนการสอนแบบทางตรง

Abstracts

The objectives of this study were 1) to develop grade 9 students' skill in the basic Thai dancing movements in connection with dancing terms through the Direct Instruction Model so that the students could make a mean achievement score of "Good" level or better and 80% of the sample group passed the criterion and 2) to study the students' satisfaction with instructional activities basing on the Direct Instruction Model. This was essentially a pre-experimental study applying the One-Shot Case Study Design for data collection. The target group consisted of 22 grade 9 students in Ban Na Dee Koke-glang School, under the Office of Udon-thani Primary Educational Service Area 2, during the second semester of academic year 2020. Research instruments included: 1) 12 lesson plans basing on the Direct Instruction Model which took 12 instructional periods to complete, 2) a 5 level evaluation form, consisting of 10 items, to evaluate the students' basic dancing movements practice and 3) a 5 level evaluation form, consisting of 20 items, to evaluate the students' satisfaction with instructional activities basing on the Direct Instruction Model. The collected data were analyzed by means of applying basic statistics of arithmetic mean, percentage and standard deviation.

Results of the study:

1. The students made a mean achievement score 90.77% of the full marks which was equivalent to the "Best" level of skill in basic Thai dancing movements in connection with dancing terms, and 19 students, or 86.36% of the group, passed the criterion and was higher than the prescribed criterion,

2. The students got a "Highest" level of satisfaction from participating in the learning activities based on the Direct Instruction Model ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.54).

Keywords: Thai Basic Dance Skills; Dances And Posture; Direct Instructional Model

บทนำ

การพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์คิดสร้างสรรค์มีทักษะด้านเทคโนโลยีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 5) นาฏศิลป์ไทยถือเป็นวัฒนธรรมสำคัญสาขาหนึ่งที่มีการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์แห่งชาติ และเป็นเครื่องวัดความเป็นมาของประวัติศาสตร์อันแสดงถึงความเป็นชาติที่มีความรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เพราะมีลักษณะที่โดดเด่นเป็นของตนเอง เริ่มจากการปรุงแต่งกิริยาท่าทางธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์โดยการเลียนแบบแล้วนำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้เป็นศิลปะที่งดงามในรูปร่างของการเยื้องกรายรำรำให้เข้ากับทำนองการขับร้องและดนตรีซึ่งเหล่านี้ได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับจนกระทั่งเป็นรูปแบบนาฏศิลป์ไทย มาเป็นเอกลักษณ์ประจำชาตินาฏศิลป์ไทยมีลักษณะเฉพาะตัวและมีความเป็นไทยในตัวเองซึ่งมีท่ารำที่อ่อนช้อย งดงาม แสดงออกของอารมณ์ตามลักษณะที่แท้จริงของคนไทยท่าทางแล้วผู้ชมเกิดความเข้าใจในความหมายอย่างกว้างขวาง มีดนตรีประกอบ ซึ่งดนตรีนี้จะแทรกอารมณ์หรือรำกับเพลงที่มีแต่ทำนองหรือมีทั้งเนื้อร้องและใส่ท่ารำตามเนื้อร้องนั้นๆ คำร้องหรือเนื้อร้องที่จะต้องใช้เป็นคำประพันธ์เครื่อง แต่งกายของนาฏศิลป์ไทยจะแต่งกายแตกต่างกันไปจากชาติอื่นจะมีลักษณะเฉพาะตัวที่สวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว (เรณู โกศลานนท์, 2545 : 45) การสอนวิชานาฏศิลป์จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีจินตนาการที่ดีขึ้น เพื่อชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพและควมมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ กิจกรรมทางนาฏศิลป์ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7) ด้วยเหตุผลดังกล่าววิชานาฏศิลป์จึงถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกายความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อเพื่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนั้นยังได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพ คนในสังคมไทยให้มีคุณภาพ คนในสังคมไทยมีคุณธรรมและมีความรอบรู้เท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมที่มีฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งจะเป็นความสอดคล้องกับนโยบายของ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย 3 สาระคือ

สาระทัศนศิลป์ สารคดี สารนาฏศิลป์ ที่โรงเรียนจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนมีสุขภาพจิตใจที่ดีงาม มีสุนทรียภาพมีรสนิยมรักความสวยงาม รักความเป็นระเบียบ มีการรับรู้อย่างพินิจวิเคราะห์และเห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปะสำหรับสาระที่ 3 สารนาฏศิลป์ประกอบด้วย 2 มาตรฐานคือ มาตรฐาน ศ. 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์วิจารณ์คุณค่าทางนาฏศิลป์เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมาตรฐาน ศ. 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าความงามของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 71)

จากผลการสอบปลายปีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนาดีโคกกลาง อำเภอนองแสง จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสารนาฏศิลป์ที่ผ่านมา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 75.00 ของคะแนนเต็มจากกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 80.00 ของคะแนนเต็ม ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าหาวิธีแก้ไขเพื่อปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สารนาฏศิลป์ตามที่หลักสูตรกำหนดนักเรียนที่สมควรที่จะได้รับการพัฒนา จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้สอนสารนาฏศิลป์มา 2 ปี พบว่าปัญหาที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์พบมากที่สุดคือนักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะทำรำพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทย ถึงแม้ว่าจะมีความชอบนักเรียนก็ไม่สามารถจดจำภาษาท่าและศัพท์ที่ใช้ในทางนาฏศิลป์ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะเปลี่ยนแปลงและยังพบว่าผู้เรียนบางส่วนไม่กล้าแสดงออกซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องเน้นด้านทักษะการปฏิบัติจริงให้มากที่สุดเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะความชำนาญในทักษะที่เรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction Model) เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่างๆของผู้เรียนไปพร้อมๆกัน โดยใช้ทั้งด้านเนื้อหาสาระและวิธีการรูปแบบการสอนแบบทางตรงซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก เพราะสอดคล้องกับหลักทฤษฎีทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนารอบด้านหรือการพัฒนาเป็นองค์รวม โดยมีหลักการและขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนคือ 1). ขั้นนำ 2). ขั้นนำเสนอบทเรียน 3). ขั้นฝึกปฏิบัติตามแบบ 4). ขั้นฝึกปฏิบัติภายใต้การกำกับของผู้ชี้แนะ 5). ขั้นการฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ โดย Joyce and Weil, (1996 : 13) อ้างว่ามีงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่ชี้ให้เห็นว่าการสอนที่มุ่งเน้นให้การให้ความรู้ที่ลึกซึ้ง ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีบทบาทในการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการเรียนรู้และช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่ตรงไปตรงมา และไม่ทำให้ผู้เรียนสับสนในการปฏิบัติตามความสามารถของตนเองจนบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลของผู้วิจัยในการที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่าโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง (Direct Instruction Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการพัฒนาทักษะทางนาฏศิลป์ในด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่าของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในทักษะการปฏิบัติและเจตคติที่ดีต่อนาฏศิลป์ รวมทั้งเกิดความภาคภูมิใจในกิจกรรมนาฏศิลป์ที่นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมจากการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและตามหลักของนาฏศิลป์ไทย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขซึ่งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาด้านจิตพิสัยไปพร้อมๆ กับการพัฒนาด้านพุทธิพิสัยทักษะพิสัยและพัฒนาการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในสาระนาฏศิลป์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยทางด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ“ดี” ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) โดยรูปแบบการวิจัย One – Shot Case Study (มาเรียม นิลพันธ์, 2553 : 5-6)

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนาดีโคกกลาง ตำบลนาดี อำเภอหนองแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. แผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง (Direct Instruction Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

2.2. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยทางด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบ (Scoring Rubric)

2.3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง เป็นแบบมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้ทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง (Direct Instruction Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนาดีโคกกลาง อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 22 คน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1. ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์

3.2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผน และการจัดการเรียนรู้

3.3. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

3.4. แบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

3.5. ดำเนินการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายเรียนเนื้อหาและปฏิบัติจริง เมื่อเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบหลังเรียน

3.6. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยทางด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบ (Scoring Rubric)

3.7. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

3.8. รวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

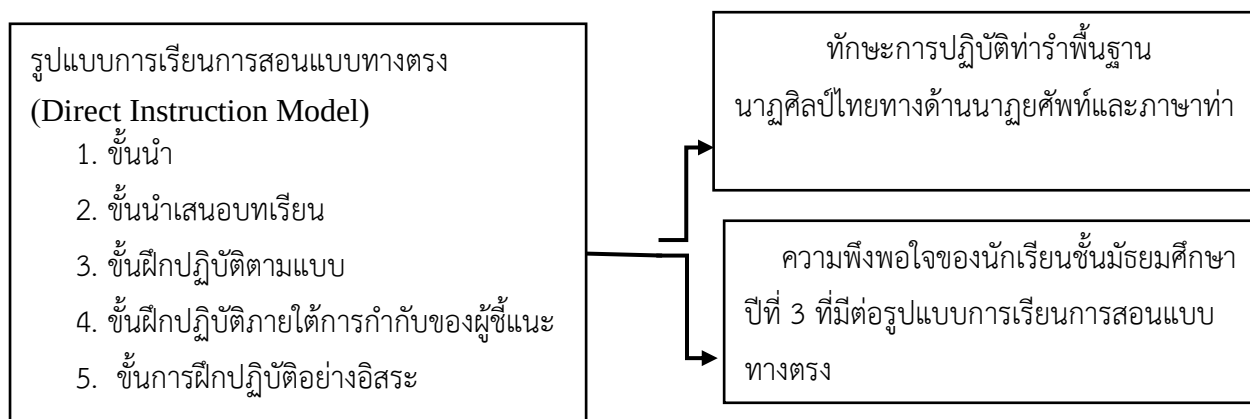
การวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนทักษะทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง (Direct Instruction Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

4.1. การวิเคราะห์ทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง (Direct Instruction Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ นักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดอยู่ในระดับดีขึ้น

4.2. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ในการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง (Direct Instruction Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายและสรุปผลการประเมิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง (Direct Instruction Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยทางด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยทางด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติเฉลี่ยในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 90.77 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 ความถูกต้องของการปฏิบัติ ที่เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติที่ถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.77 คิดเป็นร้อยละ 90.77 ของคะแนนเต็ม ($\bar{X} = 31.77$, S.D.= 90.77)

ด้านที่ 2 ความคล่องแคล่วและต่อเนื่องในการปฏิบัติ ที่เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและมีความคล่องแคล่ว มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.54 คิดเป็นร้อยละ 90.11 ของคะแนนเต็ม ($\bar{X} = 31.54$, S.D.= 90.11)

ด้านที่ 3 ลีลาท่าทางและความงามในการปฏิบัติ เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการแสดงออกที่มีลีลาอ่อนช้อยและสวยงาม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.45 คิดเป็นร้อยละ 91.50 ของคะแนนเต็ม โดยสรุปเป็นผลการประเมินทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานได้ ($\bar{X} = 27.45$, S.D.= 91.50)

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.54)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยทางด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง จากสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยทางด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติเฉลี่ยในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 90.77 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ด้านที่มีคะแนนสูงสุดคือ ด้านที่ 1 ความถูกต้องของการปฏิบัติ ในภาพรวมของนักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติทำรำพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.77 คิดเป็นร้อยละ 90.77

รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ความคล่องแคล่วและต่อเนื่องในการปฏิบัติ ในภาพรวมของนักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วและมีความต่อเนื่องในการปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.54 คิดเป็นร้อยละ 90.11 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านที่ 3 ลีลาท่าทางและความสวยงามในการปฏิบัติ ในภาพรวมของนักเรียนมีความสามารถในการใช้ลีลาท่าทางในการปฏิบัติทำรำพื้นฐานได้อย่างชัดเจน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.45 คิดเป็นร้อยละ 91.50

ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง มุ่งช่วยให้ได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและมโนทัศน์ต่างๆ รวมทั้งได้ฝึกปฏิบัติทักษะจนสามารถทำได้ดีและประสบผลสำเร็จได้ในเวลาที่จำกัด Joyce and Weil, (1996 : 13) เช่นเดียวกับ ทิศนา ขัมมณี (2559 : 50) ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรงเป็นรูปแบบที่มีหลักการมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและมโนทัศน์ต่างๆ รวมทั้งได้ฝึกปฏิบัติทักษะจนสามารถทำได้ดีและประสบผลสำเร็จได้ในเวลาจำกัด ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนอย่างตรงไปตรงมา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านพุทธิพิสัยและทักษะพิสัยได้เร็ว และได้มากในเวลาที่ จำกัด โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านนาดีโคกกลาง พุทธศักราช 2561 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เพื่อนำมาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดหน่วยการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้แนวทางการวัดและประเมินผล สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบทางตรง ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอบทเรียน ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกปฏิบัติตามแบบ ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติภายใต้การกำกับของผู้ชี้แนะ และขั้นที่ 5 การฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ เพื่อดูพัฒนาการและเสริมแรงที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนรูปแบบทางตรง ซึ่งประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D.= 0.18) กับงานวิจัยของ ธนกร มหัทธนะกุลชัย (2556 : 10) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรงพบว่า การจัดการเรียนการสอนได้ใช้การจัดการเรียนรู้แบบทางตรงช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาดนตรีสูงขึ้นและนักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติทางดนตรีเฉลี่ยสูงขึ้นและผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตาวดี จิราวัฒน์พร (2555 : 15) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยสาระนาฏศิลป์โดยใช้วิธีการแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิมา นนทโส และ นิทยา เปลื้องนุช (2554 : 122-129) ได้ทำวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนแบบทางตรงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดริเริ่ม และความคิดเห็นของนักเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องการสร้างชิ้นงานจากโปรแกรมไมโครซอฟต์พับบลิชเชอร์ 2003 ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีคะแนนความคิดริเริ่มสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเช่นกัน และจากการสอนของผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนรูปแบบทางตรง มีผลการประเมินทักษะการการปฏิบัติทำร่ำพื้นฐานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรงพบว่า ภาพรวมผลการประเมินความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.54) พิจารณารายด้านพบว่า ด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D.= 0.65) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.80) ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D.= 0.44) ด้านสื่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.46) และด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.32) ตามลำดับ

ทั้งนี้เนื่องมาจากครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะและแนะนำผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการทำงานของตนเอง ทักษะคิดและความพึงพอใจเป็นสิ่งที่สามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้จะหมายถึงผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทักษะคิดด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทักษะคิดด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพ ความไม่พึงพอใจนั่นเอง Vroom (1980 : 5) ครูผู้สอนมีส่วนสำคัญในการออกแบบการเรียนรู้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบทางตรงมุ่งช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและโน้ตทัศน์ต่างๆ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องวางแผนออกแบบการเรียนรู้และมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบทางตรงจนทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการตนเองมีบทบาทในการเรียนและทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนทุกครั้ง Joyce and Weil, (1996 : 13) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิมา นนทโส และ นิติยา เปลื้องนุช (2554 : 122-129) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบทางตรงพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจากนักเรียนมีความสุขในการเรียน และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมร่วมกัน กล่าวแสดงออกและแสดงความคิดเห็นร่วมกันฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญด้วยบรรยากาศทางการเรียนที่ยืดหยุ่นไม่เครียดและมีการเสริมแรงผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระ พิลาฤทธิ์ (2555 : 34) ได้ทำวิจัยเรื่องผลการศึกษาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการสร้างงานนำเสนอที่ใช้โปรแกรม Microsoft PowerPoint 2003 โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรงสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านรูปแบบการสอนผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก และด้านสื่อการเรียนสำเร็จรูปมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดคือ มีการนำเสนอที่น่าสนใจจากผู้สอนรองลงมา คือครูสอนตาม

จุดประสงค์ของการเรียน และสิ่งที่เรียนท้าทายความสามารถของผู้เรียน ครูทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้นและนักเรียนมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ในรายวิชาพื้นฐาน และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ต้องการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และบูรณาการให้เข้ากับบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ เพราะเป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและมโนทัศน์ต่างๆ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติและช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้และทักษะได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ในระยะเวลาที่จำกัด

1.3 ในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐาน ควรมีการเพิ่มเวลาเรียนเป็น 2 ภาคเรียนเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้พัฒนาทักษะการการปฏิบัติทำรำพื้นฐานได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ร่วมกับเทคนิคอื่นๆ เข้ามาช่วยจะสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานได้ในระดับที่สูงขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยและติดตามผลระยะยาวเพื่อศึกษาว่า ทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐานของนักเรียนนั้นมีความคงทนมากน้อยเพียงใด

2.3 ควรมีการวิจัยและการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพฯ หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการในการปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- จิตาวดี จิราวัฒนาพร. (2555). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยสาระนาฏศิลป์โดยใช้วิธีการแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ คบ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทิตินา เขมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนกร มหัทธนะกุลชัย. (2556). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติทางดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ รูปแบบการสอนทางตรง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พีระ พิลาทฤธิ์. (2555). *ผลการศึกษาค้นคว้าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการสร้างงานนำเสนอที่ใช้โปรแกรม Microsoft PowerPoint 2003 โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรงสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2553). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เรณู โกศลานนท์. (2545). *สืบสานนาฏศิลป์ไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- ศศิมา นนทโส และ นิตยา เปลื้องนุช. (2554). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนแบบทางตรงที่มีต่อวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดริเริ่มและความคิดเห็นของนักเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องการสร้างชิ้นงานจากโปรแกรมไมโครซอฟต์พับบลิชเชอร์ 2003 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง)*. *วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 5 (2), 122-129
- Joyce B & M Weil, (1996). *Models of teaching*. (5thed). London : Allyn and Bacon.
- Vroom Victor H, (1980). *Work and motivation*. New York : john sons.

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่
อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
**The Development of Quality of Life of Thali Community through
Chanting Kumphawapi District, Udon Thani Province**

พระครูอุดรขันติคุณ (บุญจันทร์ ชันติวโร),

สมเดช นามเกต และ บุญส่ง สิ้นธุ์นอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาพนองคาย

PhrakruUdonkathikun (Boonjan Kantiwaroa),

Somdet Namket and Boonsong Sinthunok

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nong khai Campas, Thailand

Corresponding Author, Email: jack_nitikorn_wichuma2517@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักการเจริญสมาธิในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) ศึกษาวิธีการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู และ 3) ศึกษาแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเป็นการศึกษาวิจัยเชิงภาคสนาม แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา ในงานวิจัยนี้หมายถึง การสวดมนต์รัตนสูตรในชุมชนท่าลี่ หลักธรรมที่ปรากฏในรัตนสูตรมี 3 ประการ ประการแรก เป็นการประกาศให้เหล่าญาติคุ้มครองรักษาพวกมนุษย์ที่นำเครื่องพลีกรรมมาบวงสรวงทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ซึ่งพลีกรรมนี้หมายถึง การทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา ประการที่ 2 เป็นการบรรยายคุณพระรัตนตรัยว่าเป็นรัตนอันประเสริฐสุด พรรณนาคุณลักษณะของพระโสดาบันเป็นพิเศษ และยังสามารถละสังโยชน์ (ทำลายกิเลสให้หมดไป) 3 ประการ คือ (1) สักกายทิฏฐิ ความเห็นว่าเป็นอัตตา (2) วิจิกิฉา มีความสงสัยในคุณของพระรัตนตรัย (3) สีสัพพตปริมาส ความถือมั่นศิลปต ยึดติดศิลปด้วยวัตร ทำให้พระอริยะเจ้าชั้นนี้คือ พระโสดาบันพ้นแล้วจากการตกลงสู่อบายภูมิ และจะไม่อาจทำอภิฐาน 6 ประการที่ 3 เป็นการประกาศให้ญาติทั้งหลาย จงนมัสการพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และอำนวยการให้สรรพสัตว์เหล่านั้นมีความสวัสดิ์

* วันที่รับบทความ: 29 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 9 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: March 29, 2020; Revised: May 9, 2021; Accepted: May 10, 2021

2) สภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่าลี่ พบว่ามี 4 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านด้านร่างกาย 2) ปัญหาด้านจิตใจ มีความรู้ความฉุนเฉียวและมีความเครียด 3) ปัญหาด้านสังคม มีภาระหนี้สิน รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ไม่ได้ช่วยเหลืองานหมู่บ้าน 4) ปัญหาด้านปัญญา ภาวะสมองตื้อ หลงลืมขาดความรอบคอบ ขาดการพิจารณาไตร่ตรอง

3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่ พบว่า มี 4 ด้าน คือ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้ร่างกายแข็งแรง 2) ด้านจิตใจ ทำให้จิตใจสงบ และเกรงกลัวต่อการทำชั่ว 3) ด้านสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนบ้าน และช่วยเหลือชุมชน 4) ด้านปัญญา ทำให้รู้เท่าทันอารมณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ทราบความหมายของบทสวดมนต์ และนำหลักธรรมในบทสวดมนต์ไปประพฤติปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม อีกทั้งมีความเชื่อว่า เมื่อสวดมนต์บทรัตนสูตรแล้ว จะทำให้สังคมเกิดความร่มเย็น เป็นสุข สามารถที่จะขจัดโรคร้ายต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคระบาดโควิด 19 ได้

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพชีวิต; การสวดมนต์; ชุมชนท่าลี่

Abstracts

Study methods for applying meditation to promoting desirable characteristics of Grade 4-6 students at Dong Sawan Wittaya School, Dong Sawan Sub-district, Naklang District, Nong Bua Lam Phu Province; This research was a qualitative research. By analyzing data from the Tripitaka Buddhist academic papers Related research And is a field research study And present the research results using descriptive analysis method.

The results of the research were as follows: 1) chanting in Buddhism In this research means Mantra prayer in Tha Li community There are 3 principles that appear in the Sutra. First, it is the announcement that the ghosts protect the human beings who bring sacrifices to sacrifice both during the day and at night. Which this sacrifice means The second merit-making of Buddhism is to describe Khun Phra Rathana as the most glorious Ratana. Describes the characteristics of Phra Sing Satha in particular. And still able to give up (Destroy all the desires to go away) 3 things are (1) Sakkai Thitthi, opinion that is ego (2) Vijihin has suspicion of you of the jewels. Confidence Adhere to precepts with observance Causing this class of Ariya to be Phra Sot Sataporn has been released from the agreement to intrigue. And will not be able to make a metaphysical 6, the third is to declare to all demons Worship the Buddha, Dhamma, and monks and bless these creatures.

2) Conditions of quality of life problems of Tha Li community were found to have 4 aspects: 1) physical problems 2) psychological problems. There was anger and stress. 3) Social problems. Have a liability Income is not enough with expenditures They did not help with village work. 4) Problems with intelligence, dull brain, forgetfulness, lack of prudence. Lack of consideration

3) The development of quality of life through prayer of Tha Li community found that there are 4 aspects: 1) improving the quality of life, making the body healthy, 2) psychological, making the mind calm And afraid to do evil. 3) Social has good human relations with neighbors. And help the community 4) intelligence makes it aware of the emotions Be creative Made to know the meaning of the chant And to apply the principles

in the prayer to practice for the benefit of oneself and society, as well as the belief that When chanting his own formula Will make society happier and able to eradicate many diseases, especially the COVID 19 epidemic.

Keywords: Improving the Quality of Life; Prayer; Tha Li Community

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันประสบปัญหาในด้านต่างๆ เช่น ปัญหาครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น เพราะการมาของโควิด-19ปรับเปลี่ยนชีวิตประจำวันของผู้คนหนึ่งในการป้องกันการติดเชื้อโควิด-19คือการมีระยะห่างทางสังคม หรือ Social Distancing ทำให้ผู้คนที่เป็มนมนุษย์สัตว์สังคม ต้องทำสิ่งที่ผิดธรรมชาติ อย่างการออกมาเจอผู้คน เปลี่ยนเป็นกักตัวอยู่บ้านงดการออกเดินทาง เดินทางน้อยลง ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมถือว่าแย่ เพราะไม่มีการซื้อขายเกิดขึ้นเท่าที่ควร แต่สิ่งที่แย่ที่สุดคือ ขยะที่เกิดขึ้นจากทุกๆ คน ในตอนนี้ มันมากพอที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมแย่ไปกว่าเดิม

ดังนั้น การดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ เพื่อให้ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ และโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) มนุษย์ต้องเริ่มจากการสร้างระบบครอบครัวที่เข้มแข็งด้วยการอาศัยประเพณีและพิธีกรรมที่ดึกดำบรรพ์ที่มีมาแต่สมัยโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นสื่อกลางให้ครอบครัวได้มีกิจกรรมร่วมกัน สร้างความรัก ความสามัคคี เสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ครอบครัว การสวดมนต์นั้นย่อมเป็นไปเพื่อจัดทุกข์ภัย โรคทั้งปวง สมควรที่พุทธศาสนิกชนคนไทยพึงสวดมนต์ทุกวัน สม่ำเสมอการสวดมนต์จึงเป็นอุบายอีกอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิต อาจเรียกได้ว่าเป็นการเตรียมตัวของมนุษย์ ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาชีวิตอย่างหนึ่งซึ่งเป็นอุบายทำให้ในใจสงบเป็นสมถกรรมฐานยิ่งไปกว่านั้น ถือว่าเป็นอนุสติละสรเสรีญะพระรัตนตรัย และการสวดมนต์นี้มีทุกศาสนา ชาวพุทธหรือศาสนิกชนของศาสนาอื่น มีประเพณีประกอบพิธีกรรมและมีการสวดบทสวดมนต์หรือคาถาประกอบการกระทำพิธี ซึ่งการสวดมนต์ทุกศาสนาถือว่าเป็นสิ่งที่มีความศักดิ์สิทธิ์และมีการนำมาสวดกันในระยะต่อมา ดังนั้นธรรมเนียมการสวดมนต์ จัดเป็นวัฒนธรรมการพัฒนาชีวิตมีความคู่กับมนุษย์เป็นระยะเวลาอันยาวนาน นอกจากในแง่ของประวัติศาสตร์ทางด้านศาสนาจะพบว่า ศรัทธาเป็นพื้นฐานให้มนุษย์ยอมรับธรรมชาติและความเป็นไปของธรรมชาติ ทำให้มนุษย์สวดมนต์ รวมถึงการสวดอ้อนวอนร่วมอยู่ด้วย เชื่อว่าจะเกิดมีอำนาจเหนือมนุษย์ขึ้น เป็นผลให้มนุษย์ทำการบวงสรวง อ้อนวอนต่อสิ่งที่ตนเองเชื่อนั้น ๆ เพราะการสวดอ้อนวอนเป็นวิธีที่มนุษย์แสดงออกเพื่อขอให้เทพเจ้าพอใจและให้การคุ้มครองตน ซึ่งพระพุทธศาสนาเองก็พยายามชี้ให้เห็นถึงธรรมชาติจิตใจที่ต้องการหาที่พึ่งทั้งทางกายและทางจิตใจ (ชวน เพชรแก้ว, 2520 : 70-71)

พระพุทธศาสนามีการสวดสาธยายมนต์เพื่อความทรงจำพระพุทธรวณะ ตลอดจนคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อสาธุชนได้ยินได้ฟังก็ต่างอนุโมทนากันถ้วนหน้า เมื่อได้ยินพระสงฆ์สวดมนต์ก็ถือว่าเป็นสิริมงคลแล้ว ในสมัยที่ยังไม่มีหนังสือสวดมนต์เป็นลายลักษณ์อักษร ก็ใช้วิธีการท่องจำด้วยวาจาจดจำหลักธรรมคำสั่งสอนที่เรียกว่า มุขปาฐะ คือ การสวดมนต์ท่องจำให้ขึ้นใจจนติดปาก (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546 : 189) เมื่อมีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นพระสงฆ์ก็ใช้การสวดสาธยายพระพุทธรวณะนั้นตามสมควรแก่เหตุการณ์นั้นๆ เกี่ยวกับการสวดมนต์มีเรื่องในพระสูตรว่า เมื่อคราวเมืองเวสาลีเกิดโรคระบาดทำให้คนและสัตว์ตายไปเป็นจำนวนมาก พระอานนท์ได้ไปยังสถานที่แห่งนั้นแล้วสวดรัตนสูตร โรคภัยนั้นก็ระงับไป (ขุ.ข. (ไทย) 25/1-18/9-14)

ในฐานะที่พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจ มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อชีวิต สมควรอย่างยิ่งที่คนไทยผู้นับถือพระพุทธศาสนาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสวดมนต์เป็น พื้นฐาน ถือว่าการสวดมนต์เป็นวิถีชีวิตของชาวพุทธส่วนหนึ่ง ครั้นการสวดมนต์นั้นถ้าสวดมนต์ได้ถูกต้องอักขระไม่วิบัติก็จะเป็นคุณค่าอย่างยิ่ง นอกจากนี้การสวดมนต์ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ที่พระสงฆ์คัดเลือกมาจากพระไตรปิฎกซึ่งเป็นพุทธพจน์จึงเรียกว่าพุทธมนต์ คือ พุทธพจน์อันศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธเจ้าที่พระสงฆ์สาวกของพระองค์มีสมาธิจิตอันแน่วแน่สวดพร้อม ๆ กันเพื่อให้สัมฤทธิ์ตามความหมายแห่งถ้อยคำพุทธพจน์ที่นำมาสวดนั้น ความมุ่งหมายของการสวดมนต์ถือเป็นมงคลที่อุบาสก อุบาสิกาในประเทศไทยปัจจุบันปฏิบัติกัน นอกจากเพื่อเป็นสิริมงคลแล้วยังเชื่อว่าสามารถป้องกันภัยพิบัติ ความวินาศแห่งชีวิตอีกด้วย

ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี” ซึ่งจะศึกษาวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันของชุมชนท่าลี่ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่สามารถจะนำไปพัฒนาตนเอง ในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ให้มีประสิทธิภาพ และสร้างสังคมสันติสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่าลี่
3. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่

ระเบียบวิธีวิจัย

1. **รูปแบบการวิจัย** ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ได้กำหนดวิธีวิจัยไว้ดังนี้ 1) การวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในเชิงเอกสาร โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) จากหนังสือ ตำรา รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 2) ข้อมูลจากแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview guide) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลับกลุ่มเป้าหมาย โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา ศึกษาสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี และศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ผู้วิจัยใช้พื้นที่ในชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

4. **ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล** ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 25 รูป/คนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) พระสงฆ์ 2) ผู้มาร่วมสวดมนต์ และ 3) ผู้นำชุมชน

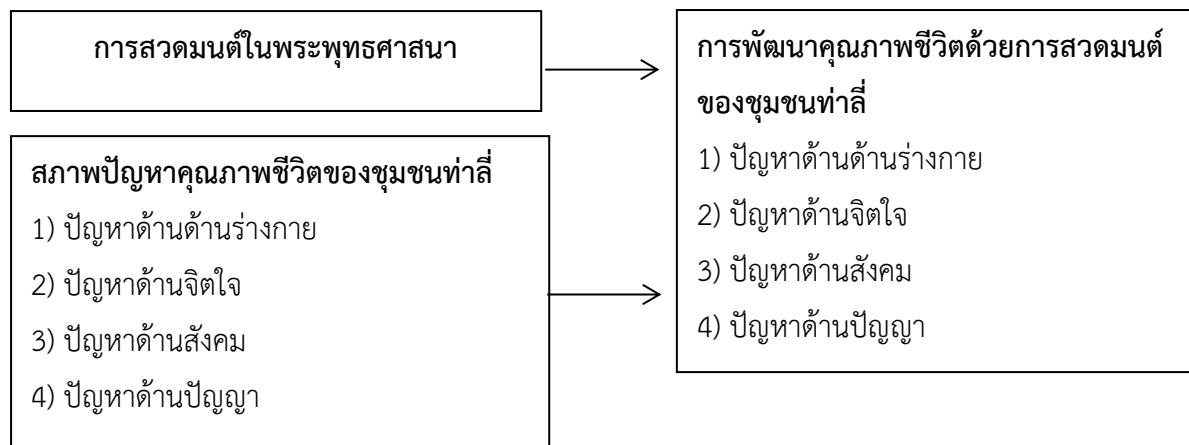
5. ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ สะดวก และง่ายต่อการค้นหาข้อมูล ในการจัดทำแฟ้มเพื่อประโยชน์ต่อการค้นหาข้อมูล ประกอบด้วย แฟ้มข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

- ข้อมูลที่เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วันที่ ช่วงเวลา สถานที่ สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ครั้งที่ ชื่อผู้สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์

- ข้อมูลที่เป็นแบบวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งประกอบด้วยชื่อผู้ให้ข้อมูล ชื่อผู้สัมภาษณ์ คำหลักบรรยาย เหตุการณ์/สถานการณ์ และการตีความเบื้องต้นแล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา การสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา ในงานวิจัยนี้หมายถึง การสวดมนต์รัตนสูตรในชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จากการศึกษาค้นคว้า บทรัตนสูตร เป็นบทสวดพรรณนาคุณ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และอภังการจาก อำนวยสวัสดิมงคล ปรากฏในพระไตรปิฎกเล่มที่ 25 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 17 ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ รัตนสูตร ว่าด้วยรัตนอันประณีต (ขุ.ข. (ไทย) 25/1-18/9-14) หลักธรรมที่ปรากฏในรัตนสูตร แบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 เป็นการประกาศให้เหล่าภุมมคัมภีร์ครองรักษาพวกมนุษย์ที่นำเครื่องพลีกรรมมาบวงสรวงทั้งในเวลากลางวัน และกลางคืน ซึ่งพลีกรรมนี้หมายถึง การทำบุญตามหลักพุทธศาสนานั่นเอง ในทางพระพุทธศาสนา ได้แบ่งประเภทของบุญที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุไว้ 10 อย่าง ดังต่อไปนี้ 1) ทานมัย บุญที่สำเร็จหรือเกิดจากการให้ทาน 2) สีลมัย บุญที่สำเร็จจากการรักษาศีล 3) ภาวนามัย บุญที่สำเร็จจากการภาวนา 4) เวทยาวัจจมัย บุญที่สำเร็จมาจากการชวนช่วยเหลือในการทำบุญ 5) เขมฐาปจายนมัย บุญที่สำเร็จจากการอ่อนน้อมถ่อมตัวต่อผู้ใหญ่ 6) ปัตติทานมัย บุญที่สำเร็จจากการแผ่อุทิศบุญกุศล 7) ปัตตานโมทนามัย บุญที่สำเร็จจากการอนุโมทนาบุญที่คนอื่นทำแล้ว 8) รัมมเทศนามัย บุญที่สำเร็จจากการแสดงธรรม 9) รัมมัสสวนมัย บุญที่สำเร็จจากการฟังธรรม 10) ทิฏฐชุกกรรม บุญที่สำเร็จจากการทำความเห็นให้ตรงกับครรลองคลองธรรม

ประการที่ 2 เป็นการบรรยายคุณพระรัตนตรัย ว่าเป็นรัตนะอันประเสริฐสุด โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องการคุณของพระสงฆ์หรือพระอริยะเจ้านั้น มีการบรรยายคุณของท่านอย่างละเอียดว่า เป็นผู้ประกอบด้วยศีลเป็นอันดี มีใจมั่นคง ไม่มีกามกิเลส เป็นผู้ไม่มีความห่วงใย ไม่มีความหวั่นไหวด้วยโลกธรรม และมีพระนิพพานอันเป็นอมตะเป็นที่สุด ด้วยคุณของพระสงฆ์ดังที่พระคาถาพรรณนามานี้ ถือเป็นสัจจะอันยิ่งใหญ่ ยิ่งซึ่งความสวัสดิมีชัยแก่ผู้ประกาศหรือสาธยายคุณของท่าน ทั้งนี้ รัตนสูตรยังให้น้ำหนักกับการพรรณนาคุณลักษณะของพระโสดาบันเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการระบุว่า พระโสดาบันจะไม่ถือเอาภพที่แปด คือ เกิดอย่างมากอีกเพียงเจ็ดครั้ง และยังสามารถละสังโยชน์ (ทำลายกิเลสให้หมดไป) 3 ประการ คือ (1) สักกายทิฏฐิ หมายถึง ความเห็นว่าเป็นอัตตา (2) วิจิกิจฉา หมายถึง มีความสงสัยในคุณของพระรัตนตรัย (3) สีลัพพตปรามาส หมายถึง ความถือมั่นศีลพรต ยึดติดศีลด้วยวัตร ทำให้พระอริยะเจ้าชั้นนี้คือ พระโสดาบันพ้นแล้วจากการตกลงสู่อบายภูมิ และจะไม่อาจทำอภิสฐาน 6 หมายถึง ฐานะอันหนัก 6 ประการ ได้แก่ (1) ข่ามารดา (2) ข่าบิดา (3) ข่าพระอรหันต์ (4) ทำโลหิตของพระพุทธเจ้าให้ห่อ (5) ทำให้สงฆ์แตกกัน (6) เข้ารีตศาสนาอื่น อย่างไรก็ตาม พระโสดาบันยังอาจทำกรรมชั่วด้วยกาย วาจา หรือใจอยู่บ้าง แต่ก็ไม่อาจปิดบังกรรมชั่วที่กระทำไว้นั้น เพราะการที่บุคคลผู้เห็นทางพระนิพพานแล้ว จะปิดบังกรรมชั่วของตนไว้นั้น พระตถาคตกล่าวว่าไม่อาจปิดบังได้

ประการที่ 3 เป็นการประกาศให้รู้ทั่วทั้งหลายจกนัมมัสการพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และอำนวยการให้สรรพสัตว์เหล่านี้มีความสวัสดิโดยเหตุที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศพระสูตรนี้ เพื่อขจัดปัดเป่าภัยความ อุดอยาก ภัยจากโรคระบาด และภัยจากอมนุษย์เบียดเบียน ชาวพุทธจึงถือเป็นธรรมเนียมสวดพระสูตรนี้เพื่อขจัดโรคร้ายเช่นโรคห่า เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อว่าการสาธยายรัตนสูตร (รัตนสูตร) หรือรัตนปริตรจะทำให้ได้รับความสวัสดิ และพ้นจากอุปสรรคอันตรายทั้งหลาย

กล่าวโดยสรุป บทสวดรัตนสูตรนี้ เป็นพระสูตรที่พระอานนท์เถระเรียนจากพระพุทธองค์โดยตรง เพื่อใช้สวดขจัดปัดเป่าภัยพิบัติที่เกิดกับชาวกรุงเวสาลี พระพุทธองค์ทรงแนะนำให้พระเถระน้อมรำลึกถึงคุณของรัตนะ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ทำวัจกิริยาให้เกิดเป็นอานุภาพขจัดปัดเป่าภัยพิบัติทั้งหลาย เริ่มต้นด้วยการแนะนำให้เหล่าภุมิทัตทั้งหลายได้อนุโมทนาบุญกุศลที่หม่อมมนุษย์อุทิศให้ และเมื่ออนุโมทนาแล้ว ขอให้เกิดความเมตตาทำการรักษามนุษย์ทั้งหลาย ต่อมาเป็นการน้อมคุณพระรัตนตรัย เป็นสัจวาจาเพื่อให้เกิดความสวัสดิ และสุดท้ายเป็นคำกล่าวของท้าวสักกะที่ผูกขึ้นเป็นคาถาพรรณนาคุณพระศรีรัตนตรัยเป็นสัจวาจาให้เกิดความสวัสดิ โดยเหตุที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศพระสูตรนี้ เพื่อขจัดปัดเป่าภัยความอุดอยาก ภัยจากโรคระบาด และภัยจากอมนุษย์เบียดเบียน ชาวพุทธจึงถือเป็นธรรมเนียมสวดพระสูตรนี้เพื่อขจัดโรคร้ายในอดีต เช่น โรคห่า เป็นต้น ส่วนในปัจจุบันมนุษย์สวดเพื่อขจัดโรคระบาดโควิด 19 นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อว่าการสาธยายรัตนสูตรหรือรัตนปริตรจะทำให้ได้รับความสวัสดิ และพ้นจากอุปสรรค

อันตรายทั้งหลาย รบกวน ทำให้เกิดความรุ่มเย็นเป็นสุข ประกอบอาชีพในทางใดก็จะได้รับความเจริญรุ่งเรือง เป็นลำดับสืบไป

2. สภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่าลี่ ผลจากการวิจัย สรุปลงในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้ คือ

1) **ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย**ในภาพรวม ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของชุมชนท่าลี่ พบว่า ทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฝ่ายฆราวาส มีปัญหาด้านร่างกายคล้ายคลึงกัน ได้แก่ เป็นโรคไต เบาหวาน ความดันสูง โรคกระเพาะอาหาร กรดไหลย้อน ไช้มนอดตัน และอาการเจ็บปวด เช่น ปวดกระดูก ปวดศีรษะ ปวดหลังปวดขา เป็นต้น

2) **ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ** ในภาพรวม ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของชุมชนท่าลี่ พบว่า จะมีเฉพาะฝ่ายฆราวาส ส่วนมากจิตใจไม่ค่อยสงบ ว่างวาม ใจร้อน ฉุนเฉียวง่าย คิดมาก และมีความเครียด เรื่องภาระหนี้สินมากมาย

3) **ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสังคม**ในภาพรวม ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสังคมของชุมชนท่าลี่ พบว่า ฝ่ายพระสงฆ์ มีปัญหาในการทำงานด้านสังคมเพราะปัญหาสุขภาพ และทางบ้านมีหนี้สินเพราะผลผลิตทางเกษตรตกต่ำ ฝ่ายฆราวาส ส่วนมากจะมีภาระหนี้สินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จะมีความเครียด เพราะมีหนี้สินจำนวนมาก รายได้ไม่ค่อยพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว ไม่ค่อยได้เข้าสังคมหรือช่วยเหลืองานหมู่บ้าน บางคนก็ชอบอยู่คนเดียว ไม่ชอบพบปะผู้คน และชุมชนที่มีคนมากมาย ชอบเก็บตัวไม่ได้เข้าสังคม

4) **ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านปัญญา**ในภาพรวม ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านปัญญาของชุมชนท่าลี่ พบว่า จะมีเฉพาะฝ่ายฆราวาส ภาวะสมองตื้อ หลงลืม ขาดสติ ขาดความรอบคอบ ขาดการพิจารณาไตร่ตรอง

3. **การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่** ผลจากการวิจัย พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และ ด้านปัญญา พอสรุปได้ดังนี้

1) **การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย**ส่วนมากทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฆราวาสให้สัมภาษณ์ สอดคล้องกัน และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น เวลาสวดมนต์แล้ว ร่างกายจะหลั่งสารความสุขออกมา ร่างกายก็จะแข็งแรง ใบหน้าสดใส อายุยืน โรคภัยไข้เจ็บไม่ค่อยมี โรคบางชนิดหายได้ โดยเฉพาะโรคเครียด โรคซึมเศร้า รู้จักปล่อยวาง เพราะเมื่อจิตใจดีแล้ว ร่างกายก็ดีขึ้น บางคนกล่าวว่า สวดมนต์ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น สวดหลายบท เช่น บทธรรมจักรกัปปวัตนสูตร รัตนสูตร พาหุ ชินบัญชร เป็นต้น เมื่อสวดเสร็จแล้วก็ จะนั่งสมาธิโดยบริกรรม “พุทโธ” และเดินจงกรม ทำให้อาการเจ็บป่วย มีอาการดีขึ้น อีกทั้งการสวดมนต์ทำให้มีสติอยู่กับบทสวดมนต์ มีผลทำให้จิตใจสงบ เยือกเย็นแล้ว ส่งผลให้สุขภาพกายดีขึ้น การสวดมนต์จะไล่ความขี้เกียจ ความง่วงซึมได้ เพราะขณะสวดมนต์ จะเกิดความเข้มข้น กระฉับกระเฉง กระปรี้กระเปร่า ขึ้นมาทันที บางคนเมื่อได้สวดมนต์แล้วสังเกตว่า ความดันลดลง เบาหวานอยู่ในระดับปกติ กรดไหลย้อนและโรค

กระเพาะอาหารมีอาการดีขึ้น ความดันปกติ ปวดขาปวดศีรษะน้อยลงหรือหายปวด อาการไม่เกรนดีขึ้น บางคนกล่าวว่า การสวดมนต์ทำให้เข้าใจความหมายในคำสอนของพระพุทธเจ้าในบทสวดมนต์ที่ได้สวด ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น ทำให้ใจสบายส่งผลให้มีสุขภาพกายดี ผิวพรรณ เปล่งปลั่ง สดใส มีออร่า

2) **การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ**ฝ่ายพระสงฆ์และฆราวาส ให้สัมภาษณ์สอดคล้องกัน เช่น การสวดมนต์ได้ระลึกถึงคุณความดีของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เข้าใจคำสอนของพระพุทธองค์มากขึ้น มีสติจดจ่ออยู่กับบทสวดมนต์ ทำให้มีความรู้สึกละอายและเกรงกลัวต่อการทำชั่ว ผลจากการสวดมนต์ และปฏิบัติธรรม ทำให้เกิดความปิติทางใจ จิตใจสงบ เย็นสบาย ไม่ใจร้อน ไม่ขุ่นมัว ไม่ฟุ้งซ่าน เบิกบาน และสดชื่น ความเครียดหายไป และมีเมตตา และให้อภัยผู้อื่น รวมทั้งรู้สึกปล่อยวาง ไม่ยึดถืออะไรมากมาย

3) **การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม** ในภาพรวม ฝ่ายพระสงฆ์ ได้รับกนิมนต์ ได้รับเกียรติให้เป็นที่ปรึกษาของหมู่บ้าน และได้รับเลือกให้เป็นผู้ปกครองฝ่ายสงฆ์ เข้าสังคมได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นมีมิตรมากขึ้น ส่วนมากญาติโยมก็มาปรึกษาเรื่องลูกหลานคบเพื่อนไม่ดีกลายเป็นปัญหาสังคม ก็เทศน์ให้ชุมชนรักษาศีล 5 และหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน (การให้) ปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) อยู่เป็นประจำ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ซึ่งชุมชนก็ให้ความร่วมมือในการช่วยงานวัดเป็นอย่างดี อีกทั้งได้เทศน์สอนญาติโยม ทำให้ประชาชนมาสวดมนต์และทำบุญมากขึ้น และเมื่อสวดมนต์แล้วทำให้เราทราบความหมายในบทสวดมนต์แล้ว นำหลักธรรมในบทสวดมนต์ไปพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

ในภาพรวม ฝ่ายฆราวาส ได้มาทำบุญและสวดมนต์ที่วัด ทำให้มีกัลยาณมิตรมากขึ้น เข้าสังคมได้ง่าย ไม่เคอะเขินเวลาเข้าสังคม บางคนได้เข้าร่วมกับกลุ่มกับหมู่คณะครู และชาวบ้านได้ดีเมื่อเวลาทำวัตรสวดมนต์ที่วัด และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น กีฬาชุมชน ทำความสะอาดวัด ช่วยเหลือสังคม พัฒนาสังคม บางคนไปทำบุญและสวดมนต์ที่วัด ทำให้มีญาติธรรมมากขึ้น เข้ากับผู้อื่นได้ดี และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น มีความเมตตาและช่วยเหลือเพื่อนบ้านมากขึ้นจึงทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ลูกหลานก็เป็นคนดี เพราะอานิสงส์ของการสวดมนต์ทำให้เปลี่ยนพฤติกรรม ได้พบปะผู้คนมากขึ้น และไปเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านตามกำหนดนัดหมายมากขึ้นมีความเมตตา ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน และช่วยเหลือสังคมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

4) **การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านปัญญา** ในภาพรวม ฝ่ายพระสงฆ์ การสวดมนต์ทำให้ทราบความหมายของหลักธรรมในบทสวดมนต์รัตนสูตร เช่น การทำสมาธิเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า การละสังขโยชน์ 3 ประการ คือ สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส การจะบรรลุโสดาบัน พ้นแล้วจากการตกลงสู่อบายภูมิ สามารถนำหลักธรรมในบทสวดมนต์ไปประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านและสังคม ทำให้มีความคิดทางบวก ความคิดกว้างไกล มีความคิดสร้างสรรค์ ความจำดี

ไม่หลงลืมง่าย มีแรงบันดาลใจ มีความมั่นคง มีความเสมอภาค ยุติธรรม มีความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชน รวมถึงได้สั่งสอนญาติโยมให้นำหลักธรรมในการสวดมนต์ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและวางแผนในการดำรงชีวิต

ในภาพรวม ฝ่ายฆราวาส ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับบทสวดรัตนสูตร ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลในกรุงเวสาลีเกิดทุกข์ภัย ฝนแล้งข้าวกล้าตาย เกือบกลาตจนชาวเมืองมากมายต้องล้มตาย ต้องนำศพไปทิ้งนอกเมือง ครั้นพวกอมนุษย์ได้กลืนคนตายก็พากันเข้าพระนคร รบกวนมนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่ ผู้คนก็ล้มตายเพิ่มมากขึ้น เพราะความอดอยาก และมีสิ่งปฏิกูลมากมายจนเกิดอหิวาตกโรค สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศพระสูตรนี้ เพื่อขจัดปัดเป่าภัยความอดอยาก ภัยจากโรคระบาด และภัยจากอมนุษย์ เบียดเบียนชาวพุทธจึงถือเป็นธรรมเนียมสวดพระสูตรนี้เพื่อขจัดโรคภัยเช่นโรคห่า เป็นต้น ซึ่งเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันที่ทั่วโลกและประเทศไทยต้องเผชิญกับโรคโควิด 19 มีการแพร่ระบาดไปทั่วโลกและทั่วประเทศไทย มีผู้คนเสียชีวิตจำนวนมากทางภาครัฐได้ให้ประชาชนร่วมกันสวดมนต์ โดยมีความเชื่อว่าการสวดรัตนสูตรหรือรัตนปริตรทุกวัน รวมทั้งบทอื่นด้วย พร้อมทั้งแผ่เมตตาให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย จะทำให้พ้นจากอุปสรรคอันตรายทั้งหลาย และให้โรคภัยไข้เจ็บ (โควิด 19) รักษาหาย และมีความเชื่อว่าการสวดรัตนสูตร จะทำให้พ้นจากอุปสรรคอันตรายทั้งหลาย ภูตผีปิศาจจะไม่มารบกวน ทำให้เกิดความร่มเย็น เป็นสุข สามารถที่จะขจัดโรคภัยต่าง ๆ เช่น โรคระบาดโควิด 19 เป็นต้น อีกทั้งได้ทราบความหมายในบทสวดมนต์ต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ และการสวดมนต์ทำให้เข้าใจหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าองค์ในบทสวดมนต์ มีความจำดีขึ้น มีสติอยู่เสมอ ไม่เผลอเรอ รู้เท่าทันสภาวะอารมณ์ตามความเป็นจริงในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด คิดดี ทำดี พูดดี คิดบวกเสมอ มองโปร่งใส มีความคิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างละเอียด ถี่ถ้วน และรอบคอบ การสวดมนต์จะเกิดการพัฒนาทางปัญญา ทราบความหมายจากการที่ได้สวดมนต์แปลในบทสวดมนต์แต่ละบท การโดยเฉพาะบทรัตนสูตรได้ทราบการประกาศให้เหล่าภูตคัมภีร์ครองรักษาพวกมนุษย์ ที่นำเครื่องพลีกรรมมาบวงสรวงทั้งในเวลากลางวัน และกลางคืนซึ่งพลีกรรมหมายถึง การทำบุญตามหลักพุทธศาสนา และการบรรยายคุณพระรัตนตรัยว่าเป็นรัตนอันประเสริฐสุด เข้าใจถูกต้องในพระรัตนตรัย การละสังโยชน์ 3 ประการ คือ สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส การปฏิบัติเพื่อบรรลุพระโสดาบัน พ้นแล้วจากการตกลงสู่อบายภูมิ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยสติปัญญา หากสวดมนต์แล้วได้นั่งสมาธิและเดินจงกรมด้วย ก็จะเป็นการพัฒนาจิตขั้นสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา ในงานวิจัยนี้หมายถึง การสวดมนต์รัตนสูตรในชุมชนท่าลี่ หลักธรรมที่ปรากฏในรัตนสูตร 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก เป็นการประกาศให้เหล่าภคคัมภีร์รักษาพวกมนุษย์ที่นำเครื่องพลีกรรมมาบวงสรวงทั้งในเวลากลางวัน และกลางคืน ซึ่งพลีกรรมนี้หมายถึง การทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา ประการที่ 2 เป็นการบรรยายคุณพระรัตนตรัยว่าเป็นรัตนอันประเสริฐสุด รัตนสูตรให้น้ำหนักกับการพรรณนาคุณลักษณะของพระโสดาบันเป็นพิเศษ ระบุว่าพระโสดาบันจะไม่ถือเอาภพที่แปด คือ เกิดอย่างมากอีกเพียงเจ็ดครั้ง และยังสามารถละสังโยชน (ทำลายกิเลสให้หมดไป) 3 ประการ คือ (1) สักกายทิฏฐิ หมายถึง ความเห็นว่าเป็นอัตตา (2) วิจิกิจฉา หมายถึง มีความสงสัยในคุณของพระรัตนตรัย (3) สีลัพพตปรามาส หมายถึง ความถือมั่นศีลพรต ยึดติดศีลด้วยวัตร ทำให้พระอริยะเจ้าชั้นนี้คือ พระโสดาบันพ้นแล้วจากการตกลงสู่อบายภูมิ และจะไม่อาจทำอภิวินัย 6 หมายถึง ฐานะอันหนัก 6 ประการ ได้แก่ (1) ฆ่ามารดา (2) ฆ่าบิดา (3) ฆ่าพระอรหันต์ (4) ทำโลหิตของพระพุทธเจ้าให้ห้อ (5) ทำให้สงฆ์แตกกัน (6) เข้ารีตศาสนาอื่น และประการที่ 3 เป็นการประกาศให้ภุคทั้งหลายจงนมัสการพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และอำนวยการให้สรรพสัตว์เหล่านี้มีความสุข และสุดท้ายเป็นคำกล่าวของท้าวสักกะที่ผูกขึ้นเป็นคาถาพรรณนาคุณพระศรีรัตนตรัยเป็นสัจวาจาให้เกิดความสุข โดยเหตุที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศพระสูตรนี้ เพื่อขจัดปัดเป่าภัยความอดอยาก ภัยจากโรคระบาด และภัยจากมนุษย์เบียดเบียน ชาวพุทธจึงถือเป็นธรรมเนียมสวดพระสูตรนี้เพื่อขจัดโรคร้ายในอดีต เช่น โรคห่า เป็นต้น ส่วน มนุษย์สวดเพื่อขจัดโรคระบาดโควิด 19 นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อว่าการสวดรัตนสูตรหรือรัตนปริตร จะทำให้ได้รับความสวัสดิ และพ้นจากอุปสรรคอันตรายทั้งหลายรอบกวน ทำให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข ประกอบอาชีพในทางใดก็จะได้ความเจริญรุ่งเรืองเป็นลำดับสืบไป ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสุนทร สิริธมโม (เนเรียวะ) (2545 : 32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์กรณีเมตตสูตร” ผลการวิจัย พบว่า พุทธศาสนิกชนในปัจจุบัน ยังไม่เข้าใจเรื่องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และความหมายของหลักธรรมในการสวดพระปริตรในพระพุทธศาสนาส่วนมากสวดไปตามประเพณีนิยม พระปริตรจะมีอานุภาพและสำเร็จประโยชน์ตามความมุ่งหมายต้องถึงพร้อมด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น รู้ความหมาย สวดถูกต้องตามอักขระและพยัญชนะไม่เป็นผู้มีความ เห็นผิด เป็นต้น เนื้อหาสาระในกรณีเมตตสูตรประกอบด้วยธรรมะสำหรับผู้ปฏิบัติเพื่อป้องกันตัวและอุบายถึงการบรรลุพระนิพพาน ธรรมะดังกล่าว ได้แก่ ความเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความขยันเป็นผู้ซื่อตรง มีศีล มีธรรมมีความเพียรชอบในการทำกุศลและละอกุศล เป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย เป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตนไม่ดูหมิ่นผู้อื่นเป็นผู้มักน้อย สันโดษ เลี้ยงง่ายมีความสุขสำรวมในอินทรีย์มีปัญญารักษาตนและมีความรู้ความเข้าใจในการเจริญเมตตากรรมฐาน เนื้อหาของพระสูตรนี้ยังประกอบไปด้วยความงาม 3 อย่าง คือ ความงามเริ่มต้นด้วยการชักชวนให้เกิดความอุตสาหะในการปฏิบัติสมณะธรรมมีความงามในท่ามกลางด้วยการแสดงข้อปฏิบัติและวิธีการปฏิบัติที่

มีการอุปมาอุปไมยและนัยต่าง ๆ ตามลำดับขั้นต้น และความงามที่สุดด้วยการแสดงประโยชน์และอานิสงส์แห่งการปฏิบัติถือว่า เป็นพระสูตรที่สมบูรณ์ด้วยอรรถและพยัญชนะพระสูตรหนึ่ง

2. สภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่าลี่ ได้แก่ 1) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฝ่ายฆราวาส ได้แก่ เป็นโรคไต เบาหวาน ความดันสูง โรคกระเพาะอาหาร กรดไหลย้อน ไช้มัน อดต้น และอาการเจ็บปวดตามร่างกาย 2) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ จะมีเฉพาะฝ่ายฆราวาส ส่วนมากจิตใจไม่ค่อยสงบ ว้าวาม ใจร้อน ฉุนเฉียวง่าย คิดมาก และมีความเครียดเรื่องภาระหนี้สิน 3) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ฝ่ายพระสงฆ์ มีปัญหาในการทำงานด้านสังคมเพราะปัญหาสุขภาพ และทางบ้านมีหนี้สินเพราะผลิตผลทางเกษตรตกต่ำ ฝ่ายฆราวาส ส่วนมากจะมีภาระหนี้สินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รายได้ไม่พอกับรายจ่ายในครอบครัว ไม่ค่อยได้เข้าสังคมหรือช่วยเหลืองานหมู่บ้าน 4) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านปัญญา จะมีเฉพาะฝ่ายฆราวาส ภาวะสมองตื้อ หลงลืม ขาดสติ ขาดความรอบคอบ การพิจารณาไตร่ตรอง ซึ่งสอดคล้องกับ **พระอริการไพศาล กิตติภโท (บำรุงแคว้น)** (2545 : 31) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาในการบำรุงรักษาจิตใจผู้ป่วยนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัย พบว่า ร่างกายและจิตใจที่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อมนุษย์ป่วยทางด้านร่างกายจิตใจก็พลอยกระทบกระเทือนไปด้วย ในทำนองเดียวกันเมื่อมนุษย์ไม่สบายใจ ร่างกายก็พลอยกระทบกระเทือนไปด้วย การรักษาต้องดำเนินไปด้วยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ บางคนป่วยใจมากกว่าป่วยกาย เมื่อจิตใจสำคัญกว่าร่างกาย พระพุทธศาสนาจึงเน้นเรื่องการดูแลจิตใจเป็นสำคัญ การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วยด้านจิตใจเป็นวิถีทางที่มรเหตุผลทางวิทยาศาสตร์รองรับ จากการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับการแพทย์และการเยียวยา 2 ด้าน คือ ด้านสัจธรรม อีกด้านคือ การดูแลรักษาชีวิตตามธรรมชาติ

3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย เวลาสวดมนต์แล้ว ร่างกายจะหลั่งสารความสุขออกมา ร่างกายก็จะแข็งแรง ใบหน้าสดใส โรคภัยไข้เจ็บไม่ค่อยมี หากมีอาการเจ็บป่วยก็ทุเลาลง รู้จักปล่อยวาง มีสติอยู่กับบทสวดมนต์ มีผลทำให้จิตใจสงบ เยือกเย็นแล้ว โล่ความขี้เกียจ ความง่วงซึมได้ เกิดความเข้มแข็ง กระฉับกระเฉง กระปรี้กระเปร่า ทำให้ใจสบายส่งผลให้มีสุขภาพกายดี 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ การสวดมนต์ได้ระลึกถึงคุณความดีของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เข้าใจคำสอนของพระพุทธองค์มากขึ้น มีสติจดจ่ออยู่กับบทสวดมนต์ ทำให้มีความรู้สึกละอายและเกรงกลัวต่อการทำชั่ว ผลจากการสวดมนต์ และปฏิบัติธรรม ทำให้เกิดความปิติทางใจ จิตใจสงบ เย็นสบาย ไม่ใจร้อน ไม่ขุ่นมัว ไม่ฟุ้งซ่านเบิกบาน และสดชื่น ความเครียดหายไป และมีเมตตา และให้อภัยผู้อื่น รวมทั้งรู้สึกปล่อยวาง 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ฝ่ายพระสงฆ์ ได้รับกิจนิมนต์ ได้รับเกียรติให้เป็นพี่ปราชญ์ของหมู่บ้าน และได้รับเลือกให้เป็นผู้ปกครองฝ่ายสงฆ์ เข้าสังคมได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นมีมิตรมากขึ้น ส่วนมากญาติโยมก็มาปรึกษาเรื่องลูกหลานคบเพื่อนไม่ดีกลัวเป็นปัญหาสังคม ก็เทศน์ให้ชุมชนรักษาศีล 5 และหลักสังคหวัตถุ 4 อีกทั้งได้เทศน์สอนญาติโยม ทำให้ประชาชนมาสวด

มนต์และทำบุญมากขึ้น และนำหลักธรรมในบทสวดมนต์ไปพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ฝ่ายฆราวาส ได้มาทำบุญและสวดมนต์ที่วัด ทำให้มีกัลยาณมิตรมากขึ้น เข้าสังคมได้ง่าย เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น มีความเมตตาช่วยเหลือเพื่อนบ้าน และช่วยเหลือสังคมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านปัญญา ฝ่ายพระสงฆ์ การสวดมนต์ทำให้ทราบความหมายของหลักธรรมในบทสวดมนต์รัตนสูตร เช่น การทำสมาธิเพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้า การละสังโยชน์ 3 ประการ คือ สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส การจะบรรลุโสดาบัน พ้นแล้วจากการตกลงสู่อบายภูมิ สามารถนำหลักธรรมในบทสวดมนต์ไปประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านและสังคม ทำให้มีความคิดทางบวก ความคิดกว้างไกล มีความคิดสร้างสรรค์ ความจำดี มีความยุติธรรม มีความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชน รวมถึงได้สั่งสอนญาติโยมให้นำหลักธรรมในการสวดมนต์ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและวางแผนในการดำรงชีวิต ส่วนฝ่ายฆราวาส ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับบทสวดรัตนสูตรในสมัยพุทธกาล ชาวพุทธจึงถือเป็นธรรมเนียมสวดพระสูตรนี้ เพื่อขจัดโรคร้าย ซึ่งเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่ทั่วโลกและประเทศไทยต้องเผชิญกับโรคโควิด 19 โดยมีความเชื่อว่าการสวดรัตนสูตรทุกวัน จะทำให้พ้นจากอุปสรรคอันตรายทั้งหลาย ทำให้เกิดความร่มเย็น เป็นสุข สามารถที่จะขจัดโรคร้ายต่าง ๆ เช่น โรคระบาดโควิด 19 เป็นต้น อีกทั้งได้ทราบความหมายในบทสวดมนต์สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ รู้เท่าทันอารมณ์ คิดดี ทำดี พูดดี เกิดการพัฒนาทางปัญญา โดยเฉพาะบทรัตนสูตร ได้ทราบการประกาศให้เหล่าภุมมคัมภีร์รักษาพวกมนุษย์ ที่นำเครื่องพลีกรรมมาบวงสรวงทั้งในเวลากลางวัน และกลางคืน ซึ่งพลีกรรมหมายถึง การทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับ **พราหมณ์มร โสสุวรรณ (2556 : 15)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย : เพื่อศึกษาพุทธศาสนิกชน วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผลการวิจัย พบว่า จากการศึกษาความเชื่อของการสวดมนต์ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ พุทธศาสนิกชน วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมเป็นเรื่องที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากอาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มาสวดมนต์มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและได้รับการ ฝึกสอนมาอย่างดีอีกทั้งเข้าใจเกี่ยวกับอานุภาพมากยิ่งขึ้นรวมทั้งผลที่ได้รับจากการสวดมนต์มีผลที่ดีต่อ การดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องเป็นอย่างดียิ่งขึ้นเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า พุทธศาสนิกชนมี ความเชื่อของการสวดมนต์โดยสรุปอยู่ในระดับมากที่สุดจากการศึกษาอันสืบเนื่องจากการสวดมนต์ ดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่า การทำวัตรสวดมนต์เป็นการ ทำความดีซึ่งเป็นบุญอย่างหนึ่ง ฉะนั้น เมื่อทำงานเป็นนิสัยประจำวันแล้ว ย่อมได้รับผลอันสืบเนื่องหลายประการ เช่น ทำให้ได้รับความชื่นใจ สบายใจ ทำให้เกิดพุทธานุสติ อัมมานุสติ สังฆานุสติ เหมือนได้เข้าเฝ้าองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อพระพักตร์ทุกวันได้ชื่อว่า บำเพ็ญพระกรรมฐาน อบรมจิตใจให้เป็น สมาธิ มีความแน่วแน่ สงบเย็น ไม่ฟุ้งซ่าน ทำให้จิตใจมีอำนาจมีพลัง สามารถควบคุมอารมณ์ข่มกิเลส และควบคุมตัวเองได้ดี มีโอกาสแผ่ส่วนบุญกุศลให้แก่ผู้อื่น จัดว่าได้ทำบุญข้อปัดท้านมัย โดยสรุป อยู่ในระดับมากที่สุดการสวดมนต์มีผลต่อสุขภาพคือดีในทุกด้าน เพราะการสวดมนต์ออกเสียง ช่วยให้

ปอดได้ ทำงานเมื่อปอดทำงาน เลือดลมก็เดินสะดวก เมื่อเลือดลมเดินสะดวก ร่างกายก็สดชื่น กระปรี้กระเปร่า และกระฉับกระเฉง คลายความเครียด ขณะสวดมนต์จิตจดจ่ออยู่กับบทสวด สมอง ไม่ได้คิดในเรื่องที่ทำให้เครียด จึงทำให้อารมณ์ผ่อนคลาย เพิ่มพูนศรัทธาในพระรัตนตรัย บทสวดแต่ละบท เป็นการระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย เมื่อสวดบ่อย จิตก็จะยิ่งแนบแน่นอยู่กับพระรัตนตรัย ขันติบารมีย่อมเพิ่มพูน ขณะสวดต้องใช้ความอดทนเพื่อเอาชนะอาการปวดเมื่อยที่เกิดขึ้นกับ ร่างกาย ตลอดถึงอารมณ์ฝ่ายต่ำทั้งหลายมีความเกียจคร้าน เป็นต้น ยิ่งสวดบ่อย ความอดทนก็จะมีมากยิ่งขึ้นจิตสงบตั้งมั่นเป็นสมาธิ ขณะสวดจิตจดจ่ออยู่กับบทสวด ไม่วอกแวกฟุ้งซ่านไปที่อื่น จึงทำให้จิตสงบและเกิดสมาธิมั่นคงบุญบารมีเพิ่มพูน ในขณะสวดมนต์ จิตใจย่อมปราศจากกิเลส มีความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งนี้

1. หน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีโครงการสวดมนต์ทั่วประเทศ โดยโครงการของแต่ละจังหวัด เพื่อให้ประชาชนที่ได้ร่วมโครงการสวดมนต์ การสวดมนต์แปลจะทำให้ผู้สวดได้เข้าใจความหมาย และได้ศึกษาหลักธรรมในบทสวดมนต์
2. หน่วยงานภาครัฐ ควรให้ความรู้เชิงรุกอย่างถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ทางสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ สื่อทางโซเชียล เป็นต้น เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าใจในการสวดมนต์เป็นการสรรเสริญ พุทธคุณ ธรรมคุณ และสังฆคุณ และเป็นการรักษาอัตลักษณ์ของพระพุทธศาสนาให้ดำรงสืบต่อไป
3. ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ปีที่ 6 หลังพักเที่ยง ควรมีกิจกรรมให้นักเรียนสวดมนต์และปฏิบัติธรรมวันละหนึ่งชั่วโมง เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนตั้งแต่เยาว์วัย
4. ครูอาจารย์ ควรแนะนำให้นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ปีที่ 6 นำบทสวดมนต์ไปสวดที่บ้านทุกวัน และปฏิบัติธรรมด้วยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการบูชาพระรัตนตรัย เจริญสติ ขจัดมลทินในจิตใจ และทำให้มีสติปัญญาดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัย ศึกษาเปรียบเทียบการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนากับการสวดมนต์ในศาสนาอื่น เพื่อจะได้ทราบข้อมูลความเหมือนกัน และความแตกต่างกัน อันจะเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการวิจัยต่อไป
2. ควรทำการศึกษาวิจัย การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์กับการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการสวดมนต์และการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- ชวน เพชรแก้ว. (2520). *การศึกษาวรรณคดีไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุนทร สิริธมโม (เนเรียวะ). (2545). *การศึกษาวิเคราะห์กรณีเมตตสูตร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการไพศาล กิตติภโท (บำรุงแก้ว). (2545). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาในการบำรุงรักษาจิตใจผู้ป่วยนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พราหมมร โลสุวรรณ. (2556). *การสวดมนต์ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย : เพื่อศึกษาพุทธศาสนิกชน วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศึกษาแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์
อำเภอากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

**A Study of Application of the Meditation to Promote the Satisfactory
Characteristics of the Students the Primary School in the Level of
Grass 4 - 6 of Dongsawanvitya School Dongsawan Sub-District,
Nakiangdistrict, Nongbauaiampoo Province**

พระณรงค์ คุณธำโร (สีสุวัน),

สมเดช นามเกตุ และ บุญส่ง สิ้นธุ์นอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาหนองคาย

Phra Narong Kontaro (Sisuwon),

Somdet Namket and Boonsong Sinthunok

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nong khai Campas, Thailand

Corresponding Author, Email: jack_nitikorn_wichuma2517@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หลักการเจริญสมาธิในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) วิธีการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู และ 3) ศึกษาแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเป็นการศึกษาวิจัยเชิงภาคสนาม แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลจากการวิจัยพบว่า การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยามีคุณภาพของผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่กำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากสภาพของสังคม และการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องเน้นและปลูกฝังลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคม

* วันที่รับบทความ: 29 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 9 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: March 29, 2020; Revised: May 9, 2021; Accepted: May 10, 2021

สมาธิเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทำให้นักเรียนพัฒนาการในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนเนื่องจากจิตใจมีสมาธิ ไม่ฟุ้งซ่านด้านการกีฬา นักเรียนมีความตั้งใจในการฝึกซ้อม

หลักธรรมที่นำมาใช้คือ 1) ด้านร่างกายได้แก่หลักไตรลักษณ์ 2) ด้านจิตใจได้แก่บุญกิริยาวัตถุ 3) ด้านสังคมได้แก่ขันติ 4) ด้านเศรษฐกิจได้แก่ละเว้นอบายมุข นักเรียนเข้าใจความจริงของชีวิตมีศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้หลักการเจริญสมาธิในพระพุทธศาสนาโดยการทำบุญให้ทานอยู่เสมอเป็นเหตุให้ความทุกข์ จิตใจสงบ

คำสำคัญ: สมาธิ; ประยุกต์ใช้; ส่งเสริม; คุณลักษณะอันพึงประสงค์

Abstracts

This research is aimed at 1) principles of meditation in Theravada Buddhism; 2) methods of applying meditation to promoting desirable characteristics of primary school grades 4-6 at Dong Sawan Wittaya School, Dong Sawan Subdistrict, Naklang District, Nong Bua Lam Phu Province, and 3) study the guidelines for applying meditation to promoting the desirable characteristics of the students in grades 4-6 at Dong Sawan Wittaya School, Dong Sawan Subdistrict, Nakhang District, Nong Bua Lam Phu Province. It is a qualitative research. By analyzing data from the Tripitaka Buddhist academic papers Related research And is a field research study And present the research results using descriptive analysis method.

The results of the research showed that Promoting desirable characteristics of primary school students in grades 4-6 at Dong Sawan Wittaya School has the quality of learners with morality, ethics, and established values based on the state of society. And the change of the world today This makes it necessary to emphasize and cultivate such characteristics in all learners. To help learners develop in a holistic, including intellectual and moral aspects that will lead to progress and prosperity in society.

Concentration is extremely important to promote desirable characteristics of students, allowing them to develop in areas such as education, to concentrate on their studies due to their mental concentration. Not distracted in sports Students are willing to practice

The principles used are 1) physical, ie three principles, 2) mind, including merit, object, 3) social, including Khanti, 4) economic, including ignoring abhail Students understand the truth of life, having morality as a basis for promoting the desirable attributes of the students by applying the principles of meditation in Buddhism, with constant merit-making as a cause of peace of mind. Keywords: concentrate, apply, promote , Desirable feature

Keywords: Concentrate; Apply; Promote; Desirable Feature

บทนำ

สภาพสังคมไทย จากการพัฒนาจิตใจ การฝึกสมาธิ เจริญปัญญา เป็นแนวทางที่สำคัญยิ่งแนวทางหนึ่งของนักเรียนให้มีสติมั่นคง ไม่หวั่นไหวกับสิ่งที่มากระทบ มีหลักในการควบคุมยึดจิตใจ เพราะสมาธินั้นเป็นภาวะจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่ง หรือการมีจิตใจแนบแน่น อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งนาน ๆ การฝึกสมาธิ คือ กรรมวิธีในการฝึกฝนจิตใจให้แน่วแน่ และการจัดระเบียบความคิดของตนเองเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยสามารถนำไปใช้ในการเรียน การศึกษา การทำงาน การตัดสินใจต่าง ๆ เป็นต้น สมาธิและการฝึกสมาธิ ก่อให้เกิดผลดี 2 ประการ คือ (1) ให้เกิดผลในทางธรรม ซึ่งเป็นการทำใจให้สงบ บริสุทธิ์ เป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่ไม่มีผู้ใดทำแทนได้ และเป็นบุญกุศลเกิดขึ้นเฉพาะตัวผู้ปฏิบัติ (2) ให้ผลในทางโลก คือ ช่วยในการคิด การเรียนรู้ การใช้ปัญญาในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การควบคุมอารมณ์แน่วแน่น มีสติมั่นคง มีหลักยึดและควบคุมจิตใจ ซึ่งมีประโยชน์ส่งผลต่อการเจริญก้าวหน้าในส่วนรวมได้ การทำสมาธิเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ทำให้จิตใจสงบ หยุดความฟุ้งซ่าน ไตร่ตรอง แยกแยะปัญหาและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่เป็นอยู่อย่างมีเหตุผล มีจิตที่สงบ สมองแจ่มใส มองอะไรก็เข้าใจได้ชัดเจน สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมาธิจึงเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตที่ดีเมื่อเกิดสมาธิ จิตใจ จะจดจ่ออยู่กับสิ่งที่เรากำหนด เริ่มคิดหาเหตุผลมีสติในสิ่งที่เรากระทำอยู่ว่า ทำเพื่ออะไร และอะไร คือเป้าหมายของชีวิต เมื่อนั้นปัญญาก็จะค่อยๆ เพิ่มขึ้นในการคิดไตร่ตรองนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ด้วยเหตุ ด้วยผล สมาธิจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้ประสานระบบสัมพันธ์อันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะเมื่อไม่มีสมาธิเกิดขึ้น ปัญญาก็จะไม่เกิดขึ้น สมาธิจะเป็นช่องทางนำไปสู่การเกิดปัญญาในการแก้ปัญหาในการพัฒนาชีวิตที่ดำเนินไปทั้งระบบ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2542 : 45)

โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา จากการบริหารจัดการด้านการศึกษาของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลัก โรงเรียนได้เข้าร่วมเครือข่ายโรงเรียนวิถีพุทธ เครือข่ายโรงเรียนดีประจำอำเภอ เครือข่ายโรงเรียนสีขาว และมุ่งส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนทุกระดับชั้นในฐานะที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับการเรียนการสอนนักเรียนและเป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จึงมีความประสงค์จะ การประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู” เพื่อจะพัฒนาพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรมโดยการประยุกต์ใช้สมาธิเป็นตัวสร้างเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม อันจะนำพาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการเจริญสมาธิในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาวิธีการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู” นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากเอกสาร (Documentary Research) โดยมีการศึกษาภาคสนาม (Field Study) ด้วยการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมาธิและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการทำสมาธิที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนดงสวรรค์วิทยา และเพื่อศึกษาการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ

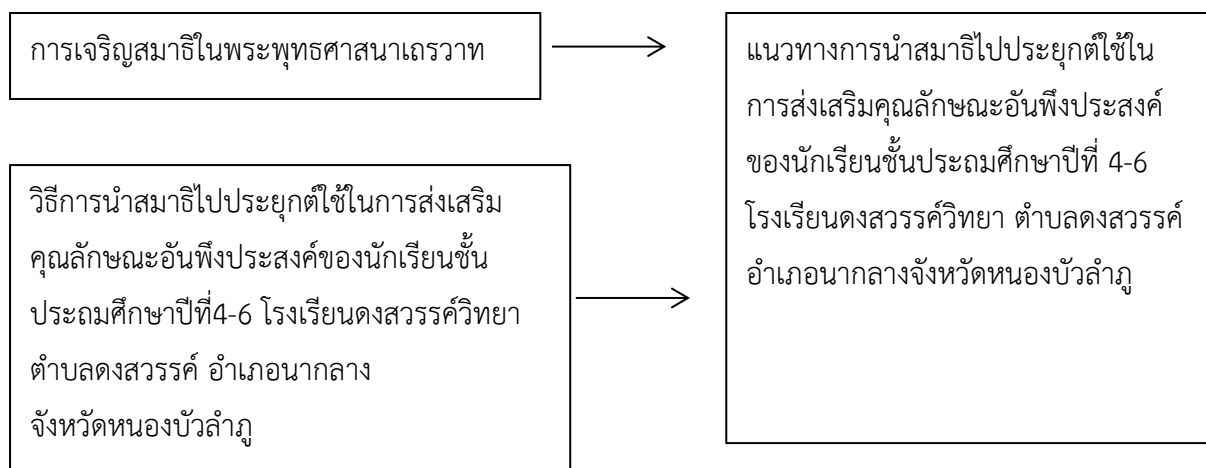
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากเอกสาร (Documentary Research) โดยมีการศึกษาภาคสนาม (Field Study) ด้วยการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ผู้วิจัยใช้พื้นที่ในชุมชนโรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

4. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 25 รูป/คนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) พระสงฆ์ 2) ครูสอนกลุ่มวิชาสังคมศึกษาและ 3) ผู้นำชุมชน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. หลักการเจริญสมาธิในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า สมาธิเป็นทั้งธรรมและวินัยและมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันในการทำสมาธิเบื้องต้นศีลจะเป็นวินัยเพราะสมาธิและศีลเป็นข้อปฏิบัติในเชิงปฏิเสธเพื่อควบคุมความประพฤติทางกายทางวาจาให้สงบเรียบร้อยอันจะส่งผลให้สังคมสงบเรียบร้อยเมื่อผู้รักษาสมาธิเป็นผู้มีศีลมีความประพฤติเรียบร้อยทางกายทางวาจาศีลและสมาธิย่อมกลายเป็นธรรมอันเป็นพื้นฐานของผู้รักษาศีลสมาธิ ปฏิบัติธรรมอันจะเป็นรากฐานในการพัฒนาคุณธรรมในระดับที่สูงขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการรักษาศีลสมาธิ ปฏิบัติธรรมและโทษของผู้ไม่ประพฤติศีลและสมาธิทำให้เห็นถึงความสำคัญในการรักษาศีล ซึ่งสรุปความสำคัญในการทำสมาธิไว้ดังนี้การทำสมาธิและรักษาศีลย่อมก่อให้เกิดอานิสงส์จำนวนมากแก่ผู้ทำสมาธิและรักษาศีลทั้งทำให้ประสบกับสิ่งที่น่าปรารถนาน่าพอใจอันเป็นประโยชน์ชีวิตในปัจจุบันรวมถึงเป็นการทำประโยชน์ชีวิตในเบื้องหน้าด้วยศีลย่อมคุ้มครองผู้ทำสมาธิ รักษาศีลไม่ให้ตกไปในที่ชั่วให้พบกับความสุขในโลกหน้าและจะยังประโยชน์สูงสุดแห่งชีวิตให้เกิดขึ้นด้วยศีลเป็นฐานรองรับคุณธรรมในระดับที่สูงขึ้นในขณะที่เดียวกันบุคคลผู้ทุศีลไม่ทำสมาธิไม่ประพฤติศีลและการปฏิบัติธรรม สมาธิย่อมก่อให้เกิดโทษแก่ตนเองทำให้ต้องประสบกับสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา รวมถึงบุคคลนั้นย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่รักษาตนเอง

2. วิธีการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่าสรุปแนวคิดทฤษฎีพบว่า จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สมาธิเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทำให้นักเรียนพัฒนาการในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนเนื่องจากจิตใจมีสมาธิ ไม่ฟุ้งซ่านด้านการกีฬา นักเรียนมีความตั้งใจในการฝึกซ้อม และในการเล่าเรียนศึกษาเองนักเรียนก็ต้องอาศัยสมาธิเป็นที่ตั้ง อีกทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ดังนั้น ตัวผู้เรียนจำต้องมีสติและสมาธิกำกับตัวเองเสมอเพื่อให้บรรลุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้

3. แนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลางจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม ได้ว่า

การประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทั้ง 8 ประการ มีค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านรักความเป็นไทย 2) ด้านมีจิตสาธารณะ 3) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน 4) ด้านรักชาติ ศาสน กษัตริย์ 5) ด้านมีวินัย 6) ด้านอยู่อย่างพอเพียง 7) ด้านความใฝ่เรียนรู้ และ 8) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต สรุปโดยรวม ถือว่าการปฏิบัติสมาธิ

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูตามสภาพส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ตามสภาพส่วนบุคคล ทดสอบความพร้อมและความแตกต่างระหว่างชั้นเรียน ได้แก่ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-5-6 และระดับชั้นของนักเรียนผู้ให้สัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

นักเรียนที่มีสมาธิ มีความรู้ เข้าใจในการเรียนรู้มากขึ้น มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูทำสมาธิได้นักเรียน มีความเห็นต่อการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ในด้านรักชาติ ศาสน กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านวินัย ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้าน

มุ่งมั่นในการทำงาน ด้านรักความเป็นไทย และด้านจิตสาธารณะ ในการใช้สมาธิ และการปฏิบัติธรรมอย่างถูกต้องตามพิธีการ

นักเรียนมีสมาธิ มีความรู้ เข้าใจในการเรียนรู้ มีแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

นักเรียนมีแนวความเห็นต่อการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอนก่อโนนสวรรค์ อำเภอสรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแล้วนักเรียนมีสมาธิมีความเห็นแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านวินัย ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านรักความเป็นไทย และด้านจิตสาธารณะนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีความเห็นต่อ การประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

นักเรียนมีการประยุกต์ใช้สมาธิมีความเห็นต่อการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านวินัย ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านรักความเป็นไทย และด้านจิตสาธารณะประโยชน์ที่ได้รับจากการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูได้ดังนี้

1) นักเรียนได้รับประโยชน์โดยได้นำการปฏิบัติสมาธิไปใช้ในชีวิตประจำวัน จนทำให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงานมากขึ้น มีสมาธิกับงานที่นักเรียนได้ลงมือทำ จนเกิดทักษะทางความรู้ รู้จักเหตุผล และรู้จักยังคิดในสิ่งที่ตนทำอย่างมาก

2) นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น รู้สึ่วาจิตใจจะสะอาด ไม่มีความคิดในด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน ทำให้มีสติกำกับอยู่กับความคิดเสมอว่าตนเองจะต้องตั้งใจเล่าเรียนให้สำเร็จ

3) นักเรียนเกิดความอดทนหลังจากได้นั่งสมาธิ มีความขยัน และมุ่งมั่นในการทำงานที่คุณครูมอบหมายมากขึ้นและมีระเบียบวินัยที่มากขึ้น

4) นักเรียนมีจิตรักเมตตาต่อสัตว์หลังจากได้ทำการนั่งสมาธิและแผ่เมตตา และได้อธิษฐานจิตให้สรรพสัตว์มีแต่ความสุขความเจริญมากขึ้น และมีจิตใจที่ร่าเริง ใจเย็นลง

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมาธิและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา จากการศึกษาเอกสาร พบว่า สมาธิ เป็นตัวส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ทำให้นักเรียนเกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต เกิดมีวินัยในตัวเอง สนใจใฝ่เรียนรู้ รู้จักพอประมาณ มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ มีใจรักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ซึ่งมีนักวิชาการ นักการศึกษา และปราชญ์ผู้รู้ ได้แสดงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนำสมาธิมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมากมายดังเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษา

2. แนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

จากการศึกษา แนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมถือว่าดีเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนได้ประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักความเป็นไทยถือว่าดีมากด้านมีจิตสาธารณะ และด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมีวินัย ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน อยู่ในระดับมากทุกด้านแสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้นำเอาหลักสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน จนทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมในทางที่ดีและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีตามไปด้วย การทำสมาธิในกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดทำขึ้นจึงถือได้ว่าเป็นประโยชน์แก่นักเรียนเอง และสามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ตระหนักในการนำสมาธิไปปรับใช้เพื่อพัฒนาตนเอง โดยการปฏิบัติสมาธิอย่างถูกต้องนี้เองจึงทำให้นักเรียนเกิด ความไม่เห็นแก่ตัว เกิดมีจิตสาธารณะมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุริ ปิ่นเจริญ (2549 : 86)**กล่าวไว้ว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อนดี จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยแนะนำในการเรียน กับเพื่อน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการเรียน มีความเกรงใจซึ่งกันและกัน มีความจริงใจในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเพื่อนในการปฏิบัติสมาธิก่อนเรียน และระหว่างเรียนที่ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมไว้ ไม่ว่าจะเป็นการทำสมาธิตอนเช้าแถวทั้งช่วงเช้า ช่วงกลางวัน และในช่วงกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ แผ่เมตตา ก็เป็นการฝึกให้นักเรียนมีสมาธิ ฝึกให้นักเรียนมีสมาธิในช่วงกิจกรรมเล่านิทานธรรมะ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนตั้งใจ ฟัง และในกิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมของทางโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้นิมนต์พระสงฆ์เข้ามาอบรมและสอนวิธีการทำสมาธิให้แก่ นักเรียน จนทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการสนใจเรียน และมีความตั้งใจมากขึ้น สอดคล้องกับ **พระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2530 : 42)** ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนอย่างมีสมาธิ คือ การเรียนอย่างตั้งใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ใฝ่ความรู้จริงต้องการเข้าถึงความจริง และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาสุริยันต์ สัตตะยาภุมม (2555 : 44)** ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการศึกษาการ ฝึกสมาธิแบบอานาปานสติที่มีต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม กรุงเทพมหานคร จากการ

ใช้แบบสังเกต พฤติกรรมการตั้งใจเรียน พบว่านักเรียนที่ยังไม่ได้เข้าร่วมการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนน้อย โดยดูได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ลูกจากที่นั่ง โดยไม่จำเป็นและไม่ได้รับอนุญาต หยอกล้อกับเพื่อน แกล้งเพื่อน พุดคุยกัน หรือหลับในห้องเรียนในขณะที่ครูสอน แต่หลังจากที่นักเรียนได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนมากขึ้น โดยตั้งใจฟังครูสอนในขณะที่เข้าเรียน ตอบคำถามครู ชักถามครูเมื่อไม่เข้าใจ ทำงานตามที่ครูมอบหมาย ส่งงานทันเวลาตามที่ครูกำหนด เข้าร่วมกิจกรรมตามที่ครูกำหนด มีความกระตือรือร้นในการทำงานส่งครู ทั้งนี้โปรแกรมการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนของการฝึกสมาธิอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการให้นักเรียนที่เข้าร่วมการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติได้มีส่วนร่วม ได้มีประสบการณ์ และเน้นการเรียนรู้ผ่านการฝึกสมาธิด้วยการปฏิบัติอย่างถูกต้อง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีกระบวนการคิด การปฏิบัติอย่างถูกวิธี สามารถนำการฝึกสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้เป็นอย่างดี

2. การเปรียบเทียบระดับแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

จากการเปรียบเทียบแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูได้ว่า

1. นักเรียนหญิงแสดงความคิดเห็นในเรื่องของการประยุกต์ใช้สมาธิมากกว่า เพศชายในด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมีวินัย ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านรักความเป็นไทย และด้านมีจิตสาธารณะ จะเห็นได้ว่านักเรียนหญิงมีความสนใจในเรื่องของการทำสมาธิในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ เนตรประไพ ที่ทำงานวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม” พบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงมีความต้องการจำเป็นสูงกว่าเพศชาย (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.119 และ 0.097 ตามลำดับ) เพื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่า ผู้ปกครองเพศชายมีความต้องการในด้านใฝ่เรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 โดยมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.142 และลำดับสุดท้าย คือ ด้านซื่อสัตย์สุจริต โดยมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.061 ส่วนผู้ปกครองเพศหญิงมีความต้องการในด้านอยู่อย่างพอเพียงเป็นลำดับที่ 1 โดยมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.173 และลำดับสุดท้ายคือด้านมีวินัย โดยมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.087 (วันเพ็ญ เนตรประไพ (2553 : 115)

2. นักเรียนมีความคิดเห็นในเรื่องของการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากกว่าอายุ 14 ปี และ 15 ปี ซึ่งมีความคิดเห็นมากในทุกๆ ด้าน ไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่านักเรียนที่มีอายุน้อยยังมีความต้องการในด้านของคุณธรรมจริยธรรมที่มาก เพราะถือว่าเด็กนั้นเปรียบเสมือนผ้าขาวที่สะอาดต้องการความสะอาดบริสุทธิ์เสมอ สอดคล้องกับ**ทองพูล ภูสิม (2553 : บทคัดย่อ)** ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และหลังจากที่ได้พัฒนาโดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) นั้น คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยรวมเพิ่มขึ้นทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าคุณธรรมและจริยธรรมที่เพิ่มขึ้นนั้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน อาทิ ความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ รวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการเกิดคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

3. ในชั้นเรียน นักเรียนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในเรื่องการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไม่แตกต่างกัน เพราะจะเป็นด้วยว่าการทำสมาธินั้น เป็นสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว เพราะทางโรงเรียนได้สอดแทรกกระบวนการทำสมาธิลงในทุก ๆ กิจกรรมของทางโรงเรียนจึงทำให้นักเรียนมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ครูควรสนับสนุนในการประยุกต์ใช้สมาธิในกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อต่อยอดสมาธิที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว
2. ควรที่จะมีโปรแกรมการทำสมาธิในช่วงโมเรียน เพื่อจะทำให้นักเรียนเกิดความผ่อนคลายจากการเรียนและมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น
3. ควรที่จะมีมุมสงบ และมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยในการทำสมาธิ เป็นสถานที่โล่ง ห้องโล่ง ไม่แออัดที่สามารถทำสมาธิได้อย่างสบาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนในการเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ความศึกษาในด้านอื่น ๆ เช่น ด้วยเทคนิคการสอน ด้วยการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความร่วมมือกับทางโรงเรียน เพื่อทราบข้อมูลเชิงลึกและนำไปส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนได้

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปการศึกษากลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่พระนิสิตนำมาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างในการนำไปส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนต่อไป ครูอาจารย์ ควรแนะนำให้นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ปีที่ 6 นำบทสวดมนต์ไปสวดที่บ้านทุกวัน และปฏิบัติธรรมด้วยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการบูชาพระรัตนตรัย เจริญสติ ขจัดมลทินในจิตใจ และทำให้มีสติปัญญาดี เพื่อจะได้ทราบข้อมูลความเหมือนกัน และความแตกต่างกัน อันจะเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทองพูล ภูสิม. (2553). *การพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2542). *สมาธิฐานสู่สุขภาพจิต และ ปัญญาหยั่งรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 4).* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.
- พระมหาสุริยันต์ สัตตะยาภุมม. (2555). *ผลการศึกษาการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติที่มีต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2530). *ทางสายกลางของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป.*
- วันเพ็ญ เนตรประไพ. (2553). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- สุวีรี ปิ่นเจริญ. (2549). *องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการไม่มีสมาธิในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยา เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโทศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : กรณีศึกษาตำบลนครไทย

อำเภอ นครไทย จังหวัด พิษณุโลก

Economic and Social Impact on the People from the Corona 2019 Outbreak (COVID-19) : A Case Study of Nakhon Thai Sub-District, Nakhon Thai Sub-District, Phitsanulok Province

สุภารัตน์ ทองปลิว และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Suparat Thongplew and Kampanart Wongwatthanaphong

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding author, E-mail : Bumbim.3941@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวัยครั้งมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอ นครไทย จังหวัด พิษณุโลก เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในตำบลนครไทย จำนวน 400 คน จากการแทนค่าในสูตรของ Taro Yamane และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test และค่า F-test ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) แนวทางการแก้ไขผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า 1. หลักทางปฏิบัติสำหรับครอบครัว ลด

* วันที่รับบทความ: 23 มีนาคม 2563; วันแก้ไขบทความ 7 พฤษภาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: March 23, 2020; Revised: May 7, 2021; Accepted: May 10, 2021

การติดต่อ สร้างพื้นที่ปลอดภัย เปลี่ยนการรวมญาติใดๆ ให้เป็นการรวมญาติผ่านออนไลน์ หลีกเลี่ยงที่ชุมนุมชนและสถานที่สาธารณะ 2. หลักทางปฏิบัติสำหรับชุมชน ตั้งจุดคัดกรอง บังคับใช้มาตรการกักตัว 14 วัน คัดกรองอาการถึงบ้าน เก็บข้อมูลผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ 3. แนวทางปฏิบัติสำหรับบริษัท ห้างร้าน และการค้าปลีก ส่งเสริมความเข้าใจด้วยการแพร่กระจายและวิธีป้องกันไวรัสโคโรนา ประสานให้มีการตรวจหาไวรัสโคโรนา จำกัดจำนวนบุคคล มีเจ้าหน้าที่พร้อมเครื่องวัดอุณหภูมิ จัดเตรียมหน้ากาก แอลกอฮอล์เจลให้ และลงทะเบียนก่อนเข้าและออกจากสถานที่ การห้ามไม่ให้ผู้ที่มีอาการหวัด พัฒนาและบังคับใช้วิธีบริการลูกค้าโดยไม่ต้องมีการพบปะติดต่อกันโดยตรง

คำสำคัญ: ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม; มาตรการป้องกัน; เชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstracts

The objective of this research is 1. To study the socio-economic impacts on people from the coronavirus disease 2019 (COVID-19) epidemic. Socio-economic aspects from the coronavirus outbreak 2019 (COVID-19) and 3.To study ways to mitigate the socio-economic impacts on people from the COVID 2019 spread -19) Nakhon Thai Subdistrict, Nakhon Thai District, Phitsanulok Province It is a research method. Between quantitative research and qualitative research The population and sample groups used in the research were 400 people in Nakhon Thai sub-district by Taro Yamane's formula representation and 9 key informants. The research instruments were questionnaires and interviews. Statistics used to find frequency, percentage, mean and standard deviation, t-test and F-test, one-way variance, one-way ANOVA, and analysis of data from open-ended questionnaires using content analysis techniques. Compose the presentation context as a table arrangement. The results of the research showed that 1) the economic and social impact on people from the coronavirus disease outbreak 2019 (COVID-19) in Nakhon Thai sub-district, overall at a high level. There were different opinions on the socio-economic impact of the coronavirus disease (COVID-19) epidemic in Nakhon Thai sub-district. Therefore, the hypothesis was rejected. 3) Guidelines for solving socio-economic impacts were found that: 1. Code of Practice for Families: Reduce contact, create safe areas. Change any kind of kinship To be a relative through online Avoid public gatherings and places. 2. Code of Conduct for the Community. Set a screening point Enforce a 14-day quarantine measure at home. Collect information who needs help. 3. Guidelines for companies, stores and retail. Promote understanding of the spread and prevention of the coronavirus. Coordinate the detection of the coronavirus. Limited number of persons Staff with thermometer Prepare a mask Alcohol gel provided And register before entering and leaving the venue Prohibition of people with cold symptoms Develop and enforce a way to serve customers without direct contact.

Keywords : Economic and Social Impact; Preventive Measures; Coronavirus 2019

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (covid-19) ในประเทศไทยเริ่มต้นมาตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 ซึ่งพบผู้ติดเชื้อรายแรกในประเทศเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 หลังจากนั้นได้พบผู้ป่วยติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ต่อมาได้ประกาศให้โรคโคโรนา 2019 (covid-19) เป็นโรคติดต่ออันตราย มีผล 1 มีนาคม 2563 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติวันที่ 17 มีนาคม 2563 เห็นชอบมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันวิกฤตการณ์จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐทุกแห่งเร่งดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยด่วน รวมทั้งขอความร่วมมือจากภาคเอกชนให้ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวอย่างเคร่งครัดต่อไป (กระทรวงสาธารณสุข, 2563 : ออนไลน์)

จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จังหวัดพิษณุโลกได้ออกประกาศจังหวัด ขอความร่วมมือประชาชนงดการออกนอกเคสสถาน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่เวลา 23.00-05.00 น.ของวันรุ่งขึ้น โดยให้มีผลตั้งแต่ 1 เมษายน 2563 เป็นต้นไปอาศัยอำนาจตามตรา 22 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลกได้ห้ามข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง ส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วยงาน เดินทางออกนอกพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นต้องขออนุญาตพร้อมระบุเหตุผลเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ตั้งแต่วันที่ 1-30 เมษายน 2563 ทั้งนี้ หากมีการฝ่าฝืนให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาดำเนินการทางวินัยนอกจากนี้ ยังห้ามร้านค้าส่ง จำหน่ายสุราไทยและสุราต่างประเทศตั้งแต่วันที่ 1-30 เมษายน 2563 หากฝ่าฝืนลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสนบาทและผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลกให้ดำเนินการตั้งด่านป้องกันโควิด-19 ทุกหมู่บ้านผลัดละ 5 คน ยกเว้นในเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมือง ให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งให้ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) มีหน้าที่ลงทะเบียนเข้าออกหมู่บ้านทุกวัน ห้ามคนที่กักตัวไม่ครบกำหนด 14 วันออกนอกพื้นที่ หากมีรายใหม่มาจากที่อื่นจะเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านต้องกัก 14 วัน ถ้าใครจะเดินทางเข้าหมู่บ้านจะถูกกัก 14 วัน โดยให้เขาตัดสินใจว่าจะเข้าหรือไม่เข้าหมู่บ้าน ซึ่งถ้าเข้าแล้วออกไม่ได้ 14 วัน และให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก จัดหาเทอร์โมสแกนประจำด่านในทุกหมู่บ้าน 1,048 หมู่บ้าน หากกำลัง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) มีไม่เพียงพอให้ขอยกเว้นระเบียบสั่งใช้บุคคลอื่นได้ ปัจจุบันข้อมูลล่าสุดในเดือน มิถุนายน 2563 จังหวัดพิษณุโลกได้พบผู้ติดเชื้อรวมเป็น 6 ราย (สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2 จังหวัดพิษณุโลก, 2563 : ออนไลน์)

นอกจากนี้เทศบาลตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ยังได้ดำเนินการตามมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันวิกฤตการณ์จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีเนื้อหาสาระที่สำคัญ ได้แก่ ให้ผู้ที่เดินทางมาจากประเทศซึ่งเป็นพื้นที่ระบาดต่อเนื่อง (ยังไม่ประกาศเป็นเขตติดต่อโรคติดต่ออันตราย) ตาม

เกณฑ์ที่คณะกรรมการด้านวิชาการ ภายใต้คณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติกำหนด ถูกคุมไว้สังเกตอาการตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 14 วันปิดสถานที่ที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดที่มีคนแออัด เปียกเสียด ง่ายต่อการแพร่เชื้อของการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย (สถาบันการศึกษา) โรงเรียน โรงเรียนนานาชาติ และสถาบันกวดวิชา หรือปรับวิธีการเรียนการสอนเป็นทางออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 เป็นระยะเวลา 14 วัน และให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันโรคตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด เมื่อสถานศึกษากลับมาเปิดสอนตามปกติกิจกรรมรวมคนจำนวนมากที่มีความเสี่ยงสูงต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เช่น การจัดคอนเสิร์ต การจัดงานแสดงสินค้าต่างๆ การจัดประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และกีฬา เว้นแต่เป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นสำคัญให้สถานที่ทำงาน ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน ลดความแออัด โดยเหลื่อมเวลาทำงาน เหลื่อมเวลาพักรับประทานอาหาร และจัดที่นั่งให้ห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร โดยให้หน่วยราชการทุกหน่วยทำแผนการเหลื่อมเวลาการทำงานและรายงานผลการปฏิบัติต่อศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทุกสัปดาห์ส่งเสริมให้ใช้ระบบอินเทอร์เน็ต เช่น ประชุมทางไกล เพื่อให้บุคลากรทำงานที่บ้านทดแทนภาวะปกติ ประชุมทางไกลผู้ถือหุ้นของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และส่งเสริมระบบธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการซื้อขายออนไลน์สำหรับประชาชนทั่วไป โดยให้หน่วยราชการทุกหน่วยทำแผนการทำงานจากบ้านและรายงานผลการปฏิบัติต่อศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทุกสัปดาห์ลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อในสถานที่ที่มีประชาชนใช้บริการจำนวนมาก ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ตลาด สถานที่ราชการ และรัฐวิสาหกิจ เช่น คัดกรองอุณหภูมิก่อนเข้าอาคาร การวางเจลล้างมือในจุดที่มีการใช้ร่วมกัน การทำความสะอาดส้วมและห้องสุขา จำกัดจำนวนคนเข้าใช้บริการในแต่ละช่วงเวลาร้านค้า ร้านอาหาร ให้มีมาตรการป้องกันการแพร่เชื้อ เช่น การทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัส ห้องสุขา การคัดกรองอุณหภูมิก่อนเข้าร้าน การดูแลสุภาพและป้องกันการติดเชื้อของพนักงาน เช่น ให้ใช้หน้ากากผ้า จัดเจลล้างมือให้พนักงานอย่างพอเพียง กำหนดการจัดการขยะอย่างถูกวิธีลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อในระบบขนส่งสาธารณะภายในประเทศ และเพิ่มความถี่ของการเดินรถส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปใช้หน้ากากผ้าเมื่อเดินทางเข้าสถานที่ที่มีคนจำนวนมาก และเร่งผลิตหน้ากากผ้าให้เพียงพอให้เร่งดำเนินการจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการควบคุมโรคในทุกอำเภอ เขตหมู่บ้าน ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่โดยด่วน และให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการดำเนินการเฝ้าระวัง (เทศบาลตำบลนครไทย, 2563 : 9)

จากการที่ได้มีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ครั้งนี้มีผลกระทบที่เกิดขึ้นหลายด้านไม่ว่าจะด้านเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือตำบลนครไทย เป็นที่ตั้งของชุมชนกลุ่มใหญ่ของอำเภอนครไทย อยู่อาศัยร่วมกันแบบกลุ่มเครือญาติ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และค้าขาย ดังนั้น ในการมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด

ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการขาดรายได้ เพราะต้องกักตัวอยู่กับบ้าน และการที่ประชาชนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายกับการป้องกันการติดเชื้อ รวมถึงการเกิดความเครียดและปัญหาทางสุขภาพจิตตามมา นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการแยกตัวทางสังคมของกลุ่มคน ซึ่งอาจทำให้เกิดการทำลายความสัมพันธ์กันภายในสังคม ดังนั้น การศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผลของการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น แนวทางการแก้ไขและความต้องการความช่วยเหลือของประชาชน รวมทั้งสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนกลยุทธ์ และได้เป็นประโยชน์ให้กับที่อื่นๆ ในลักษณะที่คล้ายกันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19): กรณีศึกษาตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ ประชาชนในตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 13 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 9,242 คน (เทศบาลตำบลนครไทย, 2563 : 11)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 13 หมู่บ้าน จำนวน 400 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการแทนค่าในสูตรของ Taro Yamane

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) **ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ 2) ผลกระทบด้านสังคม **ตอนที่ 3** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกเทศมนตรีตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับประชาชนในตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 13 หมู่บ้าน จำนวน 400 คน ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2. ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขอ อนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4. นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมี การประมวลผลข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

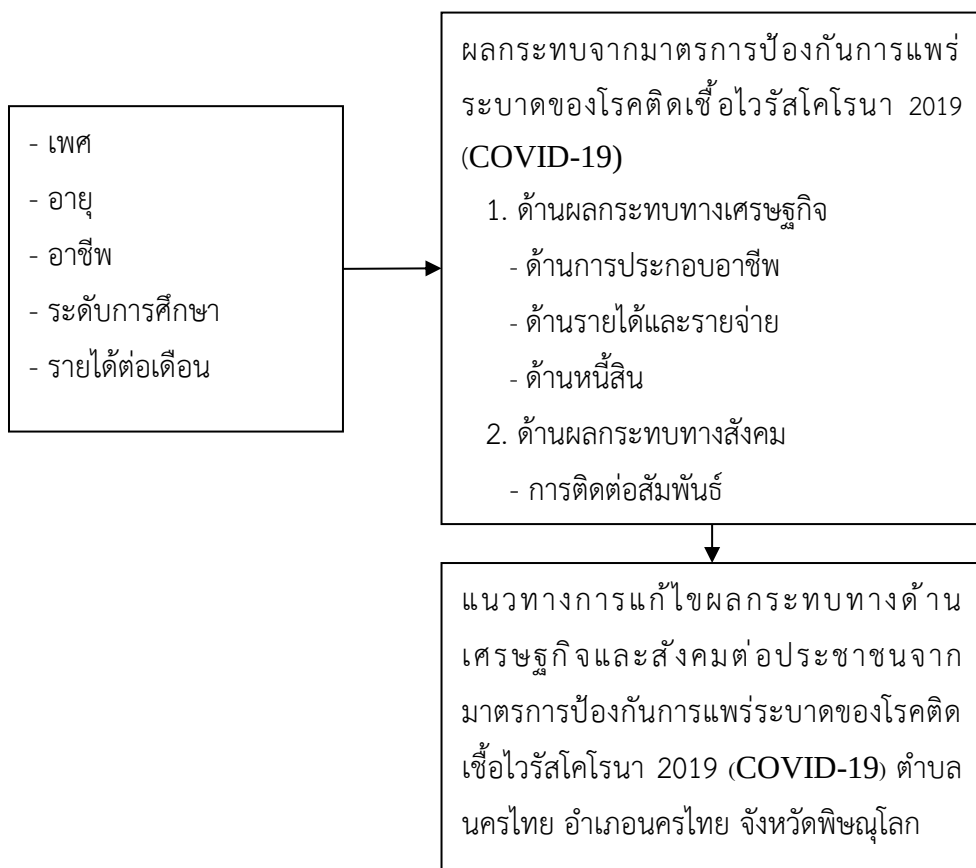
สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับบรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), และพรรณนาระดับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและ สังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสอง กลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบ ตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระบบผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการประกอบอาชีพ	3.96	0.575	มาก
ด้านรายได้และรายจ่าย	3.83	0.574	มาก
ด้านหนี้สิน	3.76	0.541	มาก
การติดต่อสัมพันธ์	3.82	0.618	มาก
ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว	4.14	0.544	มาก
การดำเนินชีวิตประจำวัน	4.32	0.532	มาก
ภาพรวม	3.97	0.339	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, S.D.= 0.339) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว และการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการประกอบอาชีพ ด้านรายได้และรายจ่าย การติดต่อสัมพันธ์ และด้านหนี้สิน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	ผลกระทบจากมาตรการ	-0.992	-	0.322	-	✓
อายุ	ผลกระทบจากมาตรการ	-	0.219	0.883	-	✓
การศึกษา	ผลกระทบจากมาตรการ	-	1.429	0.234	-	✓
อาชีพ	ผลกระทบจากมาตรการ	-	1.358	0.255	-	✓
รายได้	ผลกระทบจากมาตรการ	-	1.856	0.136	-	✓

จากตารางที่ 2 ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการแก้ไขผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า จะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้กำหนดมาตรการและแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสรุปแนวการจะแก้ไขผลกระทบในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ดังนี้

1) แนวทางในมิติด้านเศรษฐกิจ ควรดำเนินการตามมาตรการของทางรัฐบาล คือ มีการกำหนดให้ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการสวมหน้ากากอนามัย จัดให้มีการล้างมือด้วยสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล จัดให้มีการสแกนคิวอาร์ โค้ดไทยชนะ จัดสถานที่โดยเว้นระยะห่างทางสังคมระยะ 1 เมตร รวมทั้งกำหนดลูกค้าหรือผู้ใช้บริการให้เหมาะสมกับสถานที่

2) แนวทางในมิติด้านสังคม ควรดำเนินการตามมาตรการของทางรัฐบาล คือ การสวมหน้ากากอนามัยในการติดต่อสื่อสารภายนอก การเว้นระยะห่างทางสังคม การล้างมือด้วยสบู่หรือแอลกอฮอล์เจลเมื่อพบเจอผู้อื่น และ ตรวจคัดกรองเบื้องต้นและลงทะเบียนก่อนเข้าและออกจากสถานที่

การปฏิบัติตามแนวทางทั้ง 2 ประการนี้ จะส่งผลให้คนในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสามารถทำธุรกิจ ค้าขาย หรือการทำงานต่าง ๆ ได้ปกติ ทั้งยังเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นแนวทางที่ดีที่สุดเพราะเป็นทั้งการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว และการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการประกอบอาชีพ ด้านรายได้และรายจ่าย การติดต่อสัมพันธ์ และด้านหนี้สิน อยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้เพราะ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในระยะยาวเพราะประสบปัญหาจากการไม่มีงานทำ ทำให้สินค้าภาคการเกษตรได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่ทรุดโทรม และทำให้ต้องตกงานเพราะบริษัท ห้างร้าน พยายามลดค่าใช้จ่ายเพราะได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน การจัดการภัยพิบัติโรคระบาดโควิด 19 ในพื้นที่ชุมชนริมคลองหัวหมากน้อย สำนักงานเขตบางกะปิ ผลการวิจัยพบว่า นโยบายและแนวทางของรัฐในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กำหนดนโยบายในรูปแบบของกฎหมายคือ ประกาศ และข้อกำหนด หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด กรุงเทพมหานครแปลงนโยบายของรัฐบาลออกเป็นประกาศกรุงเทพมหานครและให้หน่วยงานในสังกัดน่านโยบายไปปฏิบัติ สำนักงานเขตบางกะปิเป็นหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานครมีหน้าที่ลดการแพร่ระบาดของเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่ให้ปลอดจากการติดเชื้อ จึงนำมาตรการควบคุมและป้องกันโรคโควิด 19 มาปฏิบัติ โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนร่วมเป็นทีมงานในศูนย์บริหารสถานการณ์ โควิด 19 (ศบค.กทม.) ขับเคลื่อนนโยบายของกรุงเทพมหานครให้เกิดผลสำเร็จ สำนักงานเขตบางกะปิได้ดำเนินงานเชิงรุก อาทิ การค้นหาผู้ป่วยในพื้นที่เสี่ยง ตรวจสอบ ควบคุม กำกับ กิจกรรมหรือกิจกรรมที่สั่งปิดชั่วคราวหรือได้รับการผ่อนคลาย การตั้งจุดตรวจคัดกรอง การทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ สะพานลอย ป้ายรถประจำทาง จัดหาถังขยะและจัดสถานที่ที่วางถังติดเชื้อ จัดเก็บขยะติดเชื้อไปทำลาย สร้างการรับรู้ ความเข้าใจในการป้องกันโรคโควิด 19 ในทุกช่องทาง และประสานความร่วมมือกับประธานชุมชน เจ้าของกิจการให้ช่วยในการควบคุมและป้องกันโรคโควิด 19 ส่วนในชุมชนริมคลองหัวหมากน้อย พบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 1 คน หลังจากนั้นไม่พบผู้ติดเชื้อเพิ่มเติมอีก และในพื้นที่เขตบางกะปิวันที่ 3 พฤษภาคม 2563 เป็นวันสุดท้ายที่พบผู้ติดเชื้อในพื้นที่เขตบางกะปิ ดังนั้น การน่านโยบายไปปฏิบัติและกระบวนการจัดการโรคโควิด 19 ของสำนักงานเขตบางกะปิประสบความสำเร็จ

การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพร เนาว์สุวรรณ และคณะ (2563 : 92-103) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรุนแรงของโรคต่อบทบาทการดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความรุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับบทบาทการดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชนของ อสม. ($R = 0.416$) และสามารถทำนายบทบาทการดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน ของ อสม. ได้ร้อยละ 17.30 ($R^2 = 0.173$) ข้อเสนอแนะจากการศึกษาควรให้อสม. มีความเข้าใจเกี่ยวกับโรคอุบัติใหม่โดยติดตามความเคลื่อนไหว สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่อง และควรได้รับการฝึกฝนเกี่ยวกับกิจกรรมผ่อนคลาย ความเครียดตลอดจนวิธีการปรับตัว ทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันและหลังสถานการณ์โรคมีแนวโน้มดีขึ้น เพื่อนำไปให้ความรู้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ และงานวิจัยของธานี กล่อมใจ และคณะ (2563 : 29-39) กล่าวว่า ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเอง จากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 ผลการศึกษา พบว่าความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .327$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = .000$) จาก การศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ และมีพฤติกรรมการป้องกันโรค ในระดับมาก แต่ยังพบรายชื้อที่มีค่า คะแนนน้อย ซึ่งอาจส่งผลให้มีการแพร่กระจายของโรคได้ จึงควรมีการสร้างตระหนักรู้แก่ประชาชนในการ ปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรค

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

แนวทางการแก้ไขผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า จะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้กำหนดมาตรการและแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่

เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสรุปแนวการจะแก้ไขผลกระทบในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ดังนี้ 1. หลักทางปฏิบัติสำหรับครอบครัว ลดการติดต่อกันระหว่างคนในครอบครัวกับสร้างพื้นที่ปลอดภัยเพื่อปกป้องผู้ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน เปลี่ยนการรวมญาติใดๆ ให้เป็นการรวมญาติผ่านออนไลน์ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าคุณและสมาชิกในครอบครัวมีข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นรวมถึงยาประจำตัว หลีกเลี่ยงที่ชุมนุมชนและสถานที่สาธารณะ 2. หลักทางปฏิบัติสำหรับชุมชน ตั้งจุดคัดกรอง บังคับใช้มาตรการกักตัว 14 วัน ประสานงานกับผู้คนในละแวกบ้านเพื่อจัดทีมคัดกรองอาการแบบถึงบ้าน เก็บข้อมูลผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ 3. แนวทางปฏิบัติสำหรับบริษัท ห้างร้าน และการค้าปลีก ส่งเสริมความเข้าใจด้วยการแพร่กระจายและวิธีป้องกันไวรัสโคโรนา ประสานให้มีการตรวจหาไวรัสโคโรนา จำกัดจำนวนบุคคล มีการสอบถามและคัดแยก ผู้มาเยือน มีเจ้าหน้าที่พร้อมเครื่องวัดอุณหภูมิหน้าผากด้วยอินฟราเรดประจำอยู่ที่ทางเข้าต่าง ๆ วัดอุณหภูมิร่างกายของ จัดเตรียมหน้ากาก แอลกอฮอล์เจลให้ และลงทะเบียนก่อนเข้าและออกจากสถานที่ การห้ามไม่ให้ผู้ที่มีอาการหวัด แม้จะเล็กน้อยก็ตาม เข้าไปพบปะติดต่อกับผู้อื่น พัฒนาและบังคับใช้วิธีบริการลูกค้าโดยไม่ต้องมีการพบปะติดต่อกันโดยตรง การปฏิบัติตามแนวทางทั้ง 3 ประการนี้ จะส่งผลให้คนในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ สามารถทำธุรกิจ ค้าขาย หรือการทำงานต่าง ๆ ได้ปกติ ทั้งยังเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นแนวทางที่ดีที่สุดเพราะเป็นทั้งการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วยแนวทางการแก้ไขผลกระทบต่าง สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ว่า มีการกำหนดจำนวนบุคคลให้เหมาะสมกับสถานที่ ต้องสวมหน้ากากอนามัย จัดให้มีการล้างมือด้วยสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล จัดให้มีการสแกนคิวอาร์ โค้ดไทยชนะ จัดสถานที่โดยเว้นระยะห่างทางสังคมระยะ 1 เมตร ซึ่งในปัจจุบันทุกสถานที่ที่จะดำเนินการตามแนวทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนภชา สิงห์วีรธรรม และคณะ (2563 : 104-115) กล่าวว่า ความจำเป็นกลุ่มเสี่ยง และการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูและดูแลประชาชนกลุ่มเสี่ยงจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นอกสถานพยาบาล : กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ผลการวิจัยพบว่า โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสนั้นเป็นปัจจัยที่คุกคามการดำรงชีวิตของมนุษย์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ท้าทายการดำเนินงานในระบบสุขภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน พบว่า การกักตัวกลุ่มเสี่ยงเป็นมาตรการที่ควรนำมาใช้ในช่วงระยะแรกของพื้นที่ที่มีการระบาดเพื่อที่จะได้ลดการสัมผัสและลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค โดยกลุ่มที่นำมากักตัวนั้นเป็นกลุ่มที่ไม่ป่วยมีโอกาสสัมผัสโรค ที่จำกัดการทำพฤติกรรม การตั้งศูนย์ฟื้นฟูและดูแลประชาชนกลุ่มเสี่ยงนอกพื้นที่สถานพยาบาล ประกอบด้วย 3 ระยะ ระยะที่ 1 ระยะการเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดศูนย์ ควรพิจารณาในเรื่องสถานที่ การดำเนินการ และระบบที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการเปิดศูนย์กักตัวกลุ่มเสี่ยง ระยะที่ 2 ระยะระหว่างการดำเนินการที่ต้องเน้นการเฝ้าระวังการติดเชื้อ ความร่วมมือในการปฏิบัติตามของกลุ่ม

เสี่ยง และมาตรฐานการการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ และระยะที่ 3 ระยะปิดศูนย์กักตัวกลุ่มเสี่ยงที่ต้อง เน้นมาตรฐานการทำความสะอาดและการคืนข้อมูลกลับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเปิดศูนย์ฟื้นฟูและดูแล ประชาชนกลุ่มเสี่ยงนอกพื้นที่สถานสถานพยาบาลถือว่าเป็นอีกหนึ่งมาตรการทางด้านสาธารณสุขในการ ควบคุมการสัมผัสระหว่างกลุ่มเสี่ยงและผู้ติดเชื้อได้ COVID 19 ส่งผลให้ลดการปัญหาการระบาดลงได้เป็น อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับบรรคม สิริพันธ์ และคณะ (2563 : ออนไลน์) กล่าวว่า การพัฒนาแบบจำลองบูรณา การระบบการแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแผนภาพเชิงสาเหตุ (Causal Loop Diagram: CLD) ที่แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบของปัญหาที่รอบด้าน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าปัญหาการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยเป็น ผลมาจากการปรับตัวที่ซับซ้อนของระบบสุขภาพ ตัวอย่างเช่น ในระยะแรกของการระบาดในประเทศไทยมี จำนวนผู้ติดเชื้อจำนวนน้อยและเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ เป็นผลมาจากกระบวนการควบคุมโรคที่มุ่งเน้นการกักโรค และแยกโรค โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงที่เป็นผู้เดินทางกลับจากต่างประเทศเสริมด้วยมาตรการด้านสุขอนามัย ส่วนตัวและการเพิ่มระยะห่างทางกายภาพ แต่เมื่อเกิดการระบาดแบบกลุ่มในสนามกีฬาและสถานบันเทิงของ กรุงเทพมหานคร ทำให้มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้ผู้กำหนดนโยบายตัดสินใจใช้นโยบายการ ควบคุมโรคเข้มข้น เช่น ปิดสถานประกอบการ ให้ประชาชนอยู่บ้านและจำกัดการเดินทางแต่กลับมีผลข้างเคียง คือทำให้ผู้ติดเชื้อส่วนหนึ่งที่อยู่ในเมืองใหญ่ไม่มีงานทำและจำเป็นต้องปรับตัวโดยเดินทางกลับบ้านเกิด ทำให้มี การแพร่กระจายของเชื้อไปทั่วไปประเทศ ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ที่เชื่อมโยงกันจากการพัฒนาแผนภาพเชิงสาเหตุนำไปสู่การพัฒนาสังเคราะห์โครงสร้างของแบบจำลอง สถานการณ์ระบบพลวัต (System Dynamics Simulation Models: SD) ของระบบบูรณาการเพื่อแก้ไข ปัญหาการระบาดของโควิด-19 โดยพัฒนาต่อยอดจากแบบจำลองสถานการณ์ทางระบาดวิทยา โดยเพิ่มเติม กลุ่มนโยบายเพื่อบูรณาการระบบการแก้ไขปัญหาโควิด-19 ทั้งมาตรการควบคุมโรค มาตรการเพิ่มขีด ความสามารถของระบบบริการสุขภาพและมาตรการเยียวยาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม การทดสอบ ผลลัพธ์ของทางเลือกเชิงนโยบายด้วยแบบจำลองสถานการณ์เพื่อให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถตัดสินใจเลือก นโยบายที่มีโอกาสสร้างผลลัพธ์ในการควบคุมโรคมากที่สุดหรือมีผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุด รวมทั้งสามารถใช้ แบบสถานการณ์นี้เป็นเครื่องมือในการสังเคราะห์บทเรียนเพื่อวางแผนปฏิรูประบบสุขภาพของประเทศไทยใน ระยะยาว เช่น ทดสอบนโยบายเพื่อลดผลกระทบของการระบาดของโรคอุบัติใหม่ในประชากรกลุ่มเปราะบางที่ อาจส่งผลต่อความเป็นธรรมด้านสุขภาพ (Health Equity) หรือทดสอบนโยบายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถใน การปรับตัวของระบบสุขภาพ (Systems Resilience) เพื่อให้สามารถรับมือกับวิกฤตอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้อีก ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ทางเทศบาลควรดูแลและการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมหลักและมาตรการเสริมสำหรับพื้นที่ใช้มาตรการการควบคุมกิจกรรมดำเนินงานเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต
- 2) ด้านมาตรการเชิงรุกในการเฝ้าระวังและป้องกันกลุ่มเสี่ยงสำคัญใช้มาตรการในการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรค จัดทีมเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค
- 3) ด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนในวงกว้าง ดำเนินมาตรการช่วยเหลือ ด้านปัจจัยสี่ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนอย่างเร่งด่วน การจ่ายเงินสงเคราะห์ซึ่งไม่ใช่เงินเยียวยา
- 4) ประชาชนคนไทยควรมีการปรับตัวและปรับพฤติกรรมการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ให้รอบคอบและให้เข้ากับสถานการณ์การแพร่ระบาด
- 5) รัฐบาลควรตระหนักและให้บทบาทแก่ภาคชุมชนมากขึ้นเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันโรคระบาด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษากระบวนการจัดการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนต่อมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
- 2) ควรศึกษาแนวทางกระบวนการการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)
- 3) ควรศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการเชิงรุกในการเฝ้าระวังและป้องกันกลุ่มเสี่ยง ใช้มาตรการในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย .
ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/intro.php>
- กิตติพร เนาว์สุวรรณ และคณะ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรุนแรงของโรคต่อบทบาทการดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในประเทศไทย. วารสารสถาบันบำราศนราดูร. 14 (2), 92-103
- เทศบาลตำบลนครไทย. (2563). แผนพัฒนาตำบล 2561-2564. พิษณุโลก: เทศบาลตำบลนครไทย.

- ธานี กล่อมใจ และคณะ. (2563). ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเอง จากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา*. 21 (2). 29-39
- นภาฯ สิงห์วีระธรรม และคณะ. (2563). การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของทันตภิบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. *วารสารสถาบันบำราศนราดูร*. 14 (2), 104-115
- บรรคม สิริพันธ์ และคณะ. (2563). การพัฒนาแบบจำลองบูรณาการระบบการแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/5236>
- สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2 จังหวัดพิษณุโลก, (2563). สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/dpc2phs/posts/2744316812347778/>.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี
ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

**Factors Contributing to the Success of the Saving Group for Production, with
Results very satisfactory. In Chondaen District, Phetchabun Province**

ฤทธิชัย ขุนโยธา และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Ritthichai Khunyotha and Kampanart Wongwatthanaphong

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Ritthichai.kh@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ
ผลิตที่มีผลงานระดับดี 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ
การผลิตกับความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี และ 3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค
และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน
จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กับสมาชิกและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงาน
ระดับดีในพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 244 คน จากการแทนค่าในสูตรของทาโร ยามาเน่
(Taro Yanmane) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่า
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ฯ จำนวน 5 ปัจจัย อยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อ
ความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี
พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก ($Beta = 0.476$) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการ
($Beta = 0.385$) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ($Beta = 0.159$) และปัจจัยด้าน
การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ($Beta = 0.138$) ตามลำดับส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ
การผลิตที่มีผลงานระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ได้ ร้อยละ 88.6
($R^2 = .886$) 3. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ฯ พบว่าสมาชิก
บางรายไม่สามารถชำระเงินที่กู้ยืมได้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดคณะกรรมการขาดการจัดทำฐานข้อมูลหรือ
ข้อมูลอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และสมาชิกไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล; กลุ่มออมทรัพย์; การผลิต; พื้นที่อำเภอชนแดน

Abstracts

Objective of this research: 1. To study the factors affecting the success of the production savings group with good performance 2. To study the relationship between the factors affecting the success of the savings group for the production of good performance. Production and success of the savings for production with good performance and 3. To study problems, obstacles and recommendations for the operations of the savings for production with good performance in the area of Chon Daen District. Phetchabun Province It is a quantitative research. With members and committees of the Savings for Production Group with good performance in the area of Chon Daen District Phetchabun Province: 244 people from the representation in the formula of Taro Yanmane using questionnaires as a research tool. The data were analyzed using frequency distribution, mean, standard deviation, percentage, and multiple regression analysis. The research findings were as follows: 1. The five factors affecting the success of the savings group were at a high level. 2. The relationship between factors affecting the success of the savings for production group and the success of the group. Savings for production with good performance found that the member's perception factor ($\text{Beta} = 0.476$), the leadership factor of the board ($\text{Beta} = 0.385$), the cognitive factor in the roles and duties of the committee. ($\text{Beta} = 0.159$) and government support factors ($\text{Beta} = 0.138$), respectively, positively affect the success of the production savings group with good performance. At the level of 0.05, the relationship could be forecast 88.6% ($R^2 = .886$). It was found that some members were unable to make payments on the borrowings within the specified period of time, the committee lacked effective database or other information. And the members did not really participate in expressing opinions.

Keywords : Factors Affecting; Savings Group; Production; Chondaen District

บทนำ

ความยากจนเป็นปัญหาที่ประเทศไทยเผชิญมาเป็นเวลานาน และเป็นปัญหาระดับชาติ ภาวะความอดอยากและความขาดแคลนส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตตกต่ำ ปัจจุบันปัญหาความยากจนมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่ามีปัจจัยใดที่เป็นสาเหตุของความยากจนที่แท้จริง รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ยอมรับและให้ความสำคัญตลอดจนมีนโยบายหรือมาตรการแก้ไขปรับปรุงหรือลดความยากจนอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563 : ออนไลน์) ความยากจนในความหมายตามยุทธศาสตร์ มิได้จำกัดเฉพาะความขัดสนทางเศรษฐกิจหรือด้านรายได้สำหรับการยังชีพเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความยากจนเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความขัดสนหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการขาดโอกาสในการเข้าถึงการบริการด้านต่างๆ ของรัฐ และแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพอันนำไปสู่ความไม่เสมอภาคและความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน และการกระจายรายได้มุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพในการประกอบอาชีพของคนจน โดยการส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับคนจนควบคู่กับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของคนจน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการวิเคราะห์

ปัญหาและเลือกตัดสินใจได้อย่างถูกต้องมีเหตุผล เช่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเชื่อมโยงกับองค์กรที่เข้มแข็งเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการเปิดเวทีประชาคมท้องถิ่น เป็นต้น (อสนีย์ พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2557 : 45-52)

กรมการพัฒนาชุมชนมีพันธกิจในการสร้างพลังชุมชนโดยใช้ทรัพยากรของชุมชนให้มากที่สุด และทุนที่เป็นตัวเงินเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการผลิตสินค้าและบริการจึงเกิดแนวคิดให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อให้เกิดพลังการออมทุนทรัพย์โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2517 โดยศาสตราจารย์ดร. ยุวัฒน์ วุฒิเมธี อดีตอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนได้เริ่มทดลองดำเนินการครั้งแรก 2 แห่ง คือที่ตำบลข่วงมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และที่ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดของสหกรณ์การเกษตรเครดิตยูเนียนและสินเชื่อเพื่อการเกษตรการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นแนวคิดการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยใช้เงินเพื่อพัฒนาคน เพราะคนจนในชนบทถูกปิดล้อมด้วยวงจรแห่งความยากจนดังนั้นการหาเงินมาเพื่อลงทุนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมากการให้ชาวชนบทมารวมกลุ่มออมเงินแล้วนำไปทำทุนนั้นเป็นทางออกที่ดีทางหนึ่งซึ่งในสังคมปัจจุบันเงินทุนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาหมู่บ้านถ้าไม่มีเงินทุนชาวบ้านก็ยากที่จะทำอะไรได้ดังนั้นการสะสมเงินทุนการสร้างกองทุนสำหรับหมู่บ้านจึงต้องทำกันเพื่อนำเงินไปพัฒนาหมู่บ้านไปส่งเสริมอาชีพและช่วยเหลือด้านสวัสดิการต่างๆการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไม่เพียงแต่จะสร้างแหล่งเงินทุนให้กับหมู่บ้านเป็นเงินทุนภายในเป็นแหล่งกักเก็บเงินไปประกอบอาชีพมีการช่วยเหลือสวัสดิการที่ประกันความเจ็บป่วยเท่านั้นหากแต่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังก่อให้เกิดการรวมกลุ่มสินค้าของชาวบ้านมีการซื้อขายด้วยราคาที่เป็นการรวมพลังลดการพึ่งพาเงินทุนภายนอกมีกระแสการเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านอีกด้วย (กรมการพัฒนาชุมชน, 2556 : 7-9)

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 62 กลุ่ม จำนวนสมาชิกทั้งหมด 6,880 คน มีเงินสะสมสะสมจำนวน 25,972,678 บาท จากการประเมินผลการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั้ง 62 กลุ่ม พบว่าอำเภอชนแดนมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่อยู่ในที่มีผลงานระดับดีจำนวน 4 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 6.45 กลุ่มที่มีผลงานพอใช้จำนวน 58 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 93.55 ไม่มีกลุ่มที่มีผลงานต้องปรับปรุงและพัฒนา ผู้ทำการวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์กลุ่มอื่นๆเพื่อให้ประสบความสำเร็จต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงาน ระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 623 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 244 คน จากการแทนค่าในสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามปลายเปิด (Opened-ended questions) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้อย่างอิสระโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 8 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Checklists) ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนที่ 3 ภาวะผู้นำของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนที่ 5 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนที่ 6 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ส่วนที่ 7 ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนที่ 8 การแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามกระบวนการต่างๆ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสืออนุญาตจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยถึงประธานกลุ่มออมทรัพย์

เพื่อการผลิตบ้านศาลาลาย ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังดินดำ และประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังปลาซ่อน อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

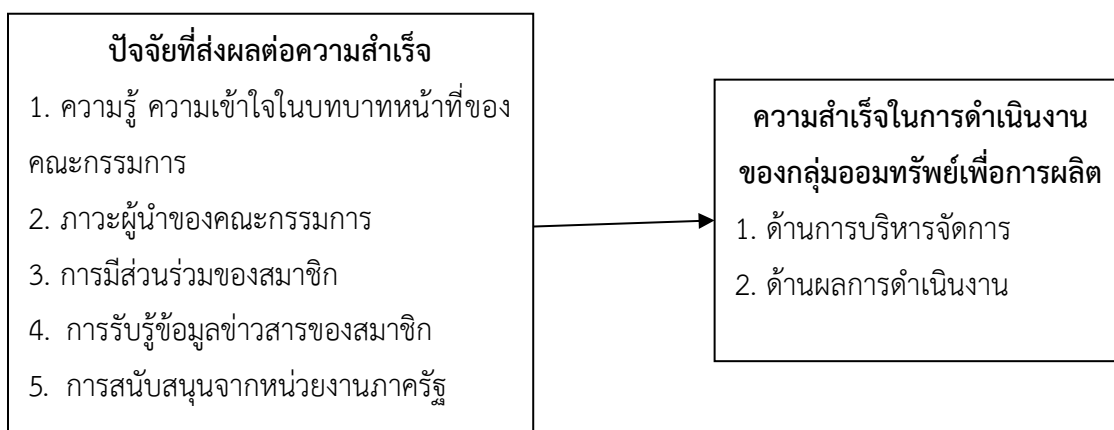
3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 244 คนด้วยตนเอง

3.3 รวบรวมแบบสอบถามทั้ง 244 ชุด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาบันทึกเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ (Percentage Distribution) 2) การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกับความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ	4.37	0.752	มาก
ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ	4.31	0.780	มาก
การมีส่วนร่วมของสมาชิก	4.31	0.782	มาก
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก	4.20	0.849	มาก
การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	4.24	1.200	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการและด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตัวพยากรณ์	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ	0.164	0.046	0.159	3.595	0.000
ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ	0.386	0.143	0.385	2.698	0.007
การมีส่วนร่วมของสมาชิก	-0.144	0.138	-0.140	-1.041	0.299
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก	0.427	0.040	0.476	10.631	0.000
การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	0.111	0.027	0.138	4.107	0.000
R = 0.941 R ² = 0.886 S.E. _{est} = 0.242					
F = 370.240* Sig = 0.000 ค่าคงที่ = 0.283					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่าปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.941 และสามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ได้ว่าปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ (R²) ร้อยละ 88.6 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.242 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ มากที่สุดคือปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก (Beta = 0.476) รองลงมาคือปัจจัยด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการ (Beta = 0.385) ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ (Beta = 0.159) และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ (Beta = 0.138) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า

1.1 สมาชิกบางรายไม่สามารถชำระเงินที่กู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดเนื่องจากสมาชิกมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชำระเงินคืน สาเหตุเกิดจากได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

1.2 ขาดการจัดทำฐานข้อมูลหรือข้อมูลอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และการขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3 สมาชิกไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงตามไปกับคณะกรรมการ กล่าวคือคณะกรรมการมีความคิดเห็นอย่างไร สมาชิกจะมีความคิดเห็นแบบเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่

2.1 อยากให้มีการลดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อเป็นการช่วยเหลือสมาชิกที่กู้ยืมเงินที่ไม่สามารถชำระเงินคืนได้ตามระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำ

2.2 อยากให้คณะกรรมการพิจารณาเพิ่มวงเงินกู้ยืมให้กับสมาชิกที่ไม่เคยมีประวัติค้างชำระหนี้เพื่อนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ

2.3 อยากให้มีการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้กับสมาชิก เช่น การจัดให้มีเงินเฉลี่ยคืนที่เฉลี่ยจากดอกเบี้ยที่สมาชิกชำระให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การจัดโครงการอบรมส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิกเพื่อเป็นรายได้เสริมนอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลัก

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงาน ระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับ ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการและด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ บุญทา (2560 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านที่มีผลงานระดับดีมากในเขตอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ประสิทธิภาพในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ความรู้ในบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ และการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิสรนนท์ ทรงเนติเชาวลิต (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในระดับสูงจะมี

ประสิทธิภาพการดำเนินงานแตกต่างจากคณะกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำทั้งนี้เพราะการที่คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวทางการดำเนินงาน กฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม รัฐบาลบาทอำนาจหน้าที่ของตนเอง และสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มได้ในระดับมาก จะส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.941 และสามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ได้ว่าปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ (R^2) ร้อยละ 88.6 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.242 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ มากที่สุดคือปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก ($Beta = 0.476$) รองลงมาคือปัจจัยด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการ ($Beta = 0.385$) ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ($Beta = 0.159$) และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ($Beta = 0.138$) ตามลำดับผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสรนนท์ ทรงเนติเชาวลิต (2557 : 83) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดนครปฐมผลการศึกษาพบว่าได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถทำนายประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดนครปฐมได้ร้อยละ 46.8 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาภรณ์ เตโชพันธ์ (2551 : 124) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จในระดับมาตรฐานที่ 1 AAA ของจังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการอยู่ในระดับมาก และด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.886

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานระดับดีในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปรากฏผลดังนี้ **ปัญหา และอุปสรรค**ในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สมาชิกบางรายไม่สามารถชำระเงินที่กู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดเนื่องจากสมาชิกมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชำระเงินคืน สาเหตุเกิดจากได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ขาดการจัดทำฐานข้อมูลหรือข้อมูลอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และการขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สมาชิกไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงตามไปกับคณะกรรมการ กล่าวคือคณะกรรมการมีความคิดเห็นอย่างไร สมาชิกจะมีความคิดเห็นแบบเดียวกัน **ข้อเสนอแนะ**ในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ อยากให้มีการลดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อเป็นการช่วยเหลือสมาชิกที่กู้ยืมเงินที่ไม่สามารถชำระเงินคืนได้ตามระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำ อยากให้คณะกรรมการพิจารณาเพิ่มวงเงินกู้ยืมให้กับสมาชิกที่ไม่เคยมีประวัติค้างชำระหนี้เพื่อนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ และอยากให้มีการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้กับสมาชิก เช่น การจัดให้มีเงินเฉลี่ยคืนที่เฉลี่ยจากดอกเบี้ยที่สมาชิกชำระให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การจัดโครงการอบรมส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิกเพื่อเป็นรายได้เสริมนอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะกรรมการควรมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานผ่านมาเป็นประจำทุกปี วิเคราะห์สภาพการณ์และสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ
2. คณะกรรมการควรประสานขอความอนุเคราะห์หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เช่น การประสานขอความร่วมมือธนาคารมาสอนเรื่องการจัดทำบัญชี การออม การจัดทำบัญชีครัวเรือน การประสานขอความร่วมมือสำนักงานพัฒนาชุมชนให้ส่งเสริมเรื่องการทำตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมแผนการตลาด การประสานขอความร่วมมือสถาบันการศึกษาให้สอนเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้น ฯลฯ

3. จากการผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถใช้เป็นแบบอย่างการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกลุ่มอื่นๆ ในเขตพื้นที่อำเภอชนแดน ได้แก่กลุ่มที่มีผลงานต้องปรับปรุงและพัฒนา (ระดับ 1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานพอใช้ (ระดับ 2) ไปสู่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีผลงานระดับดี (ระดับ 3)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการและสมาชิก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

2. ควรมีการศึกษาวจัยปัจจัยด้านอื่นๆที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเช่น ด้านความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ด้านการลงทุนประกอบอาชีพ ด้านการตลาด ด้านเงินทุนหมุนเวียน เป็นต้น เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางการบริหารจัดการต่อไป

3. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและแนวคิดในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2563). ยุทธศาสตร์จัดความยากจน พ.ศ.2548-2551. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://www.moac.go.th/ccpm/kere/d1.pdf>.
- อัสนีย์ พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2557). ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยตนเองในระดับครัวเรือน กรณีศึกษา : ครัวเรือนที่มีรายได้ตกเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน อำเภอโคกศรีสุพรรณจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 11 (53), 45-52.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2556). *แนวทางส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต*. กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน.
- พรทิพย์ บุญทา. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านที่มีผลการประเมินระดับดีมาก ในเขตอำเภอพรมพิราม จังหวัดพิษณุโลก*. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- อิสรนนท์ ทรงเนติเขาวลิต. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อุมาภรณ์ เตโชพันธ์. (2551). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จในระดับมาตรฐานที่ 1AAA ของจังหวัดสระบุรี. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ความคิดเห็นของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

Parental Opinions in Management of Child Development Center under Bandan Subdistrict Administrative Organization, Bandanlanhoi District, Sukhothai Province

พงษ์พิทักษ์ กล้าวาจา และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Pongpitak Glawacha and Chot Bodeerat
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: bompitk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย และ 2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 120 คน จากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย พบว่า 1) ปัญหา อุปสรรค พบว่า อาคารเรียนขาดความปลอดภัยเพราะไม่มีกล้องวงจรปิด งบประมาณมีไม่เพียงพอ บางครั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่เข้าใจต่อวิธีการประเมิน การพัฒนา การจัดประสบการณ์ และหรือกิจกรรมให้แก่เด็ก รวมทั้งมีบุคลากรที่มีทักษะ ความรู้ และความสามารถไม่ตรงกับการบริหารจัดการการศึกษา 2) ข้อเสนอแนะพบว่า ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการ จัดให้มีกล้องวงจรปิดรอบอาคารเรียน และในอาคารเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองรับรู้รับทราบต่อกระบวนการสอนตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากร และครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และจัดสรรครูผู้ดูแลเด็กให้เพียงพอต่อการดูแลเด็ก และควรมีให้ผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลต่องานพัฒนาเด็กเล็ก

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของผู้ปกครอง; การบริหารจัดการ; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the level of parental Opinions in the management of Child Development Center under Bandan Subdistrict Administrative Organization, Bandanlanhoi District, Sukhothai Province, and 2) to study the suggestions and guidelines for the parental expectation in the management of Child Development Center under Bandan Subdistrict Administrative Organization, Bandanlanhoi District, Sukhothai Province. This research applied the Quantitative Research. The sample was 120 parents of children in Child Development Center under Bandan Subdistrict Administrative Organization, Bandanlanhoi District, Sukhothai Province. The research instrument was the questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, and standard deviation. **Results of the Research** 1. Overall, the level of parental Opinions in the management of Child Development Center under Bandan Subdistrict Administrative Organization, Bandanlanhoi District, Sukhothai Province was at the high level. When considering each aspect, it was found that the personnel, the building, environment and safety, the academics and activities in the curriculum, the participation and support from the related organizations, and promoting the network of the young child development was at the high level. However, the management of Child Development Center was at the middle level. 2. The problems, barriers and suggestions for the management of Child Development Center under Bandan Subdistrict Administrative Organization, Bandanlanhoi District, Sukhothai Province found that 1) the problem and barrier were that the buildings were not safe because of no camera surveillance, the budget was insufficient, the teachers did not understand to the evaluation methods, the development, the experimental management or the activities for the students. Moreover, the personnel had a lack of the skill, knowledge and ability in the educational management. 2) The suggestions were that the organization should allocate the budget sufficient to the management, have the camera surveillance system around and in the building for the parents to know the teaching process, promote and develop the personnel and the teachers to get the knowledge and ability in working, allocate the teachers sufficient to the child care. Moreover, the parents and the network party should participate in monitoring and evaluating the child development.

Keywords: Parental Opinions; Managemen; Child Development Center

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรเริ่มตั้งแต่เด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งซึ่งเป็นสถานเริ่มต้นของการพัฒนาเด็ก ส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยและเต็มศักยภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งแต่เดิมมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน

กรมการศาสนา กรมประชาสงเคราะห์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมอนามัย ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีวัตถุประสงค์การก่อตั้งแตกต่างกันไป แต่โดยหลักใหญ่แล้วก็เพื่อเป็นสถานที่สำหรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียน เพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมมีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ที่ไม่มีผู้เลี้ยงดูลูกหลานในช่วงเวลากลางวัน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2544 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 16 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ฉะนั้น เมื่อการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสนใจ และร่วมกันสนับสนุนการเตรียมความพร้อม และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ถูกวิธีและทั่วถึง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546 : 17)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในอนาคต เนื่องจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และกฎหมายเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว นำมาสู่การปฏิรูปการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นแนวทางใหม่ๆ ให้ครู พ่อแม่ชุมชน มีอิสระในการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา จัดหลักสูตร และการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น การลดทอน กรอบ กฎ ระเบียบ คำสั่งของส่วนกลาง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ ดังนั้นหากโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในด้านการจัดการศึกษา ได้มีส่วนร่วมคิด วางแผน ร่วมปฏิบัติ กำกับ ตรวจสอบ ประเมินผลกับโรงเรียน ส่งเสริมความรู้ให้กับบุตรหลานในความปกครองทั้งที่บ้านที่โรงเรียนเป็นประจำและสม่ำเสมอจะทำให้บุตรหลานประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงขึ้น และจะส่งผลให้บุตรหลานประสบผลสำเร็จในชีวิตด้วย เช่นกัน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546 : 17)

การศึกษาปฐมวัยเป็นการวางรากฐานความรู้ที่สำคัญของเด็ก ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในวิถีสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งยังต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย ในการเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ศักยภาพอย่างสมบูรณ์ โดยการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นหน้าที่รับผิดชอบของทุกฝ่ายที่ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยการเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ผ่านมาส่งผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของมนุษย์ที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเริ่มมีความกระตือรือร้นในการเข้ามารับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอาจทำได้หลายทาง

เช่น การเข้าร่วมประชุม เป็นวิทยากรหรืออาสาสมัครช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหาความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้การสนับสนุน ทำให้เกิดความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดีระหว่างบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง และเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งการมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้ปกครอง รวมทั้งการได้รับโอกาสและการส่งเสริมสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตราที่ 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3) การพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 13) ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็ก โดยนำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาเป็นแนวทาง ซึ่งมีทั้งหมดด้วยกัน 6 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553 : 3)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา "ความคิดเห็นของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย และยังเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการของเด็กเล็ก จึงต้องการศึกษาระดับการความคาดหวังของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทาง และปรับใช้ในการส่งเสริมปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของเด็กเล็ก และการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. **ประชากร** คือ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 120 คน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลทั้งหมด (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน 2562 : ออนไลน์)

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษารายได้ อาชีพ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) **ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย **ตอนที่ 3** เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

3. **วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน คือ ขออนุญาตจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับผู้ปกครองเด็ก จำนวน 120 คน ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. **สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล** การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการประมวลผลข้อมูลเป็นขั้นตอน โดยหลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้นำมาเปลี่ยนแปลงรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกที่ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์และเขียนโปรแกรมสั่งงาน เพื่อวิเคราะห์และค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษารายได้ อาชีพ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ

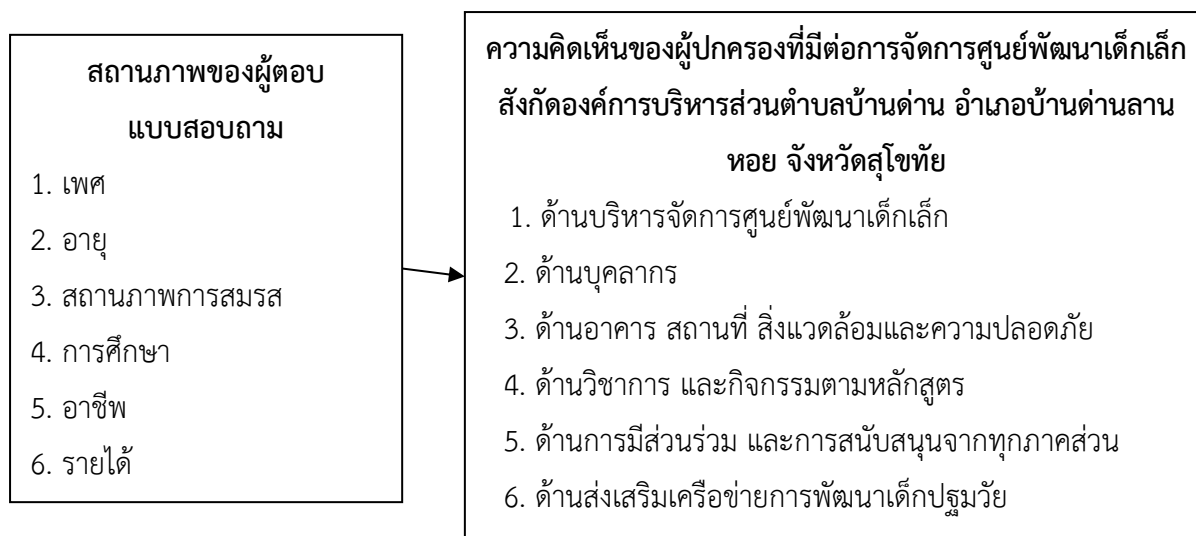
(Check list) วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 ข้อมูลคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็น ความเรียงประกอบตาราง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในวิจัยตาม สำนักงานบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่น ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวม

(N=120)

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.41	0.624	ปานกลาง
2) ด้านบุคลากร	3.59	0.632	มาก
3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.70	0.475	มาก
4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	3.75	0.429	มาก
5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.65	0.531	มาก
6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.77	0.601	มาก
ภาพรวม	3.64	0.348	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.64$, $\sigma=0.348$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 2 สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
อาคารไม่มีกล้องวงจรปิดงบประมาณ ที่มาสนับสนุนด้านการศึกษามีไม่ เพียงพอ	- ควรจัดให้มีกล้องวงจรปิดรอบอาคารเรียน และใน อาคารเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ และรับรู้ รับทราบต่อกระบวนการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก - ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหาร จัดการสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติราชการ	24
ครูผู้ดูแลเด็กมีไม่เพียงพอต่อจำนวน เด็ก ครูผู้ดูแลเด็กไม่ค่อยมีความรู้ในการ ปฐมพยาบาลเบื้องต้น การดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชน และภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนรวมใน การบริหารจัดการในระดับน้อย	- ควรสร้างความเข้าใจการเตรียมความพร้อมในการจัด การศึกษา ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากร และครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ ความสามารถในการ ปฏิบัติงานให้มากขึ้น - จัดสรรครูผู้ดูแลเด็กให้เพียงพอต่อการดูแลเด็ก และ ควรมีให้ผู้ปกครองและภาคีเครือข่าย มีส่วนรวมในการ ติดตามและประเมินผลต่องานพัฒนาเด็กเล็ก	15
องค์การบริหารส่วนตำบล มีบุคลากร ที่ ดูแลและบริหารด้านการจัด การศึกษา มีทักษะ ความรู้ และ ความสามารถไม่ตรงกับและการ บริหารการจัดการศึกษา รวมทั้งวัสดุ หรืออุปกรณ์ในการจัดการศึกษาไม่ เพียงพอต่อความต้องการ	- ควรเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถตรงกับ การจัดการศึกษาและควรสร้างความเข้าใจการเตรียม ความพร้อมในการจัดการศึกษา - ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น - ควรจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ให้เพียงพอ มีคุณภาพ และทันสมัยวัสดุและอุปกรณ์ต้องมีความคงทน ถาวร สามารถใช้งานได้ยาวนาน และมีการดูแลรักษา ให้อยู่ ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา	12
ครูผู้ดูแลเด็กในบางครั้งไม่เข้าใจต่อ วิธีการประเมิน การพัฒนา การจัด	- ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น	10

ประสบการณ์ และหรือกิจกรรมให้แก่เด็ก	- ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในการประเมินพัฒนาการเด็กที่ถูกต้อง และเพื่อให้เห็นความสำคัญของการประเมินพัฒนาการของเด็ก	

จากตารางที่ 2 ปัญหา อุปสรรค พบว่า อาคารเรียนขาดความปลอดภัยเพราะไม่มีก๊อกรงจรปิดงบประมาณที่มาสสนับสนุนด้านการศึกษาไม่เพียงพอ รวมทั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ในบางครั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่เข้าใจต่อวิธีการประเมิน การพัฒนา การจัดประสบการณ์ และหรือกิจกรรมให้แก่เด็ก และในบางครั้งไม่ค่อยให้ความสำคัญกับประชาชนและภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบล มีบุคลากรที่ดูแลและบริหารจัดการด้านการจัดการศึกษา มีทักษะ ความรู้ และความสามารถไม่ตรงกับและการบริหารการจัดการศึกษา รวมทั้งวัสดุหรืออุปกรณ์ในการจัดการศึกษาไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการ จัดให้มีก๊อกรงจรปิดรอบอาคารเรียน และในอาคารเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองรับรู้รับทราบต่อกระบวนการสอนตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากร และครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และจัดสรรครูผู้ดูแลเด็กให้เพียงพอต่อการดูแลเด็ก และควรมีให้ผู้ปกครองและภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลต่องานพัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในการประเมินพัฒนาการเด็กที่ถูกต้อง และเพื่อให้เห็นความสำคัญของการประเมินพัฒนาการของเด็กอีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลควรเตรียมบุคลากรให้พร้อมในการจัดการศึกษาและควรสร้างความเข้าใจการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ให้เพียงพอ มีคุณภาพ และทันสมัยวัสดุและอุปกรณ์ต้องมีความคงทน ถาวร สามารถใช้งานได้นาน และมีการดูแลรักษา ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา

อภิปรายผลการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประธานคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความรู้ความสามารถและมี

ทักษะในการบริหารจัดการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดโครงสร้างส่วนราชการรวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบในการบริหารและการจัดการศึกษา มีทักษะ ความรู้ และความสามารถไม่ตรงกับและการบริหารการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมานี โชติมา (2546 : 27) ได้กล่าวว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 35 ปีขึ้นไปมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีอาชีพเป็นพนักงานธุรกิจเอกชนและรัฐวิสาหกิจในส่วนความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมาสรุปได้ ในด้านต่างๆ คือ ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริการนักเรียนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น

2) ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและมีทักษะในกระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความเข้าใจในการปฏิบัติต่อเด็กเล็ก ต้องใช้ความรักความเมตตา และเอาใจใส่ต่อเด็กเล็กอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน อีกทั้งครูผู้ดูแลเด็กเล็กหมั่นศึกษาความรู้เพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัชย์ ภิญโญชีพ (2547 : 41) ได้กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเครื่องป้องกันและอุปกรณ์ช่วยเหลือการเกิดอุบัติเหตุภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ได้มีการวางแผนเพื่อป้องกันในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ อีกทั้งอาคารเรียนต้องมีความมั่นคง แข็งแรงปลอดภัยได้มาตรฐานและให้มีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมี ตูจินดา (2557 : 34) กล่าวว่า การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสิงห์บุรี ในภาพรวม มีการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในระดับปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ

4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ได้มีการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนวรรณ ทองอ่อน (2549 : 26) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อม ต้องจัดสภาพแวดล้อมรอบๆศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ร่มรื่น เย็น

สบาย ด้วยการปลูกต้นไม้ และควรตัดหญ้าที่สนามอยู่เสมอ ๆ และควรดูแลเรื่องโภชนาการอาหาร ควรจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบทั้งห้าหมู่

5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วมการประชุมชี้แจงการจัดกิจกรรมศูนย์ ฯ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองต้องการรับรู้รับทราบวัตถุประสงค์การเรียนการสอนทุกภาคเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการแก่เด็ก และต้องการทราบการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย วีระศิลป์ (2550 : 18) ได้กล่าวว่า สภาพที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านบางแสมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรีเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย คือด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการจัดบริการนักเรียนด้านการจัด ประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านความสัมพันธ์โรงเรียนกับผู้ปกครองโดย ความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้าน บางแสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดบริการนักเรียนด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และด้านความสัมพันธ์โรงเรียน

6) ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนหนึ่งในนโยบายและบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องให้การศึกษาและพัฒนาการแก่เด็กเล็กในพื้นที่ อีกทั้งเพื่อเป็นศูนย์ที่รับดูแลเด็กเล็กในชุมชนเพื่อให้พ่อแม่ได้ทำงานและเป็นนโยบายของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของถาวร บุญวิสูตร (2554 : 16) กล่าวว่า การดำเนินงานดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครราชสีมา แบบร่วมคิด ของคณะกรรมการศูนย์ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนจะนำความคิดมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพ ร่วมทำของคณะกรรมการศูนย์กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนจะเกิดความสัมพันธ์ที่ดี กับชุมชน ผู้ปกครอง และหมู่บ้านสำหรับแนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของของคณะกรรมการศูนย์ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนควรให้มีการประชุมวางแผนแนวทางการพัฒนาและแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ร่วมกันเป็นประจำทุกเดือนและควรมีการประเมินผล การปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก โดยให้ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินเพื่อความโปร่งใส และเป็นการสร้างให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ปัญหา อุปสรรค พบว่า อาคารเรียนขาดความปลอดภัยเพราะไม่มีก້ອງวงจรปิด งบประมาณที่มาสนับสนุนด้านการศึกษาไม่เพียงพอ รวมทั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ในบางครั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่เข้าใจต่อวิธีการประเมิน การพัฒนา การจัดประสบการณ์ และหรือกิจกรรมให้แก่เด็ก และในบางครั้งไม่ค่อยให้ความสำคัญกับประชาชนและภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบล มีบุคลากรที่ดูแลและบริหารจัดการด้านการจัดการศึกษา มีทักษะ ความรู้ และความสามารถไม่ตรงกับและการบริหารจัดการการศึกษา รวมทั้งวัสดุหรืออุปกรณ์ในการจัดการศึกษาไม่เพียงพอต่อความต้องการ ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการ จัดให้มีก້ອງวงจรปิดรอบอาคารเรียน และในอาคารเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองรับรู้รับทราบต่อกระบวนการสอนตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากร และครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และจัดสรรครูผู้ดูแลเด็กให้เพียงพอต่อการดูแลเด็ก และควรมีให้ผู้ปกครองและภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลต่องานพัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในการประเมินพัฒนาการเด็กที่ถูกต้อง และเพื่อให้เห็นความสำคัญของการประเมินพัฒนาการของเด็กอีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลควรเตรียมบุคลากรให้พร้อมในการจัดการศึกษาและควรสร้างความเข้าใจการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ให้เพียงพอ มีคุณภาพ และทันสมัยวัสดุและอุปกรณ์ต้องมีความคงทน ถาวร สามารถใช้งานได้ยาวนาน และมีการดูแลรักษา ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษม พงษ์เดช (2558 : 7) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มี 3 ปัจจัย เรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ทักษะและประสบการณ์ การสอนที่ดีของผู้ดูแลเด็ก 3) การจัดสรรงบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้กับศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กที่เพียงพอและเหมาะสม การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ แม่แตงจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2554 ความสำเร็จระดับมาก ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ปัญหาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณสำหรับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เพียงพอ 2) การเดินทางไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลำบาก 3) อาคารสถานที่ไม่เพียงพอไม่เป็นสัดส่วน และห้องเรียนมีสภาพไม่ปลอดภัยต่อเด็ก 4) การดูแล เด็กไม่ทั่วถึงเนื่องจากขาดบุคลากร 5) เด็กเล็กส่วนใหญ่เป็นบุตรของแรงงานต่างด้าวรวมทั้งมี ปัญหาด้านการสื่อสาร 6) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความพร้อมในทุกๆ

ด้านการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ 7) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีรั้วรอบขอบชิด สำหรับป้องกันไม่ให้เด็กได้รับอันตราย 8) สื่อการเรียนการสอน ไม่ตรงกับความต้องการของครูผู้สอน 9) ความไม่เข้าใจกัน ระหว่างผู้ปกครองกับผู้บริหาร 10) ขาดความสามัคคีกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ปกครอง 11) มีเด็กฝากที่มาจากสายนักการเมือง ทำให้มีปัญหาในการบริหารจัดการ 12) ความสามัคคีความร่วมมือในหน่วยงานมีน้อยผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้ให้ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับความถี่มากจากไปหาน้อย ได้แก่ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาหรืออบรมอย่างต่อเนื่อง 3) ขยายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานและแบ่งเป็นสัดส่วน มีรั้วรอบขอบชิด 4) ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาควรมีปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดความรู้และวิถีชีวิต วัฒนธรรมให้กับเด็ก 5) ควรเพิ่มบุคลากรครูผู้ดูแลเด็ก 6) ควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 7) ควรให้มีรถรับส่งเด็กนักเรียน 8) ควรมีผู้เชี่ยวชาญสำหรับเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการต่างๆ 9) ผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหาร ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 10) ควรมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่านลานห้อยควรพิจารณาในเรื่องขวัญและกำลังใจของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการปรับให้เป็นพนักงานส่วนตำบลทุกคน
- 2) การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่านลานห้อยที่สนับสนุนการศึกษาควรเป็นไปในแนวทางและทิศทางเดียวกัน อีกทั้งควรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่านลานห้อยควรปรับปรุงอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐาน ให้มีความร่มรื่น สวยงาม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่านลานห้อยควรกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามีส่วนร่วม และควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็กในด้านต่าง ๆ
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่านลานห้อยควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก จะได้จัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรจำกัดกรอบการศึกษาให้มีความเฉพาะเจาะจง โดยศึกษาเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งใดแห่งหนึ่ง และเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง ที่นอกเหนือจากนักวิชาการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง โดยการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในส่วนของผู้นำชุมชน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อจะได้นำแนวทางพัฒนานั้นมาปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนั้นโดยตรง
- 2) ควรมีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มากขึ้น
- 3) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรวมถึงแผนและขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมขอบเขตและวัตถุประสงค์
- 4) ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้มากขึ้น นอกเหนือจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เช่น การสนทนากลุ่ม การสังเกตพฤติกรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงที่สุด
- 5) ควรศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). *แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและอบต.* กรุงเทพมหานคร: อาสารักษาดินแดน.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: อาสารักษาดินแดน.
- เกษม พงษ์เดช. (2558). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ถาวร บุญวิสูตร. (2554). *การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนวรรณ ทองอ่อน. (2549). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร

- มานี โชติมา. (2546). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน อนุบาลโชติมา เขต จตุจักรกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัศมี ตูจินดา. (2557). การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสิงห์บุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สมชาย วีระศิลป์. (2550). สภาพที่เป็นจริงและความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านบางแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุรัชย์ ภิญโญชีพ. (2547). ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี. ปรินญาวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน. (2562). ข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด่าน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://www.bandan-st.go.th/>.

ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
**Organizational Commitment of Staff at Local Administrative
Organizations in Bang Krathum District, Phitsanulok Province**

หนึ่งฤทัย สร้อยยอดทอง และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Nuengruethai Soiyodthong and Chot Bodeerat
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: naphason soi@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 341 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามระหว่าง 0.5-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.929 ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test ค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการศึกษา ประเภท/ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอื่นไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้บริหารและพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง

* วันที่รับบทความ: 19 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 7 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: March 19, 2020; Revised: May 7, 2021; Accepted: May 10, 2021

อาจจะขาดการประสานงาน และบูรณาการในการทำงานร่วมกันทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กร รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และข้อปฏิบัติไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน หรือดำเนินงานในกรณีเร่งด่วน และมีข้อจำกัดในปฏิบัติงานในบางครั้ง หรือต้องแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันร่วมกันทั้งภายในองค์กรเดียวกันและระหว่างองค์กร เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานเกิดความรัก ความผูกพัน และสามัคคีกัน รวมไปถึงการกำหนดรูปแบบแนวทางการบริหารงาน ที่เป็นมาตรฐาน เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ มีความเหมาะสมกับองค์กร เป็นรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รวมทั้งกำหนดนโยบายและเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน มีแนวทางในการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อองค์กร; พนักงาน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the level of organizational commitment of local government organization employees, 2) to compare personal factors and organizational engagement of local government organization employees, and 3) to study problems, obstacles and effective recommendations Towards the organization engagement of local government organization employees in Bang Krathum District Phitsanulok Province Which is a quantitative research Collect information from local government employees In the district of Bang Krathum Phitsanulok Province, 341 people. The tool used to collect the data was a questionnaire with the consistency of questionnaires between 0.5-1.0 and the questionnaire's confidence value of 0.929. The mean difference was tested by t-test statistic, F-test value at 0.05 level of significance.

Results of the Research 1. Overall, the level of the organizational commitment of the staff at the local administrative organizations in Bang Krathum District, Phitsanulok Province was at the high level. When considering each aspect, it was found that the sacrifice for the organization was at the highest level. Then, it was respectively the organizational loyalty, the willingness and self-devotion to work, the pride of being part of the organization, and the desire to continue the membership of the organization. 2. The comparison of the personal factors affecting to the organizational commitment of the staff at the local administrative organizations in Bang Krathum District, Phitsanulok Province found that the staff having the different educational degrees, positions, and work experience affected to the different organizational commitment of the staff at the local administrative organizations in Bang Krathum District, Phitsanulok Province at 0.05 of statistical significance. The other factors were no different. 3. The problems, barriers, and suggestions affecting to the organizational commitment of the staff at the local administrative organizations in Bang Krathum District, Phitsanulok Province found that the problem and barrier were that the administrators and the staff had a lack of coordinating and integrating together within the organization and between the local administrative organizations. Moreover, the regulation, notification, and principle were not useful to the working. The working was sometimes limited. The administrators and the staff solved the facing problems. The suggestions were that the organization should provide the activities for supporting, and exchanging the knowledge and the experience in co-working within

the organization and between the organizations to make the love, relationship, and unity of the administrators and the staffs. The administrators should specify the model and guidelines for the administration and the working as the standard according to the regulation, and rule suitable to the organization. Moreover, the administrators should specify the policy and the goal of the organization clearly, and have the guidelines for the working to solve the facing problems.

Keywords: Corporate Commitment; Staff; Local Administrative Organizations

บทนำ

ความผูกพันต่อองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะองค์กรใดถ้าสมาชิกมีความผูกพันต่อองค์กรสูง องค์กรนั้นก็จะมีบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เพราะความผูกพันต่อองค์กร คือ ความแข็งแกร่งของการแสดงตัวและการทุ่มเทให้กับองค์กร ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของความศรัทธาและยอมรับในเป้าหมาย และคุณค่าขององค์กร ความเต็มใจที่จะใช้พลังอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร และความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะยังคงความเป็นสมาชิกขององค์กร จากความหมาย และพฤติกรรมการแสดงออกของพนักงานที่บ่งบอกถึงความผูกพันที่มีต่อองค์กรนั้น ความผูกพันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและควรสร้างให้เกิดขึ้นในองค์กร เพราะเชื่อว่าจะเป็นแนวทางพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งยังเป็นการรักษาพนักงานให้อยู่กับองค์กรอีกด้วย

การปกครองท้องถิ่นถือเป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและมีความสำคัญต่อการฝึกหัดประชาธิปไตยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นเพื่อตอบสนองปัญหาความเป็นอยู่และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนได้เป็นอย่างดีซึ่งลำพังเพียงรัฐบาลกลางในฐานะที่ต้องดูแลประชาชนโดยรวมทั่วประเทศไม่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ทำให้รัฐบาลหลายประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลง การบริหารการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง มาเป็นการบริหารการปกครองแบบการกระจายอำนาจมากขึ้น เพื่อมุ่งหมายให้สิทธิแก่ชุมชนในการตัดสินใจดำเนินการกิจของท้องถิ่น เป็นองค์กรหนึ่งที่มีอาณาเขตของตนเอง มีประชากรตามที่หลักเกณฑ์กำหนด มีอำนาจและมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนโดยมีหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองด้วยตนเอง (รศณรงค์ รัตนเสริมพงศ์, 2554 : 1)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวน 9 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลบางกระทุ่ม เทศบาลตำบลเนินกุ่ม เทศบาลตำบลห้วยแก้ว เทศบาลตำบลสนมคลี องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลนครป่าหมาก องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสลุด และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตาล มีบุคลากรเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 341 คน เนื่องจากการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการบริหารที่ต้องอาศัยการเลือกตั้งตัวแทนจากประชาชนเข้ามาบริหารงาน

เข้ามาทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบบริหารงาน ซึ่งมีปลัดเป็นหัวหน้าพนักงานทั้งหมด และนายก แต่งตั้งรองนายก และเลขานุการ ซึ่งมีใช้สมาชิกสภา เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงาน และสมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการทำงานคราวละ 4 ปี มีหน้าที่พิจารณาออกกฎหมายตรวจสอบควบคุมการบริหาร หากมีการยุบสภาจะมีการเลือกตั้งใหม่นายกเข้ามาบริหารแทน จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายการทำงานการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่เป็นข้าราชการประจำในระดับบริหารขององค์กร หรือบุคลากรในหน่วยงานที่เป็นกลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกับนายกคณะเดิม ซึ่งอาจไม่ได้รับความไว้วางใจ เมื่อคณะบริหารชุดใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งเข้ามาปฏิบัติงานแทน ทำให้เกิดการโอน ย้าย เปลี่ยนสายงาน จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความผูกพันต่อองค์กรก็จะลดน้อยลงด้วย ซึ่งเหตุการณ์ในกรณีแบบนี้ก็เกิดขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลกเช่นเดียวกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงของระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร และเพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์กร อันจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดความรัก ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน และสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นองค์ความรู้ในองค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินการตามเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลำดับขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. **ประชากร** คือ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบไปด้วย พนักงานส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 341คน ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเก็บข้อมูลทั้งหมด

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ **ตอนที่ 1** ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) **ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามระหว่าง 0.5-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.929 **ตอนที่ 3** ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

3. **วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล** ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบไปด้วยพนักงานส่วนท้องถิ่นลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 341 ชุด ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. **สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล** การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการประมวลผลข้อมูลเป็นขั้นตอน โดยหลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกที่ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์และเขียนโปรแกรมสั่งงาน เพื่อวิเคราะห์และหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

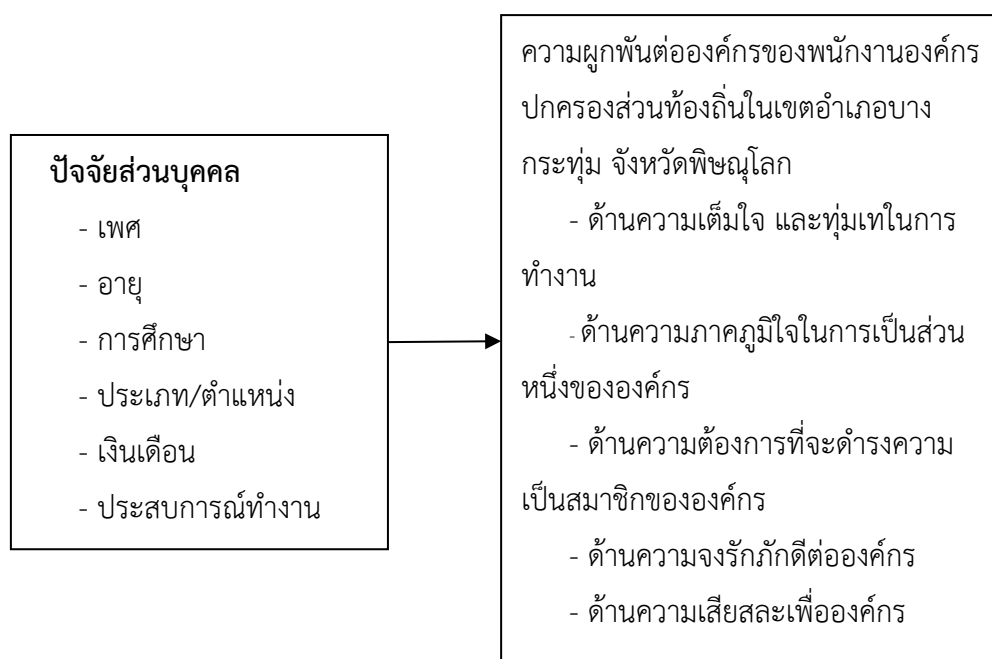
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ การศึกษา ประเภท/ตำแหน่ง เงินเดือน และประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ และเงินเดือน โดยใช้สถิติการทดสอบค่า t-test แบบ Two-Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F - test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) จากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

ตอนที่ 4 ข้อมูลคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม

ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
ด้านความเต็มใจและทุ่มเทในการทำงาน	4.30	0.478	มาก
ด้านความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร	4.23	0.514	มาก
ด้านความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์กร	4.19	0.515	มาก
ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร	4.33	0.500	มาก
ด้านความเสียสละเพื่อองค์กร	4.39	0.511	มาก
ภาพรวม	4.29	0.429	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.429$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเสียสละเพื่อองค์กร ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านความเต็มใจและทุ่มเทในการทำงาน ด้านความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และด้านความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์กร อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	ความผูกพันต่อองค์กร	-0.535	-	0.593	-	✓
อายุ	ความผูกพันต่อองค์กร	-	0.795	0.497	-	✓
การศึกษา	ความผูกพันต่อองค์กร	-	4.207*	0.016	✓	-
ประเภท/ตำแหน่ง	ความผูกพันต่อองค์กร	-	2.326*	0.043	✓	-

เงินเดือน	ความผูกพันต่อองค์กร	-	1.556	0.200	-	✓
ประสบการณ์ทำงาน	ความผูกพันต่อองค์กร	-	3.958*	0.009	✓	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี เพศ อายุ และเงินเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการปฏิบัติงานนั้นไม่สำพนักงานจะเป็นเพศไหน มีอายุเท่าไร หรือมีเงินเดือนสูงขนาดไหน ต่างย่อมปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน ส่วนพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี การศึกษา ประเภ/ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน ที่แตกต่าง มีความคิดเห็นต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน ส่งผลให้พนักงานนั้นมีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้มีประเภ/ตำแหน่งที่ต่างกันอีกด้วย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
ผู้บริหารและพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งอาจจะขาดการประสานงาน และการบูรณาการในการทำงานร่วมกันทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กร	- ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงาน - ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรัก ความผูกพัน เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกระชับความสัมพันธ์ของผู้บริหารและพนักงานให้มีความรัก ความสามัคคีกัน	78
ระเบียบ ประกาศ และข้อปฏิบัติไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน หรือดำเนินงานในกรณีเร่งด่วน และมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานใน	- ผู้บริหารควรมีการกำหนดรูปแบบแนวทางการบริหารงาน การดำเนินงานที่เป็นมาตรฐาน เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ มีความเหมาะสมกับองค์การ รวมทั้งกำหนด	63

บางครั้ง หรือต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า	นโยบายและเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน อีกทั้งต้องมีแนวทางในการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า	

จากตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้บริหารและพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บ้างแห่งอาจจะขาดการประสานงาน และบูรณาการในการทำงานร่วมกันทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กร รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และข้อปฏิบัติไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน หรือดำเนินงานในกรณีเร่งด่วน และมีข้อจำกัดในปฏิบัติงานในบางครั้ง หรือต้องแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันร่วมกันทั้งภายในองค์กรเดียวกันและระหว่างองค์กร เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานเกิดความรัก ความผูกพัน และสามัคคีกัน ทั้งนี้ผู้บริหารควรมีการกำหนดรูปแบบแนวทางการบริหารงาน การดำเนินงานที่เป็นมาตรฐาน เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ มีความเหมาะสมกับองค์กร รวมทั้งกำหนดนโยบายและเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน อีกทั้งต้องมีแนวทางในการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ความเสียสละเพื่อองค์กร ความจงรักภักดีต่อองค์กรความเต็มใจและทุ่มเทในการทำงาน ความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์กร อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ

1) ด้านความเต็มใจ และทุ่มเทในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะว่า พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตนเองได้รับ หมายหมายตรงตามประสบการณ์ ความรู้ และความสามารถ จึงทำให้พนักงานมีความตั้งใจ มีความทุ่มเท อุทิศแรงกาย แรงใจ ใช้สติปัญญาของตนเองเพื่อปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งยังได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดุสิตา ชื่นชุมแสง (2555 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า ปัจจัยโดยภาพรวมมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในองค์การบริหารส่วน

ตำบลบัวทอง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีผลต่อความผูกพันอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความภาคภูมิใจในและกรยอมรับในองค์กร รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความคาดหวังขององค์กร ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรจัดให้มีรางวัลให้กับพนักงานที่ดีเด่นเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ รองลงมาคือ ควรให้มีการพัฒนาและปรับปรุงการมอบหมายหน้าที่การงานให้กับบุคลากร และควรให้มีการจัดกิจกรรมให้กับบุคลากรในองค์กรเพื่อความสัมพันธ์ตามลำดับ

2) ด้านความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความภาคภูมิใจที่จะบอกบุคคลอื่นว่าปฏิบัติงานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะว่า พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่ทำงานเพื่อประชาชน ที่ได้แก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่อีกทั้งเป็นการพัฒนาภูมิสำเนาของตนเองให้มีความเจริญ ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงมีความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ปฏิบัติงาน ดำเนินงานให้กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัตน์ ทองโท (2558 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่าระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าระดับความผูกพันอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านความเต็มใจ ด้านความภูมิใจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความคงอยู่ ด้านความเชื่อมั่นและด้านความภักดี ตามลำดับ

3) ด้านความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หุ่นเทร่างกายและแรงใจในการปฏิบัติงานอยู่เสมอเพื่อจะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์กร ทั้งนี้เพราะว่าพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความศรัทธาและภาคภูมิใจต่อหน่วยงานที่ได้ปฏิบัติงานสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ทำให้มีความมีความรักผูกพัน ต่อการดำเนินงานในองค์กร รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานก็มีความเจริญก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่การงาน ถึงแม้ในบางครั้งจะประสบปัญหาที่ตามแต่ก็สามารถผ่านพ้นอุปสรรคได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร โพธิ์สร (2558 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูงสุด รองลงมาคือ แรงจูงใจด้านความสำเร็จของงาน ด้านความมั่นคงในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านนโยบาย และการบริหาร และด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ตามลำดับส่วนอันดับสุดท้ายเป็นด้านเงินเดือน และผลประโยชน์ เกื้อกูล ส่วนความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์กร อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นอย่างแรง

กล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และความปรารถนาอย่างแรงกล้า ที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กรซึ่งมีความผูกพันอยู่ในระดับน้อย

4) ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความจงรักภักดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่กระทำการทุจริตต่อองค์กร ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ที่มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างชัดเจน ถึงแม้ในบางครั้งจะเกิดความประมาทเป็นผลให้เกิดการประหลาดผิดที่ไม่ได้เจตนาก็ตาม แต่ผู้บริหารและพนักงานสามารถหาทางออกร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไข ที่เป็นไปตามระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสมย์สิริ มูลทองทิพย์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า พนักงานมีความผูกพันอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในทุกด้านมีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร ความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร และความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ตามลำดับ จากการศึกษาความสัมพันธ์ พบว่าปัจจัยด้านลักษณะงาน และปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร

5) ด้านความเสียสละเพื่อองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อมีงานเร่งด่วน ยินดีปฏิบัติงานเวลา นอกเหนือจากเวลาทำงานตามปกติ เพื่อให้งานสำเร็จตามกำหนด ทั้งเพราะว่าพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจให้ความยินดีในการปฏิบัติงานนอกเวลา เพื่อให้งานสำเร็จตามกำหนดระยะเวลา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของพี่น้องประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ โมครรัตน์ (2560 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านความสมดุลระหว่างภาระงานกับชีวิตส่วนตัว รองลงมาคือ ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเต็มใจ พยายามอย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ขององค์กร รองลงมาคือด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงโดยยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความต้องการอย่างแรงกล้าในการคงไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกภาพในองค์กร และการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือความสำนึกในหน้าที่ รองลงมาคือด้านการให้ความช่วยเหลือ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการให้ความร่วมมือ

การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี เพศ อายุ และเงินเดือน ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี การศึกษา ประเภท/ตำแหน่ง และ ประสบการณ์ทำงาน ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของไสมย์สิริ มุลทองทิพย์ (2556 : บทคัดย่อ) พบว่า โดยรวมพนักงานมีความผูกพันอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในทุกด้านมีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร ความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร และความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ตามลำดับ จากการศึกษาความสัมพันธ์ พบว่าปัจจัยด้านลักษณะงาน และปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัสพร แก้วคำภา (2558 : บทคัดย่อ) พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีแรงจูงใจอยู่อันดับหนึ่ง รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมการทำงาน การบังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เงินเดือนและผลตอบแทน และความมั่นคงในการทำงานตามลำดับ ส่วนผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับความผูกพันของบุคลากร พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง ($r = .796$) ที่นัยสำคัญทางสถิติ .01 เมื่อจำแนกตามปัจจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง ($r = .764$) ที่นัยสำคัญทางสถิติ .01 และปัจจัยค่าจูงในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง ($r = .792$) ที่นัยสำคัญทางสถิติ .01

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้บริหารและพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งอาจจะขาดการประสานงาน และบูรณาการในการทำงานร่วมกันทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กร รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และข้อปฏิบัติไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน หรือดำเนินงานในกรณีเร่งด่วน และมีข้อจำกัดในปฏิบัติงานในบางครั้ง หรือต้องแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันร่วมกันทั้งภายในองค์กรเดียวกันและระหว่างองค์กร เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานเกิดความรัก ความผูกพัน และสามัคคีกัน ทั้งนี้ผู้บริหารควรมีการกำหนดรูปแบบแนวทางการบริหารงาน การดำเนินงานที่เป็นมาตรฐาน เป็นไปตามระเบียบ

หลักเกณฑ์ มีความเหมาะสมกับองค์การ รวมทั้งกำหนดนโยบายและเป้าหมายขององค์การอย่างชัดเจน อีกทั้งต้องมีแนวทางในการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมรวมกัน เพื่อให้พนักงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ มีความรู้สึกสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- 2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนส่งเสริมพนักงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน
- 3) ผู้บริหารและพนักงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรมในการบริหารและการดำเนินโครงการ กิจกรรม โดยยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
- 4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผู้บริหาร พนักงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประพฤติ ปฏิบัติอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
- 2) ควรศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในเขตอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
- 3) ควรศึกษากระบวนการบริหารงานเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการปฏิบัติงานในภาระหน้าที่ ที่รับผิดชอบเพื่อสรุปเป็นแนวทางในการบริหารงานต่อไป
- 4) ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความผูกพันต่อองค์กรทั้งในเขตอำเภอบางกระทุ่ม และอำเภออื่นๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ โมครัตน์. (2560). อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์การที่ผลต่อการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จรีพร แก้วคำภา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลคลองหาด จังหวัดสระแก้ว. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงพร โพธิ์สร. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์การของครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดุสิตา ชื่นชุมแสง (2555). ปัจจัยโดยภาพรวมมีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลบัวทอง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- สุรัตน์ ทองโท. (2558). ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- โสมย์สิริ มูลทองทิพย์. (2556). ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอท่ามะกา. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รศนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2554). แนวคิดและหลักการทั่วไปในการบริหารท้องถิ่น. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนามทบาทสตรีไปปฏิบัติ
ในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
**The Effectiveness of Thai Women Empowerment Funds Policy
Implementation in Bandanlanhoi District, Sukhothai Province**

จิรภา มิ่งเชื้อ และ ธนัสถา โรจนตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Jeerapa Mingchua and Tanastha Rojanatrakul
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Grapa.mc@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. ระดับประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนามทบาทสตรีไปปฏิบัติ 2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนามทบาทสตรีไปปฏิบัติ 3. เสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนามทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะทำงานสมาชิกกองทุน หัวหน้าส่วนราชการ เจ้าหน้าที่ กลุ่มอาชีพต่างๆ ในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 293 คน จากการแทนค่าในสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนามทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนามทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.510$) 3) แนวทางในการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนามทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย พบว่า การบริหารจัดการควรลดขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาอนุมัติให้มีความกระชับและรวดเร็ว เพิ่มอัตราค่าจ้างให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน การนำนโยบายลงไปปฏิบัติควรมีความชัดเจน มีมาตรการในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ ให้มีความยั่งยืนและชัดเจน รวมทั้งควรมีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบกองทุนฯ ควรมีการสร้างเครือข่ายองค์กร และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุนในการขับเคลื่อนนโยบายกองทุนพัฒนามทบาทสตรีอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การนำนโยบายไปปฏิบัติ; กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

Abstracts

The objectives of this research were: 1. Level of effectiveness in implementing the Women Roles Development Fund policy; 2. Factors related to the effectiveness of the implementation of the Women Roles Development Fund policy; Effectiveness of Implementation of the Women Role Development Fund Policy in Ban Dan Lan Hoi District Sukhothai It is a quantitative research. The samples used in this research were working groups, fund members, heads of government agencies, and professional groups. In Ban Dan Lan Hoi district The number of 293 people in Sukhothai was represented in Taro Yamane's formula. **Results of the Research** 1. Overall, the level of the effectiveness of Thai women empowerment funds policy implementation in Bandanlanhoi District, Sukhothai Province was at the high level. 2. The factors having the relationship to the effectiveness of Thai women empowerment funds policy implementation in Bandanlanhoi District, Sukhothai Province had the positive relationship at the middle level ($r = 0.510$). 3. The guidelines for the factor management affecting to the effectiveness of Thai women empowerment funds policy implementation in Bandanlanhoi District, Sukhothai Province were that the management should reduce the steps of the approval process for the conciseness and rapidity and increase the manpower sufficient to the working. Moreover, the policy implementation should be clear, have the measure for promoting and supporting the working of Thai women empowerment funds, specify the role and responsibility of the local government organizations in Thai women empowerment funds, build the organizational networks, and integrate the working of the public and private organizations in promoting and supporting the policy drive of Thai women empowerment funds continuously.

Keywords: Effectiveness; Implementing The Policy; Thai Women Empowerment

บทนำ

สิทธิสตรีในประเทศไทยนั้นได้รับการยอมรับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 โดยผ่านรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยให้สิทธิในการเลือกตั้งแก่สตรี เช่นเดียวกับบุรุษ ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 หรือที่เราเรียกว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ได้มีการแก้กฎหมายมาตราที่ 276 ในประมวลกฎหมายอาญาให้ความคุ้มครองสิทธิและปกป้องสตรีจากการถูกปฏิบัติไม่เท่าเทียมกัน มีการแก้กฎหมายเพื่อสิทธิสตรีในเรื่องการจ้างงาน การคุ้มครองแรงงาน ความเสมอภาคในการทำนิติกรรมสัญญา การรับสวัสดิการการศึกษาของบุตรที่หญิงชายมีความเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมทางการเมือง การดำรงตำแหน่งทางราชการได้เท่าเทียมบุรุษ เป็นต้น และ พ.ศ.2551 มีพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งพระราชบัญญัติค่าน้ำดื่มที่แต่งงานแล้วสามารถเลือกค่าน้ำดื่มว่า นางหรือนางสาวได้ตามประสงค์ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีความพยายามในการให้ความคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนของสตรีเพื่อให้บรรลุถึงความเสมอภาคอย่างเต็มที่ มิให้เกิดความเหลื่อมล้ำสิทธิทางเพศในสังคม อีกทั้งสตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าและมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศทุกประเทศในโลกหลาย ๆ ด้านและทำหน้าที่เป็นแม่บ้านรับภาระงานบ้านดูแล

บุตรจัดหาอาหารดูแลสุขภาพของสมาชิกภายในครอบครัวเมื่อเกิดการเจ็บป่วยสตรีเป็นผู้ให้ความรักและความอบอุ่นแก่บุตร และคนในครอบครัวนอกจากนั้นการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าในปัจจุบันยังมีสตรีอีกจำนวนมากที่ด้อยโอกาสและเผชิญกับปัญหาความยากจนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของปัญหาสตรีที่เกิดจากขาดความรู้ในวิชาชีพไม่มีการศึกษาและขาดทุนทรัพย์ (วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2556 : 214-228)

รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับสิทธิสตรี โดยผ่านการดำเนินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ที่เกิดจากนโยบายที่รัฐบาลต้องการเห็นเสถียรภาพสตรีมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันในสังคม รัฐบาลมีแนวนโยบายส่งเสริมสตรีในเรื่องสิทธิบทบาท เพื่อให้เกิดความทัดเทียมในเรื่องของความเป็นมนุษย์และความเป็นผู้หญิงต่อครอบครัว รวมทั้งการส่งเสริมรายได้อาชีพ และคุณภาพแรงงานของสตรีการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบอนุมัติจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ” ตามนโยบายเร่งด่วน ในปี 2555 ด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีซึ่งประกอบด้วยการสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนพัฒนาสตรี จากนโยบายที่อยากให้ผู้หญิงมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันในสังคม เพราะเชื่อว่าในประเทศไทยมีผู้หญิงเก่งจำนวนมากที่ยังไม่มีโอกาสมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ โดยนโยบายของพรรคเพื่อไทยมีแนวนโยบายในการส่งเสริมสตรีในเรื่องของสิทธิและความทัดเทียมในเรื่องของความเป็นมนุษย์ รวมทั้งการส่งเสริมรายได้ อาชีพ และคุณภาพแรงงานของสตรี ในขับเคลื่อนนโยบาย กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นแหล่งทุนในการพัฒนาสตรีเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น"มีการดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี
2. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริมบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฝ้าระวังดูแลและแก้ไขปัญหาของสตรี การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี นำไปสู่การสร้างสวัสดิภาพหรือสวัสดิการเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของสตรีและผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ในสังคม
3. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบทบาทสตรี การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสังคมให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี
4. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรีตามที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร

โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นผู้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางในการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัด คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานคร เป็นกลไกในการบริหารกองทุนพิจารณาและอนุมัติโครงการของสมาชิกที่ยื่นขอรับการสนับสนุนและขับเคลื่อนงานกองทุน

พัฒนาบทบาทสตรี และมีคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอกันทรวิชัย คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับและอาสาสมัครผู้ประสานงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จากข้อมูลรายงานคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดสุโขทัย ปี 2559 พบว่า รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนจากสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของอำเภอบ้านด่านลานหอย เป็นอำเภอที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุดในจังหวัดสุโขทัย โดยมีรายได้เฉลี่ย 60,761 บาท/คน/ปี จากปัญหาในเรื่องรายได้เฉลี่ยที่น้อยที่สุดและอำเภอบ้านด่านลานหอยจึงเป็นพื้นที่ที่ประชากรมีความต้องการในการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อนำไปประกอบอาชีพ เพื่อสร้างอาชีพ และรายได้แก่ครัวเรือน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและปัญหาความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงแหล่งทุนระหว่างบุรุษกับสตรี ซึ่งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นแหล่งทุนที่สำคัญทำให้สตรีในพื้นที่ให้ได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน และได้รับการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตั้งแต่พ.ศ.2555-2563 ได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล เพื่อใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จำนวน 62,362,775 บาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านด่านลานหอย, 2559 : ออนไลน์) ซึ่งส่วนใหญ่สามารถนำเงินดังกล่าวไปดำเนินการสร้างอาชีพเสริม นำไปต่อยอดอาชีพ ขยายกิจการ ทำให้มีรายได้มากขึ้น และสามารถชำระคืนเงินได้ตามระเบียบของกองทุนฯ

จากปัญหาเรื่องของรายได้เฉลี่ยของประชากรที่น้อย และปัญหาที่เกิดขึ้นกับสตรีเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการดูแล และต้องบริหารจัดการแก้ไขในเรื่องของความไม่เท่าเทียมระหว่างบุรุษและสตรี ในสังคมต้องมีการส่งเสริมสิทธิและพัฒนาศักยภาพของสตรีในด้านต่างๆเพื่อให้สตรีสามารถยืนหยัดในสังคมได้อย่างเข้มแข็งและมั่นคง และเมื่อมีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีขึ้นมาจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะมีการพัฒนาบทบาทสตรีในสังคม ดังนั้นนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจึงอาจสร้างความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่มีผลต่อสตรีและสังคมได้ และอาจสามารถมีการต่อยอดจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นโครงการต่างๆ ที่สนับสนุนสตรีให้ได้รับประโยชน์ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ พัฒนาศักยภาพ รวมไปถึงอาจสามารถพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ให้แก่สตรี และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่านโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นแหล่งทุนที่ทำให้เกิดการเสริมสร้างพลังอำนาจและความเข้มแข็งแก่สตรีในชุมชน เป็นเครื่องมือหนึ่งในการแก้ไขปัญหาความยากจนและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีและครอบครัว จากปัญหาเบื้องต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัยว่าเป็นอย่างไรบ้างและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทบุคคลธรรมดา สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทองค์กรสตรี หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน กลุ่มอาชีพต่างๆ ในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1,101 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทบุคคลธรรมดา สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทองค์กรสตรี หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน กลุ่มอาชีพต่างๆ ในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 293 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบ ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ บทบาทที่เกี่ยวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและรายได้ โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการนำไปปฏิบัติจริง ด้านประสิทธิภาพของนโยบาย และด้านความพึงพอใจของสมาชิก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย คือ ปัจจัยด้านนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และปัจจัยด้านการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อการพัฒนาการอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทบุคคลธรรมดา สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทองค์กรสตรี หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน กลุ่มอาชีพต่างๆ ในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย รวมทั้งสิ้น 293 คน ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

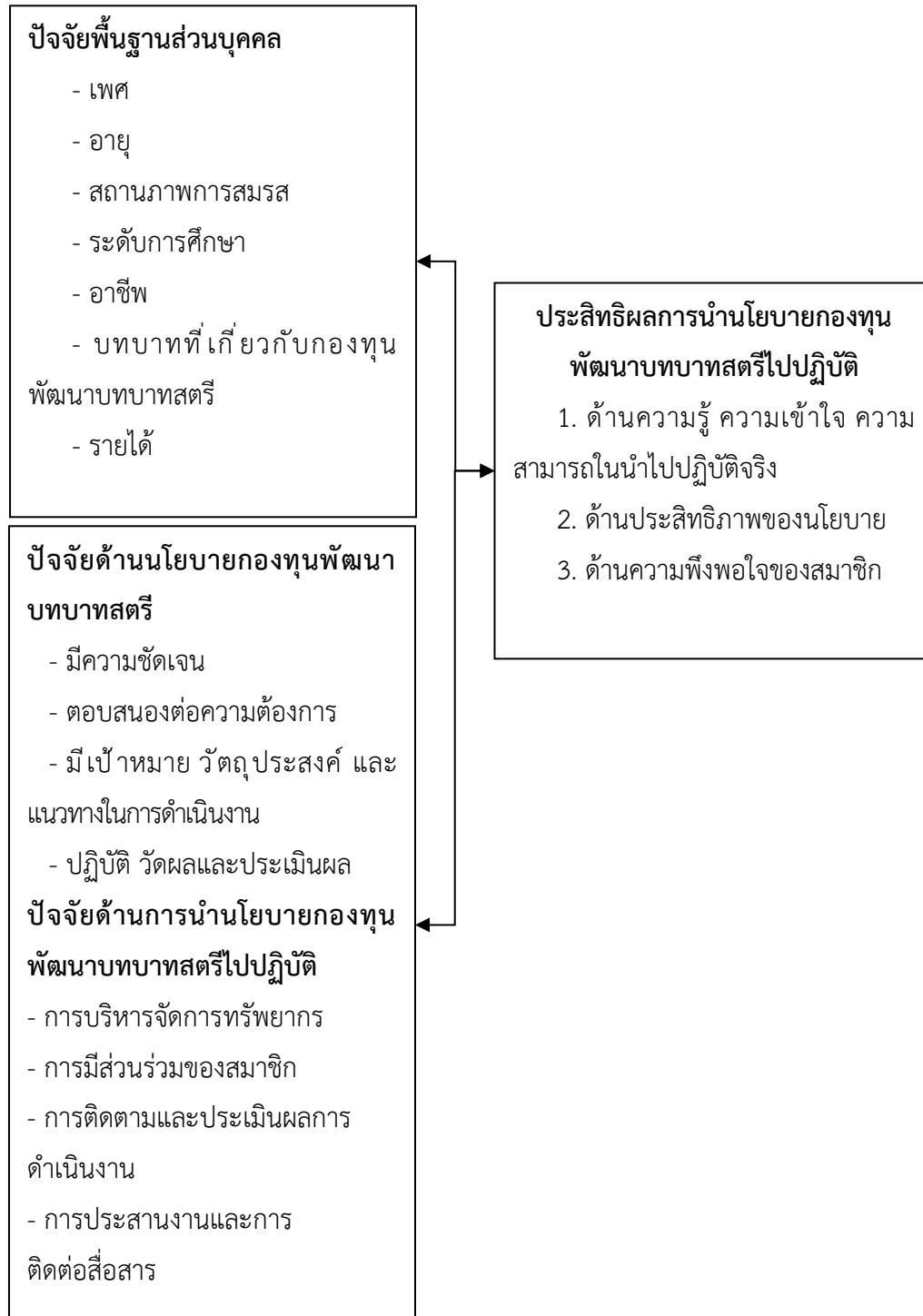
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากร ดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage)

2) อธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยใช้การทดสอบแบบ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่อิสระต่อกัน หรือหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 2 ชุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอยจังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวม

ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอยจังหวัดสุโขทัย	ระดับความคิดเห็น (n=293)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในนำไปปฏิบัติจริง	4.19	0.726	มาก
ด้านประสิทธิภาพของนโยบาย	4.04	0.674	มาก
ด้านพึงพอใจของสมาชิก	3.96	0.735	มาก
ภาพรวม	4.06	0.599	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.599) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในนำไปปฏิบัติจริง ด้านประสิทธิภาพของนโยบาย และด้านพึงพอใจของสมาชิก อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตัวแปรด้านประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ แทนค่าด้วย X

X1 = ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในนำไปปฏิบัติจริง

X2 = ด้านประสิทธิภาพของนโยบาย

X3 = ด้านความพึงพอใจของสมาชิก

ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ แทนค่าด้วย Y

Y1 = ปัจจัยด้านนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

Y2 = ปัจจัยด้านการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
ไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

	X1	X2	X3	Y1	Y2	X รวม	Y รวม
X1	1						
X2	.807*	1					
X3	.441*	.452*	1				
Y1	.429*	.461*	.530*	1			
Y2	.172*	.193*	.311*	.377*	1		
X รวม	.887*	.886*	.757*	.563*	.269*	1	
Y รวม	.369*	.402*	.513*	.847*	.811*	.510*	1

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.510$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า คู่ด้านปัจจัยด้านนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกับด้านความพึงพอใจของสมาชิก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่สูง ($r = 0.538$) รองลงมา คือ คู่ด้านปัจจัยด้านนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกับด้านประสิทธิภาพของนโยบาย ($r = 0.461$) และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติกับด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในนำไปปฏิบัติจริง ($r = 0.172$)

เสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ลำดับ	ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการ	ความถี่
1	ควรลดขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาอนุมัติโครงการให้มีความกระชับมากขึ้น หรือลดระยะเวลาในการพิจารณาอนุมัติโครงการให้มีความรวดเร็วขึ้น	23
2	ควรเพิ่มอัตรากำลังให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่ เพื่อลงพื้นที่ติดตาม เยี่ยมเยียนบ่อยครั้งขึ้นและให้มีความครอบคลุมในทุกกลุ่ม	18

3	ในการนำนโยบายลงไปปฏิบัตินั้นควรมีความชัดเจนเพื่อพัฒนาศักยภาพของสตรีและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มสตรีในพื้นที่	15
4	ควรมีมาตรการในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯให้มีความยั่งยืนและชัดเจน โดยอาจจะมีการคัดเลือกโครงการที่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองและมีความเข้มแข็ง เพื่อนำไปต่อยอดให้กับโครงการอื่นๆ หรือพัฒนาโครงการที่เป็นตัวอย่างที่ประเมินความสำเร็จ พร้อมทั้งเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกกองทุนอื่นๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	13
5	ควรมีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบกองทุนฯ ในรูปแบบเงินสนับสนุนและหรือเงินกู้ยืมโครงการของกองทุนฯ ในสัดส่วนที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคมในระดับชุมชนเป็นสำคัญ	12
6	ควรมีการสร้างเครือข่ายองค์กรและบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการขับเคลื่อนนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างต่อเนื่อง	10

จากตารางที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย พบว่า ในการบริหารจัดการนั้นควรลดขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาอนุมัติให้มีความกระชับและรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อการดำเนินการ และยังต้องเพิ่มอัตรากำลังให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ในการนำนโยบายลงไปปฏิบัตินั้นควรมีความชัดเจน ควรมีมาตรการในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯให้มีความยั่งยืนและชัดเจน โดยอาจจะมีการคัดเลือกโครงการที่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองและมีความเข้มแข็ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ รวมทั้งควรมีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบกองทุนฯ ในรูปแบบเงินสนับสนุนและหรือเงินกู้ยืมโครงการของกองทุนฯ ซึ่งจะส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมในระดับชุมชน ทั้งนี้ควรมีการสร้างเครือข่ายองค์กร และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุนในการขับเคลื่อนนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่าน ลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัด
สุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการนำไปปฏิบัติจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางในการดำเนินงานกองทุนฯ
รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกองทุนฯ การพัฒนาศักยภาพสตรี และแนวทาง
ในการดำเนินงานกองทุนฯ ได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำเงินที่ได้รับ
การสนับสนุนฯ มาดำเนินโครงการได้ตามวัตถุประสงค์และสามารถพัฒนาต่อยอดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ
นนท์ส ไพศรี และคณะ (2558 : 123-134) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนา
บทบาทสตรีไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในกลุ่มจังหวัดภาคกลางผลการวิจัย พบว่า 1.ประสิทธิผลการ
นำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติการนำนโยบายกองทุนไปปฏิบัติเกิดประสิทธิผลและในภาพรวม
อยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ
ประกอบด้วย 2.1.ปัจจัยด้านนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่่นำนโยบายลงไป
ปฏิบัติมีความชัดเจน และในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในด้านนโยบายสามารถวัดผลและด้าน
ประเมินผลได้ 2.2.ปัจจัยด้านการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในการสัมภาษณ์มีการ
ปฏิบัติไปตามกฎระเบียบข้อปฏิบัติของกองทุนในทิศทางเดียวกันและในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ในด้านสตรีมีศักยภาพสูงขึ้นและด้านบทบาทของไปสู่การเป็นผู้นำชุมชน

2. ด้านประสิทธิภาพของนโยบาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกกองทุนฯ สามารถนำเงินที่ได้การสนับสนุนไปใช้ในการบริหารโครงการได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สามารถชำระเงินทุนและดอกเบี้ยได้ตาม
ระยะเวลาที่กำหนดตามสัญญา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สามารถพัฒนา
เศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช เรืองโพธิ์, กฤษณา
นันท์เพ็ชร, และกัญชเขต ไกรวาส (2560 : 172-181) ได้ทำการศึกษาเรื่อง นโยบายและการบริหารนโยบาย
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ชินวัตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนผลการศึกษา
พบว่า การบริหารนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่าได้จัดทำ
แผนยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติมีโครงสร้างการบริหาร
รูปแบบของคณะกรรมการ 2 ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและคณะกรรมการ
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ด้วยวิธีการบริหารบุคลากรตั้งแต่การสรรหาประธานและคณะกรรมการ

กองทุนจังหวัด/ตำบลด้วยการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการกองทุนปฏิบัติงานด้วยจิตอาสาไม่มีค่าตอบแทน มีการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพและมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดการภายในกองทุนใช้วิธีการสัญจรให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการเพื่อขอกู้ยืมเงินให้แก่สมาชิกการจัดประชุมตามวันเวลาที่กำหนดและภายในสำนักงานกองทุนมีอุปกรณ์สำนักงานที่จำเป็นและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน โดยมีประธานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดที่ได้รับการสรรหาด้วยวิธีการแต่งตั้งและเลือกตั้งที่มีภาวะผู้นำสูง เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการควบคุมภายในกองทุนด้วยวิธีการลงตรวจสอบพื้นที่จริงก่อนอนุมัติเงินกู้ลงพื้นที่สำรวจบ้านสมาชิกระหว่างดำเนินโครงการ พร้อมทั้งตรวจเยี่ยมบ้านสมาชิกในกรณีผิดนัดชำระเงินกู้และมีการบริหารงบประมาณโดยจัดสรรเป็นงบหมุนเวียนร้อยละ 80 งบอุดหนุนร้อยละ 17 และงบบริหารร้อยละ 3

3. ด้านพึงพอใจของสมาชิก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะทำงานฯ/เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน/คณะอนุกรรมการฯ มีความเอื้ออำนวย และสามารถให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ แก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสม รองลงมา คือ คณะทำงานฯ/เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน/คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการอนุมัติ และให้การสนับสนุนเงินทุนในโครงการ แก่สมาชิกเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ เงื่อนไขในการเสนอโครงการ จำนวนเงินสำหรับกู้ยืม ดอกเบี้ย และระยะเวลาในการคืนเงิน ตามแนวทางในการดำเนินการกองทุนฯ มีความเหมาะสม และเป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของเพชร คณะมะ และ อลงกรณ์ อรรคแสง (2563 : 151-162) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพจากการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ จังหวัดมหาสารคาม การให้สินเชื่อและขยายการให้บริการทางการเงินให้เข้าถึงผู้ประกอบการรายย่อยและผู้ด้อยโอกาสในชนบท กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีบรรลุวัตถุประสงค์ในส่วนนี้เนื่องจากด้านการพิจารณาสินเชื่อและขยายการให้บริการทางการเงิน สตรีผู้ด้อยโอกาสในสังคมสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง 2) ด้านการคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำเหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ด้อยโอกาส พบว่าสตรีที่เข้าร่วมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีความสามารถมากพอที่จะชำระเงินต้นและดอกเบี้ยของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่มีอัตราที่ต่ำได้โดยไม่เป็นการสร้างภาระทางการเงินแก่สตรี 3) ด้านการช่วยเหลือด้านการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ผู้ว่างงานในชนบท สตรีนำเงินที่ได้จากการกู้จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อใช้ในการสร้างอาชีพหรือ พัฒนาธุรกิจของตนเอง เนื่องจากการกู้เงินจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีวงเงินถึงสองแสนบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่เพียงพอสำหรับการเริ่มอาชีพ หรือเริ่มต้นธุรกิจได้ 4) ด้านการช่วยพัฒนาการสร้างรายได้ การลงทุนที่สูงขึ้นแก่ผู้ด้อยโอกาส การเข้าเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอาจจะไม่เข้าถึงสตรีบางส่วนเนื่องจากในบางพื้นที่มีการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึง รวมถึงปัญหาของจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปสร้างความเข้าใจถึงกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและวัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างนี้ไม่เพียงพอรวมถึงขั้นตอนและระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกที่มีเอกสารและระยะเวลาการอนุมัติค่อนข้างนาน 5) ด้านการช่วยเหลือให้ผู้ด้อยโอกาสให้

เป็นสมาชิกขององค์กรเพื่อให้สามารถบริหารจัดการทางการเงินได้ด้วยตัวเอง การขยายสินเชื่อและกระจายเงินไปสู่สตรีที่ด้อยโอกาสได้ เนื่องจากการกู้เงินจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ใด ๆ และยังมีกรอบรมฝึกออาชีพให้แก่สตรีในชุมชนด้วยดังนั้นการกระจายทางการเงินจึงเป็นการกระจายทั้งทางตรงและทางอ้อม 6) ด้านการขยายการให้สินเชื่อไปสู่คนที่มีฐานะยากจนที่สุดในสังคม (Poorest Group) เพื่อที่จะแน่ใจว่าคนจนทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ 7) ด้านการให้สินเชื่อจะต้องไม่เน้นเรื่องการให้หลักประกันเหมือนการปล่อยกู้แบบเดิม จึงจะสามารถช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนได้

การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.510 มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยด้านนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.563 แสดงว่า ปัจจัยด้านนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับปานกลาง มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และปัจจัยด้านการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.269 แสดงว่า ปัจจัยด้านการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับต่ำ มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชดา ประชุมทอง, และกฤตชน วงศ์รัตน์ (2563 : 136-151) ได้ทำการศึกษาเรื่องสมรรถนะในการปฏิบัติงานของหัวหน้างานสายการผลิตกับประสิทธิภาพขององค์การบริษัท ผลิตน้ำผลไม้กระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะในการปฏิบัติงานของหัวหน้างานสายการผลิตกับประสิทธิภาพขององค์การ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.825$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ได้แก่ ด้านทัศนคติ ($r = 0.800$) ด้านแรงจูงใจ ($r = 0.794$) ด้านทักษะในการผลิต ($r = 0.790$) และด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล ($r = 0.740$) ด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านความรู้ในการผลิต ($r = 0.688$) ข้อเสนอแนะพบว่า ประสิทธิภาพขององค์การจะมีประสิทธิภาพก็ขึ้นอยู่กับบุคลากรที่มีทัศนคติที่ถูกต้อง การโดยให้มีความรู้สึว่าองค์การที่ทำอยู่ในปัจจุบันมีความมั่นคง และมี

ความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้สามารถพัฒนากระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยรวมทั้งพัฒนากระบวนการทำงานของบุคลากรเพื่อความอยู่รอดขององค์กรได้

แนวทางในการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

แนวทางในการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย พบว่าในการบริหารจัดการนั้นควรลดขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาอนุมัติให้มีความกระชับและรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อการดำเนินการ และยังต้องเพิ่มอัตรากำลังให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ในการนำนโยบายลงไปปฏิบัตินั้นควรมีความชัดเจน ควรมีมาตรการในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ ให้มีความยั่งยืนและชัดเจน โดยอาจจะมีการคัดเลือกโครงการที่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองและมีความเข้มแข็ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ รวมทั้งควรมีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบกองทุนฯ ในรูปแบบเงินสนับสนุนและหรือเงินกู้ยืมโครงการของกองทุนฯ ซึ่งจะส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมในระดับชุมชน ทั้งนี้ควรมีการสร้างเครือข่ายองค์กร และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุนในการขับเคลื่อนนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับงานวิจัยของพร ณะมะ และอลงกรณ์ อรรคแสง (2563 : 153-154) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดมหาสารคามผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนากองทุนเพื่อส่งเสริมสตรีในกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดมหาสารคามในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนากองทุนพัฒนาบทบาทสตรีผู้วิจัยได้ประมวลข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาที่ประสบข้างต้นดังนี้การสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจให้แก่สตรีในชนบทเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์และเข้าใจถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อให้โครงการพัฒนาสตรีต่างๆได้รับการยอมรับจากชุมชนมากขึ้นและทำให้สตรีมีความต้องการที่จะเข้าร่วมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมากยิ่งขึ้นจัดระบบการลงทะเบียนหรือรับสมัครสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทางอินเทอร์เน็ตที่มีความสะดวกมีประสิทธิภาพและเป็นปัจจุบันและกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีต้องมีการส่งเสริมในด้านของความรู้ความเข้าใจรวมถึงการศึกษาให้แก่สตรีร่วมด้วย เนื่องจากการสนับสนุนเงินทุนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถพัฒนาบทบาทสตรีได้อย่างแท้จริงต้องมีการสร้างความตระหนักรู้เครื่องความสำคัญของความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรมีการสร้างเครือข่ายองค์กรและการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนในการส่งเสริมสนับสนุน และมีการขับเคลื่อนนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างต่อเนื่อง
- 2) ควรมีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน เข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบกองทุนฯ ในรูปแบบเงินสนับสนุนและหรือเงินกู้ยืมโครงการของกองทุนฯ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเพิ่มรายได้ของสมาชิกกองทุน
- 3) ควรลดขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาอนุมัติโครงการให้มีความกระชับมีความรวดเร็วยิ่งขึ้นและควรเพิ่มอัตราค่าจ้างให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่ เพื่อลงพื้นที่ติดตามเยี่ยมเยียนบ่อยครั้งขึ้นและให้มีความครอบคลุมในทุกกลุ่ม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี ภายใต้บริบทและภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกัน ในพื้นที่จังหวัดหรือภาคอื่นๆ และกลุ่มประชากรอื่นต่อไป
- 2) ควรศึกษากองทุนหรือองค์การการพัฒนาด้านอื่นๆ ที่มีความใกล้เคียงกันทั้งพื้นที่ดำเนินงานและผลการดำเนินงานเพื่อทราบถึงผลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามความต้องการหรือไม่เพื่อเป็นกรณีศึกษาของความก้าวหน้าต่อไป
- 3) ควรศึกษาการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในกลุ่มของสตรีเพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินงาน การปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นแนวทางกระบวนการในการดำเนินงานให้กลุ่มอื่นๆ
- 4) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติด้านปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในด้านอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นงนภัส ไพรศรี และคณะ. (2558). ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในกลุ่มจังหวัดภาคกลางกรุงเทพมหานคร. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 9 (2), 123-134.
- ปิยะนุช เรืองโพน, กฤษฎา นันทเพ็ชร, และกิจฐเขต ไกรवास. (2560). นโยบายและการบริหารนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ชินวัตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. *วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 11 (1), 172-181.

- พชร คณะมะ และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2563). ประสิทธิภาพของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการพัฒนา
บทบาทสตรีจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 7
(1), 151-162
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2556). การเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีในสังคมประชาธิปไตย.
วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 41 (4), 214-228.
- วิชดา ประชุมทอง และ กฤตชน วงศ์รัตน์. (2563). สมรรถนะในการปฏิบัติงานของหัวหน้างานสายการผลิตกับ
ประสิทธิผลขององค์การบริษัท ผลิตภัณฑ์ไม้กระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. 14 (2), 136-151.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านด่านลานหอย. (2559). ประวัติความเป็นมาอำเภอบ้านด่านลานหอย.
ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2563. แหล่งที่มา: <https://district.cdd.go.th/bandanlanhoi/>.

การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร

**Acknowledgement of the Persons with Disparity of their Rights According
to Article 20 of the Act of Empowerment of the Persons with Disparity**

B.E. 2550 : A case study of Phichit Province

อัจฉรา ฉัตรแก้ว และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Atchara Chatkaew and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding author, E-mail: Atchara_poo@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การค้นคว้าในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ระดับการรับรู้สิทธิคนพิการ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้สิทธิคนพิการ และ 3) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ คนพิการ จำนวน 393 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามระหว่าง 0.5-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.865 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ ทดสอบค่า t-test และการทดสอบค่า F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA ส่วน คำถามปลายเปิด โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลเปรียบเทียบ พบว่า ผู้พิการที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่นไม่แตกต่างกัน 3) ผลการปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้พิการยังรับรู้สิทธิได้ไม่ทั่วถึง และไม่ทราบสิทธิตนเอง และยังไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ อีกทั้งไม่มีศูนย์สนับสนุนการฝึกสุนัขเพื่อนำทางให้ผู้พิการทางสายตา ข้อเสนอแนะ พบว่า ภาครัฐและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เชิงรุกเข้าพบผู้พิการถึงบ้าน ต้องให้

* วันที่รับบทความ: 19 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 7 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมกับผู้พิการให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และควรจัดตั้งศูนย์การฝึกสุนัข เพื่อให้ผู้พิการทางสายตามีสุนัขในการนำทาง

คำสำคัญ: การรับรู้สิทธิคนพิการ; พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

Abstracts

The objectives of this research are 1) level of awareness of the rights of persons with disabilities, 2) comparison of personal factors with the perception of rights of persons with disabilities, and 3) problems, obstacles and recommendations for the recognition of the rights of persons with disabilities under Section 20 of the Act. Promotion and Development of the Quality of Life of Persons with Disabilities 2550 : A Case Study in Phichit Province It is a quantitative research. The sample consisted of 393 persons with disabilities. The tool used in the study was a questionnaire with questionnaire consistency between 0.5-1.0 and questionnaire confidence value of 0.865. The statistics used for data analysis were frequency distribution. Percentage, mean, standard deviation And t-test and F-test. One-way ANOVA analysis of variance. Open-ended questions. Using content analysis technique (Content Analysis Technique) in context, presenting in an arrangement of tables. The results of the research were as follows: 1) the recognition of the rights of persons with disabilities under Section 20 of the Promotion and Development of the Quality of Life of Persons with Disabilities Act, B.E. The overall results were at the moderate level. 2) The comparative results showed that people with disabilities with different incomes had opinions on the perception of the rights of persons with disabilities under Section 20 of the Promotion and Development of the Quality of Life of Persons with Disabilities Act B.E. 2550 : The case study in Phichit Province showed statistically significant difference at 0.05 level while other factors were not different. 3) Results of problems, obstacles and recommendations showed that persons with disabilities did not fully realize their rights. And do not know their rights And still being exploited In addition, there is no center to support dog training to guide the visually impaired. Suggestions found that the government and related agencies should encourage local government organizations to proactively publicize their approach to people with disabilities at home. Must focus on Support and encourage people with disabilities to be treated equally. And should establish a dog training center to make the visually impaired people happy in navigation.

Keywords: Acknowledgement of the persons with disparity; Act of Empowerment of the Persons with Disparity

บทนำ

ปัจจุบันความพิการสามารถเกิดได้กับเกือบทุกครอบครัวอันเนื่องจากความเสื่อมทางร่างกายในผู้สูงอายุ ความเจ็บป่วยในผู้สูงอายุบางประเภทส่งผลให้เกิดความพิการ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจึงควรมีการวางกลยุทธ์อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มองถึงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคตอย่างไรก็ตามจุดเริ่มต้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการคือการรับรู้ถึงสิทธิและสวัสดิการคนพิการของรัฐถือเป็นขั้นแรก เพื่อเข้าสู่

ระบบสิทธิคนพิการทั้งในด้านการแพทย์ ผู้ช่วยเหลือคนพิการ การศึกษา การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย เบี้ยความพิการและการประกอบอาชีพ เป็นต้น แม้ว่าจะมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิคนพิการอย่างต่อเนื่อง แต่ระดับการรับรู้ถึงสิทธิต่างๆ (สุกานดา ปัญญาโณม, 2553 : 23)

ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีคนพิการ 2,015,385 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.05 ของคนทั้งประเทศ) ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุร้อยละ 50 เป็นคนที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มากกว่าร้อยละ 50 เป็นความพิการประเภทการเคลื่อนไหวและการได้ยิน จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นสัดส่วนผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นส่งผลต่อเนื่องสู่จำนวนคนพิการที่จะมีแนวโน้มจากผู้สูงอายุกลายเป็นคนพิการมีมากขึ้น เนื่องจากโรคจากความเสื่อมสภาพทางร่างกายที่ส่งผลให้เกิดความพิการและสาเหตุอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งท้าทายกับประเทศไทยในทศวรรษหน้า จากข้อมูลสถิติแห่งชาติ คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุถึงประมาณ มากกว่าร้อยละ 25 ในปี พ.ศ. 2573 ย่อมส่งผลให้มีคนพิการในสัดส่วนมากกว่าปัจจุบัน ในขณะที่อัตราการเกิดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง การมีอัตราผู้สูงอายุและคนพิการที่สูงจะส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขไทย การลดผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขไทย โดยการให้คนพิการรับรู้และเข้าถึงสิทธิคนพิการที่มีอยู่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดูแลตนเองได้ และอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2563 : ออนไลน์)

เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการ เพื่อไม่ให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือจากรัฐ ตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยมีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีภารกิจในการพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมสิทธิคนพิการ อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกับทุกคนในสังคม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 อาทิมตรา 19 กำหนดให้คนพิการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย โดยการลงทะเบียนเพื่อขอมีบัตรประจำตัวคนพิการมาตรา 20 กำหนดให้คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ และความช่วยเหลือจากรัฐ เช่น การรักษาพยาบาลฟรี การศึกษาฟรี เบี้ยความพิการ ผู้ช่วยคนพิการ ล่ามภาษามือ การปรับสภาพที่อยู่อาศัย และการช่วยเหลือทางกฎหมายมาตรา 20/2 ให้องค์กรด้านคนพิการหรือองค์กรอื่นใดที่ให้บริการแก่คนพิการ ได้รับการรับรององค์กรมาตรฐานจากคณะกรรมการ เช่น การมอบโล่องค์กรมาตรฐานด้านคนพิการ มาตรา 20/3, 20/4 การจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการ และมีหน้าที่จัดบริการ ให้การช่วยเหลือเงิน อุปกรณ์ และคำปรึกษาแนะนำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมาตรา 24, 25 กำหนดให้มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้กู้ยืมเงินประกอบอาชีพ โดยไม่เสียดอกเบี้ยมาตรา 33, 34, 35 การจ้างงานในสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐ โดยกำหนดสัดส่วนคนพิการ 1 ต่อลูกจ้างไม่พิการ 100 คน กรณีไม่จ้างงานคนพิการให้จ่ายเงินเข้ากองทุน หรือการจัดบริการอื่นๆ ในลักษณะการส่งเสริมอาชีพคนพิการ แทนการจ้างงานคน

พิกการมาตรา 22 บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการรับรู้สิทธิตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ พ.ศ. 2550 ของคนพิการในเขตจังหวัดพิจิตรถึงปัญหา อุปสรรค หรือเหตุอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถรับรู้ถึงสิทธิของคนพิการเพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปพิจารณาปรับปรุงรวมทั้งเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการรับรู้ถึงสิทธิของคนพิการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัย “การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวินิจฉัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ คนพิการที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดพิจิตร จำนวน 22,247 คน (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการและอาศัยอยู่ในจังหวัดพิจิตร จำนวน 393 คน ในกรณีที่ผู้พิการไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยถามผู้ดูแลผู้พิการ ที่ได้จากการแทนค่าในสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม เป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทความพิการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร ทั้งหมด 10 ด้าน คือ 1. ด้านการแพทย์ 2. ด้านการศึกษา 3. ด้าน

ประกอบอาชีพและการมีงานทำ 4. ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม 5. ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ 6. ด้านข้อมูลข่าวสาร 7. บริการล่ามภาษามือ 8. สิทธิสัตว์นำทาง 9. ด้านเบี้ยความพิการ และ 10. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ของแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) ระหว่าง 0.5-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.865 ตอนที่ 3 ข้อมูลคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร
- 2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการและอาศัยอยู่ในจังหวัดพิจิตร จำนวน 393 คน ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติและผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทความพิการ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ทั้งหมด 10 ด้าน คือ 1. ด้านการแพทย์ 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านประกอบอาชีพและการมีงานทำ 4. ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม 5. ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ 6. ด้านข้อมูลข่าวสาร 7. บริการล่ามภาษามือ 8. สิทธิสัตว์นำทาง 9. ด้านเบี้ยความพิการ และ 10. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย

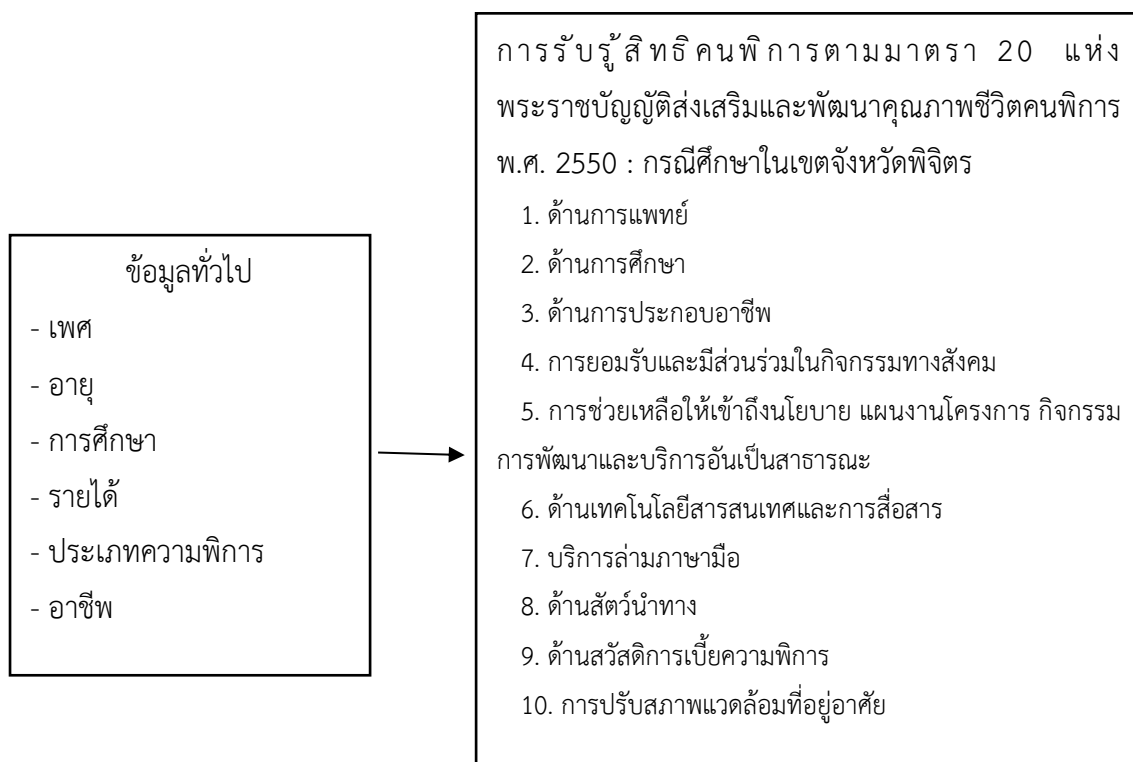
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทความพิการ โดยใช้สถิติ คือ การทดสอบค่า t-test แบบ Two-Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F-Test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) จากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

ตอนที่ 4 ข้อมูลคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงเรื่องการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตรโดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร	ระดับการรับรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการแพทย์	4.31	0.483	มาก
2. ด้านการศึกษา	3.21	0.751	ปานกลาง
3. ด้านประกอบอาชีพและการมีงานทำ	3.38	0.601	ปานกลาง
4. ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	3.21	0.332	ปานกลาง
5. ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ	3.68	0.449	มาก
6. ด้านข้อมูลข่าวสาร	1.82	0.305	น้อย
7. ด้านบริการล่ามภาษามือ	1.58	0.423	น้อย
8. ด้านสิทธิสัตว์นำทาง	1.52	0.308	น้อย
9. ด้านเบี้ยความพิการ	3.48	0.599	ปานกลาง
10. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย	1.64	0.383	น้อย
ภาพรวม	2.78	0.182	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$, S.D.= 0.182) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแพทย์ ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการศึกษา ด้านประกอบอาชีพและการมีงานทำ ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และด้านเบี้ยความพิการ

อยู่ในระดับปานกลาง และด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านบริการล่ามภาษามือ ด้านสิทธิสัตว์นำทางและด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย อยู่ในระบับน้อย

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

ตารางที่ 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	0.406	-	0.685	-	✓
อายุ	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	1.889	0.131	-	✓
การศึกษา	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	1.644	0.179	-	✓
อาชีพ	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	0.807	0.545	-	✓
รายได้	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	3.770*	0.024	✓	-
ประเภท ความพิการ	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	0.868	0.519	-	✓

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้พิการที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และประเภทความพิการ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผู้พิการที่มีรายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

ตารางที่ 3 สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
ผู้พิการยังรับรู้สิทธิได้ไม่ทั่วถึง และไม่ทราบสิทธิเท่าที่ควร และยังไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ	- ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เชิงรุกเข้าพบผู้พิการถึงบ้าน - ต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมกับผู้พิการให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน	89
ยังไม่มีศูนย์สนับสนุนการฝึกสุนัขเพื่อนำทางให้ผู้พิการทางสายตา	- ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดตั้งศูนย์การฝึกสุนัขเพื่อให้ผู้พิการทางสายตามีสุนัขนำทาง	36

จากตารางที่ 3 ในด้านปัญหา อุปสรรค พบว่า ผู้พิการยังรับรู้สิทธิได้ไม่ทั่วถึง และไม่ทราบสิทธิเท่าที่ควร และยังไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ อีกทั้งยังไม่มีศูนย์สนับสนุนการฝึกสุนัขเพื่อนำทางให้ผู้พิการทางสายตา ในด้านข้อเสนอแนะ พบว่า ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เชิงรุกเข้าพบผู้พิการถึงบ้าน ต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมกับผู้พิการให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และควรจัดตั้งศูนย์การฝึกสุนัขเพื่อให้ผู้พิการทางสายตามีสุนัขนำทาง

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 พบว่า การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.78$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแพทย์ ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการศึกษา ด้านประกอบอาชีพและการมีงานทำ ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และด้านเบี้ยความพิการ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านบริการล่ามภาษามือ ด้านสิทธิสัตว์นำทางและด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา บุญคง (2551 : 24) กล่าวว่า คนพิการในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานมากนัก มีเพียงส่วนน้อยที่ได้รับ

การศึกษาในระดับปริญญา ในขณะที่คนพิการส่วนใหญ่ขาดวุฒิการศึกษาทางสายสามัญและบางส่วนไม่ได้เรียนหนังสือ ทำให้คุณสมบัติของคนพิการไม่ตรงตามที่นายจ้างกำหนด แม้จะได้รับการฝึกอาชีพแล้ว แต่ก็ทำให้นายจ้างไม่อาจรับคนพิการเข้าทำงานได้ถึงแม้มีความต้องการจะรับและเห็นถึงความสามารถก็ตาม และสอดคล้องกับงานวิจัยของภคชล มัจฉา (2554 : 13) กล่าวว่า โดยภาพรวมผู้พิการมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของคนพิการในการเข้าถึงบริการของรัฐถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 88.37 โดยมีความรู้ความเข้าใจถูกต้องมากที่สุด คือ ด้านสังคมและสวัสดิการเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 92.31 และผู้พิการมีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้อง มากที่สุด คือ ด้านการศึกษาร้อยละ 18.22 2. ความต้องการและปัญหาของคนพิการที่มีต่อการให้บริการด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เช่นนี้อาจเป็นเพราะคนพิการที่มีอุปสรรคและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือในการเดินทาง รวมทั้งผู้พิการไม่ค่อยทราบสิทธิของตนเอง

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550พบว่า ผู้พิการที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และประเภทความพิการ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผู้พิการที่มีรายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญาธน์ กิตติพัฒนธโนโชติ (2554 : 45) ศึกษาการรับรู้ของผู้ดูแลคนพิการเกี่ยวกับสิทธิคนพิการและสิทธิผู้ดูแลคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในภาพรวมพบว่า อาชีพและประเภทคนพิการที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิคนพิการแตกต่างกัน ความสัมพันธ์กับคนพิการและประเภทคนพิการที่ดูแลแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิผู้ดูแลคนพิการแตกต่างกัน ส่วนการศึกษา อาชีพ และความสัมพันธ์กับคนพิการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิคนพิการและสิทธิผู้ดูแลคนพิการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแต้มพงศ์ ศรีทอง (2554 : 42) ศึกษาเรื่องการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการทางสายตาตามมาตรา 20 พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ อาชีพ ที่แตกต่างกัน มีการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพและการมีงานทำ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านสวัสดิการสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 พบว่า ในด้านปัญหา อุปสรรค พบว่า ผู้พิการยังรับรู้สิทธิได้ไม่ทั่วถึง และไม่ทราบสิทธิเท่าที่ควร และยังถูกเอารัดเอาเปรียบ อีกทั้งไม่มีศูนย์สนับสนุนการฝึกสุนัขเพื่อนำทางให้ผู้พิการทางสายตา ในด้านข้อเสนอแนะ พบว่า ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เชิงรุกเข้าพบผู้พิการถึงบ้าน ต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมกับผู้พิการให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และควรจัดตั้งศูนย์การฝึกสุนัขเพื่อให้ผู้พิการทางสายตามีสุนัขในการนำทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรา เจริญทวีโชค (2560 : 32) กล่าวว่า iva ทัศนคติเห็นต่อลักษณะการจัดสวัสดิการคนพิการของสถานประกอบการ ด้านสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนดมากที่สุด ด้านปัญหาอุปสรรคในการทำงานของคนพิการ พบว่า มีปัญหาอุปสรรคจากปัจจัยภายในองค์กรมากที่สุด ส่วนการพัฒนาการจ้างงานคนพิการ พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคนพิการควรตระหนักให้มีความสำคัญกับพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ควรกระจายความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง เพราะยังมีคนพิการจำนวนมากยังไม่รับรู้สิทธิและไม่รับทราบช่องทางติดต่อขอรับสิทธิพิการได้
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้พิการได้รับสิทธิ และสวัสดิการที่ควรจะได้รับอย่างทั่วถึง โดยลงไปประชาสัมพันธ์เชิงรุก ให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้พิการและญาติผู้พิการได้รับทราบสิทธิที่ควรจะได้รับ
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างความแข็งแกร่งขององค์กรชุมชน ให้เป็นตัวแทนในการดูแลและคอยให้ความช่วยเหลือสำหรับผู้พิการในชุมชนของตนเอง
- 4) ภาครัฐควรผสมผสานการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชน เพื่อเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้พิการรับรู้สิทธิและมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางกาย ทางใจ และทางสังคม

5)หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบบัตรประจำตัวคนพิการ ควรบรรจุข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการในบัตร เช่น การบรรจุหมายเลขสายด่วนคนพิการ ข้อมูลสิทธิคนพิการในรูปแบบ QR Code เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ควรศึกษาสภาวะของผู้พิการต่อการได้รับสวัสดิการและสิทธิของผู้พิการต่อการบริหารจัดการของภาครัฐ
- 2) ควรศึกษาความต้องการของผู้พิการต่อการดำเนินชีวิต ในพื้นที่และในเขตจังหวัดอื่นๆ
- 3) ควรศึกษาการรับรู้สิทธิการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มความพิการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แน่ชัด สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมและพัฒนาชีวิตคนพิการ. (2563). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการแบ่งตามภูมิภาคของประเทศ ไทย 2562-2563. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา : <http://dep.go.th/Content/View/4232/1>.
- แต้มพงศ์ ศรีทอง. (2554). *การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการทางสายตา ตาม มาตรา 20 พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภคชล มัจฉา. (2554). *แนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านการให้บริการด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- ริญญารัตน์ กิตติพัฒน์ธนโชติ. (2554). *การรับรู้ของผู้ดูแลคนพิการเกี่ยวกับสิทธิคนพิการและสิทธิผู้ดูแลคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรษา เจริญทวีโชค. (2560). *แนวทางการพัฒนาการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบ การกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกัญญา บุญคง. (2551). *แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการ ใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกานดา ปัญญาโณม. (2553). *การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

**The Study of Social Welfare Management for the Elderly in
Kamphaengdin Sub-district Administrative Organization,
Sam Ngam District, Phichit Province**

รัตติกานต์ อินทร์สุข และ ธนัสถา โรจนตรากุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Rattikarn Insuk and Tanastha Rojanatrakul

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : rattikarn.may13@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมใน และ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ จำนวน 246 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจงในสูตรของ Taro Yamane และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test (One Way ANOVA) และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้สูงอายุของที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุนั้นต้องเน้นในการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาผู้สูงอายุแบบด้วยตนเอง ครอบครัวและแบบมีส่วนร่วมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานในพื้นที่ ดังนี้ การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุด้วยตัวของท่านเอง การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยครอบครัว การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยหน่วยงานในท้องถิ่น การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยชุมชน

คำสำคัญ: การจัดสวัสดิการสังคม; ผู้สูงอายุ; องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน

Abstracts

This research study aims to study the opinions of the elderly on social welfare provision. To compare opinions of the elderly towards social welfare management in and to study guidelines for social welfare management for the elderly in Kamphaeng Din Sub-District Administrative Organization, Sam Ngam District, Phichit Province. This research study was conducted in accordance with quantitative research methodology and qualitative research. The population and sample were 246 elderly subjects obtained by Taro Yamane's formula representation and four key informants. The research instrument was a data analysis questionnaire using statistics, frequency, percentage, mean, deviation. Standardized t-test, F-test (One Way ANOVA) and interview form. Data analysis Using content analysis techniques, contextual content, information synthesis according to objectives. The results of the research were as follows: 1. Opinion of the elderly on social welfare arrangements for the elderly in Kamphaeng Din Sub-District Administrative Organization, Sam Ngam District, Phichit Province. Overall, the overall level was at a high level. 2. The comparative results showed that the elderly with different personal factors had opinions on the social welfare management system for the elderly in the area of Kamphaeng Din Sub-District Administrative Organization, Sam Ngam District, Phichit Province. 3. Guidelines for the provision of welfare for the elderly must focus on the care and assistance. And develop the elderly by themselves Family and participation in both the sub-district administration organization and local agencies as follows: Social welfare arrangements for promoting the development of the well-being of the elderly by yourself. Social welfare provision for promoting the development of well-being of the elderly by their families. Social welfare provision for promoting the development of well-being of the elderly by local authorities. Social welfare provision for promoting the development of well-being of the elderly by the community.

Keywords: Social Welfare Management; Elderly; Kamphaengdin Sub-district Administrative Organization

บทนำ

ประเทศไทยจึงเรียกได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างถาวร จากนโยบายประชากรและการวางแผนครอบครัวที่ประสบความสำเร็จในอดีต รวมถึงความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี มีอายุยืนยาวขึ้น มีการศึกษา ทักษะและความรู้ดีขึ้น ผลสำเร็จดังกล่าวมีผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์และอัตราประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ขณะที่ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี 2573 คนไทยเกือบ 1 ใน 4 จะเป็นประชากรผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ที่สำคัญ คือ กำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานมีแนวโน้มลดลงจนอาจจะนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงานและกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ขณะเดียวกันภาระการพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานในการดูแลเด็กและ

ผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น ผู้สูงอายุมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยและสุขภาพมากขึ้น ทั้งในด้านที่อยู่อาศัย การบริการด้านสุขภาพและการดูแล การประกันสุขภาพ ประกันชีวิต ตลอดจนการออมเพื่อคุณภาพชีวิตในช่วงชราภาพ ฯลฯ ขณะเดียวกันแนวโน้มการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังภาวะทุพพลภาพ โรคที่มีสาเหตุมาจากการเสื่อมสภาพของอวัยวะและโรคสมองเสื่อมในผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนสูงขึ้น ซึ่งจะมีส่วนทำให้งบประมาณด้านการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ผู้สูงอายุมีความต้องการและมีความจำเป็นในการได้รับสวัสดิการสังคมจากรัฐหรือจากภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อต้องการให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี จะเห็นได้ว่าการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุประสบปัญหาในหลายรูปแบบ ดังนี้ขาดการบูรณาการ ขาดความต่อเนื่อง ขาดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้กับผู้สูงอายุยังไม่เพียงพอ ผู้สูงอายุขาดการรับรู้และความเข้าใจในสิทธิของผู้สูงอายุ การจัดบริการที่ภาคประชาชนไม่มีส่วนร่วมทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือประเด็นสำคัญมีการดำเนินงานแยกส่วนไม่มีลักษณะบูรณาการและมีอุปสรรค อำนาจในการสั่งการ กลไกการขับเคลื่อนขาดความต่อเนื่องทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ จึงเป็นผลให้ไม่บรรลุเป้าหมาย (วิจิตตรา พ่วงท่าโก, 2557 :19)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นองค์กรภาครัฐที่รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชนรวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาสไว้ในหมวด 2 มาตรา 16(10) ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17 (27) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์พัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับเทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนตามพระราชบัญญัติข้างต้น จึงได้กำหนดให้จัดทำแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 โดยให้มีการถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตและเรื่องการส่งเสริมอาชีพให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส การนันทนาการ การส่งเสริมกีฬาหรือการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงการสาธารณสุข เช่น การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบันการจัดบริการสาธารณะในด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ได้มีการดำเนินการถ่ายโอนอำนาจ

หน้าที่ งบประมาณและบุคลากรบางส่วนจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปให้ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ (กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546 : 43)

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เป็นการเฉพาะ ตั้งแต่มาตรา 281 ถึง มาตรา 290 เพื่อกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า รัฐต้องให้ความสำคัญกับท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลประชาชนในท้องถิ่น และได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุไว้ดังนี้ คือ มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการซึ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ มาตรา 80 (1) โดยสรุปคือ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ได้แก่ ค้ำครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชนรวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ และผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณค่าชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ จากภารกิจที่รับการถ่ายโอนและกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นย่อมจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจเพิ่มมากขึ้นและภารกิจหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญคืองานสวัสดิการสังคม งานสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มสูงขึ้น จนอาจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรการในการรองรับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านความรู้การจัดการทรัพยากรและบริการทางสังคม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน ประชากรทั้งสิ้น 3,414 คนแยกเป็นชายจำนวน 1,663 คน หญิงจำนวน 1,751 คน จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,117 ครัวเรือนและมีผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป) รวมทั้งสิ้น 640 คนในปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นซึ่งโครงสร้างประชากรมีผลต่อสภาพทางสังคม สภาวะเศรษฐกิจและการจ้างงาน ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดินอย่างต่อเนื่องในระยะยาวจากปัญหาและข้อเท็จจริงตามเหตุผลของสภาพการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร (องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน, 2563 : ออนไลน์)

ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต โดยมุ่งหวังให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้สูงอายุ สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้มากที่สุด และสามารถนำมาใช้ประกอบการกำหนดแผนระยะยาวที่เหมาะสม ให้เป็นรูปธรรมสำหรับรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ จึงมีความสำคัญในลำดับต้นและยังเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมให้บรรลุเป้าหมายและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร มีจำนวน ทั้งหมด 640 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน, ข้อมูลการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุ, 2563: 23)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร มีจำนวนทั้งหมด 246 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (Taro Yamane : 1990) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งหมด 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ สถานภาพการสมรส การศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะที่อยู่อาศัย โรคประจำตัว แบบสอบถามเป็นลักษณะเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร รวม 7 ด้าน ดังนี้ 1) สวัสดิการด้านการศึกษา 2) สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย 3) สวัสดิการที่อยู่อาศัย 4) สวัสดิการประกันสังคม 5) สวัสดิการนันทนาการ และกีฬา 6) สวัสดิการการให้บริการสังคมทั่วไป

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

2.2 แบบสัมภาษณ์ ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 246 ชุด

โดยผู้วิจัยได้ลงไปดำเนินการเก็บแบบสอบถามกับนักพัฒนาชุมชนที่ได้รับมอบหมายงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ สถานภาพการสมรส การศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะที่อยู่อาศัย โรคประจำตัวแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร รวม 7 ด้าน ดังนี้ 1) สวัสดิการด้านการศึกษา 2) สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย 3. สวัสดิการที่อยู่อาศัย 4. สวัสดิการประกันสังคม 5. สวัสดิการนันทนาการและกีฬา 6. สวัสดิการการให้บริการสังคมทั่วไป โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

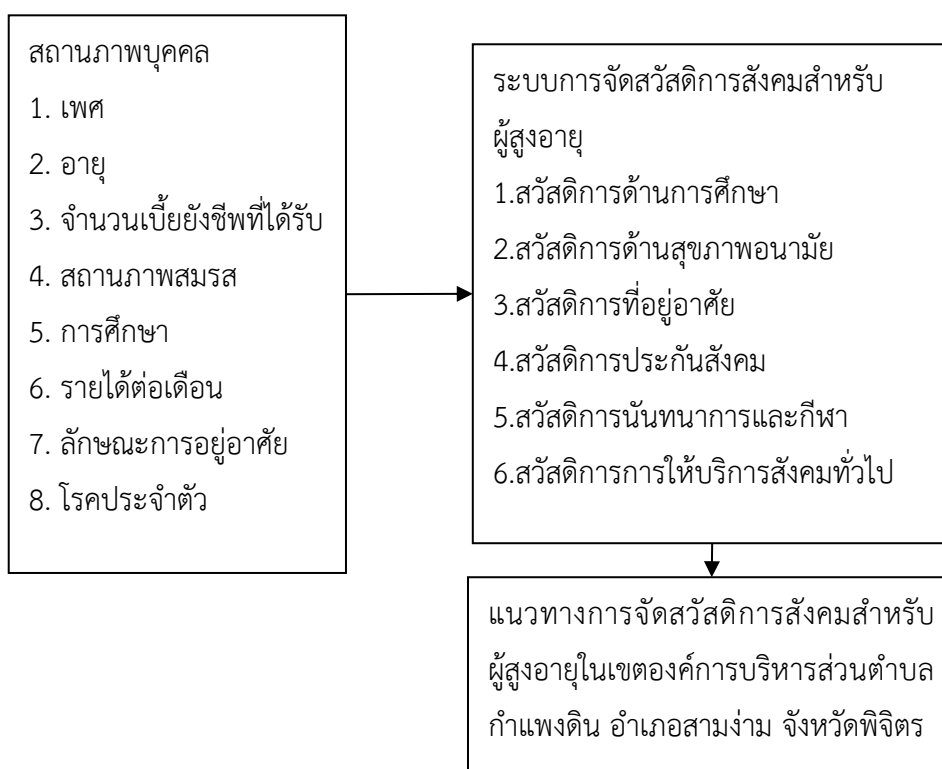
ส่วนที่ 3 วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติการทดสอบค่า t-test แบบ Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F-Test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และจากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

2. แบบสัมภาษณ์

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องและนำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตาม
วัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม

(n=246)

ระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการศึกษา	3.17	0.811	ปานกลาง
ด้านสุขภาพอนามัย	4.60	0.269	มากที่สุด
ด้านที่อยู่อาศัย	4.13	0.554	มาก
ด้านประกันสังคม	4.63	0.274	มากที่สุด
ด้านนันทนาการและกีฬา	4.20	0.635	มาก
ด้านการบริการสังคมทั่วไป	4.28	0.602	มาก
ภาพรวม	4.17	0.277	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.277) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประกันสังคม ด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริการสังคมทั่วไป ด้านนันทนาการและกีฬา ด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก และด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

(n=246)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การจัดสวัสดิการสังคม	-0.002	-	0.999	-	✓
อายุ	การจัดสวัสดิการสังคม	-	0.128	0.943	-	✓
จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ	การจัดสวัสดิการสังคม		0.128	0.943	-	✓
สถานภาพสมรส	การจัดสวัสดิการสังคม		2.369	0.096	-	✓
การศึกษา	การจัดสวัสดิการสังคม	-	0.837	0.475	-	✓
รายได้ต่อเดือน โดยประมาณ	การจัดสวัสดิการสังคม	-	2.043	0.073	-	✓
ลักษณะที่อยู่อาศัย	การจัดสวัสดิการสังคม	-	0.638	0.529	-	✓
โรคประจำตัว	การจัดสวัสดิการสังคม	1.770	-	0.078	-	✓

จากตารางที่ 2 ผู้สูงอายุของที่มี เพศ อายุ จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ สถานภาพสมรส ลักษณะที่อยู่
อาศัย การศึกษาและรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ โรคประจำตัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการ
สังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน
จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเลือกแบบจำเพาะ
เจาะจง ผู้วิจัยสรุปแนวทางในการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ดังนี้
แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดินนั้น ต้องเน้นการจัด
สวัสดิการให้ผู้สูงอายุเพื่อเป็นการพัฒนาสุขภาพะ ทางกาย ทางสังคม ทางจิต และทางปัญญาให้ดีขึ้น ควร
ดำเนินการตามแนวทางในการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ดังนี้ 1.

การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุด้วยตัวของท่านเอง 2. การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยครอบครัว 3. การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยหน่วยงานในท้องถิ่น 4. การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยชุมชน ดังนั้นแนวทางการดูแลผู้สูงอายุทั้ง 4 แนวทาง เป็นแนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อดูแลผู้สูงอายุ เน้นในการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาผู้สูงอายุแบบด้วยตนเอง ครอบครัวและมีส่วนร่วม แต่ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการดำเนินการจัดทำแผนชุมชนในการจัดการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีการดำเนินการด้านการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน เช่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ สถาบันวิชาการในแต่ละชุมชนด้วย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับดูแลผู้สูงอายุในชุมชนต่อไป

อภิปรายผล

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างงาม จังหวัดพิจิตร

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างงาม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประกันสังคม ด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริการสังคมทั่วไป ด้านนันทนาการและกีฬา ด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก และด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหมัดเฟาชีรูบามา และกฤษดา มงคลศรี (2560 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอลาดใหญ่การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้านร่างกายด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุรวมถึงเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาได้ตรงกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประชากรคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองควนลังจังหวัดสงขลา จำนวน 5,368 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 65.1 มีอายุระหว่าง 60-65 ปีมากที่สุดร้อยละ 83.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 59.2 และร้อยละ 54.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างมี

ความต้องการสวัสดิการสังคม ทั้ง 3 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านร่างกาย เท่ากับ 4.90 ด้านความมั่นคงปลอดภัย เท่ากับ 4.87 และด้านความต้องการทางสังคม เท่ากับ 4.63 ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสมอ ขัตพล (2559 : 31) ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ คุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์ของการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า มีการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการรักษาในระดับสูงสุดรองลงมาคือด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว และด้านที่มีการจัดสวัสดิการสังคมในระดับต่ำสุด คือ ด้านที่พักอาศัย คุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ของการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือการจัดสวัสดิการด้านนันทนาการกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย และมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำสุดคือสวัสดิการด้านสุขภาพ การรักษาพยาบาล กับคุณภาพชีวิตด้าน จิตใจ ซึ่งในแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้การช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ผู้สูงอายุและกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ รวมทั้งการจัดบริการครอบครัวอุปการะ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างมั่ง จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้สูงอายุของที่มี เพศ อายุ จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ สถานภาพสมรส ลักษณะที่อยู่อาศัย การศึกษา และรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ โรคประจำตัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างมั่ง จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจริวัฒนา กล้าหาญ (2559 : บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความต้องการรับสวัสดิการสังคมและพัฒนาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 220 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์และแนวทางการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t-test และ F-test (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการรับสวัสดิการสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพศชายมีความต้องการรับสวัสดิการสังคมมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) กลุ่มรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการรับสวัสดิการสังคม

มากกว่ากลุ่มรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท และกลุ่มรายได้ 5,000-9,999 บาท มีความต้องการรับสวัสดิการสังคมมากกว่ากลุ่มรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ส่วนกลุ่มอายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความต้องการรับสวัสดิการสังคมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P < .05$) แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพพบว่า ควรมุ่งเน้นไปที่ความต้องการรับสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่มีความต้องการอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสุขภาพ ด้านที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และด้านการสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี ซึ่งควรประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันหลากหลายปัจจัยในลักษณะการดูแลเป็นเครือข่าย เป็นสิ่งที่ช่วยให้การดูแลผู้สูงอายุสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนซึ่งรวมถึงตัวผู้สูงอายุเองด้วย อันจะทำให้บริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างงาม จังหวัดพิจิตร

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดินนั้น ต้องเน้นการจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุเพื่อเป็นการพัฒนาสุขภาพ ทางกาย ทางสังคม ทางจิต และทางปัญญาให้ดีขึ้น ควรดำเนินการตามแนวทางในการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ดังนี้ 1. แนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุด้วยตัวของท่านเอง 2. แนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุโดยครอบครัว 3. แนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุโดยหน่วยงานในท้องถิ่น 4. แนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุโดยชุมชน ดังนั้นแนวทางการดูแลผู้สูงอายุทั้ง 4 แนวทาง เป็นแนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อดูแลผู้สูงอายุ เน้นในการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาผู้สูงอายุแบบด้วยตนเอง ครอบครัวและมีส่วนร่วม แต่ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการดำเนินการจัดทำแผนชุมชนในการจัดการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีการดำเนินการด้านการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน เช่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ สถาบันวิชาการในแต่ละชุมชนด้วย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวดี ภาษิตานนท์ (2560 : 35) การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา เขตบางแค” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของเขตบางแคในปัจจุบัน และวิเคราะห์ความเพียงพอ การตอบสนอง การเข้าถึง และประสิทธิภาพของการให้บริการดังกล่าว ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมด้าน

สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในเขตบางแค โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในเขตบางแค 10 คน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตบางแคฝ่ายละ 1 คน ได้แก่ ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ฝ้ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ และฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าการจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครมีการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2557 – 2560) ซึ่งเป็นการบริการพื้นฐานด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาตามมิติด้านการรักษา การป้องกัน และการส่งเสริม พบว่า ในมิติด้านการรักษา นอกจากการให้บริการของโรงพยาบาลราชพิพัฒน์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลรัฐเพียงแห่งเดียวแล้ว สำนักงานมัย กรุงเทพมหานคร ยังได้จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุข 40 บางแค ซึ่งมีทั้งหมด 5 สาขา แต่ครอบคลุมเพียง 3 แขวง ยกเว้นแขวงบางแค สำหรับมิติด้านการป้องกันและการส่งเสริม นั้น สำนักงานเขตบางแคมีโครงการที่ดำเนินการโดยฝ่ายต่าง ๆ ข้างต้นทั้งหมด 9 โครงการ แต่โครงการเหล่านี้ไม่ได้มุ่งบริการผู้สูงอายุโดยตรง ดังนั้น การบริการด้านสุขภาพของสำนักงานเขตบางแคจึงยังไม่เพียงพอ ทั้งถึง และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นสถานที่ใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและเรียนรู้ร่วมกัน
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์ ข่าวสารงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในหลายๆช่องทาง เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับทราบข่าวสารต่อสวัสดิการสังคมที่ตนเองจะได้รับ
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปร่วมพูดคุยตามบ้านของผู้สูงอายุให้อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้รับทราบปัญหาได้กว้างขึ้นและมากขึ้น เพื่อดูปัญหาให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ ไม่ใช่ปัญหาที่มาจากประชากรเพียงอย่างเดียว
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการจัดการความรู้แบบ KM การให้บริการที่ดี เพื่อเป็นการอบรมและพัฒนาศักยภาพในการให้บริการกับผู้สูงอายุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่นำความรู้ไปใช้ในการให้บริการกับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจะได้รับผลประโยชน์จากการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมของเจ้าหน้าที่อย่างทั่วถึง
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุนส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ให้บริการผู้สูงอายุตามแนวทางการพัฒนาการให้บริการแบบ Service Mind เพื่อให้การบริการของเจ้าหน้าที่มีคุณภาพ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ

องค์กร และการให้บริการกับผู้สูงอายุควรเป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการสวัสดิการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรจะมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสรุปและหารูปแบบในการให้บริการงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมไปด้วย
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในกระบวนการให้บริการงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ในบริบทที่แตกต่างกันตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- 3) ควรมีการศึกษาความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นงานสวัสดิการสังคม
- 4) ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสนับสนุนและส่งเสริมของทางเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดกิจกรรมและโครงการเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาของทางเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). *การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2552). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีแผนปฏิบัติการ และการติดตามประเมินผล). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://www.dla.go.th/servlet/EbookServlet>.
- จริวัฒนา กล้าหาญ. (2559). *แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอมะนัง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์สาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิจิตตรา พ่วงท่าโก. (2557). *รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมอันพึงประสงค์ของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ศุภวจิ ภาษิตานนท์. (2560). *การจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาเขตบางแค*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ). สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- เสมอ ขัตพล. (2559). *การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี*. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- หมัดฟาซี รูบามา และกฤษฎา มงคลศรี. (2560). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภหาดใหญ่*. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10. วันที่ 20 มีนาคม 2560 ณ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน. (2563). *แผนพัฒนาสามปี (2563-2566)*. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.kampangdinlocal.go.th/>

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
จังหวัดพิษณุโลก

**Factors an affecting the commitment of personnel under the Royai
Institute, Phitsanulok Province**

สุภาวิณี กองแก้ว และ ธนัสสา โรจนตรากุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Suphawinee Kongkaew and Thanattha Rojanatrakoon
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : suphawinee.2528@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษา คือ 1. ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร 2.ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร และ 3. แนวทางการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกจังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากร คือ บุคลากรวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก และบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช รวมทั้งสิ้น 292 คน โดยใช้เก็บจากประชากรทั้งหมด และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.5-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.929 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method วิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยจำแนก คือ ด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการ ด้านการนิเทศงาน และด้านความมั่นคงในงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก คือ 1. การสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน 2. การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร 3. การปรับปรุง พัฒนา ระบบสวัสดิการ

คำสำคัญ: ปัจจัย; การส่งเสริมความผูกพัน; บุคลากรในสถาบันพระบรมราชชนก; จังหวัดพิษณุโลก

Abstracts

This research study aims to study as follows: 1. Factors affecting employee engagement. 2. Relationship between factors affecting personnel engagement and 3. Guidelines for promoting personnel engagement under the Royal Institute of Phitsanulok Province. It is a research method. During the quantitative research And qualitative research. Population is personnel of Sirindhorn College of Public Health. Phitsanulok Province And personnel of Boromarajonani College of Nursing, Phuttachinarat, a total of 292 people. The research instruments were questionnaires and interviews. The questionnaire's consistency index was between 0.5-1.0 and the questionnaire's confidence value was 0.929. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. Multiple regression analysis by selecting independent variables using Enter Method. Interview analysis of key informants according to research objectives. Using content analysis techniques for context, the research found that 1) factors affecting personnel engagement Under the royal institute Phitsanulok Province Overall, the overall level was at a high level. 2) The results of the hypothesis testing showed that the supporting factors were compensation and benefits. Supervision And in terms of job security Have relationship with personnel engagement Under the royal institute Phitsanulok Province 3) Guidelines for promoting engagement of personnel under the Royal Crown Institute are: 1. Creating a good working environment 2. Strengthening incentives for employees to work. 3. Improving and developing the welfare system

Keywords: Factors; Affecting the Commitment; Ersonnel under the Royai Institute; Phitsanulok Province

บทนำ

โลกทางการบริหารในยุคสมัยปัจจุบันย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือองค์กรเอกชนล้วนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและเจริญก้าวหน้าในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว องค์กรใดจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายปัจจัย ทรัพยากรมนุษย์ก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยในการผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการให้มีประสิทธิภาพและเป็นการสำคัญในการนำพาองค์กรขับเคลื่อนไปข้างหน้าสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จึงนับได้ว่าการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนองค์กรยุคปัจจุบัน ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่ทุกองค์กรหันมาใส่ใจในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น เพราะนี่คือขุมพลังสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและก้าวไปข้างหน้าได้อย่างไร้ขีดจำกัดการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดีไม่ใช่ว่าให้ความสำคัญที่เรื่องอัตราจ้างเพียงอย่างเดียว แต่ควรหันมาใส่ใจการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรด้วย เพราะทุกคนต้องการความก้าวหน้าและพัฒนาศักยภาพในชีวิตการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นกลยุทธ์สำคัญขององค์กร จะต้องใส่ใจดำเนินการอย่างรอบคอบและจริงจัง เพราะหากการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลทำได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว บุคคลในองค์กรก็จะมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้การทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพตามมาด้วย แล้วแน่นอนว่าท้ายที่สุดองค์กรก็จะประสบความสำเร็จทั้งยัง

เพิ่มศักยภาพขององค์กรให้มากยิ่งขึ้น ในจุดนี้ทั้งบุคลากรและองค์กรเองก็ก้าวหน้าไปพร้อมกันด้วยปัจจัยสำคัญของการบริหารนั้นประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญ 4 ประการ นั่นก็คือ มนุษย์, เงินทุน, วัสดุอุปกรณ์ต่าง, และการบริหารจัดการ ใน 4 ประการนี้ส่วนที่มีความสำคัญที่สุดเห็นจะเป็นมนุษย์นั่นเอง เพราะนี่คือทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์มากที่สุดในการบริหารจัดการแต่ละองค์กร บุคคลที่มีศักยภาพย่อมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้องค์กรพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพในคราวเดียวกันด้วย การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้องค์กรเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างไม่สะดุด หน้าที่ในการบริหารจัดการบุคคลนี้ถือว่าเป็นภารกิจสำคัญอย่างยิ่ง (วิเชียร วิทยอุดม, 2547 : 8).

ในยุคปัจจุบันการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์นั้นก็ได้จำกัดขอบเขตอยู่แค่การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กรเท่านั้น แต่ยิ่งไปกว่านั้นยังมีสิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปคือ การปลูกฝังหรือสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรภายในองค์กรเกิดพึงพอใจ ความผูกพัน ความซื่อสัตย์ และจงรักภักดีที่จะร่วมมือและปฏิบัติงานให้กับองค์กรตลอดไป โดยองค์กรจะต้องใส่ใจดูแลรักษาความก้าวหน้าในอาชีพการงานให้กับบุคลากร อันจะส่งผลให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างชื่อเสียง และสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและยากลำบาก แต่การที่องค์กรจะคาดหวังและมุ่งผลให้บุคลากรภายในองค์กรปฏิบัติเช่นนั้นได้จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เป็นแรงเสริมเพื่อกระตุ้นและคอยผลักดันให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรเมื่อพนักงานมีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรก็จะส่งผลให้เกิดแรงผลักดัน แรงจูงใจ และกระตุ้นให้พนักงานพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อปฏิบัติงานหรือหน้าที่ของตนจนสุดความสามารถให้กับองค์กรเพราะด้วยความรู้สึกที่ว่าตนเองก็มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าขององค์กรเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ความผูกพันต่อองค์กรก็ยังคอยทำหน้าที่ประสานและเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างความต้องการของบุคลากรขององค์กรให้สอดคล้องไปด้วยกันกับเป้าหมายขององค์กรอีกด้วย (ณัฐพันธุ์ เชนรนนท์, 2551 : 18).

ความผูกพันต่อองค์กรเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในการธำรงรักษาบุคลากรให้อยู่กับองค์กรและสามารถปฏิบัติงานให้กับองค์กรและมีความสำคัญยิ่งต่อองค์กรกล่าวคือ ความผูกพันต่อ องค์กรสามารถใช้ทำนายอัตราการเข้าออกลาออกและการเปลี่ยนงานเป็นตัวแปรสำคัญอย่างหนึ่งในการทำนายแรงจูงใจในการเข้างานและเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรในองค์กรสามารถทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากความรู้สึกในความเป็นเจ้าของร่วมภายในองค์กร เป็นตัวเชื่อม ประสานระหว่างความต้องการของบุคคลในองค์กรกับเป้าหมายขององค์กร เพื่อช่วยให้องค์กร บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เนื่องจากเมื่อพนักงานเกิดความผูกพันกับงานย่อมทุ่มเทแรงกายแรงใจ ให้กับงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร ส่งผลให้องค์กรสามารถที่จะบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้และมีส่วนเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรการสร้าง ความผูกพันต่อองค์กรให้เกิดแก่บุคลากร จึงเป็นเรื่องสำคัญที่องค์กรทุก ๆ องค์กรไม่ควรละเลยและควรสนใจที่จะส่งเสริมให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กร และอยู่กับ องค์กรได้นานในส่วนของการปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรนักวิชาการ

ได้เสนอไว้หลายแนวคิด ดังเช่น Steers Porter (1977 : 46-56) ได้เสนอแบบจำลองปัจจัยสภาพแวดล้อมมีผลต่อความผูกพัน ขององค์กร 3 ประการคือ 1) ลักษณะบุคคล เช่น โอกาสประสบความสำเร็จการศึกษา อายุ 2) ลักษณะงาน เช่นความท้าทายในงาน โอกาสที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ 3) ประสพการณ์ทำงาน ซึ่งมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรทำให้เกิดความปรารถนาอยู่ในองค์กรอย่างตั้งใจและจะคงรักษาสภาพไว้และปฏิบัติงานอย่างเต็ม

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช เป็นหน่วยงานราชการที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยกลุ่ม 6 กลุ่มงาน ดังนี้ (1) กลุ่มงานบริหาร ประกอบด้วย งานธุรการ งานการเงิน งานทรัพยากรบุคคล งานพัสดุ งานอาคารและสถานที่ (2) กลุ่มงานวิชาการ ประกอบด้วย งานสนับสนุนวิชาการ ภาควิชาทันตสาธารณสุขศาสตร์ ภาควิชาสาธารณสุขศาสตร์ ภาควิชาการแพทย์แผนไทย ภาควิชาเภสัช (3) กลุ่มงานวิจัย (4) กลุ่มงานบริการวิชาการ (5) กลุ่มงานกิจการนักศึกษา (6) กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผน และงานประกันคุณภาพการศึกษา ที่ผ่านมาทั้ง 2 แห่งมีบุคลากรที่สมัครใจขอรับการโอนย้าย สอบเลื่อนขั้นออกนอกองค์กร และขอไปช่วยราชการนอกองค์กรเป็นจำนวนมากจึงทำให้บุคลากรมีจำนวนลดลงส่งผลให้งานที่ปฏิบัติขาดความต่อเนื่อง ทำให้งานขาดประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาองค์กร และการบริหารจัดการบุคลากรภายในองค์กรเพราะหากบุคลากรทุกคนมีความผูกพัน มีความจงรักภักดีต่อองค์กร และในขณะเดียวกันองค์กรก็สามารถตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของบุคลากรได้แล้วในที่สุด องค์กรก็จะบรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกจังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดพิษณุโลก” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวินิจฉัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ บุคลากรวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 171 คน และบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช จำนวน 121 คน รวมทั้งสิ้น 292 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 6 คน โดยการเลือกกลุ่มประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบ ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยฯ ภูมิสำเนา โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดพิษณุโลก คือ 1) ปัจจัยเชิงใจเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับงานโดยตรงและสร้างความรู้สึที่ดีกับงาน คือ ความสมฤทธิ์ผลในการทำงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่น่าสนใจ ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้า และ 2) ปัจจัยค้ำจุนเป็นปัจจัยที่สร้างความไม่พอใจ และไม่มีความสุขในการทำงาน หากไม่ได้รับการตอบสนอง คือ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การนิเทศงาน นโยบายและการบริหารองค์กรสภาพแวดล้อมในการทำงาน ชีวิตส่วนตัว และความมั่นคงในงาน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก มีต่อองค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร 2) ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร และ 3) ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์กร

ทั้งส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.5-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบถามเท่ากับ 0.929

2.2 แนวทางการสัมภาษณ์

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
4. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขอหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อผู้อำนวยการวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก และผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช
- 2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับบุคลากรของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกและบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช รวมทั้งสิ้น 292 คน ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขอหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์
- 2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้
- 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากร
 ดังนี้

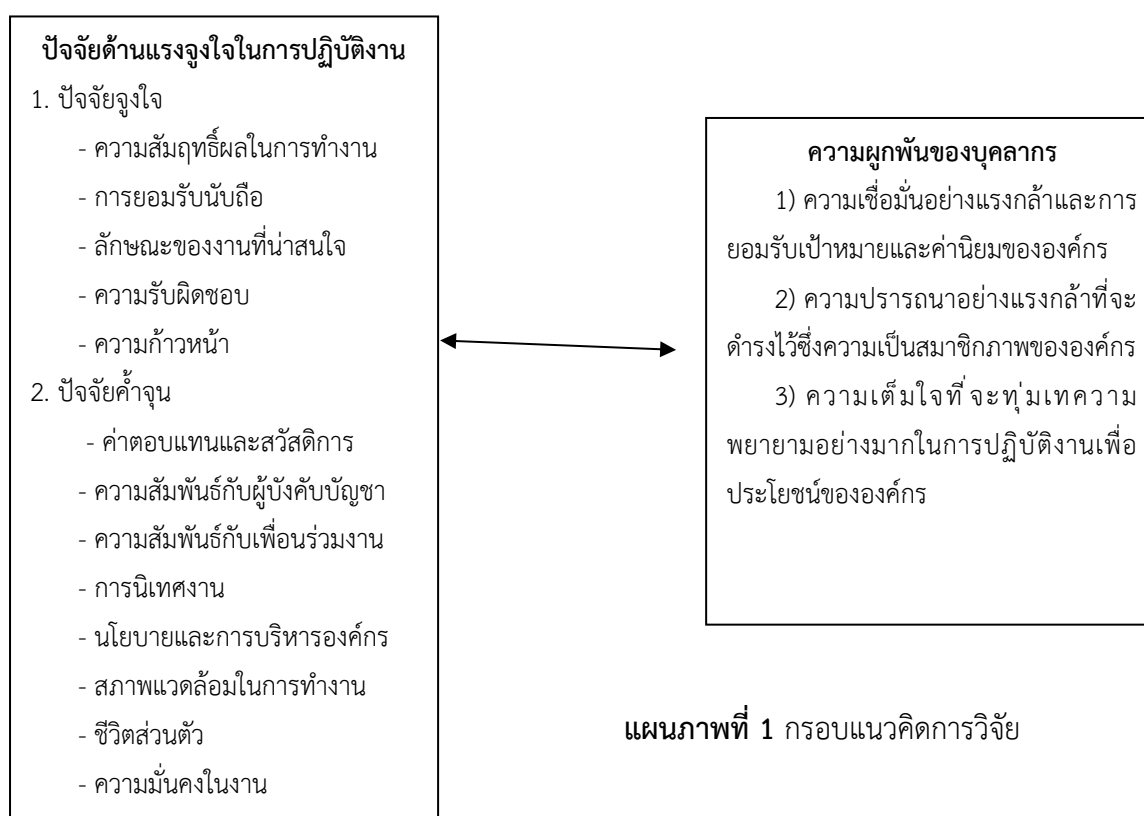
1) อธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง
 งาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยฯ ภูมิสำเนา สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่
 (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage)

2) อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
 กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดพิษณุโลก และอธิบายความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดพระบรมราชชนก จังหวัด
 พิษณุโลก สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปล

4.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ โดยการ
 วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter
 Method เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราช
 ชนก กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องและนำมาประมวลเป็นกรอบ
 แนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก

(N=292)

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัด สถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
ปัจจัยเชิงใจ			
ด้านความสำเร็จของงาน	4.11	0.578	มาก
ด้านการยอมรับนับถือ	4.15	0.674	มาก
ด้านลักษณะของงานที่น่าสนใจ	3.85	0.553	มาก
ด้านความรับผิดชอบ	4.04	0.568	มาก
ด้านความก้าวหน้า	3.94	0.692	มาก
ปัจจัยค้ำจุน			
ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	3.83	0.541	มาก
ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	3.94	0.641	มาก
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.84	0.661	มาก
ด้านการนิเทศงาน	3.84	0.608	มาก
ด้านนโยบายและการบริหารองค์กร	4.12	0.574	มาก
ด้านสภาพการทำงาน	3.78	0.617	มาก
ด้านชีวิตส่วนตัว	3.72	0.641	มาก
ด้านความมั่นคงในงาน	4.05	0.606	มาก
ภาพรวม	3.94	0.366	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.94$, $\sigma=0.366$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับนับถือ ด้านนโยบายและการบริหารองค์กร ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความ

รับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านลักษณะของงานที่น่าสนใจ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านสภาพการทำงาน และด้านชีวิตส่วนตัว อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร

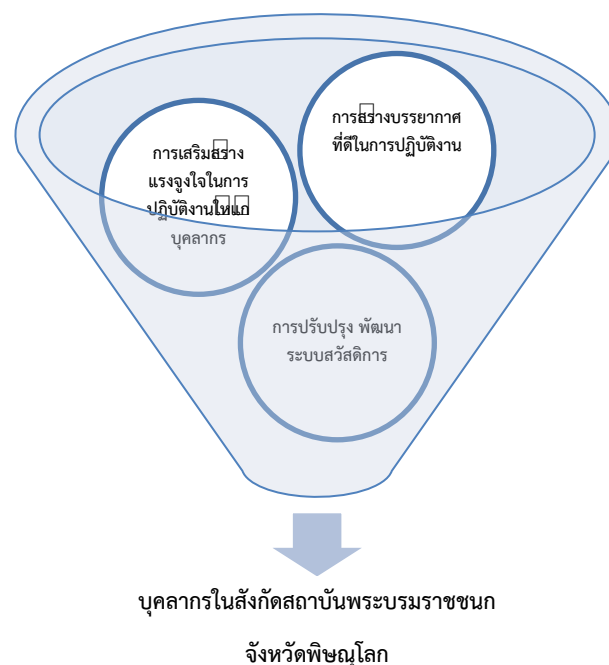
ตัวแปร	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ปัจจัยเชิงใจ					
ด้านความสำเร็จของงาน	-.162	.102	-.198	-1.588	.114
ด้านการยอมรับนับถือ	-.009	.077	-.013	-.115	.909
ด้านลักษณะของงานที่น่าสนใจ	-.111	.092	-.130	-1.215	.225
ด้านความรับผิดชอบ	-.025	.109	-.030	-.232	.817
ด้านความก้าวหน้า	-.100	.065	-.146	-1.551	.122
ปัจจัยค้ำจุน					
ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	-.139	.052	-.159	-2.692*	.008
ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	-.048	.056	-.065	-.848	.397
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	-.023	.055	-.032	-.421	.674
ด้านการนิเทศงาน	.203	.062	.261	3.261*	.001
ด้านนโยบายและการบริหารองค์กร	-.074	.059	-.090	-1.250	.212
ด้านสภาพการทำงาน	.062	.053	.081	1.173	.242
ด้านชีวิตส่วนตัว	-.043	.050	-.058	-.853	.394
ด้านความมั่นคงในงาน	.176	.059	.225	2.983*	.003
ค่าคงที่	1.444	.251		5.748	.000
R = .649 R ² = .422 S.E.est = .368 F = 15.581* Sig = .000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยค้ำจุน คือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านการนิเทศงาน และด้านความมั่นคงในงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.649 และสามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก (R^2) ร้อยละ 42.2 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.68 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก มากที่สุด คือ ปัจจัยค้ำจุน คือ ด้านการนิเทศงาน (Beta = 0.261) รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงในงาน (Beta = 0.225) และด้านสภาพการทำงาน (Beta = 0.081) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกจังหวัดพิษณุโลก

แนวทางการดำเนินงานทั้ง 2 แห่ง เป็นแนวทางการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากร

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า แนวทางการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ควรดำเนินตามแนวทาง ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญทำให้บุคลากร ทำงานอย่างมีความสุข ฉะนั้นหน่วยงานจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ การพัฒนา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศที่ดี เพื่อให้บุคลากร เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานพร้อมทุ่มเทแรงกายแรงใจ รักและผูกพัน อยากสร้างผลงาน นวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้แก่องค์กร เพื่อให้บุคลากรมีความสุขในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น จึงควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการการสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน

2. การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร เป็นมาตรการในการให้บุคลากรได้รับการยอมรับและมีความภาคภูมิใจในงานที่ตนเองปฏิบัติที่สามารถขับเคลื่อน ภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการแต่งตั้งให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและมีโอกาสศึกษาหาความรู้อย่างทั่วถึง ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการในการสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

3. การปรับปรุง พัฒนา ระบบสวัสดิการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรสามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และเป็นการเสริมสร้างให้บุคลากรมีความผูกพันกับองค์กร สามารถนำพาองค์กรสู่การประสบความสำเร็จในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ คุณธรรมในการปฏิบัติงานอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.94$, $\sigma=0.366$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับนับถือ ด้านนโยบายและการบริหารองค์กร ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านลักษณะของงานที่น่าสนใจ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านสภาพการทำงาน และด้านชีวิตส่วนตัว อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจूरืพร แก้วคำภา (2558 : 32) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าความเต็มใจเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อองค์การ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือความต้องการรักษาความเป็นสมาชิกขององค์การและยอมรับเป้าหมาย นโยบายการบริหารขององค์การ เป็นลำดับสุดท้าย ส่วนผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลคลองหาด พบว่าปัจจัยจูงใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าลักษณะของงานมีแรงจูงใจอยู่อันดับหนึ่ง รองลงมาคือ การได้รับการยอมรับนับถือ ความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานและความรับผิดชอบตามลำดับ ส่วนปัจจัย

คำจูน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร โพธิ์สร (2558 : 7) กล่าวว่า ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูงสุด รองลงมา คือ แรงจูงใจด้านความสำเร็จของงาน ด้านความมั่นคงในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านนโยบาย และการบริหาร และด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติตามลำดับส่วนอันดับสุดท้ายเป็นด้านเงินเดือน และผลประโยชน์เกื้อกูล ส่วนความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์กร อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และความปรารถนาอย่างแรงกล้า ที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กรซึ่งมีความผูกพันอยู่ในระดับน้อย เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กร ของครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลกพบว่า ปัจจัยคำจูน คือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านการนิเทศงาน และด้านความมั่นคงในงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.649 และสามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก (R^2) ร้อยละ 44.2 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.68 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากร ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลก มากที่สุด คือ ปัจจัยคำจูน คือ ด้านการนิเทศงาน ($Beta = 0.261$) รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงในงาน ($Beta = 0.225$) และด้านสภาพการทำงาน ($Beta = 0.081$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐภูมิ ธนาคุณ (2562 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ปัจจัยลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับ ความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง- สูงมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ด้านอิสระในการทำงาน ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของงาน ด้านความหลากหลายในการทำงาน ด้านลักษณะการทำงานที่มีปฏิสัมพันธ์ กับผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงาน มีความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง- สูงมากเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรม และพอเพียง ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคง ในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน ด้านลักษณะการ

บริหาร และด้านสมดุระหว่าง ชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ และปัจจัยส่วนบุคคล ของบุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรในระดับต่ำ - ต่ำมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านมหาวิทยาลัย ด้านสายงานที่ปฏิบัติงาน ด้านกลุ่มสายคณะ อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ 3) ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ พบว่า ชุดตัวแปรทำนายทั้ง 20 ความสัมพันธ์กับตัวแปรความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในระดับสูง ($R = 0.779$) ค่าสัมประสิทธิ์ การทำนายมีค่า ($R^2=0.607$) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรใน สถาบันอุดมศึกษา ของรัฐในจังหวัดอุบลราชธานีมีทั้งหมด 8 ตัวแปร เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านสมดุระหว่าง ชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านรายได้ต่อเดือน ด้านมหาวิทยาลัย ด้านลักษณะการบริหาร ด้านลักษณะ การทำงานที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านสายงานที่ปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกจังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยจึงได้สรุปแนวทางการดำเนินงานทั้ง 2 แห่ง เป็นแนวทางการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ดังนี้ 1. การสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญทำให้บุคลากร ทำงานอย่างมีความสุข ฉะนั้นหน่วยงานจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ การพัฒนา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศที่ดี เพื่อให้บุคลากร เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานพร้อมทุ่มเทแรงกายแรงใจรักและผูกพัน อยากสร้างผลงาน นวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้แก่องค์กร เพื่อให้บุคลากรมีความสุขในการปฏิบัติงานและความผูกพัน ต่อองค์กรมากขึ้น จึงควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการการสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน 2. การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร เป็นมาตรการในการให้บุคลากรได้รับการยอมรับและมีความภาคภูมิใจในงานที่ตนเองปฏิบัติที่สามารถขับเคลื่อน ภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการแต่งตั้งให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและมีโอกาสศึกษาหาความรู้อย่างทั่วถึง ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการในการสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 3. การปรับปรุง พัฒนา ระบบสวัสดิการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรสามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และเป็นการเสริมสร้างให้บุคลากรมีความผูกพันกับองค์กร สามารถนำพาองค์กรสู่การประสบความสำเร็จในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพคุณธรรมในการปฏิบัติงานอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรพิจารณาการปรับปรุงระบบการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้วยการการวางแผนงบประมาณ และวางแผนฝึกอบรมบุคลากรให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ลดภาวะเครียดของบุคลากร จะส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพอันดี เกิดการทำงานเป็นทีมและการประสานงานราบรื่น เป็นที่ยอมรับของทีม มีความภูมิใจในคุณค่าของตนเอง ส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งการพัฒนาบุคลากรอาจใช้รูปแบบของการประชุม การจัดการความรู้ และการศึกษาหลักสูตรเฉพาะทาง

2) วางแผนกลยุทธ์การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรปฏิบัติการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานตั้งแต่การตั้งเป้าหมายของงาน การตัดสินใจในการทำงานอย่างอิสระ โดยได้รับการถ่ายทอดอำนาจจากผู้บังคับบัญชา ร่วมในการแก้ปัญหาการทำงานและการเปลี่ยนแปลงระบบงาน จะเป็นการเพิ่มศักยภาพและเกิดเป็นความเชื่อมั่นในสมรรถนะของตนเองที่สามารถทำงานได้สำเร็จ จะทำบุคลากรให้เกิดความภาคภูมิใจ รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของงาน ก่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร

3) วางระบบการพัฒนาภาวะผู้นำก่อนการเข้าปฏิบัติงานของบุคลากรโดยการอบรมหลักสูตรผู้นำเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ สนับสนุนและการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุมระดับบริหารองค์กรและมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยภาวะผู้นำของบุคลากรจะสร้างความผูกพันและพัฒนาบุคลากรมีความรู้สึผูกพันต่อองค์กร มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานเพื่อองค์กร การยอมรับเป้าหมายขององค์กรมาเป็นเป้าหมายของตัวเอง และมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าที่จะทุ่มเท

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในผู้บริหารระดับต้นที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเนื่องจากผู้บังคับบัญชาที่มีความใกล้ชิดมากกับบุคลากรในระดับปฏิบัติการ จะได้เป็นแนวทางในลดปัญหาที่เกิดขึ้น

2) ควรศึกษาแนวทางวิธีปรับเปลี่ยนเจตคติของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานและภาคภูมิใจในการบอกต่อว่าเป็นสมาชิกขององค์กร จะทำให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร

3) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมเพื่อเพิ่มความผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาการทำงานเป็นทีมร่วมกับในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- จรีพร แก้วคำภา. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลคลองหาด จังหวัดสระแก้ว*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ณัฐวุฒิ ธนาคุณ. (2562). *การศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในจังหวัดอุบลราชธานี*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ดวงพร โพธิ์สร. (2558). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2547). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์จำกัด.
- Steers, R.M. (1977). *Antecedents and outcomes of organizational commitment*. Administrative Science Quarterly.

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร
สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก
**Efficiency of the Noncommissioned Officers' Operation under the Military
Canton 39 in Phitsanulok**

จักรินทร์ ภูเขียว และ ธนัสภา โรจนตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Jakkarin Phookiaw and Tanastha Rojanatrakul

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Jakkarin0859@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษา 1) ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร และ 2) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถามกับข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร จำนวน 346 นาย โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test การทดสอบค่า F-test (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (LSD) ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ข้าราชการทหารที่มี ยศ อายุราชการ และเงินเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การปฏิบัติงาน; ข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร

Abstracts

The objectives of the research were to study the efficiency of Noncommissioned officers' operation, and compare the efficiency of Noncommissioned officers' operation classified under the military canton 39 of Phitsanulok by personal factors. It is quantitative research using survey research from questionnaires distributed to 346 Noncommissioned officers by purposive sampling and the data were analyzed by using SPSS to find out frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test by One Way ANOVA and testing each pair by the Least Significant Difference: LSD. **The findings were as follows:** 1) The level of efficiency of Noncommissioned officers' operation under the military canton 39 of Phitsanulok overall was at a high level. 2) The comparison found that the military officers with different positions, ages of being officials, and salary had opinions on efficiency of Noncommissioned officers' operation under the military canton 39 of Phitsanulok with significantly different at 0.05 as accepted by hypothesis; however, other factors were not different.

Keywords: Efficiency; Operation; Noncommissioned Officers

บทนำ

องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนล้วนมีเป้าหมายในการดำเนินงานทั้งสิ้น การที่องค์กรจะสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดได้นั้นต้องอาศัยการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับสภาพองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัดคําค่า ซึ่งการบริหารองค์กรจะเกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Materials) และการจัดการ (Management) ซึ่งแนวคิดการบริหารองค์กรในปัจจุบันมองคนว่าเป็นทุนที่สำคัญในกระบวนการบริหารและมีความสำคัญต่อองค์กร เพราะคนหรือบุคลากรหรือกำลังพลเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีชีวิต มีจิตใจและความรู้สึกนึกคิด (อมรรัตน์ จันทร์เกตุ 2560 : 1) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการปฏิบัติงาน เป็นผู้ปรับเปลี่ยนองค์กรให้ดำเนินไปในทิศทางที่ต้องการ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากองค์กรจะประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการหรือไม่จำเป็นจะต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน จึงถือเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องวิเคราะห์ วางแผนและดำเนินการ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานได้ดีที่สุดเพื่อประสิทธิภาพขององค์กรในที่สุด (สมคิด บางโม 2553 : 5)

ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ หรือการป้องกันประเทศ จากการรุกรานทั้งภายในและภายนอกนั้น สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงก็คือ กำลังทหาร กำลังทหารจึงนับว่าเป็นปัจจัยหลัก หรือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐบาลในการปกป้องคุ้มครองประเทศชาติให้อยู่รอดปลอดภัย รวมทั้งการที่ประชาชนจะสามารถประกอบอาชีพทำมาหากินได้ และประเทศชาติจะได้พัฒนา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปีพุทธศักราช 2560 มาตรา 52 ได้กำหนดให้รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย

คุณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูตและการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพกำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาองทัพบก (ห้วงระยะเวลา 5 ปี) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมให้กับแต่ละส่วนราชการของกองทัพบก โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ประกอบด้วยด้านโครงสร้างการจัดหน่วย เพื่อให้หน่วยมีระดับความพร้อม และมีศักยภาพตามความเร่งด่วนที่กำหนดไว้ สำหรับการปฏิบัติการกิจและบทบาทหน้าที่ตามที่กองทัพบกได้รับมอบหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งสามารถตอบสนองต่อการปฏิบัติการป้องกันประเทศ การดำเนินการตามแนวความคิดในการพัฒนากองทัพบกห้วง 5 ปี ได้คำนึงถึงองค์ประกอบในการดำเนินการที่สำคัญเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนฉบับนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1. ความต่อเนื่องเชิงนโยบาย การดำเนินการตามแผนพัฒนากองทัพบกนั้น ได้เน้นการพัฒนาด้านการปรับโครงสร้างการจัดการเสริมสร้างความพร้อมของกำลังพลให้สอดคล้องกับด้านการรบและการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการที่ติดต่อกันหลายปี ดังนั้นความต่อเนื่องในการดำเนินการนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อบริหารจัดการกำลังพล และงบประมาณของกองทัพบกได้

2. การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลทางฝ่ายอำนวยการจะต้องจัดทำและเสนอขออนุมัติวิธีการดำเนินการในรายละเอียดต่อไป อาทิ แผนแม่บทการพัฒนาหน่วย และแผนการพัฒนาประสิทธิภาพของกำลังพลกองทัพบก เป็นต้น

3. การกำกับดูแลและการตรวจสอบประเมินผล เพื่อดำเนินการและติดตามความคืบหน้าในการปฏิบัติตามแผนพัฒนากองทัพบก ในเชิงนโยบายเป็นห้วงเวลาอย่างต่อเนื่อง

4. การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนากองทัพบก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านกำลังพล ซึ่งนับว่าเป็นต้นทุน 3 ปัจจัยหลัก (Key Cost Drivers) ที่มีผลต่อการกำหนดสัดส่วนและความเร่งด่วนในการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีของกองทัพบก ดังนั้นหน่วยรับผิดชอบจะต้องให้จัดทำแผนงานและกำหนดความต้องการงบประมาณแบบบูรณาการในภาพรวมล่วงหน้าในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงโครงสร้างการจัดหน่วยซึ่งจะพิจารณาถึงอัตรากำลังพลที่บรรจุภายในหน่วย และการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกำลังพล โดยใช้กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Leonard Nadler, and Garland D. 1989 : 7) มาเป็นกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของกำลังพลและปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรให้สูงขึ้น โดยวิธีการฝึกอบรม การให้การศึกษา และการพัฒนา ขอบเขตของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงครอบคลุม 3 เรื่องด้วยกัน คือ

1. การฝึกอบรม (Training) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อการเรียนรู้สำหรับงานปัจจุบัน มุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทันที หรือมีพฤติกรรมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการขององค์กร การฝึกอบรมมีความเสี่ยงอยู่บ้าง ที่ผู้เข้ารับการอบรมไม่อาจ

ทำงานได้ตามความมุ่งหวังขององค์กร อาจเป็นเพราะการจัดหลักสูตรยังไม่เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ขั้นตอนการทำงาน เทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ หรือสภาพการแข่งขันผันแปรไปจากที่ได้คาดคะเนไว้

2. การศึกษา (Education) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อเตรียมบุคคลให้มีความพร้อมที่จะทำงานตามความต้องการขององค์กรในอนาคต การศึกษายังคงต้องเกี่ยวกับการทำงานอยู่ แต่จะแตกต่างไปจากการฝึกอบรม เนื่องจากเป็นการเตรียมเรื่องงานในอนาคตที่แตกต่างไปจากงานปัจจุบัน การศึกษาจึงเป็นการเตรียมบุคลากร เพื่อการเลื่อนขั้นตำแหน่ง (Promotion) หรือให้ทำงานในหน้าที่ใหม่

3. การพัฒนา (Development) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์แก่บุคลากรขององค์กร เป็นการช่วยเตรียมความพร้อมของบุคลากรสำหรับการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและจุดหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรขององค์กร ช่วยให้บุคลากรขององค์กรได้เพิ่มพูนความรู้ ได้แสดงขีดความสามารถของตน ได้แสดงความคิดเห็นรวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความสามารถศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในออกมาเพื่อนำมาปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จะเห็นได้ว่านอกจากที่กองทัพบกจะมีการฝึกอบรมกำลังพล พัฒนาประสิทธิภาพด้านต่างๆ ที่เป็นระบบ ซึ่งเป็นกระบวนการตามขั้นตอนแล้ว กองทัพบกยังมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพบกให้เป็นไปอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามนโยบายและแนวทางเดียวกันได้ ผลการตรวจของจเรกองทัพบกเมื่อปี พ.ศ.2562 ที่ผ่านมาข้อบกพร่องที่ตรวจพบบ่อย คือ แผนปฏิบัติงานของหน่วยไม่เป็นรูปธรรม และไม่ได้จัดทำแผนปฏิบัติงานในทุกปี ไม่มีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กำลังพลและครอบครัว ขาดการกำกับดูแลและการรายงาน ขาดการปณินัติบำรุงอุปกรณ์เครื่องใช้ในสำนักงาน เป็นต้น ปัญหาทางด้านบุคลากรที่ขาดความรู้และทักษะในการทำงานตามหน้าที่ กำลังพลขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขและการพัฒนา การวิจัยในครั้งนี้จะสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาประสิทธิภาพของกำลังพลของกองทัพบก ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญ 2 ประการ คือ งานด้านการป้องกันประเทศ และงานด้านการพัฒนาประเทศ ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะงานด้านการบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากภูมิอากาศที่แปรปรวนและมีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล ปัญหาภัยพิบัติในด้านต่างๆ นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น อุทกภัย วาตภัย ปัญหาภัยแล้ง ตลอดจนปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ของประชาชน จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการบริหารงานภายในองค์กร ทำให้บุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เป้าหมายของมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. **ประชากร** คือ ข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 346 นาย (อัตราการติดตามคำสั่งกองทัพบก เฉพาะที่ 13/56 ลง 21 มี.ค.56 และ บัญชีสถานภาพ กำลังพล หน่วยมณฑลทหารบกที่ 39 ประจำปีงบประมาณ 2563)

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก

3. **วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล** ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอนุมัติให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำการศึกษาวิจัยและการเก็บข้อมูล ตามแบบสอบถามการวิจัย ของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก

- 2) นำแบบสอบถามที่ได้รับอนุมัติแล้วลงพื้นที่แจกจ่ายให้กับกลุ่มประชากร เพื่อการสำรวจข้อมูลของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก โดยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งอธิบายวิธีการขั้นตอนในการกรอกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

- 3) ผู้วิจัยจะดำเนินการในการรับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามนั้นด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 100

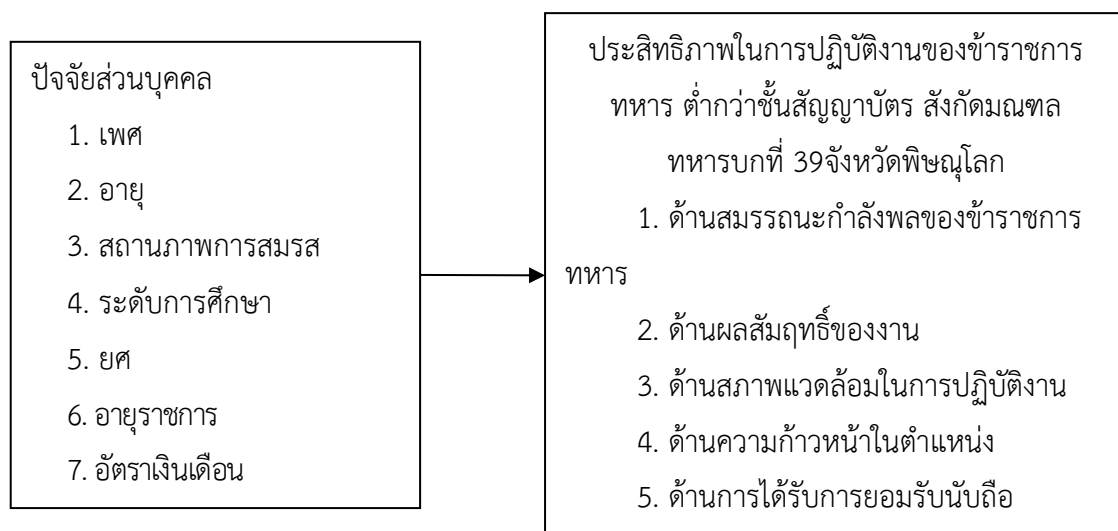
4) นำแบบสอบถามที่กลุ่มประชากรได้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว มาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการประมวลผลข้อมูลเป็นขั้นตอน โดยหลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกรหัสลงในเครื่องคอมพิวเตอร์และเขียนโปรแกรมสั่งงาน เพื่อวิเคราะห์และหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ t-test แบบ Two-Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F-test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) จากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม

(N=346)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านสมรรถนะหลักของกำลังพลข้าราชการทหาร	4.38	0.475	มาก
2. ด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน	3.59	0.441	มาก
3. ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	3.79	0.719	มาก
4. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง	3.50	0.696	ปานกลาง
5. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.16	0.578	มาก
ภาพรวม	3.88	0.426	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.88$, $\sigma=0.426$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสมรรถนะหลักของกำลังพลข้าราชการทหาร ด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง อยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก

(N=346)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	-1.812	-	0.071	-	✓
อายุ	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	-	0.967	0.408	-	✓

สถานภาพ	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	-	0.981	0.376	-	✓
การศึกษา	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	-	1.065	0.346	-	✓
ยศ	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	-	5.205*	0.000	✓	-
อายุราชการ	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	-	2.869*	0.023	✓	-
เงินเดือน	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	-	6.793*	0.000	✓	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ข้าราชการทหารที่มี เพศ อายุ สถานภาพ และการศึกษา ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนข้าราชการทหารที่มี ยศ อายุ ราชการ และเงินเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก

ผลการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปฏิวัติ จอมคำสิงห์ (2562 : 56) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก” โดยได้ศึกษาเชิงนโยบาย 1. ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานพบว่า ข้าราชการทหารมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย สามารถใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ลุ่ลงไปได้ด้วยดี 2. ด้านความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติงานได้ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และมีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงในส่วนนี้ให้ดียิ่งขึ้น 3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติพบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์และระเบียบ ลักษณะงานมีความชัดเจนในงานที่ปฏิบัติ 4. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ พบว่าได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา 5. ด้านความก้าวหน้า ควรเปิดโอกาสและให้การสนับสนุนจากหน่วยงานมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะควรให้มีการฝึกอบรมให้มีความชำนาญในงานที่ปฏิบัติ ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านสมรรถนะหลักของกำลังพลข้าราชการทหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อารมณ์รักชาติ ศีลธรรม และวิชาชีพข้าราชการทหาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าได้ยึดถือและปฏิบัติตามที่ตนเองที่ได้กล่าวคำสัตย์ปฏิญาณตนต่อหน้าธงไชยเฉลิมพล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ จันทร์เชื้อ (2561 : 38) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 17 จังหวัดลำปาง” โดยมุ่งศึกษาแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับข้าราชการทหารชั้นประทวน ในสังกัดกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 17 จังหวัดลำปาง พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจของข้าราชการทหารชั้นประทวนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ ด้านการยกย่องนับถือหรือการยอมรับ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ด้านความสำเร็จของงานอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก แนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับข้าราชการทหารชั้นประทวน พบว่า ควรจะต้องทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเต็มใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร และต่อผู้บังคับบัญชา รวมทั้งการมอบหมายงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติ ต้องมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และความสนใจ เพื่อคุณภาพของงาน และควรให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติงานด้วยความพอใจมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และมีการส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชามีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตน ซึ่งเป็นความคาดหวังของชีวิต ทำให้ มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการจูงใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเองและงานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีความมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ตนบรรลุอย่างมีประสิทธิภาพและคิดและวางแผนการปฏิบัติงานได้เอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณะ นันทะวิชัย (2560 : 47) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากำลังใจกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วย กรมทหารสื่อสาร วิทยาลัยการทัพบก” พบว่า ให้มีความสำคัญกับการพัฒนากำลังพล โดยการบริหารทรัพยากรบุคคลของกองทัพบกนั้นจะต้องบรรลุ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของกองทัพบก และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์กองทัพบก การสรรหาและคัดเลือกกำลังพลจะต้องให้ได้คนดีและมีขีดความสามารถ ให้การฝึกอบรมพัฒนา ผ่านหลักสูตรต่าง ๆ ให้การศึกษาที่เน้นการเพิ่มเติมทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับอนาคต เช่น ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ และความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ให้การฝึกอบรมระเบียบ วินัย การปลูกฝังและสร้างเสริมอุดมการณ์ทางทหาร มีการส่งเสริมความก้าวหน้าของกำลังพลที่ยุติธรรม มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับผลการปฏิบัติงานจริง ๆ มีการจัดการสวัสดิการกำลังพลให้เพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งกองทัพบกควรกำหนดเป้าหมายในการพัฒนากำลังพลเป็นรายบุคคลให้มีคุณลักษณะ ขีดความสามารถสำหรับการปฏิบัติภารกิจในอนาคตอีกด้วย

3) ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บรรยากาศในหน่วยงาน เพื่อร่วมงานมีความเป็นกันเองการทำงานราบรื่นและเอื้อเฟื้อต่อกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสถานที่ทำงานมีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรรัตน์ จันทรเกตุ (2560 : 5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรภาค 2” ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพบว่า อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อยคือ ด้านการประหยัดทรัพยากร การบรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน คุณภาพในการปฏิบัติงาน และน้อยที่สุดคือ ความรวดเร็วและทันเวลาในการปฏิบัติงาน

4) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และงานที่ท่านปฏิบัติอยู่ เป็นงานที่จะส่งเสริมให้ท่านได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ได้รับการสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้าตามความรู้ความสามารถและตามสายงานที่ปฏิบัติ

5) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครอบครัวและญาติพี่น้องมีความภูมิใจในตัวท่านในการรับราชการทหาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ได้รับการยอมรับจากเพื่อร่วมงานในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและเป็นที่ยอมรับของทุกคนในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์นิธิ คำมอญ (2561 : 3) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่งานสืบสวนของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 6” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่งานสืบสวนของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความผูกพันกับองค์กร รองลงมาตามลำดับคือ นโยบายการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการปฏิบัติงานเป็นทีม และความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลกับต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก

ข้าราชการทหารที่มี เพศ อายุ สถานภาพ และการศึกษาที่ต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนข้าราชการทหารที่มี ยศ อายุราชการ และเงินเดือน ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ จันทรเชื้อ (2561 : 34) ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 17 จังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ, ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหารงาน และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ ร้อยละ 47 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ จันทรเกตุ (2560 : 10) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรภาค 2” พบว่า ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรภาค 2 ซึ่งบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับธนกร ศิริเรือง (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าข้าราชการที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่งงาน และอัตราเงินเดือนต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ยกเว้น อายุ และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยรวมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทางบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า 0.646 โดยมีปัจจัยทั้งหมด 3 ปัจจัย คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และด้านค่าตอบแทน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรผันของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 41.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสูงที่สุดคือ ด้านวัสดุอุปกรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก ” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

1) มณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก ต้องกำหนดให้ข้าราชการทหารในสังกัดให้เข้ารับการประเมินผลการทดสอบร่างกายเป็นประจำทุกปี เพื่อให้กำลังพลมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ในทุกสถานการณ์

2) มณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก ควรให้ความอิสระในการคิด วิเคราะห์ และวางแผนในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร โดยต้องอยู่ในกรอบข้อบังคับของมณฑลทหารบกที่ 39

3) มณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก ควรจัดสรร วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และควรจัดสรรกำลังพลให้เพียงพอ และมีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

4) มณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก ต้องสนับสนุน ส่งเสริมให้กำลังพลได้มีโอกาสเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นตามความรู้ความสามารถของตนเอง และควรจัดสรรงบประมาณเพื่อให้กำลังพลได้รับเงินเดือนที่มีความเหมาะสมและเพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

5) มณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลกและผู้บังคับบัญชาควรให้การยอมรับ ความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ต่องานที่ได้มอบหมายให้กำลังพลได้ปฏิบัติ

6) มณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลกได้ดำเนินการจัดโครงการความรู้ KM เพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรสังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ควรจะมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสรุปและหารูปแบบในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพต่อผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำแนวทางแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารและหน่วยงานอื่น

3) ควรมีการศึกษาความภาคภูมิใจของข้าราชการทหารต่อการปฏิบัติงานมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานของมณฑลทหารบกที่ 39 ต่อไป

4) ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนและส่งเสริมข้าราชการทหารต่อการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ นันทะวิชัย. (2560). *การพัฒนากำลังพลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วย*. ค้นคว้าอิสระ. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการทัพบก.
- กานต์นิจ คำมอญ. (2561). *การศึกษาปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสืบสวนของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 6*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการภาครัฐ คณะรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ธนกร ศิริเรือง. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ปฎิวัติ จอมคำสิงห์. (2562). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น คณะรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สมคิด บางโม. (2553). *การบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- อภิสิทธิ์ จันทรเชื้อ. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 17 จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการภาครัฐ คณะรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- อมรรัตน์ จันทรเกตุ. (2560). *ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรภาค 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Nadler, L. & Wiggs, G.D. (1989). *Managing human resources development*. San Francisco, California : Jossey-Bass.

การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

Performance of Village Health Volunteers in Song District, Phrae Province

ธิชาภรณ์ กำนันตน และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Tichaporn Komnanton and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: tichaporn1994@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ และ 3) แนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามกับแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 318 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบง่ายในสูตรของ Taro Yamane และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน แบบ Small Group ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขของที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ดังนี้ อาสาสมัครสาธารณสุขควรปฏิบัติงานตามหลักการของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำครอบครัว (อสค.) และปฏิบัติงานตามหลักบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข คือ หมอประจำบ้าน ด้วยการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมไม่ให้เกิดโรคในพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมสุขภาพและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่ โดยนำหลักภูมิปัญญาไทย สมุนไพร และการใช้กัญชาทางการแพทย์ รวมทั้งเทคโนโลยีการสื่อสารทางการแพทย์ โทรเวชกรรม (Telemedicine) และแอปพลิเคชันด้านสุขภาพ รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินการสร้างสุขภาพแบบมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: การปฏิบัติงาน; อาสาสมัครสาธารณสุข; อำเภอสง

Abstracts

The objectives of this research were 1) the performance of village health volunteers in Song District, Phrae Province, 2) to compare personal factors with the performance of village health volunteers in Song District, Phrae Province and 3.) Practice Guidelines for Village Health Volunteers In the two districts, Phrae Province, this research was a combination of methods. Between quantitative research and qualitative research The research instruments were questionnaires and interviews. The sample used for the research was 318 village health volunteers (Or Sor.Sor.) In Song District, Phrae Province, obtained by substituting values in Taro Yamane's formula and 12 key informants in a small group. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test with One Way ANOVA. **Results of the Research** 1) Overall, the performance of the village health volunteers in Song District, Phrae Province was at the high level. 2) The comparison found that the village health volunteers having the different gender, age, degree of education, occupation, income, and period of being the village health volunteer had no the different performance of the village health volunteers in Song District, Phrae Province. 3) The guidelines for the performance of the village health volunteers in Song District, Phrae Province were: the village health volunteers should perform the principles of the family health volunteers and the role of the village health volunteers with the disease surveillance, prevention and controlling in the area, promote and solve the health problem with the application of the local wisdom, the herbs and using the hashish in the medicine, the telemedicine, the health application and the participative leader for the health promotion.

Keywords: Performance; Village Health Volunteers; Song District

บทนำ

สุขภาพอนามัยขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานซึ่งการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีสุขภาพดี มีความสามารถในการดูแลตนเองได้นั้น ประชาชนโดยส่วนมากยังไม่มีศักยภาพที่เพียงพอที่จะเริ่มต้นดูแลตนเองได้ ภาครัฐจึงมีความจำเป็นต้องผลักดัน และปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน โดยวิธีต่าง ๆ เช่น การกำหนดนโยบายที่มีความชัดเจน มีความเป็นปัจจุบันตามสถานการณ์ ทันทต่อเหตุการณ์ในสภาพสังคม ด้วยเหตุปัจจัยเหล่านี้ ทำให้ประเทศไทยต้องริเริ่มที่จะทำให้สังคมระดับพื้นฐานแข็งแรง ดูแลตนเองได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่จะลดแรงเสียดทาน หรือผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้ที่จะกระทบกับสถาบันชุมชน ซึ่งนับว่าเป็นรากฐานสำคัญที่สุดของสังคมไทย ในระดับผู้บริหารประเทศไทยจึงได้มีแนวนโยบายที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง โดยประชาชนและองค์การชุมชนเป็นผู้ลงมือและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของชุมชนด้วยตัวเองส่วนที่เหนือความสามารถของประชาชนและองค์การชุมชนนั้นรัฐจะเป็นผู้ให้บริการ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2546 : 13)

การสาธารณสุขมูลฐานเป็นอีกยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาด้านสุขภาพ ซึ่งทำให้ทิศทางการพัฒนาสาธารณสุขไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสร้างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในชุมชน การสาธารณสุขมูลฐานเป็นกลวิธีทางสาธารณสุขที่เพิ่มขึ้นจากระบบบริการสาธารณสุขแบบเดิม โดยให้ความสำคัญในการดำเนินงานสาธารณสุขระดับตำบล และหมู่บ้าน โดยการบูรณาการงานด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพที่ดำเนินงานโดยประชาชนร่วมกับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และปฏิบัติงานด้วยความเสียสละต่อประชาชนในชุมชน โดยกระทรวงสาธารณสุข ได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 เป็นต้นมา ซึ่งดำเนินการได้ครอบคลุมหมู่บ้านทั่วประเทศ ซึ่งปัจจุบันมี อาสาสมัครสาธารณสุข มากกว่า 1,095,564 คน

อำเภอสองได้ดำเนินการในรูปแบบของการก่อตั้งชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขอำเภอ โดยมีสมาชิกเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจากทุกชุมชนในอำเภอสองที่มีการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ ภาคีเครือข่ายภายในท้องถิ่นชุมชนและองค์กรเอกชนอีกหลายแห่ง มีจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้งอำเภอสองจำนวน 1,561 การทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้งในการทำงานด้านสาธารณสุขและการทำงานในด้านอื่น ๆ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้มีทำงานในหลายบทบาทหน้าที่ทั้งนี้ เพื่อหวังผลให้เกิดประโยชน์จากชุมชนที่อาศัยอยู่สูงสุด และเพื่อการพัฒนาสาธารณสุขในอนาคตที่เน้นความยั่งยืน และให้ความสำคัญกับกระบวนการที่นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง การเผยแพร่ข้อมูลด้านสุขภาพภาคประชาชน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก็เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน จากการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในส่วนของการจัดการระบบสุขภาพของชุมชน เช่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเป็นแกนนำในการให้ข้อมูล การเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูล การสำรวจสิทธิของประชาชน เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ” ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะแนวทางปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 1,561 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 318 คน ที่ได้จากการแทนค่าในสูตรของ Taro Yamane

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชนแต่ละตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานสุขภาพภาคประชาชนระดับอำเภอ ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแต่ละตำบล แบบ Small Group จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 อย่าง คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม เป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ตอนที่ 3 แนวทางปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อสาธารณสุขอำเภอสอง จังหวัดแพร่
2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 318 ชุด ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์
2. ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์
4. นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติและผลการวิจัย ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จาก ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากบทบาหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขอำเภอสอง จังหวัดแพร่ การดำเนินงานออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) การป้องกันโรค 3) การรักษา 4) การฟื้นฟูสมรรถภาพ และ 5) งานคุ้มครองผู้บริโภค

โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน โดยใช้สถิติการทดสอบค่า t-test แบบ Two-Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F-Test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) จากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

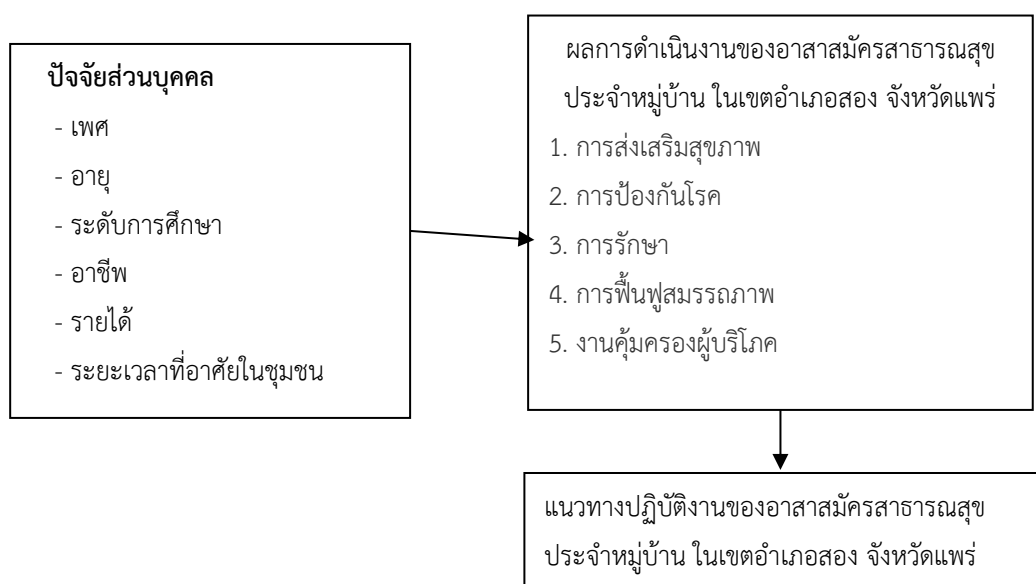
ตอนที่ 4 ข้อมูลคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านของในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง

4.2 แบบสัมภาษณ์

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม

การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขต อำเภอสอง จังหวัดแพร่	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	3.68	0.492	มาก
ด้านการรักษาพยาบาล	3.69	0.425	มาก
ด้านการป้องกันโรค	3.58	0.469	มาก
ด้านการฟื้นฟูสภาพ	3.60	0.445	มาก
ด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค	3.59	0.481	มาก
ภาพรวม	3.63	0.234	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$, S.D.= 0.234) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการฟื้นฟูสภาพ ด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค และด้านการป้องกันโรค อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

(n=318)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การปฏิบัติงานของ อ.ส.ม	-1.111	-	0.267	-	✓
อายุ	การปฏิบัติงานของ อ.ส.ม	-	0.904	0.440	-	✓
การศึกษา	การปฏิบัติงานของ อ.ส.ม	-	0.700	0.624	-	✓
อาชีพ	การปฏิบัติงานของ อ.ส.ม	-	0.694	0.597	-	✓
รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ	การปฏิบัติงานของ อ.ส.ม	-	0.865	0.459	-	✓
ระยะเวลาในการเป็น อ.ส.ม	การปฏิบัติงานของ อ.ส.ม	-	0.157	0.925	-	✓

จากตารางที่ 2 อาสาสมัครสาธารณสุขของที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โดยประมาณ และระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขต่างกันมีความคิดเห็นการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน (Sig. = 0.925) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่เก็บจากอาสาสมัครสาธารณสุขซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่แล้วจึงไม่มีความแตกต่างกับผลที่เกิดขึ้น

ตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1) ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวแนวทางปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

อาสาสมัครสาธารณสุขมีบทบาทในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นตัวกลางการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชน และมีหน้าที่แก้ไขข้อขัดแย้ง กระจายข่าวดี ขี้บริการประสานงานสาธารณสุข บำบัดทุกข์ประชาชน ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีหน้าที่ความรับผิดชอบของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จากการดำเนินงานที่ผ่านมา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ควรปฏิบัติงานตามแนวทางดังนี้ อาสาสมัครสาธารณสุข

ควรปฏิบัติงานตามหลักการของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำครอบครัว (อสค.) และปฏิบัติงานตามหลักบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข คือ หมอประจำบ้าน ด้วยการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมไม่ให้เกิดโรคในพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมสุขภาพและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่ โดยนำหลักภูมิปัญญาไทย สมุนไพร และการใช้กัญชาทางการแพทย์ รวมทั้งเทคโนโลยีการสื่อสารทางการแพทย์ โทรเวชกรรม (Telemedicine) และแอปพลิเคชันด้านสุขภาพ รวมทั้งเป็นผู้นำการสร้างสุขภาพแบบมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$, S.D.= 0.234) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการฟื้นฟูสภาพ ด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค และด้านการป้องกันโรค อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกรินทร์ โปตะเวช และคณะ (2551 : 265-273) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับสูง มีเจตคติในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลินทร์ ป้อมคำ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.37$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ($\mu=3.75$) ด้านการสุขาภิบาลและการจัดหาน้ำสะอาด ($\mu=3.42$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu=3.40$) ด้านการอนามัยแม่และเด็ก และการวางแผนครอบครัว ($\mu=3.34$) ด้านการฟื้นฟูสภาพ ($\mu=3.33$) ด้านการให้สุขศึกษาแก่ชาวการะบาดของโรค ($\mu=3.27$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการป้องกันโรค ($\mu=3.10$)

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

อาสาสมัครสาธารณสุขของที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ และระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขต่างกันส่งผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน ($\text{Sig.} = 0.925$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอัญชลินทร์ ป้อมคำ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า เพศและอาชีพของอาสาสมัครสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ที่ระดับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วน อายุ การศึกษา และรายได้ของอาสาสมัครสาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยปรังค์ จักรไชย และคณะ (2560 :16-28) ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในทีมหมอครอบครัว จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เท่ากับ .828 ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเท่ากับ .844 ปัจจัยค่าเงินในการปฏิบัติงาน เท่ากับ .871 การ ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. เท่ากับ .892 และความเที่ยงของแบบสอบถามโดยรวมเท่ากับ .910 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ผลการวิจัย พบว่า อสม.ในทีมหมอครอบครัวมีการปฏิบัติงานภาพรวมอยู่ในระดับสูง (3.84) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ปัจจัยแรงจูงใจใน การปฏิบัติงานและปัจจัยค่าเงินในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของ อสม.ในทีมหมอครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .33, .30$ และ $.52$ ตามลำดับ) ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ได้แก่ การได้รับคำแนะนำความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานในทีมหมอครอบครัวจากบุคลากรสาธารณสุข นโยบายที่จูงใจและการสนับสนุนปัจจัยค่าเงินแก่ อสม.ในทีมหมอครอบครัวอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้ อสม.สามารถปฏิบัติงานในทีมหมอครอบครัวได้อย่าง มีประสิทธิภาพต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวแนวทางปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

อาสาสมัครสาธารณสุขมีบทบาทในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นตัวกลางการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชน และมีหน้าที่แก้

ข่าวร้าย กระจายข่าวดี ชีวีบริการประสานงานสาธารณสุข บำบัดทุกข์ประชาชน ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีหน้าที่ความรับผิดชอบของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จากการดำเนินงานที่ผ่านมา นั้น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ควรปฏิบัติงานตามแนวทางดังนี้ อาสาสมัครสาธารณสุขควรปฏิบัติงานตามหลักการของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำครอบครัว (อสค.) และปฏิบัติงานตามหลักบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข คือ หมอประจำบ้าน ด้วยการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมไม่ให้เกิดโรคในพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมสุขภาพและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่ โดยนำหลักภูมิปัญญาไทย สมุนไพร และการใช้กัญชาทางการแพทย์ รวมทั้งเทคโนโลยีการสื่อสารทางการแพทย์ โทรเวชกรรม (Telemedicine) และแอปพลิเคชันด้านสุขภาพ รวมทั้งเป็นผู้นำการสร้างสุขภาพแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเชนทร์ ชันรินคา (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านภายหลังการดำเนินงานตามกลยุทธ์อาสาสมัครเชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า 1) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ต้องการงานให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ต้องการมีความรู้ด้านสุขภาพ และช่วยเหลือผู้ที่เจ็บป่วยในชุมชน อสม.ได้รับการยอมรับจากทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประชาชน และผู้นำชุมชน การเป็น อสม.ทำให้มีโอกาส ก้าวหน้าในอาชีพประจำการเป็น อสม. ส่งผลต่อเวลาและชีวิตประจำวันบ้างอสม.ส่วนใหญ่แสดง ความคิดเห็นว่า ภาระงานอยู่ในระดับปานกลาง และไม่เกินความสามารถที่จะทำได้ และที่สำคัญ ที่สุดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่าถ้าหากทางราชการไม่สนับสนุนค่าป่วยการ 600 บาท ก็คงยังเป็นอสม. ต่อไป 2) การปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขของอาสาสมัครสาธารณสุขทั้ง 3 ด้าน คือ การวางแผน งาน การประสานงาน และการประเมินผลงาน พบว่า อสม.มีส่วนร่วมในการทำทุกกิจกรรมมากกว่าร้อยละ 80 ได้แก่ การวางแผนการทำงาน การจัดประชุมวิชาการวัน อสม.แห่งชาติ การประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำในชุมชน และการแจ้งผลการดำเนินงาน แต่ก็มีในส่วนของผลงานบางกิจกรรมที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ การจัดทำ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานในชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลโรคภัยไข้เจ็บ การบันทึกการทำงาน และการนำเสนอผลงาน 3) บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขพบว่า แต่เดิมบทบาทของ อสม.ในชุมชน จะไม่มากเท่าที่ควรเป็นการทำงานแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ซึ่งถือเป็นงานเชิงรับที่ต้องรอการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ แต่ภายหลัง จากมีปรับการทำงานตามกลยุทธ์อาสาสมัครเชิงรุกเมื่อปี พ.ศ. 2552 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานของ อสม. จากเชิงรับเป็นเชิงรุกซึ่งดูเป็นการดำเนินงานที่มีความละเอียดซับซ้อนมากขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นที่เล็งและพบว่า มีการทำงานครบตามกลยุทธ์อาสาสมัครเชิงรุกใน ทุกกิจกรรมจริงแต่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพราะถึงแม้จะมีการดำเนินงานกิจกรรม แต่ก็มีทั้งส่วนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม และบางส่วนก็ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม จากผลการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผน และการสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงสาธารณสุขควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจในงานด้านสาธารณสุข
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรวางแผนร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยใช้งบประมาณหมวดอุดหนุนทั่วไปที่ได้รับจากกระทรวงสาธารณสุขหรือจากแหล่งอื่น ๆ
3. ควรสนับสนุนและส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขให้นำกระบวนการ จปฐ. (ความจำเป็นพื้นฐาน) มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรวางแผนร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้อง เป็นแกนนำในการประสานงานกับกลุ่มผู้นำชุมชนเพื่อพัฒนางานด้านสาธารณสุขของชุมชน
5. สำนักงานสาธารณสุขควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อวางแผนทำงานร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อดูแลสิทธิประโยชน์ของประชาชนต่อการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานเพื่อศึกษาการฝึกอบรม และพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการสุขภาพของประชาชน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชน
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2546). *สถิติ หน้าที่พลเมือง ระบบสุขภาพภาคประชาชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน.
- ปรารงค์ จักรไชย และคณะ (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในทีมหมอครอบครัว จังหวัดปทุมธานี. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*. 31 (1), 16-28.
- ราเชนทร์ ชันรินคา. (2556). *ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านภายหลังการดำเนินงานตามกลยุทธ์อาสาสมัครเชิงรุก*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชลินทร์ ป้อมคำ. (2559). *บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เอกรินทร์ โปตะเวช และคณะ. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 2 (3), 265-273.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
**Factors Correlate to Farmers' Indebtedness in Suwannaphum
District, Roi Et Province**

พิมพ์ชนก กระตุปัญญา,
ภิรดา ชัยรัตน์ และ ศรีรัฐ โกวงศ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
**Pimchanok Kratupunya,
Pirada Chairatana and Srirath Gohwong**
Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Pimchanok.Krat@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลกับปัจจัยการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพฤติกรรม การบริโภคกับปัจจัยการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่มีภาระหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีปัจจัยการก่อภาระหนี้สินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ประเภทการเกษตร สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันมีปัจจัยการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล ได้แก่ การวางแผนทางการเงินระยะสั้น และการวางแผนทางการเงินระยะยาว มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านพฤติกรรม การบริโภค ได้แก่ ด้านสิ่งกระตุ้น และด้านการตัดสินใจซื้อ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยการก่อ

* วันที่รับบทความ: 15 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 7 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: March 15, 2020; Revised: May 7, 2021; Accepted: May 10, 2021

ภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ด้านความรู้สึกรู้สึกผิด ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำสำคัญ: ภาระหนี้สิน; เกษตรกร

Abstracts

This research has objective to 1) Study correlate to farmers' indebtedness in Suwannaphum district, Roi Et province 2) Compare factors of farmers' indebtedness in Suwannaphum district, Roi Et province 3) Study the correlation between personal financial management factors and the farmers' indebtedness factors at Suwannaphum district, Roi Et province 4) Study the correlation between factors of consumption behavior and factors of farmers' indebtedness at Suwannaphum district, Roi Et province. The sample in this research was 400 farmers who have debt with Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC), Suwannaphum district, Roi Et province. Tools used for data collection was a questionnaire. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, and the Pearson correlation coefficient by setting statistical significance at the level of .05.

The results of the hypothesis test showed the samples with the different average monthly expenditures had different indebtedness factors with the statistical significance at the .05. While the sample with the differences in gender, age, agricultural type, marital status, education level, number of family members, and average monthly income did not show the differences among indebtedness factors. The Personal financial management factors including short-term financial planning and long-term financial planning have a low level of correlation and in line with the factors of farmers' indebtedness in Suwannaphum district, Roi Et province at the statistically significant level of .05. The consumption behavior factors including stimulant and purchasing decisions had a low level of correlation and in line with the factors causing the farmers' indebtedness in Suwannaphum district, Roi Et province with a statistically significant level of .05. The perception did not have a correlation with farmers' indebtedness factors in Suwannaphum district, Roi Et province.

Keywords: Indebtedness; Farmers

บทนำ

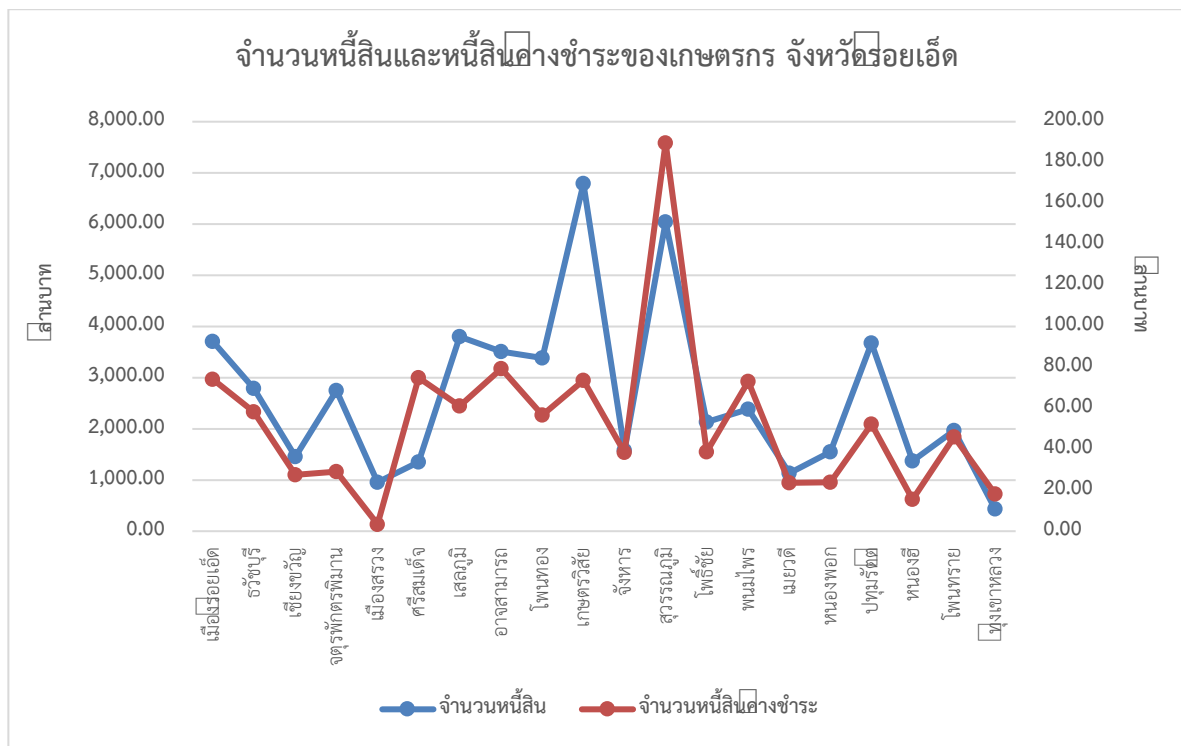
ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีการทำการเกษตรในรูปแบบต่างๆมากมาย ประชากรของประเทศไทยกว่าครึ่งหนึ่งมีอาชีพทำการเกษตร รายได้ส่วนหนึ่งของประเทศก็มาจากการส่งออกผลิตผลทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง และส่วนหนึ่งในการส่งออกก็มาจากผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลิตผลทางการเกษตร อย่าง อาหาร และผลิตภัณฑ์จากยางพารา เป็นต้น จะเห็นได้ว่าอาชีพเกษตรกรรมถือเป็นอาชีพหลักของประเทศไทยที่มีการทำรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก (สุกานดา กลิ่นขจร และ นรรัฐ รื่นกวี, 2556 : 23) แต่เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพหลักที่สำคัญของประเทศกลับต้องประสบกับปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านราคา

ผลผลิตที่ไม่แน่นอนตามสภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาภัยธรรมชาติที่ส่งผลต่อผลผลิต และปัญหาค่าครองชีพในปัจจุบันที่เพิ่มสูงขึ้น จากปัญหาเหล่านี้เกษตรกรต้องแบกรับภาระต้นทุน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ไว้เองจนส่งผลให้เกษตรกรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากลำบากประกอบกับเกษตรกรบางรายมีฐานะยากจน จนทำให้เกษตรกรหลายรายที่ประสบกับปัญหาด้านการเงินต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาใช้ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต

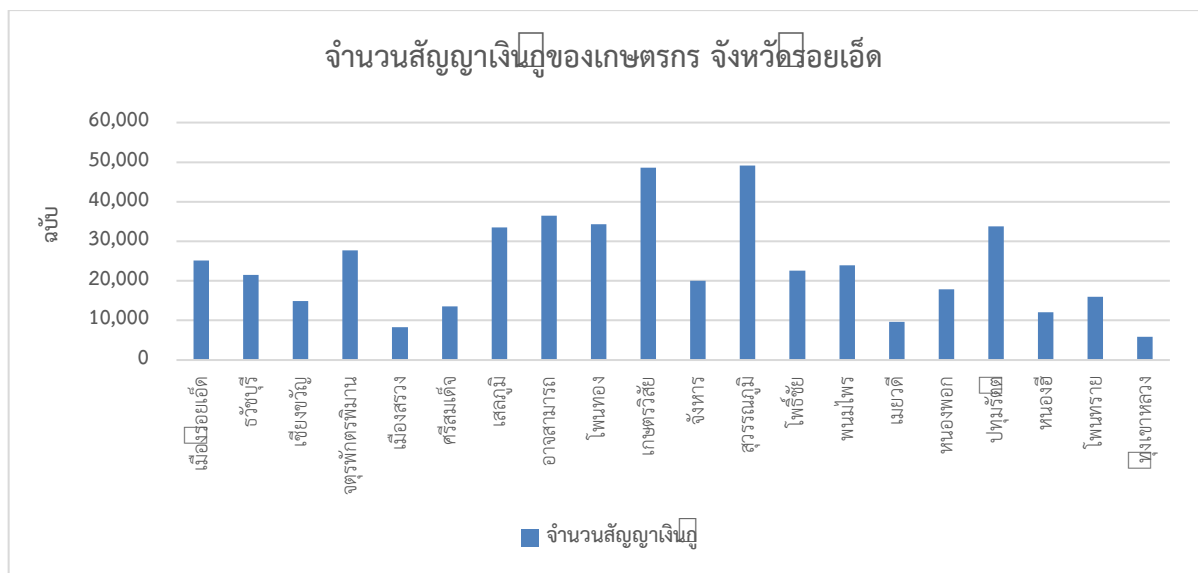
ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรนับเป็นปัญหาเรื้อรังและนับวันปริมาณการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกรก็ยิ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆจนเป็นที่น่าวิตก ซึ่งจากการสำรวจหนี้สินของเกษตรกรไทยย้อนหลัง 5 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2562 เฉพาะเกษตรกรผู้ที่มีภาระหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่าเกษตรกรมีการก่อภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2558 จำนวนหนี้สินของเกษตรกรทั้งหมดมีอยู่ประมาณ 1,176,362,897,570.12 บาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 ปรากฏว่าหนี้สินของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นเป็นจำนวน 1,487,942,805,050.43 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ถึง 311,579,907,480.31 บาท หรือประมาณร้อยละ 20.94 ของจำนวนหนี้สินในปี พ.ศ. 2562 (ดังภาพที่ 1) (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2563 : 11) ซึ่งหมายความว่าตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาเกษตรกรไทยมีการก่อภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นทุกปีและอาจมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นไปในทุกๆปี และถึงแม้ว่าทางรัฐบาลจะตระหนักถึงปัญหาและมีโครงการช่วยเหลืออยู่บ้าง แต่ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไม่ได้ลดลงเลยกลับยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นและมีจำนวนเกษตรกรที่เป็นหนี้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางแก้ปัญหายังไม่เท่าทันกับความซับซ้อนของปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปในสภาพปัจจุบัน หรือเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ดังนั้นในการแก้ปัญหานี้หนี้สินของเกษตรกรให้สำเร็จลุล่วงได้นั้นจึงควรมองปัญหาแบบรอบด้านและมองให้เห็นถึงต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาคาเหตุให้ได้ตรงจุดที่สำคัญจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่องและจริงจัง รวมทั้งต้องมีการหยิบยกขึ้นมาเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขให้เร็วที่สุด

ในปัจจุบันเกษตรกรต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆมากมายไม่ว่าจะเป็น ปัญหาด้านภัยธรรมชาติ ปัญหาด้านราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอนตามสภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาค่าครองชีพในปัจจุบันที่เพิ่มสูงขึ้น ปัญหาด้านการเงิน และจากปัญหาเหล่านี้เกษตรกรต้องแบกรับภาระต้นทุน และค่าใช้จ่ายต่างๆ (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2557 : 31) จนส่งผลให้เกษตรกรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากลำบากประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน จึงมักเลือกแก้ปัญหาด้วยการ “ก่อภาระหนี้สิน” คือการกู้ยืมเงิน โดยส่วนมากจะกู้เงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อนำเงินมาลงทุนและนำเงินมาใช้จ่ายในเรื่องต่างๆ แตกต่างกันไป บางรายกู้ยืมเงินมาเพื่อนำไปลงทุนและเป็นการต่อยอดเพื่อให้เงินที่ยืมมาเกิดดอกผลซึ่งเป็นสิ่งที่ดี แต่บางรายกลับกู้เงินมาเพื่อใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและไม่เกิดประโยชน์ใดๆสุดท้ายก็กลายเป็นปัญหาเดือดร้อนตนเอง นอกจากนี้เกษตรกรบางรายมีความตั้งใจกู้ยืมเงินเพื่อนำมาลงทุนต่อยอดในอาชีพการเกษตรเพื่อให้ได้ผลกำไรจากการลงทุนแต่กลับไม่ได้ศึกษาหรือวางแผนในการจัดการเงินอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้เงินที่

กู้ยืมมาไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆซ้ำร้ายอาจเกิดการขาดทุนและจำเป็นต้องกู้หนี้ยืมสินเพิ่มขึ้นอีก (ปิ่นภพวิณ
รณรงค์นุรักษ์, 2558 : 24) จากปัญหาการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกรที่กล่าวมานั้นส่งผลกระทบต่อให้เกษตรกร
บางรายมีพฤติกรรมกรรมการหมุนจ่ายหนี้ คือการไปกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนอื่นเพื่อนำมาชำระหนี้ให้ทันเวลาไม่ว่าจะ
เป็นการกู้จากสหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน หรือการกู้ธนาคาร ซึ่งยังเป็นการเพิ่มภาระหนี้เข้าไปอีกและเป็นการ
ก่อให้เกิดวัฏจักรของการเป็น “หนี้” วนไปไม่รู้จบ ในบางครั้งก็อาจมีเกษตรกรบางรายที่มีปัญหาหนี้สินที่พอก
พูนมากจนไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดจนถึงขั้นตัดสินใจฆ่าตัวตาย เนื่องจากไม่สามารถหาทางออก
จากปัญหาได้และยังต้องเผชิญกับภาวะกดดันต่างๆอีกด้วย ซึ่งก็มีให้เห็นอยู่เรื่อยๆไปในสังคมไทย ด้วยภาระ
หนี้สินของเกษตรกรอาจทำให้เกิดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรได้
จากข้อมูลของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร, 2563 : 21) พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเป็นภาคที่มีจำนวนหนี้สินของเกษตรกรมาก
ที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีหนี้สินจำนวน 321,022,251,147.29 บาท และมีจำนวนหนี้สินค้างชำระ
มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของประเทศเช่นเดียวกัน ซึ่งหนี้สินค้างชำระมีจำนวน 7,209,451,871.66 บาท เมื่อ
พิจารณาเป็นรายจังหวัดจาก 12 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่าจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่
มีจำนวนหนี้สินและจำนวนสัญญาเงินกู้ของเกษตรกรสูงที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตอนบน ซึ่งมีหนี้สินจำนวน 52,756,041,459.31 บาท และมีจำนวนสัญญาเงินกู้ 474,580 ฉบับ โดยอำเภอ
สุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นหนึ่งในอำเภอของจังหวัดร้อยเอ็ดมีจำนวนหนี้สินของเกษตรกรสูงเป็นอันดับ 2 ของจังหวัด
ซึ่งมีหนี้สินจำนวน 6,038,557,508.2 บาท แต่กลับมีจำนวนสัญญาเงินกู้และมีจำนวนหนี้สินค้างชำระสูงที่สุด
เป็นอันดับหนึ่งของจังหวัด ซึ่งมีจำนวนสัญญาเงินกู้ 49,142 ฉบับ และมีหนี้สินค้างชำระจำนวน 189,691,200.7
บาท ซึ่งแสดงได้ดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2 (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2563 : 25)

แผนภาพที่ 1 จำนวนหนี้สินและหนี้สินค้างชำระของเกษตรกร จังหวัดร้อยเอ็ด (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562)
ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2563 : 58)

แผนภาพที่ 2 จำนวนสัญญาเงินกู้ของเกษตรกร จังหวัดร้อยเอ็ด (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562)
ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2563 : 72)

จากปัญหานี้สินของเกษตรกรดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย ทั้งนี้จุดประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อหาสาเหตุของปัญหาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร รวมทั้งสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและลดภาระหนี้สินของเกษตรกรให้มีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลกับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคกับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่มีภาระหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนทั้งสิ้น 22,879 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่มีภาระหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1960) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 393 คน ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยผู้วิจัยมีการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เนื้อหาต่างๆจากเอกสาร หนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 8 ข้อ

ประกอบด้วย เพศ อายุ ประเภทการเกษตร สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน **ส่วนที่ 2** เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยชุดคำถามในด้านการวางแผนทางการเงินระยะสั้น และด้านการวางแผนทางการเงินระยะยาว เป็นชุดคำถามที่นำมาตรวัด **Rating scale question** มาปรับใช้โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ จำนวน 8 ข้อ **ส่วนที่ 3** เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริโภคที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยชุดคำถามในด้านสิ่งกระตุ้น ด้านความรู้สึกรู้สึกคิด และด้านการตัดสินใจซื้อ เป็นชุดคำถามที่นำมาตรวัด **Rating scale question** มาปรับใช้โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ **ส่วนที่ 4** เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นชุดคำถามที่นำมาตรวัด **Rating scale question** มาปรับใช้โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาจากแนวคิด เอกสารข้อมูล และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์แบบและความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ
3. นำแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และนำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software) ซึ่งสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

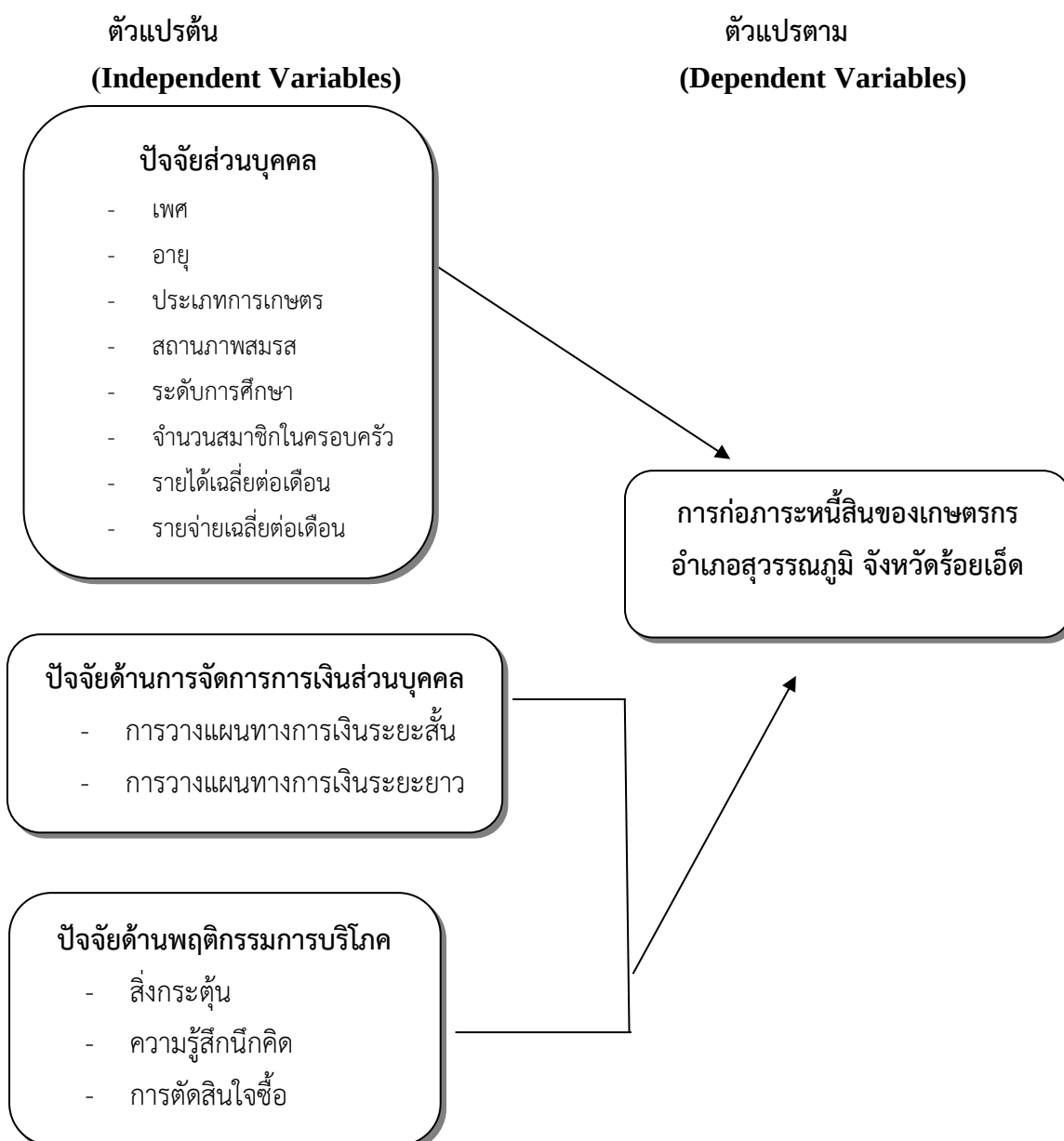
1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ประเภทการเกษตร สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายข้อมูลปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริโภค และการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. ค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศ
4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance : ANOVA) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 2 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ประเภทการเกษตร สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยทางสถิติจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีของ LSD (Least Significant Difference)

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล และปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริโภค กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ด้านประเภทการเกษตรคือการเกษตรแบบผสมผสาน จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 โดยมีสถานภาพสมรสคือการสมรส จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 66.5 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาคือประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 - 5 คน จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ทั้งนี้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5

2. ปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.02$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้านการวางแผนทางการเงินระยะสั้นอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.16$) ส่วนด้านการวางแผนทางการเงินระยะยาวกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.88$) ตามลำดับ

3. ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภค ด้านสิ่งกระตุ้นอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.15$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการตัดสินใจซื้อ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.79$) และด้านความรู้สึกรักคิด กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.66$) ตามลำดับ

4. การก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าครองชีพที่สูงขึ้นในปัจจุบันทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นตามไปด้วย กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.90$) รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพที่ดีจำเป็นต้องใช้เงินทุนสูง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.85$) และผลผลิตทางการเกษตรที่มีปริมาณมากจนล้นตลาดทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ กลุ่มตัวอย่าง

เห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.77$) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกใหม่ ๆ อยู่เสมอ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ รถจักรยานยนต์ รถยนต์ เป็นต้น ($\bar{x} = 2.30$) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินแตกต่างกัน

1.1 ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.2 ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.3 ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประเภทการเกษตรต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.4 ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.5 ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.6 ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.7 ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 ผลการวิจัย พบว่า การวางแผนทางการเงินระยะสั้นมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.151$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.003) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ผลการวิจัย พบว่า การวางแผนทางการเงินระยะยาวมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.134$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.007) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริโภคมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริโภคด้านสิ่งกระตุ้นมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.145$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.004) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริโภคด้านความรู้สึกนึกคิดไม่มีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริโภคด้านการตัดสินใจซื้อมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.142$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.004) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็มีภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่แตกต่างกันมาก อีกทั้งสถาบันการเงินหรือแหล่งเงินกู้ต่างๆก็ได้จำกัดเพศในการกู้ยืม ดังนั้นเกษตรกรไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิงจึงมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

1.2 เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเกษตรกรถึงแม้จะมีอายุต่างกันแต่ก็ย่อมมีภาระและปัญหาที่แตกต่างกัน เกษตรกรบางรายมีภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวมาก เช่น ค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร หรือค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้น เป็นต้น ดังนั้นถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีอายุต่างกันแต่หากมีความจำเป็นต้องใช้เงินก็สามารถก่อภาระหนี้สินขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริณา โภคาพานิชย์ และ สันญา เคนาภูมิ (2560 : 192-201) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกันโดยรวมส่งผลต่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

1.3 เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประเภทการเกษตรต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการทำการเกษตรไม่ว่าจะเป็นการเกษตรประเภทใด รูปแบบไหน ส่วนใหญ่จำเป็นต้องมีเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพไม่มากนักน้อย ซึ่งเกษตรกรหลายรายไม่มีเงินทุนเพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพ ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องหาเงินทุนอาจจะด้วยวิธีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินหรือแหล่งเงินกู้ต่างๆ

1.4 เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรที่มีสถานภาพสมรสต่างกันต่างก็มีภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องที่แตกต่างกันออกไป เช่น เกษตรกรที่มีสถานภาพโสดแต่อาจมีสมาชิกภายในครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดูมาก ส่วนเกษตรกรที่มีสถานภาพสมรสอาจต้องการลงทุนด้านการเกษตรให้มียาได้เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว และเกษตรกรที่มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่อาจมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรหลาน เป็นต้น ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าถึงแม้เกษตรกรจะมีสถานภาพสมรสที่ต่างกันแต่ต่างก็มีภาระค่าใช้จ่ายที่มากเหมือนกัน

1.5 เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยหรือไม่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนทำให้เกษตรกรเหล่านี้มีความรู้เพียงแค่การเกษตรที่อาจเป็นมรดกตกทอดมาโดยอาศัยประสบการณ์หรือวิธีการทำการเกษตรที่ถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งนั่นก็เท่ากับว่าเกษตรกรมียาได้จากการทำการเกษตรเพียงอย่างเดียวเท่านั้นเนื่องจากเกษตรกรเหล่านี้ไม่สามารถประกอบอาชีพอื่นเพื่อหารายได้เสริมได้เนื่องจากมีความรู้ไม่มากพอ ในบางครั้งรายได้จากการทำการเกษตรอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวหรือค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอื่นๆ ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อใช้จ่าย ส่วนเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีแนวคิดในการลงทุนหรือการพัฒนาเพื่อต่อยอดผลผลิตให้มีคุณภาพและมีกำไรเพิ่มมากขึ้นแต่อาจมีเงินทุนไม่เพียงพอจึงต้องทำการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาลงทุน นอกจากนี้ก็ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรมีการก่อภาระหนี้สินเหมือนกันก็คือการขาดทุนจากผลผลิตนั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้สถานะทางการเงินของเกษตรกรยิ่งติดลบแต่เกษตรกรจำเป็นต้องมีเงินหมุนเวียนเพื่อใช้จ่ายภายในครอบครัวและการประกอบอาชีพจึงทำให้เกษตรกรตัดสินใจก่อภาระหนี้สินขึ้น

1.6 เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระค่าใช้จ่ายเกินกว่ารายได้ที่มี เกษตรกรบางรายมีจำนวนสมาชิกภายในครอบครัวมากค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวก็ย่อมมากขึ้นตามไปด้วยไม่ว่าจะเป็น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเล่าเรียนบุตร หรือค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอื่นๆ เป็นต้น ส่วนเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกภายในครอบครัวน้อยแต่ก็อาจมีภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่น ดังนั้นไม่ว่าเกษตรกรจะมีสมาชิกภายในครอบครัวมากหรือน้อยแต่ด้วยภาระค่าใช้จ่ายที่มากกว่ารายได้ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานะทางการเงินติดลบเป็นเหตุให้ต้องก่อภาระหนี้สินขึ้น

1.7 เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเกษตรกรบางรายที่มีรายได้น้อยอาจมีภาระค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ที่ได้รับ ส่วนเกษตรกรบางรายแม้มีรายได้สูงแต่ก็อาจมีภาระค่าใช้จ่ายสูงเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการบริหารจัดการเงินและพฤติกรรมการบริหารของเกษตรกรแต่ละรายด้วยเกษตรกรบางรายแม้มีรายได้สูง

แต่ไม่รู้จักวิธีการบริหารจัดการเงินของตนให้เกิดประโยชน์แต่กลับนำเงินไปใช้ในเรื่องที่ไม่จำเป็น หรือเกษตรกรบางรายมีรายได้น้อยแต่กลับมีพฤติกรรมการบริโภคที่สูงโดยไม่คำนึงถึงรายได้ที่มี ด้วยเหตุนี้เกษตรกรหลายรายจึงมีรายได้ไม่สัมพันธ์กับรายจ่ายทำให้เกษตรกรหลายรายจึงเลือกแก้ปัญหาด้วยการก่อภาระหนี้สินขึ้น

1.8 เกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการก่อภาระหนี้สินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเกษตรกรแต่ละรายมีรายจ่ายที่แตกต่างกัน เกษตรกรบางรายมีรายจ่ายน้อยและมีรายได้มากทำให้มีเงินเหลือพอที่จะเก็บออม ดังนั้นเกษตรกรเหล่านี้จะมีสภาพคล่องทางการเงินทำให้เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินเกษตรกรสามารถนำเงินออมที่มีอยู่ออกมาใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องก่อภาระหนี้สิน แต่เกษตรกรบางรายมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ทำให้สถานะทางการเงินติดลบเป็นเหตุให้ต้องกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายชล งบครบุรี (2560 : 65-67) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาผลกระทบจากภาระหนี้สินของเกษตรกร องค์การบริหารส่วนตำบลครบุรี อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา พบว่า รายจ่ายรวมเฉลี่ยของครัวเรือนที่แตกต่างกันทำให้ที่มาของภาระหนี้สินของเกษตรกรองค์การบริหารส่วนตำบลครบุรี อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

2. ปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 การวางแผนทางการเงินระยะสั้นมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีการวางแผนค่าใช้จ่ายประจำเดือนไว้ล่วงหน้าเสมอ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น นอกจากนี้อาจมีค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวที่จำเป็นอื่นๆอีก ซึ่งทำให้เกษตรกรทราบถึงภาระค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนที่ค่อนข้างสูงแต่เกษตรกรส่วนใหญ่กลับมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายที่มีในแต่ละเดือนทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่จึงใช้วิธีแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายก่อน ด้วยเหตุนี้ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีการวางแผนทางการเงินที่ดีเพียงใดแต่ก็ไม่อาจยับยั้งการก่อภาระหนี้สินได้เพราะเมื่อรายได้สวนทางกับรายจ่ายก็เป็นเหตุผลที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจก่อภาระหนี้สินได้ง่ายมากขึ้น

2.2 การวางแผนทางการเงินระยะยาวมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรต้องการสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว เกษตรกรจึงมีการวางแผนทางการเงินระยะยาวด้วยการลงทุนเพิ่มเพื่อขยายการผลิตและต่อยอดในการพัฒนาการเกษตรของตนให้ดียิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้มากขึ้น แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนเพียงพอสำหรับการลงทุนเพิ่ม เมื่อเงินทุนไม่เพียงพอเกษตรกรจึงตัดสินใจก่อภาระหนี้สินขึ้นเพื่อหวังนำเงินกู้เหล่านั้นมาลงทุนในการเกษตร

3. ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้านสิ่งกระตุ้นมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรได้รับการกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการบริโภคและเกิดการซื้อไม่ว่าจะเป็นจากสิ่งกระตุ้นภายในที่เกิดจากความต้องการในการบริโภคของตัวเองหรือจากสิ่งกระตุ้นภายนอกที่เป็นตัวกำหนดความต้องการในการบริโภคของเกษตรกร เช่น การที่เกษตรกรมีรายได้มากก็จะมีพฤติกรรมการบริโภคที่มากขึ้น หรือโครงการกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชนจากภาครัฐที่เกษตรกรหลายรายเข้าร่วมแล้วอาจทำให้เกิดการใช้จ่ายเกินตัว เป็นต้น

3.2 ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้านความรู้สึกนึกคิดไม่มีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรมักจะคำนึงถึงครอบครัวก่อนเสมอจึงทำให้เกษตรกรมีพฤติกรรมการบริโภคและการซื้อเฉพาะสิ่งที่จำเป็นเท่านั้นและจะพยายามจำกัดการซื้อเพื่อไม่ให้เกินกว่ารายได้ที่มีเนื่องจากว่าเกษตรกรต้องคำนึงถึงภาระค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวที่มีอยู่ด้วย นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายไม่เน้นตามกระแส และมีพฤติกรรมการบริโภคตามความต้องการและความพึงพอใจของตนเองมากกว่าที่จะทำตามผู้อื่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พบว่าปัจจัยด้านความรู้สึกนึกคิดไม่มีผลกับปัจจัยการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร

3.3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้านการตัดสินใจซื้อมีความสัมพันธ์กับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรจะเลือกบริโภคและซื้อสินค้าตามความต้องการและความพอใจของตนเองโดยจะพิจารณาถึงความจำเป็นและประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก ซึ่งสิ่งที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจซื้อได้ง่ายก็คืออุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับการประกอบอาชีพ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนในการผลิตและเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น แต่อุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรบางอย่างมีราคาที่สูงซึ่งเกษตรกรมีเงินไม่เพียงพอที่จะซื้อแต่เมื่อคิดถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับเกษตรกรจึงมองว่าคุ้มค่าที่จะลงทุน ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องก่อภาระหนี้สินขึ้นเพื่อให้มีเงินเพียงพอที่จะนำเงินไปซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ปัจจัยด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ด้านการวางแผนทางการเงินระยะสั้น เกษตรกรควรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอเพื่อที่เกษตรกรจะได้ทราบข้อมูลรายรับและรายจ่ายของตนเองอย่างละเอียดและสามารถควบคุมหรือตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไปได้ และหากเกษตรกรสามารถตัดลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไปได้ก็จะทำให้เกษตรกรมีเงินเหลือเพียงพอที่จะนำมาเก็บออมไว้ในยามฉุกเฉินได้

1.2 ด้านการวางแผนทางการเงินระยะยาว เกษตรกรควรศึกษาและทำความเข้าใจถึงวิธีการลงทุนและวิธีการบริหารจัดการเงินให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนที่จะเริ่มลงทุนเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า และเนื่องจากแผนทางการเงินระยะยาวมีระยะเวลายาวนาน ดังนั้นเกษตรกรจึงควรมีการวางแผนทางการเงินให้รัดกุมและรอบคอบ และควรมีแผนสำรองเผื่อไว้ด้วยเพราะหากแผนทางการเงินหลักเกิดผิดพลาดและล้มเหลว เกษตรกรก็จะสามารถนำแผนสำรองมาดำเนินการปฏิบัติได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้เกษตรกรควรศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมอย่างสม่ำเสมอเพราะหากสภาพเศรษฐกิจและสังคมแย่หรืออยู่ในขั้นวิกฤตก็อาจส่งผลกระทบต่อรายได้และรายจ่ายของเกษตรกรได้หากเกษตรกรรู้เท่าทันถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมก็จะทำให้เกษตรกรสามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับสถานการณ์วิกฤตได้

2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคของเกษตรกร อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 ด้านสิ่งกระตุ้น ก่อนการซื้อสินค้าหรือบริการเกษตรกรควรพิจารณาถึงคุณภาพและประโยชน์ใช้สอยของสินค้าชนิดนั้นด้วยว่ามีคุณภาพอย่างไรและสามารถใช้งานได้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรหรือไม่เพราะหากซื้อสินค้าชนิดนั้นมาแล้วพบว่าไม่สามารถใช้งานได้ตรงกับความต้องการก็จะทำให้เสียเงินโดยเปล่าประโยชน์

2.2 ด้านความรู้สึกนึกคิด เกษตรกรส่วนใหญ่ชอบทำบุญช่วยเหลือสังคมอยู่เป็นประจำโดยไม่คำนึงถึงสถานะทางการเงินของตนเองเนื่องจากมีความเชื่อว่าหากทำบุญเยอะก็จะได้พบเจอแต่สิ่งดีๆ ซึ่งก็ไม่ผิดหากเกษตรกรจะมีความเชื่อในเรื่องเหล่านี้แต่เกษตรกรควรทำบุญช่วยเหลือสังคมให้เหมาะสมกับสถานะทางการเงินและไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน

2.3 ด้านการตัดสินใจซื้อ ก่อนที่เกษตรกรจะตัดสินใจซื้ออะไรก็ตามควรมีการศึกษาและหาข้อมูลของสินค้าหรือบริการที่ตนต้องการซื้อและต้องพิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้ ความเหมาะสมของราคา ความคุ้มค่าของสินค้า และสถานะทางการเงินของตนก่อนการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวกับการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกรในปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น
2. ควรศึกษาเกษตรกรในจังหวัดอื่นที่ยังไม่เคยมีการศึกษาค้นคว้าเพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อภาระหนี้สินของเกษตรกรอย่างชัดเจน
3. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพหรือสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับเกษตรกรเกี่ยวกับสาเหตุของการก่อภาระหนี้สิน เพื่อที่จะได้ข้อมูลในเชิงลึก ได้ความคิดเห็นที่มีความชัดเจนมากขึ้น และได้แนวทางในการแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรได้อย่างตรงจุดและตรงประเด็น

เอกสารอ้างอิง

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2563). รายงานต้นทุนเงินกู้คงเหลือจำแนกตามโครงการ. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (อัดสำเนา).
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2563). สารสนเทศข้อมูลลูกค้า. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (อัดสำเนา).
- ปิ่นภพวิณ วรรณคุณรักรักษ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สินของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย ข้าว และมันสำปะหลัง: กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการเงิน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริินภา โภคาพานิชย์ และสัญญา เคนาภูมิ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกร อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 5 (ฉบับพิเศษ), 192-201.
- สายชล งบครบุรี. (2560). ศึกษาผลกระทบจากภาระหนี้สินของเกษตรกร องค์การบริหารส่วนตำบลครบุรี อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการงานสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). การศึกษาหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรและขนาดของเงินกู้ที่เหมาะสม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุกานดา กลิ่นขจร และนรรัฐ รื่นกวี. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกร จังหวัดนครราชสีมา กรณีศึกษา อำเภอด่านขุนทด และอำเภอโนนสูง. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์

วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

A Guideline for Learning Management with the Principle of the 4 Paths of Accomplishment in the Sangha's Secondary School of wat Mahabuddhavongsa Pa Laung In Vientian City, Lao People's Democratic Republic (LPDR)

พระคันธสีล จันทร์สุวงศ์,

สมเดช นามเกต และ บุญส่ง ลินธุ์นอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Phra Kandhasila ChansuwoAsst,

Somdet Namket and Boonsong Sinthunok

Mahachulalongkornrajavidyalayan University, Nongkhai Campus, Thailand

Corresponding Author E-mail: jack_nitikorn_wichuma2517@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) หลักอิทธิบาท 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท 2) การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 3) เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 29 รูป/คน นำมาเสนองานวิจัยในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า อิทธิบาท 4 หมายถึงหลักธรรมนำไปสู่ความสำเร็จคือฉันทะความพอใจ, มีใจรักในงานที่ทำด้วยใจรักวิริยะความพากเพียรอดทนต่อความลำบากบากบั่นไม่ว่าจะเป็นอาชีพใดๆก็ตามขอให้ทำอย่างสุจริตจิตตะเอาจิตฝึกฝายใจรักด้วยความพยายามด้วยเอาจิตพยายามอาชีพนั้นๆให้บรรลุผลสำเร็จวิมังสาใช้ปัญญาสอบสวนในงานที่ทำเพื่อจะให้ประสบผลสำเร็จให้ดียิ่งๆขึ้นไป

การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนการสอนช่วยแก้ไขข้อจำกัดในเรื่องเนื้อหาทางด้านจริยธรรมซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมและหยุดนิ่งกับที่ให้เป็นการเรียนการสอนที่น่าสนใจโดยสร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนที่มีการเคลื่อนไหวของผู้เรียนและเนื้อหาควบคู่กันไปการจัดกระบวนการเรียนการสอน

* วันที่รับบทความ: 13 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 9 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: March 13, 2020; Revised: May 9, 2021; Accepted: May 10, 2021

สอนจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์และการปฏิสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่โดยมีการใช้กิจกรรมและสื่อการสอนบางประการเช่นสถานการณ์จำลองการแสดงบทบาทสมมติกรณีตัวอย่าง เป็นต้น ผลการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมทักษะและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง พบว่า 1) ฉันทะคือทำให้ไม่ท้อถอยมีกำลังใจต่อสู้ 2) วิริยะคือ มีความขยันหมั่นเพียรต่อหน้าที่ของตนเอง 3) จิตตะ คือมีปัญญาสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ 4) วิมังสาคือช่วยให้ทำงานไม่ผิดพลาดและทำงานให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้; อิทธิบาท 4; โรงเรียนมัธยมสงฆ์

Abstracts

The three purposes of this research were; 1) to study the Four Paths of Accomplishment in Theravada Buddhism 2) to study the learning management of the Sangha's Secondary School of Wat Mahabuddhavongsa Pa Laung in Vientian City, Lao People's Democratic Republic (LPDR) and 3) to offer the guideline of learning management with the Four Paths of Accomplishment of the Sangha' Secondary School of Wat Mahabuddhavongsa Pa Laung in Vientian City, Lao People's Democratic Republic (LPDR). This research was the qualitative research by studying the data from documents and data informants consisting of 29 subjects and to report the results of the research by using the descriptive analysis.

The results of the research were as follows: It means the principle that leads to success, that is, ambitiousness, satisfaction, love for work that is done with love, persistence, persistence and perseverance, regardless of the profession. To focus on the love of the heart with effort, with the soul to try and work in that career to achieve success.

The use of the Power 4 principle in teaching and learning helps to overcome the limitations of ethical content, which are quite abstract and stagnate in the form of interesting teaching and learning by creating an environment of teaching and learning that is With the movement of the students and the content at the same time, the organization of the teaching process focuses on the participation of students mainly in physical, intellectual, emotional and interaction with some activities and teaching materials. Such as role play scenarios, example cases, etc. The results of the application of the principle 4 To enhance skills and organize learning activities of Students at Wat Maha Phutthawongsa Luang High School found that 1) Chantha was to not give up, was encouraged to fight, 2) Wiriya, that was diligent in his duty, 3) Chitta, was able to resolve the incident promptly 4) Wimangsa This is to help keep the work done without mistakes and keep working efficiently.

Keywords: Learning Management; Itthit 4; Monk Secondary School

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศการพัฒนาการศึกษาของประเทศนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายด้านด้วยกันสิ่งสำคัญนอกเหนือไปจากครูอาจารย์สื่ออุปกรณ์การสอนงานและหลักสูตรที่ดีแล้วการนำหลักสูตรไปใช้เป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่งการที่ประเทศจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและดีมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการแต่ในปัจจัยเหล่านั้นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญถ้าประเทศใดไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ก็จะไม่พัฒนาด้านอื่นได้มากนักไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจสังคมหรือการเมืองและเป็นที่ยอมรับกันว่าเครื่องมือที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณค่าคือการศึกษา นั่นเองซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2551–2558, ค.ศ. 2006–2015 ของสถาบันการศึกษาแห่งชาติลาวที่ได้ยึดถือเอาการศึกษาเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดำเนินการปฏิรูประบบการศึกษาแห่งชาติให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นในทำนองเดียวกันกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาตรา 2 (รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2008 : 84) ได้กล่าวว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และการค้นคว้าทฤษฎีพฤติกรรมเพื่อสร้างคนให้มีการขยายตัวอย่างรอบด้านมีคุณสมบัติมีความรู้ความสามารถมีวิชาชีพมีสุขภาพดีมีศิลปะมีระเบียบวินัยมีความรักชาติรักครอบครัวประชาธิปไตยประชาชนเพื่อตอบสนองความเรียกร้องต้องการของภารกิจปกป้องรักษาและพัฒนาประเทศชาติ(รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2008 : 13)

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาด้านความรู้ความคิดความสามารถทางด้านคุณธรรมศีลธรรมและจริยธรรมเป็นกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาคนให้มีความพอดีโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญขณะเดียวกันผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนได้ตามธรรมชาติอย่างเต็มตามศักยภาพให้ความสำคัญการเรียนรู้ต่อตัวเองและสามารถสัมพันธ์กับคนในครอบครัวเทคโนโลยีความรู้ความเข้าใจประสบการณ์การจัดการการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลอย่างยั่งยืน(พุนทรัพย์ เกตุวิระ พงศ์, 2551 : 171)

องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว (อ.พ.ศ) เป็นสถาบันสูงสุดของการบริหารงานคณะสงฆ์ลาวก็ได้มองเห็นอนาคตของทางคณะสงฆ์ที่ยังขาดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถและขาดความเข้าใจในหลักธรรมทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาในอนาคตจึงได้มีนโยบายการส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ซึ่งได้ตราไว้ในมาตรา 1 หมวด 3 ของรัฐธรรมนูญการปกครองพระสงฆ์ลาวพ.ศ. 2541 ว่า "ให้ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการศึกษาของพระภิกษุสามเณรด้วยการยกระดับความรู้ความสามารถให้แก่พระภิกษุสามเณรและญาติโยมให้สูงขึ้นพร้อมกันนั้นต้องปรับปรุงระบบการศึกษาสงฆ์ให้มีคุณภาพทั้งด้านหลัก

วิชาการทางธรรมและทางโลกให้เท่าเทียมกันและทุ่มเทเอาใจใส่ในการนำเอาหลักวิชาชีพแขนงที่มีประโยชน์รับใช้สังคมให้ได้ดีเข้าในสถาบันการศึกษาสงฆ์ด้วย (ศูนย์กลางแนวเวลาสร้างชาติ, 2541 : 164)

โรงเรียนมัธยมศึกษาสงฆ์แขวงหลวงพระบางเป็นโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนสำหรับพระภิกษุและสามเณรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายประจำอำเภอเมืองหลวงพระบางจังหวัดหลวงพระบางสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ก่อตั้งเมื่อพ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963) เริ่มแรกสร้างขึ้นใช้สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรและยังไม่ได้มีการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมสมัยนั้นยังไม่สะดวกเท่าที่ควรโดยเฉพาะการพัฒนาทักษะด้านวิชาการแก่นักเรียนอีกทั้งบุคลากรโรงเรียนยังขาดความเข้าใจในบทบาทการจัดตั้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการประสานงานยังไม่มีหลากหลายในเชิงรุกอย่างไรก็ตามในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาโรงเรียนดังกล่าวเริ่มมีการพัฒนาขึ้นในทุกๆด้านโดยเฉพาะด้านการบริหารวิชาการและการขยายอาคารเรียนเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีผู้เข้าเรียนเพิ่มขึ้นจำนวนมากในแต่ละปี

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาวัดมหาพุทธรังษีอำเภอเมืองนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารครูผู้สอน และผู้ปกครองตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้และโรงเรียนได้มีการปรับปรุงกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นหรือไม่ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะนำมาใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฉบับใหม่ของสถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาระบบการศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนต่างๆที่จะนำข้อมูลสาระสนเทศที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จทางด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของสถาบันการศึกษาของตนให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักอิทธิบาท 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารครูผู้สอน และผู้ปกครองตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาวัดมหาพุทธรังษีอำเภอเมืองนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาวัดมหาพุทธรังษีอำเภอเมืองนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท4ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเลือกจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย (Target group) จำนวน 29 รูป/ โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่

1. ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน 3 รูป
2. ครูผู้สอน	จำนวน 4 รูป/คน
3. ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน 11 คน
4. นักเรียนในโรงเรียน	จำนวน 11 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 29 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิจัย 2 ประเภท คือ วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interviews) และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่

2.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วิทยุระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามารประมวลความรู้สรุปเป็นกรอบแนวคิดกำหนดขอบเขตการวิจัยและกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิด เพื่อให้ครอบคลุมขอบเขตของการทำวิจัย
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้มีความตรงตามเนื้อหา
5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 1) พระครูพิศาลสารบัณฑิต,รศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์หนองคาย/อาจารย์ประจำหลักสูตร มจร วิทยาเขตหนองคาย
- 2) พระครูจิรัชธรรมชัย, รศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรมหาบัณฑิต มจร วิทยาเขตหนองคาย
- 3) ดร. ธวัชชัย สิ้นธุ่นอก อาจารย์พิเศษประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มจร. วิทยาเขต หนองคาย

ตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อเสนอแนะที่ได้ปรับปรุงแล้วจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่าน มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

2.3 แบบสัมภาษณ์การวิจัย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสำหรับบรรพชิต
- ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 หลักอิทธิบาท 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
 - ตอนที่ 2 ศึกษาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 - ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 - ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด เป็นการกำหนดว่าข้อมูลที่ต้องการมีอะไรบ้าง โดยการศึกษาและวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์หรือปัญหาของการวิจัยเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดจึงจะได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
2. กำหนดแหล่งข้อมูล จำนวน 29 รูป/คน
3. นำเครื่องมือวิจัยไปใช้สัมภาษณ์(Inter View) โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 29 รูป/คน

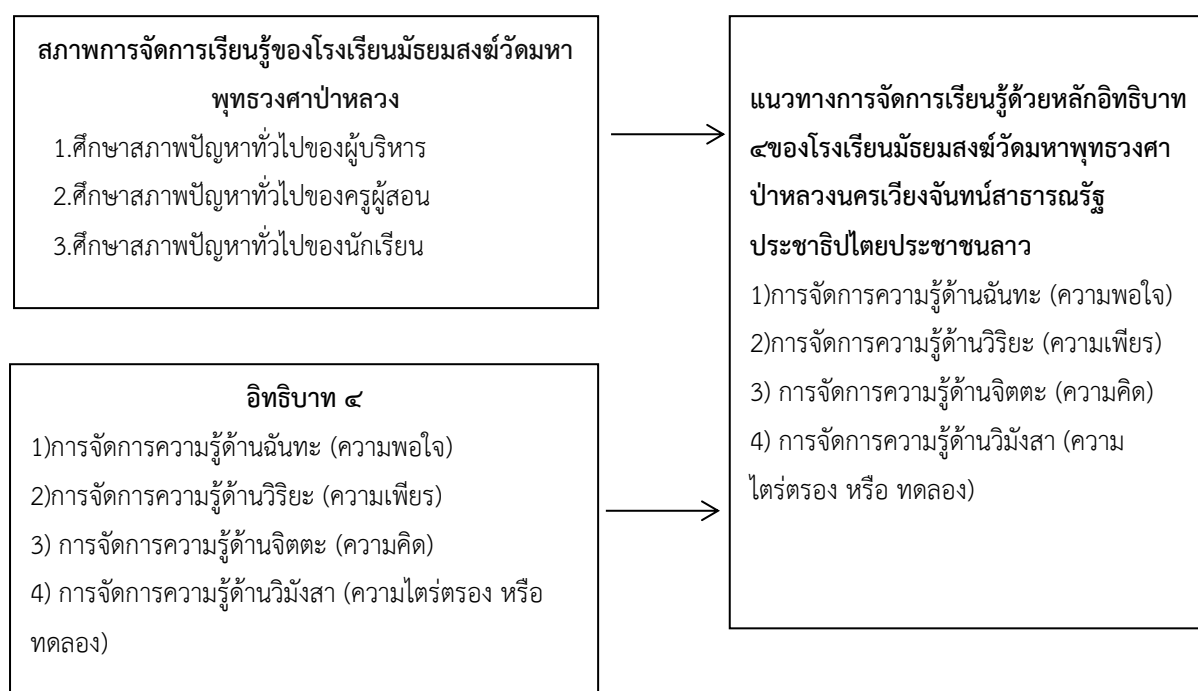
2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ สะดวก และง่ายต่อการค้นหาข้อมูล ในการจัดทำแฟ้มเพื่อประโยชน์ต่อการค้นหาข้อมูล ประกอบด้วย แฟ้มข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

- ข้อมูลที่เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วันที่ ช่วงเวลา สถานที่สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ครั้งที่ ชื่อผู้สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์
- ข้อมูลที่เป็นแบบวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งประกอบด้วยชื่อผู้ให้ข้อมูล ชื่อผู้สัมภาษณ์ คำหลักบรรยาย เหตุการณ์/สถานการณ์ และการตีความเบื้องต้นแล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. หลักอิทธิบาท4ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

อิทธิบาท4เป็นหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้นำไปประพฤติปฏิบัติประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการทำงานดังที่ปิ่นมุกข์กันต์ได้กล่าวว่า อิทธิบาท4เป็นหลักการทำงานของพระพุทธเจ้าเป็นหลักที่นำพระองค์ให้บรรลุความสำเร็จอย่างงดงามทั้งในด้านการศึกษาและการปฏิบัติงานทางโลกทั้งในการค้นคว้าหาโมกขธรรมอันละเอียดลึกซึ้งทั้งในการเผยแผร์ศาสนาแก่ชาวโลกจนมีผู้ยอมรับนับถืออย่างกว้างขวาง (ปิ่นมุกข์กันต์, 2518 : 194)

ในอังคุตตรนิกายทุกขนิบาตรได้กล่าวถึงอิทธิบาทไว้ว่า ภิกษุชั้นเจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปานสังขารคือ สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรสร้างสรรค์เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิปานสังขารคือ สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิปานสังขารคือ สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปานสังขารคือ สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2539 : 20/163/403) อิทธิบาท4คือความพอใจคือความต้องการที่จะทำให้ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไปความเพียรคือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็งอดทนเอาธุระไม่ทอดทิ้งจิตตะคือความตั้งใจมั่นตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจใส่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปอุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำวิมังสาความไตร่ตรองหรือทดลองคือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อสงสัยหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผนวัดผลคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2546 : 160)

สรุปได้ว่า อิทธิบาทจึงเป็นฐานแห่งความสำเร็จหมายถึงสิ่งซึ่งมีคุณธรรมเครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่าอิทธิบาทซึ่งจำแนกไว้เป็น4คือ **ฉันทะ** คือความพอใจในฐานะเป็นสิ่งที่ตนถือว่าดีที่สุดที่มนุษย์เราควรจะได้ข้อนี้เป็นกำลังใจอันแรกที่ทำให้เกิดคุณธรรมข้อต่อไปทุกข้อ **วิริยะ** คือความพากเพียรหมายถึงการกระทำที่ติดต่อไม่ขาดตอนเป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จคำนี้มีความหมายของความกล้าหาญเจืออยู่ด้วยส่วนหนึ่ง**จิตตะ**หมายถึงความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้นไปจากความรู้สึกของตัวทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นั้นให้เด่นชัดอยู่ในใจเสมอคำนี้รวมความหมายของคำว่าสมาธิอยู่ด้วยอย่างเต็มที่ **วิมังสา**หมายถึงความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปตลอดเวลา

2. ศึกษาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กระบวนการใช้หลักอิทธิบาท4ในการจัดการเรียนการสอนช่วยแก้ไขข้อจำกัดในเรื่องเนื้อหาทางด้านจริยธรรมซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมและหยุดนิ่งกับที่ให้เป็นการเรียนการสอนที่น่าสนใจโดยสร้าง

บรรยากาศของการเรียนการสอนที่มีการเคลื่อนไหวของผู้เรียนและเนื้อหาควบคู่กันไปการจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์และการปฏิสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่โดยมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมและการใช้หลักการสอนที่อิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ครูสามารถคิดจัดทำด้วยตนเองได้จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนทางด้านจริยธรรมเป็นรูปธรรมน่าสนใจขึ้นสอดคล้องกับวิวัฒนาการระดับวุฒิภาวะและความต้องการของนักเรียนแต่ละระดับ (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : 13 ตุลาคม 2563) หลักอิทธิบาท 4 ว่าด้วยการครองตนครองคนและครองงานเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายมีข้อธรรม 4 ข้อประกอบด้วยฉันทะคือความพอใจริยะคือความเพียรขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามจิตตะคือความคิดมุ่งไปอุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำวิมังสาคือความไตร่ตรองหรือทดลองผู้บริหารการศึกษาควรยึดหลักธรรมนี้เพื่อประยุกต์ใช้กับการบริหารงานของสถานศึกษาและการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรทุกคนยึดหลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและให้นักเรียนได้นำหลักอิทธิบาท 4 นี้ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนตามหน้าที่ของตนเมื่อนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ก็จะเกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและหากนำไปประยุกต์ใช้ในการใช้ชีวิตประจำวันก็จะทำให้สิ่งที่คาดหวังสำเร็จได้โดยง่ายหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมหนึ่งในการบริหารโรงเรียนแล้วจะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานตามหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สัมภาษณ์ อาจารย์ตั๋ย ลินยาสุข : 13 ตุลาคม 2563)

ในการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงต้องมีหน้าที่ต่างๆที่ต้องคอยดูแลอำนวยความสะดวกต่างๆให้กับบุคลากรในสถานศึกษาในสถานศึกษาย่อมต้องมีบุคลากรหลายตำแหน่งหลายสถานะในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวง ผู้อำนวยการถือว่าเป็นหัวหน้างานรองลงมาก็มีครูฝ่ายวิชาการและครูฝ่ายบุคลากรลำดับนั้นก็เรียนตามชั้นเรียนมีทั้งข้าราชการครูครูอัตราจ้างนักการภารโรงแม่บ้านที่สำคัญที่เป็นเรื่องที่โรงเรียนขาดไม่ได้คือนักเรียนนักเรียนคือผู้ใช้บริการทางการศึกษานักเรียนเหล่านี้ย่อมมีสิทธิ์ที่จะเลือกสถานศึกษาเพราะว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานนักเรียนเหล่านี้ย่อมมีสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนปุตตะราช : 13 ตุลาคม 2563)

ในการบริหารสถานศึกษาย่อมมีปัญหาและอุปสรรคหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการด้านบุคลากรด้านงบประมาณและด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษาย่อมต้องมีปัญหาในการแนะนำบุคลากรในองค์กรของตนที่จะให้บุคลากรภายใต้การดูแลของตนเรียนรู้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตนเช่นบางครั้งก็มีบางครั้งก็ไม่มีที่จำได้บางคนที่เป็นครูอาจจะไม่เข้าใจบทบาทของตัวเองว่าจะต้องทำอะไรอย่างไรต้องทำอะไรบ้างเพราะเราเป็นผู้อำนวยการก็ต้องแนะนำอีกว่าต้องทำอะไรเพราะครูมาใหม่จะต้องสอนให้รู้ว่าจะต้องทำอะไรในการเรียนการสอนและต้องไปแนะนำต้องสอนที่ชั่วโมงในแต่ละสัปดาห์และต้องแนะนำให้จัดตารางเรียนตารางสอน (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : 13 ตุลาคม 2563)

ปัญหาบางอย่างค้างค้ำมานานจนยากที่จะแก้ไขให้แล้วเสร็จโดยเร็วได้ผู้บริหารถือว่าเป็นหัวเรือใหญ่ในสถานศึกษาเมื่อเรามีปัญหาขัดข้องหรือเรือเดินทางผิดทิศทางผู้อำนวยการจะต้องแก้ไขปัญหาของเรื่อนั้นหรือจะต้องคอยผลักดันให้ไปในทิศทางที่ถูกต้องแต่เมื่อเรือเดินทางไปอย่างไม่มีปัญหาและถูกทิศทางไปสู่จุดหมายได้อย่างปลอดภัยลูกเรือหรือบุคลากรในสถานศึกษาทุกๆตำแหน่งทุกๆสถานะก็ย่อมคลายความกังวลในเรื่องต่างได้โรงเรียนบ้านตูมก็เช่นเดียวกันเมื่อมีปัญหาในด้านใดด้านหนึ่งผู้อำนวยการต้องคอยแก้ไขเพื่อให้โรงเรียนเดินทางไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้นและพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งๆขึ้นไป (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนบุตรธราช : 13 ตุลาคม 2563) ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวง ล้วนมีปัญหาต่างๆเช่นกันกับบุคลากรฝ่ายอื่นๆในสถานศึกษาเป็นต้นว่าปัญหาด้านการแนะนำนักเรียนในสถานศึกษาของตนปัญหาด้านนี้ครูต้องใช้ความเข้าใจกับนักเรียนเป็นอย่างมากปัญหาด้านนี้ครูต้องใช้ความรักความเอ็นดูกับนักเรียนเพื่อปัญหาจะได้คลี่คลายไปในทางที่ดีปัญหาทุกอย่างล้วนมีเหตุและผลของมันย่อมมีทางออกและทางแก้ปัญหาด้านนี้ครูต้องคอยแนะนำอยู่บ่อยๆต้องคอยพูดซ้ำๆเดิมๆเพื่อว่านักเรียนจะได้มีความจำและในเรื่องกิจวัตรประจำวันก็เช่นเดียวกันครูต้องคอยแนะนำและพูดอยู่ซ้ำๆเพื่อว่านักเรียนจะมีความรับผิดชอบมากขึ้น (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ทองลิต สีสนันนา : 14 ตุลาคม 2563) ปัญหาด้านการแนะนำนักเรียนในสถานศึกษาครูต้องใช้ความเพียรพยายามเพื่อให้เด็กนักเรียนได้เอาใจใส่ในหน้าที่ของตนปัญหาด้านนี้ต้องใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยจึงจะเกิดความคลี่คลายไปได้ต้องใช้ฉันทะความพอใจที่แก้ปัญหาด้านนี้ให้สามารถก้าวผ่านไปได้ต้องมีวิริยะควบคู่กับฉันทะจากนั้นต้องใช้ใจคือจิตตะใส่ใจในปัญหาและวิมังสาหมั่นตรึงตรองใคร่ครวญกับปัญหาที่เกิดขึ้นสภาพหาในโรงเรียนบ้านตูมมีปัญหาด่างๆมากมายแต่เป็นปัญหาเล็กน้อยที่สามารถแก้ไขได้ครูก็พยายามแก้ไขให้การจัดการเรียนการสอนให้สามารถเดินต่อไปได้อย่างไม่สะดุดครูมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนปัญหาที่เกิดขึ้นถึงแม้ว่าจะเป็นปัญหาน้อยครูต้องเป็นผู้แก้ไขด้วยเหตุผลใดก็ตามปัญหาต่างๆเหล่านี้ก็จะหมดไป (สัมภาษณ์ อาจารย์สุดตา ยศวีโล : 14 ตุลาคม 2563)

ปัญหาด้านการแนะนำนักเรียนในสถานศึกษาเป็นปัญหาอย่างหนึ่งหากไม่แก้ไขให้ถูกทางแล้วการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนก็จะเป็นปัญหาตามไปด้วยครูจึงต้องใช้หลักการที่ถูกต้องในการแก้ปัญหานี้ได้สัมภาษณ์ครูโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงว่าปัญหาเหล่านี้เราต้องสอนให้เด็กรู้จักมีความรับผิดชอบและให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและให้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : 13 ตุลาคม 2563) การแก้ปัญหามือแก้ปัญหาลูกทางปัญหาที่เกิดขึ้นก็ระงับทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนไปได้ด้วยดีโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงใช้การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการแก้ปัญหาด่างๆเหล่านี้เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนก็จะเกิดประสิทธิภาพสูงปัญหานี้โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงจะคอยแก้ตลอดเวลาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเดินไปตามจุดหมายที่ตั้งไว้หากจะกล่าวถึงปัญหาด้านการแนะนำนักเรียนในสถานศึกษาแล้วได้ว่ามีอยู่เป็น

ประจำของโรงเรียนบ้านตุมครุผู้สอนในสถานศึกษาต้องคอยหาวิธีปรับแก้อยู่ตลอดเวลาให้มีการให้สัมภาษณ์จากครูว่าปัญหานี้ก็คืออยู่ที่ตัวเด็กด้วยและตัวผู้ปกครองด้วยปัญหาของผู้ปกครองก็คือเวลาเราไปเยี่ยมบ้านเขาอาจจะไม่ได้อยู่กับพ่อแม่กับนักเรียนนั้นอยู่กับตายายตายายก็คือผู้บอกการบ้านนักเรียนทำอย่างไรตอบอย่างไรต้องอธิบายให้เขาฟังอย่างไรนี่คือปัญหาเลยและส่วนมากนักเรียนจะมีปัญหาในครอบครัว

ดังนั้น การใช้หลักอิทธิบาท4ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงครูผู้สอนนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะถือว่าโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงต้องยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติการจัดการสอนให้นักเรียนก็เช่นเดียวกันเมื่อมีปัญหาที่ต้องนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ให้สามารถแก้ปัญหาในด้านต่างๆในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนให้สามารถดำเนินการจัดการสอนให้นักเรียนได้

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท4ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.1 ครูกับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท4ในการจัดการเรียนการสอน

ฉันทะความพอใจใครในการเรียนการสอนความพอใจใครในงานที่ทำหมายความว่าเป้าหมายความเป็นคำนิยามคือเป็นพฤติกรรมเด็กที่ต้องเรียนรู้ตรงกับใจที่ต้องการมีใจรักในการศึกษาเล่าเรียนนี้จึงเกิดประโยชน์ให้การเรียนมีความสำเร็จมีใจรักงานนี้ทำให้มีพลังในการเรียนมีกำลังทำให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตที่ทำการเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้ชีวิตและให้มีปัจจัยมาบริหารในกิจการวิธีการทำให้เกิดความพอใจใครในงานที่ทำการได้คลุกคลีการศึกษาการดำเนินในส่วนนั้นทำให้ปลุกฉันทะเพราะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต (สัมภาษณ์ อาจารย์สุดตา ยศวิไล : วันที่ 14 ตุลาคม 2563.)

วิริยะความเพียรพยายามทำในการศึกษาเล่าเรียนความเพียรพยายามในการทำงานของผู้ประกอบการในส่วนนี้ขอพูดแบบอยู่ในภูมิปัญญาชาวบ้านสิ่งใดที่ซึ่งถ้าเราไม่มีความเพียรไม่มีความบากบั่นไม่มีความแน่วแน่แล้วทุกอย่างจะสำเร็จได้อย่างไรวิธีการทำให้เกิดความเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียนแม้ในการทำงานต้องเป็นคนที่อดทนคือไม่ยอมแพ้ต่อสิ่งแฉดล้อมหมายถึงต่ออุปสรรคอาจจะไม่อำนวยความสะดวกโดยตรงและสามารถผ่านอุปสรรคทั้งปวงได้เมื่อได้พบกับการทำงานเปรียบเหมือนในความคิดตามหลักธรรมคล้ายๆว่าเหมือนปลาที่ลอยตามน้ำมาจากที่สูงคือปลาที่ตายแล้วคือไม่มีชีวิตเหมือนคนไม่สู้ต่ออุปสรรคไม่มีความรู้เพราะว่าปลาจำเป็นจะว่ายทวนกระแสน้ำจนถึงจุดหมายได้ตามที่ต้องการได้ (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำพรหมรักษา : วันที่ 14 ตุลาคม 2563.)

จิตตะการเอาใจฝักใฝ่ในเรียนรู้การเอาใจจดจ่อหมายความว่าคนที่มีจิตสำนึกที่จะทำงานอยู่ตลอดเวลาที่ขอบงานในด้านนี้เรียกว่าจิตวิญญาณอยู่ในใจวิธีการอย่างไรทำให้เกิดการเอาใจใส่ในงานที่ทำมี

ความพร้อมและตื่นตัวอยู่เสมอๆ ความขยันและปลูกฝังในจิตสำนึกในสิ่งที่ทำต้องมีจุดหมายตลอดเวลา (สัมภาษณ์ อาจารย์ตุ้ย ลินยาสุข : วันที่ 14 ตุลาคม 2563.)

วิม้ง การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในการศึกษาเล่าเรียนและการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ความหายของการทำงานโดยการพิจารณาใคร่ครวญตรงนี้ก็สิ่งสำคัญคือทุกอย่างถ้าขาดการใคร่ครวญเขาเรียกว่าสติ-สัมปชัญญะทุกอย่างเหมือนการขับรถต้องสัมผัสกับรถอยู่ตลอดเวลาคล้ายๆกับการนำอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการขับรถต้องมีสติสัมปชัญญะคือการรับรู้การดูแลในการสอดส่องในการทำงานวิม้งสาเหมือนเป็นการควบคุมทุกอย่างของการดำเนินงานเขาเรียกว่าประธานใหญ่วิธีการสร้างการพิจารณาใคร่ครวญในการเรียนรู้ต้องปลูกฝังตนเองให้มีนิสัยความรับผิดชอบปัญหาต้องพิจารณาอย่างรอบคอบดูแลสอดส่องในการทำงานวิม้งสาเหมือนเป็นการควบคุมทุกอย่างของการดำเนินงานในการเรียนรู้ของเยาวชนที่พร้อมไปด้วยวิธีการสร้างการพิจารณาใคร่ครวญในงานต้องปลูกฝังตนเองให้มีนิสัยความรับผิดชอบปัญหาต้องพิจารณาอย่างรอบคอบรับผิดชอบต่อธุรกิจที่ทำนั้นคิดใคร่ครวญและปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนปุตตะราช : วันที่ 14 ตุลาคม 2563)

ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการประกอบอาชีพคือหลักธรรมที่ช่วยให้ทำงานสำเร็จ ฉันทะความพอใจรักใคร่หมายถึงว่าเราต้องมีความรักใคร่ในงานนี้ด้วยคือด้านศิลปะต้องมีความสร้างสรรค์ต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นและธรรมชาติในการเรียนรู้คือธรรมชาติต้องมาดูแลมาเพิ่มเติมส่งเสริมประสบผลสำเร็จให้ดีขึ้นคือการพัฒนาด้านคุณภาพให้ทุนยุคทันสมัยอยู่ตลอดเวลาวิริยะความเพียรพยายามในการทำงานเป็นคนกระตือรือร้นคือไม่ยอมแพ้ต่อสิ่งแวดลอมหมายถึงต่อดินฟ้าอากาศอาจจะไม่อำนวยความสะดวกในทางตรงสามารถผ่านอุปสรรคทั้งปวงได้จิตใจเป็นคนที่มีจิตสำนึกในการทำงานและชอบงานด้านนี้เรียกว่ามีจิตวิญญาณอยู่ในใจวิม้งสาเหมือนเป็นหางท้ายเรือในการทำงานเรือจะแล่นดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับที่นายท้ายเรือควบคุมทุกอย่างในการทำงานในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จเขาเรียกว่าประธานใหญ่

3.2 การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้มีใจรักใคร่ในงานที่ทำก็เป็นอาชีพหลักถ้าทำแล้วต้องมีความรับผิดชอบมากต้องดูแลหมายถึงต้องมาดูแลควบคุมไม่ให้ตรงเกินไปต้องมีความรับผิดชอบมากวิธีการเรียนให้เกิดความพอใจรักใคร่ในการเรียนที่ทาคือคิดว่าจะต้องเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จสำเร็จในการศึกษาตามที่ต้องการได้ (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนปุตตะราช : วันที่ 14 ตุลาคม 2563)

วิริยะ ความเพียรพยายามที่จะใช้เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมในสถาบันทางสังคมความเพียรพยายามในการเรียนรู้ได้แก่การเรียนรู้แต่เช้าตั้งใจเรียนต้องมีความรับผิดชอบสูงการเรียนถึงจะได้ออกมาดีถ้าไม่มีความรับผิดชอบในการเรียนก็ออกมาไม่ดีไม่มีคุณภาพวิธีทำให้เกิดความเพียรพยายามในการเรียนรู้ที่ทำได้คือ

ขยันอดทนหมั่นมาเรียนทุกวันก็จะเกิดการเรียนรู้ได้เอง (สัมภาษณ์ นางคำหล้า วันทนา : วันที่ 17 ตุลาคม 2563)

จิตตะการเอาใจฝักใฝ่ในกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท4ในการเรียนรู้ของเยาวชนการเอาใจจดจ่อเพราะความคิดที่จะเรียนอยากทำได้หลายรูปแบบตามผู้สั่งมาก็ได้หมดการเอาใจใส่ในการเรียนที่มีการเรียนมีคุณภาพพอจบออกมาจะมีประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อให้ความรู้นั้นมาพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญได้ (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : วันที่ 17 ตุลาคม 2563)

วิมังสาการพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท4ในการเรียนรู้ของเยาวชนความหมายของการเรียนรู้โดยการพิจารณาใคร่ครวญคือต้องปรับปรุงอยู่เป็นประจำทุกวันเพราะว่าต้องการเรียนรู้ให้ได้ดีคือต้องค้นคว้าให้หาความรู้ทุกวันๆต้องคอยปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดในการเรียนทุกวันๆวิธีการสร้างการพิจารณาใคร่ครวญในการเรียนรู้ไป (สัมภาษณ์ ท้าวเหนียว มณีลา : วันที่ 17 ตุลาคม 2563.)

ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท4ในการประกอบอาชีพคือหลักธรรมที่ช่วยให้ทำงานสำเร็จ ฉันทะความพอใจรักใคร่ในการเรียนคือเป็นอาชีพหลักถ้าทำแล้วต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ต้องดูแลการเรียนให้ดีวิริยะความเพียรพยายามในการเรียนคือตั้งใจทำต้องมีความรับผิดชอบสูงการเรียนที่ได้ออกมาดีและมีคุณภาพจิตตะการเอาใจฝักใฝ่คือความเอาใจจดจ่อในการเรียนและทำงานทำแล้วอยากได้ของได้หลายๆตามแบบที่ต้องการมาก็ทำได้หมดวิมังสาการพิจารณาใคร่ครวญคือต้องปรับปรุงอยู่เสมอในทุกๆวันเพราะว่าจะต้องมีการเรียนให้ดีและประสบผลสำเร็จได้

3.3การใช้หลักอิทธิบาท4ในการประกอบอาชีพ

ฉันทะความพอใจรักใคร่ให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท4ในการเรียนรู้ของนักเรียนรักใคร่พอใจในการเรียนรู้พอใจในการคิดแบบทำแบบคิดผลิตภัณฑ์ออกมาสู่สังคมสู่สายตาประชาชนอย่างนี้วิธีการเรียนให้เกิดความพอใจรักใคร่ในการศึกษาที่ทำได้คือต้องมีสมาธิในการเรียนรู้นั้นเกิดจากรักในการทำงานที่จะเรียนแล้วประสบผลสำเร็จในการศึกษาต่อไป (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : วันที่ 13 ตุลาคม 2563)

วิริยะความเพียรพยายามทำให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท4ในการเรียนรู้ก็คือการเรียนจากการทำงานแต่ละชิ้นแต่ละอย่างขึ้นมาคือเกี่ยวกับศิลปะต้องใช้ความพยายามหรือความเพียรมากเพราะว่าในเวลาเรียนรู้ออกมาแต่ละอย่างจะไม่สำเร็จภายในวันเดียวต้องค่อยๆตกแต่งต้องค่อยๆมองสังเกตการฝึกต้องคิดต้องปฏิบัติอย่างนี้วิธีการเรียนให้เกิดความเพียรพยายามในการเรียนของเยาวชนที่ทำได้ต้องเกิดจากสมาธิอยากจะเรียนรู้ (สัมภาษณ์ นางเพ็ง วันนี : วันที่ 13 ตุลาคม 2563)

จิตตะเอาใจฝักใฝ่ในกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้การเอาใจจดจ่อหมายความว่าพยายามแสวงหาความรักในการเรียนรู้รู้สึกชอบรู้สึกว่าจะอยากจะทำรู้สึกว่าจะอยากใช้เวลาใน

การเรียนการสอนวิธีการที่จะทำให้เกิดการเอาใจใส่ในการเรียนรู้ของเยาวชนพอใจที่จะบรรพชาเพื่อตอบแทนผู้มีพระคุณต้องมีความรู้จักคุณค่ารู้จักหา รู้จักที่จะทำและประสบผลสำเร็จ

วิม้ง การพิจารณาใคร่ครวญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งเกี่ยวกับความละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติการทำทุกอย่างทุกจุดมันต้องมีสูตรที่จะเรียนรู้แล้วขั้นตอนการปฏิบัติการทำทุกอย่างทุกจุดมันต้องมีสูตรที่จะทำให้การเรียนรู้ดีขึ้นแล้วต้องดูให้ละเอียดหน่อยบางทีการเรียนรู้ของเด็กย่อมแตกต่างกันการเรียนรู้นี้อาจออกมาดีออกมาไม่ดีต้องตรวจสอบสาเหตุเกิดจากอะไรมีวิธีค้นคว้าสูตรใหม่อย่างไรบ้างและพยายามศึกษาตรงนี้ทำงานว่าการเรียนรู้จะสมบูรณ์วิธีการสร้างการพิจารณาใคร่ครวญในการเรียนรู้พฤติกรรมของเด็กให้ดีขึ้นได้พยายามไปเรื่อยๆ ทุกครั้งฝึกปฏิบัติให้เกิดความชำนาญในการเรียนรู้หลักอิทธิบาท 4

ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนคือหลักธรรมที่ช่วยให้ทำงานสำเร็จฉันทะพอใจในการเรียนรักอาชีพมีความรักมาก่อนที่จะเรียนรู้ทางนี้ได้วิธีระความเพียรพยายามหมายถึงว่าถ้าเกิดมีความเห็นความชอบแล้วความพยายามต้องใช้ความเพียรในการปฏิบัติงานใช้ความคิดใช้ปัญญาต้องใช้ฝีมือในการแกะสลักกลดลายต่างๆ ต้องมีการศึกษาเรื่องศิลปะมาบ้างที่จะเข้าใจในการเรียนรู้และการทำงานต่อไปจิตตะคือต้องมีใจรักรักอาชีพรักในการเรียนรู้พอใจฝึกฝาคือยึดในอาชีพที่ประกอบไปด้วยประสบการณ์ในการเรียนรู้และการทำงานนี้ด้วยความเต็มใจทำวิม้งสำคัญคิดค้นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้และที่อยู่การทำงานให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” สรุปได้ดังนี้

1. ฉันทะ คือเป็นเข้าศึกษาด้วยความเบื่อหน่ายทำให้ไม่เบื่อหน่ายไม่ทอดถอนใจกำลังใจต่อสู้ป้องกันสร้างสรรค์สิ่งที่ตนรักจากสิ่งที่ว่าหนักกลายเป็นงานเบาที่ยากก็กลายเป็นง่ายเช่นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานต่างๆ โดยมีความใส่ใจในการทำงานอยู่เสมอจึงทุ่มเทความสามารถทุ่มเทชีวิตจิตใจเพื่อทำงานให้สำเร็จและได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไปโดยมีความปรารถนาที่จะทำงานนั้นให้ดีที่สุดไม่ยึดติดกับวัตถุสิ่งของที่เป็นสิ่งเร้าหรือผลตอบแทนทั้งหลาย นักเรียนรักงานที่ตนได้รับผิดชอบและตั้งใจทำงานจึงได้ผลงานที่ดีถ้าขาดฉันทะทำให้ขาดกำลังใจเบื่อหน่ายทอดทิ้งงานกลายเป็นคนจืดจางไม่ก้าวหน้า

2. วิริยะ คือมีความความขยันเข้มแข็งอดทนความบากบั่นมุมานะที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยความอุตสาหะอย่างเต็มที่เต็มกำลังความสามารถแม้ว่าจะมีอุปสรรคความยากลำบากในงานมากเพียงใดก็ไม่ทอดถอนใจไม่ลดละความพยายามสามารถทำงานต่อเนื่องจนกว่าจะประสบความสำเร็จกำจัดความเกียจคร้านทำให้งานต่อเนื่องเช่นนักเรียนมีงานที่ครูผู้สอนสั่งการบ้านแล้วส่งให้ครบตามจำนวนนักเรียนไม่เกียจคร้านต่อหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์ถ้าขาดวิริยะจะทำให้เป็นคนอ่อนแอหนีที่ยากไปหาที่ง่ายทำอะไรไม่สำเร็จขาดความก้าวหน้ามีแต่งานค้างกลายเป็นคนหย่อนสมรรถภาพ

3. จิตตะคือมีความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในการทำงานหรือความตั้งมั่นของจิตมีสมาธิมั่นคงอยู่กับงานทำงานด้วยความไม่ประมาทไม่ทอดธุระไม่ปล่อยปละละเลยในงานที่ทำไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปจากงานบางที่อาจทำงานชุลก่ง่วนอยู่กับงานได้ทั้งวันทั้งคืนจนไม่สนใจรับรู้สิ่งอื่นรอบข้างจะสนใจรับรู้แค่เพียงเรื่องเกี่ยวกับงานที่ตนกำลังทำเท่านั้น ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปทำให้ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอเมื่อมีปัญญาสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันท่วงที เช่นรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการใช้ปัญญาจึงทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศแก่นักเรียนชาวจิตตะงานอาจเสียหายได้ง่ายโดยไม่รู้ตัวหรือรู้ตัวเมื่อสายเกินแก้ไขแล้ว

4. วิมังสาคือช่วยให้ทำงานไม่ผิดพลาดและทำให้มองเห็นลู่ทางที่จะทำงานให้ได้ผลดีถ้าขาดวิมังสาจะทำงานถูกๆผิดๆเปลืองทุนเปลืองแรงเปลืองเวลาและทำให้โง่เขลาหลักธรรมอิทธิบาท4นี้ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้1) ทำให้เป็นคนมีนิสัยรักงานใฝ่ใจติดตามผลงานอย่างเพิลิดเพิลิน2) รู้จักรับผิดชอบงานที่ทำด้วยมีระเบียบและสมเหตุสมผล3) มีประสบการณ์ชัดเจนในกิจกรรมหลายสาขาสามารถแก้ปัญหาได้เฉียบขาดถูกต้องและรอบคอบและ4) ทำให้กิจการซึ่งไม่เหลือปากว่าแรงบรรลุป้าหมายสำเร็จคุ้มค่าและทันเหตุการณ์มีส่วนร่วมในงานต่างๆโดยมีการใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลแห่งความสำเร็จในการทำงานเป็นการพินิจพิเคราะห์ไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องในงานที่ทำอยู่เสมอโดยรู้จักค้นคว้าทดลองคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงงานและวิธีทำงานให้ดีและก้าวหน้ายิ่งขึ้นอยู่เสมอ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท4ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังษีอำเภอหนองปรือ จังหวัดสุพรรณบุรี ศึกษารัฐธรรมนูญประเทศไทยประชาชนลาวที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าฉันทะและวิริยะเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีโดยมีจิตตะและวิมังสาเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้การเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งในที่สุดแล้วก็จะช่วยเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคมากขึ้นนั่นเองเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งความคิดเห็นและการกระทำภายในสถานการณ์ที่กำหนดทำให้สมาชิกในกลุ่มมีการวางแผนการทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแก้ปัญหาร่วมกันเกิดการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยขอเสนอว่าการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ได้เห็นความสำคัญใน 4 ด้านได้แก่ด้านกายภาพ การบริหารจัดการการเรียนการสอนและบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ ควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาในรูปแบบต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีวิจัยเชิงทดลองเรื่องการศึกษาเทคนิควิธีการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูกับการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนในสถานศึกษาอื่นๆ
2. ควรมีการวิจัยเรื่องการประยุกต์อิทธิบาท 4 ในด้านตัวแปรอื่นๆกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา
3. ควรศึกษาวิจัยการใช้อิทธิบาท 4 กับการทำงานทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- ปิ่นมุกกันต์. (2518). *บันทึกธรรมเนียมฉบับสมบูรณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: คลังวิทยา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พูนทรัพย์ เกตุวิชระพงศ์. (2551). *พระพุทธจริยศาสตร์กับการศึกษาใน รวมบทความวิชาการทางการพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ. (2541). *ธรรมเนียมปกครองสงฆ์ลาว*. นครหลวงเวียงจันทน์: โรงพิมพ์ชาวหนุ่ม.
- หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. (2552). *นครหลวงเวียงจันทน์ฉบับปรับปรุง*. นครหลวงเวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งชาติลาว.
- สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา. ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 13 ตุลาคม 2563.
- สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนปุตตะราช. รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 13 ตุลาคม 2563.
- สัมภาษณ์ อาจารย์ด้อย ลินยาสุข. รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 13 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ พระอาจารย์ทองลิต สีสันนา. ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนคร.

เวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 14 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ อาจารย์สุดตา ยศวิไล. ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์.

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 14 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ นางคำหล้า วันทนา. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง. นคร

เวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, วันที่ 17 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ ท้าวเหนียว มณีลา. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 17 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ นางเพ็ง วันนี. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 17 ตุลาคม 2563.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแบบเทคนิค

เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL)

**The Studying of Chemistry Learning Achievement in Bohr's Theory of
Hydrogen Atom for Grade 10 Student by Using
Kwdl Learning Techniques**

พีรพงศ์ บุญฤกษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Pheeraphong Bunroek

Phranakhorn Rajabhat University, Thailand

E-mail : pheeraphong@pnru.ac.th

บทคัดย่อ

ในการเรียนวิชาเคมีนักเรียนพบกับการแก้ปัญหาการคำนวณทางเคมีที่มีการวิเคราะห์หลายขั้นตอน และเข้าใจได้ยากด้วยการสอนในวิธีปกติ ผู้วิจัยจึงนำเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) มาใช้สอน การคำนวณทางเคมี โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างบทเรียนและแบบฝึกหัด เรื่อง ทฤษฎีอะตอม ไฮโดรเจนของโบร์ และ 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้ บทเรียนและแบบฝึกหัด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ กำหนดจุดตัดที่ร้อยละ 60 โดยศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์และ คณิตศาสตร์ โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มการทดลองกลุ่มเดียว วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด (E_1/E_2) กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ 60/60 และใช้สถิติทดสอบที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 69.79/68.80 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 60/60

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ร้อยละ 68.80 มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: เทคนิค KWDL; การคำนวณทางเคมี; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี

Abstracts

During the chemistry class, many students confronted with the solving chemical calculation problems because there were many analysis steps and incomprehensible teaching methods. The researcher applied the KWDL technique to teach chemical calculation. The objectives of this research were 1) to design lessons and exercises on Bohr's theory of hydrogen atom and 2) to study a chemistry learning achievement. The instruments used for gathering data consisted of: 1) the learning management plans 2) the lessons and exercises, and 3) the achievement test based on criteria set at 60 percent. The subjects consisted of 50 students of grade 10 students in science - mathematics major of 1st Semester, academic year 2020 at Wat Phrasimahadhat Secondary Demonstration School, Phranakhon Rajabhat University. The data were analyzed by the efficiency (E_1/E_2) of lessons and exercises that set efficiency at 60/60 and using t-Test for One-Sample to test the research hypothesis.

The research results revealed that:

1. The efficiency of lessons and exercises on Bohr's theory of hydrogen atom was at 69.79/68.80 that higher than the specified criterion as 60/60.
2. The grade 10 students studying Bohr's theory of hydrogen atom by using the KWDL learning technique had chemistry learning achievement 68.80 percent higher than 60 percent criteria, with statistically significant at .05 level.

Keywords: KWDL Technique; Chemical Calculation; Chemistry Learning Achievement

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคงเข้มแข็ง สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เนื่องจากผลของการศึกษา คือคนที่มีความรู้ ความคิด ความสามารถเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสังคมให้เคลื่อนที่ไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาของชาติจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เป็นคุณลักษณะของผู้เรียน อันเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึง การอุดมศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษามีอิสระในการกำหนดแนวคิด ปรัชญา และวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาให้เป็นอัตลักษณ์และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ

การศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขั้นกับผู้เรียนทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษาและเพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งถือเป็น “คุณลักษณะของคนไทย 4.0” ที่สามารถสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศ โดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมรวมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561 : ออนไลน์)

วิชาวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนา ต่อยอดให้เกิดเทคโนโลยีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบ เป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 78-80) ถึงแม้ว่าวิชาวิทยาศาสตร์จะมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาคน พัฒนาชาติ แต่การรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร สังเกตได้จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) รายวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ย้อนหลัง 3 ปี ได้แก่ ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ย 30.51 คะแนน ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ย 29.37 คะแนน ปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ย 31.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2561 : ออนไลน์) เมื่อวิเคราะห์คะแนนในภาพรวมเทียบกับคะแนนเต็มแล้วพบว่าคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำเนื่องจากยังไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 และเมื่อเทียบกับรายวิชาอื่นพบว่ายังต่ำกว่าวิชาอื่นอยู่มาก อาจมีเหตุผลมาจากนักเรียนบางคนไม่ถนัดในรายวิชาวิทยาศาสตร์และไม่ถนัดในรายวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์คำนวณ ไม่สามารถตีความปัญหาและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ทำให้ไม่สนุกกับการเรียนและไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาได้อย่างลึกซึ้ง

จากการเรียนการสอนเรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะการวิเคราะห์โจทย์และคำนวณหาพลังงานของอิเล็กตรอนที่อะตอมปลดปล่อยออกมาเมื่ออิเล็กตรอนเคลื่อนที่ไปมาจากสภาวะพื้นและสภาวะกระตุ้น รวมทั้งสเปกตรัมของแสงที่ได้ปลดปล่อยออกมาซึ่งสัมพันธ์กันในสมการของนีลส์ โบร์ และสมการของริดเบิร์ก ซึ่งเป็นเนื้อหาการคำนวณที่มีการวิเคราะห์และลำดับขั้นตอนได้อย่างหลากหลายและเข้าใจได้ยากด้วยการสอนในวิธีปกติ นั้น จากการศึกษาของผู้วิจัยได้สนใจในการสอนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) ได้พัฒนาขึ้นโดย Ogle ใน ค.ศ. 1986 (วัชราน เล่าเรียนดี, 2554 : 43) เพื่อใช้สอนและฝึกทักษะทางการอ่าน และต่อมาได้พัฒนาให้สมบูรณ์ขึ้นโดย Carr และ Ogle ใน ค.ศ. 1987 โดยยังคงสาระเดิมไว้ แต่เพิ่มการเขียนผังสัมพันธ์ทางความหมาย (Semantic Mapping) สรุปเรื่องที่อ่านและมีการนำเสนอเรื่องจากผังอันเป็นการพัฒนาทักษะการเขียนและพูด นอกเหนือไปจากทักษะการฟัง และการ

อ่าน โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการสอนทักษะภาษา แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่น ๆ ที่มีการอ่านเพื่อทำความเข้าใจ เช่น วิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น เพราะว่าผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้ตระหนักในกระบวนการทำความเข้าใจตนเอง การวางแผนการ ตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจในตนเอง การจัดระบบข้อมูล เพื่อตั้งมาใช้ภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีประโยชน์ในการฝึกทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนสรุป และนำเสนอ (ประภัสรา โคตะขุน, มปป. : ออนไลน์) โดยมีขั้นตอนการเรียนการสอน 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 K (What we know) นักเรียนรู้อะไรบ้างในเรื่องที่จะเรียนหรือสิ่งที่โจทย์บอกให้ทราบมีอะไรบ้าง ขั้นที่ 2 W (What we want to know) นักเรียนหาสิ่งที่โจทย์ต้องการหรือสิ่งที่นักเรียนต้องการทราบ ขั้นที่ 3 D (What we do to find out) นักเรียนต้องทำอะไรบ้างเพื่อหาคำตอบตามที่โจทย์ต้องการ หรือสิ่งที่ตนเองต้องการรู้และขั้นที่ 4 L (What we learned) นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ (วัชร เล่าเรียนดี, 2554 : 43) ตัวอย่างของการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL โดยจิรากร สำเร็จ พบว่าความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) โดยเน้นเทคนิค KWDL สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (จิรากร สำเร็จ, 2551 : 122-128) งานวิจัยของชัยพียะห์ สาและ พบว่าการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องค่ากลางของข้อมูลระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเทคนิค KWDL และแบบปกตินั้น นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL เรื่องค่ากลางของข้อมูลอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ชัยพียะห์ สาและ, 2559 : 36) และการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องเวลาของ ศิริพัฒน์ คงศักดิ์ พบว่าการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL และการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของ สสวท. มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL สูงกว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของ สสวท. และนักเรียนมีเห็นด้วยในระดับมากในการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค KWDL (ศิริพัฒน์ คงศักดิ์, 2550 : 73) โดยส่วนใหญ่การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL นั้นจะใช้ในการเรียนคณิตศาสตร์ แต่ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะสามารถนำมาใช้กับการคำนวณทางเคมีได้

ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จำนวน 1 ห้องเรียน จึงใช้เป็นกลุ่มศึกษาในลักษณะประชากรที่มีจำนวนจำกัด (Finite population) โดยผู้วิจัยรับผิดชอบเป็นผู้สอนในรายวิชาเคมี 1 (ว 31221) จากประสบการณ์ของผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เมื่อเรียนเรื่องทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการคำนวณพลังงานของอิเล็กตรอนที่อะตอมปลดปล่อยออกมาเมื่ออิเล็กตรอนเคลื่อนที่ไปมาจากสถานะพื้นและสถานะกระตุ้น รวมทั้งสเปกตรัมของแสงที่ได้ปลดปล่อยออกมาซึ่งสัมพันธ์กันในสมการของนีลส์ โบร์ และสมการของริดเบิร์ก ซึ่งต้องวิเคราะห์โจทย์และมีลำดับขั้นตอนการคำนวณหลายขั้นตอน

ทำให้เข้าใจได้ยากเมื่อสอนด้วยวิธีปกติ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำการสอนแบบเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล มาใช้เป็นแบบแผนในการสอนและทำแบบฝึกหัดของนักเรียน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์และใช้สถิติทดสอบที่ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของประชากรกลุ่มเดียว (One Sample t – test) และแนะนำให้นักเรียนนำไปใช้กับทุกการคำนวณทางวิทยาศาสตร์ในอนาคตต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างบทเรียนและแบบฝึกหัด เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL)
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนและแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นจากเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด และวิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนหลังเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนและแบบฝึกหัดการคำนวณทางวิทยาศาสตร์ เรื่องทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 50 คน

1.2 กลุ่มที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 50 คน เนื่องจากมีนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์เพียงห้องเดียว จึงใช้เป็นกลุ่มศึกษาในลักษณะประชากรที่มีจำนวนจำกัด (Finite population) แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One Sample Test)

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชาเคมี 1 (ว 31221) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) ที่ผ่านการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนของการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นแบบประเมินความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 4.66 สามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

2.2 บทเรียนและแบบฝึกหัด เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) ที่ผ่านการประเมินคุณภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด ตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนของการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นแบบประเมินความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คุณภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด มีค่าเท่ากับ 4.75 สามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยบทเรียนและแบบฝึกหัดมีความเหมาะสมมากที่สุด

2.3 แบบทดสอบอิงเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบจำนวน 30 ข้อ และได้นำไปทดลองใช้เพื่อนำข้อมูลมาหาคุณภาพของข้อสอบ โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าทุกข้อมีเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับรายวิชาและวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนกของแบรนเนน (b -index) พบว่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์สามารถคัดเลือกได้มีจำนวน 27 ข้อ แต่เนื่องจากผู้วิจัยต้องการแบบทดสอบเพียง 20 ข้อ จึงได้พิจารณาคัดทิ้งเพิ่มอีก 7 ข้อ โดยพิจารณาคัดทิ้งจากค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์ 0.2 และความยากอยู่ในระดับค่อนข้างง่ายหรือค่อนข้างยาก เมื่อวิเคราะห์ความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบที่คัดไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากระหว่าง 0.20 – 0.70 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป เมื่อนำข้อสอบที่คัดเลือกไว้ทั้งหมดมาคำนวณหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับพบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ทั้งฉบับโดยวิธีของโลเวทท์ (Lovett) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 แปลความหมายของความเชื่อมั่นอยู่ในระดับความเชื่อมั่นสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 กำหนดเป้าหมาย แจกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนในรายวิชานี้ด้วยตนเองในภาคเรียนนี้

3.2 การสอนด้วยเทคนิค KWDL ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ในคาบและทบทวนความรู้เดิมก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นการสอนด้วยการตั้งคำถามแล้วให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบและอภิปรายร่วมกัน ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ครูนำเสนอเนื้อหาใหม่เกี่ยวกับทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์และนักเรียนร่วมกันอ่าน ตีความหมายโจทย์ และแก้ปัญหา ตามแผนผัง KWDL พร้อมกับการทำตัวอย่างไปพร้อมกับการอธิบายนักเรียน สังเกตพฤติกรรม และตอบข้อซักถาม อธิบายแนวคิดและหลักการเพิ่มเติม ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกทักษะ เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกทักษะด้วยเทคนิค KWDL จากแบบฝึกหัดที่ครูสร้างขึ้น และขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่เรียนในคาบนั้น ๆ

3.3 วัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ ด้วยการเก็บคะแนนแบบฝึกหัดที่อยู่ในบทเรียนระหว่างเรียนเพื่อประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัดเรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ด้วยเทคนิค KWDL

3.4 วัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบอิงเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว โดยใช้เวลาสอบ 50 นาที และนำผลการสอบหลังเรียนที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

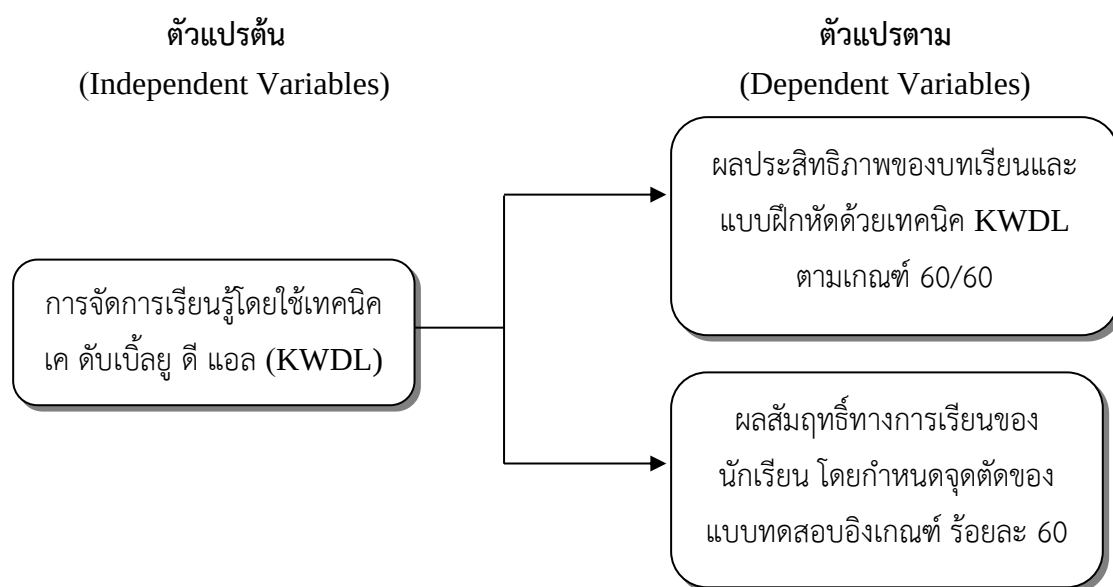
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL หลังจากที่ได้จัดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) นำข้อมูลคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปไมโครซอฟท์เอ็กเซล ดังนี้ **สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)** ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) อธิบายข้อมูลประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักเรียนที่ได้จากแบบทดสอบอิงเกณฑ์หลังเรียน **สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)** วิเคราะห์หาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของบทเรียนและแบบฝึกหัดเรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ด้วยเทคนิค KWDL ตามเกณฑ์ที่กำหนด 60/60 ให้สอดคล้องกับการกำหนดจุดตัดของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่ร้อยละ 60 สำหรับการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์และใช้สถิติทดสอบที่ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน

เกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของประชากรกลุ่มเดียว (One Sample t – test) โดยมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ($\alpha = 0.05$) สถิติทดสอบสำหรับกลุ่มเป้าหมายมากกว่า 30 ($n \geq 30$) และไม่ทราบความแปรปรวนของประชากร (σ^2) คือ การทดสอบค่าซี (Z – test) จุดตัดของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ร้อยละ 60

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแบบเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) จากบทเรียนและแบบฝึกหัดให้มีการแก้ปัญหาโจทย์โดยใช้รูปแบบเค ดับเบิลยู ดี แอล ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการเรียนการสอนเรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ในรายวิชาเคมี 1 (ว 31221) ซึ่งเป็นการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะการวิเคราะห์โจทย์และคำนวณหาพลังงานที่ปลดปล่อยออกมา เมื่ออิเล็กตรอนเคลื่อนที่ไปมาจากสภาวะพื้นและสภาวะกระตุ้น รวมทั้งสเปกตรัมของแสงที่ได้ปลดปล่อยออกมาซึ่งสัมพันธ์กันในสมการของนีลส์ โบร์ และสมการของริดเบิร์ก ซึ่งเป็นเนื้อหาการคำนวณที่มีการวิเคราะห์และลำดับขั้นตอนหลายขั้นตอนและเข้าใจได้ยากด้วยการสอนในวิธีปกตินั้น ผู้วิจัยได้สร้างบทเรียนและแบบฝึกหัด เพื่อนำมาสอนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) และเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ให้ดีขึ้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด

ประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 69.79/68.80 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 60/60 โดยหลังจากนักเรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงเกณฑ์แล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยจากการที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนกับคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงเกณฑ์มาคำนวณหาประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด โดยคะแนนแบบฝึกหัดมีค่าเฉลี่ย 33.50 จากคะแนนเต็ม 48 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.79 และคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย 13.76 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 68.80 ดังนั้นบทเรียนและแบบฝึกหัดเรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 69.79/68.80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์

	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁)	ประสิทธิภาพของผลโดยรวม (E ₂)
เกณฑ์มาตรฐาน	60	60
ผลการวิเคราะห์	69.79	68.80
แปลผล	สูงกว่าเกณฑ์	สูงกว่าเกณฑ์

ผลการพัฒนาบทเรียนและแบบทดสอบ เรื่อง ทฤษฎีอะตอมของโบร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นั้น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบฝึกหัดเท่ากับร้อยละ 69.79 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 60

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนหลังเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนและแบบฝึกหัดการคำนวณทางวิทยาศาสตร์ เรื่องทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) โดยใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์และใช้สถิติทดสอบที่ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของประชากรกลุ่มเดียว (One Sample t – test) ที่มีกลุ่มเป้าหมายมากกว่า 30 จะใช้การทดสอบค่าซี (Z-test) เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ($n \geq 30$) และไม่ทราบความแปรปรวนของประชากร (σ^2) โดยกำหนดสมมติฐานในการทดสอบด้วยการกำหนดจุดตัดของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ร้อยละ 60

กำหนดสมมติฐานในการทดสอบนักเรียนที่เรียนเรื่องทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ($\alpha = 0.05$) ตั้งสมมติฐาน $H_0 : \mu \leq 12$ และ $H_1 : \mu > 12$ เมื่อทดสอบสมมติฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล คะแนนเต็ม 20 คะแนน

	n	$\bar{X}$	ร้อยละ	S	Z	df	p
กลุ่มเป้าหมาย	50	13.76	68.80	4.04	3.08	49	0.0017

*p < .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล จำนวน 50 คน มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน เท่ากับ 13.76 เมื่อคิดเป็นร้อยละได้เท่ากับร้อยละ 68.80 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ของข้อสอบอิงเกณฑ์ที่ตั้งไว้และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าค่า p น้อยกว่า 0.05 ซึ่งแปลผลว่าปฏิเสธสมมติฐาน $H_0 : \mu \leq 12$ จึงยอมรับสมมติฐาน $H_1 : \mu > 12$ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยโดยศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการสร้างเครื่องมือดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 บทเรียนและแบบฝึกหัดด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์หลังเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มการทดลองเพียงกลุ่มเดียว เนื่องจากโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เพียง 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน โดยใช้สถิติทดสอบที่ ในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยผลการวิจัยพบว่าบทเรียนและแบบทดสอบมีประสิทธิภาพเท่ากับ 69.79/68.80 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 60/60 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 13.76

เมื่อคิดเป็นร้อยละได้เท่ากับร้อยละ 68.80 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ของข้อสอบอิงเกณฑ์ และการทดสอบสมมติฐานมีค่า p น้อยกว่า 0.05 ซึ่งแปลผลว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า $H_0 : \mu \leq 12$ จึงยอมรับสมมติฐาน $H_1 : \mu > 12$ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

โดยในการจัดการเรียนสอนนั้น ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนในรายวิชาเคมี 1 เนื้อหาเรื่องทฤษฎีอะตอมของโบร์มาแล้วเป็นระยะเวลา 11 ปี จากประสบการณ์ของผู้วิจัย พบว่าการสอนด้วยวิธีปกตินั้น ผลการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาการคำนวณนักเรียนจะเข้าใจได้ยากเพราะสาระวิชาเป็นการคำนวณ ต้องมีการตีความโจทย์ การใช้สูตรที่หลากหลาย และตัวแปรมากกว่า 1 ตัว หากนักเรียนไม่สามารถลำดับขั้นตอนการคิดได้หรือจัดกระบวนการคิดเป็นลำดับขั้นตอนได้ จะทำให้นักเรียนไม่สามารถเข้าใจโจทย์คำถามหรือปัญหา เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจปัญหานักเรียนก็ไม่สามารถหาคำตอบได้ ในอีกทางหนึ่งคือ หากนักเรียนไม่เข้าใจโจทย์คำถามนั้น นักเรียนจะใช้เวลาในการตีความของปัญหามากทำให้เมื่อนักเรียนอยู่ในภาวะกดดันด้วยระยะเวลา เช่น การสอบเข้ามหาวิทยาลัยนั้น นักเรียนไม่สามารถทำโจทย์คำถามได้ทันเวลาที่กำหนด นั้นทำให้เสียโอกาสในการทำคะแนนในสนามสอบที่สำคัญได้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด

ประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 69.79/68.80 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 60/60 โดยบทเรียนและแบบฝึกหัดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้น กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนเพื่อให้นักเรียนได้ลงมือทำจริง และสามารถดำเนินการไปตามขั้นตอนที่อยู่ในแบบฝึกหัด โดยแบบฝึกหัดนั้นเน้นไปที่การเรียนรู้ของนักเรียนในขณะที่ผู้สอนอธิบายขั้นตอน และทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เมื่อเรียนจบบทเรียนแล้วนักเรียนสามารถกลับไปฝึกทำตามแบบแผนขั้นตอน โดยผู้วิจัยออกแบบให้บริเวณที่เขียนตอบนั้นมีขั้นตอนของ KWDL อย่างชัดเจนทำให้นักเรียนสามารถคิด วิเคราะห์โจทย์และเขียนขั้นตอนการคำนวณลงไปในกระดาษตอบได้เป็นลำดับ เมื่อถึงขั้นตอนสุดท้ายคือการสรุปคำตอบ นักเรียนจะสามารถค้นหาคำตอบได้อย่างถูกต้อง ในการหาประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบทดสอบหลังจากนักเรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงเกณฑ์เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยจากการที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดกับคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงเกณฑ์มาคำนวณหาประสิทธิภาพของบทเรียนและแบบฝึกหัด โดยคะแนนแบบฝึกหัดมีค่าเฉลี่ย 33.50 จากคะแนนเต็ม 48 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.79 ทำให้ทราบว่านักเรียนทำแบบฝึกหัดตามที่ผู้วิจัยได้วางขั้นตอนไว้ให้ แต่จากการตรวจแบบฝึกหัดของนักเรียนบางคนพบว่ายังมีความสับสนในการเลือกสูตรคำนวณมาใช้อย่างถูกต้อง และในขั้นตอนสรุปนักเรียนยังสรุปไม่ชัดเจน จึงทำให้คะแนน

แบบฝึกหัดนั้นมีค่าร้อยละ 69.79 แต่ส่วนใหญ่ นักเรียนสามารถเขียนอธิบายได้ตามขั้นตอน เมื่อพิจารณาตามหลักการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือหากคำนวณค่าประสิทธิภาพได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเกิน +2.5 ให้ปรับเกณฑ์ขึ้นไปอีกหนึ่งขั้นได้ (ชัยยง พรหมวงศ์, 2556 : 7 - 20) แต่เนื่องจากให้สอดคล้องกับการกำหนดจุดตัดของข้อสอบอิงเกณฑ์ที่ร้อยละ 60 จึงคงเกณฑ์ของบทเรียนและแบบทดสอบไว้ที่ร้อยละ 60 ดังเดิม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 13.76 คะแนน มีคะแนนสูงกว่า 12 คะแนน เมื่อคิดเป็นร้อยละได้เท่ากับร้อยละ 68.80 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงเกณฑ์ที่ตั้งไว้และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าค่า p น้อยกว่า 0.05 ซึ่งแปลผลว่าปฏิเสธสมมติฐาน $H_0 : \mu \leq 12$ จึงยอมรับสมมติฐาน $H_1 : \mu > 12$ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามสมมติฐาน โดยมีสาเหตุมาจาก

2.1 เมื่อนักเรียนได้เรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) ซึ่งเป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาส่วนที่เป็นการคำนวณ เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) นั้น ช่วยให้นักเรียนสามารถลำดับความคิดเป็นขั้นตอนได้อย่างชัดเจน ดังนั้น เมื่อนักเรียนอ่านโจทย์คำถามแล้วนักเรียนสามารถทราบสิ่งที่โจทย์กำหนดมาให้ (K: What we Know?) และนักเรียนทราบคำถามของโจทย์ปัญหาข้อนั้น (W: What we Want to know?) เมื่อนักเรียนทราบข้อมูลแล้วนักเรียนสามารถนำข้อมูลจากโจทย์ปัญหามาเลือกสูตรที่ใช้ในการคำนวณและสามารถแก้สมการคณิตศาสตร์เพื่อหาคำตอบต่อไปได้อย่างมีระบบ โดยไม่หลงทางในการแก้ปัญหา (D: What we Do?) และขั้นตอนสุดท้ายเมื่อนักเรียนลงมือแก้ปัญหาจากกระบวนการข้างต้นแล้ว นักเรียนจะได้คำตอบของโจทย์ปัญหาในข้อนั้น ซึ่งหากโจทย์ถามเป็นตัวเลขนักเรียนสามารถนำคำตอบที่คำนวณได้ไปตอบได้ทันที แต่ในเนื้อหาการเรียนวิชาเคมีนั้น มิใช่เพียงได้คำตอบเป็นตัวเลขแล้วจะสิ้นสุดกระบวนการในทันที ในบางคำถามนั้นตัวเลขที่คำนวณได้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของคำตอบเท่านั้น ในการตอบคำถามประเภทเปรียบเทียบ หรือการวิเคราะห์จากตัวเลขที่ได้แล้วนำไปตอบว่าได้หรือไม่อย่างไร นักเรียนจะสามารถนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาที่โจทย์ตั้งคำถามเอาไว้ (L: What we Learned?) จะเห็นได้ว่าในกระบวนการเรียนรู้จากเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) ได้อย่างมีระบบและเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับที่โอเกิล ผู้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล กล่าวว่า การกำหนดขั้นตอนของเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล มีคำถามนำให้นักเรียนได้คิดหาข้อมูลจากโจทย์ปัญหาเพื่อนำไปหาคำตอบตามที่นักเรียนต้องการแต่ละขั้นตอน และจะช่วยส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการนำเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล มาสอนในวิชาคณิตศาสตร์แล้วนั้น ยังสามารถที่จะนำมาสอนในวิชาเคมีส่วนที่เป็นคำนวณได้ ซึ่งเป็นเทคนิคที่เหมาะสมอย่างยิ่ง นอกจาก 3

ขั้นตอนแรกคือ K W D ที่จะช่วยให้ได้คำตอบแล้ว ขั้นตอนที่ 4 คือ L ของการสอนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล นั้นจะช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาของเรื่องที่กำลังเรียนอยู่ และสามารถสรุปความคิดรวบยอดของเรื่องนั้น ๆ และนำความรู้รวบยอดไปใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาในเรื่องที่มีรูปแบบคล้ายกันได้ดียิ่งขึ้นและนักเรียนสามารถใช้ระยะเวลาในการแก้ปัญหาสั้นลง เพราะนักเรียนจะเห็นความสัมพันธ์ของความรู้ที่เรียนและขั้นตอนการแก้ปัญหาโจทย์ที่นักเรียนได้ทำไปก่อนหน้านี้ ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เนื้อหาส่วนอื่นหรือแม้กระทั่งในรายวิชาอื่นที่มีลักษณะการแก้ปัญหาที่คล้ายคลึงกัน (ประภัสรา โคตะขุน, มปป. : ออนไลน์) ดังในรายวิชาคณิตศาสตร์ พิมพารณ สุขพวง ได้นำไปใช้แก้ปัญหาเศษส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีสอนแบบร่วมมือกันแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับเทคนิค KWDL พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาความเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบร่วมมือกันแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับเทคนิค KWDL ในกรณีร่วมกันวิเคราะห์และแก้ปัญหาทำให้สำเร็จได้ (พิมพารณ สุขพวง, 2548 : 27)

2.2 การเรียนรู้ด้วยบทเรียนและการลงมือทำแบบฝึกหัดของนักเรียนที่เน้นไปที่กระบวนการคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอนของเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล ช่วยให้นักเรียนพัฒนากระบวนการคิดเป็นลำดับขั้นตอนมากยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ขั้นตอนและกระบวนการคำนวณที่ชัดเจนจากแบบแผนขั้นตอนที่ผู้วิจัยออกแบบไว้ในแบบฝึกหัดและเมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดซ้ำ ๆ จำนวนหลายข้อนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ว่านักเรียนจะเริ่มแก้โจทย์ปัญหาอย่างไรและลำดับขั้นตอน 4 ขั้นตอนของเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล จะช่วยให้นักเรียนสามารถหาคำตอบของปัญหาที่นักเรียนกำลังทำอยู่ได้โดยเมื่อผ่านขั้นตอน 3 ขั้นตอนแรกคือ K W D และสามารถสรุปคำตอบในขั้นตอน L ได้อย่างถูกต้อง เมื่อถึงเวลาที่นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนจะสามารถนำขั้นตอนการคำนวณด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล ที่นักเรียนได้ทำซ้ำ ๆ จากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนที่ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการเขียนตอบตามขั้นตอนของเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล ไปใช้ในการทำแบบทดสอบโดยเขียนไว้ในกระดาษทด เพื่อให้ตัวนักเรียนเองสามารถคำนวณได้อย่างถูกต้อง ลดความผิดพลาดของการคำนวณและสามารถหาข้อสรุปของคำตอบได้โดยไม่ผิดพลาด เมื่อผู้วิจัยตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และกระดาษทดของนักเรียน ผู้วิจัยพบว่านักเรียนคิดด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล 4 ขั้นตอนในกระดาษทดของนักเรียนทำให้ทราบว่าเทคนิคนี้สามารถช่วยนักเรียนในการแก้ปัญหามoment ที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่มีการคำนวณทางเคมีได้

ดังนั้น จะเห็นว่าการนำเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล ที่นิยมนำไปแก้ปัญหามoment ทางคณิตศาสตร์มาใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาในการคำนวณทางเคมีนั้นสามารถทำได้ เพราะการคำนวณทางเคมีนั้นนอกจากที่จะคำนวณหาคำตอบเป็นตัวเลขแล้วนั้น ยังมีการสรุปคำตอบจากตัวเลขที่คำนวณได้ ดังนั้นการใช้เทคนิค เค

ดับเบิลยู ดี แอล ในการแก้ปัญหาสามารถช่วยให้นักเรียนสรุปคำตอบของปัญหาที่กำลังทำอยู่ได้ในขั้นตอนสุดท้ายอย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยโดยศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล เรื่อง ทฤษฎีอะตอมไฮโดรเจนของโบร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 13.76 คะแนน มีคะแนนสูงกว่า 12 คะแนน เมื่อคิดเป็นร้อยละได้เท่ากับ 68.80 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ของข้อสอบอิงเกณฑ์ที่ตั้งไว้และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าค่า p น้อยกว่า 0.05 ซึ่งแปลผลว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามสมมติฐาน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาเคมีคำนวณในเรื่องอื่นเพิ่มเติม ว่าเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนด้วย เทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) ได้กับเนื้อหาใดบ้าง
2. ควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการสอนด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL) และการสอนด้วยวิธีอื่น เช่น การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนการสอนด้วยสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิรากร สำเร็จ. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) โดยเน้นเทคนิค KWDL ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5 (1), 7 - 20.

- ซัพฟิยะห์ สาและ. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL เรื่องค่ากลางของข้อมูล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภัสรา โคตะขุน. (มปป). การสอนแบบเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล (KWDL). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2561. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/prapasara/khanaen-sxb-klang-phakh-1>
- พิมพาภรณ์ สุขพ่วง. (2548). การพัฒนาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีสอนแบบร่วมมือกันแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับเทคนิค KWDL. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2554). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริพัฒน์ คงศักดิ์. (2550). การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เรื่องเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล และการจัดการเรียนรู้ตามแนว สสวท. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2561). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2561. แหล่งที่มา: http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM6_2561.pdf
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2561. แหล่งที่มา: <http://www.sesal7.go.th/site/images/Publish2.pdf>

ปัจจัยที่ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

Factors Affecting Tourism Demands in North of Thailand

พรพิรุฬห์ ปูนอ่อน

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Phonphirun Poonon

Maejo University, Thailand

E-mail : ponpirunkim20012537@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย เป็นการนำเอาข้อมูลทุติยภูมิมาวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย อุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณหมอกควัน อุบัติเหตุการจราจรทางบก คดีอาชญากรรม ราคาน้ำมัน ดัชนีผู้บริโภค และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ใช้ข้อมูลรายเดือนตั้งแต่ เดือนมกราคม 2550 ถึง ธันวาคม 2559 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพาแนล พบว่า การทดสอบความนิ่งของข้อมูลพาแนล จำนวนนักท่องเที่ยว อุบัติเหตุการจราจรทางบก ราคาน้ำมัน ดัชนีราคาผู้บริโภคและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว มีลักษณะนิ่งเป็นอันดับของผลต่างอันดับที่ 1 ผลการทดสอบพาแนลโคอิทีเกรชันด้วยวิธีทดสอบ Kao พบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว ผลการประมาณค่า Fixed Effects Model ด้วยวิธี OLS และ DOLS พบว่า ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว อุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน และคดีอาชญากรรม มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกัน วิธี OLS ให้ผลการประมาณค่าที่เหมาะสมกว่าวิธี DOLS เนื่องจากมีค่า BIC น้อยกว่า และพบว่า ค่าใช้จ่ายร้อยละ 0.12 และอุณหภูมิ ร้อยละ 0.14 ที่ต่ำ ส่งผลทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.78

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว; ผลกระทบ; ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

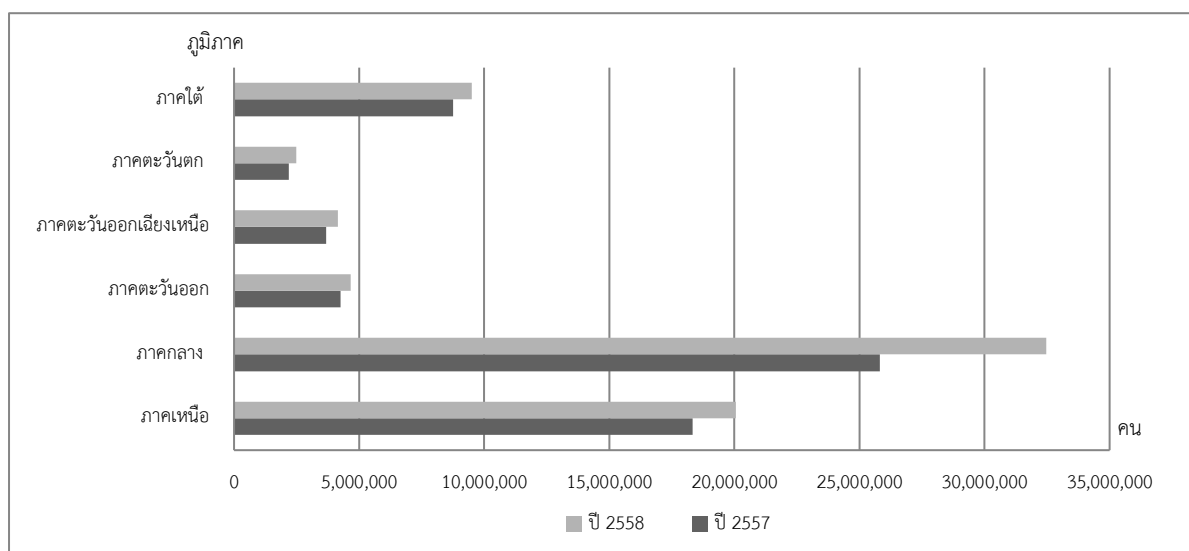
Abstracts

This study attempts to study factors that affect tourist demands of tourists North of Thailand and Secondary data is analyzed, include the number tourist North of Thailand ,rainfall , amount of fog, Traffic accident, crime, oil price, consumer index and expenses. Using monthly data from January 2007 to December 2019 using panel analysis, it was found that the stationary data stability test Number of tourists Land traffic accident, oil price, consumer price index, and tourist expense. The results showed that the coefficient of variation was found to be in the long run. Estimation of Fixed Effects Model by OLS and DOLS found that tourist expense, temperature, rainfall and crime rate The OLS method is more appropriate than the DOLS method because it has a lower BIC value and costs 0.12% and 0.14% respectively. Increased by 0.78%

Keywords: Tourism; Effect; North of Thailand

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและสร้างรายได้สู่ท้องถิ่น รวมถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่น และภูมิภาคอย่างสมดุล การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558 : ออนไลน์) โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวแยกตามภูมิภาค

แผนภาพที่ 1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวตามภูมิภาค ระหว่างปี พ.ศ.2557 ถึง พ.ศ.2558

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2559 : ออนไลน์)

พบว่าภาคเหนือมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 2 รองจากภาคกลาง สาเหตุของการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว เนื่องจากภาคเหนือตอนบนมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขาและหุบเขา อุดมด้วยป่าไม้และทิวทัศน์ทางธรรมชาติ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ บรรยากาศ สภาพภูมิอากาศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2559 : ออนไลน์) และยังพบว่าช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม ของทุกปี จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเนื่องจากสภาพภูมิอากาศค่อนข้างดีประกอบกับอุณหภูมิต่ำแต่ไม่มาก (เกรียงไกร แสนทวีสุข, 2559 : ออนไลน์) และมีจำนวนนักท่องเที่ยวในอัตราที่ลดลงในช่วง มีนาคม-กันยายน ซึ่งเป็นช่วงฤดูร้อนและฤดูฝนของประเทศไทย และมีอัตราที่เพิ่มขึ้นอีกครั้งในเดือนตุลาคมซึ่งเป็นช่วงเริ่มเข้าสู่ฤดูหนาวของภาคเหนือ

อย่างไรก็ตามยังปัญหาของภาคเหนือตอนบนที่พบ ปัญหาปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าปกติ และฤดูฝนช่วงฤดูหนาวยังมีอุณหภูมิเฉลี่ยที่สูงขึ้น (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2559 : ออนไลน์) และปัญหาหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างยิ่งต่อสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวรวมถึงทัศนวิสัยในการมองเห็นสำหรับการเดินทางที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุแก่การสัญจร ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวของพื้นที่ภาคเหนือนอกจากปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปและปริมาณหมอกควัน ที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยว จากความต้องการท่องเที่ยว ยังมีความปลอดภัยทางชีวิตและทรัพย์สิน และสถานะเศรษฐกิจที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวเช่นกัน จากแนวคิดอุปสงค์การท่องเที่ยว ได้กล่าวว่าอุปสงค์การท่องเที่ยวจะผันแปรตามฤดูกาลและอุณหภูมิ มีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังผันแปรตามสถานการณ์ความปลอดภัยต่อสุขภาพ ความปลอดภัยทางชีวิตและทรัพย์สิน ถ้าในพื้นที่มีเหตุการณ์ไม่สงบไม่ปลอดภัย จะทำให้อุปสงค์การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป เหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยทางชีวิตและทรัพย์สินจึงมีผลต่อการตัดสินใจความต้องการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ปัจจัยดังกล่าวจึงมีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวและสถานะเศรษฐกิจของพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย (ทิพวรรณ พุ่มมณี , 2554 : 7)

ดังนั้นการศึกษารั้ครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาถึงผลกระทบที่ส่งต่อการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ของแต่ละจังหวัด ผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยทางด้านสภาพภูมิอากาศ ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางด้านความปลอดภัย และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผนรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว การหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

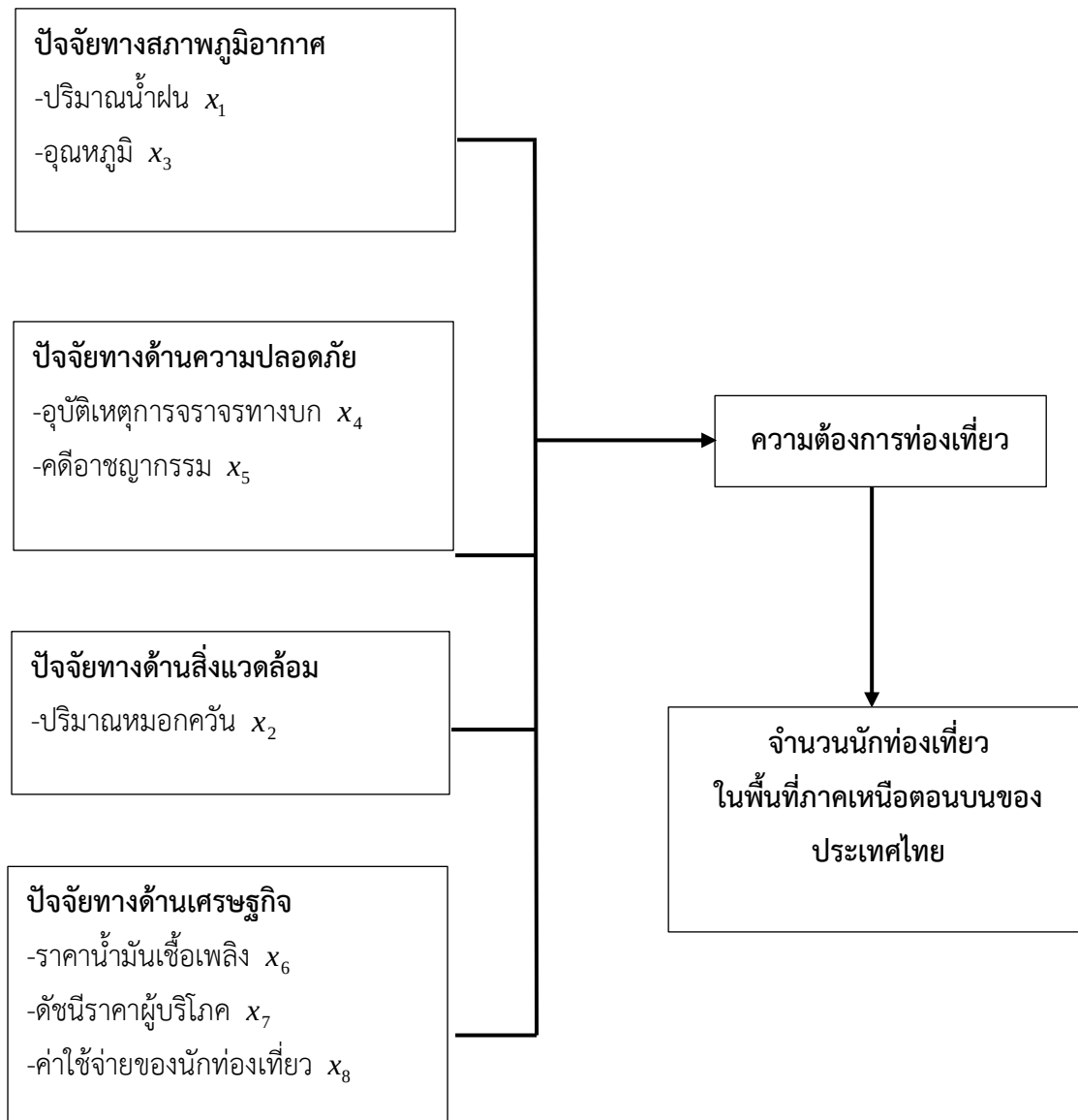
1. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ใช้ข้อมูลพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน และพะเยา ข้อมูลทุติยภูมิรายเดือน ในช่วงปี พ.ศ.2550 ถึง พ.ศ.2559 ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ปริมาณน้ำฝน ปริมาณหมอกควัน อุณหภูมิ อุบัติเหตุจราจรทางบก คดีอาชญากรรม ราคาน้ำมัน ดัชนีราคาผู้บริโภค ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว โดยตัวแปรทั้งหมดที่ใช้จะเก็บรวบรวมจาก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. วิธีการศึกษาในการทำวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพหุคูณ ได้แก่ การทดสอบพหุคูณโคอินทิเกรชัน และการทดสอบจำลองจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย โดยการประมาณค่าแบบจำลองพหุคูณโคอินทิเกรชันรูปแบบ Fixed Effects Model และ Random Effects Model ด้วยวิธี OLS และ DOLS

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย (N) x_1 คือ ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร) x_2 คือ ปริมาณหมอกควัน (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) x_3 คือ อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส) x_4 คือ อุบัติเหตุจราจรทางบก (คน) x_5 คือ คดีอาชญากรรม (คน) x_6 คือ ราคาน้ำมัน (บาทต่อลิตร) x_7 คือ ดัชนีราคาผู้บริโภค x_8 คือ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (บาท/คน)

ผลการวิจัย

ลักษณะของข้อมูลพาแนล

ข้อมูลภาคตัดขวางตามเวลา หรือข้อมูลแผง (Panel data) เป็นข้อมูลที่มีการจัดเก็บในลักษณะ Cross Sectional ในจำนวนหลายปี โดยกลุ่มตัวอย่างเดียวกันในทุกๆปี ซึ่งข้อมูลประเภทนี้ช่วยให้ตามพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างได้ว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และยังสามารถใช้ในการประเมินนโยบายต่างๆ ระหว่างก่อนเริ่มนโยบายและหลังเลิกนโยบาย ทั้งนี้โครงสร้างของข้อมูลบางประเภทอาจมีการผสมผสาน เช่น ข้อมูล Panel Data แต่ไม่สามารถติดตามจำนวนให้ครบในทุกช่วงเวลา เรียกว่าเป็น Unbalance Panel Data ที่มีการสูญหายของข้อมูลระหว่างปี (Attrition) และสำหรับข้อมูล Panel Data ที่สามารถติดตามจำนวนให้ครบในทุกช่วงเวลา เรียกว่าเป็น Balance Panel Data (อัศวพงศ์ อันทอง, 2555:23) ทั้งนี้ข้อมูลพาแนลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จัดเป็นข้อมูล Balance Panel Data คือ ไม่มีการสูญหายของข้อมูลรายบุคคลในระหว่างเดือน มกราคม 2550 ถึง ธันวาคม 2559 เนื่องจากข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่มีการเผยแพร่ แก่ผู้ที่สนใจ และได้มีการติดต่อขอข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลเผยแพร่

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Panel Cointegration) ด้วยวิธี Kao Test จากแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$\ln N_{it} = \beta + \beta_1(x_{1it}) + \beta_2(x_{2it}) + \beta_3(x_{3it}) + \beta_4(x_{4it}) + \beta_5(x_{5it}) + \beta_6(x_{6it}) + \beta_7 \ln(x_{7it}) + \beta_8 \ln(x_{8it}) + \mu_{it}$$

โดยที่ i คือ ข้อมูลภาคตัดขวาง (จังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน พะเยา ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน โดยที่ i=1,2,3,...8 ตามลำดับ)

t คือ ข้อมูลอนุกรมเวลา (t=1,2,3,...120)

lnN คือ ลอการิทึมธรรมชาติของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

x_1 คือ ปริมาณน้ำฝน

x_2 คือ ปริมาณหมอกควัน

x_3 คือ อุณหภูมิ

x_4 คือ อุบัติเหตุจราจรทางบก

x_5 คือ คดีอาชญากรรม

x_6 คือ ราคาน้ำมัน

$\ln X_7$ คือ ลอการิทึมธรรมชาติของดัชนีราคาผู้บริโภค

$\ln X_8$ คือ ลอการิทึมธรรมชาติของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยประกอบด้วย ผลการทดสอบแพแนลโคอินทิเกรชันด้วยวิธี Kao ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบแพแนลโคอินทิเกรชันแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยประกอบด้วย วิธี Kao Test

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ	Intercept
ADF-Statistic	-3.758*** (0.0001)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ ค่า p-value

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบแพแนลโคอินทิเกรชันในแบบจำลองการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ด้วยวิธี Kao Test พบว่าค่าสถิติ ADF-Statistic มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานหลัก กล่าวคือ ตัวแปรในแบบจำลองการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยมีโคอินทิเกรชันหรือมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว

ผลการทดสอบแบบจำลองด้วยวิธี Hausman Test

ทำการทดสอบโดยวิธี The Hausman Test เพื่อทำการเลือกว่าแบบจำลองใดมีความน่าเชื่อถือหรือมีประสิทธิภาพในการอธิบายผลการศึกษได้ดีที่สุด ระหว่าง Fixed Effects Model และ Random Effects Model

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบด้วยวิธี Hausman Test

การทดสอบ	Chi-Sq. Statistic
Hausman Test Chi-Sq. d.f.=8	14.5689 (0.0357)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่า p-value

จากตารางที่ 2 พิจารณาค่า p -value มีค่าเท่ากับ 0.0357 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานหลักว่า Random Effects Model เป็นแบบจำลองที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หมายความว่าที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แบบจำลอง Fixed Effects Model เป็นแบบจำลองที่มีความน่าเชื่อถือหรือมีประสิทธิภาพในการอธิบายผลการศึกษานักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยได้ดีที่สุด

ผลการทดสอบแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยการประมาณค่ารูปแบบ Fixed Effects Model ด้วยวิธี OLS และวิธี DOLS

จาก Fixed Effects Model มีการสมมติให้ค่าคงที่ของสมการเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละจังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบแบบจำลอง โดยการประมาณค่าแบบจำลอง Fixed Effects Model ด้วยวิธี OLS และวิธี DOLS

ตัวแปรอธิบาย	วิธี OLS (ค่าสัมประสิทธิ์)	วิธี DOLS (ค่าสัมประสิทธิ์)
ค่าคงที่ (C)	-5.2356*** (0.0005)	-3.1363** (0.0125)
x_1	-6.2536** (0.000)	4.253 (0.000)
x_2	-2.256** (0.0425)	2.4563* (0.0563)
x_3	1.2362 (0.0123)	1.3264 (0.021)
x_4	2.5623 (0.0236)	2.7313 (0.0245)
x_5	-4.263 (0.0715)	3.1256 (0.0125)
x_6	-6.2364 (0.0862)	-2.3623 (0.0216)
$\ln x_7$	9.6323 (0.235)	8.3694 (0.0236)
$\ln x_8$	-2.7561***	-2.8967

	(0.006)	(0.002)
$\Delta(x_1(-1))$	-	1.5263
		(0.053)
$\Delta(x_2(-1))$	-	-0.2353
		(0.025)
$\Delta(x_3(-1))$	-	0.5236
		(0.0756)
$\Delta(x_4(-1))$	-	-1.2368
		(0.0012)
$\Delta(x_5(-1))$	-	-0.1236
		(0.0485)
$\Delta(x_6(-1))$	-	-0.2369
		(0.2367)
$\Delta(\ln x_7(-1))$	-	1.2367
		(0.005)
$\Delta(\ln x_8(-1))$	-	2.3657
		(0.0693)
R-square	0.8623	0.8574
F-statistic	97.5626	62.3265
Durbin-Watson stat	1.00235	1.4256

หมายเหตุ:ตัวเลขในวงเล็บ ค่า p-value

** หมายถึง ข้อมูลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

*หมายถึง ข้อมูลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

จากตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี OLS พบว่าสัมประสิทธิ์ของ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณหมอกควัน อุณหภูมิ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของอุบัติเหตุจราจร ทางบก คดีอาชญากรรม และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น หมายความว่า จำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยนั้นขึ้นอยู่กับ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณหมอกควัน อุณหภูมิ อุบัติเหตุจราจรทางบก และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

จากตารางที่ 3 สามารถนำมาสร้างสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนได้ดังนี้

จากสมการแบบจำลอง

$$\ln N_{it} = \beta + \beta_1(x_{1it}) + \beta_2(x_{2it}) + \beta_3(x_{3it}) + \beta_4(x_{4it}) + \beta_5(x_{5it}) + \beta_6(x_{6it}) + \beta_7 \ln(x_{7it}) + \beta_8 \ln(x_{8it}) + \mu_{it}$$

จะได้

$$\ln N_{it} = -5.2356 - 6.2536(x_{1it}) - 2.256(x_{2it}) + 1.2362(x_{3it}) + 2.5623(x_{4it}) - 4.263(x_{5it}) - 6.2364(x_{6it}) + 9.6323\ln(x_{7it}) - 2.7561\ln(x_{8it})$$

หมายความว่า ถ้าปริมาณน้ำฝนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนลดลงร้อยละ 1 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนลดลง 6.25 ถ้าปริมาณหมอกควันลดลง 1 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 2.256 ถ้าอุณหภูมิเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 1.236 ถ้าอุบัติเหตุการจราจรลดลงจะให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.5 ถ้าคดีอาชญากรรมลดลงจะให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.263 ถ้าราคาน้ำมันลดลงจะให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.2364 ค่าดัชนีผู้บริโภคเพิ่มขึ้นจะให้นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวลดลงจะให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ดังนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน มีความสัมพันธ์กับ อุณหภูมิ อุบัติเหตุจราจรทางบกและดัชนีผู้บริโภคในทิศทางเดียวกัน แต่ปริมาณน้ำฝน ปริมาณหมอกควัน คดีอาชญากรรม ราคาน้ำมัน และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในทิศทางตรงกันข้าม

และจากตารางที่ 4.13 ผลการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี DOLS พบว่าสัมประสิทธิ์ของปริมาณน้ำฝน คดีอาชญากรรม และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั้นหมายความว่า จำนวนนักท่องเที่ยวของพื้นที่ภาคเหนือตอนบนขึ้นอยู่กับ ปริมาณน้ำฝน คดีอาชญากรรมและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

ในส่วนของการประมาณค่าตัวแปรเชิงพลวัตผล พบว่าสัมประสิทธิ์ของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 นั้นหมายความว่า จำนวนนักท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้ง

ผลการทดสอบลักษณะการนิ่งของข้อมูล โดยกำหนดให้ไม่มีค่าคงที่และแนวโน้มเวลา (None) กำหนดให้มีค่าคงที่ (Individual Intrecept) และกำหนดให้ไม่มีค่าคงที่และแนวโน้มเวลา (Individual Intrecept and Trend) พบว่าตัวแปรจำนวนนักท่องเที่ยว (lnN) ตัวแปรปริมาณน้ำฝน (x_1) ตัวแปรปริมาณหมอกควัน (x_2) อุณหภูมิ (X_3) ตัวแปรอุบัติเหตุจราจรทางบก (x_4) คดีอาชญากรรม (X_5) ราคาน้ำมัน (X_6) ดัชนีผู้บริโภค (X_7) และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (X_8) ข้อมูลมีลักษณะนิ่งที่อันดับของผลต่างอันดับที่ 1 หรืออันดับความสัมพันธ์ของข้อมูล (Order of Integration) เท่ากับ 1

ผลการทดสอบแพแนลโคอินทิเกรชันแบบจำลองการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนด้วยวิธี Kao Test พบว่าตัวแปรในแบบจำลองการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน มีโคอินทิเกรชัน หรือมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว

ผลทดสอบแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยการประมาณค่ารูปแบบ Fixed Effects Model ด้วยวิธี OLS พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนมีความสัมพันธ์กับ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณหมอกควัน คดีอาชญากรรม ราคาน้ำมันและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในทิศทางตรงกันข้าม แต่อุณหภูมิ อุบัติเหตุ และดัชนีผู้บริโภคมีทิศทางเดียวกัน

ถ้าอุณหภูมิของภาคเหนือตอนบนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.236 อุบัติเหตุจราจรทางบกเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง 2.56 ถ้าดัชนีผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 9.63 และถ้าเกิดปัญหาปริมาณน้ำฝน ปริมาณหมอกควัน คดีอาชญากรรม ราคาน้ำมัน และค่าใช้จ่าย ที่เพิ่มขึ้นจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงตามลำดับ

ผลทดสอบแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน โดยประมาณค่ารูปแบบ Fixed Effects Model ด้วยวิธี DOLS พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีความสัมพันธ์ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ ดัชนีผู้บริโภค และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกัน ส่วนปริมาณหมอกควัน อุบัติเหตุจราจรทางบก คดีอาชญากรรม และราคาน้ำมันมีทิศทางตรงกันข้าม

ถ้าปริมาณน้ำฝน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 1.526 ถ้าอุณหภูมิเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 0.523 ดัชนีผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 1.23 และค่าใช้จ่ายของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 2.365 ถ้าเกิดปริมาณหมอกควัน จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 0.235 ถ้าเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 1.23 ถ้าเกิดคดีอาชญากรรมจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง 0.123 และถ้าเกิดราคาน้ำมันที่สูงขึ้นจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง 0.236

ในส่วนของการประมาณค่าตัวแปรเชิงพลวัต หมายความว่า เมื่อราคาน้ำมันและค่าใช้จ่ายของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนปีก่อนหน้าลดลงร้อยละ 0.50 ดังนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนมีความสัมพันธ์กับ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณหมอกควัน อุณหภูมิ อุบัติเหตุการจราจรทางบก คดีอาชญากรรมและดัชนีผู้บริโภคในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย สามารถสร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนได้ดังนี้

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมมากในหลายๆ จังหวัดของประเทศไทยเป็นแหล่งให้เกิดรายได้ที่สำคัญ เกิดการสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค ทั้งสถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงด้านการท่องเที่ยว ที่นับวันจะมีความซับซ้อน รุนแรง และเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดึงดูดในนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงรุกในด้านต่างๆ

จากผลการศึกษาพบว่า ปริมาณน้ำฝน คดีอาชญากรรมและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย กล่าวคือจากการประมาณค่าด้วยวิธี OLS พบว่า ปริมาณน้ำฝนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงและคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงด้วย ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงด้วย ดังนั้นรัฐบาลควรสนับสนุนการลดค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้ง การส่งเสริมไทยเที่ยวไทย กิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรม กิจกรรมท้องถิ่น ที่เป็นจุดดึงดูดของนักท่องเที่ยวที่จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นด้วย และส่งเสริมการท่องเที่ยวในฤดูฝนให้มากขึ้นเนื่องจากการท่องเที่ยวในช่วงฤดูฝนของภาคเหนือมีความสวยงาม และธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัส ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Cornut Benoît.(2016 : 61-71) และ Hewer, Micah J. and Gough, William A. (2017 : 67)

นอกจากนี้โฆษณาส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน และการท่องเที่ยวไทยเที่ยวไทยแล้วยังสามารถสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติที่อนุรักษ์วัฒนธรรม อนุรักษ์ธรรมชาติ การที่ธรรมชาติไม่ถูกทำลายเช่นการเผาป่าทำให้เกิดหมอกควัน ฝนตกไม่ตามฤดูกาล รัฐบาลควรสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ที่ได้สัมผัสธรรมชาติของภาคเหนือตอนบน เนื่องจากเป็นพื้นที่มีภูเขาเป็นจำนวนมาก และเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำหลายสาย จุดเด่นของภาคเหนือตอนบนจึงเป็นแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัยศึกษาธรรมชาติ
2. เผยแพร่การท่องเที่ยวเชิงวิถี วิถีชีวิตของภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีหลายชนเผ่า ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวด้วยการผ่านสื่อต่างๆ และเผยแพร่สร้างทัศนคติที่ดีในการเดินทางท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนอย่างต่อเนื่อง
3. จัดงานส่งเสริมการขายในรูปแบบต่างๆ ที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม การดำรงชีวิต ธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสจากการท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง
4. การประสานงานจะหน่วยงานต่างๆ ทั้งรัฐและเอกชนเช่นการเดินทาง ไม่ว่าจะทางบกและทางอากาศให้มีความปลอดภัยและสะดวกต่อการท่องเที่ยวในแต่ละครั้งและสร้างสิทธิพิเศษของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ สร้างความประทับใจเมื่อมาเยือน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เจษฎา การะเวก (2556 : 58)

ข้อเสนอแนะ

การท่องเที่ยวชุมชน ปัจจัยที่ดึงดูด วัฒนธรรม วิถีชีวิต มุ่งสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม เนื่องจากภาคเหนือเป็นภูมิภาคที่มีเอกลักษณ์ทั้งทางด้านภูมิภาค สภาพอากาศที่ผู้คนนิยม วัฒนธรรมประเพณี และการเปิดมุมมองใหม่ให้กับชีวิตจากการสัมผัสเสน่ห์วิถีไทยเฉพาะถิ่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ทั้งสภาพภูมิอากาศ ที่ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวนั้นควรสร้างจากจุดด้อยให้เป็นจุดแข็ง สร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวได้ทุกช่วงเวลารวมถึงการโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ของภาคเหนือตอนบนสื่อโฆษณาต่างๆ ที่จะเพิ่มความต้องการในการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมอุตุนิยมวิทยา. (2559). อุณหภูมิของแต่ละจังหวัดภาคเหนือ 8 จังหวัด รายเดือน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.tmd.go.th/index.php>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2563. แหล่งที่มา: http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114
- กระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2559). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <https://thai.tourismthailand.org/about-tat>.

- เกรียงไกร แสนทวีสุข. (2559). การท่องเที่ยวภาคเหนือ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2563. แหล่งที่มา:
<http://www.unseentravel.com/zone/1/1>
- เจษฎา การะเวก. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูล
แพเนล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2554). *การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). การท่องเที่ยว. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2563. แหล่งที่มา:
<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries23.html>.
- อักรพงศ์ อ้นทอง. (2555). *เศรษฐกิจที่วัดด้วยการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย (สกว.).
- Cornut, Benoît. (2016). Longitudinal Analysis of Car Ownership and car Travel Demand in the Paris Region using a Pseudo-panel Data Approach. *Transportation Research Procedia*,13 (Supplement C), 61-71
- Hewer, Micah J. and Gough, William A. (2017). *Thirty years of assessing the impacts of climate change on outdoor recreation and tourism in Canada*. Tourism Management Perspectives.

นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดของกลุ่ม
วิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ ตำบลกันทรารมย์
อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ

**Innovation and Technology for Increase the Competitiveness in the
Markets of Jasmine Rice Ban Khok Phon Community Enterprise's,
Kanthararom Subdistrict, Khukhan District, Sisaket Province**

ศิริกมล ประภาสพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Sirikamol Praphatphong

Sisaket Rajabhat University, Thailand

Email: Sirikamol.p@sskru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ 2) เพื่อศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ 3) เพื่อพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code ของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 47 คน และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) จำนวน 10 คน และใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการและวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจ จากกลุ่มตัวอย่างผู้เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ จำนวน 30 คน โดยการพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code ของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ นำข้อมูลที่ได้มาสรุปวิเคราะห์ผล และนำเสนอแบบพรรณนาความ

ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มฯ ยังผลิตข้าวในระดับครัวเรือนและการจำหน่ายผลผลิตอยู่ในระดับชุมชน และร้านค้าในชุมชนพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากช่องทางจัดจำหน่ายยังมีจำกัดส่งผลให้กลุ่มฯ ต้องประสบปัญหาในการจำหน่าย เพื่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าของการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ กลุ่มฯ จึงได้เข้าร่วมการผลิตข้าวในระบบ พีจีเอส (PGS) คือ ระบบ “ชุมชนรับรอง” 2. กลุ่มฯ ได้มีการใช้เทคโนโลยีฯ ในการจัดการระบบการทำงานโดยแอปพลิเคชันไลน์ ไว้เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของกลุ่มฯ ซึ่งสมาชิกกลุ่มฯ มีองค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อย แต่มีความรู้ในการใช้งานอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับสูงที่สุด และสมาชิกกลุ่มฯ มีความรู้ในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมระบบสารสนเทศมาใช้ในการประกอบธุรกิจของกลุ่มฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด และ 3. ได้มีการพัฒนาระบบช่องทางการตลาดด้วยระบบสารสนเทศประเภท Facebook และคิวอาร์โค้ด และประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อการพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR

* วันที่รับบทความ: 11 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ: 10 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 17 พฤษภาคม 2564

Code ของกลุ่มฯ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมอบรมการพัฒนากระบวนการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code อยู่ในระดับมาก และการเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : นวัตกรรมและเทคโนโลยี; ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด; วิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์

Abstracts

This research aimed to 1) Study the current conditions of marketing and distribution the channels of jasmine rice Ban Khok Phon Community Enterprise's 2) Study to the model of Application to innovation and technology into Increase the competitiveness in the markets of jasmine rice Ban Khok Phon Community Enterprise's 3) to develop monitoring system of jasmine rice production processes via QR Code of Jasmine rice enterprise group at Ban KhokPhon Community. This mixed method research was divided into qualitative research method with in-depth interview and collecting data from 47 key informants and conducted by collecting data from 10 people of focus group discussion and questionnaire regarding the condition of digital information technology of the community enterprise group and the explicit knowledge in applying information technology. The last method was conducted by using the workshop and quantitative research method with the satisfaction survey and collecting data from 30 members of Jasmine rice enterprise group using monitoring system development of jasmine rice production processes via QR Code of Jasmine rice enterprise group. These data were summarized, analyzed and presented in descriptive pattern.

The findings were: 1. Regarding the current condition in marketing and distribution channels of Jasmine rice enterprise group, it originated from farmers gathering in the community to have bargaining power of the rice price selling to the rice mills at a fair price for both parties. At present, the current marketing condition and distribution channels of the enterprise group are at the household production level. Also, the product distribution is at the level of community, rice mills and shops in the neighborhood due to the limitation of distribution channels that causes distribution problem leading to income shortage. In order to increase the value of organic jasmine rice production, the group has joined PGS system "Community Certified" which is a form of organic agriculture certification, 2. The group uses technology in the system management using the line application to exchange information of the group. The group members have explicit knowledge in applying marketing technology at a low level. When considering each item, it was found that the group members have knowledge in using the internet at the highest level and are able to applying technology and innovation of information system in business of the group at the least level, respectively and 3. The marketing channels were developed by information system via Facebook and QR code using the Facebook

page. The result of satisfaction survey on development of monitoring system and tracking production processes of Jasmine Rice via QR Code of Jasmine rice enterprise group was found that farmers satisfied to participate in training on the development of monitoring system of jasmine rice production processes via QR Code at high level. When considering each item, it was found that giving an opportunity to ask and comment was at the highest level.

Keywords: Innovation and Technology; Increase the Competitiveness in the Markets; Jasmine Rice Ban Khok Phon Community Enterprise

บทนำ

ในปัจจุบันการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนได้มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ เข้ามาใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญเพื่อนำมาพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มผู้ผลิตให้สามารถผลิตสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วและสัมฤทธิ์ผลสูงสุด และระบบตลาดมีความเป็นสากลที่ทันสมัยมากขึ้น โดยหัวใจหลักของวิสาหกิจชุมชน คือ การก่อเกิดกระบวนการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองการพึ่งตนเองและความพอเพียงของครอบครัวชุมชน โดยมีเป้าหมายไม่ได้เพียงเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคมที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขทางสังคมชุมชนนั้นๆ (เสรี พงษ์พิศ, 2546 : 83) เช่นเดียวกับแนวคิดของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลกันทรารมย์ อำเภอยะรัง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตข้าวหอมมะลิที่เกิดจากการรวมกลุ่มของคนในชุมชนบ้าน โคกโพธิ์ที่มีความสนใจร่วมกันในการที่จะพัฒนาการผลิตข้าวของประชาชนในหมู่บ้านโดยเน้นให้ชุมชนเกิดแนวคิดในการที่ริเริ่มพัฒนาคน พัฒนาวิธีคิด รวมทั้งแนวคิดในการพัฒนากระบวนการวิธีผลิตใหม่ สร้างเครือข่ายการผลิตในการแก้ปัญหาของชุมชน โดยเน้นการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ โดยใช้กิจกรรมการผลิตข้าวหอมมะลิเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนก่อให้เกิดการเกื้อกูลหนุนเสริมกันในการสร้างอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเองภายในชุมชน แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มฯ ยังคงประสบปัญหาหลายประการในกระบวนการผลิต อาทิ การบริหารจัดการด้านงานเอกสาร การจัดการคน รวมไปถึงการจัดการด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตที่สำคัญในการที่จะนำมาช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่ม ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนได้เรียนรู้ตนเองในด้านต่างๆ ได้แก่ ทิศทางวิสาหกิจชุมชน การวางแผนดำเนินการ การบริหารการตลาด การจัดการความรู้และข้อมูล การจัดการสินค้าหรือบริการ และการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและลูกค้า ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องมือหลักทำให้ทราบศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557 : 13) ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่างๆ เข้ามาช่วยผลักดันให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อการขยายฐานการผลิตของวิสาหกิจชุมชนให้เติบโตขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างระบบการจัดการองค์กรวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ตลอดจนการสร้างควมมีส่วนร่วมสามารถพึ่งพาตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะจังหวัดศรีสะเกษที่มียุทธศาสตร์การขับเคลื่อนจังหวัดในการแก้ไขปัญหาด้านปัญหาความยากจน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมี

พันธกิจที่สำคัญคือ การส่งเสริมสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย รวมทั้งสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร รวมถึงการผลักดันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลิของจังหวัดศรีสะเกษ ให้เป็นฐานการผลิตข้าวคุณภาพดีในระดับประเทศที่ได้รับการยอมรับ และเป็นฐานการผลิตที่ดำเนินการส่งข้าวไปยังตลาดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญต่อการศึกษาสภาพการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ เพื่อค้นหารูปแบบที่เหมาะสมของกลุ่มในการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์ด้วย QR Code ของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจควรจะเข้าใจ พื้นฐานส่วนประกอบของนวัตกรรมเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การนำมาประยุกต์ใช้ ที่จะทำให้การสื่อสารตราสินค้ามีประสิทธิภาพจากความเข้าใจความต้องการของผู้ซื้อ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อ และสามารถนำวิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลิให้ประสบความสำเร็จ โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อการสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้เพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์
3. เพื่อการพัฒนากระบวนการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code ของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์

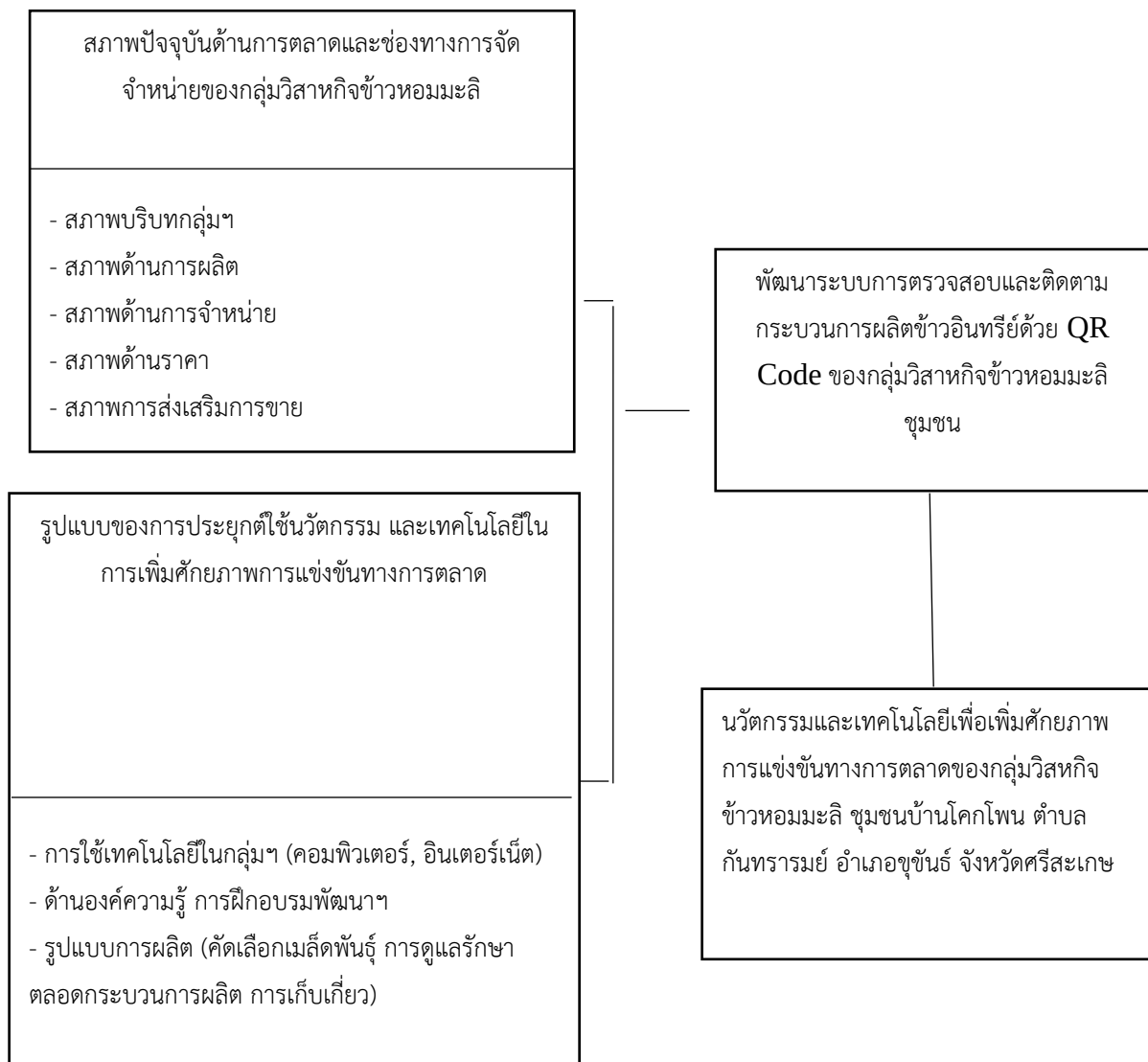
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณตามลำดับเวลาแบ่งเป็น 3 ระยะ เป็นเวลา 12 เดือน ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2561 ถึง เดือน กันยายน 2562 พื้นที่การศึกษาครั้งนี้ คือ บ้านโคกโพธิ์ ตำบลกันทรารมย์ อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรทั้งสิ้น 948 คน และจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 215 ครัวเรือน โดยการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 เป็นวิธีการวิจัยคุณภาพด้วยแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview guide) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมจำนวน 37 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ในวัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิหมู่บ้านโคกโพธิ์ ระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) จำนวน 10 คน ในประเด็นสภาพการใช้งานสารสนเทศเทคโนโลยีดิจิทัลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ และองค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในการศึกษาแบบของกลุ่มในการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ และระยะที่ 3 ใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการและวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามความพึง

พอใจ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน 30 คน เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยการพัฒนา
ระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QRCode ของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิ
ชุมชนบ้านโคกโพธิ์ วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาวิจัยเชิงคุณภาพ (Content Analysis) โดยการรายงานข้อค้นพบ
(Descriptive Methodology) การตีความหมาย (Interpretive Methodology) และสรุปผลแบบพรรณนา
ความ ในส่วนของการวิเคราะห์การวิจัยเชิงปริมาณทางสถิติ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานและนำเสนอเชิงพรรณนาความ (Descriptive)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552 : 9) และโกสินทร์ ชำนาญพล
และสุดาใจ โล่ห์วนิชชัย (2562 : 130-138) มาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์พบว่า

1.1 กลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์เกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรในชุมชนเพื่อให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองราคาข้าวในการจำหน่ายให้กับโรงสีผู้รับซื้อในราคายุติธรรมทั้งสองฝ่ายปัจจุบันสภาพปัจจุบันด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ยังผลิตข้าวหอมมะลิในระดับครัวเรือนและที่เหลือนำไปจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้หลักการจำหน่ายผลผลิตอยู่ในระดับชุมชนโรงสีในพื้นที่และร้านค้าในชุมชนพื้นที่ใกล้เคียงเนื่องจากช่องทางการจัดจำหน่ายยังมีจำกัดส่งผลให้กลุ่มฯต้องประสบปัญหาในการจำหน่ายทำให้ขาดรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าของการผลิตข้าวหอมมะลินิثرียกลุ่มได้เข้าร่วมการผลิตข้าวในระบบพีจีเอส (PGS) คือระบบ“ชุมชนรับรอง” เป็นระบบที่มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รูปแบบหนึ่งที่เป็นกรรับรองเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มโดยองค์กรผู้ผลิตเองโดยระบบชุมชนรับรองนี้จะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในระบบการตรวจรับรองมากกว่าระบบการตรวจรับรองแบบอื่นซึ่งรูปแบบการผลิตข้าวอินทรีย์พีจีเอสจะต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการผลิตข้าวอินทรีย์ในกลุ่มจำนวน 6 คนแบ่งเป็นคณะกรรมการผู้ตรวจประเมินแปลงจำนวน 3 คนและคณะกรรมการผู้รับรองการประเมินแปลงจำนวน 3 คนปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์มีสมาชิกจำนวน 30 คนสมาชิกทุกคนต้องมีเอกสารการสมัครเข้าร่วมโครงการเกษตรพีจีเอสและเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและต้องมีขั้นตอนการตรวจสอบติดตามประเมินผลตามข้อกำหนดที่เป็นกติการ่วมกัน

1.2 สภาพด้านผลิตภัณฑ์พบว่าประชาชนชุมชนบ้านโคกโพธิ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่หลากหลายแต่พืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือข้าวขาวหอมมะลิพันธุ์ 105 และจำหน่ายข้าวหอมมะลิลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวเป็นรายได้หลักและเนื่องจากสภาพพื้นที่นาเสื่อมโทรมทำให้การทำนาประสบกับปัญหาผลผลิตตกต่ำต่อมานโยบายรัฐได้มุ่งเน้นให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรอินทรีย์และการเกษตรปลอดภัยมากขึ้นโดยชาวนาชุมชนบ้านโคกโพธิ์ส่วนหนึ่งเห็นว่าการทำนาแบบเคมีส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมสุขภาพสร้างความเจ็บป่วยให้กับเกษตรกรผู้ผลิตรวมถึงผลผลิตที่ส่งไปยังผู้บริโภคไม่มีความปลอดภัยจึงรวมกลุ่มกันเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตข้าวในรูปแบบการทำนาอินทรีย์ในปีพ.ศ. 2559จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนโดยมุ่งเน้นดำเนินการให้เห็นเชิงประจักษ์เน้นการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตลดต้นทุนเพิ่มคุณภาพผลผลิตเพิ่มรายได้เน้นการรวมกลุ่มการผลิตและการตลาดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้มีเศรษฐกิจครัวเรือนที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้โดยปัจจุบันกลุ่มฯมีพื้นที่ในการผลิตข้าวหอมมะลิจำนวน 150 ไร่โดยผลิตภัณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในอดีตเกษตรกรในพื้นที่ประสบกับปัญหาการผลิตข้าวพันธุ์พื้นบ้านไม่ตอบสนองต่อการทำนาแบบใหม่และเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญกับการคัดพันธุ์ข้าวทำให้ข้าวมีการปะปนเกิดการกลายพันธุ์กระทั่งส่งผลให้ผลผลิตและคุณภาพของข้าวต่ำลงต้องเปลี่ยนพันธุ์ข้าวปลูกและต้องไปหาซื้อเมล็ดพันธุ์จากภายนอกทำให้ต้นทุนการทำนาสูงขึ้นตามไปด้วยเพื่อเป็นทางเลือกและแนวทางปฏิบัติของเกษตรกรในชุมชนเกษตรกรรมชุมชนบ้านโคกโพธิ์จึงรวมตัวกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์โดยผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิบรรจุกระสอบๆละ 20 กิโลกรัมและพัฒนาความรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและการผลิตข้าวหอมมะลิปลอดภัยจำหน่ายขึ้นโดยการจัดเก็บ

เมล็ดพันธุ์ข้าวสมาชิกจะดำเนินจัดเก็บในยุ้งฉางของตนเองโดยก่อนการจำหน่ายสมาชิกต้องนำเมล็ดพันธุ์ข้าวไปคัดคุณภาพพันธุ์ข้าวที่ศูนย์ก่อนการบรรจุลงกระสอบจำหน่ายและ 2) จำหน่ายแบบข้าวเปลือกโดยเมื่อผลิตเสร็จจะมีการจัดเก็บผลผลิตข้าวที่ผลิตต่างกันออกจากกันโดยข้าวที่ดำเนินการผลิตแบบปลอดภัยเมื่อต้องการจำหน่ายจะนำข้าวมาคัดเมล็ดพันธุ์ก่อนการจำหน่ายและไม่จัดเก็บรวมกับข้าวที่ผลิตในระบบอื่น และเมล็ดพันธุ์ข้าวที่คัดจะมีราคาที่สูงขึ้นจากราคามาตรฐานการผลิตทั่วไป

1.3 สภาพด้านการจัดจำหน่ายพบว่าช่องทางการจำหน่ายเป็นลักษณะการจำหน่ายมี 2 ประเภทคือ 1) วิธีการขายโดยตรงกับผู้ซื้อที่มารับซื้อในพื้นที่กลุ่มเป็นผู้จำหน่ายเองทางตรงโดยผู้ผลิตเป็นผู้จำหน่ายเองโดยลูกค้าอาจเป็นพ่อรับซื้อข้าวเปลือกหรือลูกค้ารายย่อยอื่นๆสามารถเข้ามาติดต่อขอซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ที่กลุ่มโดยตรงซึ่งลัทธิเมล็ดพันธุ์ข้าวจะมีการนำมารวมกันที่ทำการกำนันตำบลกันทรารมย์เป็นศูนย์จำหน่ายชั่วคราวในปัจจุบันและหากลูกค้าต้องการซื้อจำนวนมากทางกลุ่มฯมีบริการส่งถึงปลายทางโดยมีข้อจำกัดคือระยะทางในการจัดส่งต้องอยู่ในบริเวณชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงที่ระยะทางไม่ไกลและ 2) จำหน่ายให้กับโรงสีในพื้นที่ส่วนใหญ่เกษตรกรจะจำหน่ายให้กับโรงสีในเขตตำบลกันทรารมย์โดยให้ราคาซื้อข้าวหอมมะลิในรูปแบบการปลูกแบบปลอดภัยในราคาที่สูงกว่าการผลิตในรูปแบบทั่วไปและจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อข้าวทั่วไปในตำบลกันทรารมย์โดยโรงสีในพื้นที่ตำบลกันทรารมย์ได้ทำบันทึกข้อตกลง (MOU) กับจังหวัดศรีสะเกษในการออกใบรับรองมาตรฐานความปลอดภัยของเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับเกษตรกรในพื้นที่หากเกษตรกรได้รับใบรับรองมาตรฐานจะสามารถจำหน่ายข้าวเปลือกได้ในราคามาตรฐานอื่นที่สูงกว่าราคามาตรฐานทั่วไปซึ่งแตกต่างจากการผลิตข้าวด้วยสารเคมี

1.4 สภาพด้านราคาพบว่าการจำหน่ายผลผลิตที่เป็นข้าวหอมมะลิของกลุ่มฯแบ่งผลผลิตการจำหน่ายออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) การจำหน่ายผลผลิตที่เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิพันธุ์ 105 โดยหลังจากได้มีการคัดเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้มาตรฐานและบรรจุลงในกระสอบซึ่งราคาจำหน่ายอยู่ที่กระสอบละ 600 บาท ปริมาณ 20 กิโลกรัมโดยจำหน่ายครั้งแรกกลุ่มฯจำหน่ายได้ประมาณ 200,000 บาทเม็ดเงินที่ได้จากการจำหน่ายกลุ่มได้นำมาจัดทำพื้นที่ในการรองรับการก่อสร้างโรงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและในส่วนของเกษตรกรนั้นมีรายได้จากการผลิตข้าวเฉลี่ย 54,000 บาทต่อปีโดยหากเกษตรกรในกลุ่มฯต้องการจำหน่ายในรูปแบบเมล็ดพันธุ์ต้องนำเมล็ดพันธุ์ข้าวไปตรวจมาตรฐานที่ศูนย์เฉลิมพระเกียรติฯจากนั้นหากผ่านมาตรฐานจะได้ใบรับรองและนามาบรรจุลงในกระสอบต่อไปโดยสมาชิกจะมีการจดบันทึกปริมาณการผลิตของตนเองและ 2) จำหน่ายในรูปแบบข้าวเปลือกเกษตรกรจะจำหน่ายที่โรงสีในพื้นที่ชุมชนโดยสามารถขายข้าวเปลือกในราคาที่สูงกว่าการผลิตในรูปแบบทั่วไปประมาณ 20 สตางค์ (ในกรณีของข้าวปลอดภัยยังไม่ใช่มาตรฐานข้าวอินทรีย์ข้าวอินทรีย์รับซื้อ กิโลกรัมละ 26 บาท) ราคาขายสูงสุดที่โรงสีและร้านรับซื้อข้าวทั่วไปในตำบลกันทรารมย์รับซื้ออยู่ที่ราคา 12 – 16 บาทต่อกิโลกรัมเมื่อเทียบกับราคาการผลิตทั่วไปที่ใช้สารเคมียังถือว่าราคารับซื้อต่ำกว่าเกณฑ์ที่กลุ่มฯคาดหวังไว้โดยคาดว่าจะสามารถจำหน่ายได้ในราคากิโลกรัมละ 18 บาท

1.5 สภาพด้านการส่งเสริมการขายกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์เป็นกลุ่มข้าวเพื่อการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิพันธุ์ 105 ซึ่งอยู่ในช่วงการพัฒนาคุณภาพและการผลิตพันธุ์ข้าวไปสู่การผลิตแบบอินทรีย์เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านผลิตภัณท์ที่มีความหลากหลายมากขึ้นในการช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิตเพื่อให้เกษตรกรสามารถยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนทั้งนี้ยังต้องอาศัยการจัดการด้านองค์ความรู้ในการช่วยส่งเสริมการขายและช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้นให้กับกลุ่มฯโดยเครือข่ายให้การสนับสนุน

คือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกสูงและหน่วยงานเกษตรอำเภอมาช่วยแนะนำการผลิตข้าวอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยนไปสู่อินทรีย์เพื่อให้ได้มาตรฐานภายใน 3 ปีซึ่งในปี 2562 นี้เป็นปีสุดท้ายในการชี้วัดความสำเร็จของการผลิตข้าวอินทรีย์ของกลุ่มฯเพื่อให้ได้ใบรับรองมาตรฐาน GAP ในการพัฒนาให้เป็นกลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ต่อไปโดยการผลิตในปัจจุบันเป็นรูปแบบการผลิตข้าวปลอดภัยและเข้าสู่การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในระบบพีจีเอสคือระบบการผลิตที่ใช้ชุมชนรับรองและช่องทางการจัดการผลิตในรูปแบบพีจีเอสสามารถเพิ่มมูลค่าการจำหน่ายข้าวหอมมะลิให้กับเกษตรกรได้เพราะผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในระบบการผลิต

2. รูปแบบการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ พบว่า

2.1 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในกระบวนการทำงานของกลุ่มประกอบด้วย

2.1.1) ระบบสารสนเทศประเภทแอปพลิเคชันไลน์จากการสัมภาษณ์ในด้านใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศดังกล่าวพบว่าประธานและสมาชิกกลุ่มฯมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการทำธุรกิจออนไลน์ไม่เพียงพอประสานงานข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆภายในกลุ่มเท่านั้นและเพชบุ๊คเพื่อใช้งานโซเชียลติดต่อสื่อสารส่วนตัวซึ่งก็มีสมาชิกกลุ่มฯบางส่วนยังใช้โทรศัพท์ที่ไม่ใช่สมาร์ตโฟนทำให้ไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆได้และในส่วนเรื่ององค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวยังไม่สามารถเข้าถึงการใช้งานในรูปแบบเชิงธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์การใช้งานแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสมาร์ตโฟนส่วนใหญ่จึงเน้นที่การแลกเปลี่ยนข้อมูลกันนอกจากนี้ยังพบว่าสภาพการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือสมาร์ตโฟนคิดเป็นร้อยละ 73.3 โดยทั้งหมดใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารงานภายในกลุ่มวิสาหกิจฯซึ่งรูปแบบการสื่อสารข้อมูลในกลุ่มฯโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่วนใหญ่คือการติดต่อผ่านสื่อออนไลน์เพชบุ๊คและไลน์คิดเป็นร้อยละ 73.3 และติดต่อโดยใช้โทรศัพท์มือถือโทรสื่อสารคิดเป็นร้อยละ 26.7 และเมื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อธุรกิจเช่นความรู้ด้านกฎหมายการขายผลิตภัณฑ์ออนไลน์การวางแผนเพื่อสร้างผลกำไรทางธุรกิจออนไลน์การถ่ายภาพเพื่อเผยแพร่สินค้าผ่านสื่อออนไลน์การจัดทำบัญชีรับ-จ่ายและการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เช่นการวิเคราะห์กลุ่มลูกค้าการจัดทำโฆษณาและการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการขายกลุ่มฯยังไม่มียังมีความรู้ที่เพียงพอในการพัฒนาศักยภาพการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการแข่งขันทางการตลาดและเมื่อสอบถามเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพบว่าสมาชิกกลุ่มฯมีองค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย ($\mu=2.30$, $\sigma = 0.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสมาชิกกลุ่มฯมีความรู้ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\mu = 2.73$, $\sigma = 1.11$) และสมาชิกกลุ่มฯมีความรู้ในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมระบบสารสนเทศมาใช้ในการประกอบธุรกิจของกลุ่มฯอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = 1.80$, $\sigma = .40$)

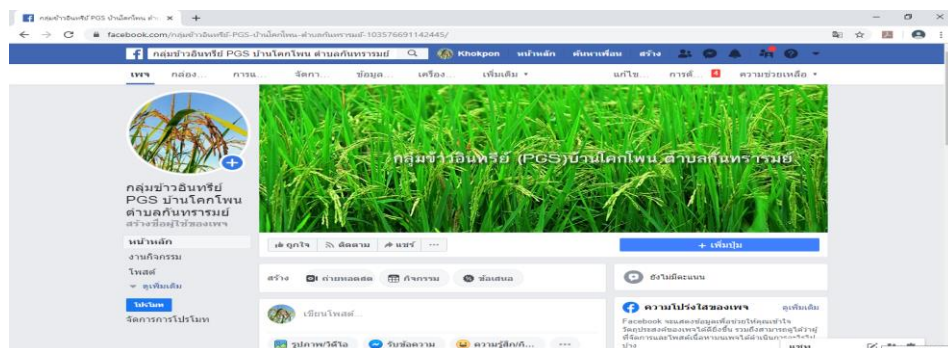
2.1.2) การจัดงานเอกสารบนคอมพิวเตอร์ระบบการจัดเก็บเอกสารของกลุ่มฯพบว่ากลุ่มได้มีการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลเอกสารในรูปแบบแฟ้มข้อมูลและจัดเก็บบนระบบคอมพิวเตอร์โดยการจัดเก็บข้อมูลของกลุ่มเกี่ยวกับข้อมูลโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มเพื่อให้ทราบบทบาทหน้าที่ของบุคคลในการบริหารจัดการกลุ่ม, การจัดเก็บข้อมูลคณะกรรมการผู้ตรวจประเมินแปลง, การจัดเก็บข้อมูลรายละเอียดสรุปผลการประเมินฟาร์มประจำปีซึ่งในแต่ละปีจะมีการประเมินคุณภาพแปลงการผลิตจำนวน 3 ครั้งต่อปีเพื่อตรวจสอบการทำแนวกันชน/การทำแนวป้องกันน้ำจากแปลงใกล้เคียงพร้อม

วิธีการแก้ไขหากแนวกั้นชนไม่ผ่านซึ่งแนวกั้นชนมีระดับความสูง 1 เมตรกว้าง 2 เมตรและบนพื้นที่แนวกั้นชนเกษตรกรบางรายอาจใช้วิธีการปลูกหญ้าเนเปียร์กล้วยพืชผักหรือไม้ยืนต้นเพิ่มก็ได้, กฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มแบ่งเป็นข้อบังคับกลุ่มและข้อย่อยที่เป็นกฎบังคับและข้อมูลมาตรฐานเกษตรฟิจิเอส

2.2 ด้านองค์ความรู้การฝึกอบรมพัฒนาเงื่อนไขการเข้าร่วมการทำเกษตรอินทรีย์ระบบฟิจิเอสสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ จะต้องเข้าร่วมการอบรมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และทำสัญญาปฏิบัติตามกฎกติกาการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญของกลุ่มฯ โดยหน่วยงานผู้ให้การสนับสนุนคือสำนักงานเกษตรอำเภออุบลราชธานีสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลในพื้นที่ท้องที่การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยผลักดันให้กลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ฯ ได้เข้าร่วมอบรมพัฒนาศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ด้วยระบบฟิจิเอสโดยหลักการสำคัญของการเข้าร่วมอบรมคือการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์และพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์เป็นองค์รวมตลอดห่วงโซ่การผลิตการแปรรูปถึงการตลาดให้เป็นการเกษตรที่ทันสมัยมีนวัตกรรมมีการเชื่อมโยงการผลิตจากชนบทสู่ผู้บริโภคในเมืองโดยระบบต่างๆซึ่งโครงการฟิจิเอสอาจจำแนกแนวทางการพัฒนาได้ 3 แนวทางได้แก่ 1) จากความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภคเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการผลิตซึ่งต้องมีผู้ประกอบการที่มีจิตสำนึกการค้าที่เป็นธรรมมาร่วมวางแผนการผลิตและการตลาดร่วมกับกลุ่มเกษตรกร 2) การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรเช่นการดำเนินงานของรัฐตามแผนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์หรือจากองค์กรเอกชนที่ต้องการช่วยเหลือเกษตรกรเป็นต้นและ 3) ขับเคลื่อนจากเกษตรกรผู้ผลิตเองที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตสิ่งแวดล้อมความมั่นคงทางอาหารเช่นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำเพื่อครอบครัวและช่วยเหลือขายบริเวณใกล้เคียงหรือจำหน่ายภายในประเทศทำให้เกิดความยั่งยืนในการผลิตและการบริโภคอย่างแท้จริงโดยเกษตรกรผู้เข้าร่วมอบรมจะต้องเข้าใจถึงหลักการของเกษตรอินทรีย์ที่ยอมรับกันทั่วไปมีอยู่ 4 มิติคือสุขภาพ, นิเวศวิทยา, ความเป็นธรรมและการดูแลใส่ใจ

2.3 รูปแบบการพบารูปแบบการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์มีระบบการผลิตตามหลักของฟิจิเอสทุกขั้นตอนมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่การเลือกพื้นที่ปลูกการเลือกใช้พันธุ์ข้าวการเตรียมดินวิธีปลูกการควบคุมวัชพืชการเก็บเกี่ยวการสีโดยทุกขั้นตอนจะต้องจัดการภายใต้การผลิตในระบบฟิจิเอสเพื่อให้ผลผลิตสามารถตรวจสอบติดตามและประเมินผลผลิตได้

3. การพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code ของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ พบว่า การพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโคกโพธิ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศประเภท Facebook และคิวอาร์โค้ดโดยหลังดำเนินการฝึกอบรมเป็นที่เรียบร้อยแล้วปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ได้มีการพัฒนาระบบช่องทางการตลาดด้วยระบบสารสนเทศประเภท Facebook และคิวอาร์โค้ดโดยใช้ชื่อเพจ Facebook ว่า “กลุ่มข้าวอินทรีย์(PGS)บ้านโคกโพธิ์ตำบลกันทรารมย์” เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกลุ่มและเพื่อติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มและผู้บริโภคภายนอกผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายอบรมการสร้างเพจเฟซบุ๊กให้กับสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน 30 คนเมื่อได้รูปแบบเพจแล้วขั้นตอนต่อไปคือบรรยายเรื่องการให้สมาชิกกลุ่มฯ ได้เลือกผู้ดูแลเพจเฟซบุ๊กเพื่อใช้ในการอัปเดตข้อมูลข่าวสารรูปภาพกิจกรรมของเพจและบรรยายวิธีการการจัดทำเพจเพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตเพื่อจำหน่าย ดังภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 เพจกลุ่มข้าวอินทรีย์พีจีเอสชุมชนบ้านโคกโพธิ์

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาการเข้าถึงข้อมูลด้วยระบบ QR Code ให้กับกลุ่มด้วยการ Generate URL ของเพจไปที่เว็บไซต์ผู้ให้บริการที่ลิงค์ <https://www.hs3lzx.com/qrcode/> จะได้ QRCode ของกลุ่มมาเพื่อใช้งานต่อไปและหลังจากอบรมการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ ดังภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 คิวอาร์โค้ดของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสภาพปัญหาการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มพบว่า

3.1 สมาชิกที่เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนใหญ่อายุ 46 -55 ปีคิดเป็นร้อยละ 80.0 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 50.0 เกษตรกรส่วนใหญ่ถือครองที่นาจำนวน 11 - 15 ไร่คิดเป็นร้อยละ 50.0 โดยเกษตรกรถือครองที่นาทำกินเฉลี่ย 16 ไร่ถือครองต่ำสุด 8 ไร่ถือครองมากที่สุด 40 ไร่และนำไปดำเนินงานผลิตข้าวอินทรีย์คนละ 5 ไร่ส่วนใหญ่ได้ผลผลิต 401 – 500 กิโลกรัมคิดเป็นร้อยละ 36.7 โดยคิดผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 490 กิโลกรัมผลิตได้ต่ำสุดอยู่ที่ 300 กิโลกรัมต่อไร่และผลิตได้มากที่สุดอยู่ที่ 850 กิโลกรัมต่อไร่เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกครัวเรือน 4 – 5 คนคิดเป็นร้อยละ 63.3 โดยสมาชิกครัวเรือนของเกษตรกรเฉลี่ยอยู่ที่จำนวน 4 คนสมาชิกครัวเรือนต่ำสุดอยู่ที่จำนวน 2 คนและสมาชิกครัวเรือนจำนวนมากที่สุดอยู่ที่จำนวน 6 คนเกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานครัวเรือน 1 - 2 คนคิดเป็นร้อยละ 76.7 โดยจำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ยจำนวน 2 คนจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุดคือ

1 คนและจำนวนแรงงานในครัวเรือนจำนวนมากที่สุดคือ 3 คนเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำนาต่ำกว่า 15 ปีคิดเป็นร้อยละ 70.0 โดยเกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำนาเฉลี่ย 14ปีประสบการณ์ทำนาต่ำสุด 10 ปี และประสบการณ์ทำนามากที่สุด 22 ปีเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานครัวเรือน/เครื่องจักรคิดเป็นร้อยละ 86.7

3.2 ข้อมูลสภาพและปัญหาการผลิตข้าวของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์พบว่าเกษตรกรทั้งหมดปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองคิดเป็นร้อยละ 80.0 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่นิยมทดสอบเมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูกคิดเป็นร้อยละ 76.7 เพราะเชื่อว่าปัจจัยหลักที่ทำให้ผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นหรือลดลงคือสภาพดินฟ้าอากาศและคิดว่าการทดสอบเมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูกทำให้เสียเวลาในขณะที่เกษตรกรร้อยละ 23.3 จะทดสอบพันธุ์ข้าวก่อนปลูกเนื่องใช้วิธีการดำนาหว่านหากมีการทดสอบเมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูกจะทราบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าวในปีนั้นๆว่าเมล็ดพันธุ์ข้าวยังคงมีคุณภาพที่ดีและพร้อมนำไปใช้ในการเพาะปลูกได้เกษตรกรทั้งหมดใช้แหล่งน้ำฝนตามฤดูกาลเนื่องจากการเพาะปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ต้องระวังเรื่องการปนเปื้อนในแหล่งน้ำแหล่งน้ำที่ใช้ได้จึงเป็นน้ำฝนตามฤดูกาลเท่านั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ทุนตนเองในการผลิตคิดเป็นร้อยละ 80.0 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาแรงงานคิดเป็นร้อยละ 83.3 โดยปัญหาแรงงานที่พบคือเครื่องจักรในการผลิตไม่เพียงพอต่อช่วงเวลาที่เกี่ยวเกี่ยวซึ่งแก้ปัญหาด้วยวิธีการใช้แรงงานครัวเรือนในการเก็บเกี่ยวรอไปก่อนเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเงินทุนคิดเป็นร้อยละ 83.3 โดยหากบางปีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอต่อการผลิตข้าววิธีแก้ปัญหาคือการกู้เงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาพันธุ์ข้าวคิดเป็นร้อยละ 76.7 โดยหากบางปีพันธุ์ข้าวที่เก็บไว้ไม่เพียงพอต่อการผลิตและพันธุ์ข้าวไม่ได้คุณภาพวิธีการแก้ไขคือซื้อจากเครือข่ายและเพื่อนสมาชิกในกลุ่มฯ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาดินในการเพาะปลูกคิดเป็นร้อยละ 86.7 และหากและมีปัญหาดินในการเพาะปลูกเนื่องจากสภาพดินเสื่อมเพราะก่อนหน้านี้จะทำเกษตรอินทรีย์เคยทำนาด้วยสารเคมีมาก่อนทำให้สภาพดินมีความเสื่อมโทรมมากแก้ปัญหาด้วยวิธีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์บำรุงดินและไถกลบวัชพืชที่ไถแล้วธาตุในดิน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาวัชพืชในนาข้าวคิดเป็นร้อยละ 60.0 หากมีปัญหาคือใช้วิธีการตัดใบวัชพืชจะโตไม่ทันสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวในพื้นที่นาหว่านได้ด้วยเนื่องจากใบข้าวและวัชพืชที่ตัดออกจะถูกย่อยสลายเป็นปุ๋ยอินทรีย์ให้กับข้าวเป็นอย่างดีช่วยลดการแข่งขันของวัชพืชทำให้ต้นข้าวสูงสม่ำเสมอและแตกกอได้ดีเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาโรคและแมลงในนาข้าวคิดเป็นร้อยละ 76.7 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 83.3 หากมีไม่เพียงพอวิธีการแก้ไขคือซื้อจากเครือข่ายผู้ผลิตหรือสมาชิกในกลุ่มฯ เกษตรกรทั้งหมดไม่มีปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และไม่มีปัญหาการจำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 76.7 โดยเกษตรกรทั้งหมดไม่มีปัญหาเรื่องราคาเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวอินทรีย์ไว้บริโภคไม่ได้จำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 73.3

3.3 ความพึงพอใจต่อประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อการพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code ของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพท พบว่า

ตารางที่ 1

ข้อมูล	μ	σ	แปล ความหมาย
1. ความเหมาะสมของวัน	3.57	.50	มาก
2. ความเหมาะสมของเวลา	3.73	.78	มาก
3. ความเหมาะสมของสถานที่	3.73	.74	มาก
4. ความเหมาะสมของรูปแบบและขั้นตอนของกำหนดการ	3.67	.75	มาก
5. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.13	.81	มาก
6. ความรอบรู้ในเรื่องที่บรรยาย	3.80	.71	มาก
7. การสร้างบรรยากาศและการถ่ายทอดความรู้	3.77	.43	มาก
8. คู่มือ เอกสาร - สื่อประกอบการบรรยาย	3.53	.50	มาก
9. การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.39	.49	มาก
10. ความชัดเจนในการตอบข้อซักถาม	3.73	.45	มาก
11. ได้รับความรู้จากการเข้าร่วมโครงการฯ	3.87	.62	มาก
12. ได้รับประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.23	.67	มาก
13. ท่านมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการโดยภาพรวม	4.10	.60	มาก
รวม	3.86	.62	มาก

จากตารางที่ 1 ข้อมูลความพึงพอใจต่อประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code ของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ จำนวน 30 คน พบว่า มีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมอบรมการพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.86, \sigma = .62$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.39, \sigma = .49$) รองลงมาคือการได้รับประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ($\mu = 4.23, \sigma = .67$) และความพึงพอใจต่อคู่มือเอกสารสื่อประกอบการบรรยายอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = 3.53, \sigma = .50$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นสำคัญนามาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพบริบทกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ โดยกลุ่มฯ มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดกติการ่วมกันในการผลิตข้าวหอมมะลิในระบบฟิชีเอส โดยการปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวจะทำให้เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มั่นใจได้ว่า การทำผลิตข้าวอินทรีย์จะส่งผลดีต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภคนอกจากนี้ยัง

รักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย และเกษตรกรได้ลงมือในการปฏิบัติเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ในการทำการเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง และเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มฯ ในการผลิตข้าวอินทรีย์ให้ได้ตามมาตรฐานที่พีจีเอสกำหนด และเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ในระบบพีจีเอสสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนตามวิถีชุมชนของเกษตรอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ สรรธรรม เกตตะพันธ์ และคณะ (2561 : 333-354) กล่าวว่า เกษตรอินทรีย์ในระบบพีจีเอสเป็นระบบการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเกษตรกรได้ที่เรียนรู้การทำการเกษตรในระบบนี้ที่ได้ปฏิบัติจริง ส่งผลให้สุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิตดีขึ้น ที่เคยมีสารพิษตกค้างในเลือดเกินเกณฑ์ที่มาตรฐานกำหนดและอยู่ในสภาวะเสี่ยงลดลง ซึ่งเกษตรกรแสดงทัศนคติที่ดีต่อพีจีเอสในการเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนเกษตรกรฐานราก บนพื้นฐานความโปร่งใส พึ่งพาตนเองได้ และมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ตามบริบทที่แตกต่างกันจัดเป็นผลกระทบเชิงบวกต่อการทำการเกษตร ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของสมาชิกชุมชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า

1.1 สภาพด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ประชาชนชุมชนบ้านโคกโพธิ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่หลากหลาย แต่พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าว โดยข้าวที่นิยมปลูก คือ ข้าวขาวหอมมะลิพันธุ์ 105 และจำหน่ายข้าวหอมมะลิหลังฤดูการเก็บเกี่ยวเป็นรายได้หลัก สภาพพื้นที่นาเสื่อมโทรม ทำให้ผลผลิตจากการทำนาประสบกับปัญหาผลผลิตตกต่ำ ต่อมานโยบายรัฐได้มุ่งเน้นให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรอินทรีย์ และการเกษตรปลอดภัยมากขึ้น โดยชาวนาชุมชนบ้านโคกโพธิ์ส่วนหนึ่งเห็นว่าการทำนาแบบเคมีส่งผลเสียต่อสุขภาพ สร้างความเจ็บป่วยให้กับเกษตรกรผู้ผลิต รวมถึงผลผลิตที่ส่งไปยังผู้บริโภคไม่มีความปลอดภัย จึงรวมกลุ่มกันเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตข้าวในรูปแบบการทำนาอินทรีย์และจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยมุ่งเน้นดำเนินการให้เห็นเชิงประจักษ์ เน้นการพัฒนาอาชีพทางการเกษตร พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตเพิ่มคุณภาพผลผลิต พัฒนามาตรฐานการผลิตเพิ่มมูลค่าผลผลิตเพิ่มรายได้เน้นการรวมกลุ่มการผลิตและการตลาดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้มีเศรษฐกิจครัวเรือนที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ โดยปัจจุบันกลุ่มมีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวและข้าวเปลือก โดยข้าวที่ปลูกก่อนจะนาเข้าสู่ระบบพีจีเอสนั้น เกษตรกรได้เริ่มการทำนาโดยปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้เคมีในการปลูก นอกจากจะสามารถช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของประเทศที่สูญเสียไปกับการนำเข้าสารเคมีทางการเกษตร ยังทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งกับเกษตรกร คือ ช่วยลดต้นทุนการผลิตเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ให้สูงขึ้น เป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านราคาในตลาดข้าว รวมไปถึงสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงขึ้นทั้งแก่เกษตรกรและผู้บริโภคเอง สอดคล้องกับ วิรลพัชร บางปลากด (2562 : 838-853) กล่าวว่า แนวคิดการพึ่งตนเองเป็นหนึ่งในหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นใช้ภูมิปัญญาของตนเองหรือชุมชนดั้งเดิมที่มีการสั่งสมคิดค้นของชุมชนเองถือเป็นทุนทางสังคมในการพัฒนาชุมชน การทำเกษตรอินทรีย์เป็นการพึ่งตนเองคือการลดต้นทุนเท่ากับผลกำไร การลดต้นทุนทางด้านปุ๋ยเคมี สารเคมี พลังงาน ทำให้ลดรายจ่ายในครัวเรือนลดการใช้ทรัพยากรลงจนเกิดเป็นกำไร กำไรทางการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง เพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชนได้ สร้างอาชีพ มูลค่าเพิ่มของผลผลิตทางการเกษตรยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและชุมชนทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพให้ดีขึ้น

1.2 สภาพด้านการจัดจำหน่าย พบว่า ช่องทางการจำหน่ายเป็นลักษณะการจำหน่ายมี 2 ประเภท คือ

1) วิธีการขายโดยตรงกับผู้ซื้อที่มารับซื้อในพื้นที่ กลุ่มเป็นผู้จำหน่ายเองทางตรงโดยผู้ผลิตเป็นผู้จำหน่ายเอง โดยลูกค้าอาจเป็นพ่อรับซื้อข้าวเปลือก หรือลูกค้ารายย่อยอื่นๆ สามารถเข้ามาติดต่อขอซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ที่กลุ่มโดยตรง ซึ่งลิตภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ข้าวจะมีการนำมารวมกันที่ทำการกำนันตำบลกันทรารมย์ เป็นศูนย์จำหน่ายชั่วคราวในปัจจุบัน และหากลูกค้าต้องการซื้อจำนวนมากทางกลุ่มฯ มีบริการส่งถึงปลายทางโดยมีข้อจำกัดคือ ระยะเวลาในการจัดส่งต้องอยู่ในบริเวณชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงที่ระยะทางไม่ไกลจะเห็นได้ว่ากลุ่มฯ ยังมีอุปสรรคในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่ยังมีข้อจำกัดทั้งด้านระยะทาง และช่องทางการจัดจำหน่ายซึ่งกลุ่มฯ ต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดศูนย์ฯ จำหน่ายผลผลิตโดยหลักสำคัญของการดำเนินงานได้อย่างเข้มแข็งคือ กลุ่มต้องมีผู้นำที่ดี สมาชิกกลุ่มต้องให้ความร่วมมือในการวางแผนเชิงธุรกิจและทำงานอย่างเป็นระบบ จึงจะเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้กลุ่มฯ ต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่นด้านองค์ความรู้ในด้านต่างๆ อาทิ การเพิ่มมูลค่าสินค้า การตลาด การประชาสัมพันธ์ การเงิน และการทำบัญชี การดำเนินการเหล่านี้ต้องอยู่บนพื้นฐานที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานรัฐ หน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจึงจะช่วยเสริมหนุนให้กลุ่มฯ สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน และทำให้กลุ่มฯ ก้าวสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับจิตติพัฒน์ จำเริญเจือ และวิภาวี กฤษณะภุมติ (2557 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การพัฒนาการจัดการงานกลุ่มของศูนย์ฯ ต้องมีการวางแผนการจัดตั้งและการจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิตและจัดทำแผนธุรกิจ การจัดการการผลิตและการเพิ่มมูลค่าสินค้า การตลาด การประชาสัมพันธ์ จัดทำแผนการเงิน และการจัดทำแผนเกี่ยวกับบัญชี สำหรับปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จในการจัดการศูนย์ฯ คือ การมีผู้นำที่ดี ความสามัคคีของสมาชิก การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม นโยบายภาครัฐ การสนับสนุนจากหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์ฯ สู่ความยั่งยืน และ 2) โรงสีรับซื้อในตำบลกันทรารมย์ และอำเภออุษาคเนย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะจำหน่ายให้กับโรงสีในเขตตำบลกันทรารมย์ โดยให้ราคาซื้อข้าวเปลือกในราคาที่สูงกว่าการผลิตในรูปแบบทั่วไป ซึ่งโรงสีในพื้นที่ตำบลกันทรารมย์เหล่านี้ได้ทำบันทึกข้อตกลง (MOU) กับจังหวัดศรีสะเกษในการออกใบรับรองมาตรฐานความปลอดภัยของเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับเกษตรกรในพื้นที่หากเกษตรกรได้รับใบรับรองมาตรฐานจะสามารถจำหน่ายข้าวเปลือกได้ในราคาระดับมาตรฐานอื่นที่สูงกว่าราคาระดับมาตรฐานทั่วไป ซึ่งแตกต่างจากการผลิตข้าวด้วยสารเคมี ส่งผลให้เกษตรกรมีกำลังใจในการร่วมมือกันผลิตข้าวหอมมะลิในระบบปลอดภัยมากขึ้นสอดคล้องกับ อาภา หวังเกียรติ และสมภพ ดอนดี (2562 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การผลิตข้าวอินทรีย์ที่ได้คุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานเพื่อการแข่งขัน ควรมีหน่วยงานในท้องถิ่น หน่วยงานจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การรับรองและทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมโยงการตลาดจับคู่กลุ่มชาวนาผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ กับผู้ประกอบการค้าข้าวที่เข้าร่วมโครงการ และจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ซื้อขายผลผลิตข้าวจากโครงการฯ การกำกับดูแลและการให้สินเชื่อ สนับสนุนผู้ประกอบการค้าข้าว ในการจำหน่ายและส่งออกผลผลิต โดยอาจมีหน่วยงานช่วยสนับสนุนค่าตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งการสนับสนุนการตลาดและประชาสัมพันธ์จะส่งผลให้ผลผลิตของกลุ่มฯ มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นกว่าราคาผลผลิตในมาตรฐานอื่น และกลุ่มฯ สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.3 สภาพด้านการส่งเสริมการขาย กลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์เป็นกลุ่มข้าวเพื่อการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิพันธุ์ 105 ซึ่งอยู่ในช่วงการพัฒนาและผลิตพันธุ์ข้าวไปสู่การผลิตแบบอินทรีย์ จึงได้เปลี่ยนแนวทางการผลิตเป็นรูปแบบพีจีเอส เพื่อพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายมาก

ขึ้น ในการช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิตเพื่อให้เกษตรกรสามารถยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ยังต้องอาศัยการจัดการด้านองค์ความรู้ในการช่วยส่งเสริมการขายและช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้นให้กับกลุ่มฯ เพราะปัจจุบันช่องทางการจัดจำหน่ายยังมีเพียงการจำหน่ายให้กับโรงสีในพื้นที่ร้านค้าภายในตำบลกันทรารมย์ และช่องทางการจำหน่ายอีกช่องทางคือ วิธีการขายโดยตรงกับผู้ซื้อที่มารับซื้อในพื้นที่ควรมีการยกระดับการเพิ่มช่องทางการตลาดโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับกลุ่ม เนื่องจากมีต้นทุนต่ำ แต่การเข้าถึงของผู้บริโภคสูง ซึ่งผู้ซื้อและผู้ขายสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยตรงโดยไม่ผ่านคนกลางทำให้ช่องทางการตลาดด้วยระบบออนไลน์ดังกล่าวประสบความสำเร็จสูงสุดคล้อยกับ ฉัตรยาพร เสมอใจ (2558 : 104-115) กล่าวว่า ช่องทางการตลาดควรเน้นช่องทางที่ผู้บริโภคคุ้นเคย และพัฒนารูปแบบให้มีความสะดวกให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น เพราะพฤติกรรมผู้บริโภคมีการใช้สื่อสารสนเทศออนไลน์ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากขึ้น กอปรกับการซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น การใช้เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ รวมถึงการใช้ คิวอาร์โค้ด เข้ามาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มการเข้าถึงสินค้าและบริการ โดยระบบดังกล่าวเป็นช่องทางการตลาดที่มีค่าใช้จ่ายต่ำแต่ผลตอบแทนสูง โดยผู้ค้าควรจัดให้มีผู้ดูแลโดยตรงให้มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา คอยโพสต์ข้อมูลข่าวสาร ตอบข้อซักถามรับคำสั่งซื้อตลอดไม่ให้เงียบจึงจะทำให้การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ประสบความสำเร็จได้

2. รูปแบบการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพธิ์ ในปัจจุบันกลุ่มฯ ได้จัดการระบบการทำงานในการติดต่อสื่อสารกันภายในกลุ่มด้วยแอปพลิเคชันไลน์ โดยพบว่า กลุ่มฯมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการทำธุรกิจออนไลน์ไม่เพียงพอ จะใช้มือถือแอปพลิเคชันไลน์ ไว้ประสานงานข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ ภายในกลุ่มเท่านั้น ส่วนเฟซบุ๊กเพื่อใช้งานโซเชียลมีเดียติดต่อสื่อสารส่วนตัว และในส่วนเรื่ององค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวยังไม่สามารถเข้าถึงได้การใช้งานในรูปแบบเชิงธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การใช้งานแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสามารถโทรส่วนใหญ่จึงเน้นที่การแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน นอกจากนี้ยังพบว่า สภาพการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนฯ ส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนเพื่อติดต่อสื่อสารงานภายในกลุ่มฯ และยังไม่มียังมีความรู้ที่เพียงพอในด้านกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และการตลาดออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่า สมาชิกกลุ่มฯ มีองค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่เดียวกันสมาชิกกลุ่มฯ มีความรู้ในการใช้งานอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับสูงที่สุด แต่ความรู้ในการนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมระบบสารสนเทศมาใช้ในการประกอบธุรกิจของกลุ่มฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้นเมื่อพิจารณาตามข้อมูลควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศประเภทไลน์ เฟซบุ๊ก และคิวอาร์โค้ดให้กับเกษตรกรเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นฐานการใช้งานเทคโนโลยีเหล่านี้ในเบื้องต้น หากมีการส่งเสริมศักยภาพการใช้งานเพิ่มขึ้นเกษตรกรจะสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้งานในกลุ่มฯ สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้ซื้อได้โดยตรง และรวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับ โกสินทร์ ชานาญพล และสุตาใจ โล่ห์วนิชชัย (2562 : 130-138) กล่าวว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ใช้สมาร์ทโฟนเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานด้านการใช้สื่อออนไลน์ในการพัฒนาศักยภาพการทำธุรกิจออนไลน์ ใช้เฟสบุ๊คและไลน์ในการติดต่อสื่อสาร ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ควรต้องนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการประกอบธุรกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชาสัมพันธ์สินค้า เพื่อให้สามารถเพิ่มลูกค้าและยอดขาย โดยรูปแบบที่ต้องการคือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถใช้งานบนสมาร์ต

โฟนได้ เพราะจะทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ด้านองค์ความรู้ การฝึกอบรมพัฒนาฯ เงื่อนไขการเข้าร่วมการทาเกษตรอินทรีย์ระบบพีจีเอส สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพนาฯ จะต้องเข้าร่วมการอบรมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และทำสัญญาปฏิบัติตามกฎ กติกากลุ่ม เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญของกลุ่มฯ โดยหน่วยงานผู้ให้การสนับสนุนคือ สำนักงานเกษตรอำเภออุษาคเนย์ สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยผลักดันให้กลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพนาฯ ได้เข้าร่วมอบรมพัฒนาศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ด้วยระบบพีจีเอส โดยหลักการสำคัญของการเข้าร่วมอบรมคือ เพิ่มองค์ความรู้และความชำนาญในกระบวนการผลิตของเกษตรกรในการการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์และพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์เป็นองค์รวมตลอดห่วงโซ่การผลิต การแปรรูปการตลาดให้เป็นการเกษตรที่ทันสมัย มินวัตกรรมการเชื่อมโยงการผลิตจากชนบทไปสู่ตลาดเชิงพาณิชย์ในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ อภิชาติ ใจอารีย์ (2561 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ เป็นหนึ่งในแนวทางการเพิ่มองค์ความรู้ให้เกษตรกรมีความชำนาญในกระบวนการผลิต ตลอดจนสร้างความสนใจและตื่นตัวในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และทำให้เกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มเติมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน และเกิดการพัฒนาในการสร้างเครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ไปยังเกษตรกรพื้นบ้านสู่เกษตรเชิงพาณิชย์

3. การพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Codeของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพนา พบว่าการพัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโคกโพนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศประเภท Facebook และคิวอาร์โค้ด โดยหลังดำเนินการฝึกอบรมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ได้มีการพัฒนาระบบช่องทางการตลาดด้วยระบบสารสนเทศประเภท Facebook และคิวอาร์โค้ด โดยใช้ชื่อเพจ Facebook ว่า “กลุ่มข้าวอินทรีย์(PGS)บ้านโคกโพนา ตำบลกันทรารมย์” เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกลุ่มและเพื่อติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มและผู้บริโภคภายนอก ผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายอบรมการสร้างเพจเฟซบุ๊กให้กับสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน 30 คน เมื่อได้รูปแบบเพจแล้วขั้นตอนต่อไปคือบรรยายเรื่องการให้สมาชิกกลุ่มฯ ได้เลือกผู้ดูแลเพจ เฟซบุ๊กเพื่อใช้ในการอัปเดตข้อมูลข่าวสาร รูปภาพกิจกรรมของเพจ และบรรยายวิธีการการจัดทำเพจ เพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตเพื่อจำหน่าย ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาการเข้าถึงข้อมูลด้วยระบบ QR Code ให้กับกลุ่มด้วยการ Generate URL ของเพจไปที่เว็บไซต์ผู้ให้บริการที่ลิงค์ <https://www.hs3lzx.com/qrcode/> จะได้ QR Code ของกลุ่มฯ เพื่อใช้งานต่อไป โดยการพัฒนาระบบคิวอาร์โค้ดของกลุ่มฯ มีเป้าหมายเพื่อให้เข้าถึงแหล่งข้อมูลของการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ได้สะดวกและรวดเร็ว ตรวจสอบข้อมูลแหล่งที่มาของการผลิตและให้ผู้บริโภคมั่นใจในคุณภาพของผลผลิตจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลินทรีย์เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ สัจจา ไกรสรรัตน์ และเจนคณิต สุขสัมฤทธิ์ (2561 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การสร้างคิวอาร์โค้ด (QR code) เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับช่วยเปิดมุมมองใหม่ให้กับเกษตรกรในการทำการตลาดออนไลน์ ก่อให้เกิดบริการออนไลน์เพื่อสร้างคุณค่าเชิงคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร นำเสนอเรื่องราวที่อยู่เบื้องหลังผลผลิตทางการเกษตรจากแปลงปลูกผลผลิตทางการเกษตรถึงผู้บริโภค (Farm totable) เกษตรกรและเจ้าของผลผลิต สามารถส่งต่อคุณค่าไปยังผู้บริโภคได้โดยตรง ผ่าน คิวอาร์โค้ด (QRcode) ที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงกิจกรรมการเพาะปลูกเพื่อสร้างมาตรฐานผลิตที่มี

คุณภาพ และปลอดภัยนอกจากนี้ยังพบว่า สมาชิกกลุ่มฯ ที่เข้าร่วมอบรมการพัฒนากระบวนการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code ๓ มีความพึงพอใจต่อประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมอบรมการพัฒนากระบวนการตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิด้วย QR Code อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะเป็นเทคโนโลยีที่เป็นสิ่งใหม่ของกลุ่มฯ โดยสมาชิกบางรายใช้เห็นระบบคิวอาร์โค้ดผ่านแอปพลิเคชัน และคิดว่าการเข้าถึงข้อมูลด้วยคิวอาร์โค้ดนั้นสะดวกและรวดเร็ว เข้าถึงง่าย ข้อมูลไม่ผิดพลาดถ้านำมาประยุกต์ใช้กับกลุ่มฯ จะทำให้กลุ่มฯ ทนต่อการเปลี่ยนแปลง และน่าสนใจขึ้นสอดคล้องกับ ขวัญจุฑา คำบรรลือ และคณะ (2560 : 184-193) กล่าวว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมอบรมการนาเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดมาใช้ในผลิตภัณฑ์การเกษตรมีความเข้าใจ และพึงพอใจต่อการเข้าร่วมเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้รับความรู้ และมีความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนาเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการผลิตผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะลักษณะและประโยชน์ของระบบคิวอาร์โค้ดที่สามารถให้ผู้สนใจได้ค้นคว้าและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วแม่นยำ น่าสนใจและกระตุ้นให้มีการเข้าชมข้อมูลของแหล่งผลผลิตมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ปัญหาเรื่องการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ในการทำนาอินทรีย์ในพื้นที่ซึ่งมีปัญหามาก ทำให้เกษตรกรในพื้นที่มีความต้องการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์อยู่ในระดับน้อย ดังนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลิบ้านโคกโพธิ์ต้องสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มมูลค่าการผลิตให้กับผู้บริโภค และเกษตรกรผู้ผลิตข้าวมาตรฐานอื่น โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งตัวกลุ่มฯ ที่ผลิต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องช่วยกันส่งเสริมและสนับสนุนระบบการตรวจประเมินการรับรองแบบชุมชนรับรอง (พีจีเอส) ในกระบวนการทำนาอินทรีย์ที่มีค่าใช้จ่ายในการรับรองมาตรฐานที่ไม่สูงเพื่อเป็นการพัฒนาระบบและขยายฐานการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่สู่พื้นที่อื่นๆ ต่อไป

1.2 ด้านการตลาดควรพัฒนาและส่งเสริมให้การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ระบบพีจีเอสเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ ที่ให้ประชาชนในพื้นที่และพื้นที่อื่นสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถขยายฐานความรู้การผลิตเพิ่มขึ้น เพื่อให้พื้นที่เป็นแหล่งการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่มีความเฉพาะตัวและยั่งยืน

1.3 ปัญหาการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดข้าวอินทรีย์ของกลุ่มฯ พบว่า เกษตรกรในกลุ่มฯ ส่วนใหญ่มีพื้นฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้วยมือถือในระดับพื้นฐาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดการอบรมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับกลุ่มฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มฯ สามารถขับเคลื่อนและพัฒนาช่องทางการตลาดด้วยตนเองต่อไปได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนางานวิจัยด้านการเพิ่มช่องทางการตลาดออนไลน์อย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรมีการพัฒนางานวิจัยด้านการแปรรูปผลผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์จากเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐานนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบการจัดการและการจัดหาบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจข้าวหอมมะลิชุมชนบ้านโคกโพนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). *วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- โกสินทร์ ชำนาญพล และ สุตาใจ โล่ห์วนิชชัย. (2562). การพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ. *วารสารราชพฤกษ์*. 17 (2), 130-138.
- ขวัญจุฑา คำบันลือ และคณะ. (2560). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีควาร์โค้ดเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับศูนย์รวมสายพันธุ์กล้วยเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. 19 (1), 184-193.
- จิตติพัฒน์ จำเริญเจือ และวิภาวี กฤษณะภูติ. (2557). *แนวทางการพัฒนาการจัดการศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์สู่ความยั่งยืน*. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคมมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2558). กลยุทธ์ตลาดสำหรับวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากระเทียมโทนดองอบต.บางกร่าง จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการราชภัฏพระนคร*. 6 (2), 104-115.
- วิรัชพัชร บางปลากด. (2562). ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการพึ่งตนเองของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านพันเสา อำเภอบางระกា จังหวัดพิษณุโลก. *Journal of MCU Peace Studies*. 7 (3), 838-853.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: อรรถสาธ.
- สรธรรม เกตตะพันธุ์ และคณะ. (2561). ผลของการใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (พีจีเอส) ในชุมชนเกษตรกรอินทรีย์. *Thai Journal of Science and Technology*. 7 (4), 333-354.
- สัจจา ไกรศรีรัตน์ และเจนคณิต สุขสัมฤทธิ์. (2561). *การสร้างอัตลักษณ์ตราสินค้าสับประรดจังหวัดราชบุรีโดยใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีสื่อสารดิจิทัลระบบคิวอาร์โค้ด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เสรี พงศ์พิศ. (2546). *ฐานคิดจากแผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไท.
- อภิชาติ ใจอารีย์. (2561). แนวทางการขับเคลื่อนเกษตรกรอินทรีย์เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารปลอดภัยสำหรับชุมชน : บทสะท้อนจากภาคปฏิบัติการ. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 38, (5), 1-17.
- อาภา หวังเกียรติ และสมภาพ ดอนดี. (2562). *ตลาดอินทรีย์ของชาวนาภาคกลาง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิชีวิตไท (Local Act).

การพัฒนาชุดวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบ
T5 MODEL สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา
**The Development of the Khmer Language and Culture Course through
Electronic System based on the T5 Model for Thai and foreign
Learners in Nakhon Ratchasima**

วรเดช มีแสงรุทรกุล,
พระสุขเจีย อคคสมโน และ กังวล คัชขิมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
**Waradet Mesangrutdharakul,
Phra Sukjia Akkhasumano and Kangvol Khatshima**
Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : vt.m.rudrakul @gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมรโดยใช้ T5 Model เพื่อการสอนผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรม e – learning via T5 model วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมร ที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนชาวไทย และชาวต่างชาติ สามารถเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมร อ่านและการเขียนอักษรเขมรด้วยตนเอง 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อรายวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบจำลอง T5 สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบจำลอง T5 สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมาโดยมีกลุ่มตัวอย่าง 44 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างแบบเรียนออนไลน์วิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรมีประสิทธิภาพที่ดีมีความเหมาะสมสำหรับใช้สอนผู้เรียนที่เป็นทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ 2) การเรียนผ่านแบบเรียนออนไลน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 77.77 3) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการสอนด้วยระบบ T5 Model ที่ใช้แบบเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรบนระบบออนไลน์เป็นสื่อการสอน ได้แก่ การแนะนำ Task อยู่ในระดับ 3.76 เครื่องมือ Tools 3.82 การจัดกิจกรรม Teamwork 3.78 เนื้อหา Topic 3.87 และการแนะนำ Tutoring 3.96 มีผลความพึงพอใจในภาพรวมคือ 3.84 ซึ่งคิดเปอร์เซ็นต์ 76.8 %

* วันที่รับบทความ: 17 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 17 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 20 พฤษภาคม 2564

Received: March 17, 2020; Revised: May 17, 2021; Accepted: May 20, 2021

คำสำคัญ: การสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์, การเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมร, T5 Model

Abstracts

The development of the Khmer Language and culture course through electronic system based on the T5 model for Thai and foreign learners in Nakhon Ratchasima province , This research aimed to study 1) to develop the Khmer Language and culture course through electronic system based on the T5 model for Thai and foreign learners in Nakhon Ratchasima province . 2) To study the learning achievement of learners towards the Khmer language and culture course through electronic system based on the T5 model for Thai and foreign learners in Nakhon Ratchasima province 3) To study learners' satisfaction towards the Khmer language and culture course through electronic system based on the T5 model for Thai and foreign learners in Nakhon Ratchasima province with a sample group of 44 people

The research results was found that 1) the creating an online learning course Khmer language and culture has good efficiency and suitable for teaching both Thai and foreign learners. 2) an online learning has a academic achievement 77.77 percent 3) The results of the assessment of the satisfaction teaching with the T5 Model system using the Khmer language and culture system as teaching materials on the online , there are : Task level was 3.76 Tools 3.82, Teamwork 3.78, Topic 3.87 and Tutoring 3.96. The overall sector satisfaction result was 3.84 which accounted for 76.8%.

Keywords: E-Learning, The Khmer Language and Culture Via E-Learning, T5 Model

บทนำ

ปัจจุบันภาษาต่างประเทศต่าง ๆ และภาษาอาเซียนมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งทั้งในด้านการสื่อสาร การแพทย์ เทคโนโลยี การพาณิชย์ การศึกษา วัฒนธรรม ฯลฯ เมื่อไทยรับภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ได้ เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องใกล้เคียงกับภาษาของตนเองทั้งในเรื่องของเสียงและอักขรวิธี รวมไปถึงความหมาย ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม วิธีการยืมคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทยนั้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมทั้งทางด้านศาสนา วรรณคดี อาหารการกิน การแต่งกาย ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ความใกล้ชิด และการยืมจากคนต่างกลุ่มถึงแม้จะอยู่ในประเทศเดียวกันแต่ภาษาก็แตกต่างกันไปตามภูมิภาค สืบเนื่องจากจังหวัดนครราชสีมาเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณจึงมีเอกสารโบราณที่พบในจังหวัดนครราชสีมา จำนวนมาก และเอกสารเหล่านั้นมักจารึกด้วยอักษรเขมร เพราะภาษาเขมรเป็นภาษาเก่าแก่ภาษาหนึ่งใน ประเทศไทยและไทยกับเขมรมีความสัมพันธ์กับไทยมานานับพัน (ทองสุก เกตุโรจน์ . 2534 : 1-9)

ภาษาเขมรจึงเข้ามาปะปนกับภาษาไทยตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะเขมรเป็นชาติที่มีความสัมพันธ์กับไทย ในสมัยโบราณทั้งทางการค้า การสงคราม การเมืองและวัฒนธรรมเขมรมีอิทธิพลเหนือดินแดนสุวรรณภูมิก่อน ยุคสุโขทัยหลายร้อยปี ทำให้การถ่ายทอดวัฒนธรรมและอารยธรรมซึ่งกันและกันคือสมัยโบราณไทยรับเอา

“อักษรขอมบรรจงและขอมหวัด” ซึ่งเป็นอักษรเขมรมาใช้เพราะไทยถือว่าศักดิ์สิทธิ์ จึงมักบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาลงบนแผ่นหิน สมุดไทยและใบลานใช้ตัวอักษรเขมรหรือขอมเขียนคาถาอาคมต่าง ๆ ปรากฏตามพระพิมพ์ เหรียญพระเครื่อง ตะกรุด ผ้ายันต์ต่าง ๆ (วิโรจน์ ผดุงสุนทรารักษ์ . 2540 : 133-137) แต่เนื่องจากปัจจุบันต้นฉบับเอกสารโบราณสมุดไทย และใบลานเหล่านั้นซึ่งเป็นเอกสารโบราณที่สามารถเสื่อมสลายได้เองโดยง่ายโดยธรรมชาติ ในปัจจุบันไม่มีผู้อ่านออก หรือมีผู้อ่านออกเป็นจำนวนน้อยมาก ทำให้ภูมิปัญญาไทยโบราณหลาย ๆ ด้าน ทางด้านภาษา และวรรณกรรมท้องถิ่น ตำราแพทย์แผนไทยโบราณ ฯลฯ กำลังมีความเสี่ยงที่จะสูญหายไป เพียงเพราะไม่มีผู้สามารถอ่านอักษรเขมร ภาษาไทยในจังหวัดนครราชสีมา

จากการมีอาณาเขตติดต่อกันทำให้ปัจจุบันภาษาถิ่นเขมรก็คล้ายคลึงกับภาษาพูดของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามชายแดนไทย – กัมพูชาด้วย และชาวอีสานใต้ของไทยตลอดจนชาวไทยเชื้อสายเขมรที่อยู่ภายในจังหวัดนครราชสีมา (สายชล สัตยานุรักษ์. 2558 : 59) ทำให้มีความเป็นไปได้ที่น่าจะฟื้นฟูการเรียนรู้ภาษาเขมรสำหรับชุมชนจังหวัดนครราชสีมาเพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย และส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอาเซียนให้กับนักศึกษาชาวไทย และนักศึกษาต่างชาติไปควบคู่กัน เพราะปัจจุบันภาษาเขมรกลายเป็นภาษาหนึ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการค้าขาย การท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในขณะที่เศรษฐกิจโลกยังไม่ฟื้นตัวนัก แต่ประเทศกัมพูชากลับมีภาวะเศรษฐกิจเติบโตอย่างแข็งแกร่ง แต่เนื่องจากปัญหาการไม่เข้าใจด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมร ทำให้เกิดความขัดแย้ง ต่าง ๆ ในสังคมไทย เป็นเหตุให้นักธุรกิจไทยและต่างชาติหลายรายในประเทศไทยเลือกได้เดินทางไปลงทุนทำธุรกิจในประเทศกัมพูชา ทำให้ประเทศกัมพูชามีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่น่าจับตามองเป็นอย่างยิ่ง

e-Learning มาจากคำว่า **Electronics Learning** ซึ่งหมายถึง การเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านวิดีโอเทป แผ่นซีดี หรือเครือข่ายสารสนเทศที่ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า “ออนไลน์” ซึ่งในปัจจุบัน ระบบ **e-Learning** เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนที่เป็นอยู่เดิม เป็นการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนจะได้เรียนตามความสามารถและความสนใจของตน โดยเนื้อหาของบทเรียนซึ่งประกอบด้วยข้อความ รูปภาพ เสียงวิดีโอและมัลติมีเดียอื่นๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน **Web Browser** โดยผู้เรียน ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคนสามารถติดต่อปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้เช่นเดียวกับการเรียน ในชั้นเรียนปกติ โดยอาศัยเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย (**e-mail, web-board, chat**) จึงเป็นการเรียนสำหรับทุกคน ทุกที่และทุกเวลา (สุนีย์ ศीलพิพัฒน์ และคณะ, 2550 : 8 -9)

การพัฒนาชุดวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบ **T5 Model** มีความสำคัญสำหรับผู้นักศึกษาผู้เรียนชาวนครราชสีมา โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนชาวอำเภอเสิงสางซึ่งเป็นกลุ่มคนเชื้อสายไท-เขมร ที่ต้องการฟื้นฟูการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเขมรเพื่อการติดต่อการค้ากับชาวเขมรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และประเทศกัมพูชาอยู่เสมอ รวมถึงการพัฒนาฝีมือแรงงานชาวเขมร และ

ชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวกัมพูชาที่มาทำงาน และศึกษาต่อภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาจังหวัดนครราชสีมา แต่ยังคงขาดสื่อการเรียนรู้ให้เข้าใจประโยชน์สนทนาไทย และเขมร และเนื่องด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการเรียนการสอนวิชาภาษาเขมรพื้นฐานเป็นวิชาเลือกเสรี และศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาในยุคที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จึงทำให้การพัฒนาชุดวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบ T5 Model สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรม e – learning via T5 model วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมร ที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนชาวไทย และชาวต่างชาติ สามารถเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมร อ่านและการเขียนอักษรเขมรด้วยตนเอง
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อรายวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบจำลอง T5 สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบจำลอง T5 สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบกับการวิจัยพัฒนา (Research and Development) ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในที่ตั้งเรียนวิชาภาษาเขมรพื้นฐาน ทุก ๆ ชั้นปี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ ได้แก่ นักศึกษาที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการเรียนรู้และพัฒนาภาษาเขมรผ่านระบบสื่อ E learning ด้วยความสมัครใจ จำนวน 44 คน โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด ได้แก่ นักศึกษาที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการเรียนรู้และพัฒนาภาษาเขมรผ่านระบบสื่อ E learning ด้วยความสมัครใจ จำนวน 44 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการ คือ **ลักษณะของเครื่องมือ 1. แบบสอบถาม** มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ **ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับความพึงพอใจต่อสื่อเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเขมร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ (สำหรับทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน) **ตอนที่ 3** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการพัฒนาสื่อ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี จำนวน 1 ข้อ **2. แบบฝึกหัด** มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อ - นามสกุล อายุ ระดับการศึกษา **ตอนที่ 2** เป็นคำถามปลายปิด (Closed ended Questionnaire) ที่มีคำตอบให้เลือก 4 ข้อแต่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว จำนวน 10 ข้อ 8 บท รวม 80 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้
1. ผู้วิจัยเปิดรับสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ และแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการให้ผู้สนใจเข้าร่วมทราบ 2. คัดเลือกนักศึกษาที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการเรียนรู้และพัฒนาภาษาเขมรผ่านระบบสื่อ E learning ด้วยความสมัครใจ จำนวน 44 คน

3.2 แบบฝึกหัด ผู้วิจัยได้นำชุดการเรียนรู้และแบบฝึกหัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาภาษาเขมร คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กังวล คัชขิมาตรวจสอบ แก้ไขตามที่ท่านชี้แนะแล้วนำมาผู้เรียนทั้ง 44 คน ได้ศึกษาและทำแบบฝึกหัด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ **สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)** โดยใช้สถิติจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล 2. ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อธิบายข้อมูล ความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จริยธรรมและคุณธรรมจากชาตก

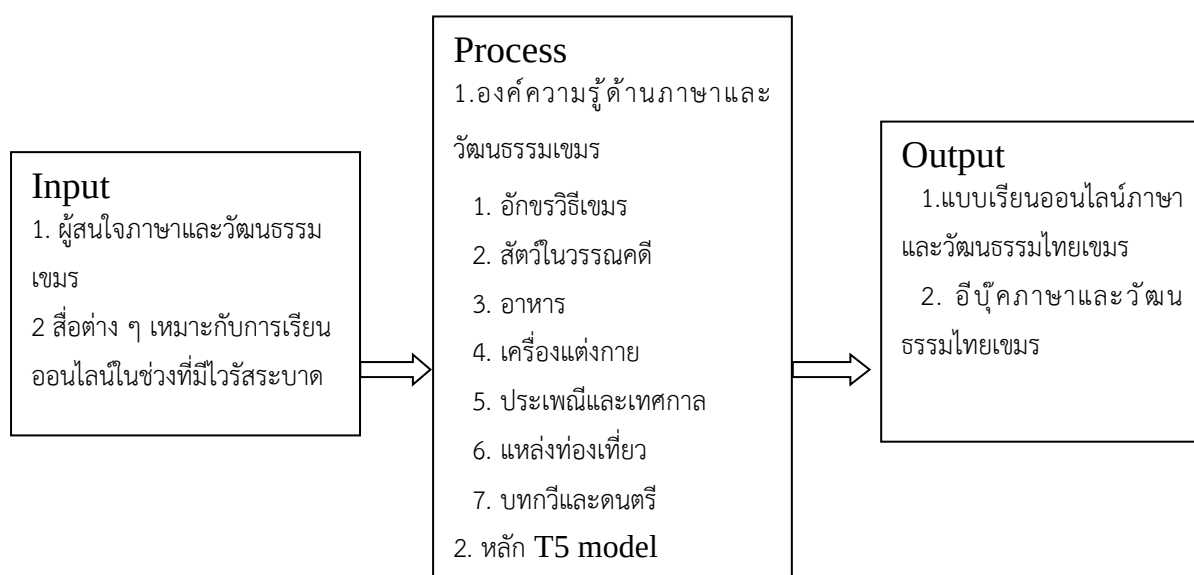
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกันข้อมูลจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามแนวการวิจัยเอกสารและเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยอาศัยการผสมผสานกันของทฤษฎีต่าง ๆ ในการวิจัย คือ ทฤษฎี T5 model โดยกลวิธีการสอนแบบ T5 model ผ่านระบบการสอน e-learning เพื่อลดต้นทุนการสอนเสริมและให้เป็นระบบการศึกษาทางไกลที่ให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางที่สมบูรณ์แบบ T5 model” มี 5 คำหลัก (สุนีย์ ศิลพิพัฒน์ และคณะ, 2550: 17-19) ที่สำคัญคือ

1. Tasks (งานที่มอบหมาย) ที่สามารถรับ-ส่งทางอินเทอร์เน็ตได้
2. Tutorials (แบบฝึกหัด) มีการตอบกลับอาจจะอยู่ในรูปของคำแนะนำหรือความเห็นทั้งที่เป็นวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษร
3. Topics (หัวข้อหรือเนื้อหา) เป็นการกำหนดเรื่องที่จะทำการเรียนรู้
4. Teamwork (การทำงานเป็นกลุ่ม) สร้างกลุ่มการทำงานโดยปกติแล้วสมาชิกในกลุ่มควรเป็น 4 คน ถือว่าเป็นกลุ่มที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้มีการเรียนรู้ร่วมกันและมีการเรียนรู้จากผู้ที่เรียนได้เร็วกว่า (peer) การจัดกลุ่มในลักษณะนี้เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในระดับตัวเอง (individual) แล้วพัฒนาออกมาในรูปแบบของงานกลุ่ม (teamwork)
5. Tools (เครื่องมือ) เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนางาน การส่งงานรวมทั้งช่วยในการบริหารงาน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

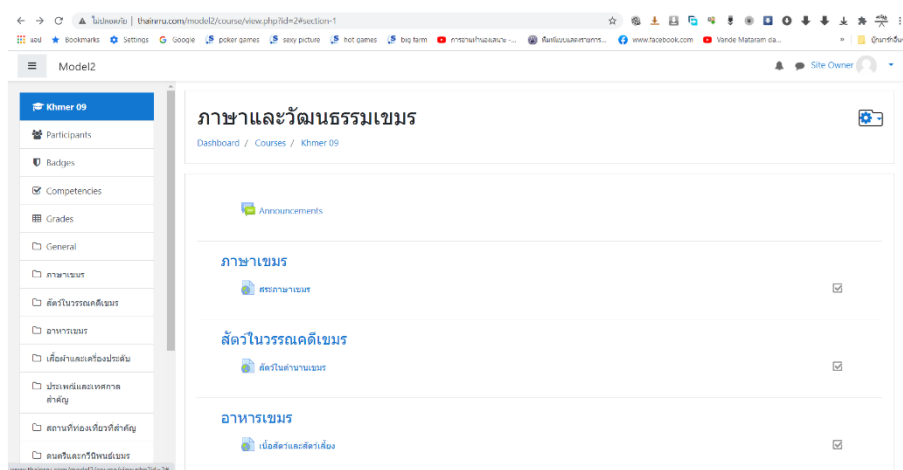
จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อพัฒนาโปรแกรม e – learning via T5 model วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมร ที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนชาวไทย และชาวต่างชาติ สามารถเรียนรู้ ภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมร อ่านและการเขียนอักษรเขมรด้วยตนเอง

ซึ่งผลการพัฒนาสื่อทำให้ได้ชุดการเรียนภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบ e learning และ blog ต่างเป็นชุดการเรียนรู้คือ 1) อักษรวิธีเขมร 2) สัตว์ในวรรณคดีเขมร 3) อาหารเขมร 4) เครื่องแต่งกายเขมร 5) ประเพณีและเทศกาลเขมร 6) แหล่งท่องเที่ยวในกัมพูชา 7) บทกวีและดนตรีเขมร 8) ไวรัสโควิด 19

รูปที่ 1 การสร้าง blog เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนออนไลน์กลุ่มภาษาและวัฒนธรรมเขมร

รูปที่ 2 E learning ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนออนไลน์กลุ่มภาษา และวัฒนธรรมเขมร

2. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อรายวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบจำลอง T5 สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา

2.1) การสร้างแบบเรียนออนไลน์วิชาภาษาเขมรมีประสิทธิภาพที่ดี มีความเหมาะสมสำหรับใช้สอนผู้เรียนที่เป็นทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

2.2) การเรียนผ่านแบบเรียนออนไลน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์มากกว่าเกรด B ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ (Percentage) 77.77

ตารางที่ 1.1 สรุปค่าเฉลี่ยคะแนนตามผู้เรียนจำนวนเกรดที่ได้รับ

เกรด	ช่วงคะแนน	Frequency (ความถี่)	Percentage (เปอร์เซ็นต์)
A	80->>	15	33.33
B+	75-79.99	14	31.11
B	70-74.99	6	13.33
C+	65-69.99	3	6.67
C	60-64.99	6	13.33
D+	55-59.99	0	0.00
D	50-54.99	0	0.00
F	49-49.99	0	0.00

3. สรุปผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบจำลอง T5 สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา ผลการประเมินความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ที่ใช้สถิติจำนวน (Frequency) ที่ว่าด้วยเรื่องความถี่

พบว่า ในภาครวมอยู่ในระดับ $\bar{X} = 3.84$ S.D. = 0.85 และผลประเมิน แบบ T5 (T5 Model) แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ การแนะนำ Task 3.76 เครื่องมือ Tools 3.82 การจัดกิจกรรม Teamwork 3.78 เนื้อหา Topic 3.87 และการแนะนำ Tutoring 3.96 ซึ่งคิดเปอร์เซ็นต์ (Percentage) คือเป็นระดับดีมาก 28.26% และระดับดี 43.48% ทำให้ผลความพึงพอใจระดับดีขึ้นไปคือ 71.74 %

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยและศึกษาการสร้างสื่อระบบออนไลน์ภาษาและวัฒนธรรมไทยเขมรโดยใช้ระบบการเรียนรู้แบบ T5 พบว่า

1. อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อพัฒนาโปรแกรม e – learning via T5 model วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมร ที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนชาวไทย และชาวต่างชาติ สามารถเรียนรู้ ภาษาและวัฒนธรรมไทย-เขมร อ่านและการเขียนอักษรเขมรด้วยตนเอง

การเรียนการสอนแบบ T5 เป็นการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนในชั้นเรียน แต่ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้สอนกับการเรียนการสอนระบบออนไลน์ และอีเลิร์นนิ่ง E-learning ได้เป็นไปในแนวทางเดียวกับงานวิจัยของ กัลยา เพชรเพริศ (2552 : 7) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนโปรแกรมสื่อการเรียน อิเลคทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษ 1 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, ปริญญา บรรณ เกสซ์ และ สาโรช ไชยรักษ์. (2558 : 214 - 223.) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอน ผ่านเว็บแบบผสมผสาน นอกจากนี้รัฐา แก่นสูงเนิน และนันทน์ เรืองฤทธิ์ (2559 : 702-716) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวตามแนวการสอนอ่าน แบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เนื้อหาการสอนเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย และเขมรสามารถนำมาสอนให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย เช่น

- เนื้อหาที่มาจากภาษาและวัฒนธรรมเขมร ดังเช่นงานวิชาการของ บุญยแสน ตรีวิเศษ (2561 : 85 – 107) สงบ บุญคล้าย. (2561 : 13-39) และหงษ์ลดา กล้าหาญ (2561 : 171-187) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ ภาษาเขมร

- เนื้อหาที่มาจากนิทานและวรรณคดีเขมรดังเช่นงานวิจัยของ ชาญชัย คงเพียรธรรม (2558 : 31) ที่ได้ศึกษาเรื่องนาควัฒนธรรมเขมร

- เนื้อหาที่เกี่ยวกับดนตรีเขมร ดังเช่นงานวิจัยของ ดิเรก หงส์ทอง (2559 : 12) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ เพลงกันตรึม

2. อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อ รายวิชาภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบจำลอง T5 สำหรับผู้เรียนชาวไทยและ ชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา

เป็นไปในแนวทางเดียวกับงานวิจัยของ กัลยา เพชรเพริศ (2552 : 7) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนา บทเรียนโปรแกรมการเรียนอิเลคทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษ 1 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีคะแนนประสิทธิภาพหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 85.39 และรัฐา แก่นสูงเนิน และนันทน์ เรืองฤทธิ์ (2559 : 702-716) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการ

ท่องเที่ยวตามแนวการสอนอ่าน แบบบูรณาการของเมอร์ดีค (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 75.23

โดยที่ผลการเรียนรู้งานวิจัยนี้อยู่ในช่วง $70-100 = 77.77\%$ จากกลุ่มตัวอย่าง 44 คน แตกต่างจากงานวิจัยของอื่น ๆ ที่ไม่อาจจะเทียบกันได้เพราะเนื่องจากเนื้อหาวิชาแตกต่างกันและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน และไม่เท่ากันทำให้ผลการวิจัยต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามค่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเป็นร้อยละ 77.77 ก็ใกล้เคียงกับงานวิจัยของรฐา แก่นสูงเนิน และนันทน์ เรืองฤทธิ์ (2559 : 702-716) มากที่สุด

3. อภิปรายผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมเขมรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแบบจำลอง T5 สำหรับผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดนครราชสีมา เป็นไปในแนวทางเดียวกับงานวิจัยของ กัลยา เพชรเพชร (2552 : 7) ซึ่งมีคือ ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนโปรแกรมสื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษ 1 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนโปรแกรมสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.06$), บรรณเภสัช และสาโรช ไชภิรักษ์ (2558 : 214 - 223) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บแบบผสมผสาน มีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก นอกจากนัรฐา แก่นสูงเนิน และนันทน์ เรืองฤทธิ์ (2559 : 702-716.) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวตามแนวการสอนอ่าน แบบบูรณาการของเมอร์ดีค (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.17$)

โดยการวิจัยนี้มีผลความพึงพอใจในภาครวมอยู่ในระดับมาก คือ $\bar{X} = 3.84$ S.D. = 0.85 ซึ่งความพึงพอใจต่ำว่างานวิจัยอื่นเพียงเล็กน้อย เนื่องจากผู้เรียนยังเคยชินกับการเรียนในชั้นเรียนอย่างเต็มรูปแบบมากกว่า จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์และใช้สอนภาษาเขมรได้เป็นอย่างดี แต่ปัญหาการสอนภาษาเขมรไม่ได้ขึ้นอยู่กับสื่อเท่านั้น ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อวิชาภาษาเขมรก็เป็นสิ่งสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะได้จากงานวิจัยมีดังนี้

1. น่าจะต้องพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์สำหรับบุคคลทั่วไปที่ใช้เรียนได้ด้วยตนเองเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมเขมร
2. กิจกรรมการสอนแบบ T5 (T5 Model) สามารถจัดการเรียนสอนได้ดีในชั้นเรียนมากกว่าในกลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาการใช้งานระบบออนไลน์ จึงควรเลือกกลุ่มทดลองที่เข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ง่าย

3. ระบบการสอนออนไลน์จะได้รับการสนับสนุนมากขึ้นในอนาคตโดยเฉพาะในช่วงมีโรคระบาด ดังนั้นการสอนระบบออนไลน์ภาษาและวัฒนธรรมเขมรแบบเต็มรูปแบบจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นการทําวิจัยและพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา เพชรเพริศ. (2552). *การพัฒนาสื่อการอิเล็กทรอนิกส์วิชาอังกฤษ 1 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ*. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- ชาญชัย คงเพ็ชรธรรม. (2548). *การศึกษากวีนิพนธ์เขมรร่วมสมัยที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ตปี พ.ศ. 2547*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดิเรก หงษ์ทอง. (2559). *อัตลักษณ์และการผสมผสานทางวัฒนธรรมในเพลงของผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยในอีสานตอนใต้*. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาอักษรศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองสุข เกตุโรจน์. (2534). *ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย*. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก. คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปริญญา บรรณเภสัช และ สาโรช ไชกรีกษ์. (2558). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บแบบผสมผสาน*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*. 4 (2), 214 - 223.
- บุญยเสนอ ตรีวิเศษ. (2561). *การเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาเขมรถิ่นไทยกับภาษาเขมรมาตรฐานกัมพูชา*. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง*. 14 (1), 85 – 107.
- รฐา แก่นสูงเนิน และนํ้ามนต์ เรืองฤทธิ์. (2559). *การพัฒนาการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวตามแนวการสอนอ่าน แบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร*. *วารสารวิชาการ Veridian e-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 9 (1), 702-716.
- วิโรจน์ ผดุงสุนทรารักษ์. (2540). *อักษรไทยและอักษรขอมไทย*. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก. คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สงบ บุญคล้าย. (2561). *เปรียบเทียบอักขรวิธีการใช้คำ บาลีสันสกฤตในภาษาไทยและภาษาเขมร*. *วารสารวิจิตรวรรณสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. 2 (1), 13-39.

- สายชล สัตยานุรักษ์. (2558). *โครงการการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่: ประวัติศาสตร์สังคมไทย*. ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ . กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุนีย์ ศीलพัฒน์ และคณะ. (2550). *การเรียนรู้การสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยใช้ T5 Model*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หงษ์ลดดา กล้าหาญ. (2561). การศึกษาระบบเสียงในระบบสัทศาสตร์ของภาษาเขมรมาตรฐาน. *วารสารสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. 17 (2), 171-187.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน
แบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย

**The Development of Learning Achievement and Satisfaction on the
Investigation Instructional in Prominent Literary Course**

ชนิตตา โชติช่วง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Chanitta Chotchuang

Thepsatri Rajabhat University, Thailand

E-mail : chanitta104@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทยโดยใช้การเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ภท 2101306 วรรณกรรมเอกของไทย ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 53 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้เข้าเรียนในรายวิชาโดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในการเรียนการสอน โดยทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชาอีกด้วย สถิติที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที่ผลการวิจัยพบว่า การใช้วิธีการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนสามารถช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทยได้ โดยในตอนท้ายของการเรียนการสอนนั้น นักศึกษามีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อีกทั้งนักศึกษายังมีความพึงพอใจต่อการใช้ในการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย โดยที่มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.49)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ; การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน;
วรรณกรรมเอกของไทย

Abstracts

The study aims to develop students' learning achievement in a Prominent Literary course by using an investigation instructional, and to study the students' satisfactions on the teaching method. The fifty-three third-year Thai major students, who enrolled in the TH 2101306 Prominent Literary course of the first semester in the academic year of 2019, were sampled using the purposive sampling. The student samples studied in the Prominent Literary course which employed the investigation instructional method. They needed to do the achievement pre-test and post-test in the prior and after of the course, and also needed to complete the satisfaction evaluation form on the use of the teaching method in the course. Percentage, mean, standard deviation and t-test were used to analyzed the data. The results found that the investigation instructional method could help enhancing the students' learning achievement in the course. In the end of the learning course, the students' post-test scores were higher than their pre-test with the statistically significant level at .01. The student also had the satisfactions on the learning method, in over all, was at the very high level ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.49).

Keywords: Learning Achievement and Satisfactions; Investigation Instructional Method; Prominent Literary Course

บทนำ

มหาวิทยาลัยมีภารกิจโดยตรงในการผลิตกำลังคนในระดับสูงให้มีคุณสมบัติพร้อมในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย จึงต้องมีการปรับปรุงแบบการเรียนการสอนให้ตอบสนองภารกิจดังกล่าว ด้วยการจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายต่างจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่สอนในรูปแบบของการบรรยาย

การสอนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ, 2545 : 194) ทั้งนี้เพราะการสอนด้วยการสืบสวนสอบสวนเป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจ โดยใช้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมาจากความคิดและการแสวงหามาด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำของครูผู้สอน การเรียนด้วยวิธีนี้เป็นกระบวนการเน้นให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าคำตอบจากข้อมูลต่างๆ แล้วสรุปเพื่อตอบคำถามหรือข้อสงสัย ต้องนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นๆ ด้วย การสอนแบบสืบสวนสอบสวนจึงเป็นการเน้นที่กระบวนการหาข้อมูล หรือเน้นที่ขั้นตอนในการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบระเบียบ (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553 : 159-160) ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ตลอดจนตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการสอนแบบสืบสวนสอบสวนไปช่วยแก้ปัญหาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์และการคิดอย่างมีเหตุผลของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

ในรายวิชาวรรณกรรมเอกของไทยเป็นวิชาที่มุ่งเน้นผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่มีลักษณะเด่นและมีคุณค่า และสามารถวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรมที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณกรรมเอกได้ การศึกษาวรรณกรรมนั้นต้องอาศัยองค์ความรู้จากทฤษฎีการศึกษาวรรณกรรมและเชื่อมโยงกับบริบทสังคม ในช่วงยุคสมัยต่างๆ ซึ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้ในด้านทฤษฎีและบริบทวรรณกรรมในยุคสมัยต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการทำความเข้าใจวรรณกรรมที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณกรรมเอก ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสร้างแรงกระตุ้นในการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและบริบทสังคมในยุคสมัยต่างๆ ผู้วิจัยจึงได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ด้วยการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในการศึกษาหาความรู้อย่างเป็นระบบในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวรรณกรรมเอกของไทย โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนในรายวิชาวรรณกรรมเอกของไทยโดยใช้การเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนแบบสืบสวนสอบสวน โดยมุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบโดยให้นักศึกษาสามารถตอบปัญหาตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ ตามเนื้อหารายวิชาวรรณกรรมเอกของไทย เพื่อให้การเรียนรู้อย่างเข้าใจและสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองภายใต้รูปแบบการเรียนการสอนที่มีการออกแบบเพื่อใช้ในกระบวนการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน และการประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว ทั้งก่อนใช้กระบวนการและหลังใช้กระบวนการ

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 250 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ภาท 2101306 วรรณกรรมเอกของไทย ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 53 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

2.1 แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน รายวิชา ภาท 2101306 วรรณกรรมเอกของไทย แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 48 ชั่วโมง โดยตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้วยวิธีการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence) เกณฑ์การพิจารณา มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าระหว่าง 0.50-1.00 แผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการตอบปัญหาและแก้ไขโจทย์ในการเรียนรู้จากเนื้อหารายวิชา และมีการจัดกิจกรรมเพิ่มการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน รวมถึงจัดกิจกรรมที่เน้นการศึกษาค้นคว้า กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจ โดยใช้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมาจากการคิดและการแสวงหามาด้วยตนเอง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบการสอนแบบสืบสวนสอบสวนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นจำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบ ชนิดคำถามแบบอัตนัย ในลักษณะคำถามเชิงวิเคราะห์และเชื่อมโยงเกี่ยวกับวรรณกรรมไทยและบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัย จำนวน 2 ข้อ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้วยวิธีการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 4 จำนวน 20 คน แล้วนำมาหา ค่าความยากง่ายโดยได้ค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.30 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.26 – 0.75 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.83

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจทางการเรียนของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชา ภาท 2101306 วรรณกรรมเอกของไทย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหาจำนวน 4 ข้อ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 3 ข้อ และด้านบรรยากาศการเรียน จำนวน 3 ข้อ มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้วยวิธีการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) เกณฑ์การพิจารณา มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ได้ค่าระหว่าง 0.70 ถึง 1.00 แล้วนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และนำไป Try Out กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 53 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบปรนัย 40 ข้อ 4 ตัวเลือก และแบบทดสอบ ชนิดคำถามแบบอัตนัย โดยใช้เวลา 50 นาที

3.2 ให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายศึกษาเนื้อหาตามที่ผู้สอนกำหนด

3.3 หลังจากปฏิบัติตามกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดเสร็จแล้วให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำมาหาค่าสถิติคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

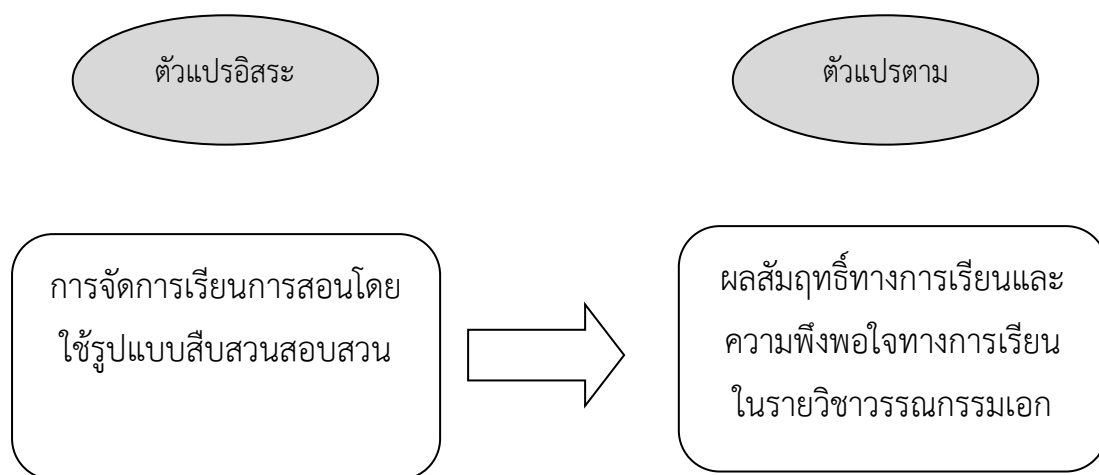
4.2 เปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่าที (T-test Dependent)

4.3 คะแนนที่ได้จากการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการสอนโดยใช้สถิติในการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนของ บุญชม ศรีสะอาด (2560 : 105) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00	หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50	หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50	หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50	หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50	หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Instruction) ในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิดและลงมือแสวงหาความรู้เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ในด้านการสืบค้นหาความรู้ การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น (ทิตนา แคมมณี, 2551 : 141) จากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทยโดยการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน มีผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทยโดยการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน พบว่า ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทยโดยการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนของนักศึกษาจำนวน 53 คน มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย โดยการสอนแบบสืบสวนสอบสวน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	53	25.17	3.16	16.442	52	.000*
หลังเรียน	53	30.60	2.13			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย โดยการจัดการเรียนสอนแบบสืบสวนสอบสวน พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยที่ 25.17 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.16 ส่วนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยที่ 30.60 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.13 เมื่อทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนสอนแบบสืบสวนสอบสวน จากการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.49) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือความพึงพอใจด้านบรรยากาศการเรียน ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.43) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.44) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.59) และด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.50) รายละเอียดแสดงดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. ด้านเนื้อหา	4.73	0.44	มากที่สุด
1.1 การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.77	0.42	มากที่สุด
1.2 การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.81	0.40	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1.3 การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวน สอบสวนทำให้จดจำเนื้อหาได้นาน	4.62	0.49	มากที่สุด
1.4 การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวน สอบสวนทำให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้	4.72	0.46	มากที่สุด
2. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.62	0.59	มากที่สุด
2.1 การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวน สอบสวนทำให้นักศึกษานำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชา อื่นๆ	4.64	0.48	มากที่สุด
2.2 การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวน สอบสวนทำให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น	4.59	0.48	มากที่สุด
2.3 การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวน สอบสวนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	4.62	0.49	มากที่สุด
3. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.75	0.43	มากที่สุด
3.1 บรรยากาศการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาเกิด ความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย	4.66	0.48	มากที่สุด
3.2 บรรยากาศการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีความ รับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น	4.77	0.42	มากที่สุด
3.3 บรรยากาศการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีความ กระตือรือร้นในการเรียน	4.83	0.40	มากที่สุด
4. ด้านการจัดกิจกรรม	4.61	0.50	มากที่สุด
4.1 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีโอกาส แสดงความคิดเห็น	4.62	0.60	มาก
4.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับ เนื้อหา	4.42	0.50	มากที่สุด
4.3 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.79	0.41	มากที่สุด
รวม	4.68	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ความพึงพอใจของนักศึกษาด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหามากขึ้น รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนทำให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนทำให้จดจำเนื้อหาได้นาน 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาด้านประโยชน์ที่ได้รับโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนทำให้นักศึกษานำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่นๆ รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนทำให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น 3) ความพึงพอใจของนักศึกษา ด้านบรรยากาศการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ บรรยากาศการเรียนทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน รองลงมาคือ บรรยากาศการเรียนทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น ข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ บรรยากาศการเรียนทำให้นักศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย 4) ความพึงพอใจของนักศึกษาด้านการจัดกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ กิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็น และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนมีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทยที่เรียนในรายวิชา ภท 2101วรรณกรรมเอกของไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทยสูงขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลจากที่ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาข้อมูลและปัญหาของการศึกษาวรรณกรรมไทย จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดวัตถุประสงค์และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนทุกขั้นตอนได้ผ่านการตรวจสอบ แนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ทำให้ได้เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งนักศึกษาสามารถนำกระบวนการดังกล่าวนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเองต่อไปได้

การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดทักษะในการคิด เน้นการพัฒนาความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาหรือการแสวงหาความรู้ โดยใช้กระบวนการทางความคิด เพื่อแสวงหาความรู้ และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทยเป็นการศึกษาประวัติและผลงานของกวีเอกของไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย ความงามและคุณค่าของวรรณคดีไทยได้ การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยและสามารถแสวงหาความรู้เพื่อคิดหาคำตอบมาร่วมอภิปรายกับผู้สอน และเพื่อให้ได้ค้นพบความคำตอบที่เกิดจากความคิดรวบยอดทั้งจากความรู้ที่ค้นคว้าด้วยตนเองและความรู้ที่เกิดจากการอภิปรายความรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับสวิตซ์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545 : 136) ที่ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิด หาเหตุผลจนค้นพบความรู้ หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง สรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ หรือวิธีการแก้ปัญหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการควบคุม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมในสภาพการณ์ต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง

ในการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย ในรายวิชาการ 2101306 วรรณกรรมเอกของไทย ผู้วิจัยได้นำเสนอลักษณะกิจกรรม เครื่องมือ และผลการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า ในช่วงแรกบรรยากาศในการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไม่เกิดผลเท่าใดนัก เพราะนักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ขาดความมั่นใจในการตัดสินใจ การคิดคำถามหรือการตั้งสมมติฐานพร้อมทั้งตรวจสอบสมมติฐาน นักศึกษาบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการเรียน ต่อมาในสัปดาห์ถัดจากนั้นนักศึกษาให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเริ่มคุ้นเคยในการเรียนรู้และเข้าใจในวิธีการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนมากขึ้น บรรยากาศภายในห้องเรียนเป็นแบบสืบสวนสอบสวนชัดเจนขึ้น นักศึกษาใส่ใจการเรียนรู้และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อถึงคาบเรียนสามารถศึกษาหัวข้อการเรียนรู้ และสามารถจัดการแก้ปัญหาภายในกลุ่มโดยมีการปรึกษาหารือในกลุ่มได้เป็นอย่างดี ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปตามระยะเวลาที่กำหนดตามแผน และการทำงานสำเร็จเร็วขึ้น นักศึกษาสามารถสรุปความคิดรวบยอดและประเด็นในการศึกษาได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ ผลงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละกลุ่มทำงานด้วยความรับผิดชอบ นำเสนอผลงานได้ตรงประเด็นและตามเวลาที่กำหนดได้ และสามารถตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนและสมาชิกภายในกลุ่มว่าคำตอบนั้นมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ สอดคล้องกับประเด็นการศึกษาหรือไม่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนนี้ทำให้นักศึกษาสามารถวางแผนการดำเนินงาน การเตรียมความพร้อม นำเสนอได้ตรงประเด็น เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไปได้

หลังจากที่ได้จัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้แล้วนั้น เมื่อทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในส่วนของหลังเรียนแล้วได้ พบว่ามีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอ้อมฤดี แซ่มอุปบล (2553 : 109) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหมวกความคิดหกใบ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการวิเคราะห์และทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหมวกความคิดหกใบสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ย 22.79 คิดเป็นร้อยละ 75.97 และตรงกับงานวิจัยของสิวิภา พัฒน์มณี (2554 : 73) ที่ได้ศึกษาผลการสอบแบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้การสอนแบบสืบสวนสอบสวนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภท 2101306 วรรณกรรมเอกของไทย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน พบว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจในการเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.49) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนออกแบบได้ยึดหลักการการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นผู้เรียนเป็นหลัก โดยผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสืบสวนสอบสวน การสอนลักษณะนี้ผู้สอนจะทำการตั้งคำถามเป็นประเด็นในการศึกษาวรรณกรรมเอกของไทยและชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนหาคำตอบในด้านประวัติความเป็นมา คุณค่าและลักษณะเด่นในด้านต่างๆ ซึ่งประเด็นการศึกษาสร้างขึ้นมานั้นจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบแล้วนำมาอภิปรายร่วมกันนำไปสู่การสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สืบค้นความรู้จากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถสร้างความรู้ใหม่ๆ จากการสืบค้นหาข้อมูลที่ต้องการจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ส่งผลให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนวิธีการเรียนในรูปแบบที่ต่างไปจากปกติ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น อีกทั้งยังได้เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ วางแผนการทำงาน ค้นคว้า คิดแก้ปัญหา กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งบรรยากาศกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสนุกสนาน ทำหาย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามและตอบคำถามด้วยความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 60 – 61) ที่ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนจะเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านสติปัญญา คือ ฉลาดขึ้น ทำให้เป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และจัด

ระเบียบ การเรียนรู้ลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจภายในมากกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำ เป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายเป็นการเรียนที่มีชีวิตชีวา ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นว่าจะทำการสิ่งใดๆ จะสำเร็จด้วยตนเองสามารถคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และสอดคล้องกับไพศาล สิมะเลาเต่า (2561 : 127) ที่ได้ศึกษาการสังเคราะห์รูปแบบเสริมศักยภาพการเรียนรู้แบบปรับเหมาะตามความสามารถผู้เรียน เพื่อสนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนด้วยตนเอง โดยมีผลการประเมินความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่มีการเสริมศักยภาพการเรียนรู้แบบปรับเหมาะตามความสามารถของผู้เรียน เพื่อสนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนด้วยตนเอง ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.53)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา ผู้สอนควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนผู้สอนควรสร้างความเข้าใจ โดยใช้แรงจูงใจกระตุ้น กำหนดกรอบแนวคิด ประเด็นการศึกษา พร้อมทั้งแนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ รวมถึงคำแนะนำในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มตามที่ได้รับหมายประเด็นการศึกษาในหัวข้อต่างๆ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษา คอยติดตาม กำกับ ดูแล สรุปประเด็นในการอภิปรายหัวข้อการศึกษา และในบางครั้งอาจต้องคอยช่วยแก้ปัญหาในกรณีที่เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในกลุ่มการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนเป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผล วิธีการดังกล่าวต้องใช้เวลามากพอสมควร ผู้เรียนจึงอาจจะไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทุกคน และมีเพียงผู้เรียนบางคนที่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องควบคุมเวลาและประเด็นปัญหาในการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเร่งรัดคำตอบจนเกินไป

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แคมมณี. (2551). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7) . กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). *การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน 1*. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- ไพศาล สิมะเลเต่า. (2561). *การสังเคราะห์รูปแบบเสริมศักยภาพการเรียนรู้แบบปรับเหมาะตามความสามารถผู้เรียนเพื่อสนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนด้วยตนเอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2553). *การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิวิภา พัฒนมนั. (2554). *ผลการสอบแบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์และคณะ. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์
- อ้อมฤดี แหม่มอุบล. (2553). *ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหวนถามความคิด ทบทวนเรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วม
ของชุมชนท้องถิ่นคอรัม จังหวัดอุดรดิตถ์
**Development of Cultural Tourism Activities with the Participation of
Khorum Local Community, Uttaradit Province**

โอปอล รังสิมันตุชาติ และ ทิพาพร โพธิ์ศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Opal Rungsimuntuchat and Tipaporn Posrie

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: oolpo_opal@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาสภาพด้านการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนคอรัม 2) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนคอรัม และ 3) รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมของชุมชนคอรัม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณร่วมกัน ด้วยเครื่องมือ การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสนทนากลุ่มและการประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้การสุ่มตัวอย่าง การสัมภาษณ์แบบเจาะจง 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหารระดับพื้นที่ 2) กลุ่มผู้ประกอบการ 3) กลุ่มผู้นำ และ 4) กลุ่มตัวแทนชาวบ้าน จำนวน 35 คน และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน 307 คน จากประชากร 1,321 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร่วมกับการสังเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

ผลการศึกษา 1. สภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชนคอรัม พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดดเด่น พบข้อมูลพระยาพิชัยดาบหัก วัฒนธรรมลาวเวียง แต่การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมไม่ชัดเจน 2. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนคอรัม พบ 5 รูปแบบ คือ 1) กิจกรรมท่องเที่ยวบนฐานวัฒนธรรมและทรัพยากร 2) กิจกรรมความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ 3) กิจกรรมความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต 4) กิจกรรมบนความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรม และ 5) กิจกรรมความผูกพันของชุมชนต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 3. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมชุมชนคอรัม พบ 4 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรม ชั่วโมงลงมือทำของที่ระลึก “ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาปูนดำ” 2) ประติมากรรมลอยตัว ตุ๊กตาหาวจั้งหัน 3) กิจกรรมท่องเที่ยวตามรอยพุทธวิถีลาวเวียง หาวจั้งหัน และ 4) กิจกรรม “ต้นผึ้ง” สะท้อนความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน

* วันที่รับบทความ: 23 เมษายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ 30 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 31 พฤษภาคม 2564

Received: April 23, 2020; Revised: May 30, 2021; Accepted: May 31, 2021

คำสำคัญ: กิจกรรม; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; คอรัม; การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstracts

The objectives of this research were 1. To study the status of tourism and local cultural tourism activities of Khorum, 2. Develop the cultural tourism activities by the participation of local communities of Khorum, and 3. The appropriate cultural tourism activities for the local community of Khorum. This study was qualitative and quantitative research with observation, Interview, questionnaires, group discussions. The qualitative case do divide into four area-participation groups of 35 people, including 1) Local administrators, 2) Entrepreneurs, 3) Community leaders, and 4) Community representatives. In quantity, Purposive Sampling. A questionnaire was collected from 307 people of 1,321 people and analyzed by statistical analysis and social science data synthesis.

Study Results from 1. For the status, Khorum had outstanding cultural tourism resources. In history, Phraya Pichai Daap Hak. The community continues to form the Lao Wiang cultural way. Convenient transportation and have accommodation, but lack of management of tourist attractions and activities. 2. The development of cultural tourism activities with the participation of the local community Khorum found that the activities do divide into five aspects as follows; 1) Cultural and community-based tourism activities 2) Activity base ability to inherit wisdom and knowledge 3) Unique lifestyle activity base 4) the activity base on the continuity of culture and 5) the activity base on the local engagement with cultural attractions 3. An appropriate cultural tourism activity model of the local community found that four activities of suitable; as follows 1) Let Do It sculpture 2) Hab Jang Han Doll; Floating Sculptures 3) Travel activities of the Lao Vieng Buddhist Way and 4) Activity "Ton Peung," Bee Wax. There reflect the ability to inherit sustainable wisdom.

Keywords: Activity; Cultural Tourism; Khorum; Participation of Local People

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาว ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปี สอดคล้องทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2560-2564) โดยแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบวิจัยแบบบูรณาการของประเทศระบุไว้ในกลยุทธ์ที่ 3 คือ เสริมสร้างสังคมวิจัยในระดับท้องถิ่นและชุมชนให้มีศักยภาพเข้มแข็งในการ วิจัยและพัฒนา เพื่อยกระดับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ เช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ยึดกรอบในการจัดทำแผน โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่ลดการเหลื่อมล้ำและการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเจริญเติบโตทางจากการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม โดยมียุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความเป็นธรรมและลดการเหลื่อมล้ำทางสังคม และมีมาตรการหนึ่งคือ การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การ

พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งทางการเงินโดยใช้ฐานรากของชุมชน ชุมชนมีสิทธิ์ในการจัดการทุนของชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้โดยใช้ทรัพยากรชุมชน และมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

จากการคาดการณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ในปี 2563 จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลก กว่า 1,600 ล้านคน แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในแถบประเทศอาเซียนมีแนวโน้ม การเติบโตและส่งผลต่อ การแข่งขันในธุรกิจท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มจะรุนแรงมากขึ้นในอนาคต ด้วยศักยภาพ และความเข้มแข็งของประเทศไทยที่รองรับการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวต้องเริ่มเตรียมความพร้อมและปรับตัวเพื่อ รองรับการพัฒนาเปิดเสรีด้านการท่องเที่ยวและการดึงดูดนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวที่เน้นประสบการณ์และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในการดึงดูด นักท่องเที่ยวอาเซียนที่สามารถเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดเป็นประเภทการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งของประเทศไทยที่มีศักยภาพและถือเป็น จุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอาเซียนได้อย่างดี จังหวัดอุดรดิตถ์เป็นดินแดนแห่ง 3 วัฒนธรรม ประกอบด้วย ล้านนา ล้านช้างและไทยภาคกลาง เมืองพิชัยในอดีตมีความสำคัญมีฐานะเทียบเท่าจังหวัดในปัจจุบัน เนื่องจากการคมนาคมทางน้ำเป็นศูนย์กลางทางการค้าขายจึงมีความเจริญรุ่งเรืองที่สุดทางภาคเหนือ มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนขึ้นริมฝั่งแม่น้ำ ภายหลังเมืองพิชัยลดบทบาทลงเนื่องจากความเจริญเข้ามาแม่น้ำเปลี่ยนทิศทางและความเจริญเข้ามาสู่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ มากขึ้นทำให้พิชัยมีสถานะเทียบเท่าอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุดรดิตถ์ในปัจจุบันชุมชนคอรุมเป็นชุมชนหนึ่งในอำเภอพิชัย ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน จุดเด่นของชุมชนคอรุมคือ มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในชุมชนให้สามารถทำงานไปในทิศทางเดียวกัน เกิดชุมชนเข้มแข็ง ภายในชุมชนมีระบบการจัดการร่วมกันในเรื่อง แหล่งเรียนรู้เรื่องข้าวแบบครบวงจร ศูนย์การเรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้าน ดนตรีม้งคละ น้ำพริกแจ่วหม้อ น้ำตาลมะพร้าวซึ่งเป็น วิถีเกษตรท่องเที่ยวสีเขียว จนเกิดกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนขึ้นโดยมีเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ สนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ภายในชุมชนยังมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางประวัติศาสตร์ อาทิ วัดเอกราช และวัดขวางชัยภูมิ จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่าปัจจุบันชุมชนยังขาดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ตลอดจนผลักดันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น คอรุมโดยมีนัยสำคัญให้เกิดการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาผ่านรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า ชุมชนมีทุนทางสังคมที่สามารถพัฒนาให้เกิดคุณค่าและสร้างมูลค่าโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดสอดคล้องกับแผนพัฒนาชาติและเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาคนเพิ่มศักยภาพชุมชนให้มีการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับฐานของชุมชนและ แผนยุทธศาสตร์การวิจัยแห่งชาติ ฉบับที่ 9 หากไม่มีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่นให้เหมาะสม ขาดการใช้ประโยชน์และขาดการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมในวิถีชุมชนท้องถิ่น

คอรุม อาจทำให้สูญเสียความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะสนองตอบความต้องการขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคมตามหลักพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
3. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมของชุมชนท้องถิ่นบ้านคอรุม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และนำเสนอวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ อันประกอบด้วย 3 วัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

สัมภาษณ์ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารในระดับพื้นที่รับผิดชอบงานด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นคอรุม ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้แก่ นักพัฒนาการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบดูแลงานท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลคอรุม เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอพิชัย เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวจังหวัด จำนวน 5 คน 2) กลุ่มผู้ประกอบการ ได้แก่ ร้านอาหาร สินค้าที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นคอรุม ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 5 คน 3) กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ แกนนำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนาและปราชญ์ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นคอรุม ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 10 คน 4) กลุ่มตัวแทนชาวบ้าน ได้แก่ ประธานแม่บ้าน ประธานกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มเยาวชนที่มีความเข้มแข็งในชุมชนท้องถิ่นคอรุม ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 15 คน การวิเคราะห์และตรวจสอบแบบสามเส้า

แบบสอบถาม (Questionnaire) ความต้องการของคนในชุมชนเพื่อหาแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิในการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 307 คนจากจำนวนประชากร 1,321 คนในชุมชนกำหนดขนาดตัวอย่างไว้ที่จำนวน 283 ครั้วเรือนจากสูตรของ Taro Yamane โดยเก็บจากหมู่ที่ 3 จำนวน 181 หลังคาเรือน และหมู่ที่ 6 จำนวน 798 หลังคาเรือนโดยเลือกเก็บในพื้นที่วัฒนธรรมวิถีลาวเวียง การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาใช้ค่า IOC ความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และทดสอบความเชื่อมั่นกับประชากรที่มีลักษณะแหล่งชุมชนใกล้เคียงกับพื้นที่เป้าหมายจำนวน 30 คน เพื่อให้ทราบสภาพการท่องเที่ยวด้านทรัพยากรและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทางสังคมศาสตร์ในการสังเคราะห์ข้อมูลสถิติการบรรยาย

วัตถุประสงค์ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

ตัวแทนจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 กลุ่มในเขตพื้นที่ตำบลคอรัม ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารระดับพื้นที่และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการท่องเที่ยว 2) กลุ่มผู้ประกอบการ 3) กลุ่มผู้นำชุมชน และ 4) กลุ่มตัวแทนชาวบ้าน กลุ่มละ 3-5 คน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากการประชุมกลุ่มย่อย ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ใช้ค่า IOC ความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน วิเคราะห์ประเมินข้อสรุปการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรม

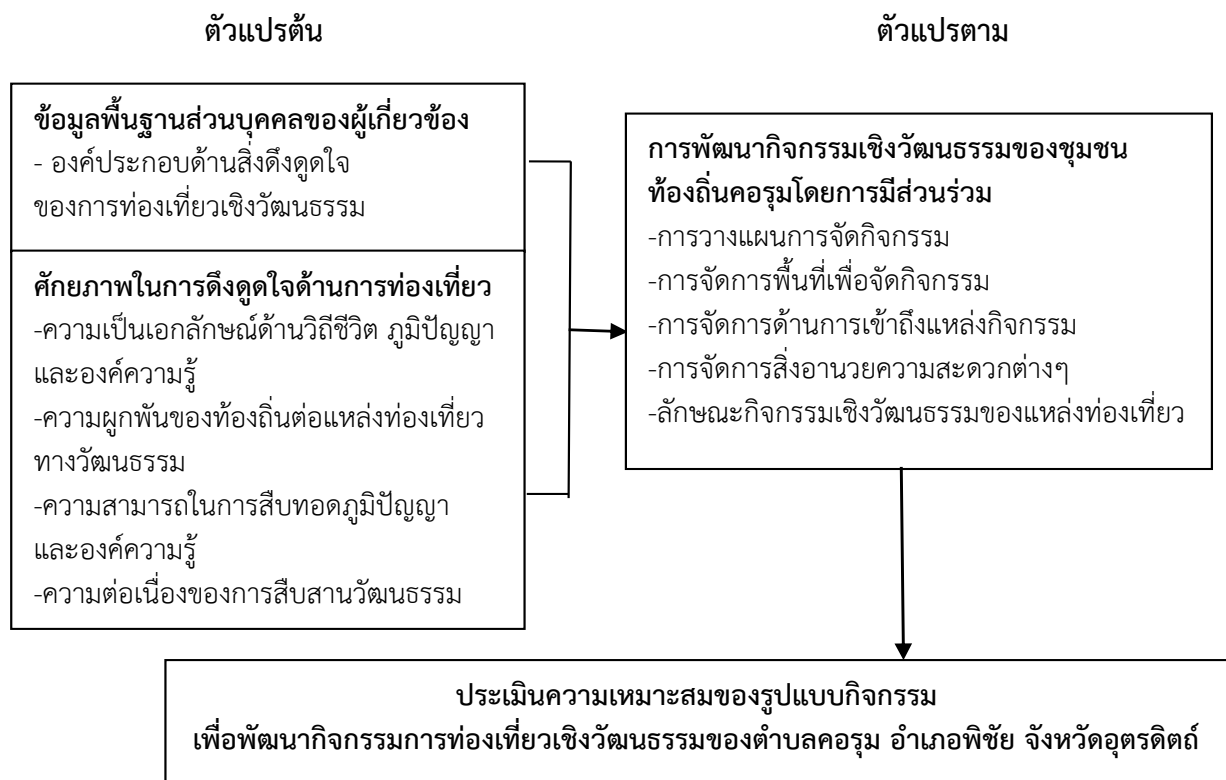
แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น Cronbach's alpha เท่ากับ 0.83 แบบสอบถามชุดนี้มีความน่าเชื่อถือในระดับยอมรับได้ สถิติการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และวิธีการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) เพื่อให้ทราบถึง รูปแบบและฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนฐานทรัพยากรของชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 3 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมของชุมชนคอรัม

โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตำบลคอรัม ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ทราบรูปแบบและฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมบนฐานทรัพยากรของชุมชน ประชากรกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูงและมีประสบการณ์จำนวน 3 คน โดยการศึกษาวิจัยนี้ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผล ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 รวมเป็นเวลา 1 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นจตุรตถ์จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นบ้านกองโคในปัจจุบัน ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า

1.1 สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว (Attraction) สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนจตุรตถ์ อำเภอนิคม จังหวัดจตุรตถ์มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ศาสนสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ขางชัยภูมิและวัดเอกราช 1.2) ประเพณี ในช่วงสงกรานต์ ประเพณียกธงและหลังช่วงสงกรานต์คือประเพณีแห่ต้นผึ้ง 1.3) ภูมิปัญญาและผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ข้าวเพรชจตุรตถ์ งานจักสาน เป็นต้น ด้านภูมิปัญญา สะท้อนภูมิปัญญาเกี่ยวกับวิถีชีวิตและดนตรีการแสดง คือ ดนตรีม้งคละ

1.2 เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สรุปได้ว่า ชุมชนคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รถประจำทางและรถไฟไปยังแหล่งท่องเที่ยว เป็นเส้นทางการคมนาคมทางผ่านไปยังเมืองอุดรดิตถ์และพิชญโลก สามารถเดินทางเข้ามาในพื้นที่ได้ หลากหลายเส้นทาง แหล่งท่องเที่ยวบางจุดควรปรับปรุงเส้นทางการเข้าถึงและจากเส้นหลักควรมีป้ายบอกทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน

1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) สรุปได้ว่า ชุมชนคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานมีร้านค้า ร้านอาหาร ภายในชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมีความเจริญมากขึ้นในบริเวณทางไปแหล่งท่องเที่ยวบ้านเกิดพระยาพิชัยดาบหักและพิพิธภัณฑ

1.4 ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) สรุปได้ว่า ชุมชนคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีที่พักแบบโฮมสเตย์เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว มีบรรยากาศที่เงียบสงบยังคงเป็นธรรมชาติ และมีความเป็นส่วนตัว แต่ยังคงขาดในเรื่องมาตรฐานรับรองคุณภาพที่พักอย่างชัดเจนจึงควรมีการประเมินเพื่อให้ นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจและพึงพอใจในการใช้บริการด้านที่พัก

1.5 กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) สรุปได้ว่า ชุมชนคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ สามารถพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวจากเดิมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนให้เกิดเป็นรูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกิดการสืบสานภูมิปัญญาองค์ความรู้ เช่น การหาบจันทน์ การทำต้นผึ้ง สามารถพัฒนาได้หลากหลายตามความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรม ชั่วโมงลงมือทำของที่ระลึก “ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาขุนตำ” และ 2) กิจกรรม ชั่วโมงลงมือทำของที่ระลึก ประติมากรรมลอยตัว ตุ๊กตาหาบจันทน์

1.6 ความเป็นมิตรไมตรีจากเจ้าของถิ่น (amity) สรุปได้ว่า ชุมชนคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ เกิดความประทับใจ (amenity) จากเจ้าของพื้นที่ชาวบ้านในชุมชนและหน่วยงาน สถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน ดูแลต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนเสมือนเป็นญาติที่เข้ามาเยี่ยมเยือน แต่ยังคงต้องพัฒนาในมิติการบริหารจัดการในด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้น

2. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นคอรั่ม ผลจากแบบสอบถามการพัฒนากิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5 ด้าน คือ 1. แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2.การพัฒนาการท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยว 3. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยว 4. การพัฒนาการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว 5. การพัฒนาการตลาดทางการท่องเที่ยว โดยภาพรวมสรุปได้ว่า

2.1 แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.52) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ 1) ชุมชนควรมีกฎกติกาในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรม 2) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมต้องเป็นการคิดที่ปราศจากการถูกครอบงำและ 3) การจัดตั้งกลุ่มเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน ควรให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนเนื่องจากการจัดตั้งกลุ่มเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย แต่ผู้ดำเนินการและผู้เข้ามามีส่วนร่วมต้องใช้ความอดทนและเสียสละ

2.2 การพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.54) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารผ่านกิจกรรมเสกน้ำพริกแจ่วหม้อ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนากิจกรรมมีความน่าสนใจและเกิดความเหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมในการช่วยกันคิดกลั่นกรองและลงมือปฏิบัติร่วมมือกัน ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอว่าควรจัดทำองค์ความรู้ให้มีการให้ความรู้ ถอดองค์ความรู้ เนื่องจากทุกรูปแบบการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านฐานกิจกรรมต่าง ๆ มีคุณค่าด้านจิตใจ รวมทั้งสามารถขอเอกสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทาง ภูมิปัญญาจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สำหรับเส้นทางท่องเที่ยวควรปรับปรุงในเรื่องเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมไม่ใช้เวลาในจุดใดจุดหนึ่งยาวนานเกินไปและเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านรูปแบบกิจกรรมเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุด

2.3 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.59) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ 1) ให้มีการดูแลรักษาความปลอดภัย ควรจัดเวรยามดูแลระหว่างเส้นทางท่องเที่ยว และ 2) ที่พักในชุมชนควรดำเนินการขอมาตรฐานรับรองคุณภาพที่พักแบบ home stay โดยให้ความเห็นว่าเจ้าของที่พักแบบโฮมสเตย์ควรต้องมีความรู้ และความเข้าใจในการให้บริการต้องหาจุดขายให้ได้และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวผู้เข้าพัก

2.4 การพัฒนาการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.47) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ 1) ให้มีศูนย์วัฒนธรรมชุมชนและจัดแสดงสินค้าที่ระลึกเป็นผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น และ 2) ให้มีแผนผังเพื่อการท่องเที่ยวโปรแกรมและฐานกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในชุมชนท้องถิ่นคอรั่ม ควรจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการรับรู้ความเป็นมา และคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยวที่ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.5 การพัฒนาการตลาดทางการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.52) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ชุมชนควรร่วมกันส่งเสริมการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และบริการให้ทั่วถึงในชุมชนตลอดจนร่วมรักษาและเพิ่มคุณค่าจากผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวในชุมชน ควรกระตุ้นจิตสำนึกเยาวชนและคนรุ่นใหม่ และ 2) พัฒนาวางแผนกลยุทธ์การตลาดหรือแผนงานด้านการตลาดสินค้าและบริการการท่องเที่ยว ต้องทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญเกิดการยอมรับและผลประโยชน์ร่วมกันภายในชุมชน

3. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นคอรัม

ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อย พบว่า ในฐานกิจกรรม 5 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) กิจกรรมท่องเที่ยวอยู่บนฐานวัฒนธรรมและทรัพยากรชุมชน 2) ฐานกิจกรรมความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ 3) ฐานกิจกรรมความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา องค์ความรู้ 4) ฐานกิจกรรมบนความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรม และ 5) ฐานกิจกรรมความผูกพันของท้องถิ่นต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในฐานกิจกรรม 5 ลักษณะ พบว่า จากกลุ่มผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (PAR) กิจกรรมที่สามารถจะพัฒนาได้มีจำนวน 8 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมท่องเที่ยววัดกองโค (ชุมชนคอรัม) และชมพิพิธภัณฑ์ 2) กิจกรรมเล่นน้ำพริกแจ่วหม้อ 3) กิจกรรมเรียนรู้เรา ภาษาลาวเวียง 4) กิจกรรมตามรอยพุทธวิถีลาวเวียง หาบจิ้งห้น 5) กิจกรรมข้าวโม่ลงมือทำของที่ระลึก 6) กิจกรรมผลิตภัณฑ์เกษตรต้องห้ามพลาด 7) กิจกรรมเรียนรู้เส้นทางตามรอยท่านพ่อพระยาพิชัย 8) กิจกรรมนั่งแคร่ แล่น้ำน่าน ตลาดเลาะริม่าน ได้พิจารณาร่วมกัน เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน

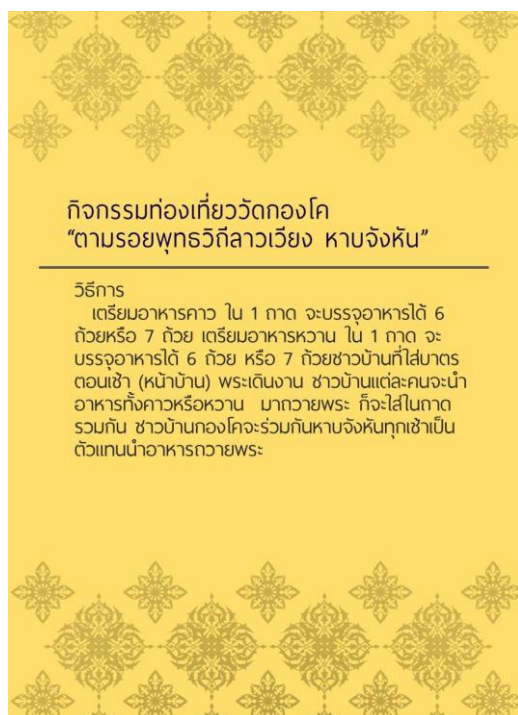
สรุปโดยภาพรวมได้ว่า 1. กิจกรรมท่องเที่ยวอยู่บนฐานวัฒนธรรมและทรัพยากรชุมชน คือ กิจกรรมท่องเที่ยววัดกองโคซึ่งอยู่ในชุมชนคอรัม 2. ฐานกิจกรรมความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ คือ กิจกรรมตามรอยพุทธวิถีลาวเวียง หาบจิ้งห้น 3. ฐานกิจกรรมความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา องค์ความรู้ คือ กิจกรรมตามรอยพุทธวิถีลาวเวียง หาบจิ้งห้น 4. ฐานกิจกรรมบนความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรม คือ กิจกรรมท่องเที่ยววัดกองโคซึ่งอยู่ในชุมชนคอรัม และ 5. ฐานกิจกรรมความผูกพันของท้องถิ่นต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ กิจกรรมเรียนรู้เส้นทางตามรอยท่านพ่อพระยาพิชัย

4. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมของชุมชนคอรัม

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม การประชุมกลุ่มย่อย สรุปโดยภาพรวม การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ สรุปโดยภาพรวมได้ว่า เกิดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมของชุมชนท้องถิ่นคอรัมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ จำนวน 4 กิจกรรม คือ 1. กิจกรรม ข้าวโม่ลงมือทำ ทำของที่ระลึก “ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาปูนดำ” ภาพสะท้อนประเพณีต่าง ๆ ของตำบลคอรัม 2. กิจกรรมข้าวโม่ลงมือทำของที่ระลึก “ประติมากรรมลอยตัว ตุ๊กตาหาบจิ้งห้น” 3. กิจกรรมท่องเที่ยววัดกองโค “ตามรอยพุทธวิถีลาวเวียง หาบจิ้งห้น” และ 4. กิจกรรมท่องเที่ยววัดกองโค “ตามรอยพุทธวิถีลาวเวียง ต้นผึ้ง”

ภาพ 1-2 ภาพตัวอย่างการถอดองค์ความรู้สร้างสรรค์เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวชมชมลงมือทำ
จาก คณะผู้วิจัย

ภาพ 3-4 ภาพตัวอย่างการถอดองค์ความรู้สร้างสรรค์เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวชมชมลงมือทำ
จาก คณะผู้วิจัย

สรุปโดยภาพรวมได้ว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักยังให้ความสำคัญกับสังคมสะท้อนวิถีชีวิตดั้งเดิม “บ้าน วัด โรงเรียน” วัดยังคงความสำคัญเป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากรูปแบบกิจกรรมที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมยังคงเกี่ยวข้องกับความเชื่อ วิถีชีวิตวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไว้อย่างเหนียวแน่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนคอรั่ม

จากผลการวิจัยสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนคอรั่มในปัจจุบัน พบว่า การท่องเที่ยวชุมชนคอรั่มมีองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในด้านสิ่งดึงดูดใจในทางการท่องเที่ยว (Attraction) มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน คือ 1) ศาสนสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ชาวชัยภูมิและวัดเอกราช 2) ประเพณี คือ ประเพณียั้งทองและประเพณีแห่ต้นผึ้ง 3) ภูมิปัญญาและผลิตภัณฑ์ คือ ข้าวเพ็ชรคอรั่มและดนตรีม้งคละ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความร่วมมือร่วมใจของผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มปราชญ์ท้องถิ่นที่ต้องการให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อม สังคมอยู่ร่วมกัน โดยอาศัยการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ชุมชนมีการอนุรักษ์องค์ความรู้วัฒนธรรม วิถีลาวเวียงในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ Richards (1995 : 35) พบว่า โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานต่าง ๆ สถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง รวมถึงซากปรักหักพังของสิ่งปลูกซากในอดีตถือเป็นองค์ประกอบที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในคุณลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากนี้แล้วยังกล่าวถึง องค์ประกอบที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมชุมชนคอรั่ม มีสิ่งดึงดูดใจที่ได้ระบุได้ 3 ด้าน คือ ศาสนสถาน ประเพณี ภูมิปัญญาและผลิตภัณฑ์ แต่ด้วยลักษณะของพื้นที่ที่รวมสิ่งดึงดูดใจไว้ในแหล่งทรัพยากรครบตามองค์ประกอบสิ่งที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ประกอบศิริ ภักดีพินิจ (2553 : 7). การอนุรักษ์กับการท่องเที่ยวต้องดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาองค์ประกอบสำคัญทางการท่องเที่ยวทั้ง 6 มิติ คือ 1) สิ่งดึงดูดใจในทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) 4) ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และ 6) ความเป็นมิตรไมตรีจากเจ้าของถิ่น (amity) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการในด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้น

2. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

จากผลการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5 ด้าน คือ 1. การพัฒนากิจกรรมด้านการบริหารจัดการ 2) การพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) การพัฒนากิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาดและบริการการท่องเที่ยว 4) ความต้องการพัฒนาด้านสื่อความหมายเพื่อการท่องเที่ยว 5) การพัฒนากิจกรรมด้านการตลาด ต้องมาจากความต้องการและความพร้อมของคนในชุมชนก่อน เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ ประเพณีและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ และสืบสานวัฒนธรรม ของชุมชน ดังที่สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2554 : ออนไลน์) ที่ศึกษาพบว่า องค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีอยู่ 4 ด้าน 1) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนมีฐานทรัพยากร ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น 2) องค์กรชุมชน ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์ หรือผู้มีความรู้ และทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา 3) การจัดการ มีกฎ - กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชน โดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม มีลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจใน วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างมีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน และ 4) การเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน ทั้งนี้อาจมีลักษณะเดียวกับผลการศึกษาของภูมิพัฒน์ สุภาจันทรมสุข (2554 : 43) การค้นหาและรื้อฟื้นความรู้ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน (Reproduction of Local Wisdom) เพื่อให้ชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยที่ไม่ต้องสูญเสียอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และยังเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการสร้างอาชีพเสริมรายได้และความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าพร้อมกับมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นและต่อยอดความรู้ ที่จะช่วยให้ชุมชนใช้ยังชีพได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนั้นผลการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ สรุปโดยภาพรวม พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยววัดกองโค เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวอยู่บนฐานวัฒนธรรมและทรัพยากรชุมชน และเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่อยู่บนฐานกิจกรรมบนความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรม และกิจกรรมตามรอยพุทธวิถีลาวเวียง หาบจันทน์ เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวอยู่บนฐานกิจกรรมความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา องค์ความรู้ ยังสะท้อนการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเส้นทางในพื้นที่ผ่านกิจกรรมเรียนรู้เส้นทางตามรอยท่านพ่อพระยาพิชัย เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวอยู่บนฐานความผูกพันของท้องถิ่นต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวัลย์ ภมรสूरณ (2553 : 5-18) ในเรื่องแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนริมน้ำดั้งเดิมเกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเน้นการมี

ส่วนร่วมที่แท้จริง มีความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนและตระหนักหน้าที่ของทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักยังให้ความสำคัญกับสังคมสะท้อนวิถีชีวิตดั้งเดิมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากรูปแบบกิจกรรมที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมยังคงเกี่ยวข้องกับความเชื่อ วิถีชีวิตวัฒนธรรมและภูมิปัญญา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พันธิพา มาลา และ ล้ายอง ปลั่งกลาง (2552 : 106-126) ทำการศึกษาแนวทางการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้านของชุมชน เพื่อการจัดการความพร้อมของชุมชนรองรับนักท่องเที่ยวได้ ในระยะยาว

3. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมของชุมชนคอรัม

จากผลการวิจัยเพื่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า เกิดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ จำนวน 4 กิจกรรม คือ 1. กิจกรรม ชั่วโมงลงมือทำ ทำของที่ระลึก “ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาขนาดเล็ก” ภาพสะท้อนประเพณีต่าง ๆ ของตำบลคอรัม 2. กิจกรรมชั่วโมงลงมือทำของที่ระลึก “ประติมากรรมลอยตัว ตุ๊กตาหาวจ้งหัน” 3. กิจกรรมท่องเที่ยววัดกองโค “ตามรอยพุทธวิถีลาวเวียง หาวจ้งหัน” และ 4. กิจกรรมท่องเที่ยววัดกองโค “ตามรอยพุทธวิถีลาวเวียง ต้นผึ้ง” ทั้งนี้เป็นผลที่ได้องค์ประกอบที่สำคัญในการเดินทางท่องเที่ยวและจากการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5 ด้าน จึงเกิดการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Richard Engelhardt (2012 : 33-47) ที่พบว่า โปรแกรมเพื่อบูรณาการอนุรักษ์มรดกในการพัฒนาชุมชนในระดับภูมิภาค 10 ขั้นตอน 1) สนับสนุนให้กิจกรรมที่ทำให้เกิดการดูแลการมีส่วนร่วมของชุมชนและการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ รวมถึงการมองเห็นความต้องการและความคาดหวังในอนาคตสู่การพัฒนาชุมชน เพื่อให้ทราบปัญหาของการอนุรักษ์และแนวทางการแก้ไขปัญหาและการปฏิบัติ 2) กิจกรรมเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐและชุมชนท้องถิ่นเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เก็บรักษาและพัฒนามรดก รวมถึงการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือในการจัดการเว็บไซต์ขั้นพื้นฐาน เช่น การสำรวจ การเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองท้องถิ่น ขั้นตอนในการอนุรักษ์ที่สำคัญเพื่อให้เกิดการวางการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน 3) โครงการนำร่องในชุมชนอยู่บนพื้นฐานของการทำงานวิจัยในชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อระบุพื้นที่สำคัญที่มีคุณสมบัติในการปกป้องมรดกวัฒนธรรมในประเทศและฝึกอบรมในการประเมินศักยภาพ และข้อเสนอสำหรับการใช้งานและการสนับสนุนให้กับองค์กรท้องถิ่น 4) การพัฒนาและการฝึกอบรมใช้ต้นทุนต่ำแบบดั้งเดิมที่เหมาะสมและเทคนิคที่ถูกต้องสำหรับการบำรุงรักษาอาคาร โปรแกรมโครงการ “ชุมชนแบบบูรณาการการพัฒนาและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นผ่านความพยายาม” LEAP ง่ายต่อการใช้คู่มือ สำหรับแต่ละสถานที่ในการสื่อสารการซ่อมแซมที่เหมาะสม การรักษามาตรฐานชุมชน เทคนิคการอธิบายในคู่มือการใช้งานที่มีการแสดงให้เห็นถึงกระบวนการของการอนุรักษ์มรดกและเพื่อสร้างความมั่นใจ ทำงานอนุรักษ์ยังสามารถเป็นธุรกิจที่มีกำไร การฝึกอบรมนี้ดำเนินการให้ความสำคัญกับความเหมาะสมทางเศรษฐกิจและความสะดวกของการใช้วัสดุดั้งเดิม 5) วัสดุดั้งเดิมมีความจำเป็นอีกครั้ง การสนับสนุนทางเศรษฐกิจสำหรับการสร้างแบบดั้งเดิมและธุรกิจร้านค้าที่

เกี่ยวข้อง ในท้องถิ่นชุมชนในการผลิตวัสดุที่มีความจำเป็นสำหรับการฟื้นฟูและการบำรุงรักษาอาคารประวัติศาสตร์ สามารถพัฒนาให้กลายเป็นผู้ผลิตในท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จจากวัสดุก่อสร้าง 6) โปรแกรมคือการส่งเสริมและให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะแบบดั้งเดิมในหมู่ช่างฝีมือหรือปราชญ์ท้องถิ่นและยังเพื่อส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถพัฒนาเป็นอาชีพ เกิดการจ้างงานเต็มรูปแบบให้กับสมาชิกของชุมชน 7) ชุมชนได้ระบุงการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในวิธีการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญในการรวบรวมคนหนุ่มสาวในการพยายามอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมผ่านการพัฒนาโอกาสการจ้างงานที่ทำหน้าที่เป็นล่ามให้กับท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น โปรแกรมโครงการ “ชุมชนแบบบูรณาการ การพัฒนาและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ผ่านความพยายาม” LEAP คือ การให้การฝึกอบรมสำหรับการส่งเสริมชุมชนในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเหตุผลในการตีความ ความถูกต้องของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม 8) โปรแกรมโครงการ “ชุมชนแบบบูรณาการ การพัฒนาและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นผ่านความพยายาม” LEAP ช่วยในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการศึกษาในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อนุรักษ์มรดก และธุรกิจขนาดเล็ก ทักษะการจัดการในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเพื่อให้มีการพัฒนาต่อไป 9) ตั้งค่าเงินให้สินเชื่อบุคคลและบัตรเครดิตดอกเบี้ยต่ำสำหรับการพัฒนาธุรกิจในรูปแบบการอนุรักษ์และบำรุงรักษา สามารถทำได้ผ่านการจัดตั้งตลาดชุมชนท้องถิ่น สหกรณ์การเกษตรหรือธนาคารเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมดั้งเดิมที่มีศักยภาพทางการตลาด กรอบหลักสูตรของโปรแกรมโครงการ “ชุมชนแบบบูรณาการ การพัฒนาและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นผ่านความพยายาม” LEAP พัฒนาธุรกิจด้านการเงินที่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในการพัฒนาองค์กรวัฒนธรรม 10) เพื่อที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์เชื่อมโยงชุมชนกับบุคคลร่วมกันผ่านการสัมมนาการปฏิบัติ จัดหมายข่าว และกลุ่มสนทนาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) สำหรับการแลกเปลี่ยนทางเทคนิคและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรที่จะเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร จัดอบรมการท่องเที่ยวให้กับชาวบ้านในชุมชนเข้าใจ
2. ควรจัดดูงานหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน ชาวบ้านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาการท่องเที่ยวมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับชุมชน

3. เพื่อเพิ่มคุณค่าและสร้างความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลาวเวียงในพื้นที่คอรุมโดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองพิชัยและตัวจังหวัดอุดรดิตถ์ ขยายระยะเวลาให้ยาวนานมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ประกอบศิริ ภัคดีพินิจ. (2553). *การอนุรักษ์กับการท่องเที่ยว*. เอกสารรายวิชาการอนุรักษ์กับการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พันธิพา มาลา และ ลำยอง ปลั่งกลาง. (2553). *แนวทางการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาชุมชนอำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. รายงานวิจัย สถาบันอยุธยาศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภูมิพัฒน์ สุภาจันทรสสุข. (2554). *การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาโคมศรีล้านนาภูมิปัญญาชาวบ้าน*. ปริญญา นิพนธ์ วท.ม. การจัดการความรู้. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วิลาวัลย์ ภมรสวรรณ. (2553). *แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำดังเดิม ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาและบริเวณใกล้เคียงจังหวัดสมุทรสงคราม*. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ 3 (2), 5-18.
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2554). *การท่องเที่ยวชุมชน (CBT)*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2560. แหล่งที่มา: www.cbt-i.org.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การศึกษานโยบาย สาธารณสุข.
- Richards,G. 1995. *Cultural Tourism in Europe*. UK: CAB International, Wallingford.
- Richard,G. 2012. *Structuring An Effective and Technically-Correct Grass-Roots Approach*, Keynotespeech 2 The Management of World Heritage Cities Evolving Concepts, New Strategies.

แนวทางการจัดให้มีกฎหมายควบคุมและคุ้มครองผู้ให้และผู้ได้รับผลกระทบ
จากผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์
**Guideline for Setting up Law for Controlling and Protecting Givers and
People Affected by Online News Givers**

นิธิพล เสดตถาภรณ์ และ ภัญญิญา สิริบวรพิพัฒน์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Nitipon Sattapon and Phatthiya Siriborwornpiphat

Sripatum University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : nitlaw33@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเทคโนโลยีการการใช้อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจึงทำให้มีสังคมออนไลน์เกิดขึ้น โดยสังคมออนไลน์นั้นสามารถเผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลจากผู้ส่งสารถึงผู้ส่งสารได้อย่างรวดเร็วโดยไม่จำกัดว่าจะเป็นบุคคลใดเป็นผู้ส่งสาร จึงสามารถที่จะนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ได้โดยง่าย เมื่อมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จขึ้นในสังคมออนไลน์ ย่อมต้องมีผู้เสียหายจากข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จนั้น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องหมิ่นประมาทเลินเล่อแบบธรรมดา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องละเมิดและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 โดยทำการศึกษาปัญหาของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ที่ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จให้แก่ผู้รับสารทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกนำเสนอข่าวสารและประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จก่อให้เกิดความสับสนในข้อเท็จจริง ผลการวิจัยพบว่า

กฎหมายซึ่งบังคับใช้กับกรณีผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์กระทำการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จจะต้องนำเอาประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้โดยที่กฎหมายที่นำมาบังคับใช้นั้นยังไม่มี ความเหมาะสมกับการกระทำความผิด และถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 ที่กำหนดให้การนำข้อมูลที่เป็นเท็จลงสู่ระบบคอมพิวเตอร์จะเป็นความผิดแต่ไม่ครอบคลุมถึงกรณีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จโดยความประมาทเลินเล่อแบบธรรมดา จึงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข โดยจะศึกษาจากแนวความคิด ทฤษฎี หลักการ ประกอบกับหลักกฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการศึกษาและวิเคราะห์มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

* วันที่รับบทความ: 2 เมษายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ 7 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: April 2, 2020; Revised: May 7, 2021; Accepted: May 10, 2021

คำสำคัญ: กฎหมายควบคุม; ผู้ให้และผู้ได้รับผลกระทบ; ผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์

Abstracts

Current, the technology of using the Internet had become popular. Therefore made social media occur by social media thereby may publish or sent information from sender to receiver be fast forwarding without limitation who is sender. Therefore able simple publish fake news on social media. When there is a misrepresentation of information on social media. There must always be a sufferer of fake news. this research had the objective to study and analyze problems of the Criminal Code regarding normal negligence, Civil and Commercial Code on tort and the Computer-related Crime Act B.E. 2560 by studying the problems of online news givers who provide fake news to news receivers and caused damage to news receivers and people receiving fake news to get confusion on the fact. The following were the results:

The law enforcing with online news givers who give fake news must be applied with the Criminal Code and the Civil and Commercial Code and the enforced law is not suitable for the crime and even though there is Computer-related Crime Act B.E. 2560 which specifies inputting fake information is punishable but it does not cover presentation of fake news by normal negligence so this is a legal point that must be rectified. The study is from general articles, concepts, theories and the legal principle of Thailand and related foreign law in order to analyze the finding and used it as a guideline in as a guideline in improving the law making it suitable and efficient.

Keywords: Law for Controlling; Givers and People Affected; Online News Givers

บทนำ

แนวทางการจัดให้มีกฎหมายควบคุมและคุ้มครองผู้ให้และผู้ได้รับผลกระทบจากผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ โดยปัจจุบันยังไม่ได้มีกฎหมายที่บังคับใช้ไว้โดยเฉพาะในความผิดของบุคคลที่กระทำการเป็นผู้ให้ข่าวสารหรือองค์กรที่ให้ข้อมูลข่าวสารในช่องทางออนไลน์ เช่น การให้ข่าวสารทางเว็บไซต์เฟซบุ๊ก เว็บไซต์อินสตาแกรมและเว็บไซต์ทวิตเตอร์ รวมถึงเว็บไซต์อื่นๆ เมื่อบุคคลที่กระทำการเป็นผู้ให้ข่าวสารหรือองค์กรที่ให้ข่าวสารทางสื่อสังคมออนไลน์ นำเสนอข้อมูลหรือข่าวสารที่ขัดต่อความเป็นจริง และทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทำให้ผู้นั้นได้รับความเสียหาย ผู้ที่เสียหายย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีการส่งต่อข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วทำให้ผู้ที่เห็นข้อมูลหรือข่าวสารนั้นมีจำนวนมาก ความเสียหายก็ย่อมมากตามเป็นลำดับ ถึงแม้ว่าในภายหลังข้อเท็จจริงจะปรากฏต่อสื่อสังคมออนไลน์แล้วก็ตาม แต่ความเสียหายก็ยังคงอยู่ และไม่สามารถที่จะทำให้ผู้รับสารทั้งหมดได้รับรู้ความจริงได้ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแล้วจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ขัดต่อความเป็นจริง ผู้เสียหายย่อมไม่ได้รับการเยียวยาหรือการแก้ไขตามที่สมควรจะได้รับ รวมถึงบทลงโทษของผู้กระทำความผิดที่ไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับผลกระทบของผู้เสียหาย เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็ต้องนำเอาความผิด

ฐานหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ประกอบ มาตรา 326 , มาตรา 393 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 ประกอบ มาตรา 420 มาบังคับใช้ แต่การเยียวยาผู้เสียหายโดยการได้รับค่าสินไหมทดแทนยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาที่เหมาะสมแก่การกระทำของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ ซึ่งแม้จะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 มาตรา 14 (1) , ซึ่งวางหลักไว้ว่า ผู้กระทำความผิดในการนำข้อมูลลงสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือเป็นความเท็จนั้นจะต้องกระทำโดยทุจริตหรือหลอกลวง ซึ่งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์นั้นก็มีทั้งกรณีที่มีเจตนาเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นความเท็จ กรณีที่กระทำโดยประมาทเลินเล่อแบบธรรมดาในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารดังกล่าว เมื่อผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ได้กระทำโดยประมาทย่อมไม่มีความผิด ซึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 มาตรา 14 (1) มีความใกล้เคียงกับกรณีความผิดของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์เป็นอย่างมาก แต่โดยส่วนใหญ่การนำเสนอข่าวสารที่เป็นเท็จนั้นเกิดจากความผิดพลาดโดยไม่ได้เจตนาในการนำเสนอข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นด้วยความผิดพลาดของแหล่งข้อมูลข่าวสาร ความผิดพลาดจากการนำเสนอข่าวสาร ขาดการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารตามสมควร หรือเกิดจากความเร่งรีบในการเสนอข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ เพราะมีคู่แข่งในการเสนอข่าวสารเป็นจำนวนมาก เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อผู้นำเสนอข่าวสาร ทั้งเรื่องของผู้ติดตามผู้ให้ข่าวสารซึ่งจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และรายได้จากการที่ผู้รับสารได้เห็นเนื้อหาข่าวสารเป็นจำนวนมาก จึงเหลือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ประกอบมาตรา 326 มาใช้บังคับเท่านั้น ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 423 เท่านั้น ซึ่งผลกระทบของความเสียหายไม่สอดคล้องกับโทษที่ผู้กระทำความผิดสมควรได้รับ (วรวิทย์ ฤทธิพิศ, 2538 : 97) อีกทั้งเนื่องจากผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์นั้นมิทั้งที่ไม่ใช้องค์กรข่าวแต่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางสื่อสังคมออนไลน์เท่านั้นโดยที่ไม่ได้เปิดเผยตัวตนเพื่อทำให้ทราบได้ว่าผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ดังกล่าวนี้เป็นบุคคลใด ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันส่วนใหญ่ทางเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถที่จะตรวจสอบตัวตนของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ได้ แต่ขั้นตอนในการดำเนินการยุ่งยาก เพราะเจ้าของเว็บไซต์ผู้ให้บริการเปิดกิจการในต่างประเทศ หากไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของเว็บไซต์ผู้ให้บริการก็ไม่สามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลหรือ IP Address (Internet Protocol Address) และผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ที่มีหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารย่อมมีวิธีการเพื่อไม่ต้องรับผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 เนื่องจากมีกฎหมายยกเว้นความผิดหรือโทษไว้ หลายกรณีทั้งเรื่องเจตนา ความเชื่อข้อเท็จจริงโดยสุจริต การติชมด้วยความเป็นธรรม เป็นต้น ซึ่งถึงแม้ว่าข้อมูลข่าวสารที่ผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ได้นำเสนอออกมาจะเป็นความเท็จก็ไม่มีผิดหรือไม่ต้องรับโทษ ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร ซึ่งมีความเสียหายเกิดขึ้นมาหลายกรณี และยังไม่ได้รับการเยียวยาหรือการแก้ไขตามที่สมควรจากที่กล่าวมาในช่วงต้นจะเห็นได้ว่าบุคคลที่กระทำการเป็นผู้ให้

ข่าวสารเป็นอาชญากรรมหรือองค์ที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จทางออนไลน์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่ถูกนำเสนอ นั้น ย่อมเกิดจากเจตนาที่ต้องการจะนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ หรือเกิดจากความประมาทประมาทเลินเล่อว่าข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นความจริง เกิดจากความไม่รู้หรือไม่ศึกษาข้อเท็จจริงให้ถี่ถ้วนเสียก่อน ซึ่งเมื่อได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสังคมออนไลน์แล้ว ความเสียหายก็ย่อมเกิดขึ้นทันทีซึ่งย่อมส่งผลให้ผู้ที่ถูกนำเสนอ นั้น เกิดความเสียหายมากน้อยแตกต่างกันไป โดยผู้เสียหายบางรายไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมได้เหมือนเดิม บางรายส่งผลให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บซึ่งเกิดจากความเครียด บางรายคิดทำร้ายร่างกายของตนเองหรือถึงขั้นฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาจากการถูกนำเสนอข่าวที่เป็นเท็จทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้ที่ถูกนำเสนอ ก็ไม่สามารถโต้แย้งหรือมีโอกาสดูแลข้อมูลให้บุคคลที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ขัดต่อความเป็นจริงได้ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดต่อทุกคนได้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2555 : 162) จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการจัดให้มีกฎหมายควบคุมและคุ้มครองผู้ให้และผู้ได้รับผลกระทบจากผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์เพื่อนำเอาปัญหา ที่มาของปัญหา มาศึกษาวิเคราะห์โดยยึดจากแนวความคิด หลักการ ทฤษฎี ของสื่อสังคมออนไลน์ สื่อมวลชน การรับผิดชอบและบทลงโทษ และยังวิเคราะห์ไปถึงกฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศ อย่างสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอินเดีย เพื่อวิจัยวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาของกฎหมายและการบังคับใช้เกี่ยวกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์
2. เพื่อศึกษาความทั่วไป แนวคิด ทฤษฎี และหลักการของกฎหมายเกี่ยวข้องกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์
3. เพื่อศึกษากฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์
4. เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะการพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จากบทบัญญัติของกฎหมาย คำแถลงนโยบาย บทความทางวิชาการ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารประกอบการอบรมและเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ และการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

ข้อมูลที่น่ามาอ้างอิงทั้งหมดจะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อมกับการวิจัยในเรื่อง แนวทางการจัดให้มีกฎหมายควบคุมและคุ้มครองผู้ให้และผู้ได้รับผลกระทบจากผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ ทั้งสิ้นที่ โดยข้อมูลหรือแหล่งที่มาในการอ้างอิงการวิจัยนี้จะแบ่งแยกออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ตัวบทกฎหมาย มีจำนวน 8 ฉบับ หนังสือ จำนวน 7 เล่ม บทความหรือวารสาร จำนวน 10 ฉบับ และวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ จำนวน 11 เล่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยจะศึกษาปัญหาผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ที่ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จของประเทศไทยและปัญหาที่เกิดขึ้นในต่างประเทศว่าเกิดจากสาเหตุใดและนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เกิดความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และนำแนวความคิด ทฤษฎี หลักการ รวมไปถึงกฎหมายของต่างประเทศที่บังคับใช้กับกรณีผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ที่ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จมาวิเคราะห์และปรับใช้กับปัญหาในปัจจุบันของประเทศไทย โดยจะศึกษาจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอินเดีย เป็นต้น โดยเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการนำเสนอข่าวสารที่เป็นเท็จและมีการออกกฎหมายหรือมาตรการที่บังคับใช้กับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ และนำหลักการของกฎหมายที่เหมาะสมมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยเริ่มศึกษาจากหัวข้อสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) หัวข้อสื่อมวลชน (Mass Media) หัวข้อความรับผิดชอบและบทลงโทษอาญา หัวข้อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หัวข้อประมวลกฎหมายอาญา หัวข้อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หัวข้อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 และหัวข้อกฎหมายต่างประเทศ ตามลำดับ

ผลการวิจัย

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาของกฎหมายและการบังคับใช้เกี่ยวกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาของกฎหมายและการบังคับใช้เกี่ยวกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ จะเริ่มจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นกฎหมายสูงสุดที่วางรากฐานโครงสร้างของสังคม ที่กฎหมายใดจะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ ซึ่งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จหากมีการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ ก็จะถือเป็นข้อยกเว้นของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2560 ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชน ดังที่ปรากฏในมาตรา 25 และมาตรา 34 ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่มีสิทธิในการในการกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดได้

ตามสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ และสำหรับประชาชนที่มีสิทธิเสรีภาพนั้น ก็ย่อมที่จะสามารถแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น และสื่อมวลชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสาร และนำเสนอข่าวสาร และมีสิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นได้ แต่ต้องไม่กระทบหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และเนื่องจากสภาพปัญหาของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมกฎหมายจึงมีความสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์หรือกติกาที่ใช้ร่วมกันของคนในสังคม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้น เมื่อกฎหมายใดไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีความล้าสมัย หรือไม่สามารถจะบังคับกับสภาพปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมต้องมีการยกเลิก ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพ และสามารถบังคับใช้กับสภาพปัญหาได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปตามหลักการมาตรา 77 ที่ได้ให้อำนาจและหลักการในการยกเลิก แก้ไข ปรับปรุง ให้กฎหมายที่มีอยู่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยกเลิกกฎหมายเพื่อเป็นการจัดให้มีกฎหมายเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยต้องทำการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ซึ่งกฎหมายส่วนใหญ่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงและไม่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้การแก้ไข และปรับปรุงกฎหมายเป็นสิ่งที่สมควรจะกระทำเพื่อให้เหมาะสมกับปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ (กิติมา สุรสนธิ, 2549 : 128)

เมื่อจะกล่าวถึงกฎหมายที่บังคับใช้ในกรณีผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ได้นำเสนอข่าวสารที่เป็นความเท็จนั้น ซึ่งกฎหมายที่จะบังคับใช้กับกรณีดังกล่าวคือกฎหมายอาญาในส่วนของเรื่องหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ซึ่งจะประกอบไปด้วย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ที่เป็นการหมิ่นประมาทผู้อื่นด้วยการโฆษณา ไม่ว่าจะด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 2 แสนบาท และยังได้มีข้อยกเว้นของความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาด้วย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 ที่กำหนดว่าหากเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต โดยเพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือปกป้องส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม หรือในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือติชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในที่ประชุม จะไม่ถือว่ามีความผิดฐานหมิ่นประมาท และยังมีมาตรา 330 ที่เป็นข้อยกเว้นในการที่ผู้กระทำความผิดไม่ต้องได้รับโทษ โดยการพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นการหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง แต่ต้องไม่ใช่เรื่องส่วนตัว และต้องเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งถือเป็นข้อต่อสู้เพื่อไม่ให้ผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ถือว่าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดหรือไม่ต้องรับโทษ แล้วแต่กรณี และยังมีมาตราที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอข่าวสารที่

เป็นการดูหมิ่นด้วยการโฆษณา อย่างในมาตรา 393 ที่เกี่ยวกับเรื่องการดูหมิ่นด้วยการโฆษณา ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษ โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน และปรับไม่เกิน 1 หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ที่หากมีการนำเสนอข่าวที่มีข้อความดูหมิ่นผู้ถูกนำเสนอข่าว ก็จะต้องมีความผิดตามมาตรา 393 ด้วยอีกประการหนึ่ง ซึ่งในเรื่องการนำเสนอข่าวสารที่เป็นเท็จของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะ จึงต้องนำเอาประมวลกฎหมายอาญาซึ่งใช้กำหนดความผิดและบทลงโทษของบุคคลโดยทั่วไปมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว (มาลี บุญศิริพันธ์, 2556 : 241)

นอกจากกฎหมายอาญาที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวสารที่เป็นเท็จของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์แล้ว ยังมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องของค่าเสียหายซึ่งเป็นการเยียวยาผู้เสียหายด้วยอีกประการหนึ่ง ซึ่งกำหนดอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องละเมิด ตามมาตรา 420 และมาตรา 423 ซึ่งเมื่อมีการกล่าวหรือไขข่าวที่ฝ่าฝืนต่อความเป็นจริง ผู้กระทำความผิดก็ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดตามความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ปรากฏในทางพิจารณาคดีของศาล แต่สำหรับตามมาตรา 420 และ มาตรา 423 นั้นก็มีข้อยกเว้นหากผู้กระทำการกล่าวหรือไขข่าวฝ่าฝืนต่อความเป็นจริงเชื่อโดยสุจริตว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นความจริงก็ไม่ใช่ความผิดฐานละเมิด และนอกจากการเชื่อโดยสุจริตแล้ว หากการกล่าวหรือไขข่าวฝ่าฝืนต่อความเป็นจริง เป็นการกระทำโดยแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต หรือติชมด้วยความเป็นธรรม ก็จะถือว่าไม่มีความผิดเช่นเดียวกัน ซึ่งจะเห็นว่าหากผู้กระทำความผิดในการให้ข่าวสารที่เป็นเท็จแล้วเกิดความเสียหายก็มีโอกาสที่จะไม่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายได้ ซึ่งถึงแม้ว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์จะเป็นการความเท็จก็ตาม โดยเมื่อผู้เสียหายไม่ได้รับค่าสินไหมทดแทนหรือได้รับค่าสินไหมทดแทนเพียงส่วนหนึ่งนั้นก็ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย และถึงแม้ว่าจะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนแล้วก็ตามก็จำเป็นที่ผู้เสียหายจะต้องได้รับเงินทดแทนในกรณีพิเศษให้แก่ผู้เสียหายด้วยอีกประการหนึ่ง ซึ่งในส่วนเงินทดแทนในกรณีพิเศษจะต้องมีกฎหมายตราขึ้นเพิ่มเติมในอนาคต เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่ได้มีการกำหนดเงินทดแทนในกรณีพิเศษให้แก่ผู้เสียหายแต่อย่างใด

นอกจากประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์แล้วยังได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 ที่มีความสำคัญและเป็นกฎหมายหลักที่มีความเกี่ยวข้องในการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายที่จะใช้ในการกำหนดความผิดของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเท็จได้โดยเฉพาะ ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มีเจตนารมณ์เพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์และกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษของผู้กระทำความผิด ที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ไว้เป็นการเฉพาะ โดยในเรื่องการนำเสนอ

ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อยู่ในมาตรา 14 , มาตรา 16/1 และมาตรา 20 ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความทั่วไป แนวคิด ทฤษฎี และหลักการของกฎหมายเกี่ยวข้องกับผู้ใช้ข่าวสารทางออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อหลักที่เป็นปัญหาในการนำเสนอข่าวสารที่เป็นเท็จของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันเป็นช่องทางหนึ่งที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันที่มีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมากทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยมีผู้ใช้งานเป็นอันดับต้นๆของโลก ซึ่งเป็นระบบของคอมพิวเตอร์แต่ไม่จำกัดเฉพาะในคอมพิวเตอร์เท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์เข้าไปอยู่ในโทรศัพท์มือถือสมาร์ตโฟนด้วย และในอุปกรณ์อื่นๆ ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ผู้ที่ใช้งานจะต้องมีอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้สามารถใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ได้ โดยลักษณะของสังคมออนไลน์ในปัจจุบันนั้นมีทั้ง บทความ รูปภาพ วิดีโอ ผ่านเว็บไซต์หรือผ่านทางแอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มต่างๆ ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างง่ายดายและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์จะกระทำการผ่านระบบคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่จะต้องมีส่วนที่ให้บริการเว็บไซต์และผู้ใช้บริการเว็บไซต์ เป็นหลัก โดยในปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบเว็บ เป็นเว็บ 4.0 เรียบร้อยแล้ว ยังมีการพัฒนาของเทคโนโลยีมากเท่าไร รูปแบบและพฤติกรรมของสังคมก็จะเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยี อย่างในปัจจุบันที่มีผู้ใช้งานเว็บไซต์ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ เว็บไซต์เฟซบุ๊ก (Facebook) เว็บไซต์ยูทูบ (Youtube) และเว็บไซต์ทวิตเตอร์ (Twitter) ที่ได้รับความนิยมและเป็นเครื่องมือในการดำเนินการต่างๆและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสังคม เพราะฉะนั้นกฎหมายที่จะบังคับใช้จึงต้องมีความทันสมัยต่อรูปแบบและพฤติกรรมของสังคมที่เปลี่ยนไปให้เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นสำคัญ เมื่อการพัฒนาเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในสังคมก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่สังคม

สื่อมวลชนเป็นผู้แสวงหาข้อมูลข่าวสารและนำข้อมูลข่าวสารนั้นเผยแพร่แก่ประชาชน มีหลักแนวความคิดที่มีความสำคัญกับการกระทำความผิดในการให้นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นความเท็จ เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของผู้ใช้ข่าวสารทางออนไลน์และหลักการของสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวสาร จึงต้องมีความเข้าใจถึงบริบทของสื่อมวลชน ซึ่งสื่อมวลชนก็คือผู้ที่กระจายข้อมูลข่าวสารประชาชน ไม่ว่าจะเป็นผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นนิติบุคคลหรือที่เรียกว่าองค์กรข่าว โดยสื่อมวลชนจะมีสิทธิเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสารและสามารถนำเสนอข่าวสารได้ตามรัฐธรรมนูญซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ แต่การกระทำดังกล่าวก็จะกระทบต่อบุคคลอื่นที่เป็นการละเมิดตามกฎหมายไม่ได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดไว้อยู่ในมาตรา 35 ที่กำหนดให้ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตาม จริยธรรมแห่งวิชาชีพ จึงเป็นสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนที่พึงกระทำได้ และยังมีหลักของ

จรรยาบรรณสื่อมวลชนที่เป็นแนวทางการปฏิบัติของสื่อมวลชนว่าสิ่งใดควรกระทำและสิ่งใดไม่ควรกระทำ แต่โดยหลักการของจรรยาบรรณสื่อมวลชนจะต้องนำเสนอข่าวโดยพื้นฐานของความเป็นจริง เป็นหลัก หากมีสื่อมวลชนใดนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นความเท็จก็จะถือว่า สื่อมวลชนนั้นผิดจรรยาบรรณของสื่อมวลชน ซึ่งหลักการตามจรรยาบรรณของสื่อมวลชนนั้นก็จะเป็นไปตามแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มีเนื้อหาที่เป็นหลักการเดียวกัน ซึ่งในสังคมนั้นสื่อมวลชนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการเสนอข่าวสารเพื่อให้สังคมได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง แต่สื่อมวลชนหากไม่ได้ปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณของสื่อมวลชนแล้ว ก็จะส่งผลเสียแก่สังคมได้ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จหรือตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองหรือผู้มีอิทธิพล เพื่อใช้ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนที่มีผลต่อการเมืองและบุคคลที่มีอิทธิพลและทฤษฎีอำนาจนิยมนั้นที่ได้อธิบายในเรื่องของอิทธิพลที่มาครอบงำสื่อมวลชนไว้ที่ทำให้สื่อมวลชนไม่มีความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและยังเป็นการชี้นำสังคมด้วยอีกประการหนึ่ง (วนิดา แสงสารพันธ์, 2560 : 198)

ความรับผิดชอบและการลงโทษทางอาญานั้นจะเป็นส่วนสำคัญในการใช้วิเคราะห์ถึงจะความรับผิดชอบและการลงโทษของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ โดยนำแนวความคิดและทฤษฎี กำหนดความผิดของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์และความเหมาะสมของบทลงโทษ ว่าบทลงโทษอย่างไรถึงมีความเหมาะสมกับความผิดของแต่ละการกระทำเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การตรากฎหมายขึ้นเพื่อใช้เป็นกติกากฎเกณฑ์ที่ผู้คนในสังคมจะต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งจะเป็นการกำหนดถึงบทลงโทษในส่วนของการจำคุกและโทษปรับโดยยึดตามหลักการตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู และสำหรับทฤษฎีการตัดโอกาสมิให้กระทำผิดอีกนั้น ซึ่งมีเป็นส่วนที่ความสอดคล้องถึงการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นปัญหาหรือไม่สามารถจะแก้ไขปัญหามาในสถานการณ์ปัจจุบันให้ครอบคลุมการกระทำผิดอย่างรอบด้านได้ ซึ่งตามหลักการและแนวความคิดและทฤษฎีจะเป็นปัจจัยเพื่อใช้ประกอบการกำหนดถึงบทลงโทษตามความเหมาะสมของการกระทำและตามความร้ายแรงของการกระทำและลักษณะของความผิด ซึ่งสำหรับการกระทำผิดของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์จะต้องมีกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนและมีการดำเนินการที่รวดเร็ว เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายและเพื่อให้เกิดการตระหนักถึงการนำเสนอข่าวสารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยจะต้องนำเสนอข่าวสารที่เป็นความจริงเท่านั้น จึงต้องมีการตรากฎหมายและกำหนดบทลงโทษ โดยยึดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชนเป็นหลักด้วย อีกทั้งเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและสื่อมวลชนน้อยที่สุดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมโดยเอาผิดตามกฎหมายเฉพาะในการกระทำที่ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จเท่านั้น และในส่วนนี้ยังได้นำเอาทฤษฎีภยันตราย ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยมและหลักศีลธรรม มาประกอบ เพื่อใช้วิเคราะห์ถึงการกำหนดโทษความผิดที่จะต้องมีการกำหนดโทษที่เหมาะสม หากมีการกำหนดโทษที่น้อยกว่าโทษที่เหมาะสม ก็จะทำให้ผู้ที่

จะกระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย และหากมีกำหนดโทษที่สูงกว่าโทษที่เหมาะสม ก็จะเกิดความไม่
เป็นธรรมแก่ตัวผู้กระทำความผิดด้วยอีกประการหนึ่ง

กฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์

การวิจัยถึงแนวทางการแก้ปัญหากรณีผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จนั้น
ก็ได้มีกฎหมายของต่างประเทศที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหและเป็นแบบอย่างของ
กฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทย เพื่อให้มีกฎหมายที่สามารถดำเนินการเอาผิดกับผู้ให้ข่าวสาร
ทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่มีกฎหมายที่บังคับใช้ในกรณีมีการ
นำข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาที่เป็นเท็จลงในระบบคอมพิวเตอร์หรือในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งมีกฎหมายที่ชื่อว่า
Network Enforcement Act in 2017 ซึ่งเป็นกฎหมายเพื่อดำเนินการปิดกั้นและลบเนื้อหาไว้ชั่วคราวหรือ
ถาวร ซึ่งปรากฏหลักการของกฎหมายใน หมวด 3 และ หมวด 4 ของ Network Enforcement Act in 2017
ซึ่งมีหลักการคือ หากมีการร้องเรียนเนื้อหาที่เป็นเท็จต่อหน่วยงานตรวจสอบ ก็จะส่งเรื่องร้องเรียนให้แก่ผู้ที่
นำเสนอเนื้อมาดังกล่าวให้ปิดกั้นหรือลบ ภายใน 24 ชั่วโมง หากผู้ที่นำเสนอเนื้อหาเห็นว่าเป็นเนื้อหาที่เป็น
ความจริงก็สามารถโต้แย้งและจะมีการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน 7 วัน หากเนื้อมาดังกล่าวนั้นเป็นความ
เท็จก็ต้องลบเนื้อหาออกไปจากสื่อสังคมออนไลน์หรือในระบบคอมพิวเตอร์ และเจ้าของเนื้อมาดังกล่าวนั้น
ยังต้องปฏิบัติตามคำสั่งที่ปรากฏในหมวด 4 ของ Network Enforcement Act in 2017 ด้วยอีกประการหนึ่ง
ซึ่งหากฝ่าฝืนคำสั่งไม่ปฏิบัติตามก็จะได้รับโทษตามกฎหมาย ซึ่งมีโทษปรับสูงถึง 5 ล้านยูโร

สาธารณรัฐสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่กำลังประสบกับปัญหาข่าวปลอมระบาดในสื่อสังคมออนไลน์ใน
สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นอย่างมาก จึงได้มีการออกกฎหมายที่ชื่อว่า รัฐบัญญัติคุ้มครองจากความเท็จทาง
ออนไลน์ และการจัดการ ค.ศ.2019 (พ.ศ.2562) (Protection from Online Falsehoods and
Manipulation Act 2019) หรือที่เรียกว่า “POFMA” มีการตรากฎหมายขึ้นในปี พ.ศ.2562 ซึ่งกฎหมาย
ดังกล่าวที่มีวัตถุประสงค์ในการปราบปรามข่าวปลอม ข่าวที่เป็นเท็จ โดยมีการกำหนดโทษทั้งโทษปรับและโทษ
จำคุก และรายละเอียดของวัตถุประสงค์ในกฎหมายดังกล่าวปรากฏอยู่ใน มาตรา 5 ของรัฐบัญญัติคุ้มครอง
จากความเท็จและการจัดการออนไลน์ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันการสื่อสารข้อความที่เป็นเท็จในสาธารณรัฐ
สิงคโปร์และเพื่อให้สามารถใช้มาตรการเพื่อต่อต้านผลกระทบของการสื่อสาร เพื่อระงับการจัดหาเงินทุนการ
ส่งเสริมและการสนับสนุนอื่นๆ ในออนไลน์ที่เป็นการสื่อสารข้อมูลที่เป็นเท็จซ้ำๆในสาธารณรัฐสิงคโปร์ เพื่อ
สามารถใช้มาตรการในการตรวจจับ ควบคุม และป้องกันพฤติกรรมที่ไม่น่าเชื่อถือและการใช้บัญชีของผู้ใช้งาน
ทางออนไลน์และบอทในทางที่ผิด และเพื่อสามารถใช้มาตรการเพื่อปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่
มุ่งไปสู่ความมั่นคงของรัฐ และมาตราที่เป็นส่วนสำคัญที่กำหนดความผิดและบทลงโทษจะอยู่ในมาตรา 7 ที่จะ
กำหนดความผิดที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ที่เป็นเท็จ ตาม มาตรา 7 (1) - (a) และ (b) กำหนดว่า

บุคคลจะต้องไม่กระทำการใดๆ ในประเทศหรือนอกสาธารณรัฐสิงคโปร์ เพื่อสื่อสารในสิงคโปร์โดยรู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่า เป็นข้อความเท็จและการแถลงการณ์ที่มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดความอคติต่อความมั่นคงของสาธารณรัฐสิงคโปร์หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ก่อให้เกิดอคติต่ออนามัยของประชาชน ความปลอดภัยของประชาชน ความสงบสุขของประชาชนและการเงิน มีอคติต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างสาธารณรัฐสิงคโปร์กับประเทศอื่นๆ มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง การเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีการเลือกตั้งทั่วไปของสมาชิกรัฐสภาการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาหรือการลงประชามติ การปลุมระดมความรู้สึกเป็นศัตรู ความเกลียดชังหรือมีเจตนาร้ายระหว่างกลุ่มบุคคล ลดความเชื่อมั่นของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่หรือการทำงานใดๆ โดยการใช้อำนาจใดๆ ของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการตามกฎหมายหรือส่วนหนึ่งของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการตามกฎหมาย และบทลงโทษในส่วนของมาตรา 7 (2) ที่กำหนดความผิดจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 5 หมื่นดอลลาร์สิงคโปร์ สำหรับกรณีบุคคลธรรมดา และส่วนขององค์กรที่เป็นนิติบุคคล มีโทษปรับไม่เกิน 5 แสนบาท

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้ออกกฎหมายที่บังคับกับการกระทำความผิดทางระบบคอมพิวเตอร์ไว้ เมื่อ ค.ศ.2012 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ครอบคลุมถึงกรณีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จในสื่อสังคมออนไลน์ไว้ เช่นเดียวกัน อย่างรัฐบัญญัติป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์ ค.ศ.2012 โดยจะเป็นการดำเนินคดีกับผู้ที่ทำให้เกิดความผิดทางไซเบอร์เป็นหลัก ซึ่งสำหรับกฎหมาย รัฐบัญญัติป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์ ค.ศ.2012 จะมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับกรณีผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จอยู่ ซึ่งปรากฏใน มาตรา 4 (b)(1)(i) ของรัฐบัญญัติป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์ ค.ศ.2012 ที่กำหนดว่า การบิดเบือนข้อมูลหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ โดยมีขอบ โดยมีเจตนาที่จะไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นเสมือนว่าเป็นข้อมูลจริง ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะอ่านได้โดยตรงและเข้าใจได้หรือไม่ก็ตาม และมีบทลงโทษซึ่งถูกกำหนดไว้ใน มาตรา 8 ที่กำหนดว่า หากบุคคลใดกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 4 (a) และ 4 (b) มีโทษจำคุกตามดุลยพินิจของเรือนจำทัณฑสถาน หรือปรับไม่ต่ำกว่า 2 แสนเปโซ เป็นจำนวนเงินสูงสุดที่เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือทั้งจำทั้งปรับ

สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งได้มีการออกกฎหมายในลักษณะการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จทางออนไลน์ไว้ โดยออกกฎหมายในปี ค.ศ 1997 ซึ่งมีชื่อกฎหมายที่ครอบคลุมถึงการนำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จทางออนไลน์ อย่างกฎหมาย กฎระเบียบเพื่อการบริหารจัดการและการคุ้มครองเครือข่ายข่าวสารและความปลอดภัยจากคอมพิวเตอร์ ค.ศ 1997 (พ.ศ.2540)(Computer Information Network and Internet Security , Protection and Management Regulations 1997) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการณีของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จไว้อยู่ ซึ่งปรากฏในมาตรา 5 (5) , (7) และมาตรา 20 และ 21 ซึ่งมาตรา 5 (5) , (7) ได้กำหนดความผิดไว้ว่า ห้ามองค์กรหรือบุคคลใดใช้อินเทอร์เน็ตในการสร้างทำซ้ำ ดึงข้อมูล หรือส่งข้อมูล ประเภทดังต่อไปนี้ คือ กล่าวเท็จหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อเผยแพร่ข่าวปลอม

เพื่อทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคม หรือทำให้ผู้อื่นอับอายหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อใส่ความผู้อื่น และมีบทลงโทษตาม มาตรา 20 และ 21 ซึ่งกำหนดไว้ว่า หากฝ่าฝืนมาตรา 5 และมาตรา 6 จะได้รับการเตือนจากหน่วยงานด้านความมั่นคงสาธารณะเสียก่อน หรือมีคำสั่งให้แก้ไขและมีได้ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด หากพบว่ามิร้ายได้ที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย ก็จะถูกปรับทรัพย์ และยังคงต้องถูกปรับไม่เกิน 5 พันหยวน สำหรับกรณีบุคคลธรรมดา และปรับไม่เกิน 5 หมื่นหยวนสำหรับกรณีองค์กรนิติบุคคล และในกรณีร้ายแรง มีบทลงโทษเพิ่มเติม คือ ยุติการเชื่อมต่อเครือข่าย ไม่เกิน 6 เดือน และอาจมีการกำหนดให้ยุติการเชื่อมต่อเครือข่ายเมื่อจำเป็น หรืออาจมีการยกเลิกใบอนุญาตขององค์กรนิติบุคคลหรือยกเลิกคุณสมบัติในการเชื่อมต่อเครือข่าย ในกรณีที่ถูกดำเนินการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย

สาธารณรัฐอินเดียนั้น เป็นประเทศที่ในปัจจุบันกำลังมีปัญหาเกี่ยวกับข่าวปลอมเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่นำเสนอข่าวและยังส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นความเท็จ จึงได้มีวางนโยบายในการดำเนินการเกี่ยวกับข่าวปลอมให้ลดน้อยลง และเพื่อควบคุมการแพร่กระจายและผลกระทบของข่าวปลอม กระทรวงข่าวสาร กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ จึงได้มีประกาศนโยบายว่าจะออกกฎหมายควบคุม ข่าวปลอมด้วยการเพิกถอนใบอนุญาตขององค์กรข่าวหรือนักข่าวที่เผยแพร่ข่าวปลอมแบบชั่วคราวหรือถาวร โดยผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตจะถูกห้ามเข้าสำนักงานรัฐบาล ห้องแถลงข่าว ห้องสम्मนา หรือหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐบาล แต่่นโยบายนี้ก็ต้องถูกชะลอออกไปจากเหตุผลทางการเมืองของผู้เห็นต่าง ที่มองว่า รัฐบาลอาจใช้นโยบายเพื่อออกเป็นกฎหมายดังกล่าวนี้ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง แต่สาธารณรัฐอินเดียก็ยังมีกฎหมายที่ป้องกันกับใช้กับความผิดในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ แม้จะไม่ได้เป็นกฎหมายที่บังคับใช้โดยเฉพาะและเหมาะสมกับสถานการณ์ก็ตามอย่าง กฎหมาย Information Technology Act 2000 มาตรา 66A ซึ่งเป็นเรื่องที่ว่าห้ามบุคคลนำความเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ห้ามเกิดความรำคาญ ความไม่สะดวก อันตราย การขัดขวาง การดูหมิ่น การบาดเจ็บ การข่มขู่ทางอาญา ก่อให้เกิดการเป็นศัตรู ความเกลียดชังหรือเจตนาร้าย และยังมีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 159 , 499 , 500 , 505 โดยมาตรา 159 เป็นเรื่องในการยั่วให้เกิดจลาจล มาตรา 499 และ 500 เป็นเรื่องการใส่ความผู้อื่นเป็นเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง และมาตรา 505 เป็นเรื่องการเผยแพร่ข่าวปลอมหรือรายงานที่ก่อให้เกิดความหวาดกลัวต่อการเตือนภัยแก่สาธารณะ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อได้ทำการวิจัยในเรื่องแนวทางการจัดให้มีกฎหมายควบคุมและคุ้มครองผู้ให้และผู้ได้รับผลกระทบจากผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์มาแล้วนั้น ทำให้สามารถกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ ที่จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพและ

สามารถบังคับใช้ได้จริง โดยปรับปรุงกฎหมายในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 ที่อ้างอิงบทลงโทษของสาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อทำให้บทลงโทษของผู้กระทำความผิดสอดคล้องกับผลของการกระทำและสามารถบังคับใช้กับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ไว้โดยเฉพาะ นำเอากฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีในการลบหรือระงับข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จออกไปจากสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเป็นการระงับความเสียหายไว้และปิดกั้นช่องทางการเผยแพร่ของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ที่ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ นำเอามาตรการของสาธารณรัฐอินเดียในการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนไว้ชั่วคราวหรือถาวรสำหรับผู้ให้ข่าวสารที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสื่อ และนำเอามาตรการการลงโทษที่เป็นที่กระทำการเป็นผู้ให้ข่าวสารต่อประชาชนโดยกำหนดบทลงโทษหากฝ่าฝืนการลงโทษเบี่ยงเบนและยังรวมไปถึงการจัดตั้งหน่วยงานในการควบคุมผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ไว้โดยเฉพาะ ที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบและสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหากดำเนินการตามแนวทางแก้ไขปัญหของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ตามงานวิจัยเล่มนี้ ย่อมจะทำให้ปัญหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ลดน้อยลง ประชาชนก็สามารถที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริงโดยปราศจากการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่จะทำให้ประชาชนเกิดความสับสนในข้อเท็จจริงได้ และยังเป็นการแก้ไขปัญหของสังคมในประการอื่นๆ อีกด้วย

การวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขทั้งหมดแล้ว โดยนำเอาทั้งแนวความคิด หลักการ ทฤษฎี กฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศ มาวิเคราะห์ทั้งหมด จึงทำให้สามารถกำหนดถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นแนวทางการแก้ไขทางด้านกฎหมายและมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ปัญหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จลดน้อยลง และมีกฎหมายที่สามารถเอาผิดกับผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์โดยเฉพาะ ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารที่เป็นความจริงมากยิ่งขึ้น ดังที่จะปรากฏในหัวข้อข้อเสนอแนะในลำดับต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดให้มีกฎหมายควบคุมและคุ้มครองผู้ให้และผู้ได้รับผลกระทบจากผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. กำหนดโทษในทางอาญาในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 ในส่วนของการกระทำความผิดของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ไว้โดยเฉพาะ และการที่ผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ดู

หมิ่นผู้ถูกนำเสนอข่าวสารด้วยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 และแนวทางกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

2. เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการสื่อมวลชนชั่วคราวหรือถาวรเพื่อเป็นบทลงโทษและทำให้สื่อมวลชนเกิดความตระหนักในการทำข่าวในการนำเสนอข้อมูลสารที่เป็นความจริงมากยิ่งขึ้นตามแนวทางกฎหมายของสาธารณรัฐประชาชนจีนและนโยบายของสาธารณรัฐอินเดีย

3. กำหนดค่าทดแทนให้แก่ผู้เสียหายเป็นกรณีพิเศษแยกต่างหากจากค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายจะต้องได้รับ

4. ระบุช่องทางการเผยแพร่และไม่อนุญาตให้เผยแพร่ข่าวสารชั่วคราวหรือถาวรโดยลดขั้นตอนของคณะรัฐมนตรี ตามแนวทางของกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

5. กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์และกำหนดบทลงโทษหากไม่ปฏิบัติตามเป็นผู้นําให้ข่าวสารทางออนไลน์ เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกในการติดตามผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีเมื่อเกิดการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จโดยจัดให้มีการลงทะเบียนผ่านกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

6. จัดตั้งหน่วยงานเพื่อรับเรื่องราวร้องเรียนจากผู้เสียหายในความผิดของผู้ให้ข่าวสารทางออนไลน์ และจัดตั้งหน่วยงานในการตรวจเนื้อหาทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีลักษณะเข้าข่ายจะเป็นเนื้อหาที่เป็นความเท็จในกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

เอกสารอ้างอิง

ติมา สุรสนธิ. (2549). *การค้นหาคำรู้เกี่ยวกับผลและอิทธิพลของสื่อมวลชน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2555). *กฎหมายเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพมหานคร: ปิยะ เพลทโปรดเซอร์.

มาลี บุญศิริพันธ์. (2556). *วารสารศาสตร์เบื้องต้น ปรัชญาและแนวคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วนิดา แสงสารพันธ์. (2560). *กฎหมายสื่อสารมวลชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2538). *สื่อมวลชนกับความรับผิดชอบทางกฎหมาย*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

การให้บริการด้านการศึกษากับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติใน
จังหวัดนครราชสีมา ประเทศไทย
**Providing Public Services in Education for the Offspring of Migrant
Workers in Nakhon Ratchasima Province, Thailand**

อินธิดา จำนงนิตย์ และ เพ็ญณี แนนรท

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Inthida Chamnongnit and Pennee Narot

Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Inthidac@kkumail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดมุ่งตอบคำถามการวิจัยว่าสภาพการให้บริการด้านการศึกษากับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการด้านการศึกษากับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดนครราชสีมา และจัดทำข้อเสนอแนะในการให้บริการด้านการศึกษากับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูหรือผู้ดูแลเด็ก นักเรียนข้ามชาติ และผู้ปกครองของนักเรียนข้ามชาติ ในโรงเรียน 3 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการให้บริการด้านการศึกษากับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดนครราชสีมา สถานศึกษายินดีรับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติเข้าเรียน ด้านนโยบายการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานในการรับนักเรียน นักศึกษา เข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. 2548 ด้านทรัพยากรบุคคลไม่มีการจ้างครูพิเศษเพิ่มเติม ด้านงบประมาณนักเรียนข้ามชาติได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบเดียวกับเด็กไทยทุกประการ ด้านการเรียนการสอนใช้รูปแบบเรียนรวมและสอนเป็นภาษาไทย ปัญหาและอุปสรรค พบว่า นักเรียนข้ามชาติมักมีอายุเกินเกณฑ์ การสื่อสารเป็นภาษาไทยกับผู้ปกครอง ความเข้าใจผิดของผู้ปกครองเรื่องบัตรประจำตัว 13 หลัก การขาดโอกาสในการสมัครรับทุนการศึกษาและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการให้บริการด้านการศึกษากับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ (1) โรงเรียนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนนำไปสู่การอยู่อย่างมีความสามัคคีเข้าใจกัน (2) มีหน่วยงานเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแรงงานอพยพและชุมชน (3) โรงเรียนควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการอบรมครูหรือจ้างบุคลากร

* วันที่รับบทความ: 22 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 9 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: March 22, 2020; Revised: May 9, 2021; Accepted: May 10, 2021

เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบพหุวัฒนธรรม (4) โรงเรียนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐสร้างความเข้าใจให้กับ
ผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติเรื่องสวัสดิการที่นักเรียนได้รับ

คำสำคัญ: การให้บริการด้านการศึกษา; บุตรหลานแรงงานข้ามชาติ; แรงงานข้ามชาติ

Abstracts

This research addressed the question of the status of public services in education for the children of non-Thai migrant workers in Nakorn Ratchasima (Korat) Province, Thailand. The objectives of the research were to assess the status of education services for accompanying dependent children of migrant parents in Korat and to propose recommendation to providing public services in education for the children of migrant workers. This was a qualitative research study, and data were collected by in-depth interviews with key informants, including the educational administrators, teachers who care for students, the migrant students, and migrant parents/guardians of accompanying children. This research was conducted in three schools under the administration of OBEC Zone 4, Pak Chong District, Korat Province. Schools were purposively selected based on having a large, medium, and small number of migrant children enrolled.

This study found that 1) the status of education services for children of migrant parents in Korat, they receive education under the provision of OBEC Zone 4, Pak Chong District based on the Education Ministerial Regulation 2005. The schools manage their services without hiring additional tutoring staff. The children receive supporting budget under the principles of basic education grant as same as the Thai children. As for the teaching situations, the classes were managed a inclusion, and the instruction was offered in Thai language. The problems found in this study included: The children of immigrant workers are over-aged for their classes, the schools have difficulty communicating with parents because some migrant parents/guardians have problems using Thai language, some misunderstanding of parents/guardians about the 13-digit ID number, and migrant children are not eligible for most of the Thai educational scholarships for higher education in the Thai public school system. 2) recommendation to providing public services for children of immigrant workers (1) schools should jointly working with government organizations to distribute knowledge and understanding for communities people so it could lead to a unified- society, (2) there should be an organization working on public relations between migrant workers and community, (3) schools should receive funding for teachers training or hiring supporting staff for multi- cultural establishment and (4) the schools should provide knowledge for immigrant parents concerning the welfare eligible for their children.

Keywords: Public Services in Education; The Offspring of Migrant Workers; Migrant Workers

บทนำ

ประเทศไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นของจำนวนแรงงานข้ามชาติต่อเนื่องและมีแนวโน้มในการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสูงขึ้น เพื่อเติมเต็มช่องว่างความต้องการที่ขยายตัวกว้างขึ้นเรื่อย ๆ แรงงานเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และอมรเทพ จาวะลา, 2554 : 45-47) โดยแรงงานข้ามชาติจะกระจายตัวอยู่ในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และภาคบริการอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะเดินทางเข้ามาเป็นครอบครัว ซึ่งมีสมาชิกเป็นเด็กอายุ 1-16 ปี ติดตามเข้ามาในประเทศไทยด้วยมีมากกว่า 370,000 คน (สมพงษ์ สระแก้ว, 2560 : 7) ขณะเดียวกันกลุ่มผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะเด็กต้องเผชิญกับสถานการณ์เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ที่จะนำเด็กไปทำงานที่มีความอันตรายสูง (Save the Children International & World Education, 2015 : 23) หรือที่รู้จักกันว่า งานประเภท 3D ประกอบด้วย งานอันตราย (dangerous job) งานสกปรก (dirty job) และงานยาก (demanding job) เช่น งานในอุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมเกษตร และอุตสาหกรรมการประมง

ประเทศไทยได้เห็นถึงปัญหาการดำรงชีวิตของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ รวมไปถึงบุคคลไร้สัญชาติที่ไม่เอื้อต่อความมั่นคงและสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ หากไม่ได้รับการแก้ไขที่เหมาะสมจะเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติได้ในระยะยาว (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 123) ในปี พ.ศ. 2491 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Right) ได้บรรจุเรื่องการศึกษไว้ ข้อที่ 26 ประกาศให้การศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานโดยความเห็นชอบจากสมัชชาแห่งสหประชาชาติ เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2533 ได้มีการจัดประชุมภายใต้หัวข้อเรื่อง “World Conference on Education for All (EFA): Meeting Basic Learning Needs” ซึ่งที่ประชุมได้มีมติรับรองปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชนและกรอบการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อปวงชน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ หรือที่เรียกกันว่า “ปฏิญญาจอมเทียน” (Jomtien Declaration) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557 : 18) โดยในปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลไทยได้มีการลงมติเห็นชอบนโยบาย “การศึกษาเพื่อปวงชน” (Education for All: EFA) ส่งผลให้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุให้รัฐจัดการศึกษาแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างน้อย 12 ปี นอกจากนั้น เพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสเข้าถึงหรือได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเป้าหมายจึงให้บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนได้ด้วย (กลุ่มข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานศึกษาธิการภาค 11, 2557 : 9) ทั้งนี้ พ.ศ.2543 ประเทศไทยได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำร่างแผนระดับชาติด้านการศึกษาเพื่อปวงชนขึ้น และได้มีการประชุมปฏิบัติการในระดับชาติเพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดทำแผนระดับชาติว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชนในปี 2545 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 21) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2548 เห็นชอบให้มีการจัดการศึกษาอย่างถ้วนหน้า โดยให้รับบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร

เข้าเรียนเหมือนที่รับบุคคลที่มีสัญชาติไทยทุกประการ ทั้งการรับเข้าเรียนและการออกหลักฐานการศึกษา นโยบายดังกล่าวมีสาระสำคัญ คือ การขยายโอกาสให้บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือไม่มีหลักฐานในทะเบียนราษฎรเข้าถึงการศึกษาได้ โดยเปิดกว้างให้เด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยสามารถเข้าเรียนได้ตามสิทธิที่พึงมี รวมทั้งด้านงบประมาณ รัฐจะจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวในอัตราเดียวกันที่จัดสรรให้บุคคลที่มีสัญชาติไทยให้แก่สถานศึกษาที่รับกลุ่มดังกล่าวเข้าเรียน ส่งผลให้บุตรหลานแรงงานข้ามชาติสามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนในประเทศไทยได้ (นัยน์ปพร สิปภาส, 2551 : 21) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 ได้บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” อีกด้วย

โดยการศึกษาในครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็ว เห็นได้จากอัตราการจ้างแรงงานข้ามชาติที่มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีแรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตทำงานมากที่สุด จำนวน 10,146 คน คิดเป็นร้อยละ 40.94 ของแรงงานข้ามชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2560 : 27)

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีนโยบาย ระเบียบ และกฎหมายที่เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนเข้าถึงการบริการด้านการศึกษา แต่ไม่ได้หมายความว่าบุตรหลานแรงงานข้ามชาติจะสามารถเข้ารับการบริการด้านการศึกษา จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเขตพื้นที่เศรษฐกิจที่มีแรงงานข้ามชาติจำนวนมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสภาพ ปัญหา และอุปสรรคในการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติปัจจุบันเป็นอย่างไร เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดนครราชสีมา และจัดทำข้อเสนอแนะในการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูหรือผู้ดูแลเด็ก นักเรียนข้ามชาติ และผู้ปกครองของนักเรียนข้ามชาติ ในโรงเรียน 3 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีกระบวนการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาประชากรระดับจังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณลักษณะให้เป็นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในสถานศึกษาที่รับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติเข้าเรียนมากที่สุด จากรายงานจำนวนนักเรียนที่ไม่มีเลขบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ปีการศึกษา 2563 พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีจำนวนนักเรียนดังกล่าวมากที่สุด จำนวน 505 คน คิดเป็นร้อยละ 60.12 จากนั้นเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นอำเภอปากช่อง ซึ่งเป็นอำเภอมีจำนวนนักเรียนข้ามชาติมากที่สุด ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงในการเลือกสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและข้อเท็จจริงที่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษามากที่สุด โดยได้เลือกโรงเรียนจาก 3 ตำบล โดยกำหนดเกณฑ์การแบ่งระดับขนาดโรงเรียน คือ จำนวนนักเรียน มากกว่า 50 คน หมายถึง ระดับมาก จำนวนนักเรียน 49 – 10 หมายถึง ระดับกลาง และจำนวนนักเรียน น้อยกว่า 10 หมายถึง ระดับน้อย จึงได้เลือกสถานศึกษาแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียน จาก 3 ตำบล ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ดังนี้ 1) โรงเรียนวันอาสาพัฒนา 2520 ตำบลคลองม่วง 2) โรงเรียนบ้านคลองยาง ตำบลหนองทราย 3) โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำตะคอง 2 ตำบลวังไทร ตามลำดับ

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักมีลักษณะที่ครอบคลุมความหลากหลายของประชากรมากที่สุด เพื่อศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการให้บริการการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติ ประกอบด้วย

2.1) กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน ครูหรือผู้ดูแลเด็ก โรงเรียนละ 1 คน เพื่อให้มุมมองในการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติ นโยบาย การปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรค

2.2) กลุ่มบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาไทย อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน เพื่อให้มุมมองด้านการเข้ารับบริการด้านการศึกษา แนวโน้มการกลับถิ่นฐาน

2.3) กลุ่มผู้ปกครองของเด็กกลุ่มนี้ที่เข้ามาเป็นแรงงานในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน เพื่อให้มุมมองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในระบบการศึกษาไทย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจึงเป็นแนวคำถาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเอง ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยเนื้อหาในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการรับเข้า การเรียน การสอน

การดำเนินงานของสถานศึกษาภายใต้นโยบายและสิทธิทางการศึกษาของเด็กกลุ่มนี้ รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริการการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านการพัฒนา ดังนี้

1) ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดนครราชสีมา ประเทศไทย

2) จัดทำแบบสอบถามฉบับร่างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวแปรที่ศึกษา

3) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและนำมาปรับปรุง

4) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อให้พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ย 0.5-1.00 โดยใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) คุณภาพของเครื่องมือมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในระดับ 0.73

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

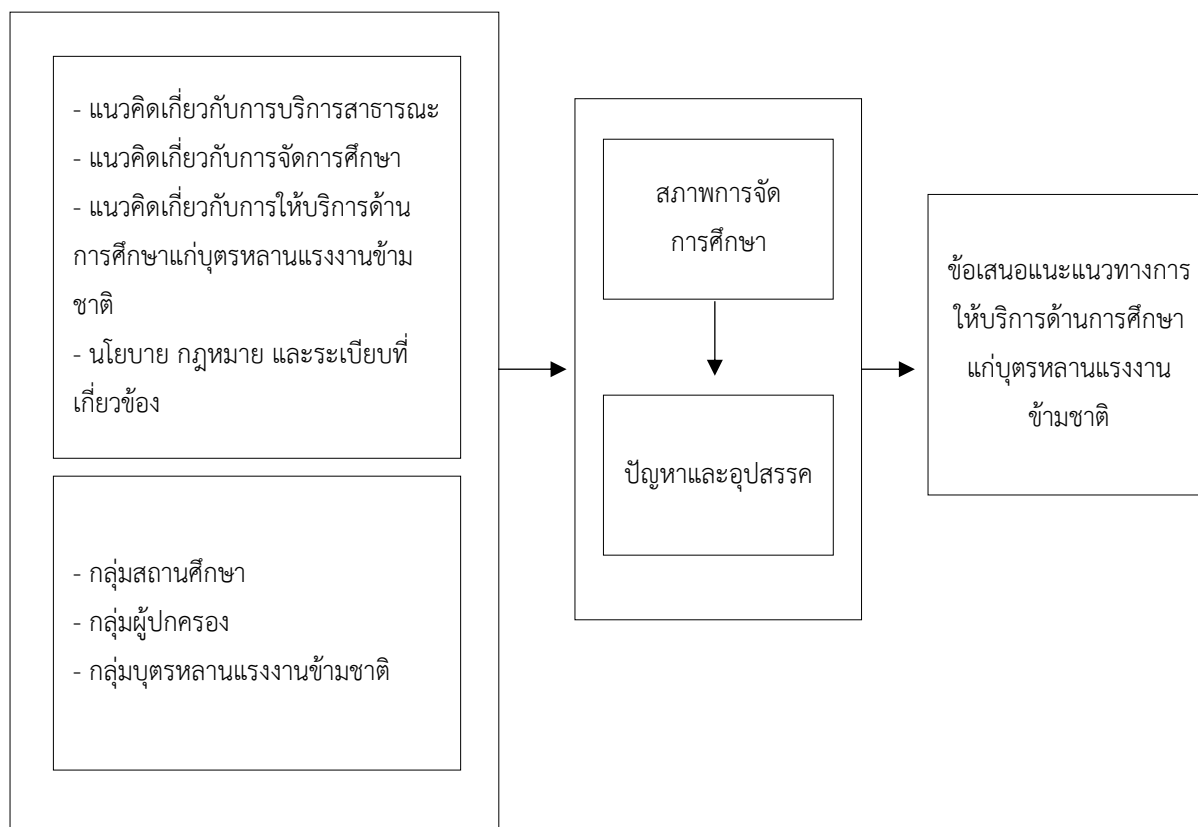
การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการศึกษาข้อมูลเอกสารที่ได้รวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ คือ ข้อมูล สถิติ และงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ จากเอกสาร งานวิจัย หนังสือ ตำรา สื่อสิ่งพิมพ์ออนไลน์ ระเบียบ กฎหมาย รวมถึงนโยบายของรัฐ ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ส่วนที่สองการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในรูปแบบพรรณนา ข้อมูลเชิงบรรยาย ข้อมูลเชิงอธิบาย การสร้างแบบสรุปของข้อมูลจากแต่ละกลุ่ม เพื่อเล่าถึงผลการศึกษาและวิเคราะห์ความเข้าใจตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบถึงสภาพ ปัญหา อุปสรรค อันนำไปสู่การวิเคราะห์แนวทางในการบริการการศึกษาสำหรับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาองค์ความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถประมวลสาระสำคัญที่นำมาใช้เป็นกรอบคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพการให้บริการด้านการศึกษากับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าในปัจจุบันสถานการณ์การรับเด็กข้ามชาติเข้าเรียนมีความชัดเจนดีกว่าเมื่อก่อนมาก เนื่องจากในอดีตมีการปฏิเสธการรับเด็กเหล่านี้เข้าเรียน โดยที่ปัจจุบันทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นชุมชนหรือโรงเรียนต่างคำนึงถึงปัญหาของเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาในอนาคต พร้อมกันนี้ นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนต่อการรับเด็กข้ามชาติเข้าเรียน โดยจัดกลุ่มเด็กข้ามชาติได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยคือ ไม่มีสูติบัตรและทะเบียนบ้านของบุคคลที่มีสัญชาติไทย (ท.ร 14) หรือไม่มีเอกสารที่แสดงว่ามีสัญชาติไทยแต่มีบัตรประจำตัวชนกลุ่มน้อยหรือมีหนังสือรับรองการเกิดที่ทางราชการออกให้ และกลุ่มที่ 2

เด็กที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร หมายถึง เด็กที่ไม่มีเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงสัญชาติ วัน เดือน ปีเกิด และถิ่นที่อยู่ทางราชการออกให้ สำหรับเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย แต่มีเอกสารทางทะเบียนราษฎรอะไรก็ได้ ให้นำหลักฐานนั้นไปใช้สมัครเข้ารับการศึกษ ส่วนเด็กที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือองค์กรเอกชน ทำบันทึกแจ้งประวัติบุคคล ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศจะมีแบบฟอร์มไว้ให้ เพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานทางการศึกษา

ด้านการบริหารงาน พบว่า กระบวนการรับเข้า การรับสมัคร มีกระบวนการไม่แตกต่างจากการรับสมัครเด็กไทย ส่วนการลงทะเบียนประวัติมีระบบ G-code ให้เขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้ยืนยันในระบบอีกครั้ง พร้อมกันนี้รัฐบาลได้มีงบประมาณสนับสนุน โดยกำหนดรหัสเลข 13 หลัก ขึ้นต้นด้วยตัว G , P และ 0 โดยนักเรียนรหัส G และ P หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีบัตรประชาชนคนไทย ซึ่งจำเป็นต้องมีตัวเลขประจำตัวเพื่อใช้ในการศึกษา แต่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเลข 13 หลักของกระทรวงมหาดไทย (บัตรประชาชน) โดยมีหลักการกำหนดเลข ใช้แทนเลข 13 หลัก ขณะเดียวกันการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ว่าการอำเภอ ก็สามารถดำเนินการได้สะดวก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประสานเพื่อยืนยันตัวตนในการออกเลข 13 หลักให้กับเด็กที่ไม่มีสัญชาติ

ด้านรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการแตกต่างจากเด็กไทย โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างใช้ระบบการเรียนรวม จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทย

ด้านการประสานงานกับผู้ปกครอง ทุกโรงเรียนได้จัดให้มีการเยี่ยมบ้านซึ่งโดยรวมแล้ว บุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าการดูแลเด็กกลุ่มแรงงานข้ามชาติไม่ใช่เรื่องยากลำบากและเป็นภาระ

ปัญหาอุปสรรค สภาพการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดนครราชสีมาพบว่า ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าไม่มีปัญหาในการให้บริการด้านการศึกษา ปัญหาที่พบมีเพียงเล็กน้อย เช่น บุตรหลานแรงงานข้ามชาติที่ไม่ได้ผ่านชั้นอนุบาลมาก่อนทำให้ยากในการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ในบางครั้งเด็กเหล่านี้ไม่มีหลักฐานการเรียนมาก่อน แม้เป็นพี่ก็ต้องเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พร้อมกับน้อง

ส่วนผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองอยากให้โรงเรียนเน้นวิชาการมากขึ้น เรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น ผู้ปกครองให้ข้อสังเกตว่าบุตรหลานไม่มีการบ้าน ด้านครูผู้สอนได้ให้ข้อมูลว่าพยายามที่จะไม่ให้การบ้านเด็ก เนื่องจากผู้ปกครองของนักเรียนข้ามชาติไม่สามารถสอนการบ้านได้อยู่แล้ว ครูจึงให้เด็กทำแบบฝึกหัดซึ่งเป็นการบ้านให้เรียบร้อยก่อนกลับบ้าน ในด้านภาพรวมครูเห็นว่าด้านการจัดการเรียนการสอนไม่มีปัญหาใด ๆ และแสดงความเห็นว่าบุตรหลานแรงงานข้ามชาติควรได้รับสัญชาติไทย เพื่อให้สามารถสมัครรับทุนการศึกษา การกู้ยืมเพื่อการศึกษา ศึกษาต่อในระดับสูง และประกอบอาชีพ

ในส่วนนี้นักเรียนพบว่า มีปัญหาด้านภาษาแต่เด็กก็พัฒนาตนเองโดยการเรียนภาษาจากละครโทรทัศน์ ส่วนสภาพการเรียนรวมเด็กกล่าวว่า การที่เป็นคนกลุ่มน้อยในห้องบางครั้งก็ถูกเพื่อนล้อหรือรังแกบ้าง

สำหรับผู้ปกครองพบว่า บางคนมีประสบการณ์ในอดีตที่โรงเรียนไม่รับลูกเข้าเรียน แต่ในปัจจุบันไม่มีปัญหา ผู้ปกครองโดยรวมเห็นความสำคัญของการศึกษาและพอใจที่การส่งบุตรหลานเข้าเรียนไม่เคยเสียค่าใช้จ่ายให้โรงเรียน ได้รับสวัสดิการอย่างดี พร้อมกันนี้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และผู้ปกครองเห็นว่าเมื่อลูกมีบัตรประจำตัวก็เข้าใจว่าบัตรนั้นมีคุณสมบัติเท่ากับบัตรประชาชน ซึ่งแท้จริงแล้วคือบัตรสำหรับเข้าเรียนและรับการจัดสรรงบประมาณ และในภาพรวมผู้ปกครองอยากให้บุตรหลานได้รับสัญชาติไทยเพราะคงไม่สามารถกลับประเทศตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติ การที่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติมาอยู่ในประเทศไทยเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ประชากรกลุ่มนี้ในที่สุดจะเติบโตเป็นทรัพยากรแรงงานของประเทศต่อไป ดังนั้นการให้บริการทางการศึกษาจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชนในพื้นที่ ควรให้ความสนใจและมีนโยบายร่วมกันในการพัฒนานโยบายให้ชัดเจนและมีคุณภาพ ได้แก่

1) โรงเรียนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนนำไปสู่การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ และการอยู่อย่างมีความสามัคคีเข้าใจกัน เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกันประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องสังคมประชาธิปไตยและการเป็นพลุฒินิคม

2) มีหน่วยงานเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแรงงานอพยพและคนในชุมชน

3) โรงเรียนควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการอบรมครู หรือจ้างบุคลากร เพื่อเตรียมความพร้อมหรือพัฒนาทักษะทางภาษา พัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และศาสนา เพื่อการสร้างความรู้เข้าใจให้กับเด็กต่อไป

4) โรงเรียนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติในเรื่องสวัสดิการที่นักเรียนได้รับ เพื่อป้องกันปัญหาความเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่น กรณีบัตรประจำตัว 13 หลัก

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดนครราชสีมา อาจกล่าวได้ว่า มีสภาพการดำเนินงานที่ราบรื่นโดยมีบุตรหลานแรงงานข้ามชาติได้รับสิทธิการเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ สอดคล้องกับข้อค้นพบของจารุวรรณ ไพศาลธรรม (2559 : 41) ที่พบว่า เด็กบุตรหลานผู้อพยพในโรงเรียนของรัฐได้ตามสิทธิพื้นฐาน สำหรับปัญหาด้านการได้รับสถานะบุคคลงานวิจัยนี้พบประเด็นที่แตกต่างจากจารุวรรณ ไพศาลธรรม ที่ศึกษากรณีของจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีองค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้าช่วยเหลือเด็กบุตรหลานแรงงาน

ข้ามชาติให้ได้รับการศึกษานอกจากกลุ่มที่อยู่ในระบบโรงเรียน คือมีการจัดการศึกษานอกระบบ และอัยยาศัยให้เป็นทางเลือกสำหรับเด็กที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษา ซึ่งในกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนครราชสีมาไม่พบลักษณะของความช่วยเหลือดังกล่าว ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้คือกลุ่มนักเรียนได้ให้ข้อมูลของการพัฒนาภาษาโดยการช่วยตัวเองด้วยการดูละคร ซึ่งในประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียน ขณะเดียวกันบุคลากรทางการศึกษาก็ได้ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนไม่มีโครงการเตรียมความพร้อมซึ่งต่างจากงานวิจัยของ เกลิมวุฒิ แทนสุวรรณ และ ปองสิน วิเศษศิริ (2558 : 415-428) ที่รายงานว่าโรงเรียนวัดศิริมงคลชุมชน และองค์กรมหาชนได้เตรียมนักเรียนต่างด้าวโดยการสอนภาษาไทยก่อนเข้าเรียนให้กับเด็ก มีการวางแผนงบประมาณไว้ล่วงหน้าใช้การบริหารแบบครบวงจร โดยมีการประกาศรับสมัครครูพิเศษสำหรับการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้นักเรียนต่างด้าว ในแง่ความรู้สึกของการได้รับความยอมรับ ข้อมูลจากงานวิจัยนี้แตกต่างจาก แสงเทียน คำปัญญา, ประวัติ พันผาสุก และ ศิริมาศ โกศลพิพัฒน์ (2558 : 142-153) ที่รายงานว่า ปัญหาอุปสรรคของบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยในการเข้ารับการศึกษาคือมักมีการออกกลางคันเนื่องจาก สภาพแวดล้อม ชุมชน มีเจตคติไม่ดีต่อบุคคลอพยพ พร้อมทั้งมีปัญหาด้านการเรียนการสอนที่โรงเรียนมองว่าเป็นการเพิ่มภาระของโรงเรียน ขณะที่งานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ครู และผู้บริหารพยายามสนับสนุนการเรียนของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ และไม่เห็นว่าเป็นปัญหา อย่างไรก็ตามในด้านการได้รับการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องจากเพื่อนนักเรียน การศึกษาวิจัยชิ้นนี้พบว่า มีนักเรียนรายงานว่ามีเพื่อนล้อเลียน

ด้านข้อเสนอแนะแนวทางการให้บริการด้านการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติ การให้บริการทางการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาให้ชัดเจนและมีคุณภาพ โดยโรงเรียนควรร่วมกับหน่วยงานภาครัฐสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนนำไปสู่การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ และการอยู่อย่างมีความสามัคคีเข้าใจกัน เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกันประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องสังคมประชาธิปไตยและการเป็นพลวัฒนธรรม สอดคล้องกับจิตมิติ อาพัทธนันท์ (2559:19) ที่ว่าการจัดการศึกษาควรเป็นการศึกษาในลักษณะแนวพลวัฒนธรรม ซึ่งคล้องกับข้อค้นพบของ รัตนา จักกะพาก (2558:25) ที่ว่าชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาของเด็ก หากชุมชนนั้นเห็นความสำคัญของการศึกษาเด็กจะมีโอกาสเข้าสู่ระบบการศึกษาได้สูงกว่า หากชุมชนที่ไม่เห็นความสำคัญ เด็กอาจจะถูกผลักดันเข้าสู่ตลาดแรงงานเร็วกว่าที่ควรจะเป็น โรงเรียนควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการอบรมครูหรือจ้างบุคลากร เพื่อเตรียมความพร้อมหรือพัฒนาทักษะทางภาษา พัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และศาสนา เพื่อการสร้างความเข้าใจให้กับเด็กต่อไป สอดคล้องกับ Unicef (2562 : 5) ที่ว่าควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อเพิ่มปริมาณและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมครูและผู้อำนวยการโรงเรียนในการให้การสนับสนุนแก่เด็กข้ามชาติ และโรงเรียนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐสร้าง

ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองนักเรียนข้ามชาติในเรื่องสวัสดิการที่นักเรียนได้รับ เพื่อป้องกันปัญหาความเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่น กรณีบัตรประจำตัว 13 หลัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

เพื่อให้มีองค์ความรู้ในการดำเนินงานจัดการบริการภาครัฐด้านการศึกษาให้มีคุณภาพ ควรมีการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเจาะลึกถึงเส้นทางการพัฒนาบุคลากรของแรงงานข้ามชาติ เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการการพัฒนาตนเอง ปัญหาอุปสรรคด้านการศึกษาระดับที่สูงขึ้นกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ควรมีการศึกษาระยะยาว (Longitudinal Study) ถึงผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาของบุคลากรแรงงานข้ามชาติในภาพรวมของทั้งประเทศ 3) จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา Schulte (2007) รายงานว่าการไม่เข้าร่วมในสังคมของแรงงานข้ามชาติส่งผลเสียต่อการพัฒนาบุคลากรด้านทรัพยากรแรงงานของประเทศ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาสังคม ดังนั้นการออกแบบการวิจัยที่พัฒนารูปแบบการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมในทุกภาคส่วนของสังคมที่โรงเรียนและหน่วยงานด้านการบริการ ด้านการศึกษาและพัฒนาสังคมนำไปประยุกต์ใช้ได้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานศึกษาธิการภาค 11. (2557). *รายงานการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education For All : EFA) ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ระหว่างปีการศึกษา 2555-2556*. สกลนคร: สำนักงานศึกษาธิการภาค 11.
- จารุวรรณ ไพศาลธรรม. (2559). *การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาของบุคลากรแรงงานข้ามชาติ (ไทใหญ่) ในเมืองเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เฉลิมวุฒิ แทนสุวรรณ และ ปองสิน วิเศษศิริ. (2558). การศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลที่มีเด็กต่างด้าวระดับประถมศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนที่เป็นเลิศ : โรงเรียนวัดศิริมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 10 (3), 415-428
- จิตติมา อาพัทธนันท์. (2559). *การเสริมสร้างค่านิยมการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการทางการศึกษาสำหรับนักเรียนไทยและนักเรียนลูกหลานแรงงานข้ามชาติ*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

- นัยน์พร สิปภาส. (2551). *ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา: ศึกษากรณีบุตรแรงงานต่างด้าวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร. สาขาวิชาสังคมวิทยา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา จักกะพาก. (2558). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุตรแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และอมรเทพ จาวะลา. (2554). *ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางประชากรในประเทศไทย : สถานการณ์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย*. กรุงเทพมหานคร: กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ.
- สมพงษ์ สระแก้ว. (2560). *การส่งเสริมการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนที่เป็นลูกหลานของแรงงานข้ามชาติ*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน.
- ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2560). *ข้อมูลพื้นฐานด้านแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2560*. ขอนแก่น: ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือและแนวปฏิบัติสำหรับการจัดการศึกษาแก่บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *รายงานการติดตามการศึกษาเพื่อปวงชนระดับโลก : ประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการติดตามการศึกษาเพื่อปวงชนของประเทศไทย พ.ศ. 2556*. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- แสงเทียน คำปัญญา, ประวัติ พื้นผาสุก และ ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์. (2558). สภาพปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมายทางการศึกษาแก่บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยของจังหวัดเชียงใหม่. *พัฒนศาสตร์*. 11 (2), 142-153.
- Save the Children in Thailand & World Education. (2015). *Pathways to a Better Future: A Review of Education for Migrant Children in Thailand*. Bangkok: Save the Children in Thailand.
- Unicef. (2562). *ไว้เส้นกันการศึกษา : แนวปฏิบัติที่ดีและการถอดบทเรียนจากการจัดการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.

การศึกษาวิเคราะห์อำนาจของพระเจ้าจักรพรรดิในจกัวัตติสูตร The Analytical Study of Themperor Power in Cakkayatti Sutta

พระครูปริยัติพัชรธรรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

Phrakhu Pariyattiphatcharadhamma

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus, Thailand

Email: jack_nitikorn_wichuma2517@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักคำสอนเรื่องพระเจ้าจักรพรรดิใน จกัวัตติสูตรและเพื่อวิเคราะห์อำนาจของพระเจ้าจักรพรรดิในจกัวัตติสูตร ในจกัวัตติสูตร พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนภิกษุทั้งหลายและชาวเมืองมาตุลา ให้ฟังตนเอง ฟังธรรม ยึดมั่นในการเจริญสติปัฏฐาน 4 จะได้ชื่อว่าเป็นผู้รักษาไว้ซึ่งมรดกแห่งธรรมจากพระองค์ พระพุทธองค์ได้ยกเรื่องราวของพระเจ้าจักรพรรดิเป็นตัวอย่างประกอบ พระเจ้าจักรพรรดิต้องประพฤติตามหลัก จักรวรรดิวัตร 4 ประการ ตามแบบอย่างบรรพชนของพระองค์ ประกอบด้วย 1. พระเจ้าจักรพรรดิเป็นธรรมาธิปไตย จัดการคุ้มครองป้องกันโดยชอบธรรมแก่ชนทุกหมู่เหล่าในแผ่นดิน 2. ไม่ให้มีการอธรรมเกิดขึ้นในแผ่นดิน 3. ปันทรัพย์เฉลี่ยให้แก่ผู้ไร้ทรัพย์ 4. ปรีชาสมณะพราหมณ์ ผู้ประพฤติดีอยู่เสมอ การที่ได้ชื่อว่าเป็นพระเจ้าจักรพรรดินั้นต้องประพฤติธรรมอยู่เป็นนิจ จะทำให้จักรวรรดิทั้ง 7 บังเกิดขึ้นมาเป็นลักษณะประจำตนของพระเจ้าจักรพรรดิโดยสมบูรณ์ คือ 1) จักรแก้ว 2) ช้างแก้ว 3) ม้าแก้ว 4) แก้วมณี 5) นางแก้ว 6) ขุนคลังแก้ว 7) ขุนพลแก้ว และมีอาณาเขตกว้างใหญ่มีมหาสมุทรทั้งสี่เป็นขอบเขตการปกครอง

การใช้อำนาจและคุณธรรมในการปกครองราษฎรควรให้สมดุลกันระหว่างอำนาจที่มีอยู่กับคุณธรรมปฏิบัติ ไม่ใช่ด้วยกำลังอาวุธและกองทัพที่เข้มแข็งแต่เป็นการใช้ธรรมเข้าต่อสู้ เพื่อเอาชนะจิตใจของผู้ปกครองอื่นๆ เป็นการชนะอย่างเด็ดขาด ส่วนการเสื่อมอำนาจของพระเจ้าจักรพรรดิ คือการละเลยบกพร่องต่อการประพฤติตนในธรรมและหน้าที่ของตนเอง คือ ขาดการเอาใจใส่ในสืบทอดราชกิจ การไม่สงเคราะห์ผู้ยากไร้ความขัดสนเกิดขึ้น จึงเกิดการแย่งชิงกันเพื่อความอยู่รอด ราษฎรประพฤติผิดศีลธรรมมากขึ้นจึงนำไปสู่ภาวะ การเสื่อมสลายของพระเจ้าจักรพรรดิ ในที่สุด

คำสำคัญ : อำนาจ; พระเจ้าจักรพรรดิ; จกัวัตติสูตร

Abstracts

This article aims to study the doctrine of the Emperor in Chakwattisutthi and to analyze the power of the Emperor in the Chakwattisutthi In Chakwattisutthi The Lord Buddha taught the monks and the people of Matul to be self-reliant, to rely on Dharma, to adhere to mindfulness. The Buddha illustrated the story of the King, the Emperor. The emperor must act according to principles There are four types of empires according to the pattern of His ancestors: 1. The emperor is fair sovereignty. Arrange righteous protection to all peoples in the land. 2. There is no wrongdoing in the land. 3. Share average wealth to the lack of wealth 4. Always consult a Brahmin priest who does good behavior. To be called the Emperor God has to behave forever. Will make the 7 Rattana Chakra come into being as the identity of the emperor completely: 1) Chakkaew 2) Chang Kaew 3) Maew 4) Kaewmanee 5) Nang Kaew 6) Khun Klang Kaew 7) Khunpol Kaew and there The vast expanse has four oceans as a filtering boundary.

The use of power and virtue in the governance of the people should be balanced between the existing power and virtue. Not with a strong armed and an army, but by using the Dharma to fight. To overcome the minds of other parents It's a decisive win. The decline of the power of the emperor. Is to ignore the lack of behavior in the dharma and self-duty is the lack of care in the succession of the Kingdom Not helping the poor and the needy arise. Therefore there was a struggle for survival People behave more and morally, leading to The final decay of the emperor

Keywords: Power; Themperor; Cakkayattisutta

บทนำ

พระไตรปิฎก เป็นหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บันทึกไว้เป็นหลักฐานสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่ได้รับการสืบทอดกันและยอมรับมาสองพันกว่ามาแล้ว การศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มีอย่างกว้างขวางไม่เฉพาะ พระภิกษุสงฆ์ หรือผู้บวชในพระพุทธศาสนาเท่านั้น การศึกษาพระไตรปิฎก และเผยแผ่สู่สังคมเป็นไปในรูปแบบต่างๆ เช่น นักวิชาการหรือนักปรัชญา ทุกชาติศาสนาต่างก็ได้ศึกษาหลักหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก อย่างแพร่หลาย เพื่อนำเสนอผลงานอธิบายคำสอนทางศาสนา ให้เกิดความเข้าใจต่อสาธารณะชนและสร้างศรัทธาเผยแผ่ศาสนา

จกัถวัตติสูตร เป็นพระสูตรหนึ่งที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลาย ขณะประทับอยู่ที่เมืองมาตุลา แคว้นมคธสูตรว่าด้วยอุดมรัฐควมยิ่งใหญ่ของพระเจ้าจักรพรรดิ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 80/29-30) จกัถวัตติสูตร แปลว่า ภาระหน้าที่ที่พระเจ้าจักรพรรดิจะต้องกระทำ สูตรว่าด้วยวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิ, พระจริยาที่พระเจ้าจักรพรรดิพึงทรงบำเพ็ญสม่ำเสมอ, ธรรมเนียมการทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจของพระเจ้าจักรพรรดิ, หน้าที่ของนักปกครองผู้ยิ่งใหญ่พระเจ้าจักรพรรดิจึงมีความเกี่ยวข้องกับการปกครองบ้านเมืองกับการใช้อำนาจที่มีอยู่ของพระเจ้าจักรพรรดิพร้อมด้วยคุณธรรมที่สั่งสมมา เป็นหลักในการปกครอง ด้วยการประพฤติตน หรือพระจริยาวัตรที่ประกอบไปธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2554 : 250)

การรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองอันเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองบ้านเมืองแล้วการที่จะรักษาความสงบจากพลอดภัย ต้องทำนุบำรุงประชาชนอยู่ดีกินดีไม่ให้อดอยากเรื่องการเลี้ยงชีพ หรือเศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ปกครองควรจัดการให้ดี ถ้าหากการจัดการเรื่องนี้ได้ไม่ดีแล้ว ศีลธรรมเป็นหลักที่สำคัญของชีวิตมนุษย์หรือประชาชนก็พลอยที่จะเสื่อมสลายไปด้วย (ปรีชา ช้างขวัญยืน, 2538 : 26) ถ้าหากผู้ปกครองไม่ประกอบด้วยศีลธรรมอันดีแล้ว การใช้อำนาจในการปกครองที่ผิด ขาดคุณธรรมมองในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองมีวามในนโยบายไม่รักษาธรรมเนียมสัมมาการปฏิบัติของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาจึงจะก่อให้เกิดความล้มเหลวในการปกครองบ้านเมือง ทำให้บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายไม่สงบประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการไม่ประพฤติธรรมของผู้ปกครอง หรือ การใช้อำนาจ บารมี โดยไม่มีการส่งสมคุณงามความดีที่เป็นธรรมสร้างบารมีให้ผู้ใต้ปกครองได้เคารพศรัทธา ของพระเจ้าจักรพรรดิการใช้อำนาจ โดยขาดซึ่งศีลธรรม นั้นคือการทำให้ผู้ใต้ปกครองเกรงกลัวในอำนาจ แต่ขาดความเคารพศรัทธา ที่จะสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้ใต้ปกครองปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถไม่เกิดความพะวง ต่อพระราชอำนาจแต่อย่างใด และผลพวงของปฏิบัติตนของพระเจ้าจักรพรรดิ ทั้งการส่งสมบารมี และการใช้อำนาจนั้น มีผลกระทบกับประชาชนอย่างกว้างขวางนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างใหญ่หลวง

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาจกักวัตติสูตร เพื่อที่จะนำเสนอวิเคราะห์เรื่องหลักการใช้อำนาจ ของพระเจ้าจักรพรรดิต่อการปกครองประชาชนว่ามีผลอย่างไร วิเคราะห์การมีอำนาจและใช้อำนาจของพระเจ้าจักรพรรดิที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมอย่างไรที่จะให้เกิดผลกระทบต่อการปกครองที่จะเจริญขึ้นหรือเสื่อมลงอย่างไร

ความเป็นมาของจกักวัตติสูตร

ความเป็นมาของจกักวัตติสูตรนี้ ซึ่งเป็นพระสูตรที่ 3 แห่งทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค พระสูตรต้นตปิฎก พระสูตรนี้ พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย ขณะประทับอยู่ที่เมืองมาตุลา แคว้นมคธ โดยทรงประสงค์ให้ผู้ฟังฟังตนฟังธรรม ไม่ฟังสิ่งอื่น เพราะการฟังตนฟังธรรมทำให้เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ และพละ ทำให้มารขัดขวางความเจริญไม่ได้ ในพระสูตรมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ที่มาของพระสูตร

จกักวัตติสูตร แปลว่า พระสูตรว่าด้วยพระเจ้าจักรพรรดิ ซึ่งหมายถึงกษัตริราชผู้ได้รับมูรธาภิเษกแล้ว ทรงประพฤติธรรมที่เรียกว่า จักรวรรดิวัตร อันเป็นเหตุให้แก้ว 7 ประการ มี จักกรแก้ว เป็นต้นเกิดขึ้น และทรงใช้จักรนี้แผ่พระราชอาณาจักร ปราบปรบปักษ์จนมีเมืองขึ้นทั้ง 4 ทิศ ซื่อนี้จึงตั้งตามเนื้อหาสาระของพระสูตร อนึ่ง ในบางแห่ง เรียกชื่อพระสูตรนี้ว่า จกักวัตติสีหนาทสูตร (พระสูตรว่าด้วยการบันลือสีหนาทประกาศเรื่องพระเจ้าจักรพรรดิ) ทั้งนี้ อาจจะให้แตกต่างกับจกักวัตติสูตรอื่น คือ ที่ปรากฏในสังยุตตนิกาย มหา

วารวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ 19 และที่ปรากฏในอังคุตตรนิกาย ติกนิบาต พระไตรปิฎกเล่มที่ 20 ก็ได้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 11)

พระสูตรนี้ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลาย ขณะประทับอยู่ที่เมืองมาตุลา แคว้นมคธ โดยทรงประสงค์ให้ผู้ฟังพึงตนพึงธรรม ไม่พึงสิ่งอื่น เพราะการพึงตนพึงธรรมทำให้เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ทำให้มารขัดขวางความเจริญไม่ได้ อรรถกถาอธิบายว่า ในตอนเช้าตรู่ของวันนั้น พระผู้มีพระภาคทรงตรวจดูหมู่สัตว์ ผู้ที่ควรโปรด ทรงเห็นว่า ชาวเมืองมาตุลา จำนวน 84,000 คน โดยประมาณมีอุปนิสัยสามารถบรรลุธรรมได้ ถ้าทรงแสดงพระสูตรที่เกี่ยวกับอนาคตวงศ์ให้ฟัง จึงเสด็จออก จากที่ประทับ ไปยังเมืองมาตุลาแต่เช้า พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ตามเสด็จจำนวน 20,000 รูป โดยประมาณพวกกษัตริย์ชาวเมืองมาตุลา ฝ้ารับเสด็จ และได้ถวายมहाทานแด่พระองค์และภิกษุสงฆ์ พระผู้มีพระภาคทรงเห็นว่า ถ้าทรงแสดงธรรมที่ตรงนั้น จะเกิดปัญหาเรื่องสถานที่คับแคบ ไม่พอนั่งและยืนของผู้เข้าฟัง ฉะนั้น เมื่อเสวยพระกระยาหารเสร็จ ไม่ทรงกล่าวอนุโมทนา ทรงลุกจากพุทธอาสน์ เสด็จออกไปนอกตัวเมืองและประทับนั่งภายใต้คางไม้มาตุละต้นหนึ่ง ซึ่งมีบริเวณกว้างพอรองรับผู้ฟังธรรม จำนวนมากได้ เมื่อประทับนั่งเรียบร้อยแล้ว หมู่ภิกษุสงฆ์เข้าไปเฝ้าทั้งด้านขวาและด้านซ้ายของพระองค์ ส่วนประชาชนเข้าไปนั่งตรงด้านหน้า คือ ณ เบื้องพระพักตร์ของพระองค์ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 80/29-30)

ในพระสูตรนี้ มีข้อที่น่าสังเกต น่าศึกษา ดังนี้ 1) รูปแบบและวิธีการแสดงน่าสนใจมาก การสาธกนิทานในอดีตมาสนับสนุน หลักคำสอนของพระองค์ทำให้ผู้ฟังเห็นจริงเห็นจังและเข้าใจให้อยากฟัง นอกจากนี้ การพยากรณ์เหตุการณ์ข้างหน้าว่า จะต้องเป็นไปอย่างเดียวกันนี้ เท่ากับทรงแสดง สีนาทปประกาศ สัจธรรมของพระองค์โดยทรงใช้พระสัพพัญญุตญาณทั้งฝ่ายอดีตตั้งสญาณ และฝ่ายอนาคตตั้งสญาณเป็นอุปกรณ์ จึงทำให้พระสูตรนี้น่าสนใจมาก 2) เนื้อหาของพระสูตรนี้มีสาระสำคัญเพียงการพึงตน พึงธรรม แต่ทรงนำเรื่องอนาคตวงศ์ คือ เรื่องพระพุทธเจ้าในอนาคตเข้ามาเสริมไว้ด้วย เท่ากับทรงเพิ่มเติมเรื่องพุทธวงศ์ ที่ตรัสไว้ในคราวเสด็จนิวัตกรุงกบิลพัสดุ์ครั้งแรก ผลแห่งพระสูตรนี้ในพระบาลีมีแค่ที่ย่อไว้ แต่อรรถกถาอธิบายเพิ่มเติมว่า ภิกษุสงฆ์ทั้ง 20,000 รูป บรรลุอรหัตตผล ส่วนประชาชนชาวเมืองมาตุลาทั้ง 84,000 คน ต่างได้ดื่มน้ำอมฤต หมายถึงบรรลุมรรคและผลเบื้องต้น คือ โสตาปัตติมรรค โสตาปัตติผล สกทาคามิมรรค และสกทาคามีผล

2.2 ความสำคัญของจักกวัตติสูตร

จักกวัตติสูตร เป็นพระสูตรที่ว่าคุณธรรมและจริยธรรม ของพระมหากัปประติ หรือพระราชาผู้ทรงธรรม พระสูตรนี้จะกล่าวถึงพระเจ้าจักรพรรดิ ธรรมราชาที่ทรงพระปรีชาสามารถอย่างมาก มีพระราชอาณาจักรกว้างใหญ่ไพศาล ปรากฏทวีปด้วยธรรมะ เนื้อความในพระสูตรแสดงให้เห็นถึงความเสื่อมถอย

ของ อายุมนุษย์อันเนื่องมาจากศีลธรรม ซึ่งเป็นประเด็นรองในพระสูตรนี้ แต่พระสูตรนี้มีสาระสำคัญที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอความสำคัญของจกกวัตติสูตร ดังนี้

1) ความสำคัญว่าด้วยคำสอนการปฏิบัติตน

การปฏิบัติตน ในที่นี้ คือการประพฤติปฏิบัติ ให้เกิดความเจริญงอกงามชีวิตของผู้ประพฤตินั้น ให้มีเกาะ แห่งธรรมเป็นเครื่องป้องกันตัว นั่นคือการปฏิบัติตนด้วยหลัก สติปัฏฐาน 4 ดังที่ พระพุทธองค์ตรัสไว้ ดังนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ เมืองมาตุลา แคว้นมคธ ณ ที่นั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย” ภิกษุเหล่านั้นทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสตั้งชื่อว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงมีตนเป็นเกาะ 1 มีตนเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่เกิด ภิกษุมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่ เป็นอย่างไรคือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ 1. พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้ 2. พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้ 3. พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้ 4. พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้ ภิกษุมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่ เป็นอย่างนี้ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงประพฤติธรรมอันเป็นโคจร ซึ่งเป็นวิสัยอัน สืบเนื่องมาจากบิดาของตน เมื่อเธอทั้งหลายประพฤติธรรมอันเป็นโคจรซึ่งเป็นวิสัยอันสืบเนื่องมาจากบิดาของตน มารจะไม่ได้โอกาส จะไม่ได้อารมณ์ ภิกษุทั้งหลาย บุญนี้ย่อมเจริญขึ้นได้ดังนี้ เพราะการสมาทานกุศลธรรมเป็นเหตุ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 11/80/59-60)

2) ความสำคัญว่าด้วยเรื่องข้อวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิ

พระพุทธองค์ทรงประทับ ณ นครมาตุลา แคว้นมคธตรัสสอนภิกษุทั้งหลายให้ฟังตนฟังธรรม และเจริญสติปัฏฐาน 4 แล้ว ทรงตรัสเล่าเรื่อง รัตนะ7 ประการของพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่า ทัพพเนมิ คือ 1. จักร (ลูกธนู) 2. แก้ว(จักรรัตนะ)3. ข้างแก้ว (หัตถิรัตนะ)4. ม้าแก้ว (อัสสรรัตนะ) 5. นางแก้ว (อิตถิรัตนะ)6. ขุนคลังแก้ว (คหปติรัตนะ)7. ขุนพลแก้ว (ปริณายกรัตนะ) พระเจ้าทัพพเนมิตรัสสั่งบุรุษคนหนึ่งให้คอยดูว่าจักรแก้วเคลื่อนจากฐานเมื่อไรให้มาบอก จำเนียรกาลล่วงมา เมื่อจักรแก้วเคลื่อนจากที่บุรุษนั้นก็ไปกราบทูล พระองค์จึงตรัสเรียกพระราชบุตรองค์ใหญ่มอบราชสมบัติให้แล้วปลงพระเกศาและพระมัสสุ ทรงผ้ากาสาเยาะ (ผ้าย้อมฝาด)ออกผนวชเป็นบรรพชิตเมื่อออกผนวชเป็นราชฤๅษีได้ 7 วันจักรแก้วก็อันตรธานหายไป

พระราชา (พระองค์ใหม่) ก็ทรงเสียพระราชหฤทัยเข้าไปเฝ้าพระราชฤษี เล่าความถวาย พระราชฤษีก็ตรัสลอบว่าจักรแก้วเป็นของให้กันไม่ได้และทรงแนะนำให้บำเพ็ญจักกวัตติวัตรคือข้อปฏิบัติของพระเจ้าจักรพรรดิมีฐานะอยู่ที่เมื่อปฏิบัติแล้วจักรแก้วอันเป็นทิพย์ มีกำลังพันมิ่งคุณสมบรูณ์ด้วยอาการทั้งปวงจักปรากฏขึ้นแก่พระราชา ผู้รักษาอุโบสถ ในวันอุโบสถ 15 คำผู้ขึ้นสู่ชั้นบนปราสาท กราบทูลถามว่าวัตรอันประเสริฐของพระเจ้าจักรพรรดิเป็นอย่างไร ตรัสตอบว่ารักษา 10 อย่าง ดังนี้ 1. พลกายหรือ (กองทหารที่อยู่ใกล้ชิด) อยู่ดีมีสุข กายใจครอบครว 2. กษัตริย์ ได้อาณัติของพระองค์ดูแลบ้านเมืองและประชาชนอยู่ดีมีสุขใหม่ 3. ผู้ติดตามอำมาตย์และผู้รับใช้ ดูแลบ้านเมืองเข้มแข็งและซื่อสัตย์ สุจริต 4. พราหมณ์คฤหบดีคหบดี มีศีลธรรมและช่วยประชาชน 5. ขวานิคมนชนบท อยู่ดีมีสุข 6. สมณพราหมณ์อยู่ในศีลธรรม 7. เนื้อและนกให้อุดมสมบูรณ์ 8. ชัดขวางผู้ทำการที่ไม่เป็นธรรม 9. เพิ่มให้ทรัพย์แก่ผู้ไม่มีทรัพย์ 10. เข้าไปหาสมณพราหมณ์แล้วถามปัญหา แยกเป็น 3 ประเด็น คือ เคารพธรรม, คัมครองธรรม และปราบอธรรม เมื่อพระราชา (ผู้เป็นราชบุตร) กระทำตามจักรแก้วก็ปรากฏขึ้นตามที่พระราชฤษีทรงกล่าวไว้พระราชาก็ทรงถือเต้าน้ำด้วยพระหัตถ์ซ้าย ทรงหมุนจักรแก้วไปด้วยพระหัตถ์เบื้องขวารับสั่งว่า จักรแก้วอันเจริญงอกงามไปเกิดจะมีชัยเกิดแล้วยกกองทัพมืองค์สี่ติดตามไปทั้งสี่ทิศจนจดสมุทรสั่งสอนพระราชาในทิศนั้นให้ตั้งอยู่ในศีลห้า แล้วมอบให้ครอบครองสมบัติต่อไปตามเดิม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 11/81-90/60-67)

3) ความสำคัญว่าด้วยเรื่องการเกิดแห่งอภุศลกรรมบถ 10

พระเจ้าจักรพรรดิพระองค์ที่ 2-3-4-5-6 และที่ 7 ก็เป็นอย่างนี้พระเจ้าจักรพรรดิที่ 7 เมื่อออกผนวชและมอบพระราชสมบัติแก่พระราชโอรสแล้ว จักรแก้วก็อันตรธานหายไปพระอำมาตย์ราชบริพารทั้งหลาย ก็ถวายคำแนะนำเรื่องวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิ ความผิดพลาดของพระราชองค์ที่ 8 พระราชาสดับแล้ว ก็ทรงจัดการรักษา คัมครองอำมาตย์ราชบริพารตามสมควร แต่พระองค์ไม่พระราชทานทรัพย์แก่ผู้ไม่มีทรัพย์ กล่าวคือพระองค์ ดูแลคัมครองเฉพาะใกล้ชิด ไม่ดูแลประชาชน ที่อยู่ห่างไกล ที่อยู่ใต้ปกครอง ดังนั้น ถ้าจะเทียบกับเหตุการณ์ในปัจจุบันก็คือไม่จัดการด้านสังคมสงเคราะห์ให้มีการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ความยากจนของประชาชนก็เกิดขึ้น เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ เมื่อความยากจนเพิ่มมากขึ้น เพื่อความอยู่รอดผู้คนก็ลักทรัพย์ของผู้อื่น เมื่อทางการจับได้ก็นำมาถวายให้ทรงจัดการเมื่อทรงไต่สวนได้ความจริง และทราบว่าเป็นเพราะไม่มีอาชีพก็พระราชทานทรัพย์ให้ไปเลี้ยงตนเลี้ยงมารดาบิดาบุตรภรรยาประกอบกิจการงานและบำรุงสมณพราหมณ์ต่อมามีคนลักทรัพย์ของผู้อื่นและถูกจับได้อีก ทรงไต่สวนได้ความเป็นจริงอย่างเดิมก็พระราชทานทรัพย์อีกข่าวก็ลือกันไปว่า ถ้าใครลักทรัพย์ก็จะได้พระราชทานทรัพย์คนก็ปรารถนาจะลักทรัพย์มากขึ้น

ต่อมาจับคนลักทรัพย์ได้อีกแต่คราวนี้ ถ้าทรงจะพระราชาทรงเกรงว่า ถ้าพระราชทานทรัพย์การลักทรัพย์ก็จักเพิ่มขึ้นจึงตรัสสั่งให้มัด โทณศีระชะ พาตระเวนไปตามถนนหนทาง เพื่อแห่ประจาน นำออกทางประตูพระนครด้านทิศใต้ ประหารชีวิตโดยการตัดศีรษะเหมือนการปราบปรามโดยทอนรากทอนโคนเสียที่

เดียว เมื่อผู้คนทั้งหลายได้ทราบข่าวอย่างนั้นแล้วก็พากันสร้างอาวูชขึ้นมาและพากันคิดว่าถ้าหลักทรัพย์ใครก็จะต้องตัดศีรษะเจ้าทรัพย์บ้าง จึงเกิดการปล้นหมู่บ้านภายในนครและการปล้นการฆ่าชิงทรัพย์ เกิดการแก่งแย่ง สังคมวุ่นวายเสื่อมถอย ผู้คนไม่มีศีลมีธรรม จากการที่ไม่ให้ทรัพย์แก่ผู้ไร้ทรัพย์ ก็มากด้วยด้วยความยากจน มากด้วยการลักทรัพย์ มากด้วยการใช้อาวุธ มากด้วยการฆ่า มากด้วยการพุดตบ อายุขีพวรรณของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายก็เสื่อมลง เกิด อุกุศลกรรม ขึ้นในสังคมทำให้อายุของมนุษย์ลดน้อยลง มนุษย์ทั้งหลายสร้างอุกุศลกรรม 10 ประการ คือของเลวสมัยนี้กลายเป็นของดีในสมัยเสื่อม ทางแห่งกุศล จะอันตรายทางแห่งกุศล 10 ประการ จะรุ่งเรืองยิ่ง ไม่มีการทำบุญ กุศล เช่น การไม่ปฏิบัติชอบในมารดาบิดา ในสมณะ ในพราหมณ์ การไม่อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในสกุล จะได้รับการบูชาสรรเสริญ ซึ่งตรงกันข้ามกับสมัยปัจจุบันนี้ จะไม่มีคำว่า มารดา, น้ำ , บิดา , ป้า , อา , ภริยาของอาจารย์ , ภริยาของครู . โลกจะเจือปนกันเหมือนสัตว์ เช่น แพะ ไก่ สุนัข จักมีอาชญา, พยาบาท, มุ่งร้ายกัน, คิดฆ่ากันอย่างรุนแรง , แม้มีความสัมพันธ์ต่อลูก ลูกความสัมพันธ์ต่อแม่ในเชิงรักใคร่ , พ่อมีความสัมพันธ์กับลูกสาว ลูกสาวความสัมพันธ์กับพ่อ แม้แต่พี่ชายความสัมพันธ์กับน้องสาว น้องความสัมพันธ์กับพี่ชายในเชิงรักใคร่ เช่นเดียวกัน ไม่จิตคิดละอาย กลายเป็นเรื่องธรรมดา เกิดมิกสัญญ์

4) ความสำคัญว่าด้วยเรื่องการเกิดมิกสัญญ์

เมื่อมีความยากจนเพิ่มขึ้นเรื่อย ผู้คนสร้างแต่อกุศลกรรม ทำให้อายุของมนุษย์ สั้นลงเรื่อยๆ เมื่ออายุและขีพวรรณของสัตว์ทั้งหลายก็เสื่อมลงประกอบด้วย มนุษย์มีอายุ 8 หมื่นปี บุตรมีอายุเพียง 4 หมื่นปี และลดลงเรื่อยๆ ในเมื่อความชั่วเกิดมากขึ้น เช่น การพุดเท็จอย่างจงใจ การพุดส่อเสียดและการพุดเพื่อเจ้า เมื่ออายุลดลงมาถึง 2,500 มากไปด้วยธรรม 2 อย่าง คือโลกครอบงายอยากได้ของเขา และพยาบาทปองร้ายผู้อื่น เมื่ออายุลดลงมาถึง 1 พันปีมากไปด้วยมิจฉาพริฏฐิ ความเห็นผิดจากคลองธรรม เมื่ออายุลดลงมาถึง 500 ปี มากไปด้วยธรรม 3 อย่าง คือ 1. ความกำหนดที่ผิดธรรม (อธมมราค) 2. ความโลภรุนแรง (วิสมโลภ) 3. ธรรมะที่ผิดในที่นี้ อรรถกถาอธิบายว่า ความกำหนดพอใจผิดปกติ เช่น ชายในชายหญิงในหญิง เมื่ออายุลดลงมาถึง 250 ปี มากไปด้วยธรรม คือการไม่ปฏิบัติในมารดา, บิดา, ในสมณะ, ในพราหมณ์, การไม่อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในสกุลเมื่อเสื่อมลงอย่างนี้ทั้งอายุและขีพวรรณ มนุษย์มีอายุ 250 ปี บุตรก็มีอายุเพียง 100 ปีเหลืออายุ 10 ปี เกิดมิกสัญญ์ จักมีสมัยที่บุตรของมนุษย์มีอายุ 10 ปี หญิงสาวอายุ 5 ปีก็มีสามีได้รสเหล่านี้จะอันตรายไป คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อยรสเค็ม เมล็ดพืช ชื่อกุทรุสกะ ภาษาไทยแปลกันว่าข้าวหูก้ากับแก้ว จะเป็นโภชนะอันเลิศเสมือนหนึ่งข้าวสุกแห่งข้าวสาลีและเนื้อสัตว์เป็นโภชนะอันเลิศในสมัยนี้ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า ของเลวสมัยนี้กลายเป็นของดีในสมัยที่เสื่อมลง กุศลกัมมบถ หรือทางแห่งกุศล 10 ประการจะอันตรายอุกกุศลกัมมบถ ทางแห่งกุศล 10 ประการจะรุ่งเรือง (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 11/103-106/73-78)

5) ความสำคัญว่าด้วยเรื่องการอุบัติของพระอริยมะตไตรย

หลังจากที่พระพุทธองค์ ทรงตรัสเรื่องการเกิดมิลลัญญ แล้ว ทรงตรัสเรื่องการอุบัติขึ้น หรือ กำเนิดพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ต่อไปว่า “ภิกษุทั้งหลาย ในคราวที่มนุษย์มีอายุ 8 หมื่นปี นั้น จักมีพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ทรงพระนามว่า พระเมตไตรย เกิดขึ้นในโลกพระเมตไตรยนั้นเป็นพระอรหันต์ผู้ไม่มีกิเลส เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้ธรรมพิเศษด้วยพระองค์เอง เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยความรู้และความประพจน์ เป็นผู้ทรงดำเนินดีในเหตุการณ์ทั้งปวง เป็นผู้ทรงล่วงรู้ซึ่งโลกแจ่มแจ้ง เป็นผู้ทรงฝึกฝนบุคคลที่ควรฝึกฝนได้เป็นอย่างดี ไม่มีใครเทียมถึง เป็นครูของเทพตามนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้ปลูกเทพตามนุษย์ทั้งหลายให้ตื่นจากความหลับ คือ กิเลส เป็นผู้แจกความรู้พิเศษให้แก่พหุตาและมนุษย์ทั้งหลาย “ภิกษุทั้งหลาย เราตถาคต ซึ่งเกิดขึ้นในโลกในเวลานี้ เป็นฉนฺได พระเมตไตรยก็เป็นฉนฺไดนั้น คือ เราตถาคต ซึ่งเกิดขึ้นในโลกในเวลานี้ เป็นฉนฺได พระเมตไตรยก็เป็นฉนฺไดนั้น คือ เราตถาคตในบัดนี้ ก็เป็นพระอรหันต์ผู้ไม่มีกิเลส เป็นผู้ตรัสรู้ธรรมพิเศษด้วยตนเองเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยความรู้ และความประพจน์ เป็นผู้ดำเนินดีในเหตุการณ์ทั้งปวงเป็นผู้ล่วงรู้โลกแจ่มแจ้ง เป็นผู้ฝึกฝนบุคคลที่ควรฝึกฝนได้เป็นอย่างดี ไม่มีใครเทียม เป็นครูของเทพตามนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้ทำเทพตามนุษย์ทั้งหลายให้ตื่นจากกิเลส เป็นผู้แจกความรู้พิเศษให้แก่พหุตามนุษย์ทั้งหลายฉนฺได พระเมตไตรยก็ฉนฺไดนั้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 11/107-108/78-79)

หมายความว่า หลังเกิดยุคมิลลัญญ พระเมตไตรยนั้นจะทรงอุบัติขึ้นในคราวที่ชีวิตมนุษย์กลับเจริญขึ้นมาได้อีก 8 หมื่นปี พระองค์ทรงรู้แจ่มแจ้งซึ่งมนุษย์โลกทั้งหลาย ทั้งเทวโลก ทั้งมารโลก และพรหมโลกทั้งหมดทั้งสิ้นด้วยพระองค์เอง แล้วก็จะปรากฏแก่ผู้คนสรรพสัตว์ได้เห็น พระเมตไตรยนั้น จะทรงแสดงธรรมมีคุณอันอันวิเศษในเบื้องต้นในท่ามกลางและในที่สุด พร้อมทั้งอรรถพยานุเคราะห์ จะประกอบพรหมจรรย์อันบริสุทธิ บริบูรณ์สิ้นเชิง จะทรงปกครองพระภิกษุสงฆ์หลายพันเหมือนพระพุทธองค์ สรุปความว่า พระพุทธองค์ทรงกระทำเช่นใด พระศรีอริยมะตไตรย ที่อุบัติขึ้นก็กระทำเช่นนั้น

บทสรุปความสำคัญในจักรวาลวิธานในความสำคัญของหลักคำสอนเรื่องนี้พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนภิกษุ และชาวเมืองมาตุลาทั้งหลายที่เข้าเฝ้ารับฟังธรรมจากพระพุทธองค์ นั้นมีนัยยะแห่งการแสดงธรรมในบริบท 3 ประการคือ 1 บริบทในปัจจุบัน คือการประพฤติปฏิบัติ สติปัญญา 4 ในการดำรงตน เพื่อพ้นจากกิเลส ให้มีเกาะ เป็นเครื่องป้องกันตัว ให้เกิดความเจริญองกามชีวิต 2 ในบริบทของอดีต คือทรงกล่าวถึงเรื่องราว รัตนะ 7 ประการของพระเจ้าจักรพรรดิ หรือการปฏิบัติวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิ ที่มีมาในอดีตและผลจากการปกครองและการไม่ประพฤติธรรมตามวิถีแห่งพระเจ้าจักรพรรดิ 3 ในบริบทของอนาคตที่จะเกิดขึ้น คือ ทรงตรัสถึงการเกิดยุค มิลลัญญมนุษย์ทำร้ายกันเองจากความเสื่อมศีลธรรมทำให้มนุษย์มีอายุสั้นลง แล้วกลับเจริญขึ้นมาใหม่ มนุษย์ มีอายุเพิ่มขึ้น จนถึงการอุบัติขึ้นของพระศรีอริยมะตไตรย คือพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปในอนาคตนั่นเอง

จากข้อความในพระสุตฺตจะเห็นว่าคำทั้งสามคือมหาสมมต กษัตริย์และราชานันเป็นชื่อของ ผู้ปกครองสังคมในยุคนั้นมีหน้าที่จัดสรรผลประโยชน์แก่ประชาชนด้วยความยุติธรรมเพื่อสร้างความสงบสุข ให้กับประชาชนเราจะเห็นว่าวัตถุประสงค์ของระบบปกครองได้ถูกรักษาสืบทอดเจตนารมณ์มาตลอดตั้งแต่ยุค เริ่มแรกจนกระทั่งถึงยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ากษัตริย์เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อมีคนละเมิดสิทธิผู้อื่นและ กระทำการทุจริตในเรื่องต่างๆอาทิลักสิ่งที่ไม่ให้การเคารพการพูดเท็จการถือท้าวหาญมากขึ้นจึงเกิดมี การแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ว่ากล่าวตักเตือนขับไล่ลงโทษได้โดยชอบธรรมการเป็นกษัตริย์นั้นเป็นโดยธรรมคือทำหน้าที่ เป็นที่พึงใจของประชาชน จึงเรียกว่า ราชามีใช่เป็นโดยธรรมะอย่างที่เราพราหมณ์เข้าใจถ้าประพฤติธรรม คือกายทุจริตวจีทุจริตและมโนทุจริตเป็นมิจฉาทิฏฐิหลังจากตายก็ไป เกิดในอบายทุกคติวิบาตนาเหมือนกัน ถ้าประพฤติธรรม คือกายสุจริตวจีสุจริตและมโนสุจริตเป็นสัมมาทิฏฐิหลังจากตายก็ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เหมือนกัน พระราชาเมื่อปฏิบัติธรรมเคร่งครัดอุกฤตยิ่งขึ้น ย่อมได้รับขนานนามเป็นมหาราชา มหา ราชธิดา หรือพระมหาจักรพรรดิในที่สุด ซึ่งพระพุทธองค์ทรงจัดไว้ใน “อุปารหุคค 4 “อุปารหุคค หมายถึง ผู้มีคุณวิเศษ คู่ควรแก่การสร้างสถูปไว้ให้มหาชนเคารพบูชาและรำลึกถึง ซึ่งการเคารพบูชาและการ รำลึกถึงนั้น จัดว่าเป็นการปฏิบัติดี เป็นความดีที่มีผลยิ่ง แก่ตัวผู้เคารพบูชาและรำลึกถึง อุปารหุคคทั้ง 4 รูปแบบนี้ได้แก่ (1) พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า (2) พระปัจเจกพุทธเจ้า (3) พระอรหันตสาวกของ พระพุทธเจ้า และ (4) พระเจ้าจักรพรรดิ (พหุคคณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551 : 122)

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า พระเจ้าจักรพรรดิ คือ มนุษย์ผู้มีบุญ เพราะได้ทำบุญมาดีแล้วแต่ชาติ ก่อน ด้วยการให้ทาน รักษาศีล 5 และศีล 8 หรือได้บำรุงบำเรอพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์ พระภิกษุสงฆ์ ได้บำรุงพระพุทธศาสนา ได้ประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือได้ทำประโยชน์แก่สาธารณะ ชนด้วยกำลังศรัทธาที่แรงกล้า พระเจ้าจักรพรรดิ เป็นพระราชาโดยธรรมะ ไม่ต้องแย่งชิงอำนาจจากใครด้วย อุบายหรือการทำสงคราม ทรงชนะแล้ว มีอาณาจักรที่มั่นคง ทรงมีพระราชอำนาจสิทธิ์ขาดในโลกแต่ผู้เดียว ทรงมีพระปัญญาอันประเสริฐ ฉลาดรอบรู้ในสรรพวิชาการ ทรงบำรุงพัฒนาบ้านเมืองจนเจริญสูงสุด พระองค์มี แก้ว 7 ประการ มีพระราชบุตรมากกว่าพันล้านกล้าหาญ มีรูปทรงสมเป็นวีระกษัตริย์ สามารถยกกองกำลัง ของข้าศึกได้ไม่ยาก ด้วยอานุภาพบุญฤทธิ์ของพระองค์ และอานุภาพแห่งแก้ว 7 ประการ ทำให้พระองค์ทรง บริหารและปกครองราษฎรโดยไม่ต้องใช้ศาสตรา ไม่ต้องใช้อาวุธหรือเครื่องมือประหัตประหารใดๆ ไม่ต้อง ลงโทษ ไม่ต้องลงอาญา

หลังจากที่พระพุทธเจ้า ได้ตรัสสอนธรรมแก่ภิกษุทั้งหลาย ในเรื่องการปฏิบัติที่ต้องยึดตนเอง เป็นที่ตั้ง ทำตัวเองให้เป็น ประทีปแก่ตัวเอง อย่าพึ่งยึดถือ พึ่งพาสิ่งอื่น ก่อนตนเอง ทรงสอนเรื่องการพิจารณา ตัวเองด้วยแนวสติปัฏฐาน 4 แล้ว ทรงยกเรื่องราวของพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่า ทัพเพเนมิ มาเล่าให้ภิกษุ ทั้งหลายฟัง ซึ่งพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์นี้ ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม มีพระราชอาณาเขตกว้างขวาง พระ พุทธองค์ทรงตรัสว่า ในอดีตมีพระราชาที่ทรงธรรมมีอำนาจบริวารมีที่กว้างขวาง จึงได้ชื่อว่าเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ

พระนามว่า ทัพพเนมิ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระองค์ทรงคุณลักษณะหรือเครื่องหมายของความเป็นจักรพรรดิที่สำคัญ 4 ประการ

3. อำนาจของพระเจ้าจักรพรรดิในจกัวัตติสูตร

คำว่าอำนาจในพระพุทธศาสนา ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในพระไตรปิฎกส่วนใหญ่พระองค์ ทรงตรัสสอนในเรื่องของตัวบุคคล กล่าวคือ อำนาจที่เป็นอิทธิพลในจิตใจของบุคคล คือ อำนาจกิเลส อำนาจแห่งกิเลส ตัณหา เช่น อำนาจแห่งความรักอำนาจความเสนาหา อำนาจแห่งทิฐิ เป็นต้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 30/116/258)

ในส่วนของจกัวัตติสูตร พระพุทธเจ้าทรงตรัสในเรื่องนี้ ที่กล่าวถึงเรื่องอำนาจการปกครองของพระเจ้าจักรพรรดิ ซึ่งพระองค์จะกล่าวถึงการแผ่บารมี ถ้าศึกษาวิเคราะห์ การแผ่บารมีของพระเจ้าจักรพรรดิ ก็หมายถึงการขยายอำนาจการปกครองไปสู่ แวันแคว้นต่างๆ ซึ่งอำนาจของพระเจ้าจักรพรรดิ การได้มาซึ่งอำนาจ การขยายอำนาจ และการรักษาไว้ซึ่งอำนาจนั้น มิใช่เพื่อความยิ่งใหญ่ในศราตราวุธที่ครบครัน หรือ กองทัพอันใหญ่ แต่เป็นเพราะอำนาจตัวผู้ปกครองหรือพระเจ้าจักรพรรดิเองที่มีอำนาจด้วยธรรมราชาที่เป็นอำนาจเอาชนะศัตรูได้ทั่วสารทิศ

ดังนั้นตามความหมายของอำนาจที่ยกมา จะเห็นได้ว่าที่สิ่งก่อให้เกิดอำนาจขึ้นมานั้นมีหลายประการ ในจกัวัตติสูตร สรุปลำดับอำนาจคือการครองใจคน อำนาจคือธรรม อำนาจคือธรรม ที่มีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมให้ผู้พระราชหรือผู้มีอำนาจเป็นผู้ปกครองที่ใช้พระคุณมากกว่าพระเดช คือเป็นผู้ปกครองที่ใช้คุณธรรมมากกว่าที่จะใช้อำนาจ การปกครองโดยธรรมหรือการใช้อำนาจโดยธรรมจะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจที่มีคุณธรรมประจำตัว เพราะคำว่า “ธรรม” เป็นนามธรรมจะยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นได้ ก็จะต้องอาศัยผู้ปฏิบัติที่มีจิตใจและเจตนาที่จะปกครองหรือใช้อำนาจให้เป็นธรรม โดยทั่วถึงนั่นเอง

3.1 ที่มาของอำนาจของพระเจ้าจักรพรรดิ

จากการศึกษา ในจกัวัตติสูตร สามารถวิเคราะห์ ที่มาของอำนาจ ของพระเจ้าจักรพรรดิได้ว่า พระเจ้าจักรพรรดินั้นพระองค์ได้มาซึ่งอำนาจ อย่างไร ก่อนอื่นต้องเข้าใจก่อนว่า คำว่าอำนาจของพระเจ้าจักรพรรดินั้นควบคู่กับคำบารมี เพราะว่า คำว่าบารมีนั้นหมายถึง บุญที่สั่งสมมาในชาติอดีต การที่บุคคลมีบารมีเต็มเปี่ยมจึงก่อให้เกิดพลัง หรือ อำนาจตามมา ตามความหมายในคัมภีร์จริยาปิฎก คัมภีร์มีขนิมิกาย เป็นส่วนที่เก่าแก่และสำคัญของพระสูตรต้นตปิฎก และมีหลาย พระสูตรที่กล่าวถึงความหมายของ บารมี ยกตัวอย่างในสคารวสูตรเท่านั้นที่ใช้คำว่าบารมี ในความหมายว่าเป็นเลิศ ถึงที่สุดในพระพุทธศาสนา ในสคารวสูตร หรือ สังคารวสูตร ในมัชฌิมปิณณาสก์ กล่าวอธิบายว่า “บารมี คือความเป็นเลิศ เป็นที่สุดแห่งอภิญญาในทิวธรรมดั่งที่พระพุทธองค์ทรงตรัสกับภราทวาชะว่าภราทวาชะ เราย่อมกล่าวความต่างกัน(แยก

ประเภท)ของสมณพราหมณ์ทั้งหลาย ผู้บรรลุความเป็นเลิศ (บารมี) อันเป็นที่สุดแห่งอภิญญาในทิวธรรมแล้ว ย่อมปฎิญาณ คือ ยอมรับซึ่งอาทิพรหมจรรย์ บางพวกเป็นผู้ฟัง ตามกันมา เหมือนพราหมณ์ทั้งหลายผู้ทรงไตร วิชา สมณพราหมณ์พวกหนึ่ง เป็นผู้บรรลุความเป็นเลิศอันเป็นที่สุดแห่งอภิญญาในทิวธรรมแล้ว รู้เฉพาะซึ่ง อาทิพรหมจรรย์ เพราะสักว่าศรัทธาเหมือนพวกนักตริตรอง นักใคร่ครวญสมณพราหมณ์ทั้งหลายพวกหนึ่ง เป็นผู้บรรลุความเป็นเลิศอันเป็นที่สุดแห่งอภิญญาในทิวธรรมแล้ว ด้วยการรู้ยิ่งแล้วซึ่งธรรมด้วยตนเองนั้น ในธรรมทั้งหลายอันไม่ได้ฟังกันมาก่อน ย่อมรู้เฉพาะซึ่งอาทิพราหมณ์ เราย่อมเป็นผู้หนึ่ง แสดงให้เห็นว่าสมณ พราหมณ์ทุกคนล้วนบรรลุความเป็นเลิศตามลัทธิของตน ให้คำว่า “ทิวธรรมมาภิญญาโอสถ ปรามิปปตฺตา” ผู้ ถึงแล้วซึ่งความเป็นเลิศ คือถึงความเป็นที่สุดแห่งอภิญญา ในปัจจุบัน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 5/505/201.)

3.2 อำนาจในชาติอดีตในรูปของพระโพธิสัตว์

พระเจ้าจักรพรรดิที่อุบัติขึ้นนั้น พระองค์สร้างอำนาจ โดยเฉพาะมาในชาติอดีต ของการบำเพ็ญ บารมีในรูปของพระโพธิสัตว์ เพราะความยิ่งใหญ่ของมนุษย์ตามตำนานของชาวพุทธโบราณ มีทั้งหมด 4 รูปแบบด้วยกัน เรียกว่า ภูพารหุคค (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 63/487/159) หมายถึง ผู้มี คุณพิเศษ คู่ควรแก่การสร้างสอุปไว้ให้มหาชนเคารพบูชาและรำลึกถึง ซึ่งการเคารพบูชาและการรำลึกถึงนั้น จัด ว่าเป็นการปฏิบัติ เป็นความดีที่มีผลยิ่ง แก่ตัวผู้เคารพบูชาและรำลึกถึง ภูพารหุคคทั้ง 4 รูปแบบนี้ได้แก่ (1) พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า (2) พระปัจเจกพุทธเจ้า (3) พระอรหันตสาวกของพระพุทธเจ้าและ (4) พระเจ้า จักรพรรดิ (พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551 : 122) เช่นการบำเพ็ญลักษณะบารมี 10 ประการพระ โพธิสัตว์ แต่ละบารมีมุ่งไปในการเป็นเครื่องช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ เพื่อ ประโยชน์ของสังคม บารมีทั้งหลายมีลักษณะร่วมกัน คือการช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้อื่น มีรส คือ การกระทำให้ ความช่วยเหลือ (อุปการะ) ผู้อื่นหรือรสคือความไม่หวั่นไหว สภาพที่ปรากฏ คือ การมุ่งความช่วยเหลือผู้อื่น หรือสภาพที่ปรากฏ คือความเป็นพระพุทธรูป และมีความพื้นฐานในพุทธทศกัณฐ์ได้กล่าวถึงการบำเพ็ญบารมี 10 ประการ (พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551 : 43) ที่ยกมานี้ ผู้เขียนพึงให้เห็นว่าการเกิดเป็นพระเจ้า จักรพรรดิ มิใช่จะเกิดมาได้โดยง่าย ต้องอาศัยบุญบารมี ที่สั่งสมเอาไว้ในภพชาติต่างๆที่เวียนว่ายตายเกิดอยู่ จึง ให้เกิดเป็นพลังอำนาจ ในการเกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ด้วยบุญญาธิการ ในชาติ ในการบำเพ็ญเพียรคุณพระ โพธิสัตว์ จากหลักฐานทางพระไตรปิฎก ได้กล่าวไว้ว่า พระเจ้าจักรพรรดิ คือ พระโพธิสัตว์ มาบำเพ็ญเพียร สร้างสมบารมี นั้นเอง

3.3 อำนาจทางด้านการแผ่บารมีโดยธรรม

นอกจากนี้พระเจ้าจักรพรรดิ ก็สร้างพระองค์เป็นมหาอำนาจทางด้านกำลังทหารขยายพระราช อาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลโดยมีมหาสมุทรทั้งสี่เป็นขอบเขตแล้ว พระองค์ยังเป็นธรรมราชาคือปกครองโดย ธรรม หรือพระองค์ทรงมีธรรมเป็นพลังอำนาจที่แผ่ไพศาลน้อยทั้งหลายเข้ามาสวามิภักดิ์อยู่ภายใต้การ

ปกครองของพระองค์ (พระครูโสภณปริยัติสุธี, 2552 : 78) โดยเรียกการปกครองของพระองค์ว่าจักรพรรดิ อันเป็นระบอบการปกครอง พระเจ้าจักรพรรดิ ทรงสร้างฐานอำนาจกำลังพลขยายอาณาเขตการปกครอง ด้วยอำนาจและมีธรรม ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในเรื่องการบำเพ็ญตนของพระองค์ ในการเกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ในอังกุตตรนิกาย สัตตก-อัฐก-นวกนิบาต ว่า ภิกษุทั้งหลายได้ยินว่า เมื่อโลกถึงความพินาศ [ถูกไฟไหม้] เราเข้าถึง พรหมโลกชั้นอาภัสสระเมื่อโลกยังไม่ถึงความพินาศ เราย่อมเข้าถึงวิมานพรหมอันว่างเปล่าได้ ยินว่า ในวิมานพรหมนั้น เราเป็นพรหม เป็นใหญ่ใครๆ ครอบงำไม่ได้ มีความเห็นแน่นอน มีอำนาจเต็ม เป็นท้าวสักกะผู้เป็นใหญ่แห่งทวยเทพ 36 ครั้ง เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ตั้งอยู่ในธรรม เป็นธรรมราชามีสมุทรทั้ง 4 เป็นขอบเขต ผู้ชนะสงคราม มีชนบทถึงความสถาพรตั้งมั่นประกอบด้วยรัตนะ 7 ประการ รัตนะ 7 ประการของเรานั้นคือ จักรแก้วช้างแก้ว ม้าแก้ว แก้วมณี นางแก้ว คฤหบดีแก้ว ขุนพลแก้วเป็นที่ 7 อนึ่ง เราเคยมีบุตรมากกว่าพันคน ล้วนแต่เป็นคนกล้าหาญชาญชัย ย้ายเข้าศึกได้ เราครอบครองปฐพีมณฑลนี้ อันมีมหาสมุทรเป็นขอบเขต โดยธรรม ไม่ต้องใช้อาญาไม่ต้องใช้ศาสตรา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 23/59/75)

หมายความว่า พระพุทธองค์ ทรงได้บำเพ็ญสั่งสมบุญบารมี ไว้หลายภพหลายชาติ ด้วยบุญฤทธิ์หรือบุญญาธิการสั่งสมเมื่อโลกถึงคราวใกล้จะสูญสลายของโลกนี้ พระทรงเสวยภพชาติในชั้นอาภัสสระพรหมเป็นท้าวมหาพรหม มีอำนาจมากมายเต็มเปี่ยม เกิดเป็นท้าวสักกะผู้เป็นใหญ่กว่าเทวดา ทั้งปวง และเกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ผู้มีธรรม มีอำนาจปกครองเป็นธรรมราชา แม้บารมีด้วยบุญฤทธิ์ โดยธรรม ขยายอำนาจการปกครองมีสมุทรทั้ง 4 เป็นขอบเขต เป็นผู้ชนะสงครามโดยไม่ใช้อาวุธประชาชนที่อยู่ห่างไกลให้ความเคารพอย่างทั่วถึงและมั่นคง

3.4 การใช้อำนาจโดยธรรมของพระเจ้าจักรพรรดิ

การสืบราชสมบัติ เป็นพระเจ้าจักรพรรดินอกจากการรักษาความเป็นพระเจ้าพรดิโดยการรักษาศีลอุโบสถ ในทุกวันพระ 15 ค่ำเป็นประจำแล้ว อำนาจปกครองของพระเจ้าจักรพรรดิ หรือการดำรงพระองค์ในปกครองแคว้นกว้างใหญ่ให้เกิดสันติสุขแล้วนั้นพระเจ้าจักรพรรดิต้องปกครองโดยอาศัยหลักธรรมในการปกครอง หรือการแผ่บารมี โดยอาศัยธรรมจะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจพร้อมกับการสร้างบารมี มีความสัมพันธ์ต่อการเมืองการปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องอำนาจ หรือฐานอำนาจ นักปกครองบางคน ไม่ได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ด้วยเหตุผลทางบารมี หรือบารมีไม่ถึงนั่นเอง (สัญญา สัญญา, 2542 : 132) ดังนั้นการใช้อำนาจบารมีของพระเจ้าจักรพรรดิ จำเป็นแผ่บารมี โดยใช้หลักธรรม เพราะว่าการชนะอันที่ยิ่งใหญ่ไม่ใช่ด้วยกำลังอาวุธและกองกำลังทหารที่เข้มแข็งแต่เป็นการใช้ธรรมเข้าต่อสู้ หรือการใช้คุณธรรมความดีเข้าไปเอาชนะจิตใจของผู้ปกครองอื่นๆ เป็นการชนะอย่างเด็ดขาด ผู้แพ้ก็ไม่กลับมาต่อสู้เพื่อเข้าแย่งอำนาจกลับคืนไปอีก ซึ่งในพระสูตรได้ระบุเอาไว้ว่า “จักรแก้วอันประเสริฐจงหมุนไป จงได้รับชัยชนะอันยิ่งใหญ่ทันใดนั้นจักรแก้วหมุนไปทางทิศตะวันออกท้าวเธอพร้อมด้วยจตุรงคินีเสนา (กองทัพ) ได้เสด็จตามไปเสด็จเข้า

พักแรมพร้อมด้วยจตุรงคินีเสนาในประเทศที่จักรแก้วอันเป็นทิพย์หยุดอยู่พระราชวังทั้งหลายที่เป็นปฎิบัติในทิศตะวันออก(ทิศอื่น ๆ ตามลำดับ) พวกกันเสด็จมาเฝ้าแล้วกราบทูลอย่างนี้ว่าขอเดชะมหาราชเจ้าพระองค์โปรดเสด็จมาเถิด ขอรับเสด็จพระองค์ ราชสมบัติของหม่อมฉันเป็นของพระองค์ โปรดประทานพระราโชวาทเถิด พระเจ้าข้า (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 11/ 85 / 63 - 64)

ลักษณะการปกครองแบบนี้ จึงมีจุดเด่นอยู่ที่ การถือหลักธรรมเป็นอุดมการณ์แก่การปกครอง รวมทั้งการใช้ความถูกต้องในการปฏิบัติตนกับคนผู้ใต้ปกครองและบริหารงานตามความเหมาะสมแห่งฐานะหรือสถานะของแต่ละบุคคลในสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดผาสุกแก่ประชาชนผู้ใต้ปกครองความเกรงขามต่ออำนาจบุญญาธิการ โดยธรรมของผู้ปกครอง (พระครูโสภณปริยัติสุธี, 2552 : 80)

สรุป

คำสอนในจกักรัตติสูตรนี้ เป็นสูตรที่ว่าด้วยพระเจ้าจักรพรรดิ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระพุทธองค์ทรงได้ตรัสเห็นว่าการใช้อำนาจการปกครองของพระเจ้าจักรพรรดิ ในการปกครองประชาราษฎร์หรือผู้อยู่ใต้การปกครองนั้น ควรยึดถือตามแบบของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมา การที่จะใช้เพียงอำนาจที่ได้รับมาโดยชอบธรรมโดยการเป็นพระราชาอย่างเดียว หมายถึงการใช้อำนาจโดยการปราศจากคุณธรรม ขาดการประพฤติธรรม สังคมจะมีธรรมแล้ว การดำรงไว้ซึ่งการพระเจ้าจักรพรรดิก็สูญสลายในที่สุด การใช้อำนาจนั้น ไม่ควรที่ใช้เพียงเพื่อเกิดความเรียบร้อยในสังคมเท่านั้น การใช้การใช้อำนาจที่มีอยู่โดยการสงเคราะห์เอื้อเฟื้อทำนุบำรุงประชาชนไม่ให้เกิดความร้าวฉาน เรื่องการดำรงชีพ การเลี้ยงชีพ เป็นเรื่องหลักที่ผู้ปกครองที่มีอำนาจล้นฟ้าอย่างพระเจ้าจักรพรรดิจะต้องจัดการให้เหมาะสม หากพระเจ้าจักรพรรดิใช้แต่อำนาจอย่างเดียวไม่ใช่คุณธรรมประกอบในการปกครองบ้านเมืองแล้วศีลธรรมซึ่งเป็นหลักสำคัญแห่งชีวิตของมนุษย์ก็พลอยเสื่อมสลายไปด้วยหมายความว่า เรื่องของ การดำรงชีพพื้นฐานไม่ใช่จุดหมายที่สูงสุดของชีวิตก็จริงศีลธรรม การประพฤติเป็นจุดหมาย แต่ถ้าขาดการดำรงชีพพื้นฐานที่ดีแล้ว การใช้อำนาจก็พาคนไปถึงจุดหมายสำคัญของชีวิตมีความผาสุกไม่ได้ ความเสื่อมสลาย หรือความดำรงอยู่ของพระเจ้าจักรพรรดิ นั้นขึ้นอยู่กับการใช้อำนาจและด้วยคุณธรรมในการปกครองประชาราษฎร์ด้วยให้สมดุลกันระหว่าง อำนาจ กับคุณธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2538). *ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระครูโสภณปริยัติสุธี. (2552). *รัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- สัญญา สัญญา. (2542). *สังคมวิทยาการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ

“นิราศภูเขาทอง” เส้นทางท่องเที่ยวเล่าอดีตสู่ปัจจุบัน
"Journey to Phukhaothong" Tourism Route Narrating
the Past to the Present

ศิขรินทร์ แสงเพชร นาเรือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Sikharin Saengpetch Narueng

Pranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

E-mail: Si-jangy@hotmail.com

บทคัดย่อ

นิราศภูเขาทอง เป็นนิราศที่เป็นผลงานชิ้นเอกของสุนทรภู่ ผู้ได้รับการยกย่องจากองค์การ UNESCO ให้เป็นกวีเอกของโลก เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2529 ซึ่งในนิราศภูเขาทองสุนทรภู่ ได้บรรยายให้เห็นถึงเส้นทางการเดินทางที่เปรียบเสมือนแผนที่เส้นทางท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งของเส้นทางในนิราศภูเขาทอง บรรยายถึงสถานที่ในเขตกรุงเก่า หรือปัจจุบันคือจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอดีตราชธานีที่ยิ่งใหญ่ เส้นทางการเดินทางผ่านสถานที่ต่างๆ ในพระนครศรีอยุธยาที่สุนทรภู่กล่าวถึงไว้ ได้แก่ ตำบลกรุงเก่า ท่าหน้าจวน วัดหน้าพระเมรุ และเจดีย์ภูเขาทอง

ปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยาถือว่าเป็นจังหวัดที่มีสถานที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว และได้รับการยกย่องจาก UNESCO ให้เป็นเมืองมรดกโลก ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า นิราศภูเขาทอง ของสุนทรภู่เปรียบเสมือนแผนที่เส้นทางท่องเที่ยว ที่สามารถเล่าความเป็นมาจากอดีตสู่ปัจจุบันที่แม้จะมีความเจริญรอบด้านเข้ามา สถานที่ต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ในฐานะเมืองมรดกโลกเอาไว้ได้

คำสำคัญ: นิราศภูเขาทอง; เส้นทางท่องเที่ยว; พระนครศรีอยุธยา

Abstracts

Journey to Phukhaothong was a masterpiece poetry of Sunthorn Phu who was praised by UNESCO to be the world's leading poet on 26 June 1986. In Journey to Phukhaothong, Sunthorn Phu described the journey which could be compared as a map of a tourism route. One part of the Journey to Phukhaothong described places in the area of the old capital or Phra Nakhon Si Ayutthaya which was a great city. The journey through various places in Phra

วันที่รับบทความ: 23 เมษายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ 30 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 31 พฤษภาคม 2564

Received: April 23, 2020; Revised: May 30, 2021; Accepted: May 31, 2021

Nakhon Si Ayutthaya that Sunthorn Phu mentioned including Krung Kao sub-district, Tah Na Juan, Wat Nah Phramen and the Golden Mount.

Nowadays, Phra Nakhon Si Ayutthaya province could be considered a province with places that were suitable for tourism. Therefore, it could be said that "Journey to Phukhaothong" of Sunthorn Phu could be compared as a map of a tourism route which could narrate the history in the past to the present. Even though the modernization has taken control in every direction, the various places in Phra Nakhon Si Ayutthaya province could still maintain its unique identity.

Keywords: Journey to Phukhaothong; Tourism route; Phra Nakhon Si Ayutthaya

บทนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านนิราศภูเขาทอง และความเปลี่ยนแปลงของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ปรากฏในนิราศภูเขาทอง ตามประวัติศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

การเดินทางเป็นหัวใจหลักในการดำเนินเรื่องของ “นิราศ” เนื้อหาของนิราศจึงปรากฏให้เห็นถึงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ที่ผู้แต่งนิราศเดินทางผ่าน “นิราศภูเขาทอง” ของสุนทรภู่เป็นนิราศอีกเรื่องหนึ่งที่ได้แต่งตามชนบทของนิราศ โดยแต่งเมื่อปลาย พ.ศ. 2373 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยสวรรคตได้ 6 ปี ในขณะที่บวชเป็นพระภิกษุอยู่ที่วัดราชบูรณะหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าวัดเลียบ สุนทรภู่ได้ลำดับเส้นทางการเดินทาง และบรรยายถึงสถานที่พร้อมที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม ประหนึ่งเขียนแผนที่เส้นทางท่องเที่ยว อันมีจุดหมายปลายทาง คือ ภูเขาทอง โบราณสถานสำคัญทางพุทธศาสนา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน อีกทั้งได้บรรยายถึงเส้นทางการเดินทางผ่านสถานที่ต่างๆ ในพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ตำบลกรุงเก่า ท่าหน้าจวน และวัดหน้าพระเมรุ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสถานที่ที่มีความเป็นมายาวนานตามประวัติศาสตร์ มีเรื่องราวและการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา อีกทั้งยังมีการดำเนินวิถีชีวิตของชาวพระนครศรีอยุธยาให้เห็นอยู่จนถึงปัจจุบัน

เนื้อเรื่อง

วรรณคดีประเภทนิราศนี้ อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นวรรณคดีแสดงความในใจของผู้แต่ง (Subjective Poetry) หมายถึง บทประพันธ์ที่กวีถือเอาตัวเองเป็นใหญ่แสดงความคิดเห็นความรู้สึกต่างๆ ทั้งที่เป็นส่วนบุคคลและลักษณะอื่นๆ ทั่วไปที่มนุษย์มีร่วมกัน เช่น วรรณคดีที่แสดงความเลื่อมใสในศาสนา ความรักชาติ ความรักธรรมชาติ ตลอดจนความรักของหนุ่มสาว รวมทั้งความปลื้มยินดีในความรัก ตลอดถึงความเศร้าโศกคร่ำครวญเมื่อไม่สมหวังในความรัก หรือเมื่อพลัดพรากจากผู้เป็นที่รัก และหมั่นหมองในโอกาสที่ได้จากถิ่นฐานและคนรักไปทางไกล (ชุ่มเมือง ทิพย์กรกุล, 2523 : 2)

นิราศส่วนใหญ่มักใช้การเดินทางเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่อง เนื้อหาของนิราศจึงมักให้ความรู้เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ ตำนานชื่อบ้านนามเมือง เรื่องราวความเป็นมาต่างๆ เช่น บอกตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ คำประพันธ์จะนำเสนอเกี่ยวกับเส้นทางซึ่งบ่งบอกสถานที่ที่ผู้ประพันธ์ได้เดินทางผ่านไปตามลำดับ ทำให้ผู้อ่านนึกภาพตามได้ และมีความรู้เกี่ยวกับที่ตั้งของหมู่บ้าน ชุมชน หรือเมืองต่างๆ (สุทัศน์ วงศ์กระบกถาวร, 2560 : 119)

นิราศภูเขาทอง ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรให้เป็นยอดของกลอนนิราศ เพราะมีความโดดเด่นในเรื่องสำนวนกลอน มีความลึกซึ้งในเนื้อหา และเพียบพร้อมด้วยรสคำและความ ซึ่ง วัชร รมะณันท์ (2540 : 192-193) กล่าวถึงนิราศเรื่องนี้สรุปได้ว่า เป็นนิราศที่สุนทรภู่แต่งได้ดีที่สุดในบรรดานิราศทั้งหมด ทั้งนี้ เพราะผู้แต่งมีอารมณ์ที่จะพรรณนาได้ซาบซึ้งและสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพความรู้สึก ตลอดจนจิตใจของผู้แต่งว่าตกอยู่ในอารมณ์อะไร มีทั้งอารมณ์รัก โศก รันทด น้อยเนื้อต่ำใจในความอาภัพ น้อยวาสนา เมื่อได้รับการถ่ายทอดด้วยความสามารถอันยอดเยี่ยมด้านการประพันธ์แล้ว ก่อให้เกิดรสทางวรรณศิลป์ ประจักษ์แก่ใจผู้อ่านโดยไม่จำเป็นต้องอธิบายหรือตีความซับซ้อน การตระกล่าปากครั้งนี้ นับว่าได้สร้างแรงบันดาลใจให้สุนทรภู่ออกมาสร้างสรรคนิราศภูเขาทองได้อย่างดีเยี่ยม ลักษณะคำประพันธ์ แต่งเป็นกลอนนิราศ มีความยาว 176 คำกลอน เนื้อหาไม่มีบทไหว้ครู เริ่มนิราศก็บอกวัน เวลาที่ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปนมัสการเจดีย์ภูเขาทองที่พระนครศรีอยุธยา เมื่อผ่านตำบล สถานที่ต่างๆ ก็พรรณนาคร่ำครวญไว้มาก ส่วนใหญ่ก็เป็นเรื่องชะตาชีวิตที่ตกต่ำ ได้รับความระกล่าปากของตนเอง ทั้งยังรำพันถึงรัชกาลที่ 2 ที่เสด็จสวรรคตด้วยความอาลัยรัก เพราะได้ทรงพระเมตตาสุนทรภู่อย่างยิ่ง ทรงชุบเลี้ยง และทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของสุนทรภู่ ส่วนการแต่งตามขนบนิราศนั้น มีการกล่าวถึงผู้หญิงบ้าง แต่สุนทรภู่ก็ระบุว่า เป็นเพียงให้ต้องตามทำนองเท่านั้น ไม่ได้จากหญิงคนรักมาจริง เนื้อหาส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องราวชีวิตในช่วงตกอับของสุนทรภู่เอง โดยสอดแทรกทัศนคติทางโลกทางธรรมไว้ให้เป็นข้อคิดแก่ผู้อ่านด้วย จุดมุ่งหมายในการแต่ง เพื่อบันทึกการเดินทางและความรู้สึกต่อชะตาชีวิตที่ตกอับของตนเอง

นอกจากนี้ นิราศภูเขาทอง ยังเป็นวรรณกรรมที่มีความดีเด่นทั้งในด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ทั้งดงามไพเราะ การเลือกสรรคำที่ประทับใจผู้อ่านเปี่ยมด้วยรสทางวรรณศิลป์ ตลอดจนมีเนื้อหาหลักซึ่งกินใจ โดยสุนทรภู่ได้เริ่มเล่าการเดินทางทางเรือ จากวัดราชบูรณะ กรุงเทพฯ และมีจุดหมายปลายทางคือ เจดีย์ภูเขาทองที่พระนครศรีอยุธยา

ก่อนที่สุนทรภู่จะเดินทางเข้าสู่เขตกรุงเก่า หรือจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน สุนทรภู่ได้เดินทางผ่านเกาะใหญ่ราชคราม ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างจังหวัดปทุมธานีกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยบรรยายไว้ดังนี้

โอดิศมาสารถจะตัดขาด	ตัดสวาทตัดรักมียักไหว
ถวิลหวังนั่งนึกอนาถใจ	ถึง เกาะใหญ่ราชคราม หอยามเย็น
ดูห่างย่านบ้านช่องทั้งสองฝั่ง	ระวังทั้งสัตว์น้ำจะทำเชิญ
เป็นที่อยู่ผู้ร้ายไม่วายเว้น	เที่ยวซ่อนเร้นตีเรือเหลือระอา

(ห้องสมุดดิจิทัลลวชิรญาณ, 2465 : ออนไลน์)

“เกาะใหญ่” เป็นชื่อที่ชาวบ้านใช้เรียกตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี บริเวณนี้มีคลองเกาะใหญ่ ซึ่งแยกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยาทางฝั่งตะวันตก ซึ่งตรงข้ามกับวัดโพธิ์แดงเหนือ วัดโพธิ์แดงใต้ และมีวัดท้ายเกาะใหญ่ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ส่วน “ราชคราม” เป็นชื่อเดิมของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันเป็นตำบลราชคราม อำเภอบางไทร ตั้งอยู่ตรงที่ร่วมของแม่น้ำน้อย (แม่น้ำสีกุก) กับแม่น้ำเจ้าพระยา ในสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดให้ตั้งเป็นอำเภอเรียกว่า อำเภอราชคราม ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ย้ายที่ว่าการไปตั้งอยู่ทางฝั่งขวาของลำน้ำบางไทร (แม่น้ำน้อย) ที่ตำบลราชคราม เมื่อพ.ศ. 2467 ถึง พ.ศ. 2481 กลับเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอบางไทร และเป็นชื่อที่เรียกกันต่อมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

และเมื่อเดินทางถึง “ตำบลกรุงเก่า” ซึ่งในปัจจุบันคือเขตเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสุนทรภู่ได้บรรยายถึง ตำบลกรุงเก่า ไว้ในนิราศภูเขาทอง ดังนี้

“พอรอนรอนอ่อนแสงพระสุริยณ ถึงตำบล กรุงเก่า ยิ่งเศร้าใจ”

(ห้องสมุดดิจิทัลลวชิรญาณ, 2465 : ออนไลน์)

ตำบลกรุงเก่า ในนิราศภูเขาทอง หมายถึง กรุงศรีอยุธยา คำว่า “กรุงเก่า” เป็นชื่อเดิมของอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมชื่อว่า อำเภอรอบกรุง ครั้นต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเปลี่ยนชื่อจังหวัดและมณฑล จึงเปลี่ยนชื่อจากอำเภอรอบกรุง เป็น อำเภอกรุงเก่า และต่อมาเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2500 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอพระนครศรีอยุธยา จนถึงปัจจุบัน

จากนั้นเมื่อสุนทรภู่เดินทางมาถึง “ท่าหน้าจวน” ซึ่งท่าหน้าจวน คือจวนผู้รักษากรุงเก่าในสมัยนั้น เข้าใจว่าจะอยู่ในพระราชวังจันทร์เกษม โดยสุนทรภู่ได้บรรยายไว้ ดังนี้

มาถึงท่าหน้าจวน จอมผู้รั้ง	คิดถึงครั้งก่อนมาน้ำตาไหล
จะแหวะหาถ้ำท่านเหมือนเมื่อเป็นไวย	ก็จะได้รับนิมนต์ขึ้นบนจวน
แต่ยามยากหากว่าถ้ำท่านแปลก	อกมิแตกเสียหรือเราเขาจะสรวล
เหมือนเชื้อใจไฟสูงไม่สมควร	จะต้องม้วนหน้ากลับอ้อมประมาณ

(ห้องสมุดดิจิทัลลวชิรญาณ, 2465 : ออนไลน์)

พระราชวังจันทร์เกษม หรือที่เรียกกันว่า วังหน้า ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสัก สร้างขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2120 ในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช เพื่อให้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เวลาเสด็จจากเมืองพิษณุโลกเพื่อมาเฝ้าพระราชบิดาที่กรุงศรีอยุธยา ตามประวัติกล่าวว่าพระองค์ใช้พระราชวังแห่งนี้เป็นกองบัญชาการรับศึกหงสาวดีเมื่อปี พ.ศ. 2129 นอกจากนี้ยังเคยเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์และพระมหากุปราชที่สำคัญถึง 8 พระองค์ คือ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเอกาทศรถ เจ้าฟ้าสุทัศน์ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ขุนหลวงสรศักดิ์ (พระเจ้าเสือ) สมเด็จพระเจ้าท้ายสระ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ กรมพระราชวังบวรมหาเสนาพิทักษ์ ภายหลังเสียกรุงได้ถูกทิ้งร้างไป จนมีการบูรณะปรับปรุงขึ้นใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ปัจจุบันเป็นที่รวบรวมวัตถุสิ่งของสำคัญในบริเวณกรุงเก่า และบริเวณใกล้เคียงในนามอุทยานพิพิธภัณฑสถาน จนถึง พ.ศ. 2479 กรมศิลปากรได้ประกาศให้อุทยานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ในนามพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทระเกษม (สุทัศน์ วงศ์กระบกถาวร, 2560 : 199)

นอกจากนี้สุนทรภู่ยังได้กล่าวถึงผู้รั้ง หรือผู้รักษากรุงเก่า ไว้ว่า

“เคยหมอบรับกับพระจมนไวย แล้วลงในเรือที่นั่งบัลลังก์ทอง”

(ห้องสมุดดิจิทัลลวชิรญาณ, 2465 : ออนไลน์)

ซึ่งหมายถึง พระยาไชยวิชิต (เผือก) ซึ่งเคยสนิทสนมกับสุนทรภู่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ขณะมีบรรดาศักดิ์เป็น จมื่นไวยวรนาถ อีกด้วย

ปัจจุบันบริเวณนี้เป็นแหล่งชุมชน ล้อมรอบด้วยโรงเรียนอยุธยาสุวรรณ และพื้นที่ของเรือนจำเก่า ที่ได้ย้ายจากในเกาะเมืองใกล้วังจันทระเกษม ไปอยู่ที่ ตำบลหันตรา ตั้งแต่ปี 2542 ส่วนด้านหน้าเป็นตลาดหน้าวังจันทระเกษม หรือที่ชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเรียกกันติดปากว่า “ตลาดหน้าวัง” ซึ่งเป็นตลาดที่เปิดในช่วงเย็น มีผู้คนมาจับจ่ายซื้อของ และนั่งรับประทานอาหารริมน้ำใกล้กับท่าเรือหน้าพิพิธภัณฑสถานจันทระเกษม

บริเวณใกล้กันนี้มีท่าข้ามฟาก สำหรับการเดินทางข้ามแม่น้ำ หรือคูเมืองเพื่อเข้าสู่พระนคร เรียกว่า ท่าบรอก อยู่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือของพระนคร หรือที่เรียกว่า หัวรอ ในปัจจุบันใช้สำหรับข้ามแม่น้ำป่าสัก

มายังบริเวณวังหน้า หรือพระราชวังจันทร์เกษม ท่านบรอนี้มีมาตั้งแต่คราวสงครามกับพม่าสมัยพระมหาจักรพรรดิก่อนการเสียกรุงครั้งที่ 1 นั้น ฝ่ายพม่าได้ใช้ไม้ตาลโตนดมาปักเป็นทวนบเพื่อถมดินข้ามแม่น้ำกระทั้งตีกรุงศรีอยุธยาได้ หลังจากนั้นมาอยุธยาได้ปรับปรุงเพื่อใช้เป็นเส้นทางเดินบกเข้า-ออกทางเดียวของพระนคร โดยทำให้กว้างประมาณ 6 เมตร ตรงกลางทวนบมีช่องกลางแม่น้ำ แล้วใช้ไม้กระดานปูเป็นพื้น ทั้งนี้เพื่อให้เรือเดินทางผ่านไปได้ด้วย สะพานนี้ใช้เฉพาะราชการหลวงเท่านั้น สำหรับช้าง ม้า เกวียนเดินทางเข้าออกพระนคร โดยอยู่ในความดูแลของกรมพระนครบาลอย่างเคร่งครัด (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2561 : 328-329) ปัจจุบันใช้สัญจรโดยทั่วไป และยังคงมีเรือสัญจรไปมา ทำให้ได้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผูกพันกับสายน้ำในอีกรูปแบบหนึ่ง

สถานที่อีกหนึ่งแห่งที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สุนทรภู่ได้เดินทางมาถึง คือ วัดหน้าพระเมรุ ซึ่งสุนทรภู่อธิบายในนิราศภูเขาทอง ดังนี้

มาจอตทำหน้าวัดพระเมรุข้าม	ริมอารามเรือเรียงเคียงขนาน
บ้างขึ้นล่องสองลำเล่นสำราญ	ทั้งเพลงการเกี้ยวแก่งกันแซ่เซ่ง
บ้างฉลองผ้าป่าเสภาขับ	ระบดรับร่ำคล้ายกับนายเส็ง
มีโคมรายแลอร่ามเหมือนสำเพ็ง	เมื่อคราวเคร่งก็มีใครจะได้ดู
อ้ายลำหนึ่งครั้งท่อนกลอนมันมาก	ช่างยาวลากเลื้อยเจื้อยจนเหนื่อย
ไม่จบบทลดเลี้ยวเหมือนเงี้ยวงู	จนลูกคู่ขอทุเลว่าหวานอนา

(ห้องสมุดดิจิทัลลวชิรญาณ, 2465 : ออนไลน์)

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2561 : 98-100) กล่าวว่า วัดหน้าพระเมรุ ตั้งอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำลพบุรี และริมคลองสระบัว ด้านทิศเหนือของพระราชวังโบราณ สร้างขึ้นในสมัยของพระรามาธิบดีที่ 2 พ.ศ. 2046 โดยมีชื่อดังเดิมว่า วัดพระเมรุราชิการาม วัดหน้าพระเมรุนี้เคยเป็นที่พระมหาจักรพรรดิใช้ทำสัญญาสงบศึกกับพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง เมื่อ พ.ศ. 2092 คราวสงครามช้างเผือก

วัดนี้ได้รับการบูรณะใหม่ในสมัยพระเจ้าบรมโกศและในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2378 และ พ.ศ. 2381 สิ่งที่เห็นอยู่ในปัจจุบันจึงปะปนกันทั้งที่มีอยู่ก่อนแล้วในสมัยอยุธยา สมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และในสมัยปัจจุบัน วัดนี้เป็นวัดที่มีได้ถูกทำลายไปเมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2

พระอุโบสถใหญ่นี้ยาวถึง 9 ห้อง (ประมาณ 41 เมตรครึ่ง) ตั้งอยู่บนฐานสูงทำให้ตัวพระอุโบสถดูสูงใหญ่ตระการตา แล้วได้รับการบูรณะเรื่อยมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 หน้าบันของอุโบสถเป็นไม้แกะสลัก ลงรักปิดทองประดับกระจก รูปแกะสลักเป็นพระนารายณ์ทรงครุฑซึ่งเหยียบอยู่บนเศียรของพญานาค ล่างลงไปเป็นราหู ล้อมรอบด้วยหมู่เทวดาประนมมืออยู่ 26 องค์ ประติมากรรมหน้าอุโบสถมีถึง 3 บาน ช่องกลางซึ่งด้านบนประดับเป็นยอดปราสาทมีขนาดใหญ่ตามคติที่ว่าเป็นประตูสำหรับบุคคลสำคัญเท่านั้น ต่อมาได้รับการดัดแปลงให้กลายเป็นซุ้มหน้าต่างแทนประตู

ส่วนภายในมีเสาแปดเหลี่ยมขนาดใหญ่ 8 คู่ หัวเสาเป็นยอดดอกบัวตูมรับเครื่องหลังคาขนาดมหึมา ทั้งตัวคานไม้และซื่อประดับประดาด้วยลายแกะไม้ที่งดงาม เช่นเดียวกับดาวเพดานที่แกะได้งดงามอลังการ สมกับเป็นการสื่อความหมายของดวงดาวอันดารดาษอยู่ในท้องฟ้า

ห้องงามที่สุดคือพระพุทธรูปทรงเครื่ององค์ใหญ่ที่สุดองค์หนึ่งประทับนั่งปางมารวิชัย หันพระพักตร์ไปทางทิศใต้ พระพักตร์ดูสง่าสงบบิ่งและน่าเกรงขาม

พระพุทธรูปทรงเครื่องอาจหมายถึงพระศรีอาริยมฤตไตรย ผู้ซึ่งจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าองค์ที่ห้าที่จะได้เสด็จมาสั่งสอนและนำสังคมอันอุดมสมบูรณ์สงบสุขในอนาคต ปัจจุบันพระองค์ยังเป็นเทพบุตรอยู่ในสรวงสวรรค์จึงทรงเครื่องเช่นเทวดาทั้งหลาย หรืออาจอธิบายว่าเป็นเรื่องของพุทธประวัติ คือตอนที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญสมาธิด้วยปัญจขันธ์มั่งคั่งร่ำรวยแต่งกายสวยงาม พระพุทธเจ้าจึงเนรมิตพระองค์ให้มีความงามกว่าพญามาร ดังนั้นพญามารจึงยอมรับพระพุทธเจ้า เป็นการปราบมารในรูปแบบหนึ่งนั่นเอง

ส่วน พระวิหารน้อย ที่ตั้งอยู่ในบริเวณวัดหน้าพระเมรุนี้ สร้างขึ้นสมัยรัชกาลที่ 3 ลวดลายปูนปั้นปิดทองทั้งที่ประตูและหน้าต่างเป็นลายพรรณพฤกษาฝรั่งปนจีน ตามที่นิยมกันในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งลวดลายแจกันดอกไม้และโต๊ะหมู่บูชาแบบจีนขนาดเล็ก

ภายในมีพระพุทธรูปแบบทวารวดีหินสีเขียวดำขนาดใหญ่เต็มวิหารประทับนั่งวางพระบาทอยู่บนดอกบัวบาน กล่าวกันว่าพระพุทธรูปองค์นี้ย้ายมาจากวัดหน้าพระเมรุ จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นสถานที่ที่พบพระพุทธรูปทวารวดีขนาดใหญ่หลายองค์ และได้ถูกเคลื่อนย้ายมาอยู่ยวดยิ่งถึง 2 องค์ด้วยกัน อีกองค์หนึ่งอยู่ในพิพิธภัณฑสถานเจ้าสามพระยา

องค์พระพุทธรูปมีลักษณะที่น่าสังเกตหลายประการคือ พระรัศมีรอบพระเศียร ซึ่งมีเปลวฉายออกมาโดยรอบนั้น ชี้ให้เห็นอิทธิพลของจีน ชายจีวรถูกกลทสูง เผยให้เห็นถึงพระขนุช้ายของพระพุทธเจ้า ดูแปลกไปจากพระพุทธรูปที่พบทั่วไปในประเทศไทย เป็นเช่นเดียวกับที่นิยมทำพระศรีอาริยมฤตไตรยในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ถัง และพระหัตถ์ทั้งคู่วางราบอยู่บนเข่าทั้งสอง ซึ่งแปลกไปจากปางต่างๆ ที่รู้จักกันในประเทศไทย

เป็นที่น่าเสียดายว่าจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งงดงามที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ถูกทำลายลงไปโดยกาลเวลา น้ำฝน และความไม่ระมัดระวังของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ภาพที่เลื่อนรางดังกล่าวยังมองเห็นเป็นภาพของการเดินทาง การตั้งร้านขายของที่งดงามแปลกตา นับว่าเป็นภาพจิตรกรรมที่หาดูได้ยากยิ่ง

นอกจากนี้ กิตติ โลห์เพชรรัตน์ (2561 : 125-128) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดหน้าพระเมรุไว้ว่า วัดนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือเมื่อปี พ.ศ. 2106 “พระเจ้าบุเรงนอง” กษัตริย์พม่า ได้ยินกิตติศัพท์ว่า “สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ” แห่งกรุงศรีอยุธยา มีบุญญาธิการด้วยมีช้างเผือกคู่พระบารมีถึง 7 เชือก จึงมีพระดำริที่จะแผ่พระบารมีมากรุงศรีอยุธยา พระเจ้าบุเรงนองทำที่ส่งราชทูตเชิญพระราชสาส์นมีเนื้อความทำนองขอช้างเผือก 2 เชือก

ในพระราชพงศาวดารกล่าวว่า ในที่ประชุมมีความคิดแตกเป็น 2 ฝ่าย สมเด็จพระมหาจักรพรรดิตอบพระราชสาส์นไปในทำนองว่า “ช้างเผือกย่อมเกิดสำหรับบุญบารมีของพระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นเจ้าของ เมื่อพระเจ้าหงสาวดีบำเพ็ญพระราชธรรมแล้วก็คงจะได้ช้างเผือกมาสู่คู่พระบารมี” เมื่อพระเจ้าบุเรงนองทราบแน่ว่ากรุงศรีอยุธยาปฏิเสธ จึงจัดขบวนเป็น 5 ทัฬ รวมได้ 5 แสนคน เข้าตีหัวเมืองทางเหนือตลอดจนถึงกรุงศรีอยุธยา ถึงทุ่งลุมพลี ทุ่งหันตรา เข้าล้อมกรุงทั้ง 3 ด้าน พระเจ้าบุเรงนองมีพระราชสาส์นเข้ามาอีกครั้งว่า “จะทรงรบหรือจะยอมไมตรี” สมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิยอมเป็นไมตรี โดยใช้สถานที่เจรจาสงบศึกครั้งนั้นที่วัดพระเมรุราชิการาม เชื่อมต่อกับวัดหัสตาวาส จัดสร้างพลับพลาอัญเชิญพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นประธาน ทั้งสองพระองค์เสด็จฯ มาพบกัน ณ พลับพลานั้น

อีกครั้งหนึ่ง เมื่อคราว “พระเจ้าอลองพญา” ยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ. 2303 พม่าเอาปืนใหญ่มาตั้งที่วัดพระเมรุราชิการามกับวัดหัสตาวาส พระเจ้าอลองพญาทรงบัญชาการและทรงจุดปืนใหญ่เอง ปืนใหญ่ที่ตั้งอยู่ในวัดพระเมรุราชิการามแตกต้องพระองค์บาดเจ็บสาหัส พอรุ่งขึ้นพม่าเลิกทัพกลับไป ยังไม่พินแดนเมืองตาก พระเจ้าอลองพญาก็สิ้นพระชนม์ระหว่างทาง

คราวเสียกรุงครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2310 วัดนี้ไม่ได้ถูกพม่าทำลาย เพราะเป็นฐานบัญชาการใหญ่ของพม่า วัดนี้จึงยังคงปรากฏสถาปัตยกรรมแบบอยุธยาในสภาพสมบูรณ์มากที่สุดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจุบันวัดหน้าพระเมรุ มีการบูรณะเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และถือได้ว่าเป็นหนึ่งในวัดที่หากมาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะต้องมาแวะมากราบขอพรพระพุทธรูปทรงเครื่ององค์ใหญ่ “พระพุทธนิมิตวิชิตมารโมลีศรีสรรเพชญบรมไตรโลกนาถ” หรือที่ชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเรียกกันว่า “พระพุทธนิมิต” และ “พระคันธารราษฎร์” พระพุทธรูปศิลาเขียวขนาดใหญ่สมัยทวารวดี และสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางของนิราศภูเขาทอง ที่สุนทรภู่กล่าวไว้นั้นก็คือ เจดีย์วัดภูเขาทอง

กิตติ โล่เพชรรัตน์ (2561 : 141-143) “วัดภูเขาทอง” ตั้งอยู่นอกเกาะเมืองด้านตะวันตกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่บนโคกซึ่งพื้นที่โดยรอบน้ำท่วมถึง อดีตเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญระหว่างกองทัพกรุงศรีอยุธยา กับ กองทัพพม่า ซึ่งในคราวก่อนเสียกรุงครั้งแรกได้มีการขุดคลองมหานาค เพื่อสะดวกในการคมนาคมระหว่าง พระนครกับวัดภูเขาทอง เป็นวัดที่สมเด็จพระรามาธิบดีทรงสร้างขึ้น ตามประวัติกล่าวว่าวัดแห่งนี้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1930 (สมัยอยุธยาตอนต้น) แต่ไม่มีรายละเอียดถึงสิ่งก่อสร้างสมัยนั้น

เขตพุทธาวาสยังปรากฏแนวกำแพงแก้วล้อมรอบ ความยาวรวม 688 เมตร จากประตูทางเข้าด้าน ตะวันออก เป็นฐานของวิหารขนาดเล็ก ถัดไปเป็นพระอุโบสถใหญ่ ด้านหน้าพระอุโบสถเป็นเจดีย์ย่อมุมไม้ สิบสองที่ยังสมบูรณ์ ปัจจุบันภายในวัดประกอบไปด้วย

พระอุโบสถ ยาว 40 เมตร กว้าง 11 เมตร มี 3 ตอน มี 2 ประตู ที่ซุ้มประตูมีลวดลายบนเสาเป็นลาย เพื่องไทย ภายในมีพระพุทธรูปศิลาทรายปางสมาธิ ศิลปะสมัยอยุธยา

พระวิหาร มี 2 หลัง หลังแรกมีขนาดกว้าง 6 เมตร ยาว 11.75 เมตร สูง 3 เมตร มี 1 ประตู หลังที่ 2 มีขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว 14.8 เมตร

เจดีย์ราย มี 7 องค์ เป็นแบบย่อมุมไม้สิบสอง ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณ

หอรบขัง ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม ก่ออิฐปูนกว้างด้านละ 4 เมตร ปัจจุบันชำรุดเหลือแต่รากฐาน เจดีย์ ภูเขาทอง เป็นสิ่งก่อสร้างที่สง่างาม เป็นพระมหาเจดีย์ที่สูงใหญ่ตั้งอยู่กลางทุ่ง ก่ออิฐถือปูนแบบไทยสูง 80 เมตร ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณ 4 ชั้น เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส โดยพื้นยาวด้านละ 69 เมตร ชั้นที่ 2 ยาวด้านละ 63 เมตร ชั้นที่ 3 ยาวด้านละ 49.4 เมตร และชั้นที่ 4 ยาวด้านละ 32.4 เมตร ทั้ง 4 ด้านมีบันไดขึ้นไปจนถึง ฐานทักษิณชั้นบนสุด ฐานแต่ละชั้นที่ต่อจากชั้นที่ 1 มีผนังย่อเหลี่ยม มีฐานบัวคว่ำสลับฐานหน้ากระดานเป็นชั้น ขึ้นไป ตรงกลางฐานทักษิณชั้นที่ 4 เป็นอุโมงค์รูปโค้งเข้าไปในเจดีย์ มีพระพุทธรูปอยู่ 1 องค์ ตัวระฆังย่อมุมไม้ สิบสองไปจนถึงบัลลังก์ มีปล้องไฉน ปลียอด และลูกแก้ว

เจดีย์องค์นี้สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นเป็นอนุสรณ์โดยพระเจ้าบุเรงนองกษัตริย์พม่า เมื่อปี พ.ศ. 2112 เพื่อ ประกาศชัยชนะเหนือกรุงศรีอยุธยา (เสียกรุงครั้งที่ 1) แต่ทำได้เพียงรากฐานแล้วยกทัพกลับ

สันนิษฐานว่า พระเจดีย์นี้น่าจะได้รับบูรณปฏิสังขรณ์ให้เป็นพระมหาเจดีย์สูงเด่นในระหว่าง รัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาถึงสมัยสมเด็จพระเพทราชา (ระหว่าง พ.ศ. 2112-2246) โดยสร้างเจดีย์ไว้ เหนือฐานเดิมซึ่งเป็นศิลปะมอญ เจดีย์องค์นี้จึงมีลักษณะสถาปัตยกรรมสองแบบผสมกัน ต่อมาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศโปรดเกล้าฯ ให้ทำการปฏิสังขรณ์ทั้งพระอารามและองค์เจดีย์ใหม่ โดยเปลี่ยนรูปแบบ เจดีย์เป็นเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองที่กำลังนิยมในขณะนั้น ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2561 : 88-90) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า วัดภูเขาทอง เป็นมหา เจดีย์สำคัญ ตั้งอยู่บนโคกซึ่งพื้นที่โดยรอบมีน้ำท่วมถึง ทั้งยังเป็นพื้นที่ยุทธภูมิครั้งสำคัญระหว่างกองทัพอยุธยา

กับกองทัพพม่าทั้ง 2 ยุคสมัยของการเสียกรุง ซึ่งในคราวสงครามสมัยก่อนเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรกนั้น ได้มีการขุดคลองมหานาคเพื่อความสะดวกในการคมนาคม ระหว่างพระนครด้านแม่น้ำลพบุรีกับวัดภูเขาทองนี้

มีการกล่าวถึงเจดีย์ภูเขาทองในพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาว่า “ในปี พ.ศ. 2287 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์พระมหาเจดีย์และพระอารามภูเขาทอง 6 เดือน จึงสำเร็จ” ต่อจากนั้นไม่พบหลักฐานว่ามีกษัตริย์พระองค์ใดโปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์วัดและพระเจดีย์นี้อีกเลย

หลังการเสียกรุงครั้งที่ 2 วัดนี้กลายเป็นวัดร้าง แต่พระเจดีย์ยังเป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา หลังจากเสียกรุงเวลาล่วงมาอีกราว 63 ปี สุนทรภู่ได้มานมัสการ เมื่อปีชาล เดือน 11 แรม 8 ค่ำ พ.ศ. 2373 ได้เขียนนิราศภูเขาทองบรรยายภาพวัดและพระเจดีย์ไว้ มีความดังต่อไปนี้

ครั้นรุ่งเช้าเป็นวันอุโบสถ	เจริญธรรมมาบูชาฉลอง
ไปเจดีย์ที่ชื่อภูเขาทอง	ดูสูงล่องลอยฟ้านภลัย
อยู่กลางทุ่งรุ่งโรจน์สันโดษเด่น	เป็นที่เล่นนาวาคงคาไส
ที่พื้นลานฐานบัวถมถัดบันได	คงคาลัยล้อมรอบเป็นขอบคัน
มีเจดีย์วิหารเป็นลานวัด	ในจังหวัดวงแขวงกำเพงกัน
ท้องคอก้อยอเหลี่ยมสลับกัน	เป็นสามชั้นเชิงชานตระหง่านงาม
บันไดมีสี่ด้านสำราญรื่น	ต่างชมชื่นชวนกันขึ้นชั้นสาม
ประทักจินจินตนาพยายาม	ได้เสร็จสามรอบค้ำบอภิวันท์
มีห้องถ้ำสำหรับจุดเทียนถวาย	ด้วยพระพายพัดเวียนอยู่เหียนหัน
เป็นลมทักขิณาวาฏนำอัศจรรย์	แต่ทุกวันนี้ชราหนักหนานัก
ห้องคู้ฐานรานร้าวถึงเก่าแสบ	เผยอแยกยอดสุดก็หลุดหัก...

(ห้องสมุดดิจิทัลลวชิรญาณ : 2465 : ออนไลน์)

กลอนนิราศของสุนทรภู่ ได้พรรณนาอย่างเห็นได้ชัด ว่าเจดีย์วัดภูเขาทองไม่มีการเปลี่ยนแปลง จนเมื่อปลายปี พ.ศ. 2499 ทางราชการได้บูรณะองค์พระเจดีย์โดยต่อเติมปล้องไฉน ปลี และลูกแก้ว โดยเฉพาะลูกแก้วทำด้วยทองคำหนัก 2,500 กรัม ซึ่งอาจจะมีความหมายว่า ได้บูรณะขึ้นในคราวฉลองพุทธศตวรรษที่ 25 แม้ว่าจะได้รับการบูรณะแล้ว แต่กระนั้นก็ยังมองเห็นว่าเจดีย์มีลักษณะเอียงอยู่ ปัจจุบันบูรณะโดยทาสีขาว

ทั้งองค์ และบนกลางถนนของทางเข้ามายังวัดภูเขาทอง ได้สร้างอนุสาวรีย์พระนเรศวรทรงม้าศึก ซึ่งเป็นสถานที่ที่ชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาานิมนต์มาดาบ และพวงมาลัยไปกราบไหว้ ก่อนเข้าไปนมัสการเจดีย์วัดภูเขาทอง ซึ่งสามารถเดินเท้า หรือขับรถไปจอดใกล้กับบริเวณเจดีย์ภูเขาทองได้

เจดีย์ภูเขาทอง หรือเจดีย์วัดภูเขาทอง เป็นจุดหมายปลายทางที่สุนทรภู่เดินทางมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสบายใจให้แก่ตนเอง เนื่องจากได้รับความเดือดร้อนใจ อีกทั้งความทุกข์ยากของตนเองที่ไร้ญาติขาดมิตร ยากแค้นแสนสาหัส มีโรคภัยไข้เจ็บ และถูกเคราะห์กรรมซ้ำเติม อาจกล่าวได้ว่านอกจากการเดินทางเพื่อมานมัสการเจดีย์ภูเขาทองหรือเพื่อหาที่พึ่งทางใจแล้ว ก็ยังเป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจให้รู้สึกผ่อนคลายจากความทุกข์เศร้า และถือได้ว่านิราศภูเขาทองเป็นเสมือนแผนที่มรดกอันทรงคุณค่าให้คนรุ่นหลังสามารถแกะรอยเดินทางท่องเที่ยวตามอย่างสุนทรภู่ได้อีกด้วย

ทั้งนี้สามารถสรุปเส้นทางการท่องเที่ยวในพระนครศรีอยุธยา ตามเส้นทางการเดินทางของสุนทรภู่ในนิราศภูเขาทอง ได้ดังแผนที่ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แผนที่ท่องเที่ยวพระนครศรีอยุธยาที่ปรากฏในนิราศภูเขาทอง

จากแผนที่จะเห็นได้ว่า เมื่อสุนทรภู่เดินทางเข้าสู่เขตพระนครศรีอยุธยา บริเวณ “กรุงเก่า” หรือปัจจุบันคือ เกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่าน “ท่าหน้าจวน” หรือปัจจุบันคือบริเวณหน้าพระราชวังจันทร์เกษม จากนั้นเดินทางผ่านไปยัง “วัดหน้าพระเมรุ” และ “เจดีย์วัดกุฎีทอง” อันเป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทางในครั้งนี้

สรุป

สุนทรภู่กวีเอกแห่งสยามที่ได้รับการยกย่องจากองค์การ UNESCO ให้เป็นกวีเอกของโลกรวมถึงผลงานของสุนทรภู่มีลักษณะพิเศษ คือ ใช้คำง่าย คำงาม ความชัด คมคายและสนุกสนาน ทำให้ผลงานของสุนทรภู่ได้รับการยกย่อง โดยเฉพาะ นิราศภูเขาทอง ซึ่งได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรให้เป็นยอดของกลอนนิราศ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งของนิราศภูเขาทองได้บรรยายถึงเส้นทางในกรุงเก่า หรือจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน

ซึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นสถานที่ที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่ง และเป็นพยานหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียมประเพณี หรืออารยธรรมที่ยังคงหลงเหลืออยู่ ไม่ว่าจะเป็นด้านโบราณสถานโบราณวัตถุที่มีเอกลักษณ์ ตำแหน่งที่ตั้งของพระนครที่เหมาะสมกับความซับซ้อนของลักษณะผังเมืองเฉพาะตัวของชุมชนที่อาศัยการสัญจรทางน้ำเป็นหลัก ตลอดทั้งพื้นที่โดยรอบอุดมสมบูรณ์เป็นอยู่ข้าวอูนน้ำที่สำคัญ มีพื้นที่ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ร่วมกับความเป็นชุมชนของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างอดีตกับปัจจุบันอย่างลงตัว

ด้วยเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้เป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้ความสนใจมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และหากนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสอ่านนิราศภูเขาทองของสุนทรภู่ ร่วมกับการเปิดแผนที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คงจะเห็นภาพเส้นทางการเดินทางในอดีตผสมผสานกลิ่นอายวรรณคดีนิราศ รวมถึงสถาปัตยกรรมและวิถีชีวิตของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ โล่เพชรรัตน์. (2561). *ประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวอยุธยา*. กรุงเทพมหานคร: ลูกบาศก์ห้าสิบสี่.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2561). *อยุธยา: Discovering Ayutthaya*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ชุมเมือง ทิปรกุล. (2523). *วรรณกรรมนิราศ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครราชสีมา: ตราเสือการพิมพ์.

- วัชร รมะนันท์. (2540). *วิวัฒนาการวรรณคดีไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทัศน์ วงศ์กระบากลาว. (2560). *วรรณกรรมนิราศ: การศึกษาเพื่อประเทืองปัญญาท้องถิ่น*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- ห้องสมุดดิจิทัลวชิรญาณ. (2465). ประชุมกลอนนิราศต่างๆ ภาคที่ 1. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา <https://vajirayana.org>

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่น เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้เขียนมาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์ เปรียบเทียบ

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความ ทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Modern Learning Development ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.pdf) (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.pdf) (.docx)

2.1.3 Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.pdf) (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Modern Learning Development โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้า กระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)
- 4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงบรรณเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

← 1 นิ้ว

↑

1. นิ้ว

→ 1 นิ้ว

ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)

ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)

Articles English (14 pt)

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)

Name - Surname of Article author (12 pt)

Agency (12 pt)

E-mail (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน 350 คำ)

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt)

Abstract (14 pt)

(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....

.....

Keywords : 3-5 words (12 pt)

บทนำ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

↓

1 นิ้ว

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ขลิต ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ขาววิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1 สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url
เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ. *เอกสารประกอบการประชุมการประสานงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิมิตร. กรุงเทพมหานคร: พิสดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosophy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Modern Learning Development เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Modern Learning Development

ที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Modern Learning Development

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Modern Learning Development

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....
(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Modern Learning Development

เรียน บรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development

ตามที่ ข้าพเจ้า.....

ได้ส่งบทความเรื่อง.....

.....

.....

.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Modern Learning Development

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ (ถ้ามี) นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Modern Learning Development ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่านขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

.....
(.....)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

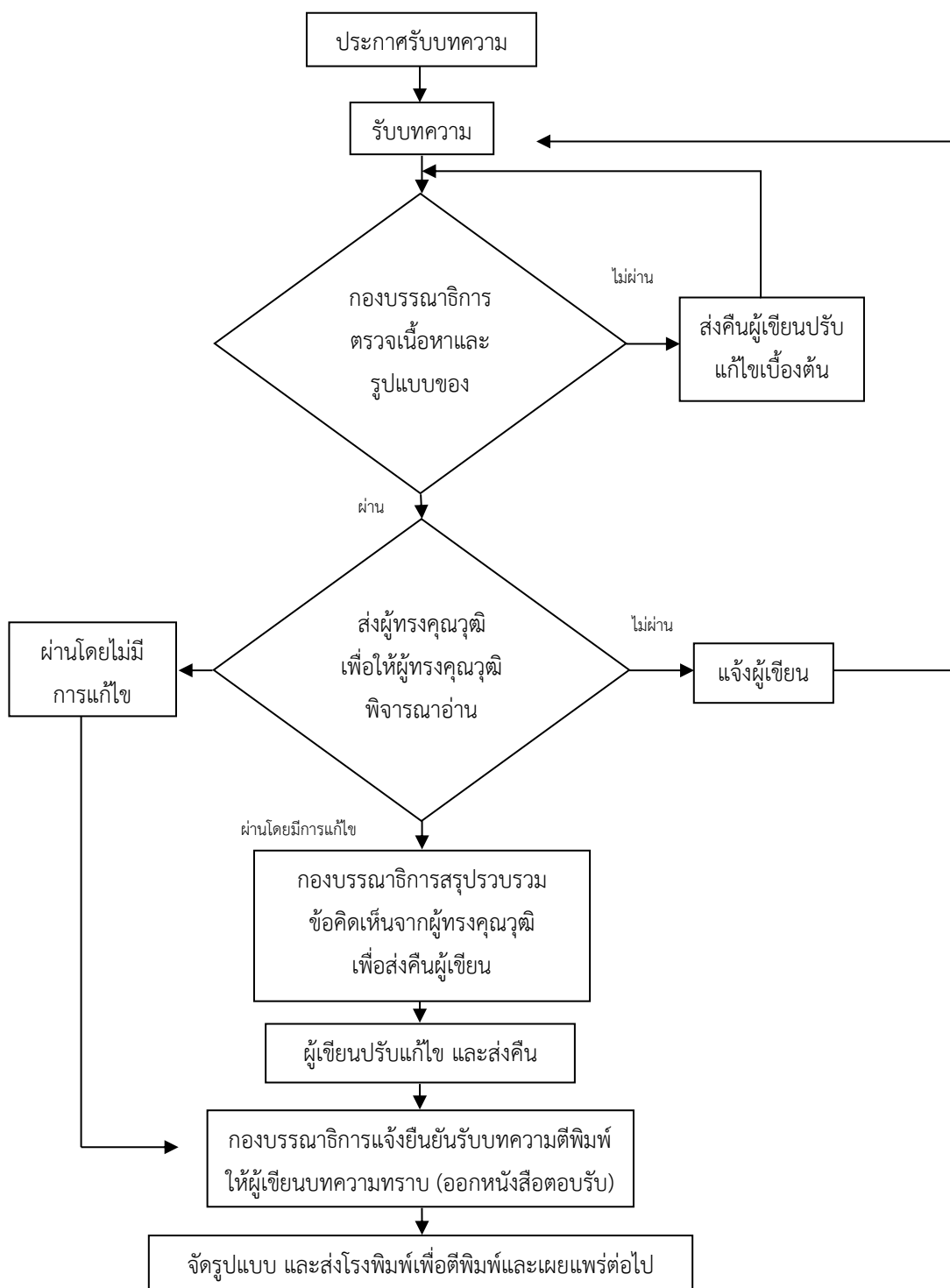
ID : Line

E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์ Journal of Modern Learning Development

จริยธรรมในการตีพิมพ์

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากกองบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

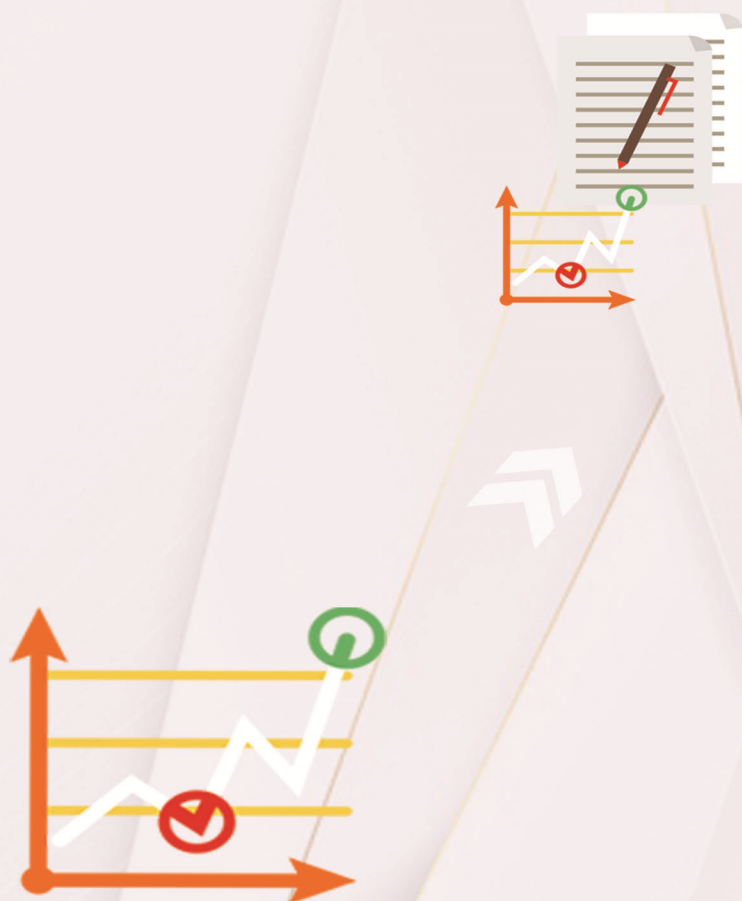
1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

